

1984 ΤΖΟΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΑΜΑΝΑΤΙΔΟΥ

1984

// Μυθιστόρημα

Τζορτζ Όργουελ

Μετάφραση: Ευρυδίκη Αμανατίδου

ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

www.openbook.gr

Επιμέλεια έκδοσης: Γιάννης Φαρσάρης

ISBN 978-618-5444-22-8

Εικόνα εξωφύλλου:

Γιώργος Μικάλεφ (Λάδια σε χαρτί)

www.facebook.com/georgemicalefcreations

Το μυθιστόρημα *1984* του Τζορτζ Όργουελ

διανέμεται ελεύθερα στο διαδίκτυο σε μορφή ψηφιακού βιβλίου

υπό άδεια [Creative Commons BY- NC- ND](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

[Αναφορά δημιουργού – Μη εμπορική χρήση – Όχι παράγωγα έργα]

Τζορτζ Όργουελ

Ο **Έρικ Άρθουρ Μπλαιρ** (αγγλικά: Eric Arthur Blair, 25 Ιουνίου 1903 – 21 Ιανουαρίου 1950), γνωστός περισσότερο με το συγγραφικό του ψευδώνυμο **Τζορτζ Όργουελ**, ήταν Βρετανός συγγραφέας, λογοτέχνης και δημοσιογράφος. Το έργο του χαρακτηρίζεται από ξεκάθαρο πεζό λόγο, συνειδητότητα των κοινωνικών ανισοτήτων, αντίθεση στα ολοκληρωτικά καθεστώτα και αφοσίωση στο δημοκρατικό σοσιαλισμό.

Συχνά ταξινομείται ως ένας από τους Άγγλους συγγραφείς του 20ου αιώνα με τη μεγαλύτερη επιρροή και ως ένας από τους πιο σημαντικούς χρονικογράφους της Αγγλικής κουλτούρας της γενιάς του. Ο Όργουελ έγραψε κριτικές λογοτεχνίας, ποίηση, μυθιστορήματα και πολεμικές ανταποκρίσεις. Είναι διάσημος για το δυστοπικό μυθιστόρημα *1984* (1949) και την αλληγορική νουβέλα *Η Φάρμα των Ζώων* (1945). Το βιβλίο του *Φόρος Τιμής στην Καταλωνία* (1938), είναι μία καταγραφή των εμπειριών του από τον Ισπανικό Εμφύλιο και είναι ευρέως αναγνωρισμένο, όπως και τα πολυάριθμα δοκίμιά του πάνω σε θέματα πολιτικής, λογοτεχνίας, γλώσσας και πολιτιστικά.

Το 2008, οι Times τον κατέταξαν ως δεύτερο στη λίστα με τους "50 κορυφαίους Βρετανούς συγγραφείς από το 1945".

Το έργο του Όργουελ συνεχίζει να επηρεάζει τη μαζική και πολιτική κουλτούρα και ο όρος Οργουελικός, περιγραφικός ολοκληρωτικών και απολυταρχικών πρακτικών, εντάχθηκε στο λεξιλόγιο μαζί με αρκετούς από τους νεολογισμούς του, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων: ψυχρός πόλεμος, Μεγάλος Αδελφός, Αστυνομία Σκέψης, Δωμάτιο 101, διπλή σκέψη και έγκλημα σκέψης.

Διαβάστε περισσότερα στη [Βικιπαίδεια >>](#)

Ευρυδίκη Αμανατίδου

Η **Ευρυδίκη Αμανατίδου** σπούδασε Νομικά και ζει στην Αθήνα. Στις εκδόσεις Σαΐτα θα βρείτε τα έργα της: «Η Πολιτεία που δεν είχε Χριστούγεννα», «Ένα καπέλο για τον καθηγητή», «Οι νότες που ξέφευγαν», «Ο ήλιος που έχασε τον δρόμο του», «Το συναχωμένο ηφαιστειο», «Το αεράκι και η καμινάδα», «Ο Δράκος και οι Σκορδοφάγοι Ιππότες (τα τέσσερα τελευταία και στα αγγλικά), τα μυθιστορήματα «Η ακριβή ανάσα του νερού», «Ο φύλακας στον Φάρο», «Σιωπηλή Πέτρα» και «Αραμπέλα/τα όρια της πίστης», τη νουβέλα «Ημίφως», όπως και τη συλλογή διηγημάτων «Μαζί» που έγραψε με τον Γιάννη Λαμπράκη. Έχει μεταφράσει το μυθιστόρημα της Γκράτσια Ντελέντα «Μετά το διαζύγιο», τη νουβέλα του Ίζραελ Ζάνγκουιλ «Το μεγάλο μυστήριο του Μπούου» και το παιδικό μυθιστόρημα του Κάρλο Κολλόντι «Οι περιπέτειες του Πινόκιο -η ιστορία μιας μαριονέτας» που κυκλοφορούν επίσης σε ελεύθερη ψηφιακή μορφή από τις εκδόσεις Σαΐτα. Το έργο της «ένα καπέλο για τον καθηγητή» βραβεύτηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1991 στην κατηγορία του παιδικού θεατρικού έργου.

Από την Ανοικτή Βιβλιοθήκη κυκλοφορούν σε ελεύθερη ψηφιακή μορφή: η νουβέλα «Σώματα» και η συλλογή διηγημάτων «Πόσο παλιό είναι το χθες». Κυκλοφορούν επίσης σε δική της μετάφραση «Ο μυστικός κήπος» της Φράνσις Χότζον Μπαρνέτ, «Ο Σκαραβαίος» του Ρίτσαρντ Μαρς, «Η Φάρμα των Ζώων» του Τζορτζ Όργουελ και σε δική της μετάφραση και θεατρική διασκευή «Ο Πινόκιο» του Κάρλο Κολλόντι.

Το προσωπικό της ιστολόγιο είναι το <http://evriam.blogspot.gr>

1984

Τζορτζ Όργουελ

Μετάφραση: Ευρυδική Αμανατίδου

Μυθιστόρημα

Αντί για πρόλογο

“Ζούσες δουλεύοντας σκληρά σε ανούσιες δουλειές, παλεύοντας να βρεις μια θέση στον Υπόγειο, μαντάροντας μια τρύπια κάλτσα, ζητιανεύοντας μια ταμπλέτα ζαχαρίνης, φυλώντας σαν κάτι πολύτιμο ένα αποτσιγάρο...”

Αυτό το μικρό απόσπασμα από το διςυπέρκαλο (για να χρησιμοποιήσω τον εγκωμιαστικό τύπο της Νέας Ομιλίας) μυθιστόρημα του Τζορτζ Όργουελ “1984”, είναι αντιπροσωπευτικό της καθημερινότητας στον δυστοπικό κόσμο της Ωκεανίας, καθώς και μια ακριβής αποτύπωση της ζωής του κεντρικού ήρωα, Γουίνστον Σμιθ.

6079 Σμιθ Γουίνστον:

Υπηκοότητα: πολίτης της Ωκεανίας

Ηλικία: 39 ετών

Τόπος εργασίας: Υπουργείο Αλήθειας, Τμήμα Αρχείων

Αντικείμενο εργασίας: Παραποίηση της αλήθειας.

Πεποιθήσεις: Παρότι μέλος του Εξωτερικού Κόμματος, μισεί τον Μεγάλο Αδελφό, ηγετική φυσιογνωμία του Κόμματος, “προστάτη” όλης της Ωκεανίας.

Έτος 1984. Τρία υπερκράτη (Ευρασία, Ανατολασία, Ωκεανία) μοιράζονται τον κόσμο. Και τα τρία έχουν πάνω κάτω την ίδια φιλοσοφία, τις ίδιες δυνάμεις και τις ίδιες φιλοδοξίες. Μονίμως τα δύο από αυτά βρίσκονται σε πόλεμο μεταξύ τους με το τρίτο σύμμαχο πότε του ενός πότε του άλλου. Οι αντίπαλοι αλλάζουν, ο πόλεμος είναι όμως πάντα ο ίδιος.

Έτος 1984, Ωκεανία: Ο Μεγάλος Αδελφός σε παρακολουθεί. Το βλέπεις παντού. Κι αν δεν το βλέπεις, το ακούς. Πρέπει να υπακούς, πρέπει να μισείς.

Ξέχνα τη φιλία, την αγάπη, τον έρωτα, την αλληλεγγύη. Το παρελθόν είναι νεκρό, δεν υπάρχει παρελθόν. Το μέλλον μη προβλέψιμο. Ελέγχουν τη σκέψη σου, ελέγχουν τα πάντα, μέχρι να σε στραγγίξουν για να φτάσουν στην ψυχή σου, μέχρι να τη διαρρήξουν και αυτήν, μέχρι να πάψεις να είσαι άνθρωπος.

Η γραφή του Όργουελ είναι απλή, δυνατή, ουσιώδης. Ο καμβάς των χρωμάτων του η ώχρα και το γκριζο και κάπου ανάμεσα κάτι που ροδίζει. Είναι η καρδιά του γυάλινου χαρτοστάτη που τόσο έχει μαγέψει τον ήρωά του. Ένα περίτεχνα διπλωμένο κοράλλι, ένας μεταφυσικός μικρόκοσμος, σαν να πρόκειται για το φυλαχτό της ζωής του, εκεί που νιώθει ασφάλεια και γαλήνη.

Επέλεξα να μεταφράσω το 1984, αφενός γιατί με συναρπάζει η γραφή του Όργουελ, αφετέρου γιατί θεωρώ ότι πρόκειται για ένα πολύ δυνατό μυθιστόρημα. Το πρωτοδιάβασα ως φοιτήτρια, τότε που βγήκε και η ομώνυμη ταινία. Μεσολάβησαν δεκαετίες. Ο κόσμος άλλαξε, σε κάποια σημεία προς το καλύτερο, σε πολλά προς το χειρότερο, φθάνοντας στο σήμερα όπου ο Όργουελ γίνεται πιο προφητικός από ποτέ. Δεύτερη ανάγνωση λοιπόν μετά από χρόνια, με την κλασική γραμμική αφήγησή της. Η μαγεία όμως του συγκεκριμένου μυθιστορήματος είναι όταν το έχεις πια εντυπωθεί, ξέρεις το κάθε σημείο του και το διαβάζεις ακόμα μια φορά για να ανακαλύψεις τον κρυφό του κόσμο. Στην τρίτη ανάγνωση, ανακάλυψα τον μεταφυσικό Όργουελ και πλέον το διάβασα σαν να ήμουν εγώ ο Γουίνστον Σμιθ. Τότε πια εστίασα στο *προαίσθημα* που *έπαιζε* σε διάφορα σημεία του και άρχισα να αναρωτιέμαι: είναι τελικά η αφήγηση γραμμική ή υπάρχει ένα δέjà νυ, μια προμνησία, η αίσθηση ότι βιώνει στο παρόν κάτι που έχει επαναληφτεί στο παρελθόν; Μήπως ό,τι περιγράφεται στο πρώτο και δεύτερο μέρος τελικά βιώνεται μετά το τρίτο μέρος; Μήπως το πρώτο και το δεύτερο μέρος είναι οι αναμνήσεις, άλλοτε θολές άλλοτε νηφάλιες μετά τη σύλληψη του ήρωα; Την απάντηση μού την έδωσε ο μαγικός γυάλινος χαρτοστάτης με το τρυφερό κοράλλι, που αν το είχα τώρα μπροστά στα μάτια μου θα έβλεπα ότι χτυπάει σαν μια ανθρώπινη καρδιά.

Κλείνοντας, να σταθώ σε δύο σημεία. Το πρώτο είναι ο χρόνος του μυθιστορήματος. Ο αναγνώστης ας μην παραξενευτεί με τον τρόπο που αναφέρονται οι ώρες της ημέρας. Το εικοσιτετράωρο στην Ωκεανία δεν έχει

προ και μετά μεσημβρίας ώρες. Οι ώρες είναι είκοσι τέσσερις στην κυριολεξία, δηλαδή τρεις το απόγευμα στο κείμενο είναι δεκαπέντε. Αυτή η στρατιωτική μέτρηση του χρόνου της ημέρας ενισχύει την ασφυκτική μυθιστορηματική ατμόσφαιρα. Το δεύτερο σημείο είναι οι λέξεις της Νέας Ομιλίας, της γλώσσας που θα αντικαταστήσει την καθομιλουμένη Αγγλική. Σε κάποια σημεία ο αναγνώστης θα συναντήσει δύστροπες λέξεις. Να είναι σίγουρος όμως ότι δεν πρόκειται για τυπογραφικά λάθη. Είναι η ελληνική μετάφραση των τύπων αυτής της παράξενης άκαμπτης γλώσσας όσο πιο πιστά στο πνεύμα του συγγραφέα μπόρεσα να τις αποδώσω, όπως θα δείτε και στο Παράρτημα.

Σας ευχαριστώ για την προτίμησή σας στην Ανοικτή Βιβλιοθήκη.

Καλή αναγνωστική σας απόλαυση!

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΤΑΝ ΜΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΛΛΑ ΚΡΥΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΑ ΡΟΛΟΓΙΑ ΣΗΜΑΝΑΝ δεκατρείς φορές. Ο Γουίνστον Σμιθ, με το πηγούνι του χωμένο στο στήθος προσπαθώντας να προφυλαχτεί από τον άγριο αέρα, πέρασε στα γρήγορα μέσα από τις γυάλινες πόρτες του Κτιρίου της Νίκης, χωρίς ωστόσο να αποφύγει έναν στρόβιλο σκόνης και άμμου να τον ακολουθήσει.

Το χολ μύριζε βρασμένο λάχανο και παλιές κουρελούδες. Στη μία του άκρη, μια έγχρωμη αφίσα, σε μέγεθος παράταιρο για εσωτερικό χώρο, ήταν κολλημένη στον τοίχο. Έδειχνε ένα πελώριο πρόσωπο, με πλάτος πάνω από ένα μέτρο, το πρόσωπο ενός άνδρα γύρω στα σαράντα πέντε, με σκούρο παχύ μουστάκι και ατημέλητα αρρενωπά χαρακτηριστικά. Ο Γουίνστον τράβηξε για τη σκάλα. Ήταν μάταιος κόπος να χρησιμοποιήσει τον ανελκυστήρα. Ακόμα και τις καλές εποχές, λειτουργούσε σπάνια, πόσο μάλλον τώρα που γινόταν διακοπή ρεύματος όσο υπήρχε φυσικό φως, ως μέρος των οικονομικών μέτρων εν όψει της Εβδομάδας Μίσους. Το διαμέρισμα βρισκόταν στον έβδομο όροφο, και ο Γουίνστον, που υπέφερε από κίρσους πάνω από τον δεξί του αστράγαλο, ανέβαινε αργά, κάνοντας αρκετές στάσεις ενδιάμεσα. Σε κάθε όροφο, απέναντι από τον ανελκυστήρα, η αφίσα με το πελώριο πρόσωπο σε κοιτούσε από τον τοίχο. Ήταν έτσι φτιαγμένη ώστε να νομίζεις ότι τα μάτια σε ακολουθούσαν σε κάθε σου κίνηση. Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΣΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ έλεγε η λεζάντα.

Στο διαμέρισμα, μια γλυκερή φωνή απαριθμούσε μια λίστα στοιχείων που αφορούσαν την παραγωγή χυτοσιδήρου. Η φωνή έβγαινε από μια μακρόστενη μεταλλική πλάκα με εμφάνιση θαμπού καθρέφτη, η οποία αποτελούσε μέρος της επιφάνειας του δεξιού τοίχου. Ο Γουίνστον γύρισε έναν διακόπτη, και η φωνή χαμήλωσε κάπως, παρότι ο λέξεις εξακολουθούσαν να ακούγονται ευδιάκριτα. Σε αυτή τη κατασκευή (την αποκαλούσαν τηλεοθόνη) σου παρέχόταν η δυνατότητα να σκοτεινιάσεις την οθόνη, δεν μπορούσες όμως με κανέναν τρόπο να την κλείσεις εντελώς. Ο Γουίνστον πλησίασε το παράθυρο: μια μικρόσωμη εύθραυστη φιγούρα, που η μπλε φόρμα του Κόμματος τόνιζε περισσότερο την αδυναμία της. Είχε ανοιχτόχρωμα μαλλιά, το πρόσωπό του διέθετε ένα φυσικό ροδοκόκκινο χρώμα, η επιδερμίδα του είχε αγριέψει από το τραχύ σαπουνί, τα στομωμένα ξυραφάκια και το κρύο του χειμώνα που είχε μόλις τελειώσει.

Έξω, ακόμα και πίσω από το κλειστό παράθυρο, ο κόσμος φάνταζε ψυχρός. Κάτω στον δρόμο, ο κοφτός αέρας στροβίλιζε σκόνη και σκισμένα χαρτιά. Παρότι ο ήλιος έλαμπε και ο ουρανός ήταν αψεγάδιαστος, έμοιαζε λες και όλα ήταν μουντά, όλα εκτός από τις αφίσες που υπήρχαν παντού. Εκείνο το πρόσωπο με το σκούρο μουστάκι σε κοιτούσε από κάθε γωνία. Μία από τις αφίσες ήταν κολλημένη στο ακριβώς απέναντι κτίριο. Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΣΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ έλεγε η λεζάντα, ενώ τα σκούρα μάτια έμοιαζαν να βυθίζονται στα μάτια του Γουίνστον. Πιο κάτω, στο επίπεδο του δρόμου, μία ακόμα αφίσα, σκισμένη στη μια της άκρη, παιχνιδιζε στο έλεος των ριπών του αέρα, πότε σκεπαζοντας και πότε ξεσκεπαζοντας μία και μοναδική λέξη: ΑΓΓΣΟΣ. Πέρα μακριά, ένα ελικόπτερο βουτούσε ανάμεσα στις στέγες, για μια στιγμή μετεωριζόταν σαν μια κρεατόμυγα, και μετά χανόταν διαγράφοντας μια καμπύλη πορεία. Ήταν η αστυνομική περίπολος, που κατασκόπευε μέσα από τα παράθυρα των ανθρώπων. Οι περίπολοι ωστόσο δεν είχαν σημασία. Μόνο η Αστυνομίας της Σκέψης είχε σημασία.

Πίσω από τον Γουίνστον, η φωνή από την τηλεοθόνη συνέχιζε να φлуαρεί για τον χυτοσίδηρο και την υπερκάλυψη του Ένατου Τριετούς Πλάνου. Η τηλεοθόνη λειτουργούσε ταυτόχρονα σαν πομπός και σαν δέκτης. Μπορούσε να συλλάβει κάθε ήχο που παρήγαγε ο Γουίνστον, αρκεί να ήταν

πάνω από το επίπεδο του ψιθύρου. Επιπλέον, όσο αυτός βρισκόταν μέσα στο οπτικό πεδίο της μεταλλικής πλάκας, μπορούσαν όχι μόνο να τον ακούσουν, αλλά και να τον δουν. Φυσικά, με κανέναν τρόπο δεν είχες τη δυνατότητα να γνωρίζεις αν και πότε σε παρακολουθούσαν. Πόσο συχνά ή με ποιο σύστημα συνδεόταν η Αστυνομία της Σκέψης σε κάθε συσκευή, μόνο να το μαντέψεις μπορούσες. Ίσως και να παρακολουθούσαν τους πάντες συνεχώς, ποιος να το ήξερε; Πάντως, μπορούσαν να συνδεθούν με τη συσκευή σου όποτε ήθελαν. Έπρεπε να ζεις –έτσι ζούσες, η συνήθεια είχε εξελιχτεί σε ένστικτο– έχοντας αποδεχτεί ότι κάθε σου ήχος ακουγόταν και κάθε σου κίνηση ελεγχόταν εξονυχιστικά, εκτός κι αν ήταν σκοτάδι.

Ο Γουίνστον συνέχιζε να έχει την πλάτη γυρισμένη στην τηλεθόνη. Ήταν πιο ασφαλές, παρότι γνώριζε καλά ότι και μια πλάτη μόνο θα μπορούσε να αποκαλύψει πολλά. Ένα χιλιόμετρο πιο πέρα, ο λευκός όγκος του Υπουργείου Αλήθειας –εκεί εργαζόταν– δέσποζε τεράστιος πάνω από το θλιβερό τοπίο. Αυτό ήταν το Λονδίνο, –σκέφτηκε με μια αόριστη απέχθεια– πρωτεύουσα της Πρώτης Ζώνης, της τρίτης σε πληθυσμό επαρχίας της Ωκεανίας. Προσπάθησε να ανασύρει κάποια ανάμνηση της παιδικής του ηλικίας, κάτι που θα του απαντούσε στο αν το Λονδίνο ήταν πάντα έτσι. Άραγε έβλεπες πάντα τη θέα αυτών των ρημαγμένων σπιτιών του δέκατου ένατου αιώνα, που οι τοίχοι τους στηρίζονταν σε ξύλινα αντερείσματα, τα παράθυρά τους ήταν μπαλωμένα με χαρτόνια και οι στέγες τους με λαμαρίνες, ενώ οι παράλογοι φράχτες των κήπων έγερναν προς κάθε κατεύθυνση; Και τα βομβαρδισμένα τοπία όπου η σκόνη των σοβάδων τους στροβιλιζόταν στον αέρα και συστοιχίες επιλόβιων πάλευαν να ξεφύγουν από τα μπάζα που τις έπνιγαν; Και εκείνα τα ρημαγμένα από τις βόμβες σημεία, όπου τα αφανισμένα σπίτια είχαν δώσει τη θέση τους σε άθλια ξύλινα παραπήγματα που έμοιαζαν κοτέτσια; Όμως, εφόσον δεν μπορούσε να θυμηθεί, ποιο το όφελος; Όλες οι αναμνήσεις της παιδικής του ηλικίας είχαν μηδενιστεί, δεν υπήρχε τίποτα εκτός από ασύνδετες ακατανόητες εικόνες.

Το Υπουργείο Αλήθειας –Υπαλ στη Νέα Ομιλία¹ ήταν εντελώς διαφορετικό στην όψη από οτιδήποτε συναντούσε το βλέμμα. Επρόκειτο για μια πελώρια πυραμοειδή κατασκευή από εκτυφλωτικά λευκό τσιμέντο, που υψωνόταν από όροφο σε όροφο στα 300 μέτρα πάνω από το έδαφος. Από το σημείο που στεκόταν ο Γουίνστον, ίσα που μπορούσες να διαβάσεις τα τρία συνθήματα του Κόμματος, έτσι όπως ξεχώριζαν γραμμένα καλλιγραφικά στη λευκή πρόσοψη:

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΡΗΝΗ.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ.

Η ΑΓΝΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΗ.

Λεγόταν ότι το Υπουργείο Αλήθειας διέθετε τρεις χιλιάδες δωμάτια πάνω από το έδαφος και αντίστοιχες υπόγειες διακλαδώσεις. Υπήρχαν τρία κτίρια ακόμη, διάσπαρτα στο Λονδίνο, που διέθεταν παρόμοια εμφάνιση και όγκο. Κυριαρχούσαν τόσο απόλυτα στο τοπίο ώστε από τη στέγη του Κτιρίου της Νίκης μπορούσες να δεις και τα τέσσερα ταυτόχρονα. Ήταν οι έδρες των τεσσάρων Υπουργείων, στα οποία καταμεριζόταν ολόκληρος ο κυβερνητικός μηχανισμός. Το Υπουργείο Αλήθειας, με αρμοδιότητα την ειδησεογραφία, την ψυχαγωγία, την εκπαίδευση και τις καλές τέχνες. Το Υπουργείο Ειρήνης, που ασχολούνταν με τον πόλεμο. Το Υπουργείο Αγάπης, που φρόντιζε για την τήρηση της έννομης τάξης. Τέλος, το Υπουργείο Αφθονίας, υπεύθυνο για τα οικονομικά θέματα. Τα ονόματα που είχαν στη Νέα Ομιλία ήταν: Υπάλ, Υπείρ, Υπάγ, Υπάφ.

Το Υπουργείο Αγάπης ήταν το πιο τρομακτικό. Στο κτίριό του δεν υπήρχαν καν παράθυρα. Ο Γουίνστον δεν είχε βρεθεί ποτέ του στο εσωτερικό του Υπουργείου Αγάπης, ούτε καν σε απόσταση μισού χιλιομέτρου δεν είχε πλησιάσει. Ήταν αδύνατον να εισχωρήσεις, εκτός αν ήσουν σε εντεταλμένη υπηρεσία και τότε, μόνο διεισδύοντας μέσα από έναν λαβύρινθο συρματοπλεγμάτων, θωρακισμένων θυρών και κρυφών πολυβολείων. Ακόμα

---

¹ Σ.Σ. Η Νέα Ομιλία ήταν η επίσημη γλώσσα της Ωκεανίας. Για τη δομή και την ετυμολογία της δείτε το Παράρτημα.

και οι δρόμοι που οδηγούσαν στα εξωτερικά του όρια ήταν γεμάτοι φρουρούς με όψη γορίλα, μαυροντυμένες φιγούρες οπλισμένες με κλομπ.

Ο Γουίνστον στράφηκε απότομα. Πειθαρχώντας τα χαρακτηριστικά του προσώπου του, κατάφερε να τους δώσει μια έκφραση ήρεμης αισιοδοξίας. Ήταν καλύτερα να δείχνει έτσι όταν κοιτούσε καταπρόσωπο την τηλεοθόνη. Διέσχισε το δωμάτιο με κατεύθυνση τη μικροσκοπική κουζίνα. Με το να φύγει τέτοια ώρα από το Υπουργείο, είχε θυσιάσει το γεύμα του στην καντίνα, παρότι ήξερε ότι δεν θα έβρισκε τίποτα φαγώσιμο στο ψυγείο, τίποτα εκτός από ένα κομμάτι μαύρο ψωμί, που όμως έπρεπε να φυλάξει για το πρόγευμα της επόμενης ημέρας. Κατέβασε από το ράφι ένα μπουκάλι άχρωμο υγρό με μια λευκή ετικέτα, που έγραφε μόνο *Τζιν της Νίκης*. Ανέδιδε μια αναγουλιαστική ελαιώδη μυρωδιά, κάτι σαν κινέζικο ρυζόκρασο. Ο Γουίνστον γέμισε ένα φλιτζάνι προετοιμάζοντας τον εαυτό του για το επερχόμενο σοκ και το κατάπιε μονομιάς, σαν να ήταν φάρμακο.

Αμέσως το πρόσωπό του μπλάβισε, και τα μάτια του άρχισαν να τρέχουν δάκρυα. Όχι μόνο ήταν σαν να κατάπινες νιτρικό οξύ, αλλά σου άφηνε και την αίσθηση ότι κάποιος σου είχε καταφέρει ένα χτύπημα στο σβέρκο με ένα κλομπ. Την επόμενη στιγμή ωστόσο, το κάψιμο στο στομάχι του καταλάγιασε, κι άρχισε να βλέπει με κάποια αισιοδοξία γύρω του. Τράβηξε ένα τσιγάρο από ένα τσαλακωμένο πακέτο *Τσιγάρα της Νίκης*, από απροσεξία όμως το κράτησε ανάποδα και ο καπνός έπεσε στο πάτωμα. Στο επόμενο, στάθηκε πιο τυχερός. Ξαναγύρισε στο καθιστικό και κάθισε μπροστά σε ένα μικρό τραπέζι, στα αριστερά της τηλεοθόνης. Από το συρτάρι του τραπεζιού έβγαλε μια πένα, ένα μπουκαλάκι μελάνη και ένα χοντρό άγραφο τετράδιο διαστάσεων 25X20, με κόκκινη ράχη και σκληρό μουαρέ εξώφυλλο.

Για κάποιο αδιευκρίνιστο λόγο, η τηλεοθόνη στο καθιστικό ήταν τοποθετημένη σε μια ασυνήθιστη θέση. Το φυσιολογικό θα ήταν να βρίσκεται στον πλαϊνό τοίχο, ώστε να επιβλέπει όλο το δωμάτιο, εν προκειμένω όμως ήταν στημένη στον μακρύτερο τοίχο απέναντι από το παράθυρο. Στη μία πλευρά του δωματίου υπήρχε μια ρηχή εσοχή, κι εκεί καθόταν τώρα ο Γουίνστον. Ήταν ένα σημείο που προφανώς αρχικά προοριζόταν για βιβλιοθήκη. Κρυμμένος στην εσοχή, ο Γουίνστον βρισκόταν έξω από το οπτικό

πεδίο της τηλεοθόνης. Φυσικά, μπορούσαν να τον ακούσουν, τουλάχιστον όμως όσο διατηρούσε αυτή τη θέση, δεν μπορούσαν να τον δουν. Η ασυνήθιστη διάταξη του χώρου από τη μία και το τετράδιο που είχε μόλις βγάλει από το συρτάρι από την άλλη, του είχαν δώσει την έμπνευση για αυτό που ετοιμαζόταν να κάνει.

Το τετράδιο είχε μια ιδιόμορφη ομορφιά. Το λείο κρεμ χαρτί του, λίγο κιτρινωμένο από την πολυκαιρία, ήταν ένα είδος που δεν κατασκευαζόταν εδώ και τουλάχιστον σαράντα χρόνια. Μάλλον όμως το τετράδιο ήταν ακόμη πιο παλιό. Το είχε δει στη βιτρίνα ενός άθλιου παλαιοπωλείου σε κάποια βρομερή συνοικία της πόλης (ούτε θυμόταν πού ακριβώς), κι αμέσως είχε νιώσει μια ακατανίκητη επιθυμία να το αποκτήσει. Τα μέλη του Κόμματος υποτίθεται ότι απαγορευόταν να πηγαίνουν σε συνηθισμένα μαγαζιά (“να συναλλάσσονται στην ελεύθερη αγορά”, έτσι το έλεγαν), ο κανόνας όμως ήταν κάπως ελαστικός, καθώς διάφορα αγαθά, όπως ξυραφάκια και κορδόνια, ήταν αδύνατον να τα προμηθευτείς με άλλον τρόπο. Ο Γουίνστον είχε κοιτάξει στα γρήγορα πάνω κάτω τον δρόμο και μετά μπήκε αθόρυβα στο μαγαζί και αγόρασε το τετράδιο. Το έβαλε στον χαρτοφύλακά του και με ένοχο ύφος το μετέφερε στο σπίτι. Ακόμα κι έτσι, άγραφο, δεν έπαυε να είναι ένα παρακινδυνευμένο απόκτημα.

Αυτό που σκόπευε να κάνει ήταν να ξεκινήσει να κρατάει ένα ημερολόγιο. Δεν ήταν παράνομο (τίποτα δεν ήταν παράνομο, αφού δεν υπήρχαν πια νόμοι), αν όμως τον ανακάλυπταν, αυτή του η πράξη θα επέσυρε με βεβαιότητα τη θανατική ποινή ή τουλάχιστον είκοσι πέντε χρόνια σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας. Ο Γουίνστον προσάρμοσε μια μύτη στην πένα και τη φύσηξε για να καθαρίσει. Η πένα ήταν ένα αρχαϊκό εργαλείο, που η χρήση του σπάνιζε πλέον, ακόμα κι αν την προόριζες μόνο για να βάζεις υπογραφές. Ωστόσο, ο Γουίνστον είχε προμηθευτεί μία στα κρυφά και με χίλιες προφυλάξεις, μόνο και μόνο γιατί είχε την αίσθηση ότι το όμορφο κρεμ χαρτί άξιζε μια πένα και όχι το γρατζούνισμα ενός απλού στυλό. Βασικά δεν ήταν συνηθισμένος να γράφει με το χέρι. Εκτός από σύντομες σημειώσεις, το σύνηθες ήταν να υπαγορεύει τα πάντα στον φωνογράφο, κάτι που φυσικά ήταν αδύνατον για τον συγκεκριμένο σκοπό. Βούτηξε την πένα στο μελάνι

διστάζοντας για μια στιγμή. Το αποτύπωμά του στο χαρτί θα ήταν αμετάκλητο. Με μικρά αδέξια γράμματα έγραψε:

4 Απριλίου 1984.

Σταμάτησε νιώθοντας ανήμπορος ξαφνικά. Κατ' αρχάς, δεν ήταν σίγουρος ότι το έτος που διένυαν ήταν το 1984. Πάνω κάτω όμως μάλλον έτσι θα ήταν, αφού ο ίδιος ήταν τριάντα εννιά ετών και πίστευε ότι είχε γεννηθεί το 1944 ή το 1945. Και πάλι όμως, ήταν αδύνατον πλέον να προσδιορίσεις οποιαδήποτε ημερομηνία.

Ξαφνικά αναρωτήθηκε για ποιον αλήθεια έγραφε αυτό το ημερολόγιο. Για τις επόμενες γενιές. Οι σκέψεις του πλανήθηκαν για λίγο στο θέμα της αμφίβολης ημερομηνίας και μετά προσέκρουσαν στη λέξη *δισκεψία*² που περιεχόταν στο λεξιλόγιο της *Νέας Ομιλίας*. Για πρώτη φορά συνειδητοποίησε το μέγεθος και τη σοβαρότητα του εγχειρήματός του. Πώς μπορούσες να επικοινωνήσεις με το μέλλον; Από τη φύση του ήταν κάτι αδύνατον. Το μέλλον ή που θα έμοιαζε με το παρόν, οπότε η φωνή του Γουίνστον δεν θα ακουγόταν ή θα ήταν διαφορετικό, οπότε το εγχείρημά του θα ήταν άνευ ουσίας.

Για λίγο απόμεινε να κοιτάζει σαν χαζός το χαρτί. Η τηλεοθόνη έπαιζε τώρα διαπεραστική στρατιωτική μουσική. Τι περίεργο που ο Γουίνστον όχι μόνο έμοιαζε να έχει χάσει τη δύναμη της έκφρασης αλλά και είχε φτάσει να ξεχάσει τι ακριβώς ήθελε να πει. Προετοιμαζόταν εδώ και εβδομάδες για αυτή τη στιγμή και δεν του είχε περάσει καν από το μυαλό ότι θα χρειαζόταν κάτι παραπάνω από θάρρος. Η καταγραφή από μόνη της δεν θα παρουσίαζε δυσκολίες. Το μόνο που είχε να κάνει ήταν να μεταφέρει στο χαρτί τον αδιάκοπο ανήσυχο μονόλογο που τριβέλιζε το κεφάλι του για χρόνια. Αυτή τη στιγμή πάντως, ακόμα και ο μονόλογός του είχε στερέψει. Σαν να μην έφτανε αυτό, το κίρσώδες έλκος στο πόδι του τού προξενούσε φρικτή φαγούρα. Δεν τολμούσε να το ξύσει, γιατί θα το ερέθιζε. Τα δευτερόλεπτα περνούσαν. Συνειδητοποιούσε

---

² Σ.τ.Μ. η αγγλική λέξη *double think* απαντάται με την πιο συνηθισμένη και αποδεκτή μετάφραση “διπλή σκέψη”. Προτίμησα την ενιαία “δισκεψία” μένοντας πιστή στο πνεύμα της *Νέας Ομιλίας* (εφόσον πρόκειται για λέξη που ανήκει στο Λεξιλόγιο Β).

μόνο το κενό χαρτί μπροστά του, τη φαγούρα στον αστράγαλο, την εκκωφαντική μουσική και μια ελαφριά ζαλάδα από το τζιν.

Ξαφνικά άρχισε να γράφει πανικόβλητος, χωρίς να κατανοεί απόλυτα αυτά που σκάλιζε στο χαρτί. Τα μικρά παιδιάστικα γράμματα αγκομαχούσαν στη σελίδα. Από κάποια στιγμή και μετά έπαψε να χρησιμοποιεί κεφαλαία και στο τέλος κατάργησε και τις τελείες:

4 Απριλίου 1984. Χθες το βράδυ στο σινεμά. Όλες πολεμικές ταινίες. Μια πολύ καλή για ένα πλοίο γεμάτο πρόσφυγες που το βομβάρδιζαν κάπου στη Μεσόγειο. Το κοινό διασκέδαζε με τα πλάνα ενός πελώριου χοντρού που προσπαθούσε να ξεφύγει κολυμπώντας ενώ ένα ελικόπτερο τον κυνηγούσε, αρχικά τον έβλεπες να τσαλαβουτάει σαν τη φώκια, μετά τον έβλεπες μέσα από τα σκόπευτρα του ελικόπτερου, μετά τον είχαν γαζώσει οι σφαίρες και η θάλασσα γύρω του είχε βαφτεί κόκκινη και ξαφνικά βούλιαξε λες και το νερό πέρασε από τις τρύπες που είχαν ανοίξει στο σώμα του οι σφαίρες και το κοινό ξέσπασε σε γέλια μόλις τον είδε να βυθίζεται. μετά έβλεπες μια σωσίβια λέμβο γεμάτη παιδιά κι ένα ελικόπτερο να ταλαντεύεται από πάνω. ήταν μια μεσόκοπη, μπορεί και εβραία, καθόταν στην πλώρη και κρατούσε ένα μωρό γύρω στα τρία στην αγκαλιά της. το μικρό παιδί ούρλιαζε τρομαγμένο και έκρυβε το κεφάλι του στο στήθος της σαν να προσπαθούσε να βρει καταφύγιο και η γυναίκα τύλιγε το αγοράκι με τα χέρια της και το παρηγορούσε, παρότι κι η ίδια είχε πανιάσει από τον φόβο της, κι όλη αυτή την ώρα το σκέπαζε με τα χέρια της σαν να νόμιζε πως έτσι θα το φύλαγε από τις σφαίρες. μετά το ελικόπτερο τούς έριξε μια βόμβα 20 κιλά, τρομερή λάμψη και η βάρκα διαλύθηκε σαν σπιρτόκουτο. μετά ακολουθούσε ένα καταπληκτικό πλάνο ενός παιδικού χεριού που εκτοξευόταν ψηλά στον ουρανό. ένα ελικόπτερο με κάμερα ακολούθησε την πορεία του χεριού και έπεσε πολύ χειροκρότημα από τις θέσεις του κόμματος όμως μια γυναίκα από τις θέσεις των προλετάρων άρχισε ξαφνικά να φωνάζει πως δεν έπρεπε να δείχνουν τέτοια πράγματα σε παιδιά δεν ήταν σωστό δεν ήταν μέχρι που η αστυνομία την έβγαλε έξω δεν πιστεύω πως έπαθε κάτι κανένας δεν δίνει σημασία στα λόγια των προλετάρων ποτέ τους δεν ...

Ο Γουίνστον σταμάτησε να γράφει, τον είχε πιάσει κράμπα. Δεν ήξερε τι τον είχε κάνει να αραδιάσει αυτόν τον χείμαρρο βλακείας. Το παράξενο όμως ήταν πως, όση ώρα έγραφε, μια ολότελα διαφορετική ανάμνηση ξεκαθάρισε στο μυαλό του, κι ήταν τόσο έντονη που ένιωσε ότι ίσως και να μπορούσε να την καταγράψει. Τώρα συνειδητοποιούσε ότι η ξαφνική του ανάγκη να γυρίσει στο σπίτι και να ξεκινήσει το ημερολόγιο σήμερα πήγαζε από ένα συγκεκριμένο περιστατικό που είχε συμβεί το πρωί στο Υπουργείο, αν μπορούσες να χρησιμοποιήσεις τις λέξεις “είχε συμβεί” για κάτι τόσο νεφελώδες.

Ήταν σχεδόν έντεκα η ώρα, και στο Τμήμα Αρχείων, όπου εργαζόταν ο Γουίνστον, τραβούσαν τις καρέκλες από τα γραφεία τους³ και τις συγκέντρωναν στο κέντρο του χολ, απέναντι από τη μεγάλη τηλεθόνη, σαν μέρος της προετοιμασίας του Δίλεππου Μίσους. Ο Γουίνστον έπαιρνε μόλις θέση σε μια από τις μεσαιές σειρές, όταν δύο άνθρωποι, τους οποίους γνώριζε εξ όψεως χωρίς να έχει μιλήσει ποτέ μαζί τους, μπήκαν απροσδόκητα στον χώρο. Ο ένας τους ήταν μια κοπέλα με την οποία διασταυρωνόταν συχνά στους διαδρόμους. Δεν γνώριζε το όνομά της, γνώριζε όμως ότι δούλευε στο Τμήμα Φαντασίας. Προφανώς –μια και αρκετές φορές την είχε δει με ένα κατσαβίδι στα λαδωμένα χέρια της– θα έκανε κάποια τεχνική εργασία στις μηχανές συγγραφής μυθιστορημάτων. Το ύφος της ήταν τολμηρό, την υπολόγιζε γύρω στα είκοσι επτά. Είχε πλούσια σκούρα μαλλιά, ένα πρόσωπο με φακίδες και οι κινήσεις της ήταν επιδέξιες, αθλητικές. Μια στενή κόκκινη ζώνη, έμβλημα του Αντισεξουαλικού Συνδέσμου Νέων ήταν διπλωμένη αρκετές φορές γύρω από τη μέση της φόρμας της, τόσο σφιχτά που τόνιζε το σχήμα των γοφών της. Ο Γουίνστον την είχε αντιπαθήσει από την πρώτη στιγμή και ήξερε τον λόγο. Ήταν εξαιτίας του αέρα που απέπνεε, ένα αέρα γηπέδου χόκεϊ, κρύων ντους, ομαδικής πεζοπορίας και γενικής σύνεσης σκέψης. Αντιπαθούσε σχεδόν όλες τις γυναίκες, και ιδιαίτερα τις νέες και όμορφες. Ήταν πάντα οι γυναίκες, κυρίως οι νέες, που είχαν αυτή την ιδιαίτερη προσκόλληση στο

---

³ Σ.Τ.Μ. Η ακριβής μετάφραση του *cubicle* είναι θαλαμίσκος, κουβούκλιο. Εν προκειμένω, επέλεξα τη λέξη γραφείο για λόγους καλαισθησίας περισσότερο. Η εικόνα πάντως είναι ενός πολύ μικρού χώρου που διακρίνεται από τους διπλανούς του με χωρίσματα, συνήθως γυάλινα, ενώ η μία του πλευρά είναι ελεύθερη.

Κόμμα. Παπαγάλιζαν τα συνθήματα, ήταν ερασιτέχνες κατάσκοποι, ξετρύπωναν την κάθε ανορθόδοξη συμπεριφορά. Η συγκεκριμένη κοπέλα τού έδινε όμως την εντύπωση ότι ήταν η πιο επικίνδυνη. Κάποτε είχαν διασταυρωθεί στον διάδρομο, και του είχε ρίξει μια πλάγια ματιά σαν να προσπαθούσε να τον διαπεράσει και να δει βαθιά μέσα του, κι αυτό του είχε φέρει τυφλό πανικό. Του είχε περάσει η σκέψη ότι ίσως ήταν πράκτορας της Αστυνομίας της Σκέψης, αν και κάτι τέτοιο δεν έμοιαζε πολύ πιθανό. Πάντως, ο Γουίνστον συνέχιζε να νιώθει μια περίεργη ανησυχία ανάκατη με φόβο και εχθρότητα κάθε φορά που η κοπέλα ήταν κάπου κοντά του.

Το άλλο πρόσωπο ήταν ένας άνδρας με το όνομα Ο' Μπράιεν, μέλος του Εσωτερικού Κόμματος και κάτοχος μιας τόσο αόριστης και απόμακρης θέσης που μόνο μια αμυδρή ιδέα για τη φύση της είχε ο Γουίνστον. Μια απότομη ησυχία απλώθηκε στην ομάδα των ανθρώπων γύρω από τις καρέκλες, καθώς είδαν να πλησιάζει η μαύρη στολή που φορούσε κάθε μέλος του Εσωτερικού Κόμματος. Ο Ο' Μπράιεν ήταν μεγαλόσωμος, γεροδεμένος, με δυνατό λαιμό και χαρακτηριστικά αγροίκου, τραχιά αλλά και κάπως εύθυμα. Παρά την ογκώδη του εμφάνιση, διέθετε κάποια γοητεία. Όταν διόρθωνε τα γυαλιά πάνω στη γέφυρα της μύτης του, αυτό ήταν ένα τέχνασμα αφοπλιστικό και με έναν αόριστο τρόπο, παράδοξα πολιτισμένο. Ήταν μια κίνηση που ίσως και να θύμιζε ευγενή του δέκατου όγδοου αιώνα την ώρα που προσφέρει την ταμπακιέρα του –αν το έβλεπες βέβαια κάτω από αυτό το πρίσμα. Ο Γουίνστον ίσα που είχε δει τον Ο' Μπράιεν μια ντουζίνα φορές σε όλα τα χρόνια που εργαζόταν στο Υπουργείο. Ένιωθε να τον έλκει όχι μόνο η περίεργη αντίφαση ανάμεσα στο παρουσιαστικό και τους τρόπους του, αλλά περισσότερο γιατί κρυφά μέσα του πίστευε ή μάλλον έτρεφε την ελπίδα ότι η πολιτική ορθότητα του Ο' Μπράιεν είχε κάποιο ψεγάδι. Κάτι στο πρόσωπό του το υπονοούσε. Και πάλι όμως, ίσως να μην ήταν η στάμπα της μη ορθότητας που αποτυπωνόταν στο πρόσωπό του, αλλά απλά εξυπνάδα. Τέλος πάντων, έδειχνε σαν κάποιος στον οποίο μπορούσες να μιλήσεις, αν φυσικά κατάφερνες να ξεγελάσεις την τηλεοθόνη, και αν τον πετύχαινες μόνο του. Ο Γουίνστον, μέχρι στιγμής, δεν είχε κάνει την παραμικρή προσπάθεια να επαληθεύσει την υπόθεσή του. Στην πραγματικότητα, δεν υπήρχε κάποιος

τρόπος ώστε να επιχειρήσει να το κάνει. Πάνω στην ώρα, ο Ο' Μπράιεν κοίταξε το ρολόι του, είδε ότι ήταν σχεδόν έντεκα και προφανώς αποφάσισε να παραμείνει στο Τμήμα Αρχείων μέχρι να τελειώσει το Δίλεπτο Μίσος. Κάθισε σε μια καρέκλα στην ίδια σειρά με τον Γουίνστον, δύο θέσεις μακρύτερα. Ανάμεσά τους καθόταν μια μικρόσωμη κοκκινομάλλα, η οποία δούλευε στο διπλανό από του Γουίνστον γραφείο. Η μελαχρινή καθόταν πίσω της ακριβώς.

Την επόμενη στιγμή, ένας απαίσιος διαπεραστικός ήχος, σαν κάτι που έβγαινε από μια τερατώδη μηχανή που κανείς δεν είχε μπει στον κόπο να γρασάρει, ξεχύθηκε από τη μεγάλη τηλεοθόνη στην άκρη της αίθουσας. Ήταν κάτι που έκανε τα δόντια σου να τρίζουν και τις τρίχες σου να σηκώνονται. Το Μίσος είχε ξεκινήσει.

Ως συνήθως, το πρόσωπο του Εμμανουήλ Γκολντστάιν, του Εχθρού του Λαού, εμφανίστηκε στην τηλεοθόνη. Αμέσως ακούστηκαν αποδοκιμασίες από διάφορα σημεία του ακροατηρίου. Η μικρόσωμη κοκκινομάλλα στρίγκλισε φοβισμένη αλλά και αηδιασμένη. Ο Γκολντστάιν ήταν αποστάτης και εγκληματίας, που χρόνια πριν (πόσα όμως, κανείς πια δεν θυμόταν) είχε υπάρξει ένα από τα ηγετικά πρόσωπα του Κόμματος, ίσως σχεδόν με τον Μεγάλο Αδελφό. Μετά όμως αναμείχτηκε σε αντεπαναστατική δραστηριότητα, καταδικάστηκε σε θάνατο, αλλά δραπέτευσε με μυστήριο τρόπο και εξαφανίστηκε. Παρότι το πρόγραμμα του Δίλεπτου Μίσους ποίκιλλε καθημερινά, πάντα το κύριό του θέμα ήταν ο Γκολντστάιν, ο πρωταρχικός προδότης, ο πρώτος που σπύλωσε την αγνότητα του Κόμματος. Όλα τα επόμενα εγκλήματα κατά του Κόμματος, όλες οι προδοσίες, οι δολιοφθορές, οι αιρέσεις, οι αποκλίσεις πήγαζαν κατευθείαν από τις διδαχές του Γκολντστάιν. Όπου κι αν βρισκόταν, παρέμενε ζωντανός συνωμοτώντας. Ίσως βρισκόταν κάπου στο εξωτερικό, υπό την προστασία ξένων χρηματοδοτών, ίσως και να κρυβόταν στην Ωκεανία –κυκλοφορούσαν και κάποιες τέτοιες φήμες.

Ο Γουίνστον ένιωσε ένα πλάκωμα στο στήθος. Ποτέ του δεν κατάφερε να αντικρίσει το πρόσωπο του Γκολντστάιν χωρίς να αισθανθεί ανάμικτα, οδυνηρά συναισθήματα. Ήταν ένα πρόσωπο λεπτό, εβραϊκό, με ένα φωτοστέφανο από πλούσια λευκά μαλλιά και ένα μικρό μυτερό γενάκι, ένα πρόσωπο έξυπνο, όμως με κάποιο τρόπο και άξιο περιφρόνησης. Η μακριά

μύτη και η εικόνα των γυαλιών στην άκρη της έδιναν στην έκφρασή του έναν τόνο γεροντικής ανοησίας. Θύμιζε πρόβατο, ως και η φωνή του θύμιζε βέλασμα. Ο Γκολντστάιν κυριαρχούσε στην τηλεοθόνη εξαπολύοντας το συνηθισμένο του δηλητήριο με ένα κατάφορα υπερβολικό και απαξιωτικό ύφος, από την άλλη όμως έδειχνε τόσο λογικό που έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου σχετικά με το πόσοι ευκολόπιστοι θα μπορούσαν να παρασυρθούν. Έβριζε τον Μεγάλο Αδελφό, αποκήρυσσε τη δικτατορία του Κόμματος, απαιτούσε άμεσα ειρηνευτικό σύμφωνο με την Ευρασία, επιχειρηματολόγούσε υπέρ της ελευθερίας του λόγου, του τύπου, των συναθροίσεων, της σκέψης, φώναζε υστερικά σχεδόν ότι η Επανάσταση είχε προδοθεί –κι όλα αυτά σερβιρισμένα με έναν καταγιισμό πολυσύλλαβων λέξεων, σαν παρωδία του χαρακτηριστικού τρόπου ομιλίας του Κόμματος, διανθισμένα όμως και με λέξεις της Νέας Ομιλίας, και μάλιστα τόσες πολλές που κανένα μέλος του Κόμματος δεν θα χρησιμοποιούσε. Και σε όλο αυτό το διάστημα, για να μην υπάρξει η παραμικρή αμφιβολία για το τι κρυβόταν πίσω από την παραπλανητική λογοδιάρροια του Γκολντστάιν, στην τηλεοθόνη και πίσω από το κεφάλι του παρέλαυνε ο στρατός της Ευρασίας –ατελείωτες σειρές στιβαρών ανδρών με ανέκφραστα ασιατικά πρόσωπα, που χάνονταν από την οθόνη για να δώσουν τη θέση τους σε άλλα κι άλλα, πανομοιότυπα. Ο ανιαρός ρυθμικός ήχος από τις μπότες των στρατιωτών ήταν ιδανικό υπόβαθρο στο βέλασμα του Γκολντστάιν.

Προτού περάσουν τριάντα δευτερόλεπτα από τα δύο λεπτά του Μίσους, το μισό ακροατήριο είχε ξεσπάσει σε ξέφρενη οργή. Το αυτάρεσκο προβατίσιο πρόσωπο στην τηλεοθόνη και η τρομερή δύναμη του ευρασιατικού στρατού πίσω του είχαν ξεχειλίσει το ποτήρι του μίσους. Εξάλλου, δεν χρειαζόταν να δεις τον Γκολντστάιν. Αρκούσε να τον σκεφτείς και αυτόματα σε καταλάμβανε θυμός και φόβος μαζί. Το πρόσωπό του ήταν ένας στόχος μίσους πολύ πιο απτός από την Ευρασία ή την Ανατολασία, καθώς, όταν η Ωκεανία βρισκόταν σε πόλεμο με τη μία από αυτές τις δύο δυνάμεις, αυτομάτως διατηρούσε ειρηνικές σχέσεις με την άλλη. Το παράδοξο όμως ήταν πως, παρότι ο Γκολντστάιν αποτελούσε το αντικείμενο του μίσους και της περιφρόνησης όλων, παρότι καθημερινά και συνέχεια, από κάθε βήμα, τηλεοθόνη, εφημερίδα,

βιβλίο, οι θεωρίες του απορρίπτονταν, γελοιοποιούνταν, απογυμνώνονταν, και όλοι κατανοούσαν άμεσα το μέγεθος της ανοησίας που εμπεριείχαν, παρ' όλα τα παραπάνω, σε γενικές γραμμές η επιρροή του έμοιαζε να μη λιγοστεύει ποτέ. Καθημερινά, κατάσκοποι και δολιοφθορείς που δρούσαν υπό τις οδηγίες του ξεσκεπάζονταν από την Αστυνομία της Σκέψης. Ήταν ο αρχηγός ενός σκιάδους στρατού, ενός υπόγειου δικτύου συνωμοτών που είχαν αφιερώσει τη ζωή τους στην πάλη για την πτώση του Καθεστώτος. Αδελφότητα, έτσι υποτίθεται ότι τους έλεγαν. Κι ακόμα, ψιθυριζόταν κάτι για την ύπαρξη ενός τρομερού βιβλίου, ενός συγκερασμού όλων των αιρέσεων, το οποίο είχε γράψει ο Γκολντστάιν και κυκλοφορούσε παράνομα εδώ κι εκεί. Το βιβλίο δεν είχε τίτλο. Όποτε αναφερόταν, η λέξη που το προσδιόριζε ήταν απλά το βιβλίο. Και πάλι, όλα αυτά ήταν γνωστά σαν αόριστες φημολογίες. Ούτε η Αδελφότητα ούτε το βιβλίο ήταν από τα θέματα στα οποία θα αναφερόταν ποτέ ένα κανονικό μέλος του Κόμματος, αν μπορούσε να το αποφύγει.

Στο δεύτερο λεπτό του, το Μίσος είχε φτάσει σε σημείο φρενίτιδας. Ο κόσμος αναπηδούσε στις καρέκλες και ούρλιαζε όσο πιο δυνατά μπορούσε για να καλύψει το εξοργιστικό βέλασμα που έβγαινε από την τηλεοθόνη. Η μικρόσωμη κοκκινομάλλα είχε αναψοκοκκινίσει και το στόμα της ανοιγόκλεινε σαν το ψάρι που ψυχορραγεί στη στεριά. Ακόμα και το παχύ πρόσωπο του Ο' Μπράιεν ήταν φλογισμένο. Καθόταν ολόγισια στην καρέκλα του, το δυνατό του στέρνο φούσκωνε και παλλόταν σαν να ετοιμαζόταν να σκάσει επάνω του ένα κύμα. Η μελαχρινή πίσω από το Γουίνστον άρχισε να φωνάζει: «Γουρούνι, γουρούνι, γουρούνι!» και ξαφνικά άρπαξε ένα χοντρό λεξικό της Νέας Ομιλίας και το εκσφενδόνισε στην τηλεοθόνη. Αυτό βρήκε τη μύτη της εικόνας του Γκολντστάιν και αναπήδησε στο πάτωμα. Η φωνή συνέχιζε τον καταιγισμό λέξεων. Σε μια στιγμή διαύγειας, ο Γουίνστον κατάλαβε ότι και ο ίδιος φώναζε μαζί με τους άλλους και κλωτσούσε τα πόδια της καρέκλας βίαια με τις φτέρνες του. Το πιο φοβερό με το Δίλεπτο Μίσος δεν ήταν ότι ήσουν υποχρεωμένος να συμμετέχεις, αλλά ότι, αντιθέτως, σου ήταν αδύνατον να μην μπεις κι εσύ στον χορό. Σε τριάντα δευτερόλεπτα, δεν υπήρχε πλέον κανένας λόγος προσποίησης. Μια αποτρόπαιη έκσταση φόβου και εκδίκησης, μια επιθυμία να σπείρουν τον θάνατο, να βασανίσουν, να λιώσουν κεφάλια με ένα σφυρί

έμοιαζε να διαπερνάει τους πάντες σαν το ηλεκτρικό ρεύμα, μετατρέποντάς τους άθελά τους σε τρελούς που ούρλιαζαν και μόρφαζαν. Κι όμως, η οργή που ένιωθαν ήταν ένα συναίσθημα αφηρημένο και χωρίς στόχο, που μπορούσε να στραφεί από το ένα αντικείμενο στο άλλο, σαν τη φλόγα σε ένα φλόγιστρο. Έτσι, κάποια στιγμή, το μίσος του Γουίνστον δεν στρεφόταν καν εναντίον του Γκολντστάιν, αλλά, αντιθέτως, ο στόχος του ήταν ο Μεγάλος Αδελφός, το Κόμμα, η Αστυνομία της Σκέψης. Σε κάτι τέτοιες στιγμές, η καρδιά του έτρεχε να συναντήσει τον μοναχικό, γελοίο αιρετικό στην τηλεοθόνη, μοναδικό φύλακα της αλήθειας και της λογικής σ' έναν κόσμο γεμάτο ψέματα. Και πάλι όμως, την επόμενη στιγμή, γινόταν ένα με τους διπλανούς του, κι όλα όσα έλεγαν για τον Γκολντστάιν τού φαινόταν αληθινά. Κάτι τέτοιες στιγμές, η κρυφή του απέχθεια για τον Μεγάλο Αδελφό μεταβαλλόταν σε λατρεία. Ο Μεγάλος Αδελφός έμοιαζε να υψώνεται σαν ένας ανίκητος, ατρόμητος προστάτης, να αντιστέκεται σαν βράχος ενάντια στις ορδές της Ασίας, και ο Γκολντστάιν, παρά την απομόνωση, την αδυναμία και την αμφιβολία γύρω από την ίδια του την ύπαρξη, έμοιαζε με διεστραμμένο γητευτή, ικανό με τη φωνή του και μόνο να καταστρέψει τις δομές του πολιτισμού.

Κάποιες στιγμές, ήταν εξίσου δυνατό να μεταστρέψεις το μίσος που ένιωθες, όπου εσύ το ήθελες. Ξαφνικά, με ένα απότομο τίναγμα, όπως όταν προσπαθείς να ξυπνήσεις από έναν εφιάλτη, ο Γουίνστον κατάφερε να μεταφέρει το μίσος του από το πρόσωπο της τηλεοθόνης στη μελαχρινή που καθόταν πίσω του. Όμορφες, ζωηρές παραισθήσεις γέμισαν το μυαλό του. Τη χτυπούσε μέχρι θανάτου με ένα λαστιχένιο κλομπ. Την έδενε γυμνή σε ένα παλούκι και τη σημάδευε με βέλη σαν τον Άγιο Σεβαστιανό. Τη βίαζε και της έκοβε το λαρύγγι πάνω στην κορυφή της ηδονής. Τώρα καταλάβαινε καλύτερα από πριν *τι* ήταν αυτό που τον έκανε να τη μισεί. Τη μισούσε γιατί ήταν νέα και όμορφη και ανέραστη, γιατί ήθελε να κοιμηθεί μαζί της και δεν θα το έκανε ποτέ, γιατί γύρω από τη θελκτική, ευλύγιστη μέση της, που έμοιαζε να σε προκαλεί να την τυλίξεις με το χέρι σου, υπήρχε μόνο αυτό το μισητό κόκκινο ζωνάρι, επιδεικτικό σύμβολο αγνότητας.

Το Μίσος κορυφώθηκε. Η φωνή του Γκολντστάιν είχε μετατραπεί σε κανονικό βέλασμα, και για μια στιγμή το πρόσωπό του άλλαξε σε προβάτου.

Μετά, το προβατίσιο πρόσωπο μεταλλάχτηκε κι απέκτησε χαρακτηριστικά ευρασιάτη πολεμιστή που έμοιαζε να προελαύνει πελώριος και τρομερός γαζώνοντας με το πολυβόλο του μέχρι που ξεπηδούσε από την οθόνη. Ήταν τόσο ζωηρή όλη αυτή η εικόνα, ώστε κάποιοι που κάθονταν στα μπροστινά καθίσματα ζάρωσαν στις καρέκλες τους. Την ίδια όμως στιγμή, με έναν αναστεναγμό βαθιάς ανακούφισης, όλοι είδαν την εχθρική φιγούρα να διαλύεται μέσα στο πρόσωπο του Μεγάλου Αδελφού, με τα σκούρα μαλλιά και το σκούρο μουστάκι, σε αυτό το πρόσωπο το γεμάτο δύναμη και μυστηριακή ηρεμία, τόσο μεγάλο που έπιανε σχεδόν όλη την τηλεοθόνη. Κανείς τους δεν άκουγε τι έλεγε ο Μεγάλος Αδελφός. Ήταν απλώς κάποια ενθαρρυντικά λόγια, σαν εκείνα που λέγονται στο πανδαιμόνιο της μάχης, λόγια που χωρίς να ξεχωρίζεις τι λένε ακριβώς, επαναφέρουν την εμπιστοσύνη σου. Κατόπιν, το πρόσωπο του Μεγάλου Αδελφού άρχισε να σβήνει ξανά, και στη θέση του εμφανίστηκαν τα τρία συνθήματα του Κόμματος με τονισμένα κεφαλαία γράμματα:

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΡΗΝΗ.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ.

Η ΑΓΝΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΗ.

Το πρόσωπο του Μεγάλου Αδελφού όμως φαινόταν να παραμένει στην τηλεοθόνη για αρκετά δευτερόλεπτα, λες και η εντύπωση που είχε αφήσει να ήταν πολύ ζωηρή για να χαθεί αμέσως. Η μικρόσωμη κοκκινομάλλα κρέμασε το σώμα της γέρνοντας στο μπροστινό κάθισμα. Με ένα τρεμουλιαστό μουρμουρητό που ακουγόταν σαν "Σωτήρα μου!", άπλωσε τα χέρια προς την οθόνη. Μετά, έκρυσε το πρόσωπο στις παλάμες της. Ήταν ολοφάνερο ότι προσευχόταν.

Εκείνη τη στιγμή, το ακροατήριο ξέσπασε σε μια βαθιά, αργή, ρυθμική ψαλμωδία: "Μ.Α! ... Μ.Α!", ξανά και ξανά, με μια μεγάλη παύση ανάμεσα στο Μ και το Α. Ήταν ένα βαρύ σούσουρο, παράδοξα πρωτόγονο, που στο βάθος του σου φαινόταν ότι άκουγες ποδοκρότημα γυμνών πελμάτων και τον συνεχόμενο χτύπο των ταμ ταμ. Αυτό συνεχίστηκε για τριάντα δευτερόλεπτα πάνω κάτω. Ήταν μία επωδός που συχνά ακολουθούσε τα ασυγκράτητα

συναισθήματα. Εν μέρει ήταν κάτι σαν ύμνος προς τη σοφία και το μεγαλείο του Μεγάλου Αδελφού, μα ακόμα περισσότερο ήταν μια πράξη αυτούπνωσης, μια εκούσια καταστολή της συνείδησης μέσα από έναν ρυθμικό θόρυβο. Τα σωθικά του Γουίνστον είχαν παγώσει. Στη διάρκεια του Δίλεπτου Μίσους δεν μπόρεσε να αντισταθεί στο γενικό παραλήρημα, όμως αυτή η ζωώδης ψαλμωδία “M.A! ... M.A”, τον γέμιζε πάντα με τρόμο. Φυσικά συμμετείχε και στην ψαλμωδία. Δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. Το να κρύψεις τα πραγματικά σου αισθήματα, το να ελέγξεις την έκφραση του προσώπου σου, το να κάνεις ό,τι και οι υπόλοιποι ήταν μία ενστικτώδης αντίδραση. Υπήρξε όμως ένα διάστημα δύο δευτερολέπτων που η έκφραση των ματιών του θα μπορούσε να τον προδώσει. Και ήταν ακριβώς εκείνη τη στιγμή που συνέβη το σημαντικό –αν όντως συνέβη.

Ξαφνικά, η ματιά του συνάντησε το βλέμμα του Ο' Μπράιεν. Εκείνος είχε σηκωθεί. Είχε βγάλει τα γυαλιά του κι ετοιμαζόταν να τα ξαναβάλει στη μύτη του με εκείνη τη χαρακτηριστική του χειρονομία. Ήταν όμως ένα κλάσμα δευτερολέπτου που οι ματιές του συναντήθηκαν, κι ακριβώς σε αυτό τον ελάχιστο χρόνο ο Γουίνστον ήξερε –ναι, το ήξερε!– ότι ο Ο' Μπράιεν σκεφτόταν ακριβώς το ίδιο. Ένα ξεκάθαρο μήνυμα είχε περάσει από τον έναν στον άλλον. Ήταν σαν να είχαν ανοίξει έναν διάυλο επικοινωνίας, και οι σκέψεις τους ξεχείλιζαν μέσα από το κανάλι των ματιών τους. “Είμαι μαζί σου!” φαινόταν να του λέει ο Ο' Μπράιεν. “Ξέρω ακριβώς τι νιώθεις. Ξέρω για την περιφρόνηση, το μίσος, την αηδία σου. Μην ανησυχείς όμως, είμαι με το μέρος σου”. Και μετά, ο διάυλος επικοινωνίας έκλεισε, και το πρόσωπο του Ο' Μπράιεν έγινε ανεξχνιάστο όσο και όλων των υπολοίπων.

Αυτό ήταν όλο, και ήδη ο Γουίνστον αμφέβαλλε κατά πόσον είχε συμβεί. Τέτοια περιστατικά δεν είχαν ποτέ συνέχεια. Το μόνο που έκαναν ήταν να διατηρούν μέσα του ζωντανή την πεποίθηση ή την ελπίδα ότι και άλλοι εκτός από αυτόν ήταν εχθροί του Κόμματος. Ίσως οι φήμες σχετικά με εκτεταμένες μυστικές συνωμοσίες να ήταν αληθινές – ίσως η Αδελφότητα να υπήρχε! Παρά τις συνεχιζόμενες συλλήψεις και εκτελέσεις, ήταν αδύνατον να είσαι σίγουρος ότι η Αδελφότητα δεν ήταν παρά ένας μύθος. Ήταν μέρες που και ο ίδιος το πίστευε, άλλες πάλι όχι. Δεν υπήρχαν αποδείξεις, υπήρχαν μόνο φευγαλέα

σημάδια που μπορεί να σήμαιναν οτιδήποτε ή τίποτα απολύτως: αποσπασματικές κουβέντες που κρυφάκουγες εδώ κι εκεί, συνθήματα γραμμένα αχνά σε τοίχους αποχωρητηρίων και καμιά φορά, όταν συναντιόνταν δύο ξένοι, μια ανεπαίσθητη κίνηση του χεριού, που ίσως και να φαινόταν σαν αναγνωριστικό σημάδι. Όλα αυτά ήταν εικασίες, πιθανώς αποκυήματα της φαντασίας του.

Επέστρεψε στο γραφείο του χωρίς να κοιτάξει ξανά τον Ο' Μπράιεν. Ούτε που του πέρασε από το μυαλό η ιδέα να δώσει συνέχεια στη στιγμιαία επικοινωνία τους. Θα ήταν απίστευτα επικίνδυνο, ακόμα κι αν γνώριζε πώς να το οργανώσει. Είχαν ανταλλάξει ένα διφορούμενο βλέμμα για δύο δευτερόλεπτα, κι αυτό ήταν όλο. Ακόμα κι έτσι όμως, επρόκειτο για ένα αξιοσημείωτο συμβάν μέσα στην απομόνωση που ήσουν καταδικασμένος να ζεις.

Ο Γουίνστον τέντωσε το σώμα του και κάθισε πιο ίσια. Ένα ρέψιμο του ξέφυγε. Το τζιν τού ανέβηκε στο λαρύγγι.

Τα μάτια του εστίασαν ξανά στη σελίδα. Ανακάλυψε ότι, καθώς ονειροπολούσε, ταυτόχρονα έγραφε σαν αυτόματο! Και κάτι ακόμα: δεν ήταν πλέον εκείνος ο άτσαλος, μουδιασμένος γραφικός χαρακτήρας. Η πένα του είχε γλιστρήσει με άνεση πάνω στο λείο χαρτί, σκαλίζοντας με όμορφα κεφαλαία γράμματα:

ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ.

ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ.

ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ.

ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ.

ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ.

ξανά και ξανά, γεμίζοντας έτσι τη μισή σελίδα.

Τον κατέλαβε ένας ξαφνικός πανικός. Το συναίσθημα ήταν βέβαια παράλογο, αφού η καταχώρηση αυτών των ιδιαίτερων λέξεων δεν ήταν περισσότερο επικίνδυνη από την αρχική πράξη του ανοίγματος του

ημερολογίου. Για μια στιγμή όμως, μπήκε στον πειρασμό να σκίσει τις γραμμένες σελίδες και να παρατήρησει το εγχείρημα.

Δεν το έκανε πάντως, καθώς γνώριζε καλά ότι θα ήταν ανώφελο. Είτε έγραφε ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ είτε δεν το έγραφε, δεν είχε σημασία. Είτε συνέχιζε να κρατάει ημερολόγιο είτε όχι, πάλι δεν είχε σημασία. Η Αστυνομία της Σκέψης θα τον έπιανε έτσι κι αλλιώς. Είχε διαπράξει –θα είχε διαπράξει ακόμα κι αν δεν είχε πιάσει την πένα στα χέρια του– το βασικό έγκλημα, που εμπεριείχε όλα τα υπόλοιπα. Έγκλημα της Σκέψης το αποκαλούσαν. Το Έγκλημα Σκέψης δεν μπορούσες να το συγκαλύψεις για πάντα. Μπορεί να κατάφερνες να τους ξεγελάσεις για λίγο, αργά ή γρήγορα όμως θα σε έπιαναν.

Αυτό γινόταν πάντα τη νύχτα –οι συλλήψεις γίνονταν πάντα τη νύχτα. Το ξαφνικό τίναγμα στον ύπνο σου, το τραχύ χέρι που τράνταζε τον ώμο σου, το δυνατό φως που έπεφτε στα μάτια του, ο κύκλος των σκληρών προσώπων γύρω από το κρεβάτι σου. Στις περισσότερες περιπτώσεις ούτε δίκη γινόταν ούτε καν καταγραφή της σύλληψης. Οι άνθρωποι απλώς εξαφανίζονταν, πάντα μέσα στη νύχτα. Το όνομά σου έσβηνε από τους επίσημους καταλόγους, η ύπαρξή σου ήταν αναπόδεικτη, και τελικά σε κατάπινε η λήθη για πάντα. Σε καταργούσαν, σε μηδένιζαν. Εξαέρωση ήταν ο συνηθισμένος όρος για όλη αυτή τη διαδικασία.

Για μια στιγμή τον έπιασε κάτι σαν υστερία. Άρχισε να γράφει με βιαστικά ορνιθοσκαλίσματα:

*Θα με πυροβολήσουν δεν με νοιάζει θα με πυροβολήσουν στο σβέρκο
δεν με νοιάζει κάτω ο μεγάλος αδελφός πάντα σε πυροβολούν στο σβέρκο δεν
με νοιάζει κάτω ο μεγάλος αδελφός...*

Ζάρωσε στην καρέκλα του με κάποια ντροπή για τη συμπεριφορά του. Παράτησε την πένα. Την επόμενη στιγμή τινάχτηκε απότομα. Κάποιος χτυπούσε την πόρτα.

Κιόλας! Απόμεινε ακίνητος, βουβός σαν το ποντίκι, με τη μάταιη ελπίδα ότι όποιος κι αν ήταν, θα έφευγε χωρίς να κάνει δεύτερη προσπάθεια. Όχι όμως! Το χτύπημα ακούστηκε ξανά. Το χειρότερο θα ήταν να καθυστερήσει να ανοίξει. Η καρδιά του χτυπούσε σαν ταμπούρλο, το πρόσωπό του όμως, συνηθισμένο

επί χρόνια, παρέμενε προφανώς ανέκφραστο. Σηκώθηκε και κινήθηκε με βαριά βήματα προς την πόρτα.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΗΝ ΩΡΑ ΠΟΥ ΕΠΙΑΝΕ ΤΟ ΠΟΜΟΛΟ, Ο ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΕΙΔΕ ΟΤΙ ΕΙΧΕ ΑΦΗΣΕΙ ΤΟ ημερολόγιο ανοιχτό πάνω στο τραπέζι. Το ΚΑΤΩ Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ήταν γραμμένο παντού, με τόσο μεγάλα γράμματα που άνετα μπορούσε να το διαβάσει από το σημείο που στεκόταν. Αυτό που είχε κάνει ήταν αδιανόητη ανοησία. Συνειδητοποίησε όμως ότι, παρά τον πανικό του, δεν θέλησε να λεκιάσει το κρεμ χαρτί κλείνοντας το τετράδιο όσο το μελάνι ήταν ακόμα νωπό.

Πήρε μια βαθιά ανάσα και άνοιξε την πόρτα. Αμέσως τον κατέλαβε μια γλυκιά ανακούφιση. Μια άχρωμη, ταλαιπωρημένη γυναίκα με αραιά μαλλιά και ρυτιδιασμένο πρόσωπο στεκόταν απ' έξω.

«Α! Σύντροφε!» κλαψούρισε. «Καλά σας άκουσα να μπαίνετε. Θα μπορούσατε να έρθετε να ρίξετε μια ματιά στον νεροχύτη της κουζίνας μας; Έχει βουλώσει και ...»

Ήταν η κυρία Πάρσονς, η γυναίκα ενός γείτονα, που έμενε στον ίδιο όροφο ("Κυρία" ήταν μία λέξη που το Κόμμα είχε κατά κάποιο τρόπο αποκηρύξει, –υποτίθεται ότι έπρεπε να προσφωνείς τον καθένα "σύντροφο"– σου ερχόταν όμως αυτόματα στο στόμα για κάποιες γυναίκες). Η κυρία Πάρσονς ήταν γύρω στα τριάντα, έδειχνε όμως μεγαλύτερη. Σου έδινε την εντύπωση ότι είχε σκόνη μέσα στις ρυτίδες του προσώπου της. Ο Γουίνστον την ακολούθησε στον διάδρομο. Αυτές οι ερασιτεχνικές επισκευές ήταν μια

σχεδόν καθημερινή ενόχληση. Το Κτίριο της Νίκης είχε παλιά διαμερίσματα, χτισμένα κάπου γύρω στο 1930, που ρήμαζαν μέσα στον χρόνο. Οι σοβάδες στους τοίχους και το ταβάνι ξεφλούδιζαν συνεχώς, οι σωλήνες έσπαγαν στις μεγάλες παγωνιές, η στέγη έσταζε νερό όποτε χιόνιζε, η κεντρική θέρμανση λειτουργούσε στη μισή ένταση, όταν δεν ήταν εντελώς κλειστή για λόγους οικονομίας. Οι επισκευές, εκτός κι αν ήταν κάτι που μπορούσες να κάνεις μόνος σου, έπρεπε πρώτα να εγκριθούν από απρόσιτες επιτροπές που ήταν ικανές να καθυστερήσουν δύο χρόνια ως και για μία απλή αλλαγή τζαμιού.

«Φυσικά είναι που λείπει από το σπίτι ο Τομ» είπε αόριστα η κυρία Πάρσονς.

Το διαμέρισμα των Πάρσονς ήταν μεγαλύτερο από του Γουίνστον, άθλιο κι αυτό με τον δικό του τρόπο. Όλα εκεί μέσα έδειχναν χτυπημένα και τσαλαπατημένα, σαν να είχε περάσει ένα μεγάλο άγριο ζώο: Σύνεργα σπορ, μπαστούνια του χόκεϊ, γάντια του μποξ, μια ξεφούσκωτη μπάλα, ένα ζευγάρι σορτς μουσκεμένο από τον ιδρώτα και γυρισμένο από την ανάποδη, όλα ήταν σκόρπια στο πάτωμα. Πάνω στο τραπέζι στοιβάζονταν βρόμικα πιάτα και βιβλία ασκήσεων με τσακισμένες σελίδες. Στους τοίχους υπήρχαν κόκκινες σημαίες του Συνδέσμου Νεολαίας και των Κατασκόπων και μια αφίσα του Μεγάλου Αδελφού σε φυσικό μέγεθος. Η συνηθισμένη μυρωδιά βρασμένου λάχανου πλανιόταν στον χώρο, κοινή σε όλο το κτίριο, αλλά την κάλυπτε μια αφιά μπόχα ιδρώτα –το καταλάβαινες με το πρώτο ρουθούνισμα, άγνωστο πώς– που προερχόταν από κάποιον που εκείνη τη στιγμή απουσίαζε. Στο άλλο δωμάτιο, κάποιος προσπαθούσε να κρατήσει το ίσο στην στρατιωτική μουσική που ακόμα έβγαινε από την τηλεοθόνη, χρησιμοποιώντας μια χτένα κι ένα κομμάτι χαρτί τουαλέτας.

«Τα παιδιά» είπε η κυρία Πάρσονς ρίχνοντας μια φοβισμένη ματιά προς την πόρτα. «Δεν βγήκαν έξω σήμερα. Και φυσικά...»

Είχε τη συνήθεια να κόβει τις προτάσεις της στη μέση. Ο νεροχύτης της κουζίνας σχεδόν ξεχείλιζε από ρυπαρά πράσινα νερά που μύριζαν χειρότερα κι από το βραστό λάχανο. Ο Γουίνστον γονάτισε κι εξέτασε τον γωνιακό σύνδεσμο του σωλήνα. Σιχαινόταν να χρησιμοποιήσει τα χέρια του, όπως

συχαινόταν να σκύβει, κάτι που πάντα του προκαλούσε βήχα. Η κυρία Πάρσονς κοιτούσε απελπισμένη.

«Βέβαια, αν ήταν ο Τομ στο σπίτι, θα το μαστόρευε στη στιγμή» είπε. «Του αρέσουν τα μαστορέματα. Του Τομ πιάνουν τα χέρια του».

Ο Πάρσονς ήταν συνάδελφος του Γουίνστον στο Υπουργείο Αλήθειας. Ήταν ένας γεμάτος αλλά δραστήριος άνδρας, απελπιστικά ανόητος και χαζοχαρούμενος, ένας από εκείνους τους πειθήνιους, αφοσιωμένους σκλάβους στους οποίους στηριζόταν περισσότερο και από την Αστυνομία της Σκέψης η σταθερότητα του Κόμματος. Στα τριάντα πέντε του αποβλήθηκε χωρίς να το θέλει από τον Σύνδεσμο Νεολαίας, αφού πριν είχε καταφέρει να παραμείνει στους Κατασκόπους έναν χρόνο παραπάνω από το κανονικό. Στο Υπουργείο εργαζόταν σε δευτερεύουσα θέση, όπου δεν υπήρχαν απαιτήσεις εξυπνάδας, από την άλλη όμως είχε διευθυντική θέση στην Επιτροπή Αθλημάτων όπως και σε όλες τις άλλες επιτροπές που ασχολούνταν με την οργάνωση κοινοτικών πεζοποριών, εθελοντικών επιδείξεων, εκστρατειών εράνων και γενικά εθελοντικών δράσεων. Ο Πάρσονς μπορούσε να σε πληροφορήσει με καμάρι, ενώ κάπνιζε την πίπα του, ότι τα τελευταία τέσσερα χρόνια δεν είχε παραλείψει ούτε ένα απόγευμα που να μην κάνει την εμφάνισή του στο Κοινοτικό Κέντρο. Μια ανυπόφορη ιδρωτίλα, σαν ακούσια μαρτυρία της υπερδραστήριας ζωής του, τον ακολουθούσε όπου κι αν πήγαινε, κι έμενε πίσω του ακόμα κι όταν εκείνος είχε φύγει.

«Έχετε ένα γαλλικό κλειδί;» ρώτησε ο Γουίνστον ψαχουλεύοντας αμήχανα το παξιμάδι του σωλήνα.

«Ένα γαλλικό κλειδί» είπε άνευρα η κυρία Πάρσονς. «Δεν ξέρω, ίσως τα παιδιά...»

Ακούστηκε ποδοβολητό κι άλλος ένας εκκωφαντικός ήχος του αυτοσχέδιου μουσικού οργάνου καθώς τα παιδιά όρμησαν στο σαλόνι. Η κυρία Πάρσονς έφερε το γαλλικό κλειδί. Ο Γουίνστον άφησε το νερό να τρέξει και με αηδία έβγαλε μια χούφτα μπερδεμένα μαλλιά που είχαν φράξει τον σωλήνα. Καθάρισε τα δάχτυλά του όσο μπορούσε καλύτερα κάτω από το κρύο νερό της βρύσης και επέστρεψε στο άλλο δωμάτιο.

«Ψηλά τα χέρια!» ούρλιαξε μια άγρια φωνή.

Ένα όμορφο εννιάχρονο αγόρι με μάγκικο ύφος είχε ξεπροβάλει από το τραπέζι και τον απειλούσε με ένα αυτόματο παιδικό πιστόλι, ενώ η μικρότερη κατά δύο χρόνια αδελφή του έκανε την ίδια κίνηση απειλώντας τον με ένα κομμάτι ξύλο. Και τα δύο παιδιά φορούσαν τη στολή των Κατασκόπων, δηλαδή μπλε σορτς, γκρι πουκάμισο και κόκκινο μαντήλι. Ο Γουίνστον σήκωσε τα χέρια ψηλά κάπως ανήσυχος. Η στάση του αγοριού ήταν τόσο σατανική που δεν θα το έλεγες ότι το έκανε στα ψέματα.

«Είσαι προδότης!» ούρλιαξε το αγόρι. «Είσαι εγκληματίας της σκέψης! Είσαι κατάσκοπος της Ευρασίας! Θα σε πυροβολήσω, θα σε εξαερώσω, θα σε στείλω στα αλατωρυχεία!»

Ξαφνικά, και τα δύο μικρά χοροπηδούσαν γύρω του φωνάζοντας «Προδότη!» και «Εγκληματία της Σκέψης!», μια και το κοριτσάκι αντέγραφε όλες τις κινήσεις του αδελφού της. Ήταν ένα θέαμα κάπως τρομακτικό, σαν τα τιγράκια που θα μεγάλωναν και θα γίνονταν ανθρωποφάγα. Στο βλέμμα του αγοριού υπήρχε κάτι που έμοιαζε με υπολογισμένη αγριάδα, μια ολοφάνερη επιθυμία να χτυπήσει ή να κλωστήσει τον Γουίνστον και μια συνειδητοποίηση ότι ήταν αρκετά μεγάλος για να το κάνει. Ευτυχώς που δεν κρατούσε αληθινό πιστόλι, σκέφτηκε ο Γουίνστον.

Το βλέμμα της κυρίας Πάρσονς πηγαινοερχόταν νευρικά ανάμεσα στα παιδιά της και τον Γουίνστον, ο οποίος παρατηρώντας την καλύτερα στο φως του σαλονιού, συνειδητοποιούσε ότι όντως οι ρυτίδες του προσώπου της είχαν σκόνη.

«Κάνουν τόση φασαρία» του είπε. «Απογοητεύτηκαν επειδή δεν μπόρεσαν να δουν το κρέμασμα, γι' αυτό κάνουν έτσι. Έχω πολλές δουλειές και δεν μπορώ να τα πάω. Και ο Τομ θα αργήσει να γυρίσει από τη δουλειά».

«Γιατί να μην πάμε να δούμε την κρεμάλα;» βρυχήθηκε το αγόρι.

«Θέλω να δω την κρεμάλα! Θέλω να δω την κρεμάλα!» φώναζε τραγουδιστά η πιτσιρικά ενώ συνέχιζε να χοροπηδάει ολόγυρα.

Ο Γουίνστον θυμήθηκε ότι κάποιοι Ευρασιάτες κρατούμενοι, ένοχοι πολεμικών εγκλημάτων, επρόκειτο να κρεμαστούν στο Πάρκο το απόγευμα. Ήταν κάτι που συνέβαινε περίπου μια φορά το μήνα και αποτελούσε λαοφιλές θέαμα. Τα παιδιά γκρίνιαζαν πάντα να τα πάνε να παρακολουθήσουν. Ο Γουίνστον χαιρέτησε την κυρία Πάρσονς και βγήκε από την πόρτα. Δεν είχε κάνει ούτε δύο βήματα, όταν ένιωσε κάτι να τον χτυπάει στο σβέρκο αφήνοντάς του μια έντονα επώδυνη αίσθηση. Ήταν σαν να του είχαν ακουμπήσει στο δέρμα ένα πυρωμένο σίδερο. Στράφηκε απότομα, ίσα για να προλάβει να δει την κυρία Πάρσονς να μπάζει με το ζόρι τον γιο της στο διαμέρισμά τους, ενώ το αγόρι έχωνε στην τσέπη του μια σφεντόνα.

«Γκολντσάιν!» μούγκρισε το αγόρι πίσω από την κλειστή πόρτα. Αυτό όμως που έκανε μεγαλύτερη εντύπωση στον Γουίνστον ήταν το ανήμπορο, φοβισμένο ύφος στο γκρίζο πρόσωπο της γυναίκας.

Μπαίνοντας στο διαμέρισμά του, προσπέρασε βιαστικά την τηλεθόνη και κάθισε ξανά στο τραπέζι συνεχίζοντας να τρίβει το σβέρκο του. Η μουσική από την τηλεθόνη είχε σταματήσει. Την είχε αντικαταστήσει μια κοφτή στρατιωτική φωνή που με βάναυση ευχαρίστηση διάβαζε δυνατά μια περιγραφή του εξοπλισμού του νέου Πλωτού Οχυρού που είχε μόλις αγκυροβολήσει μεταξύ της Ιρλανδίας και των Νήσων Φερόες.

Ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι με τέτοια παιδιά εκείνη η καημένη θα ζούσε μέσα στην τρομοκρατία. Σε ένα δύο χρόνια θα την παρακολουθούσαν μέρα νύχτα, μη τυχόν και εκδηλώσει συμπτώματα ανορθοδοξίας. Όλα σχεδόν τα παιδιά ήταν πλέον τρομερά! Το χειρότερο απ' όλα ήταν ότι, με οργανώσεις όπως οι Κατάσκοποι, τα παιδιά μετατρέπονταν συστηματικά σε απείθαρχους μικρούς άγριους, χωρίς αυτό να τους δημιουργεί κάποια τάση εξέγερσης ενάντια στην πειθαρχία του Κόμματος. Αντίθετα, λάτρευαν το Κόμμα και όλα τα παρελκόμενά του. Τα τραγούδια, οι παρελάσεις, οι σημαίες, η πεζοπορία, τα γυμνάσια ψεύτικης σκοποβολής, τα δυνατά συνθήματα, η λατρεία του Μεγάλου Αδελφού –όλα αυτά φάνταζαν σαν ένα αστραφτερό παιχνίδι στα μάτια τους. Όλη τους η θηριωδία είχε σαν αποδέκτη τους εχθρούς του κράτους, τους αλλοδαπούς, τους προδότες, τους δολιοφθορείς, τους εγκληματίες της σκέψης. Ήταν σχεδόν φυσικό οι τριαντάρηδες και πάνω να

φοβούνται τα ίδια τους τα παιδιά. Κι είχαν κάθε λόγο, αφού σχεδόν κάθε εβδομάδα στους “Τάιμς” υπήρχε μία παράγραφος που περιέγραφε πώς κάποιος μικρός σπιούνος –“παιδί ήρωα” τον βάφτιζαν– είχε κρυφακούσει κάποια δυσμενή για το Κόμμα παρατήρηση και είχε καταδώσει τους γονείς του στην Αστυνομία της Σκέψης.

Το τσούξιμο από το χτύπημα της σφεντόνας είχε περάσει, και ο Γουίνστον έπιασε με μισή καρδιά την πένα του, ενώ αναρωτιόταν τι άλλο θα μπορούσε να γράψει στο ημερολόγιό του. Ξαφνικά, του ήρθε ξανά στο μυαλό ο Ο' Μπράιεν.

Χρόνια πριν –πόσος καιρός να είχε περάσει; Μάλλον θα ήταν επτά χρόνια– είχε ονειρευτεί ότι περπατούσε σε ένα θεοσκοτεινό δωμάτιο. Και κάποιος δίπλα του τού είχε πει καθώς τον προσπερνούσε: “Θα συναντηθούμε εκεί που δεν υπάρχει σκοτάδι”. Αυτό είχε ειπωθεί ήρεμα, σχεδόν τυχαία –μια απλή δήλωση, και όχι σαν διαταγή. Δεν κοντοστάθηκε, συνέχισε να προχωράει. Το περίεργο ήταν ότι εκείνη τη στιγμή στο όνειρό του τα λόγια δεν του έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση. Μόνο αργότερα και σταδιακά άρχισαν να αποκτούν σημασία. Τώρα δεν μπορούσε να θυμηθεί αν είχε πρωτοδεί τον Ο' Μπράιεν πριν ή μετά το όνειρο, ούτε και μπορούσε να θυμηθεί πότε, αναγνώρισε όμως για πρώτη φορά ότι η φωνή στο όνειρό του ανήκε στον Ο' Μπράιεν. Ωστόσο, η ταυτοποίηση είχε γίνει. Ο Ο' Μπράιεν ήταν ο άνδρας που του είχε μιλήσει στο σκοτάδι του ονείρου του.

Ο Γουίνστον δεν μπορούσε να πει με σιγουριά –ούτε και λίγο μετά τη στιγμιαία πρωινή συνάντηση των βλεμμάτων τους– κατά πόσον ο Ο' Μπράιεν ανήκε στους φίλους ή τους εχθρούς. Όχι ότι είχε κάποια ιδιαίτερη σημασία πάντως. Υπήρχε κάποιο ίχνος αμοιβαίας κατανόησης, κάτι πιο σημαντικό από την αφοσίωση ή τη συντροφικότητα. “Θα συναντηθούμε εκεί που δεν υπάρχει σκοτάδι” του είχε πει. Ο Γουίνστον δεν ήξερε τι σήμαιναν αυτά τα λόγια, ήξερε μόνο ότι με κάποιον τρόπο θα έβγαιναν αληθινά.

Η φωνή από την τηλεοθόνη έκανε μια παύση. Ένα σάλπισμα, καθαρό και γλυκό, ήχησε στη βαριά ατμόσφαιρα του δωματίου. Η φωνή συνέχισε τραχιά:

«Προσοχή! Την προσοχή σας παρακαλώ! Μόλις κατέφθασαν έκτακτα νέα από το μέτωπο του Μαλαμπάρ. Οι δυνάμεις μας στη Νότια Ινδία κατέκτησαν μια λαμπρή νίκη. Είμαι εξουσιοδοτημένος να σας ανακοινώσω ότι αυτό το γεγονός μπορεί να οδηγήσει στο τέλος του πολέμου. Η είδηση έχει ως εξής...»

Κακά μαντάτα, σκέφτηκε ο Γουίνστον. Και φυσικά, σε συνέχεια της αιματοβαμμένης περιγραφής της συντριβής του ευρασιατικού στρατού με τερατώδη στοιχεία νεκρών και αιχμαλώτων, ακολούθησε μια αναγγελία που πληροφορούσε ότι από την επόμενη εβδομάδα η μερίδα της σοκολάτας θα μειωνόταν από τα τριάντα στα είκοσι γραμμάρια.

Ο Γουίνστον ρεύτεκε ξανά. Το τζιν εξατμιζόταν από τον οργανισμό του, αφήνοντάς του μια αίσθηση ξεφουσκώματος. Η τηλεοθόνη –ίσως για τα επινίκια, ίσως για να απαλύνει την ανάμνηση της χαμένης σοκολάτας– άρχισε να τραγουδάει ηχηρά το “Ωκεανία για σένα”. Τώρα, υποτίθεται ότι έπρεπε να σταθείς προσοχή. Ωστόσο, αυτός ήταν αόρατος από τη θέση που καθόταν.

Το “Ωκεανία για σένα” έδωσε τη θέση του σε μια πιο ανάλαφρη μουσική. Ο Γουίνστον πήγε μέχρι το παράθυρο φροντίζοντας να έχει την πλάτη γυρισμένη στην τηλεοθόνη. Έξω, η μέρα συνέχιζε να είναι ψυχρή και καθαρή. Κάπου μακριά, μια κατευθυνόμενη βόμβα εξερράγη αφήνοντας έναν εκκωφαντικό ήχο. Γύρω στις είκοσι με τριάντα τέτοιες έπεφταν κάθε βδομάδα στο Λονδίνο.

Κάτω στον δρόμο, η σκισμένη αφίσα είχε γίνει έρμαιο του αέρα και η λέξη ΑΓΓΣΟΣ μία εμφανιζόταν και μία χανόταν. Οι ιερές αρχές του ΑΓΓΣΟΣ: Νέα Ομιλία, δισκεψία, η μετάλλαξη του παρελθόντος. Ο Γουίνστον ένιωσε σαν να περιπλανιόταν στα δάση μιας θαλάσσιας αβύσσου, χαμένος σε έναν τερατώδη κόσμο όπου ο ίδιος του ο εαυτός ήταν το τέρας. Ήταν μόνος. Το παρελθόν ήταν νεκρό, το μέλλον μη προβλέψιμο. Ποια βεβαιότητα είχε ότι υπήρχε έστω και ένας άνθρωπος που σκεφτόταν όπως αυτός; Πώς μπορούσε να ξέρει ότι η κυριαρχία του Κόμματος δεν θα διαρκούσε για πάντα; Σαν απάντηση, τα τρία συνθήματα στη λευκή πρόσοψη του Υπουργείου Αλήθειας ήρθαν ξανά στο μυαλό του:

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΡΗΝΗ.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ.

Η ΑΓΝΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΗ.

Έβγαλε ένα κέρμα των είκοσι πέντε σεντς από την τσέπη του. Ακόμα και πάνω του ήταν γραμμένα με καθαρά μικροσκοπικά γράμματα τα ίδια συνθήματα, ενώ στην άλλη όψη του ήταν χαραγμένο το κεφάλι του Μεγάλου Αδελφού. Ακόμα και από εκεί, τα μάτια του σε καταδίδωκαν. Πάνω σε νομίσματα, γραμματόσημα, εξώφυλλα βιβλίων, σημαίες, αφίσες, ακόμα και στα πακέτα των τσιγάρων –παντού. Τα μάτια πάντα σε παρακολουθούσαν, η φωνή πάντα σε τύλιγε. Ξύπνιος ή κοιμισμένος, όσο δούλευες ή όσο έτρωγες, μέσα κι έξω από το σπίτι, στο μπάνιο ή στο κρεβάτι –δεν υπήρχε διαφυγή. Δεν σου ανήκε τίποτα περισσότερο από τα λίγα κυβικά εκατοστά μέσα στο κρανίο σου.

Ο ήλιος είχε γυρίσει, και τα μυριάδες παράθυρα του Υπουργείου Αλήθειας, τώρα που το φως δεν έπεφτε κατευθείαν επάνω τους, φάνταζαν βλοσυρά, σαν πολεμίστρες οχυρού. Η καρδιά του Γουίνστον τρεμούλιασε μπροστά στο πελώριο πυραμοειδές σχήμα, αυτή την ισχυρή απόρθητη κατασκευή. Και χίλιες βόμβες να έπεφταν, δεν θα μπορούσαν να το γκρεμίσουν. Αναρωτήθηκε ξανά για ποιον άραγε έγραφε το ημερολόγιο. Για το μέλλον, για το παρελθόν, για μια φανταστική εποχή. Μπροστά του δεν έβλεπε τον θάνατο, αλλά την εκμηδένιση. Το ημερολόγιο θα γινόταν στάχτες, και αυτός ατμός. Μόνο η Αστυνομία της Σκέψης θα διάβαζε όσα είχε καταγράψει και μετά θα τα εξαφάνιζε, θα έσβηνε ως και τη θύμησή τους. Πώς να κάνεις έκκληση στο μέλλον αν δεν επιζούσε ούτε μία λέξη σου γραμμένη σε ένα κομμάτι χαρτί;

Η τηλεοθόνη σήμανε δεκατέσσερις ώρες. Σε δέκα λεπτά ο Γουίνστον έπρεπε να φύγει για να βρίσκεται στη δουλειά του μέχρι τις δεκατέσσερις και μισή.

Όπως παραδόξως, η υπενθύμιση της ώρας τον αναπτέρωσε. Μπορεί να ήταν ένα μοναχικό πλάσμα που εξέφραζε μια αλήθεια την οποία δεν θα άκουγε ποτέ κανείς, όμως όσο την εξέφραζε, κατά έναν αόριστο τρόπο, η συνοχή

παρέμενε. Την ανθρωπίνη κληρονομιά τη συνέχιζες μένοντας ισορροπημένος, και όχι προσπαθώντας να ακουστείς. Επέτρεψε στο τραπέζι, βούτηξε την πένα στο μελάνι και έγραψε:

Στο μέλλον ή στο παρελθόν, στους καιρούς που η σκέψη είναι ελεύθερη, όταν οι άνθρωποι διαφέρουν ο ένας από τον άλλον και δεν ζουν μόνοι –στους καιρούς που υπάρχει η αλήθεια και αυτό που έχει γίνει, θα μείνει για πάντα.

Από την εποχή της ομοιομορφίας, της απομόνωσης, του Μεγάλου Αδελφού, από την εποχή της δισκεψίας –χαιρετίσματα!

Ήταν ήδη νεκρός, σκέφτηκε. Του φαινόταν πως, μόνο τώρα που είχε καταφέρει να βάλει τις σκέψεις του σε μία τάξη, είχε κάνει το αποφασιστικό βήμα. Οι συνέπειες κάθε πράξης περιέχονται στην ίδια την πράξη. Συνέχισε να γράφει:

*Το έγκλημα της σκέψης δεν επιφέρει τον θάνατο, το έγκλημα της σκέψης **είναι** θάνατος.*

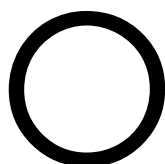
Τώρα που ένιωθε τον εαυτό του νεκρό, είχε αποκτήσει πλέον σημασία το να παραμείνει ζωντανός όσο περισσότερο μπορούσε. Δύο από τα δάχτυλα του δεξιού του χεριού είχαν λεκιαστεί από τα μελάνι, μια λεπτομέρεια που μπορούσε να τον προδώσει. Κάποιος καλοθελητής στο Υπουργείο, από αυτούς που έχωναν τη μύτη τους παντού (γυναίκα κατά προτίμηση, ίσως κάποια σαν τη μικρόσωμη κοκκινομάλλα ή τη μελαχρινή από το Τμήμα Φαντασίας) ίσως άρχιζε να αναρωτιέται γιατί άραγε ο Γουίνστον έγραφε στο μεσημεριανό διάλειμμα, γιατί χρησιμοποιούσε μια παλιομοδίτικη πένα, τι να ήταν αυτό που έγραφε. Και μετά να πετάξει μια σπόντα στον αρμόδιο τομέα.

Πήγε στο μπάνιο και έτριψε με προσοχή τα δάχτυλά του με το κοκκώδες καφέ σαπούνι που σου έγδερνε το δέρμα σαν σμυριδόχαρτο. Ήταν ό,τι χρειαζόταν για να φύγει κάθε ίχνος μελανιού.

Έβαλε το ημερολόγιο στο συρτάρι. Ακόμα και η σκέψη να το κρύψει ήταν ανώφελη. Μπορούσε όμως να σιγουρευτεί κατά πόσον κάποιος θα ανακάλυπτε ή όχι την ύπαρξή του. Μια τρίχα στην άκρη των σελίδων θα ήταν κάτι ολοφάνερο. Με το ακροδάχτυλό του έβαλε έναν κόκκο άσπρης σκόνης

στη γωνιά του εξωφύλλου. Αν κάποιος μετακινούσε το ημερολόγιο, ο κόκκος θα έπεφτε.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΕΒΛΕΠΕ ΣΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ.

Σκέφτηκε ότι μάλλον θα ήταν δέκα ή έντεκα χρονών όταν εξαφανίστηκε η μητέρα του, μια ψηλή επιβλητική γυναίκα, λιγόλογη, με αργές κινήσεις και υπέροχα ξανθά μαλλιά. Από τον πατέρα του είχε μια αμυδρή ανάμνηση ενός μελαχρινού λεπτού άνδρα ντυμένου πάντα με καθαρά σκούρα ρούχα (Ο Γουίνστον θυμόταν χαρακτηριστικά τις λεπτές σόλες των παπουτσιών του πατέρα του) και επίσης φορούσε γυαλιά. Και οι δύο γονείς του προφανώς είχαν εξαφανιστεί σε μια από τις πρώτες εκκαθαρίσεις της δεκαετίας του πενήντα.

Στο όνειρό του, η μητέρα του καθόταν κάπου βαθιά, ακριβώς από κάτω του, και κρατούσε στην αγκαλιά της τη μικρή του αδελφή. Δεν θυμόταν καθόλου την αδελφή του, πέρα από το ότι ήταν ένα μικροσκοπικό αδύναμο μωρό, πάντα σιωπηλό, με μεγάλα παρατηρητικά μάτια. Και η μητέρα και η αδελφή του τον κοιτούσαν. Βρίσκονταν κάτω από τη γη, ίσως στον πυθμένα ενός πηγαδιού ή ενός βαθιού τάφου— ήταν όμως ένα μέρος απόμακρο, που βάραινε όλο και περισσότερο. Ήταν στο σαλόνι ενός πλοίου που βυθιζόταν, μπορούσαν να τον δουν και να τις δει, συνέχιζαν όμως να βυθίζονται όλο και πιο βαθιά στα πράσινα νερά που σε λίγο θα τις έκρυβαν για πάντα. Αυτός βρισκόταν έξω, μέσα στο φως και τον αέρα, ενώ εκείνες τις κατάπινε ο θάνατος. Κι οι δυο τους ήταν εκεί κάτω, γιατί αυτός ήταν εδώ πάνω. Το ήξερε και το ήξεραν, το έβλεπε στα πρόσωπά τους. Δεν τον κατηγορούσαν. Στα

πρόσωπά τους ήταν αποτυπωμένη η γνώση ότι έπρεπε να πεθάνουν ώστε να ζήσει ο ίδιος και ότι αυτό ήταν μέρος της αναπόφευκτης τάξης των πραγμάτων.

Δεν μπορούσε να θυμηθεί τι είχε συμβεί, στο όνειρό του όμως ήξερε ότι κατά κάποιον τρόπο οι ζωές της μητέρας και της αδελφής του θυσιάστηκαν για να μείνει ζωντανός αυτός. Το όνειρό του ήταν από εκείνα που, ενώ διατηρούν τον χαρακτήρα του φανταστικού, αποτελούν συνέχεια της διανοητικής ζωής, και τα γεγονότα και οι ιδέες που αντιλαμβάνεσαι στη διάρκειά τους παραμένουν νέα και πολύτιμα ακόμα κι όταν ξυπνήσεις. Αυτό που είχε μόλις συνειδητοποιήσει ο Γουίνστον ήταν ότι ο θάνατος της μητέρας του, σχεδόν τριάντα χρόνια πριν, ήταν αφάνταστα τραγικός και λυπηρός, τόσο που κανείς δεν θα μπορούσε να νιώσει σήμερα. Κατάλαβε ότι η τραγωδία ήταν είδος που ανήκε σε αλλοτινούς καιρούς, σε χρόνους που υπήρχαν ακόμα οι έννοιες της ιδιωτικής ζωής, της αγάπης και της φιλίας, τότε που τα μέλη μιας οικογένειας αλληλοϋποστηρίζονταν χωρίς να ερευνούν τον λόγο που το έκαναν. Η θύμηση της μητέρας του ξέσκισε την καρδιά του, γιατί εκείνη είχε πεθάνει αγαπώντας τον, τότε που αυτός ήταν πολύ νέος και εγωιστής για να της ανταποδώσει την αγάπη της, αλλά και γιατί –χωρίς να μπορεί να θυμηθεί πώς– η μητέρα του είχε θυσιαστεί από προσωπική και παντοτινή αίσθηση του καθήκοντος, κάτι που πλέον ήταν αδύνατον να συμβεί. Σήμερα, μόνο φόβος υπήρχε, μίσος και πόνος. Τα ευγενή αισθήματα είχαν εξοστρακιστεί, το ίδιο και η βαθιά και πολύπλοκη θλίψη. Ήταν λες και όλα αυτά τα έβλεπε μέσα από τα μεγάλα μάτια της μητέρας και της αδελφής του, που τον ατένιζαν μέσα από το πράσινο νερό, εκατοντάδες οργιές κάτω από αυτόν, ενώ βυθίζονταν όλο και πιο βαθιά.

Και ξαφνικά το όνειρο άλλαξε. Ήταν απόγευμα καλοκαιριού, και ο ήλιος έπεφτε πλάγια χρυσίζοντας τη γη. Ο Γουίνστον πατούσε στο μαλακό χορτάρι. Το τοπίο που έβλεπε ερχόταν τόσο συχνά στα όνειρά του που δεν ήταν καθόλου βέβαιος αν το είχε δει κάπου στην πραγματικότητα ή όχι. Όταν ήταν ξύπνιος, το ονόμαζε Χρυσάφενια Χώρα. Ήταν ένα παλιό λιβάδι, πέρασμα λαγών, με ένα φιδογουριστό μονοπάτι και διάσπαρτο λαγούμια που είχαν φτιάξει οι τυφλοπόντικες. Πάνω από τον απεριποίητο φράχτη, στην απέναντι

μεριά του λιβαδιού, τα κλωνάρια των φτελιών λικνίζονταν απαλά στον αέρα και τα φύλλα τους ανέμιζαν σαν ξέπλεκα γυναικεία μαλλιά. Κάπου κοντά, κάτω από τις ιπέες, αργοκυλούσε αθέατο ένα ρυάκι, με το καθάριο του νερό να σχηματίζει λιμνούλες όπου κολυμπούσαν κυπρίνοι.

Η μελαχρινή κοπέλα πλησίαζε από την άλλη άκρη του λιβαδιού, Με μία κίνηση, έσκισε τα ρούχα της και τα πέταξε παράμερα με περιφρόνηση. Παρότι το σώμα της ήταν λευκό και λείο, δεν δημιούργησε καμία σεξουαλική επιθυμία στον Γουίνστον, στην ουσία ίσα που της έριξε μια ματιά. Αυτό που τον είχε συνεπάρει ήταν ένας θαυμασμός για την κίνηση της κοπέλας. Η χάρη και η ανεμελιά της έμοιαζαν να ακυρώνουν έναν ολόκληρο πολιτισμό, ένα ολόκληρο σύστημα σκέψης, σαν να αρκούσε μια απλή κίνηση του χεριού για να εκμηδενίσει τον Μεγάλο Αδελφό, το Κόμμα και την Αστυνομία της Σκέψης. Και αυτή η χειρονομία ήταν σημάδι παλιών εποχών. Ο Γουίνστον ξύπνησε με τη λέξη “Σαίξπηρ” στα χείλη του.

Η τηλεοθόνη σύριζε εκκωφαντικά επί τριάντα δευτερόλεπτα. Η ώρα ήταν επτά και τέταρτο, ώρα έγερσης για τους υπαλλήλους των γραφείων. Ο Γουίνστον τινάχτηκε από το κρεβάτι –γυμνός, μια και τα μέλη του Εξωτερικού Κόμματος λάμβαναν μόνο 3000 κουπόνια ένδυσης τον χρόνο, και ένα ζευγάρι πυτζάμες κόστιζε 600– κι άρπαξε μια βρόμικη φανέλα κι ένα ζευγάρι σορτς από μια καρέκλα. Οι Γυμναστικές Ασκήσεις ξεκινούσαν σε τρία λεπτά. Την επόμενη στιγμή, το σώμα του είχε διπλώσει από μια δυνατή κρίση βήχα που τον έπιανε μετά από σχεδόν κάθε πρωινό ξύπνημα. Τα πνευμόνια του ξέμεναν από αέρα, και το μόνο που μπορούσε να κάνει για να ξαναβρεί την ανάσα του ήταν να ξαπλώσει ανάσκελα και να πάρει βαθιές εισπνοές. Οι φλέβες του είχαν φουσκώσει από τον έντονο βήχα και τον είχε ξαναπιάσει φαγούρα στους ερεθισμένους του κισσούς.

«Ομάδα τριάντα έως σαράντα!» γάβγισε μια διαπεραστική γυναικεία φωνή. «Ομάδα τριάντα έως σαράντα! Πάρτε θέση, παρακαλώ! Τριάντα έως σαράντα!»

Ο Γουίνστον στάθηκε σε στάση προσοχής μπροστά από την τηλεοθόνη όπου είχε εμφανιστεί η εικόνα μιας νεαρής γυναίκας, λεπτής αλλά μωδούς, που φορούσε έναν χιτώνα και παπούτσια γυμναστικής.

«Λυγίζουμε και τεντώνουμε τα χέρια!» πρόσταξε. «Ακολουθήστε τον ρυθμό μου. Ένα, δύο, τρία, τέσσερα! Ένα, δύο, τρία, τέσσερα! Εμπρός, σύντροφοι! Ζωηρέψτε λίγο! Ένα, δύο, τρία, τέσσερα! Ένα, δύο, τρία, τέσσερα!...»

Ο πόνος που του έφερε η κρίση βήχα έσβησε εντελώς την εντύπωση που του είχε αφήσει το όνειρο, όμως οι ρυθμικές κινήσεις των ασκήσεων τη ζωντάνεψαν. Καθώς κουνούσε μηχανικά τα χέρια του μπρος πίσω, φροντίζοντας το ύφος του προσώπου του να δείχνει ότι απολάμβανε τις Γυμναστικές Ασκήσεις, προσπαθούσε να γυρίσει νοερά στη θολή περίοδο της παιδικής του ηλικίας. Ήταν εξαιρετικά δύσκολο. Λίγο πριν το τέλος της δεκαετίας του πενήντα, τα πάντα είχαν σβήσει. Αν δεν έβρισκες κάποιο εξωτερικό σημείο αναφοράς, τότε ακόμα και το περίγραμμα της ζωής σου καταντούσε μια θαμπάδα. Θυμούνται σημαντικά γεγονότα που μπορεί και να μην είχαν συμβεί ποτέ, θυμούνται λεπτομέρειες περιστατικών χωρίς να μπορείς να συλλάβεις την ατμόσφαιρά τους, είχες μεγάλα κενά διαστήματα, στα οποία δεν μπορούσες να εντάξεις ούτε ένα συμβάν. Ακόμα και τα ονόματα των χωρών, ακόμα και τα σχήματά τους στον χάρτη, ήταν διαφορετικά. Η Πρώτη Ζώνη, για παράδειγμα, παλιά δεν ονομαζόταν έτσι. Την έλεγαν Αγγλία ή Βρετανία, παρότι το Λονδίνο – ήταν αρκετά σίγουρος– λεγόταν πάντα έτσι.

Ο Γουίνστον δεν μπορούσε να θυμηθεί με ακρίβεια μια εποχή που η χώρα του δεν βρισκόταν σε πόλεμο, ήταν φανερό όμως ότι στην παιδική του ηλικία είχε μεσολαβήσει μια μακρόχρονη περίοδος ειρήνης, γιατί μια από τις πρώτες του αναμνήσεις ήταν από μια αεροπορική επιδρομή που είχε αιφνιδιάσει τους πάντες. Την ίδια την επιδρομή δεν τη θυμόταν. Ίσως να ήταν όταν είχε πέσει η ατομική βόμβα στο Κόλτσεστερ. Θυμόταν όμως το χέρι του πατέρα του να κρατάει σφιχτά το δικό του καθώς χώνονταν βιαστικά όλο και πιο βαθιά κάτω από τη γη κατεβαίνοντας μια στριφογυριστή σκάλα που έτριζε κάτω από τα πόδια τους. Αυτή η αγχωτική κατάβαση του είχε φέρει τόση κούραση, που τον έπιασαν τα κλάματα, και αναγκαστικά έκαναν μία στάση. Η μητέρα του τους ακολουθούσε από μακριά με αργά, ονειροπόλα βήματα. Είχε στην αγκαλιά της τη μικρή του αδελφή ή μπορεί να κουβαλούσε έναν μπόγο κουβέρτες. Δεν ήταν

σίγουρος αν η αδελφή του είχε γεννηθεί τότε. Τελικά μπήκαν σε ένα μέρος γεμάτο θόρυβο και κόσμο, που κατάλαβε ότι ήταν σταθμός του μετρό.

Άλλοι κάθονταν στο πέτρινο πάτωμα, άλλοι στριμώχνονταν σε μεταλλικούς πάγκους. Ο Γουίνστον μαζί με τον πατέρα και τη μητέρα του βρήκαν μια θέση στο πάτωμα. Κοντά τους κάθονταν ένας γέρος και μια γριά, ο ένας δίπλα στον άλλον, σε έναν πάγκο. Ο γέρος φορούσε ένα σοβαρό σκούρο κοστούμι και μια μαύρη τραγιάσκα τραβηγμένη προς τα πίσω, που άφηνε να φαίνονται τα κάτασπρα μαλλιά του. Το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο και τα γαλάζια του μάτια ήταν γεμάτα δάκρυα. Έξεχνε τζιν, που έμοιαζε να στάζει σαν ιδρώτας από το σώμα του. Θα έπαιρνες όρκο ότι και τα δάκρυα που έτρεχαν από τα μάτια του ήταν καθαρό οινόπνευμα. Όμως, παρότι μεθυσμένος, έμοιαζε να υποφέρει από έναν αληθινό και αβάστακτο πόνο. Ο Γουίνστον, με το παιδιάστικο μυαλό του, κατάλαβε ότι κάτι τρομερό, κάτι ασυγχώρητο και ανεπανόρθωτο είχε μόλις συμβεί. Και μάλλον είχε καταλάβει και τι ήταν αυτό που είχε συμβεί. Κάποιος που ο γέρος αγαπούσε – ίσως κάποια εγγονούλα– είχε σκοτωθεί. Κάθε λίγα λεπτά, ο γέρος έλεγε ξανά και ξανά:

«Δεν έπρεπε να τους εμπιστευτούμε. Το έλεγα εγώ, γριούλα μου, δεν το έλεγα; Αυτά παθαίνεις όταν τους εμπιστεύεσαι. Εγώ το έλεγα πάντα. Δεν έπρεπε να τα εμπιστευτούμε τα καθάρματα».

Ποια καθάρματα όμως δεν έπρεπε να έχουν εμπιστευτεί, αυτό δεν μπορούσε να το θυμηθεί ο Γουίνστον.

Από εκείνον τον καιρό πάνω κάτω, ο πόλεμος ήταν συνεχόμενος, αν και για την ακρίβεια δεν ήταν πάντα ο ίδιος πόλεμος. Για πολλούς μήνες στη διάρκεια της παιδικής του ηλικίας, ξεσπούσαν άτακτες οδομαχίες ακόμα και στο Λονδίνο, κάποιες μάλιστα τις θυμόταν ολοκάθαρα. Για να ιχνηλατήσεις όμως την ιστορική περίοδο, να ονομάσεις ποιος πολεμούσε ποιον τη συγκεκριμένη στιγμή, ήταν αδύνατον, αφού ούτε έγγραφες ούτε προφορικές μαρτυρίες ανέφεραν κάποια άλλη κατάσταση πέρα από την τωρινή. Για παράδειγμα, αυτή τη στιγμή, το 1984 (αν η χρονιά ήταν το 1984), η Ωκεανία βρισκόταν σε πόλεμο με την Ευρασία και σε συμμαχία με την Ανατολασία. Δεν υπήρχε προφορική ή γραπτή μαρτυρία που να αποδεικνύει ότι ο τρεις δυνάμεις

δεν είχαν πάντα την ίδια δυναμική σχέσεων. Βασικά, όπως γνώριζε πολύ καλά ο Γουίνστον, τέσσερα χρόνια πριν η Ωκεανία βρισκόταν σε πόλεμο με την Ανατολασία και είχε σύμμαχό της την Ευρασία. Αυτό όμως δεν ήταν παρά μια λαθραία πληροφορία, την οποία έτυχε να γνωρίζει γιατί η μνήμη του παραστρατούσε πότε πότε. Επιστήμως, καμία αλλαγή δεν είχε επέλθει στο πολιτικό σκηνικό. Η Ωκεανία πολεμούσε εναντίον της Ευρασίας, άρα πάντα πολεμούσε εναντίον της. Ο τωρινός εχθρός ανέκαθεν αντιπροσώπευε το απόλυτο κακό, και αυτό σήμαινε ότι οποιαδήποτε παρελθοντική ή μελλοντική συμφωνία μαζί του ήταν αδύνατη.

Το τρομακτικό, σκέφτηκε για χιλιοστή φορά ο Γουίνστον ενώ έσπρωχνε τους ώμους προς τα πίσω, (με τα χέρια στους γοφούς έστρεφαν το σώμα από τη μέση και πάνω, άσκηση υποτίθεται ενδυναμωτική των μυών της πλάτης) –το τρομακτικό ήταν πως όλα αυτά μπορούσε κάλλιστα να αλήθειαν. Αν το Κόμμα είχε τη δυνατότητα να βάλει χέρι στο παρελθόν και να ισχυρίζεται ότι το τάδε ή το δείνα γεγονός δεν συνέβη ποτέ –αυτό δεν ήταν σίγουρα κάτι πιο τρομακτικό από τα βασανιστήρια και τον θάνατο;

Το Κόμμα έλεγε ότι η Ωκεανία δεν ήταν ποτέ σύμμαχος με την Ευρασία. Αυτός όμως, ο Γουίνστον Σμιθ, γνώριζε καλά ότι η Ωκεανία ήταν σύμμαχος με την Ευρασία πριν από τέσσερα χρόνια. Αλλά, πώς το γνώριζε; Υπήρχε μόνο στη δική του συνείδηση, που έτσι κι αλλιώς, πολύ σύντομα θα έπρεπε να μηδενιστεί. Κι αν όλοι οι υπόλοιποι αποδέχονταν τα ψέματα που επέβαλλε το Κόμμα –αν όλα τα αρχεία παρουσίαζαν την ίδια εκδοχή– τότε το ψέμα θα περνούσε στην ιστορία και θα γινόταν αλήθεια. Το σύνθημα του Κόμματος ήταν: “Αυτός που ελέγχει το παρελθόν, ελέγχει το μέλλον. Αυτός που ελέγχει το παρόν, ελέγχει το παρελθόν”. Και πάλι όμως, το παρελθόν, αν και εκ φύσεως παραποιήσιμο, δεν παραποιήθηκε ποτέ. Ό,τι κι αν ήταν αλήθεια σήμερα, ήταν αλήθεια ανέκαθεν. Τα πράγματα ήταν πολύ απλά. Το μόνο που χρειαζόταν ήταν αλλεπάλληλες σαρώσεις της μνήμης σου. “Έλεγχος της πραγματικότητας” ή όπως το ονόμαζαν στη Νέα Ομιλία “δισκεψία”.

«Ανάπαυση!» έδωσε κάπως πιο ήπια την εντολή η γυμνάστρια.

Ο Γουίνστον κατέβασε τα χέρια και γέμισε αργά τα πνευμόνια του αέρα. Το μυαλό του γλίστρησε στον δαιδαλώδη κόσμο της δισκεψίας. Να γνωρίζεις

και να μην γνωρίζεις, να έχεις συνείδηση της απόλυτης αλήθειας ενώ λες επιμελώς κατασκευασμένα ψέματα, να έχεις ταυτόχρονα δύο αντικρουόμενες απόψεις, να γνωρίζεις ότι είναι αντίθετες μεταξύ τους και όμως να πιστεύεις και τις δύο, να χρησιμοποιείς την λογική ως όπλο εναντίον της λογικής, να αποκηρύσσεις την ηθική ενώ την απαιτείς, να πιστεύεις ότι η δημοκρατία είναι αδύνατη, όμως το Κόμμα είναι ο θεματοφύλακας της δημοκρατίας, να ξεχνάς ό,τι χρειάζεται να ξεχάσεις, μετά να το ξαναφέρνεις στη μνήμη σου τη στιγμή που χρειάζεται και αμέσως πάλι να το ξεχνάς. Μα πάνω από όλα, να εφαρμόζεις αυτή τη μεθοδολογία στην ίδια τη μεθοδολογία. Η μεγαλύτερη δεξιοτεχνία ήταν να έχεις στερηθεί ενσυνείδητα τη συνείδησή σου και μετά να ξεχνάς την ύπνωση που μόλις επέβαλες στον εαυτό σου. Ακόμα και για να κατανοήσεις τη δισκεψία χρειαζόταν να χρησιμοποιήσεις δισκεψία.

Η γυμνάστρια φώναξε να πάρουν ξανά στάση ετοιμότητας. «Και τώρα, για να δούμε ποιος από εμάς θα καταφέρει να αγγίξει τα δάχτυλα των ποδιών του!» είπε με ενθουσιασμό. «Σκύψτε από τη μέση και κάτω, παρακαλώ, σύντροφοι. Ένα, δύο! Ένα, δύο!...»

Ο Γουίνστον απεχθανόταν τη συγκεκριμένη άσκηση, η οποία του έφερνε πόνους από τις φτέρνες μέχρι τους γοφούς και συνήθως κατέληγε σε μία ακόμα κρίση βήχα. Οι μισοευχάριστες σκέψεις του πήραν τέλος. Το παρελθόν, αναλογίστηκε, δεν είχε αλλοιωθεί. Βασικά, είχε καταστραφεί. Γιατί, πώς μπορούσες να υποστηρίζεις ακόμα και το πιο προφανές, όταν αυτό δεν ήταν καταγραμμένο παρά μόνο στη δική σου μνήμη; Προσπάθησε να θυμηθεί ποια χρονιά άκουσε για πρώτη φορά να αναφέρεται το όνομα του Μεγάλου Αδελφού. Μάλλον κάποια στιγμή μέσα στη δεκαετία του εξήντα, δεν μπορούσε όμως να είναι σίγουρος. Φυσικά, στην ιστορία του Κόμματος ο Μεγάλος Αδελφός παρουσιαζόταν σαν ηγέτης και θεματοφύλακας της Επανάστασης από την απαρχή της. Σταδιακά τα επιτεύγματά του τοποθετήθηκαν χρονικά πολύ πιο πίσω, έως ότου έφτασαν στις μυθικές δεκαετίες του τριάντα και του σαράντα, τότε που οι καπιταλιστές με τα παράξενα κυλινδρικά καπέλα κυκλοφορούσαν στους δρόμους του Λονδίνου με μεγάλα αστραφτερά αμάξια ή άμαξες που τις έσερναν άλογα και που στο πλάι τους είχαν τζάμια. Δεν μπορούσες να ξέρεις τι από όλα αυτά ήταν αλήθεια και τι επινοημένο. Ο

Γουίνστον δεν μπορούσε καν να θυμηθεί πότε ακριβώς δημιουργήθηκε το Κόμμα. Δεν θυμόταν να είχε ακούσει τη λέξη ΑΓΓΣΟΣ πριν το 1960, πιθανόν όμως να κυκλοφορούσε νωρίτερα με την ονομασία “Αγγλικός Σοσιαλισμός” της Παλαιάς Ομιλίας. Η ομίχλη είχε καταπιεί τα πάντα. Υπήρχαν βέβαια κάποιες φορές που μπορούσες να εντοπίσεις ένα ψέμα. Για παράδειγμα, δεν ήταν αλήθεια ότι το Κόμμα είχε εφεύρει τα αεροπλάνα, όπως υποστήριζαν τα ιστορικά βιβλία του. Ο Γουίνστον θυμόταν το αεροπλάνο από πολύ μικρός. Δεν μπορούσες όμως να αποδείξεις το παραμικρό. Ποτέ δεν υπήρχαν στοιχεία. Μόνο μια φορά στη ζωή του βρέθηκαν στα χέρια του αδιάψευστες αποδείξεις για την παραποίηση ενός ιστορικού γεγονότος. Και σ’ αυτή την περίπτωση...

«Σμιθ!» ούρλιαξε η δύστροπη φωνή από την τηλεθόνη. «6079 Σμιθ Γ! Ναι, εσύ! Σκύψε περισσότερο, παρακαλώ! Μπορείς να το κάνεις καλύτερα. Δεν προσπαθείς. Σκύψε κι άλλο! Τώρα είναι καλύτερα, σύντροφε. Τώρα, ανάπαυση όλη η ομάδα, και κοιτάξτε τι κάνω».

Ένα κύμα ιδρώτα έλουσε το σώμα του Γουίνστον. Το πρόσωπό του παρέμενε ανεξιχνίαστο. Μη δείχνεις ποτέ απόγνωση! Ως κι ένα πετάρισμα των ματιών μπορούσε να σε προδώσει. Ο Γουίνστον απόμεινε να παρακολουθεί τη γυμνάστρια καθώς εκείνη σήκωνε τα χέρια της πάνω από το κεφάλι και, αν όχι με χάρη, πάντως με αξιοσημείωτη ακρίβεια και ικανότητα, έσκυβε και ακουμπούσε με τα χέρια τα δάχτυλα των ποδιών της.

«Έτσι, σύντροφοι! Αυτό θέλω να κάνετε. Κοιτάξτε με ξανά! Είμαι τριάντα εννιά χρονών και έχω τέσσερα παιδιά. Τώρα κοιτάξτε!» Έσκυψε ξανά. «Βλέπετε, τα γόνατά μου δεν έχουν λυγίσει. Όλοι σας μπορείτε να το κάνετε αν το θελήσετε» πρόσθεσε καθώς σηκωνόταν και πάλι όρθια. «Όποιος είναι κάτω από σαράντα πέντε, μπορεί άνετα να αγγίξει τα δάχτυλα των ποδιών του. Δεν έχουμε όλοι μας το προνόμιο να πολεμάμε στο μέτωπο, μπορούμε όμως να κρατιόμαστε σε φόρμα. Θυμηθείτε τα αγόρια μας στο μέτωπο του Μαλαμπάρ! Και τους ναύτες μας στα Πλωτά Οχυρά! Σκεφτείτε τι έχουν να αντιμετωπίσουν εκείνοι. Τώρα, προσπαθήστε ξανά. Έτσι μπράβο, σύντροφε, πολύ καλύτερα» πρόσθεσε ενθαρρυντικά καθώς ο Γουίνστον, με μια απότομη επίκυψη, κατάφερε να αγγίξει τα δάχτυλα των ποδιών του χωρίς να κάμψει τα γόνατα, για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΜΕ ΕΝΑΝ ΒΑΘΥ ΑΣΥΝΑΙΣΘΗΤΟ ΑΝΑΣΤΕΝΑΓΜΟ ΠΟΥ ΟΥΤΕ Η ΤΟΣΟ ΚΟΝΤΙΝΗ παρουσία της τηλεοθόνης τον απέτρεπε να βγάζει στην αρχή κάθε εργάσιμης ημέρας, ο Γουίνστον τράβηξε προς το μέρος του τον φωνογράφο, φύσηξε τη σκόνη από το μικρόφωνο και φόρεσε τα γυαλιά του. Κατόπιν, ξετύλιξε τέσσερις μικρούς χάρτινους κυλίνδρους που είχαν μόλις αναπηδήσει στο γραφείο του από τον αεροσωλήνα στα δεξιά του.

Στους τοίχους του γραφείου του υπήρχαν τρία στόμια. Δεξιά από τον φωνογράφο βρισκόταν ένας αεροσωλήνας για τα γραπτά μηνύματα, αριστερά ένας μεγαλύτερος για τις εφημερίδες και στον πλαϊνό τοίχο, σε μια εύλογη απόσταση, ώστε να φτάνει εύκολα το χέρι του Γουίνστον, μια φαρδιά παραλληλόγραμμη χαραμάδα προστατευμένη από συρματοπλεγμα όπου πετούσε τα άχρηστα χαρτιά. Δεκάδες χιλιάδες παρόμοιες χαραμάδες υπήρχαν σε όλο το κτίριο, όχι μόνο σε κάθε δωμάτιο, αλλά και, ανά μικρά διαστήματα, σε όλους τους διαδρόμους. Για κάποιο λόγο τούς είχαν δώσει το παρατσούκλι “τρύπες της μνήμης”. Όταν έπρεπε να καταστραφεί ένα έγγραφο ή ακόμα κι ένα άχρηστο πεταμένο χαρτάκι να έβλεπες, αυτόματα σήκωνες το καπάκι της κοντινότερης τρύπας μνήμης και το πετούσες μέσα. Με τη βοήθεια θερμού αέρα, το χαρτί στροβιλιζόταν μέχρι τους τεράστιους κλιβάνους που ήταν κρυμμένοι κάπου στα βάθη του κτιρίου.

Ο Γουίνστον εξέτασε τα τέσσερα χαρτιά που είχε ξετυλίξει. Το καθένα τους περιείχε ένα μήνυμα, όχι μεγαλύτερο από δύο γραμμές, στα

συντομογραφημένα ακαταλαβίστικα –δεν ήταν ακριβώς η Νέα Ομιλία, αλλά περιείχαν πολλές λέξεις της– που χρησιμοποιούνταν στις εσωτερικές υποθέσεις του Υπουργείου. Τα μηνύματα έγραφαν:

τάιμς 17.3.84 ομιλία μ.α. κακοαναφορά αφρική διόρθωσε

τάιμς 19.12.83 προβλέψεις 3χρ. 4^ο τέταρτο 83 τυπογραφικά λάθη επαλήθευσε
τρέχον τεύχος

τάιμς 14.2.84 υπαφθονία κακομεταβίβαση σοκολάτα διόρθωσε

τάιμς 3.12.83 γνωστοποίηση μ.α. ημερήσια διάταξη διςυπερμηκαλος αναφ.
μηνθρωποι ξαναγράψε πλήρως υποβολή άνω προταξινόμηση

Με μια ελαφριά αίσθηση ικανοποίησης, ο Γουίνστον έβαλε στην άκρη το τέταρτο μήνυμα. Αφορούσε ένα ζήτημα που απαιτούσε πολύπλοκη και υπεύθυνη δουλειά, οπότε ήταν καλύτερα να το αφήσει τελευταίο. Τα υπόλοιπα τρία ήταν υποθέσεις ρουτίνας, παρότι το δεύτερο ίσως χρειαζόταν μια κοπιαστική αναζήτηση σε καταλόγους αριθμητικών στοιχείων.

Ο Γουίνστον σχημάτισε τις λέξεις “παλιά νούμερα” στο καντράν της τηλεοθόνης και ζήτησε τα απαραίτητα φύλλα των “Τάιμς”, τα οποία γλίστρησαν μέσω του αεροσωλήνα πάνω στο γραφείο του με μόλις ελάχιστη καθυστέρηση. Τα μηνύματα που είχε λάβει αναφέρονταν σε άρθρα ή ειδήσεις που με τον έναν ή τον άλλον τρόπο είχε κριθεί αναγκαίο να αλλάξουν ή, κατά την επίσημη έκφραση, να “διορθωθούν”. Για παράδειγμα, από τους “Τάιμς” της εβδομής Μαρτίου φαινόταν ότι ο Μεγάλος Αδελφός, σε ομιλία του της προηγούμενης ημέρας, είχε προβλέψει ότι στο μέτωπο της Νότιας Ινδίας θα επικρατούσε ηρεμία, ενώ μια ευρασιατική επίθεση θα εξαπολυόταν σύντομα στη Βόρεια Αφρική. Στην πραγματικότητα, η Ευρασιατική Ανώτερη Διοίκηση είχε εξαπολύσει επίθεση στη Νότια Ινδία και είχε αφήσει στην ησυχία της τη Βόρεια Αφρική. Οπότε ήταν απαραίτητο να ξαναγραφεί η συγκεκριμένη παράγραφος του λόγου του Μεγάλου Αδελφού με τέτοιο τρόπο ώστε να προβλέπει αυτό που συνέβη στην πραγματικότητα. Ή πάλι, οι “Τάιμς” της 19^{ης} Δεκεμβρίου είχαν δημοσιεύσει τις επίσημες προβλέψεις για την παραγωγή διαφόρων καταναλωτικών αγαθών στο τέταρτο τρίμηνο του 1983, το οποίο ήταν

ταυτόχρονα το έκτο τρίμηνο του Ένατου Τριετούς Πλάνου. Το σημερινό φύλλο περιείχε μια αναφορά της πραγματικής παραγωγής, όπου φαινόταν ότι ο προβλέψεις ήταν εντελώς λανθασμένες. Η δουλειά του Γουίνστον ήταν να διορθώσει τα αρχικά στοιχεία ώστε να βρίσκονται σε συμφωνία με τα τελευταία δεδομένα. Όσο για το τρίτο μήνυμα, αυτό αναφερόταν σε ένα πολύ απλό λάθος που δεν χρειαζόταν πάνω από δύο λεπτά για να διορθωθεί. Πριν από λίγο καιρό, συγκεκριμένα μέσα στον Φεβρουάριο, το Υπουργείο Αφθονίας είχε δημοσιεύσει μία υπόσχεση (“κατηγορηματική εγγύηση” κατά την επίσημη έκφραση) ότι σε όλη τη διάρκεια του 1984 δεν θα γινόταν καμία μείωση στη μερίδα της σοκολάτας. Στην πραγματικότητα, όπως ήταν ενήμερος ο Γουίνστον, η μερίδα της σοκολάτας θα μειωνόταν από τριάντα σε είκοσι γραμμάρια στο τέλος της εβδομάδας που διένυαν. Το μόνο λοιπόν που χρειαζόταν στο τρίτο μήνυμα ήταν να αντικατασταθεί η αρχική υπουργική υπόσχεση με μια προειδοποίηση ότι πιθανώς θα κρινόταν αναγκαίο να μειωθεί η μερίδα κάποια στιγμή μέσα στον Απρίλιο.

Με το που διεκπεραίωσε τα θέματα των τριών μηνυμάτων, ο Γουίνστον επισύναψε τις φωτογραφημένες διορθώσεις του στο αντίστοιχο φύλλο των “Τάιμς” και τις έσπρωξε στον αεροσωλήνα. Κατόπιν, με μία σχεδόν αυτόματη κίνηση, τσαλάκωσε τα αρχικά μηνύματα και τυχόν δικές του σημειώσεις και τα έριξε στην τρύπα της μνήμης για να τα καταβροχθίσουν οι φλόγες.

Το τι συνέβαινε στον αόρατο λαβύρινθο όπου οδηγούσαν οι αεροσωλήνες, δεν το γνώριζε με κάθε λεπτομέρεια, είχε όμως μια γενική ιδέα. Με το που συγκεντρώνονταν και αντιστοιχούνταν όλες οι απαραίτητες διορθώσεις, το φύλλο των “Τάιμς” τυπωνόταν ξανά, το πρωτότυπο καταστρεφόταν και το διορθωμένο έπαιρνε τη θέση του στα αρχεία. Αυτή η διαδικασία των αλληπάλληλων διορθώσεων εφαρμοζόταν όχι μόνο στις εφημερίδες αλλά και στα βιβλία, τα περιοδικά, τα φυλλάδια, τις αφίσες, τις ταινίες, τις ηχογραφήσεις, τα κινούμενα σχέδια, τις φωτογραφίες –σε κάθε λογοτεχνικό είδος και κάθε έγγραφο που ίσως έφερε πολιτική ή ιδεολογική σημασία. Μέρα με τη μέρα, για να μην πούμε λεπτό προς λεπτό, το παρελθόν ενημερωνόταν για να συμφωνεί με το παρόν. Με αυτόν τον τρόπο, κάθε πρόβλεψη του Κόμματος αποδεικνυόταν σωστή βάσει ντοκουμέντων.

Οποιαδήποτε είδηση ή έκφραση άποψης ερχόταν σε αντίθεση με τις ανάγκες της παρούσας στιγμής, δεν επιτρεπόταν να παραμείνει καταγεγραμμένη. Ολόκληρη η ιστορία ήταν ένα παλίμψηστο, ένα χειρόγραφο που σβηνόταν και ξαναγραφόταν όσες φορές κρινόταν αναγκαίο. Μόλις ολοκληρωνόταν η εκ νέου καταγραφή, δεν υπήρχε πλέον καμία απόδειξη ότι είχε γίνει παραποίηση. Τον μεγαλύτερο τομέα του Τμήματος Αρχείων, μεγαλύτερο και από αυτόν όπου εργαζόταν ο Γουίνστον, τον απάρτιζαν πρόσωπα που η δουλειά τους ήταν να αναζητούν και να συλλέγουν όλα τα αντίτυπα βιβλίων, εφημερίδων και άλλων εγγράφων που είχαν αντικατασταθεί και επρόκειτο να καταστραφούν. Ένα φύλλο των "Τάιμς" που, λόγω αλλαγών εν όψει πολιτικής ευθυγράμμισης ή λανθασμένων προφητειών του Μεγάλου Αδελφού ίσως και να είχε ξαναγραφτεί καμιά δεκαριά φορές, εξακολουθούσε να βρίσκεται στα αρχεία με την αρχική του ημερομηνία. Δεν υπήρχε κανένα άλλο αντίτυπο που να το αναιρεί. Τα βιβλία επίσης αποσύρονταν και ξαναγράφονταν πολλές φορές. Επανεκδίδονταν χωρίς την παραμικρή αναφορά ότι είχαν υποστεί κάποια τροποποίηση. Ακόμα και οι γραπτές οδηγίες που λάμβανε ο Γουίνστον, και τις οποίες εξαφάνιζε αμέσως μόλις τακτοποιούσε το πρόβλημα, ποτέ δεν ανέφεραν ή υπονοούσαν ότι έπρεπε να γίνει κάποιου είδους πλαστογραφία. Οι οδηγίες έκαναν λόγο πάντα σε λάθη εκ παραδρομής, τυπογραφικά λάθη ή λανθασμένες αναφορές, που έπρεπε να διορθωθούν για λόγους ακρίβειας.

Βασικά όμως, σκέφτηκε ο Γουίνστον καθώς αναπροσάρμοζε τα στοιχεία του Υπουργείου Αφθονίας, όλο αυτό δεν ήταν καν πλαστογραφία. Ήταν απλά αντικατάσταση της μιας ανοησίας με μια άλλη. Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού αντικειμένου αυτής της δουλειάς δεν είχε καμία σχέση με τι πραγματικά συνέβαινε στον κόσμο, ούτε καν το είδος της σχέσης που περιέχεται σε ένα κατάφωρο ψέμα. Τις περισσότερες φορές αναμενόταν να επινοεί τα στατιστικά στοιχεία. Για παράδειγμα, το Υπουργείο Αφθονίας είχε προβλέψει ότι η παραγωγή παπουτσιών για το τρίμηνο θα ήταν γύρω στα εκατόν σαράντα πέντε εκατομμύρια ζευγάρια. Η παραγωγή που πραγματοποιήθηκε υπολογίστηκε στα εξήντα δύο εκατομμύρια. Πάντως, όταν ο Γουίνστον ξανάγραψε τις προβλέψεις, μείωσε τον αριθμό παραγωγής σε πενήντα επτά εκατομμύρια ώστε να δώσει το περιθώριο να ισχυριστούν ότι ο στόχος είχε

ξεπεραστεί. Σε κάθε περίπτωση, τα εξήντα δύο εκατομμύρια δεν ήταν νούμερο πιο αληθινό από τα πενήντα επτά ή τα εκατόν σαράντα πέντε εκατομμύρια. Το πιο πιθανόν ήταν να μην πραγματοποιηθεί καμία παραγωγή παπουτσιών. Ή ακόμα πιο πιθανόν, όχι μόνο να μη γνωρίζει αλλά και να μη νοιάζεται κανείς για την παραγωγή. Το μόνο που ήξερες ήταν ότι κάθε τρίμηνο, ένας απίθανος αριθμός παπουτσιών κατασκευαζόταν στα χαρτιά, ενώ προφανώς ο μισός πληθυσμός της Ωκεανίας κυκλοφορούσε ξυπόλυτος. Το ίδιο συνέβαινε με κάθε κατηγορία καταγεγραμμένων γεγονότων, σημαντικών ή ασήμαντων. Το καθετί χανόταν μέσα σε μια ομίχλη όπου ακόμα και η χρονολογία κατέληγε να είναι αβέβαιη.

Ο Γουίνστον έριξε ένα βλέμμα στον διάδρομο. Απέναντι, στο αντίστοιχο με το δικό του γραφείο, ένας μικρόσωμος, σχολαστικός άνδρας με αξύριστο πηγούνι, που άκουγε στο όνομα Τίλοτσον, εργαζόταν με αμείωτο ρυθμό έχοντας μια διπλωμένη εφημερίδα στα γόνατα και το στόμα του σχεδόν πάνω στο μικρόφωνο του φωνογράφου, σαν να προσπαθούσε να κρατήσει μυστικά όσα διαδραματιζόνταν ανάμεσα σε αυτόν και την τηλεοθόνη. Σήκωσε το βλέμμα, και τα γυαλιά του έστειλαν μια εχθρική λάμψη προς την κατεύθυνση του Γουίνστον.

Ο Γουίνστον σχεδόν δεν γνώριζε τον Τίλοτσον, ούτε και είχε την παραμικρή ιδέα για το είδος της εργασίας που έκανε. Οι άνθρωποι που υπηρετούσαν στο Τμήμα Αρχείων δεν ήταν πρόθυμοι να συζητούν για τη δουλειά τους. Στον μακρύ και χωρίς παράθυρα διάδρομο με τη διπλή σειρά γραφείων, το συνεχές θρόισμα των χαρτιών και το βουητό των φωνών που μουρμούριζαν στους φωνογράφους, ήταν γύρω στα δώδεκα άτομα που ο Γουίνστον δεν γνώριζε ούτε καν τα ονόματά τους, παρότι τους έβλεπε κάθε μέρα να πηγαινοέρχονται βιαστικά στους διαδρόμους ή να κάνουν χειρονομίες κατά τη διάρκεια του Δίλεππου Μίσους. Ήξερε ότι στο διπλανό γραφείο, η μικρόσωμη κοκκινομάλλα κόπιαζε καθημερινά αναζητώντας και διαγράφοντας από τον Τύπο τα ονόματα όσων είχαν εξαιρεωθεί, οπότε ήταν σαν να μην είχαν υπάρξει ποτέ. Ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος για την κατάλληλη θέση, μια και ο άνδρας της είχε εξαιρεωθεί δύο χρόνια πριν. Μερικά γραφεία παραπέρα, ένα πράο, άτολμο, ονειροπαρμένο πλάσμα με το όνομα

Άμπλφορθ, με τριχωτά αυτιά κι ένα εκπληκτικό ταλέντο στο να σκαρώνει ομοιοκαταληξίες και στιχάκια, είχε προσληφθεί για να κατασκευάζει διαστρεβλωμένες παραλλαγές –οριστικά κείμενα ονομάζονταν– ποιημάτων που ναι μεν προσέβαλλαν την ιδεολογία του Κόμματος, όμως, για τον άλφα ή βήτα λόγο, παρέμεναν στις ανθολογίες. Κι αυτός ο διάδρομος, με τους κάπου πενήντα εργαζομένους, δεν ήταν παρά μία υποδιαίρεση, ένα κύτταρο του τερατώδους δαιδάλου του Τμήματος Αρχείων. Παραπέρα, από πάνω και από κάτω τους, μελίσσια υπαλλήλων απασχολούνταν σε μια ασύλληπτη ποικιλία εργασιών. Υπήρχαν τα τεράστια τυπωτήρια με τους επιμελητές, τους άσσους της τυπογραφίας, τα υπερεξοπλισμένα εργαστήρια για την παραποίηση των φωτογραφιών. Υπήρχε ο τομέας των τηλεπρογραμμάτων με τους τεχνικούς, τους παραγωγούς και τις ομάδες ηθοποιών που είχαν επιλεχθεί ειδικά για την ικανότητά τους να μιμούνται φωνές. Υπήρχαν στρατιές υπαλλήλων που τους είχε ανατεθεί να συντάσσουν καταλόγους βιβλίων και περιοδικών τα οποία έπρεπε να αποσυρθούν. Υπήρχαν οι αχανείς αποθήκες όπου φυλάσσονταν τα διορθωμένα έγγραφα και όπου τα πρωτότυπά τους καταστρέφονταν σε απόκρυφα καμίνια. Και κάπου, εντελώς ανώνυμα, υπήρχαν τα μυαλά που κατεύθυναν και συντόνιζαν όλη αυτή την προσπάθεια και καθόριζαν το πλαίσιο της τακτικής που κρινόταν απαραίτητο ώστε να διατηρηθεί το τάδε τμήμα του παρελθόντος, να παραποιηθεί κάποιος άλλος κα ένα άλλο να πάψει να υπάρξει.

Εξάλλου, και το Τμήμα Αρχείων δεν ήταν παρά ένα παρακλάδι του Υπουργείου Αλήθειας, του οποίου το πρωταρχικό μέλημα δεν ήταν να ανακατασκευάζει το παρελθόν, αλλά να προμηθεύει τους πολίτες της Ωκεανίας με εφημερίδες, ταινίες, εγχειρίδια, προγράμματα τηλεόρασης, θεατρικά έργα, μυθιστορήματα –σε γενικές γραμμές, κάθε είδους πληροφορία, οδηγία ή ψυχαγωγία, από ένα άγαλμα μέχρι ένα σύνθημα, από ένα λυρικό ποίημα μέχρι μια διατριβή περί βιολογίας και από ένα παιδικό αλφαβητάριο μέχρι ένα λεξικό της Νέας Ομιλίας. Το Υπουργείο δεν είχε να καλύψει μόνο τις πολυποίκιλες ανάγκες του Κόμματος, αλλά και να επαναλάβει τη διαδικασία σε κατώτερο επίπεδο προς όφελος των προλεταρίων. Υπήρχε μια ολόκληρη αλυσίδα ξεχωριστών τμημάτων που είχαν να κάνουν με την προλεταριακή

λογοτεχνία, τη μουσική, το θέατρο, την ψυχαγωγία γενικότερα. Εδώ έβγαιναν εφημερίδες γεμάτες σκουπιδοειδήσεις, με περιεχόμενο αποκλειστικά σχετικό με αθλήματα, εγκλήματα, άθλια ρομάντζα, ταινίες σεξ και αισθηματικά τραγουδάκια που τα συνέθεταν μηχανικά μέσω ενός ειδικού καλειδοσκοπίου που ονομαζόταν “στιχοπλάστης”. Υπήρχε ακόμα ολόκληρος υποτομέας – Πόρντομ στη Νέα Ομιλία– με αρμοδιότητα να παράγει κατώτατου επιπέδου πορνογραφία που κυκλοφορούσε σε σφραγισμένα πακέτα και την οποία κανένα άλλο μέλος του Κόμματος πέρα από όσους δούλευαν στο τμήμα δεν επιτρεπόταν να δει.

Τρία μηνύματα είχαν ξεγλιστρήσει από τον αεροσωλήνα όσο ο Γουίνστον δούλευε, αφορούσαν όμως εύκολα να διευθετηθούν θέματα, οπότε ξεμπέρδευε με αυτά προτού τον διακόψει το Δίλεπτο Μίσος. Όταν το Μίσος τελείωσε, ο Γουίνστον επέστρεψε στο γραφείο του, κατέβασε το Λεξικό της Νέας Ομιλίας από το ράφι, παραμέρισε τον φωνογράφο, καθάρισε τα γυαλιά του και καταπίεστηκε με την κύρια δουλειά της ημέρας.

Η μεγαλύτερη ευχαρίστηση της ζωής του ήταν η δουλειά του. Βέβαια, ένα μεγάλο μέρος της δεν ήταν παρά μια βαρετή ρουτίνα, υπήρχαν όμως στιγμές που εμφανίζονταν τόσο δύσκολα και πολύπλοκα ζητήματα, ώστε μπορούσες να χαθείς μέσα τους σαν να είχες να αντιμετωπίσεις ένα δυσεπίλυτο μαθηματικό πρόβλημα –λεπτεπίλεπτα θέματα πλαστογραφίας όπου το μόνο που διέθετες για να σε καθοδηγήσει ήταν οι γνώσεις σου πάνω στις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ και μια σωστή εκτίμηση σχετικά με το τι επιθυμούσε το Κόμμα να πεις. Ο Γουίνστον διέπρεπε πάνω σε αυτό. Μάλιστα κάποτε του είχαν εμπιστευτεί τη διόρθωση των κύριων άρθρων των “Τάιμς”, τα οποία ήταν γραμμένα αποκλειστικά στη Νέα Ομιλία. Επιτέλους, ξετύλιξε το μήνυμα που νωρίτερα είχε βάλει στην άκρη. Έλεγε τα εξής:

Τάιμς 3.12.83 γνωστοποίηση μ.α. ημερήσια διάταξη διςυπερμηκαλος αναφ. μηχανθρωποι ξαναγράψε πλήρως υποβολή άνω προταξινόμηση

Στην Παλαιά Ομιλία (ή Κοινή Γλώσσα) μεταφραζόταν πάνω κάτω ως εξής:

Η γνωστοποίηση της Ημερήσιας Διαταγής του Μεγάλου Αδελφού στους Τάιμς της 3^{ης} Δεκεμβρίου του 1983 είναι άκρως ανεπαρκής και αναφέρεται σε ανύπαρκτα πρόσωπα. Να ξαναγραφεί εξ αρχής και να υποβληθεί στους ανωτέρους σας προτού αρχειοθετηθεί.

Ο Γουίνστον διέτρεξε όλο το επίμαχο άρθρο. Προφανώς η Ημερήσια Διαταγή του Μεγάλου Αδελφού ήταν κατά κύριο λόγο αφιερωμένη στα εγκώμια προς έναν οργανισμό γνωστό και ως ΟΠΠΟ⁴, ο οποίος προμήθευε τσιγάρα και άλλα αγαθά τους ναύτες των Πλωτών Οχυρών. Κάποιος σύντροφος Γουίδερς, εξέχον μέλος του Εσωτερικού Κόμματος, είχε διακριθεί με ιδιαίτερη μνεία και του είχε απονεμηθεί το παράσημο Εξαιρετης Αξίας Δευτέρας Τάξεως. Τρεις μήνες αργότερα, ο ΟΠΠΟ ξαφνικά και ανεξήγητα διαλύθηκε, οπότε, όπως θα μπορούσε κάποιος να συμπεράνει, ο Γουίδερς και οι συνεργάτες του έπεσαν πλέον σε δυσμένεια. Παρ' όλα αυτά, δεν αναφέρθηκε κάτι ούτε στον Τύπο ούτε στις τηλεθόκες. Αυτό βέβαια ήταν αναμενόμενο, καθώς δεν συνηθίζταν να δικάζονται οι πολιτικοί εγκληματίες ή να κατηγορούνται δημόσια. Οι μεγάλες εκκαθαρίσεις χιλιάδων ανθρώπων με δημόσιες δίκες προδοτών και εγκληματιών της σκέψης, οι οποίοι ομολογούσαν με αιδώς τα εγκλήματά τους και εκτελούνταν αμέσως, ήταν φαντασμαγορικά θεάματα που συνέβαιναν μία φορά στα δύο χρόνια. Συνήθως, οι άνθρωποι που είχαν πέσει στη δυσμένεια του Κόμματος απλά εξαφανίζονταν και δεν ξαναγινόταν λόγος για αυτούς. Κανείς δεν είχε την παραμικρή ιδέα για την τύχη τους. Σε κάποιες περιπτώσεις, μπορεί και να μην είχαν καν πεθάνει. Ο Γουίνστον γνώριζε τουλάχιστον τριάντα άτομα, πέρα από τους γονείς του, τα οποία είχαν κατά καιρούς εξαφανιστεί.

Ο Γουίνστον έξυσε απαλά τη μύτη του με έναν συνδετήρα. Στο απέναντι γραφείο ο σύντροφος Τίλοτσον ήταν ακόμα σκυμμένος με μυστικοπάθεια πάνω από τον φωνογράφο του. Για μια στιγμή, σήκωσε το κεφάλι του. Πάλι εκείνη η εχθρική λάμψη των γυαλιών. Ο Γουίνστον αναρωτήθηκε αν ο σύντροφος Τίλοτσον έκανε την ίδια δουλειά με αυτόν. Πολύ πιθανόν. Μια τόσο απαιτητική εργασία δεν θα την εμπιστεύονταν μόνο σε ένα άτομο. Από την

---

⁴ Σ.τ.Μ. από τα αρχικά των λέξεων Οργανισμός Προμήθειας Πλωτών Οχυρών.

άλλη, το να την αναθέσουν σε μία επιτροπή θα ήταν σαν να παραδέχονταν ανοιχτά ότι γινόταν παραποίηση στοιχείων. Πιθανότατα καμιά δωδεκαριά άνθρωποι εργάζονταν επιμελώς για να παρουσιάσουν αντίθετες εκδοχές πάνω σε αυτό που είχε πραγματικά πει ο Μεγάλος Αδελφός. Και τώρα, κάποιος ιθύνων νους του Εσωτερικού Κόμματος θα επέλεγε την τάδε ή τη δείνα εκδοχή, θα έκανε μία εκ νέου επιμέλεια και θα κινούσε την πολύπλοκη διαδικασία των απαιτούμενων διασταυρώσεων, ώστε το επιλεγμένο ψέμα να μείνει για πάντα στην ιστορική μνήμη ως αληθινό.

Ο Γουίνστον δεν είχε την παραμικρή ιδέα για τον λόγο που είχε περιπέσει σε δυσμένεια ο Γουίδερς. Ίσως για διαφθορά ή ανικανότητα. Ίσως ο Μεγάλος Αδελφός να ξεφορτωνόταν τους πολύ δημοφιλείς υφισταμένους του. Ίσως ο Γουίδερς ή κάποιος οικείος του να ήταν ύποπτοι αιρετικών τάσεων. Ίσως πάλι – και πιθανότερα– αυτό να είχε συμβεί, γιατί οι εκκαθαρίσεις και οι εξαιρώσεις ήταν αναπόσπαστο μέρος του κυβερνητικού μηχανισμού. Το μόνο υπαρκτό στοιχείο βρισκόταν πίσω από τις λέξεις “αναφ. μηχανθρωποι”, και αυτό σήμαινε ότι ο Γουίδερς ήταν ήδη νεκρός. Δεν μπορούσες βέβαια να καταλήγεις πάντα σε αυτό το συμπέρασμα όταν κάποιος συλλαμβανόταν. Καμιά φορά τούς απελευθέρωναν και τους άφηναν να κυκλοφορούν για ένα δύο χρόνια, μέχρι τελικά να τους εκτελέσουν. Σπανιότατα, κάποιος που θεωρούνταν από καιρό νεκρός έκανε μια επανεμφάνιση, σαν το φάντασμα, σε δημόσια δίκη, όπου ενοχοποιούσε εκατοντάδες άλλους με τη μαρτυρία του και μετά εξαφανιζόταν, για πάντα αυτή τη φορά. Ο Γουίδερς πάντως ήταν ήδη *μηχανθρωπος*. Δεν υπήρχε, δεν είχε υπάρξει ποτέ. Ο Γουίνστον αποφάσισε ότι δεν αρκούσε να αντιστρέψει το περιεχόμενο του λόγου του Μεγάλου Αδελφού. Θα ήταν καλύτερα να γράψει κάτι εντελώς άσχετο ως προς το αρχικό θέμα.

Ίσως μετέτρεπε τον λόγο στη συνηθισμένη καταγγελία των προδοτών και εγκληματιών της σκέψης, κάτι τέτοιο όμως θα παραήταν προφανές. Από την άλλη, αν μηχανευόταν μια νίκη στο μέτωπο ή μια θριαμβευτική υπερπαραγωγή στα πλαίσια του Ένατου Τριετούς Πλάνου μπορεί και να μπέρδευε τα αρχεία. Αυτό που χρειαζόταν ήταν κάτι ολότελα φανταστικό. Ξαφνικά, άστραψε σαν αστραπή στο μυαλό του η έτοιμη εικόνα κάποιου συντρόφου Όγκιλβι, που πρόσφατα είχε πέσει ηρωικά στο πεδίο της μάχης. Κατά περίπτωση, ο Μεγάλος

Αδελφός αφιέρωνε την Ημερήσια Διαταγή στη μνημόνευση κάποιου ταπεινού σε βαθμό και σειρά μέλους του Κόμματος, του οποίου η ζωή και ο θάνατος παρουσιάζονταν σαν φωτεινά παραδείγματα μίμησης. Σήμερα θα εγκωμιάζε τον σύντροφο Όγκιλβι. Η αλήθεια ήταν πως δεν υπήρχε κανένας σύντροφος Όγκιλβι, όμως μια τυπωμένη παράγραφος και μία δύο ψεύτικες φωτογραφίες θα ήταν αρκετές ώστε να γίνει υπαρκτό πρόσωπο.

Ο Γουίνστον έμεινε σκεπτικός για λίγο και μετά τράβηξε προς το μέρος του τον φωνογράφο και άρχισε να υπαγορεύει στο συνηθισμένο ύφος του Μεγάλου Αδελφού, ένα ύφος στρατιωτικό και ταυτόχρονα σχολαστικό. Ήταν εύκολο να το μιμηθεί κάποιος εξαιτίας ενός τεχνάσματος που χρησιμοποιούσε ο Μεγάλος Αδελφός, που δεν ήταν άλλο από το να θέτει ερωτήσεις και να τις απαντάει αμέσως. Για παράδειγμα: "Τι διδασκόμαστε από αυτό το περιστατικό, σύντροφοι; Διδασκόμαστε κάτι που είναι επίσης μία από τις βασικές αρχές του ΑΓΓΣΟΣ, ότι δηλαδή κλπ, κλπ".

Όταν ήταν τριών χρονών ο σύντροφος Όγκιλβι, τα μόνα παιχνίδια που έπαιζε ήταν ένα τύμπανο, ένα παιδικό πολυβόλο και μια μινιατούρα ελικόπτερου. Στα έξι του –ένα χρόνο νωρίτερα από το κανονικό, χάρη σε μια ιδιαίτερη ελαστικότητα του κανονισμού– μπήκε στους Κατασκόπους. Στα εννιά του είχε γίνει ομαδάρχης. Ήταν έντεκα χρονών, όταν κατέδωσε τη θεία του στην Αστυνομία της Σκέψης, αφού είχε κρυφακούσει μια συζήτηση που του φάνηκε ότι είχε εγκληματικές τάσεις. Στα δεκαεπτά του ορίστηκε Περιφερειακός Οργανωτής του Αντισεξουαλικού Συνδέσμου Νέων. Στα δεκαεννιά του σχεδίασε μια χειροβομβίδα που υιοθετήθηκε από το Υπουργείο Ειρήνης και που στην πρώτη δοκιμή της σκόρπισε, με μία και μοναδική έκρηξη, τον θάνατο σε τριάντα έναν Ευρασιάτες αιχμαλώτους. Στα είκοσι τρία του χρόνια έπεσε μαχόμενος. Κυνηγημένος από εχθρικά αεροπλάνα ενώ πετούσε πάνω από τον Ινδικό Ωκεανό σε σημαντική αποστολή, αρπάζοντας μόνο το σπλοπολυβόλο του, πήδηξε στα βαθιά νερά –ένα αξιοζήλευτο τέλος, είπε ο Μεγάλος Αδελφός. Κι επίσης πρόσθεσε κάποια λόγια για την ακεραιότητα και την προσήλωση που επέδειξε στη ζωή του ο σύντροφος Όγκιλβι. Ήταν απολύτως εγκρατής και αντικαπνιστής, δεν ξόδευε τον χρόνο του στην ψυχαγωγία εκτός από μία ώρα καθημερινά στο γυμναστήριο, ορκισμένος εργένης καθώς πίστευε ότι ο γάμος

και η φροντίδα της οικογένειας ήταν έννοιες ασυμβίβαστες προς την εικοσιτετράωρη αφοσίωση στο καθήκον. Δεν είχε θέματα συζήτησης πέρα από τις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ και άλλο σκοπό στη ζωή του πέρα από την κατατρόπωση του ευρασιατικού εχθρού και την καταδίωξη κατασκόπων, δολιοφθορέων, εγκληματιών της σκέψης και προδοτών γενικότερα.

Ο Γουίνστον αμφιταλαντεύτηκε ως προς το αν θα απένειμε το παράσημο Εξαιρετής Αξίας και στον σύντροφο Όγκιλβι. Στο τέλος αποφάσισε να μην το παρακάνει, για να αποφύγει τις περιττές διασταυρώσεις στοιχείων.

Κοίταξε ξανά τον αντίπαλό του στο απέναντι γραφείο. Κάτι του έλεγε ότι ο Τίλοτσον έκανε σίγουρα την ίδια δουλειά με αυτόν. Δεν υπήρχε τρόπος να γνωρίζει τίνος η δουλειά θα προκρινόταν, ήταν όμως σχεδόν βέβαιος ότι αυτή θα ήταν η δική του. Ο σύντροφος Όγκιλβι, ανύπαρκτος μέχρι μία ώρα πριν, ήταν πλέον γεγονός. Ο σύντροφος Όγκιλβι, που δεν υπήρξε ποτέ στο παρόν, τώρα υπήρχε στο παρελθόν, και όταν κάποια στιγμή η πλαστογραφία λησμονιόταν, η ύπαρξή του θα ήταν τόσο αυθεντική και στοιχειοθετημένη όσο του Καρλομάγνου ή του Ιούλιου Καίσαρα.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΤΗ ΧΑΜΗΛΟΤΑΒΑΝΗ ΚΑΝΤΙΝΑ, ΣΤΑ ΕΓΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ, Η ΟΥΡΑ ΓΙΑ ΤΟ μεσημεριανό γεύμα προχωρούσε αργά. Η αίθουσα ήταν ήδη ασφυκτικά γεμάτη και ο θόρυβος εκκωφαντικός. Από τη σχάρα του πάγκου ερχόταν μια ξινή μεταλλική μυρωδιά από μαγειρεμένο κρέας, μια οσμή που δεν μπορούσαν να καλύψουν ούτε οι αναθυμιάσεις του Τζιν της Νίκης. Στην άλλη άκρη της αίθουσας υπήρχε ένα μικρό μπαρ, μια τρύπα στον τοίχο, όπου μπορούσες να αγοράσεις τζιν, δέκα σεντς τη δόση.

«Ακριβώς ο άνθρωπος που έψαχνα» είπε μια φωνή πίσω από την πλάτη του Γουίνστον.

Στράφηκε κι αντίκρισε τον φίλο του τον Σάιμ, που εργαζόταν στο Τμήμα Ερευνών. Ίσως η λέξη “φίλος” δεν ήταν η κατάλληλη. Αυτοί οι καιροί δεν ήταν για φίλους, είχε μόνο συντρόφους. Υπήρχαν όμως κάποιοι σύντροφοι που η παρέα τους ήταν πιο ευχάριστη από των υπολοίπων. Ο Σάιμ ήταν φιλόλογος, ειδικός της Νέας Ομιλίας. Όντως, συμμετείχε στη μεγάλη ομάδα εμπειρογνωμόνων που ασχολούνταν τώρα με τη σύνταξη της Ενδέκατης Έκδοσης του Λεξικού της Νέας Ομιλίας. Ήταν μικροκαμωμένος, πιο κοντός από τον Γουίνστον, με σκούρα μαλλιά και μεγάλα γουρλωτά μάτια, θλιμμένα και ταυτόχρονα χλευαστικά, που έμοιαζαν να μην αφήνουν ούτε στιγμή το βλέμμα σου όσο σου μιλούσε.

«Ήθελα να σε ρωτήσω μήπως σου βρίσκονται τίποτα ξυραφάκια» είπε.

«Ούτε ένα» απάντησε ο Γουίνστον με ένοχη βιασύνη. «Έψαξα παντού. Δεν υπάρχουν πια».

Όλοι σου ζητούσαν ξυραφάκια συνεχώς. Στην πραγματικότητα, ο Γουίνστον είχε δύο αχρησιμοποίητα, τα φυλούσε όμως ευλαβικά. Εδώ και μήνες υπήρχε μεγάλη έλλειψη. Όλο και κάποιο από τα είδη πρώτης ανάγκης ήταν αδύνατον να βρεθεί στα καταστήματα του Κόμματος. Άλλες φορές ήταν τα κουμπιά, άλλες πάλι η κλωστή για μαντάρισμα, τα κορδόνια, τώρα ήταν τα ξυραφάκια. Μπορούσες να τα προμηθευτείς μόνο αν έψαχνες στην “ελεύθερη αγορά”, πάντα με προφυλάξεις, χωρίς και πάλι να είναι σίγουρο ότι όντως θα έβρισκες.

«Χρησιμοποιώ το ίδιο ξυραφάκι εδώ κι έξι εβδομάδες» πρόσθεσε λέγοντας ψέματα.

Η ουρά προχώρησε άλλο ένα αργό βήμα. Καθώς σταμάτησαν, ο Γουίνστον στράφηκε και κοίταξε ξανά τον Σάιμ. Πήραν κι οι δυο τους έναν λιγδιασμένο μεταλλικό δίσκο από τον σωρό στην άκρη του πάγκου.

«Πήγες να δεις το κρέμασμα χθες;» ρώτησε ο Σάιμ.

«Είχα δουλειά» απάντησε αδιάφορα ο Γουίνστον. «Θα το δω στο σινεμά, υποθέτω».

«Δεν είναι το ίδιο» είπε ο Σάιμ.

Τα χλευαστικά του μάτια διέτρεξαν το πρόσωπο του Γουίνστον. “Σε ξέρω” έμοιαζαν να του λένε. “Βλέπω μέσα σου. Ξέρω πολύ καλά γιατί δεν πήγες να δεις που τους έστησαν στην κρεμάλα”. Το μυαλό του Σάιμ έσταζε δηλητήριο ορθολογισμού. Μπορούσε να πιάνει κουβέντα για επιδρομές ελικοπτέρων σε εχθρικά χωριά, για δίκες και ομολογίες εγκληματιών της σκέψης, για εκτελέσεις στα υπόγεια του Υπουργείου Αγάπης, με ένα ύφος χαιρέκακης ικανοποίησης. Αν του έπιανες εσύ την κουβέντα, καλό θα ήταν να τον απομακρύνεις από τέτοια θέματα και να τον παρασύρεις, αν μπορούσες, στις τεχνικές λεπτομέρειες της Νέας Ομιλίας, κάτι στο οποίο ο Σάιμ υπερτερούσε σε αυθεντία και ενδιαφέρον. Ο Γουίνστον έγερνε λίγο το κεφάλι του για να αποφύγει το σκοτεινό εξονυχιστικό του βλέμμα.

«Ήταν καλό κρέμασμα» αναπόλησε ο Σάιμ. «Το χαλάνε λιγάκι που τους δένουν τα πόδια. Μου αρέσει να τα βλέπω να κλωτσάνε στον αέρα. Και το κορυφαίο είναι όταν πετιέται έξω η γλώσσα τους μπλαβιά –τι ζωηρό μπλαβί χρώμα! Αυτές είναι λεπτομέρειες που μου κάνουν γούστο».

«Ο επόμενος, παρακαλώ!» ούρλιαξε η προλετάρια με την άσπρη ποδιά και την κουτάλα στο χέρι.

Ο Γουίνστον και ο Σάιμ έσπρωξαν τους δίσκους τους στη σχάρα του πάγκου. Το γεύμα που προέβλεπε ο κανονισμός σωριάστηκε στα γρήγορα στους δίσκους: μια μεταλλική γαβάθα με ένα ροζόγκριζο ζωμάδες κρέας, ένα κομμάτι ψωμί, ένα κομματάκι τυρί, μια κούπα Καφέ της Νίκης χωρίς γάλα και μια ταμπλέτα ζαχαρίνη.

«Έχει ελεύθερο τραπέζι εκεί πέρα, κάτω από την τηλεοθόνη» είπε ο Σάιμ. «Να πάρουμε κι ένα τζιν».

Το τζιν σερβιριζόταν σε κινέζικα φλιτζάνια χωρίς λαβές. Διέσχισαν την κατάμεστη αίθουσα και ξεφόρτωσαν τους δίσκους τους στη μεταλλική επιφάνεια του τραπεζιού. Σε μια άκρη του κάποιος είχε αφήσει μια λιμνούλα από το ζουμί του κρέατος, μια βρομερή μάζα σαν ξερατό. Ο Γουίνστον σήκωσε το φλιτζάνι με το τζιν, πήρε μια ανάσα για να ηρεμήσει και κατέβασε με μια γουλιά το υγρό με την ελαιώδη γεύση. Όταν σκούπισε τα δάκρυα από τα μάτια του, ξαφνιάστηκε συνειδητοποιώντας ότι πεινούσε. Άρχισε να καταπίνει λαίμαργες κουταλιές από το φαγητό του, που αν και νερουλό, είχε και κομματάκια σαν ροζ σφουγγάρι που έμοιαζαν με κρέας. Κανείς από τους δύο δεν μίλησε μέχρι να αδειάσουν τις γαβάθες τους. Από το τραπέζι στα αριστερά και λίγο πιο πίσω από τον Γουίνστον, κάποιου η γλώσσα πήγαινε ροδάνι. Τα ακατάληπτα λόγια του ακούγονταν σαν κρώξιμο πάπιας, ένας ήχος που ξεχώριζε μέσα στη γενική οχλαγωγία.

«Πώς πάει το Λεξικό;» ρώτησε ο Γουίνστον υψώνοντας τη φωνή του για να ακουστεί.

«Αργά» είπε ο Σάιμ. «Βρίσκομαι στα επίθετα. Είναι συναρπαστικό».

Με το που έγινε λόγος για τη Νέα Ομιλία, το πρόσωπό του έλαμψε. Παραμέρισε τη γαβάθα του, έπιασε με το λεπτεπίλεπτο χέρι του το ψωμί και με

το άλλο το τυρί και έσκυψε πάνω στο τραπέζι για να μπορεί να μιλάει χωρίς να είναι αναγκασμένος να φωνάζει.

«Η Ενδέκατη Έκδοση είναι η τελειωτική» είπε. «Φτάνουμε τη γλώσσα στην τελική της μορφή –αυτή που θα έχει όταν κανείς δεν θα μιλάει άλλη γλώσσα. Όταν το ολοκληρώσουμε, άνθρωποι σαν του λόγου σου θα πρέπει να τη μάθουν από την αρχή. Θα έλεγα πως πιστεύεις ότι η δουλειά μας είναι να φτιάχνουμε καινούριες λέξεις. Νομίζεις! Εμείς καταστρέφουμε λέξεις –στρατιές, εκατοντάδες, κάθε μέρα. Πετσοκόβουμε τη γλώσσα, βάζουμε το μαχαίρι μέχρι το κόκκαλο. Η Ενδέκατη Έκδοση δεν θα περιέχει ούτε μία λέξη από όσες θα θεωρούνται απαρχαιωμένες πριν από το 2050».

Δάγκωσε λαίμαργα το ψωμί κι αφού κατάπιε δύο μπουκιές, συνέχισε να μιλάει με ακρίβεια εκκρεμούς. Το σκούρο λεπτό του πρόσωπο είχε ζωηρέψει, τα μάτια του είχαν χάσει τη χλευαστική διάθεση που τα χαρακτήριζε και είχαν γίνει ονειροπόλα.

«Είναι όμορφο πράγμα η καταστροφή των λέξεων. Βέβαια, η μεγάλη σφαγή γίνεται στα ρήματα και τα επίθετα, υπάρχουν όμως χιλιάδες ουσιαστικά που μπορούμε επίσης να ξεφορτωθούμε. Δεν είναι μόνο τα συνώνυμα. Υπάρχουν και τα αντίθετα. Έτσι κι αλλιώς, ποιος ο λόγος ύπαρξης μιας λέξης που είναι απλά το αντίθετο μιας άλλης; Μια λέξη εμπεριέχει την αντίθετή της. Πάρε για παράδειγμα το “καλός”. Τι χρησιμότητα έχει η λέξη “κακός”; “Μηκαλός” κάνει το ίδιο πράγμα και καλύτερα μάλιστα, γιατί είναι ακριβώς το αντίθετο, ενώ η άλλη δεν είναι. Ή πάλι, αν θέλεις κάτι πιο έντονο από το “καλός”, τι νόημα έχει μια ολόκληρη σειρά από αόριστες άχρηστες λέξεις όπως “υπέροχος”, “τέλειος” και όλο το σινάφι; “Υπερκαλός” είναι η λέξη που καλύπτει το ζητούμενο ή “δισυπερκαλός” αν θέλεις κάτι πιο δυνατό. Φυσικά ήδη χρησιμοποιούμε αυτούς τους τύπους, στην τελική έκδοχή της Νέας Ομιλίας όμως δεν θα υπάρχει τίποτα άλλο. Στο τέλος, το φάσμα του καλού και του κακού θα καλύπτεται από έξι μόνο λέξεις –στην πραγματικότητα από μία μόνο. Δεν βλέπεις τι ομορφιά έχει μέσα του όλο αυτό, Γουίνστον; Φυσικά ήταν ιδέα του Μεγάλου Αδελφού αρχικά» πρόσθεσε σαν να το σκέφτηκε καλύτερα.

Στην αναφορά του Μεγάλου Αδελφού, κάτι σαν άτονο ενδιαφέρον φάνηκε στο πρόσωπο του Γουίνστον. Πάντως ο Σάιμ διέκρινε αμέσως την έλλειψη ενθουσιασμού.

«Δεν έχεις ιδιαίτερη εκτίμηση στη Νέα Ομιλία, Γουίνστον» είπε θλιμμένα σχεδόν. «Ακόμα κι όταν τη γράφεις, σκέφτεσαι στην Παλαιά Ομιλία. Διάβασα κάποια από τα άρθρα που γράφεις καμιά φορά στους "Τάιμς". Είναι αρκετά καλά, όμως είναι μεταφράσεις. Κατά βάθος, θα προτιμούσες να μείνεις κολλημένος στην Παλαιά Ομιλία, με όλες τις αοριστίες και τις άχρηστες αποχρώσεις της. Δεν μπορείς να συλλάβεις την ομορφιά της καταστροφής των λέξεων. Γνωρίζεις ότι η Νέα Ομιλία είναι η μόνη γλώσσα στον κόσμο που το λεξιλόγιό της συρρικνώνεται κάθε χρόνο;»

Και βέβαια το γνώριζε ο Γουίνστον. Χαμογέλασε με συμπάθεια, έτσι πίστευε ότι φάνηκε τουλάχιστον, μια και δεν εμπιστευόταν τον εαυτό του να μιλήσει. Ο Σάιμ δάγκωσε λίγο ακόμα από το μαύρο ψωμί, το μάζησε στα γρήγορα και συνέχισε:

«Δεν καταλαβαίνεις ότι ο σκοπός της Νέας Ομιλίας είναι να περιορίσει την ακτίνα της σκέψης; Στο τέλος, θα κάνουμε θεωρητικά αδύνατον το έγκλημα της σκέψης, γιατί δεν θα βρίσκονται λέξεις για να το εκφράσουν. Κάθε έννοια που μπορεί να χρειαστεί θα εκφράζεται ακριβώς με μία λέξη με αυστηρά καθορισμένο νόημα, και όλες οι παράπλευρες έννοιές της θα σβήσουν και θα ξεχαστούν. Ήδη, στην Ενδέκατη Έκδοση, δεν απέχουμε πολύ από το ζητούμενο. Η διαδικασία όμως θα συνεχιστεί πολλά χρόνια μετά τον θάνατο και των δυο μας. Κάθε χρόνο όλο και λιγότερες λέξεις, όλο και μικρότερη ακτίνα σκέψης. Ακόμα και τώρα βέβαια, δεν έχει λόγο ή δικαιολογία κάποιος για να διαπράξει έγκλημα της σκέψης. Είναι απλά θέμα αυτοκυριαρχίας, ελέγχου της πραγματικότητας. Στο τέλος όμως ούτε αυτά θα χρειάζονται. Η Επανάσταση θα ολοκληρωθεί όταν τελειοποιηθεί η γλώσσα. Η Νέα Ομιλία είναι ΑΓΓΣΟΣ και ο ΑΓΓΣΟΣ είναι Νέα Ομιλία» πρόσθεσε με ένα ίχνος μυστικιστικής ικανοποίησης. «Σου πέρασε ποτέ από το μυαλό, Γουίνστον, ότι το πολύ μέχρι το 2050 δεν θα ζει κανένα ανθρώπινο πλάσμα που να καταλαβαίνει μια συζήτηση σαν αυτή που κάνουμε τώρα οι δυο μας;»

«Εκτός...» άρχισε να λέει ο Γουίνστον, φανερώνοντας κάποια αμφιβολία, αλλά σταμάτησε.

Στην άκρη της γλώσσας το είχε να ξεστομίσει “εκτός από τους προλετάρειους”, συγκρατήθηκε όμως καθώς δεν ένιωθε καθόλου σίγουρος ότι αυτή η παρατήρηση ήταν κατά κάποιο τρόπο ορθόδοξη. Ο Σάιμ, πάντως, μάντεψε τι ήθελε να πει.

«Οι προλετάρειοι δεν είναι ανθρώπινα πλάσματα» είπε αδιάφορα. «Το 2050 –ίσως και νωρίτερα– ό,τι ξέρουμε για την Παλαιά Ομιλία θα έχει εξαφανιστεί. Ολόκληρη η λογοτεχνία του παρελθόντος θα έχει καταστραφεί. Ο Τσώσερ, ο Σαίξπηρ, ο Μίλτον, ο Μπάιρον θα υπάρχουν αποκλειστικά σε εκδοχές της Νέας Ομιλίας. Τα έργα, όχι μόνο θα έχουν μεταβληθεί σε κάτι διαφορετικό, αλλά θα είναι και εντελώς αντίθετα από την προηγούμενη μορφή τους. Ακόμα και η λογοτεχνία του Κόμματος θα αλλάξει. Ακόμα και τα συνθήματα θα αλλάξουν. Τι νόημα έχει ένα σύνθημα σαν το “η ελευθερία είναι σκλαβιά”, όταν η έννοια της ελευθερίας θα έχει καταργηθεί; Όλο το φάσμα της σκέψης θα είναι διαφορετικό. Βασικά δεν θα υπάρχει σκέψη όπως την εννοούμε τώρα. Ορθοδοξία σημαίνει να μη σκέφτεσαι, να μη χρειάζεται να σκέφτεσαι. Ορθοδοξία είναι η έλλειψη συνείδησης».

Μια από αυτές τις μέρες, σκέφτηκε ο Γουίνστον, απόλυτα συνειδητοποιημένος ξαφνικά, ο Σάιμ θα εξαερωθεί. Παραείναι έξυπνος. Παραβλέπει καθαρά και παραεκφράζεται ειλικρινά. Στο Κόμμα δεν αρέσουν τέτοιοι τύποι. Μια μέρα θα εξαφανιστεί, το γράφει στο πρόσωπό του.

Ο Γουίνστον αποτελείωσε το ψωμί και το τυρί του. Έστρεψε λίγο πλάγια την καρέκλα του για να πιει πιο άνετα τον καφέ του. Στο τραπέζι στα αριστερά του, ο άνδρας με τη διαπεραστική φωνή συνέχιζε να φλυαρεί ασταμάτητα. Μια νέα γυναίκα, η γραμματέας του ίσως, που καθόταν με την πλάτη γυρισμένη στον Γουίνστον, τον άκουγε και φαινόταν να συμφωνεί πρόθυμα με τα λεγόμενά του. Κάπου κάπου, ο Γουίνστον έπιανε στον αέρα μια παρατήρηση όπως: “Νομίζω ότι έχετε τόσο δίκιο, συμφωνώ τόσο μαζί σας”, που την πρόφερε μια νεανική και μάλλον ανόητη γυναικεία φωνή. Η άλλη φωνή όμως συνέχιζε απτόητη, ακόμα κι όταν μιλούσε η κοπέλα. Ο Γουίνστον γνώριζε φυσιογνωμικά τον άνδρα, παρότι δεν ήξερε τίποτα παραπάνω γι' αυτόν πέρα

από το ότι είχε κάποια σημαντική θέση στο Τμήμα Φαντασίας. Ήταν γύρω στα τριάντα, με μωώδη λαιμό και μεγάλο, ευκίνητο στόμα. Το κεφάλι του έγερνε κάπως προς τα πίσω, και εξαιτίας αυτής του της στάσης, το φως έπεφτε πάνω στα γυαλιά του δίνοντας στον Γουίνστον την εντύπωση ότι έβλεπε δύο άδειους φακούς στη θέση των ματιών. Εκείνο που ήταν κάπως φρικιαστικό ήταν ότι σχεδόν δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις έστω και μια λέξη από τον χειμαρρώδη μονόλογό του. Μόνο μία φορά ο Γουίνστον έπιασε μια φράση, "απόλυτη και οριστική εξάλειψη του Γκολντστάϊνισμού", μια φράση που ξεπήδησε με ταχύτητα πολυβόλου και τόσο μονοκόμματα σαν μια πυκνή σειρά τυπογραφικών στοιχείων. Τα υπόλοιπα λόγια του ήταν ένας μονότονος θόρυβος, το κουάκ κουάκ μιας πάπιας. Κι όμως, παρότι δεν μπορούσες να ακούσεις τι πραγματικά έλεγε, δεν είχες καμία αμφιβολία για τη φύση των λόγων του. Μπορεί να αποδοκίμαζε τον Γκολντστάιν και να απαιτούσε αυστηρότερα μέτρα κατά των εγκληματιών της σκέψης και των δολιοφθορέων, μπορεί να ξεσπούσε εναντίον των φρικαλεοτήτων του ευρασιατικού στρατού, μπορεί να εξυμνούσε τον Μεγάλο Αδελφό ή τους ήρωες του μετώπου του Μαλαμπάρ, δεν είχε σημασία. Ότι κι αν έλεγε, μπορούσες να είσαι σίγουρος ότι ήταν καθαρές, ορθόδοξες λέξεις, καθαρός ΑΓΓΣΟΣ. Καθώς παρατηρούσε το αόμματο πρόσωπο με το σαγόνι που ανεβοκατέβαινε με ταχύτητα, ο Γουίνστον είχε την παράδοξη εντύπωση ότι δεν ήταν πραγματικά ανθρώπινο πλάσμα, αλλά κάποιο ανδρείκελο. Δεν μιλούσε με το μυαλό, αλλά με το λαρύγγι του. Τα λόγια που έβγαιναν από το στόμα του ήταν λέξεις, όχι όμως όπως τις εννοούμε. Ήταν ένας ασυνείδητος θόρυβος, σαν κρώξιμο πάπιας.

Ο Σάιμ είχε μείνει σιωπηλός για λίγο και με τη λαβή του κουταλιού του σχεδίαζε στη λιμνούλα του κρεατόζουμου στη μεταλλική επιφάνεια. Η φωνή στο άλλο τραπέζι συνέχισε να κρώζει, ευδιάκριτη παρά τη φασαρία της αίθουσας.

«Υπάρχει μια λέξη στη Νέα Ομιλία» είπε ο Σάιμ. «Δεν ξέρω αν τη γνωρίζεις: παπιομιλιά, να κρώζεις σαν πάπια. Είναι μία από εκείνες τις ενδιαφέρουσες λέξεις, που έχουν δύο αντικρουόμενες έννοιες. Αν την πεις για αντίπαλο, είναι βρισιά. Αν την πεις για κάποιον με τον οποίο συμφωνείς, είναι έπαινος».

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ο Σάιμ θα εξαερωθεί, σκέφτηκε ξανά ο Γουίνστον. Το σκέφτηκε όμως με κάποια λύπη, παρότι γνώριζε ότι ο Σάιμ δεν τον

συμπαθούσε ιδιαίτερα και ότι ήταν ικανός να τον καταγγείλει σαν εγκληματία της σκέψης αν έβλεπε ότι υπήρχε κάποιος λόγος να το κάνει. Υπήρχε κάτι αδιόρατα στραβό επάνω του, κάτι του έλειπε: εχεμύθεια, επιφυλακτικότητα, ένα είδος σωτήριας βλακείας. Δεν μπορούσες να τον πεις ανορθόδοξο. Πίστευε στις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ, λάτρευε τον Μεγάλο Αδελφό, πανηγύριζε με τις νίκες, μισούσε τους αιρετικούς με ειλικρίνεια και έναν ασίγαστο ζήλο, ήταν πολύ καλύτερα ενημερωμένος από οποιοδήποτε συνηθισμένο μέλος του Κόμματος. Κι όμως, ήταν σαν να τον περιέβαλλε πάντα μια ελαφριά αύρα κακοπιστίας. Έλεγε πράγματα που ήταν καλύτερο να έμεναν ανείπωτα, είχε διαβάσει πλήθος βιβλίων, σύχναζε στο Καφενείο της Καστανιάς, στέκι ζωγράφων και μουσικών. Δεν υπήρχε κάποιος νόμος, ούτε καν άγραφος, εναντίον των συναθροίσεων στο Καφενείο της Καστανιάς, και πάλι όμως το στέκι ήταν κατά κάποιο τρόπο δυσοίωνα. Τα παλιά ηγετικά στελέχη του Κόμματος που είχαν πέσει σε δυσμένεια συνήθιζαν να συγκεντρώνονται εκεί πριν την οριστική τους εκκαθάριση. Λεγόταν ότι ο ίδιος ο Γκολντστάιν είχε θεαθεί στο καφενείο κάποιες φορές, δεκαετίες πριν. Δεν ήταν δύσκολο να μαντέψεις το μέλλον του Σάιμ. Κι όμως, ήταν γεγονός ότι αν ο Σάιμ, έστω και για δευτερόλεπτα, είχε υποψιαστεί τι είδους κρυφές σκέψεις έκανε ο Γουίνστον, θα τον πρόδιδε χωρίς κανέναν δισταγμό στην Αστυνομία της Σκέψης. Όχι ότι ο καθένας δεν θα έκανε κάτι τέτοιο, ο Σάιμ όμως περισσότερο από όλους. Δεν αρκούσε ο ζήλος. Ορθοδοξία ήταν η έλλειψη συνείδησης.

Ο Σάιμ σήκωσε τα μάτια. «Έρχεται ο Πάρσονς» είπε. Κάτι στον τόνο της φωνής του έμοιαζε να συμπληρώνει “αυτός ο πανηλίθιος”.

Ο Πάρσονς, ο γείτονας του Γουίνστον στο Κτίριο της Νίκης, διέσχιζε όντως την αίθουσα –ένας παχύς, μετρίου αναστήματος άνδρας με ανοιχτόχρωμα μαλλιά και βατραχίσιο πρόσωπο. Στα τριάντα πέντε του είχε ήδη δίπλες λίπους στον λαιμό και την περιφέρεια, οι κινήσεις του όμως ήταν ζωηρές, σαν μικρού αγοριού. Η όλη του εμφάνιση έδινε τόσο πολύ την εντύπωση ενός μικρομέγαλου παιδιού που, αν και φορούσε τη στολή που απαιτούσε ο κανονισμός, δεν μπορούσες παρά να τον σκεφτείς ντυμένο με τα μπλε σορτσάκια, το γκριζο πουκάμισο και το κόκκινο μαντήλι των Κατασκόπων. Όταν τον έφερνες στο μυαλό σου, είχες πάντα μπροστά σου την

εικόνα κάποιου με λακκάκια στα γόνατα και γυρισμένα μανίκια στα παχουλά του μπράτσα. Πράγματι, ο Πάρσονς φορούσε χωρίς εξαίρεση σορτς όταν μια ομαδική πεζοπορία ή κάποια άλλη φυσική δραστηριότητα του έδιναν αυτή την ευκαιρία.

Χαιρέτησε και τους δυο τους με ένα πρόσχαρο “Γεια σας, γεια σας!” και κάθισε στο τραπέζι αποπνέοντας μια δυνατή μυρωδιά ιδρώτα. Κόμποι ιδρώτα γυάλιζαν στο ροδαλό του πρόσωπο. Η ικανότητά του να ιδρώνει ήταν κάτι το απίθανο. Στο Κοινοτικό Κέντρο μπορούσες να μαντέψεις με σιγουριά πότε έπαιζε πινγκ πονγκ, από την υγρασία της ρακέτας.

Ο Σάιμ είχε βγάλει μια λωρίδα χαρτί όπου ήταν γραμμένο ένα κατεβατό λέξεων και το μελετούσε παίζοντας ένα στυλό στα δάχτυλά του.

«Κοίτα που δουλεύει και την ώρα του φαγητού» είπε ο Πάρσονς σκουντώντας τον Γουίνστον. «Τι προθυμία! Τι μελετάς εκεί πέρα, παλιόφιλε; Στα σίγουρα κάτι πολύ έξυπνο για το δικό μου μυαλό. Σμιθ, παλιόφιλε, να σου πω γιατί σε πήρα στο κατόπι. Είναι για εκείνη τη συνδρομή που ξέχασες να μου δώσεις».

«Ποια συνδρομή λες;» ρώτησε ο Γουίνστον ψάχνοντας μηχανικά τις τσέπες του για χρήματα. Γύρω στο ένα τέταρτο του μισθού σου πήγαινε σε εθελοντικές συνδρομές, τόσες πολλές στον αριθμό που δύσκολα τις θυμόσουν όλες.

«Για την Εβδομάδα Μίσους. Ξέρεις, ο έρανος από σπίτι σε σπίτι. Είμαι ο ταμίας για την πολυκατοικία μας. Κάνουμε τεράστια προσπάθεια, θα στήσουμε μεγαλεία. Στο λέω, δεν θα φταίω εγώ αν το Κτίριό μας δεν θα έχει τις περισσότερες σημαίες στον δρόμο. Μου υποσχέθηκες δύο δολάρια».

Ο Γουίνστον έβγαλε και του έδωσε δύο τσαλακωμένα βρόμικα χαρτονομίσματα, και ο Πάρσονς τα καταχώρησε σε ένα μικρό σημειωματάριο με τα καθαρά γράμματα που κάνει ένας αγράμματος.

«Με την ευκαιρία, παλιόφιλε. Άκουσα ότι ο μικρός μου αλητάκος σε πήρε βόλι με τη σφεντόνα του χθες. Τον κατσάδιασα για τα καλά. Βασικά του ξηγήθηκα πως θα του πάρω τη σφεντόνα αν το ξανακάνει» είπε.

«Νομίζω πως ήταν λίγο στενοχωρημένος που δεν πήγε να δει την εκτέλεση» είπε ο Γουίνστον.

«Α, μάλιστα. Θέλω να πω, δείχνει σωστό πνεύμα, έτσι; Διαβολόπαιδα είναι και τα δυο τους, αλλά από προθυμία άλλο τίποτα. Το μόνο που σκέφτονται είναι οι Κατάσκοποι κι ο πόλεμος βέβαια. Ξέρεις τι έκανε η μικρή μου το προηγούμενο Σάββατο όταν πήγε με την ομάδα της πεζοπορία κατά το Μπέρκχαμστεντ; Πήρε μαζί της άλλα δύο κορίτσια, το έσκασαν από τους υπόλοιπους και πέρασαν όλο το απόγευμά τους παρακολουθώντας έναν περιεργό τύπο. Τον πήραν στο κατόπι κάνα δυο ώρες. Μέσα στο δάσος πρώτα και μετά, όταν έφτασαν στο Άμερσαμ, τον παρέδωσαν στην περίπολο».

«Γιατί το έκαναν αυτό;» ρώτησε ο Γουίνστον με κάποια έκπληξη.

Ο Πάρσονς συνέχισε θριαμβολογώντας:

«Η πιτσιρίκα μου ήταν βέβαιη πως ο τύπος ήταν πράκτορας του εχθρού – μπορεί να είχε πέσει με αλεξίπτωτο, για παράδειγμα. Εδώ όμως είναι το ζουμί, παλιόφιλε. Τι νομίζεις πως την έκανε να τον ακολουθήσει; Παρατήρησε ότι φορούσε κάτι περίεργα παπούτσια, είπε ότι δεν είχε ξαναδεί κανέναν να φοράει τέτοια. Άρα, μάλλον ξένος θα ήταν. Είδες μυαλό, κι ας είναι μόνο επτά χρονών!»

«Τι απέγινε ο άνδρας;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Πού να ξέρω; Όμως όχι ότι δεν θα το περίμενα αν...» Ο Πάρσονς έκανε μια κίνηση σαν να στόχευε με ένα τουφέκι και πλατάγισε τη γλώσσα μιμούμενος την εκτυρσοκρότηση.

«Ωραία» είπε αφηρημένα ο Σάιμ, χωρίς να σηκώσει το βλέμμα από το χαρτί που κρατούσε.

«Φυσικά, δεν μπορούμε να διακινδυνεύσουμε» συμφώνησε ευσυνείδητα ο Γουίνστον.

«Θέλω να πω, πόλεμο έχουμε» είπε ο Πάρσονς.

Σαν σε επιβεβαίωση των λόγων του, ένα σάλπισμα ήχησε από την τηλεοθόνη πάνω από τα κεφάλια τους. Αυτή τη φορά πάντως δεν ήταν

αναγγελία μιας στρατιωτικής νίκης, αλλά μόνο μια ανακοίνωση από το Υπουργείο Αφθονίας.

«Σύντροφοι!» φώναξε μια ενθουσιώδης νεανική φωνή. «Προσοχή, σύντροφοι! Έχουμε να σας ανακοινώσουμε σπουδαία νέα. Κερδίσαμε τη μάχη της παραγωγής! Η ολοκλήρωση της καταγραφής της παραγωγής όλων των καταναλωτικών αγαθών δείχνει ότι το βιοτικό επίπεδο ξεπέρασε κατά 20% σε άνοδο την προηγούμενη χρονιά. Σε όλη την Ωκεανία σήμερα το πρωί έλαβαν χώρα ασυγκράτητες αυθόρμητες διαδηλώσεις. Εργάτες βγήκαν από τα εργοστάσια και τα γραφεία και παρέλασαν με πανό στους δρόμους για να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους στον Μεγάλο Αδελφό για την καινούρια μας ευτυχισμένη ζωή που η σοφή ηγεσία του μας εξασφάλισε. Παραθέτουμε μερικά από τα στοιχεία. Τρόφιμα...»

Η φράση “η καινούρια ευτυχισμένη μας ζωή” επαναλήφθηκε πολλές φορές. Τώρα τελευταία, ήταν η προσφιλή φράση του Υπουργείου Αφθονίας. Το σάλπισμα είχε αποσπάσει την προσοχή του Πάρσονς, ο οποίος καθόταν και άκουγε με ανοιχτό το στόμα, κάπου ανάμεσα στη σοβαρότητα και την ευχάριστη πλήξη. Δεν μπορούσε να καταλάβει τα στατιστικά στοιχεία, αντιλαμβανόταν όμως ότι αποτελούσαν λόγο ικανοποίησης. Είχε βγάλει μια μεγάλη βρόμικη πίπα, που ήταν ήδη μισογεμάτη στάχτη. Σπάνια μπορούσες να γεμίσεις καπνό μέχρι επάνω την πίπα σου, αφού η μερίδα ήταν μόλις 100 γραμμάρια την εβδομάδα. Ο Γουίνστον κάπνιζε ένα Τσιγάρο της Νίκης κρατώντας το προσεκτικά σε οριζόντια θέση. Η καινούρια μερίδα θα μοιραζόταν από αύριο, και του είχαν απομείνει μόνο τέσσερα τσιγάρα. Για την ώρα, είχε προσηλωθεί στη φλυαρία της τηλεοθόνης απομονώνοντας κάθε άλλο ήχο μέσα στην αίθουσα. Απ’ ό,τι φαινόταν, είχαν γίνει διαδηλώσεις για να ευχαριστήσουν τον Μεγάλο Αδελφό ακόμα και για την αύξηση της μερίδας της σοκολάτας σε είκοσι γραμμάρια την εβδομάδα. Ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι μόλις την προηγούμενη μέρα είχε ανακοινωθεί ότι η μερίδα θα μειωνόταν σε είκοσι γραμμάρια την εβδομάδα. Ήταν δυνατόν να το είχαν χάσει έπειτα από μόλις είκοσι τέσσερις ώρες; Φυσικά και το είχαν χάσει. Ο Πάρσονς το είχε χάσει μια χαρά, με την αναισθησία ενός ζώου. Το αόμματο πλάσμα στο άλλο τραπέζι το είχε χάσει φανατικά, με πάθος, με μια άγρια λαχτάρα να ξετρυπώσει,

να καταδώσει, να εξαερώσει οποιονδήποτε που πιθανώς να ισχυριζόταν ότι μόλις την προηγούμενη εβδομάδα η μερίδα ήταν τριάντα γραμμάρια. Κι ο Σάιμ το ίδιο. Κι ο Σάιμ το είχε χάσει με έναν πιο πολύπλοκο τρόπο που είχε να κάνει με τη δισκεψία. Τότε, μόνο αυτός διέθετε μνήμη;

Οι σπουδαίες στατιστικές συνέχιζαν να ξεχύνονται από την τηλεοθόνη. Σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά, υπήρχαν περισσότερα ρούχα, περισσότερο φαγητό, περισσότερα σπίτια, περισσότερα έπιπλα, περισσότερα κατσαρολικά, περισσότερα πλοία, περισσότερα καύσιμα, περισσότερα ελικόπτερα, περισσότερα βιβλία, περισσότερα παιδιά. Απ' όλα είχαν περισσότερα, εκτός από αρρώστιες, εγκλήματα και τρέλα. Χρόνο τον χρόνο, λεπτό το λεπτό, όλοι και όλα άνθιζαν. Ο Γουίνστον, μιμούμενος τον Σάιμ, είχε πιάσει το κουτάλι του και ανατάραζε το ρυάκι της λιπαρής σάλτσας που κυλούσε προς την άκρη του τραπέζιού, χαράσσοντας πάνω του σχέδια. Συλλογίστηκε με πικρία την υλική πλευρά της ζωής. Ήταν άραγε πάντα έτσι τα πράγματα; Το φαγητό είχε πάντα αυτή τη γεύση; Κοίταξε την καντίνα γύρω του. Ήταν χαμηλοτάβανη, ασφυκτικά γεμάτη, οι τοίχοι της μέσα στη λίγδα από την επαφή αμέτρητων σωμάτων. Κακοπαθημένα μεταλλικά τραπέζια και καρέκλες, τόσο κοντά μεταξύ τους που οι ώμοι σου άγγιζαν τον διπλανό σου. Στραβά κουτάλια, ραγισμένοι δίσκοι, χοντροκομμένα άσπρα φλιτζάνια. Παντού βρομιά, λίγδα σε κάθε χαραμάδα. Και μια ξινή συνθετική μυρωδιά κακής ποιότητας τζιν, η στυφή μυρωδιά του υδαρούς κρέατος, βρόμικα ρούχα. Πάντα στο στομάχι και το δέρμα σου ένιωθες μια αόριστη διαμαρτυρία, σαν να σου έκλεψαν κάτι που σου ανήκε δικαιωματικά. Η αλήθεια όμως ήταν πως ο Γουίνστον δεν θυμόταν κάτι εντυπωσιακά διαφορετικό. Όσο μπορούσε να θυμηθεί με ακρίβεια, ποτέ δεν υπήρχε αρκετό φαγητό, ποτέ δεν είχες κάλτσες ή εσώρουχα που να μην είναι κόσκινο από τις τρύπες. Τα έπιπλα ήταν πάντα κακοπαθημένα και ετοιμόρροπα, τα δωμάτια ίσα που είχαν μια στάλα θέρμανση. Τα τρένα ήταν γεμάτα κόσμος, τα σπίτια κατέρρεαν. Το φωμί ήταν σκούρο, το τσάι σπάνιζε, ο καφές είχε άθλια γεύση, τα τσιγάρα δεν επαρκούσαν –το μόνο φθηνό και σε αφθονία ήταν το συνθετικό τζιν. Και όλα αυτά χειροτέρευαν όσο μεγάλωνες. Δεν ήταν ένα σημάδι ότι η φυσική κατάσταση των πραγμάτων είχε *παραβιαστεί*, όταν αρρώσταινες στην ιδέα της

έλλειψης ανέσεων, της βρομιάς, της στέρησης, του ατελείωτου χειμώνα, της κάλτσας που κολλούσε στο πόδι σου από τη λίγδα, του ανεγκυστήρα που δεν λειτουργούσε ποτέ, του κρύου νερού τον χειμώνα, του τραχιού σαπουνιού, των τσιγάρων που διαλύονταν, του φαγητού με την παράξενη αηδιαστική γεύση; Γιατί να τα νιώθεις όλα αυτά σαν βρόγχο στον λαιμό σου, αν δεν είχες μέσα σου μια προγονική μνήμη μιας ολότελα διαφορετικής ζωής κάποτε;

Ξανακοίταξε γύρω του. Όλοι σχεδόν ήταν άθλιοι και θα συνέχιζαν να δείχνουν άθλιοι ακόμα κι αν φορούσαν κάτι διαφορετικό από τη μπλε φόρμα του κανονισμού. Στην άκρη της καντίνας καθόταν μοναχός ένας ανθρωπάκος που έμοιαζε με σκαθάρι. Έπινε ένα φλιτζάνι καφέ ρίχνοντας καχύποπτες ματιές ολόγυρα. Ο Γουίνστον σκέφτηκε πόσο εύκολο ήταν, αν δεν κοιτούσες γύρω σου, να πιστέψεις ότι ο σωματότυπος που το Κόμμα όριζε ως ιδανικό –ψηλοί μυώδεις νέοι, νέες με πλούσιο στήθος, όλοι ξανθοί, δραστήριοι, ηλιοκαμένοι, ανέφελοι– όχι μόνο υπήρχε αλλά και υπερίσχυε. Στην πραγματικότητα, από όσο ο ίδιος μπορούσε να κρίνει, η πλειοψηφία των κατοίκων της Πρώτης Ζώνης ήταν μικρόσωμοι, σκουρόχρωμοι και κακοσουλούπωτοι. Ήταν άξιο απορίας πώς αυτός ο σκαθαρόμορφος τύπος ευδοκίμούσε στα Υπουργεία: άθλια, πρόωρα καμπουριασμένα ανθρωπάκια, με κοντά πόδια, γρήγορες σπασμωδικές κινήσεις, πλαδαρά κι ανέκφραστα πρόσωπα με μικρά μάτια. Ήταν ο τύπος που έμοιαζε να ανθίζει κάτω από την κυριαρχία του Κόμματος.

Η ανακοίνωση του Υπουργείου Αφθονίας ολοκληρώθηκε με ένα ακόμα σάλπισμα και έδωσε τη θέση της σε μια μουσική που σου τρυπούσε τα αυτιά. Ο Πάρσονς έβγαλε την πίπα από το στόμα του, ενθουσιασμένος από τον καταγιγισμό των στατιστικών στοιχείων.

«Το Υπουργείο Αφθονίας τα κατάφερε καλά αυτή τη χρονιά» είπε κουνώντας με νόημα το κεφάλι του. «Με την ευκαιρία, Σμιθ παλιόφιλε, μπας και σου βρίσκονται τίποτα ξυραφάκια να μου δανείσεις;»

«Ούτε ένα» είπε ο Γουίνστον. «Χρησιμοποιώ το ίδιο εδώ και έξι εβδομάδες».

«Α, καλά. Έτσι είπα να σε ρωτήσω, παλιόφιλε».

«Λυπάμαι» είπε ο Γουίνστον.

Το κρώξιμο από το τραπέζι στα αριστερά, μετά την προσωρινή διακοπή του από την ανακοίνωση του Υπουργείου, είχε ξαναρχίσει πιο δυνατό από πριν. Για κάποιον αδιευκρίνιστο λόγο, ο Γουίνστον έφερε στο μυαλό του την κυρία Πάρσονς με τα αραιά μαλλιά και τις σκονισμένες ρυτίδες. Σε δύο χρόνια τα παιδιά της θα την κατέδιδαν στην Αστυνομία της Σκέψης. Η κυρία Πάρσονς θα εξαερωνόταν. Ο Γουίνστον θα εξαερωνόταν. Ο Ο' Μπράιεν θα εξαερωνόταν κι αυτός. Αντιθέτως, ο Πάρσονς δεν θα εξαερωνόταν ποτέ. Το ίδιο και το αόμματο πλάσμα που έκρωζε σαν πάπια. Τα ανθρωπάκια που έμοιαζαν με σκαθάρια και διέτρεχαν βιαστικά τον δαίδαλο των διαδρόμων του Υπουργείου θα γλύτωναν επίσης. Και το μελαχρινό κορίτσι, το κορίτσι από το Τμήμα Φαντασίας δεν θα εξαερωνόταν επίσης. Ο Γουίνστον, σαν από ένστικτο, έμοιαζε να γνωρίζει ποιος θα επιβίωνε και ποιος θα χανόταν, χωρίς όμως να μπορεί να προσδιορίσει ποιος ήταν ο λόγος που κάποιοι θα επιζούσαν.

Πάνω εκεί, ξύπνησε απότομα από την ονειροπόλησή του. Η κοπέλα του διπλανού τραπεζιού είχε μισοστραφεί και τον κοιτούσε. Ήταν το μελαχρινό κορίτσι. Τον κοιτούσε πλάγια, με εμφανή περιέργεια. Μόλις τα βλέμματά τους συναντήθηκαν, η κοπέλα γύρισε αλλού τα μάτια της.

Ο Γουίνστον ένωσε την πλάτη του να ιδρώνει. Ένας φρικτός υπόκωφος τρόμος τον διαπέρασε, έφυγε όμως σχεδόν αμέσως αφήνοντας πίσω του μια ενοχλητική ανησυχία. Γιατί τον παρατηρούσε; Γιατί συνέχιζε να τον παρακολουθεί; Δυστυχώς δεν μπορούσε να θυμηθεί κατά πόσο η κοπέλα καθόταν ήδη στο τραπέζι όταν αυτός μπήκε στην καντίνα ή αν είχε έρθει αργότερα. Την προηγούμενη μέρα πάντως, στο Δίλεπτο Μίσος, είχε καθίσει ακριβώς πίσω του χωρίς συγκεκριμένο λόγο. Προφανώς ο στόχος της ήταν να ακούσει αν εκδήλωνε το μίσος του αρκετά κραυγαλέα.

Θυμήθηκε ξανά την προηγούμενη υποψία του. Μάλλον δεν ήταν μέλος της Αστυνομίας της Σκέψης, από την άλλη όμως ακριβώς αυτοί οι ερασιτέχνες κατάσκοποι αποτελούσαν τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Ο Γουίνστον δεν ήξερε πόση ώρα τον παρατηρούσε η κοπέλα, ίσως πέντε λεπτά, κι ακόμα φοβόταν ότι δεν είχε καταφέρει να ελέγξει απόλυτα την έκφραση του προσώπου του. Ήταν τρομερά επικίνδυνο να αφήνεις τις σκέψεις σου να τρέχουν ανεξέλεγκτες

όταν βρισκόσουν σε δημόσιο χώρο ή στην ακτίνα παρακολούθησης της τηλεοθόνης. Το παραμικρό μπορούσε να σε προδώσει: ένα νευρικό τικ, μια αθέλητη ανήσυχη ματιά, η συνήθεια να μονολογείς –οτιδήποτε το οποίο υπονοούσε κάποια ανωμαλία ή ότι κάτι είχες να κρύψεις. Σε κάθε περίπτωση, μια λάθος έκφραση στο πρόσωπό σου (για παράδειγμα, αν έδειχνες δυσπιστία στην ανακοίνωση κάποιας νίκης) ήταν από μόνη της κολάσιμη. Υπήρχε ως και συγκεκριμένη λέξη για αυτό στη Νέα Ομιλία: *φατσοέγκλημα*.

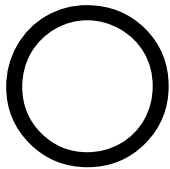
Η κοπέλα τού έστρεψε ξανά την πλάτη. Ίσως και να μην τον ακολουθούσε, ίσως να ήταν σύμπτωση το ότι είχε καθίσει τόσο κοντά του δύο μέρες στη σειρά. Το τσιγάρο του είχε σβήσει, και το ακούμπησε προσεκτικά στην άκρη του τραπεζιού. Θα συνέχιζε το κάπνισμα μετά τη δουλειά, αν φυσικά μπορούσε να κρατήσει τον καπνό στη θέση του. Πιθανόν ο τύπος στο διπλανό τραπέζι να ήταν κατάσκοπος της Αστυνομίας της Σκέψης, και πιθανόν μέσα σε τρεις μέρες ο Γουίνστον να κατέληγε στα υπόγεια του Υπουργείου Αγάπης, το αποτσιγάρο του όμως δεν θα το πετούσε. Ο Σάιμ δίπλωσε το χαρτί που μελετούσε και το έχωσε στην τσέπη του. Ο Πάρσονς ξανάπιασε το κουβεντολόι.

«Σου χω πει ποτέ, παλιόφιλε» είπε χαμογελώντας με την πίπα στο στόμα «για τότε που τα καλόπαιδά μου έβαλαν φωτιά στη φούστα μιας γυναίκας στην παλιά αγορά, επειδή την είδαν να τυλίγει λουκάνικα σε μια αφίσα του Μεγάλου Αδελφού; Βρέθηκαν στα μουλωχτά πίσω της και της έβαλαν φωτιά με ένα κουτί σπίρτα. Την έκαψαν για τα καλά, νομίζω. Τι αλητάκια, ε; Είναι όμως ξεφτέρια! Κάνουν πρώτης τάξης εκπαίδευση οι Κατάσκοποι σήμερα, καλύτερα και από τον δικό μου τον καιρό, στα σίγουρα. Τι νομίζεις πως τους έδωσαν τώρα τελευταία; Χωνιά αυτιού για να ακούνε μέσα από τις κλειδαρότρυπες. Η μικρούλα μου κουβάλησε ένα από δαύτα σπίτι τις προάλλες –το δοκίμασε στην πόρτα του σαλονιού μας και υπολόγισε πως μπορούσε να ακούσει δυο φορές καλύτερα από το να έβαζε το αυτί της στην κλειδαρότρυπα. Φυσικά, ένα παιχνίδι είναι μόνο, ξέρεις. Τα βάζει όμως στο σωστό δρόμο, έτσι;»

Πάνω στην ώρα, ακούστηκε από την τηλεοθόνη ένα εκκωφαντικό σφύριγμα. Ήταν το σήμα της επιστροφής στη δουλειά τους. Και οι τρεις άνδρες πετάχτηκαν όρθιοι για να προλάβουν τον συνωστισμό στους ανελκυστήρες,

και ο καπνός που είχε απομείνει στο τσιγάρο του Γουίνστον σκόρπισε στο πάτωμα.

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΕΓΡΑΦΕ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ:

Ήταν τρία χρόνια πριν, ένα σκοτεινό απόγευμα, σε ένα στενοσόκακο κοντά σε κάποιον από τους μεγάλους σταθμούς του Υπόγειου. Εκείνη στεκόταν δίπλα σε μια πόρτα στον τοίχο, κάτω από το αμυδρό φως της λάμπας του δρόμου. Είχε νεανικό πρόσωπο, έντονα βαμμένο. Το βάψιμο ήταν που με τράβηξε, έτσι όπως έκανε το πρόσωπό της να δείχνει λευκό, σαν να φορούσε μάσκα, και τα κόκκινα σαν της φωτιάς χείλη της. Οι γυναίκες του Κόμματος δεν βιάφουν ποτέ το πρόσωπό τους. Κανείς άλλος δεν βρισκόταν στον δρόμο, ούτε τηλεθόνες υπήρχαν πουθενά. Μου είπε πως ήθελε δύο δολάρια. Εγώ...

Για την ώρα, του ήταν δύσκολο να συνεχίσει. Έκλεισε τα μάτια και τα πίεσε με τα δάχτυλά του προσπαθώντας να σβήσει την εικόνα που δεν άφηνε το μυαλό του. Τον είχε καταλάβει μια αφόρητη επιθυμία να βρίσει δυνατά ή να κοπανήσει το κεφάλι του στον τοίχο, να κλωστήσει το τραπέζι και να πετάξει το μελανοδοχείο από το παράθυρο –να κάνει οτιδήποτε θορυβώδες και επίπονο, ώστε να αφανίσει την ανάμνηση που τον βασάνιζε.

Ο χειρότερός σου εχθρός, σκέφτηκε, ήταν το ίδιο σου το νευρικό σύστημα. Η εσωτερική σου πίεση μπορούσε να εκδηλωθεί οποιαδήποτε στιγμή με κάποιο ορατό σύμπτωμα. Θυμήθηκε έναν τύπο που είχε συναντήσει στον δρόμο του κάτι βδομάδες πίσω. Συνηθισμένη εμφάνιση μέλους του Κόμματος,

γύρω στα τριάντα πέντε με σαράντα, ψηλόλιγνος, κρατούσε έναν χαρτοφύλακα. Λίγα μέτρα τούς χώριζαν, όταν ξαφνικά η αριστερή πλευρά του προσώπου του άνδρα ταραχτήκε από έναν σπασμό. Το ίδιο έγινε και την ώρα που περνούσε από δίπλα του: ένα τράβηγμα, ένα τρέμουλο τόσο γρήγορο όσο το κλικ της φωτογραφικής μηχανής, προφανώς όμως συνηθισμένο για τον άνθρωπο. Ο Γουίνστον θυμήθηκε τι είχε σκεφτεί εκείνη τη στιγμή. Ο κακομοίρης ήταν χαμένος. Το τρομακτικό ήταν ότι το τικ μάλλον γινόταν ασυναίσθητα. Ο πιο θανάσιμος κίνδυνος ήταν να παραμιλάς στον ύπνο σου. Δεν μπορούσες να προστατευτείς από έναν τέτοιο κίνδυνο, αυτό ήξερε ο Γουίνστον.

Πήρε ανάσα και συνέχισε να γράφει:

Την ακολούθησα περνώντας την είσοδο, διασχίσαμε μια εσωτερική αυλή, μπήκαμε σε μια υπόγεια κουζίνα. Υπήρχε ένα κρεβάτι στον τοίχο και μια λάμπα που έφεγγε χαμηλά πάνω σε ένα τραπεζάκι. Εκείνη...

Τα δόντια του σφίχτηκαν. Ήθελε να φτύσει. Ταυτόχρονα με τη γυναίκα στην υπόγεια κουζίνα τού ήρθε στο μυαλό η Κάθριν, η γυναίκα του. Ο Γουίνστον ήταν παντρεμένος –ή τουλάχιστον είχε υπάρξει παντρεμένος, προφανώς ήταν ακόμα, από όσο γνώριζε η γυναίκα του δεν είχε πεθάνει. Του φάνηκε ότι ανέπνεε ξανά την ασφυκτική ζέστη της υπόγειας κουζίνας, μια ανάκατη μυρωδιά κοριών, βρόμικων ρούχων κι ενός φτηνιάρικου αρώματος, που όμως ήταν ελκυστικό, γιατί καμία γυναίκα του Κόμματος δεν φορούσε άρωμα ούτε μπορούσες να τη φανταστείς να κάνει κάτι τέτοιο. Μόνο οι προλετάρειες φορούσαν άρωμα. Στο μυαλό του το είχε συνδέσει με την παράνομη συνουσία.

Όταν πήγε με εκείνη τη γυναίκα, ήταν το πρώτο του ολίσθημα μετά από δύο χρόνια περιπίου. Απαγορευόταν να πηγαίνεις με πόρνες φυσικά, ήταν όμως ένας από εκείνους τους κανόνες που έμπαινες στον πειρασμό να παραβείς. Ήταν επικίνδυνο, όχι όμως και ζήτημα ζωής ή θανάτου. Αν σε έπιαναν με πόρνη, μπορεί να περνούσες πέντε χρόνια σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας, τίποτα περισσότερο, αν βέβαια δεν είχες διαπράξει άλλο παράπτωμα. Και ήταν εύκολο, αρκεί να μη σε έπιαναν στα πράσα. Οι πιο φτωχές συνοικίες έβριθαν από γυναίκες έτοιμες να πουλήσουν το κορμί τους.

Μερικές μπορούσες να τις πάρεις για ένα μπουκάλι τζιν, που ήταν απαγορευμένο για τους προλετάριους. Σιωπηρά, το Κόμμα ήταν διατεθειμένο ακόμα και να ενθαρρύνει την πορνεία, σαν διέξοδο στα ένστικτα που δεν μπορούσε να καταπιέσει εντελώς. Η απλή σωματική επαφή δεν είχε μεγάλη σημασία, αρκεί να ήταν μυστική και χωρίς ηδονή και να αφορούσε μόνο γυναίκες μιας υποβαθμισμένης και περιφρονημένης τάξης. Το ασυγχώρητο έγκλημα ήταν η σεξουαλική επαφή μεταξύ μελών του Κόμματος. Παρότι όμως αυτό συνιστούσε και ένα από τα εγκλήματα που παραδέχονταν οι κατηγορούμενοι στις μεγάλες εκκαθαρίσεις, ήταν δύσκολο να φανταστείς να συμβαίνει πραγματικά μια τέτοιου είδους επαφή.

Ο σκοπός του Κόμματος δεν ήταν απλά να εμποδίσει τη σύναψη δεσμών ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες, δεσμών που δεν μπορούσε να ελέγξει. Ο πραγματικός, άορατος σκοπός ήταν να αφαιρέσει κάθε ηδονή από τη σεξουαλική πράξη. Ο εχθρός και μέσα και έξω από τον γάμο δεν ήταν τόσο η αγάπη όσο ο ερωτισμός. Όλοι οι γάμοι ανάμεσα σε μέλη του Κόμματος έπρεπε να εγκριθούν από μία ειδική για αυτόν τον σκοπό επιτροπή, και η έγκριση δεν δινόταν αν το υπό κρίση ζευγάρι έδειχνε να αισθάνεται αμοιβαία φυσική έλξη –αν και αυτός ο κανόνας δεν είχε ποτέ διατυπωθεί επίσημα. Ο μόνος αναγνωρισμένος σκοπός του γάμου ήταν να γεννηθούν παιδιά για να υπηρετήσουν το Κόμμα. Η σεξουαλική πράξη έπρεπε να αντιμετωπίζεται σαν μια αηδιαστική μικροεπέμβαση, σαν να έκανες ένα κλύσμα. Ούτε αυτό ήταν κάτι ρητά διατυπωμένο, επαναλαμβανόταν όμως με έναν έμμεσο τρόπο σε κάθε μέλος του Κόμματος από την παιδική του ηλικία, σαν να του γινόταν πλύση εγκεφάλου. Υπήρχαν ως και οργανώσεις, όπως ο Αντισεξουαλικός Σύνδεσμος Νέων, που υποστήριζαν την απόλυτη αγαμία και για τα δύο φύλα. Όλα τα παιδιά έπρεπε να γεννιούνται με τεχνητή γονιμοποίηση (στη Νέα Ομιλία την αποκαλούσαν *Τεχνόν*) και να ανατρέφονται σε δημόσια ιδρύματα. Ο Γουίνστον αντιλαμβανόταν ότι αυτό δεν το εννοούσαν απόλυτα, έδενε όμως με τη γενική ιδεολογία του Κόμματος. Το Κόμμα προσπαθούσε να πατάξει το σεξουαλικό ένστικτο, και αν δεν μπορούσε να το πατάξει, τουλάχιστον να το διαστρεβλώσει και να το κηλιδώσει. Ο Γουίνστον δεν ήξερε για ποιο λόγο γινόταν αυτό, φαινόταν πάντως σαν να ήταν έτσι η φυσική κατάσταση των

πραγμάτων. Και όσον αφορούσε τις γυναίκες, η προσπάθεια του Κόμματος γνώριζε τεράστια επιτυχία.

Σκέφτηκε ξανά την Κάθριν. Πρέπει να είχαν περάσει εννιά, δέκα, όχι, ήταν σχεδόν έντεκα χρόνια από τον χωρισμό τους. Περίεργο πόσο σπάνια τη σκεφτόταν. Υπήρχαν καιροί που επί μέρες ξεχνούσε εντελώς ότι κάποτε είχε υπάρξει παντρεμένος. Είχαν ζήσει μαζί μόνο δεκαπέντε μήνες. Το Κόμμα απαγόρευε το διαζύγιο, αλλά ανεχόταν τον χωρισμό, εφόσον δεν υπήρχαν παιδιά.

Η Κάθριν ήταν ψηλή, ευθυτενής, ανοιχτόχρωμη, με χάρη. Είχε ένα τολμηρό αείσιο πρόσωπο, ένα πρόσωπο που θα μπορούσες να αποκαλέσεις ευγενικό έως ότου καταλάβαινες ότι πίσω του υπήρχε μόνο το απόλυτο κενό. Πολύ νωρίς στην κοινή τους ζωή είχε κατασταλάξει –ίσως γιατί τη γνώριζε πιο στενά από ό,τι οποιονδήποτε άλλον άνθρωπο– ότι ήταν το πιο ανόητο, πρόστυχο, κενό πλάσμα που είχε ποτέ του συναντήσει. Στο κεφάλι της δεν είχε δικές της σκέψεις, παρά μόνο συνθήματα, ενώ διέθετε την απίστευτη ικανότητα να καταπίνει όποια ηλιθιότητα σέρβιρε το Κόμμα. Μυστικά, ο Γουίνστον της είχε δώσει το παρατσούκλι “ο ανθρώπινος παπαγάλος”. Παρ’ όλα αυτά όμως, θα μπορούσε να ανεχτεί τη ζωή μαζί της, αν δεν υπήρχε το πρόβλημα του σεξ.

Με το που την άγγιζε, εκείνη τραβιόταν και κοκάλωνε. Είτε την αγκάλιαζες είτε αγκάλιαζες ένα ξύλινο ξόανο, ήταν ένα και το αυτό. Και το παράξενο ήταν πως ακόμα κι όταν τον έσφιγγε επάνω της, ο Γουίνστον ένιωθε ότι ταυτόχρονα τον απωθούσε με όλη της τη δύναμη. Η ακαμψία της έδινε αυτή την εντύπωση. Έμενε ξαπλωμένη με κλειστά μάτια χωρίς να φέρνει αντίσταση, χωρίς όμως και να συμμετέχει. Απλά υποτασσόταν. Ήταν μια απίστευτα δυσάρεστη εμπειρία, και μετά από λίγο καιρό κατέληξε να είναι και τρομακτική. Ακόμα κι έτσι όμως, θα ανεχόταν τη συμβίωσή τους αν είχαν συμφωνήσει να μην έχουν σωματική επαφή. Παραδόξως, η Κάθριν δεν το δέχτηκε. Είπε ότι είχαν καθήκον να κάνουν παιδί, αν μπορούσαν. Κι έτσι η παράσταση συνεχιζόταν κανονικά μία φορά την εβδομάδα, εκτός κι αν ήταν αδύνατον λόγω συνθηκών. Μάλιστα η Κάθριν συνήθιζε να του το θυμίζει από το πρωί, σαν να ήταν κάτι που όφειλε να γίνει το βράδυ, και δεν έπρεπε να το ξεχάσουν. Χρησιμοποιούσε δύο ονόματα για

την πράξη. Το ένα ήταν “να κάνουμε ένα μωρό” και το άλλο ήταν “το καθήκον μας προς το Κόμμα” –ναι, αυτή τη φράση είχε χρησιμοποιήσει. Σύντομα, άρχισε να τον πιάνει μια απέχθεια όσο πλησίαζε η προκαθορισμένη μέρα. Ευτυχώς όμως, το μωρό δεν ήρθε ποτέ, και στο τέλος συμφώνησαν να πάψουν να προσπαθούν. Λίγο αργότερα χώρισαν.

Ο Γουίνστον αναστέναξε σιγανά. Ξανάπιασε την πένα του και έγραψε:

Έπεσε στο κρεβάτι και αμέσως, χωρίς προκαταρκτικά, με τον πιο άκομφο, φρικτό τρόπο που θα μπορούσε να φανταστεί κανείς, σήκωσε ψηλά τη φούστα της. Εγώ...

Είδε τον εαυτό του να στέκεται εκεί στο αχνό φως της λάμπας, με τη μυρωδιά των κοριών και του φτηνού αρώματος στα ρουθούνια του και μια αίσθηση παραίτησης και πικρίας που ακόμη κι εκείνη τη στιγμή μπερδευόταν με την εικόνα του λευκού σώματος της Κάθριν, παγωμένου για πάντα από την υπνωτιστική δύναμη του Κόμματος. Γιατί έπρεπε να είναι πάντα έτσι; Γιατί να μην έχει δική του μια γυναίκα αντί για αυτές τις ανά διαστήματα βρομερές δοκιμασίες; Μια πραγματική ερωτική σχέση ήταν όμως κάτι σχεδόν ανήκουστο. Οι γυναίκες του Κόμματος ήταν όλες τους της ίδιας νοοτροπίας. Η αγνότητα είχε ριζώσει βαθιά μέσα τους, τόσο όσο και η αφοσίωση στο Κόμμα. Τα φυσιολογικά αισθήματα είχαν ξεριζωθεί από μέσα τους με την προσεκτική καθοδήγηση από νωρίς, τα αγωνίσματα, τα κρύα ντους, τις ανοησίες με τις οποίες γέμιζαν τα κεφάλια τους στο σχολείο, στους Κατασκόπους, στον Σύνδεσμο Νεολαίας, με τις κατηχήσεις, τις παρελάσεις, τα τραγούδια, τα συνθήματα και τη στρατιωτική μουσική. Η λογική του τού ψιθύριζε ότι θα έπρεπε να υπάρχουν και κάποιες εξαιρέσεις, η καρδιά του όμως δεν το πίστευε. Αυτές οι γυναίκες ήταν όλες τους απόρθητες, όπως ακριβώς τις ήθελε το Κόμμα. Αυτό που ο Γουίνστον επιθυμούσε περισσότερο και από το να αγαπηθεί, ήταν να γκρεμίσει τον τοίχο της αρετής, έστω και για μία φορά στη ζωή του. Η επιτυχημένη σεξουαλική πράξη ήταν επανάσταση. Ο πόθος ήταν έγκλημα της σκέψης. Ακόμα κι αν είχε καταφέρει να ξυπνήσει την επιθυμία στην Κάθριν, θα έμοιαζε με αποπλάνηση, κι ας ήταν η γυναίκα του.

Έπρεπε να καταγράψει τη συνέχεια της ιστορίας. Έγραψε:

Δυνάμωσα τη λάμπα. Όταν την είδα στο φως...

Μετά το σκοτάδι, το αδύναμο φως της λάμπας παραφίνης τού φάνηκε πολύ ζωηρό. Για πρώτη φορά μπορούσε να δει τη γυναίκα καθαρά. Έκανε ένα βήμα προς το μέρος της και τότε σταμάτησε διχασμένος ανάμεσα στη λαγνεία και τον τρόμο. Με πόνο συνειδητοποίησε πόσο είχε ριψοκινδυνέψει μπαίνοντας σε εκείνο το σπίτι. Η περίπολος θα μπορούσε κάλλιστα να τον συλλάβει την ώρα που θα έβγαινε. Μπορεί να караδοκούσαν ήδη στην πόρτα. Αν έφευγε χωρίς να κάνει αυτό για το οποίο είχε έρθει...!

Έπρεπε να το καταγράψει, να το εξομολογηθεί. Αυτό που είχε δει ξαφνικά στο φως της λάμπας ήταν ότι η γυναίκα ήταν γριά. Το έντονο βάψιμο είχε απλωθεί σαν πηλός στο πρόσωπό της, δίνοντας την αίσθηση ότι από στιγμή σε στιγμή θα τσάκιζε σαν χάρτινη μάσκα. Τα μαλλιά της είχαν άσπρες τούφες. Η πιο ανατριχιαστική λεπτομέρεια όμως ήταν ότι έτσι όπως είχε μισανοίξει το στόμα, αποκαλύφθηκε μια κατασκότεινη κοιλότητα χωρίς καθόλου δόντια.

Συνέχισε να γράφει βιαστικά, με ακαλαίσθητα γράμματα:

Στο φως είδα ότι ήταν σχεδόν γριά, τουλάχιστον πενήντα χρονών. Προχώρησα όμως και ολοκλήρωσα αυτό που είχα έρθει να κάνω.

Πάλι πίεσε τα δάχτυλα πάνω στα βλέφαρά του. Επιτέλους είχε καταγράψει το περιστατικό, δεν άλλαξε όμως κάτι. Η θεραπεία δεν έφερε αποτέλεσμα. Η ανάγκη του να βρίσει με όλη του τη δύναμη επανήλθε πιο έντονη.

7^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

“

A

Ν ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ, ΑΥΤΗ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΥΣ” έγραψε ο Γουίνστον.

Αν υπήρχε ελπίδα, θα έπρεπε να βρίσκεται στους προλετάριους, γιατί μόνο σε εκείνες τις αναρίθμητες καταφρονεμένες μάζες, το 85% του πληθυσμού της Ωκεανίας, μπορούσε να ενεργοποιηθεί η δύναμη που θα κατέστρεφε το Κόμμα. Το Κόμμα δεν μπορούσε να ανατραπεί εκ των έσω. Οι εχθροί του, αν είχε πλέον εχθρούς, δεν γνώριζαν τον τρόπο να μαζευτούν ή να αναγνωρίσουν ο ένας τον άλλον. Ακόμα κι αν η μυθική Αδελφότητα ήταν υπαρκτή, ήταν ασύλληπτο να μπορέσουν να συγκεντρωθούν το πολύ δυο τρία μέλη της. Εξέγερση ήταν ένα βλέμμα, μια αλλαγή στον τόνο της φωνής, το πολύ ένας ευκαιριακός ψίθυρος. Οι προλετάριοι όμως, αν κατάφερναν με κάποιο τρόπο να συνειδητοποιήσουν τη δύναμή τους, δεν θα είχαν ανάγκη να συνωμοτήσουν. Δεν θα είχαν παρά να σηκωθούν και να τιναχτούν, όπως το άλογο τινάζει τις μύγες από πάνω του. Αν τους έκανε κέφι, μπορούσαν να διαλύσουν σε κομματάκια το Κόμμα, το επόμενο πρωί κιόλας. Αργά ή γρήγορα, στα σίγουρα θα αντιλαμβάνονταν τη δύναμή τους. Και όμως...

Θυμήθηκε που κάποτε περπατούσε σε έναν πολυσύχναστο δρόμο, όταν μια τρομερή βοή εκατοντάδων γυναικείων φωνών ξεχύθηκε από έναν κοντινό παράδρομο. Ήταν μια εκπληκτική κραυγή θυμού και απελπισίας μαζί, ένα βαθύ βροντερό “Ωωω!”, που συνέχισε να αντηχεί σαν καμπάνα. Η καρδιά του είχε

αναπηδήσει. Ξεκίνησε! είχε σκεφτεί τότε. Μια εξέγερση! Επιτέλους, οι προλετάριοι σπάζουν τα δεσμά τους! Όταν έφτασε στο επίμαχο σημείο, είδε ένα πλήθος από διακόσιες ή τριακόσιες γυναίκες να στριμώνχονται γύρω από τους πάγκους μιας υπαίθριας αγοράς, φιγούρες τόσο τραγικές όσο οι καταδικασμένοι επιβάτες ενός πλοίου που βυθίζεται. Εκείνη όμως τη στιγμή, η γενική απελπισία βρήκε εκτόνωση, καθώς οι γυναίκες άρχισαν να καυγαδίζουν μεταξύ τους. Φαίνεται, ένας από τους πάγκους πουλούσε τενεκεδένια κατσαρολάκια. Ήταν κάτι ελεεινές παλιατζούρες, από την άλλη όμως οποιοδήποτε μαγειρικό σκεύος σπάνιζε. Τώρα, εντελώς απροσδόκητα, η παραγωγή τους είχε αρχίσει να διανέμεται. Οι γυναίκες που είχαν καταφέρει να προμηθευτούν κατσαρολάκια, προσπαθούσαν να το σκάσουν με τα λάφυρά τους στα χέρια, ενώ οι υπόλοιπες τις έσπρωχναν και τις στρίμωνχαν. Την ίδια στιγμή, δεκάδες άλλες είχαν αγκιστρωθεί ουρλιάζοντας γύρω από τον πάγκο, κατηγορώντας τον πωλητή ότι έκανε χάρες και ότι κάπου είχε κρυμμένα κι άλλα κατσαρολάκια. Καινούριες φωνές ξέσπασαν σε λίγο. Δύο πελώριες γυναίκες, η μια αναμαλλιασμένη, κρατούσαν την ίδια κατσαρόλα, και η κάθε μία προσπαθούσε να την αρπάξει από την άλλη. Για λίγο, τραβούσαν δυνατά και οι δύο μαζί, και ξαφνικά τα χερούλια ξεκόλλησαν από τα άθλια τεντζερέδια. Ο Γουίνστον τις παρακολουθούσε με απέχθεια. Κι όμως, για μια στιγμή, τι τρομακτική δύναμη είχε εκείνη η κραυγή που βγήκε από λίγες εκατοντάδες λαρύγγια! Γιατί άραγε δεν μπορούσαν ποτέ να φωνάξουν έτσι για σημαντικά ζητήματα;

Έγραψε:

Μέχρι να αποκτήσουν συνείδηση, ποτέ δεν θα εξεγερθούν, και έως ότου εξεγερθούν, ποτέ δεν θα αποκτήσουν συνείδηση.

Αυτό, σκέφτηκε, θα μπορούσε να είναι απόσπασμα από κάποιο εγχειρίδιο του Κόμματος. Το Κόμμα ισχυριζόταν φυσικά ότι είχε απελευθερώσει τους προλετάριους από τα δεσμά τους. Πριν την Επανάσταση, ήταν φρικτά καταπιεσμένοι από τους καπιταλιστές, πεινούσαν και μαστιγώνονταν, οι γυναίκες ήταν αναγκασμένες να δουλεύουν στα ανθρακωρυχεία (η πραγματικότητα ήταν ότι οι γυναίκες συνέχιζαν να δουλεύουν στα ανθρακωρυχεία), τα παιδιά πουλιόνταν στα εργοστάσια μόλις έφταναν τα έξι

τους χρόνια. Ταυτόχρονα όμως, το Κόμμα δίδασκε ότι οι προλετάριοι ήταν εκ φύσεως κατώτεροι, που έπρεπε να υποτάσσονται σαν τα ζώα με την εφαρμογή μερικών απλών κανόνων. Στην πραγματικότητα, λίγα πράγματα ήταν γνωστά σχετικά με τους προλετάριους. Δεν χρειαζόταν να ξέρεις περισσότερα. Όσο συνέχιζαν να δουλεύουν και να αναπαράγονται, οι υπόλοιπες δραστηριότητές τους δεν είχαν καμία σημασία. Αφημένοι στην τύχη τους, σαν το κοπάδι που τριγυρνάει ξέφραγο στις πεδιάδες της Αργεντινής, είχαν υιοθετήσει έναν τρόπο ζωής που τους φαινόταν φυσιολογικός, σαν προγονικό πρότυπο. Γεννιόνταν, μεγάλωναν στην αθλιότητα, άρχιζαν να δουλεύουν από τα δώδεκα, διένυαν μια σύντομη περίοδο ομορφιάς και σεξουαλικής ευεξίας, παντρεύονταν στα είκοσι, στα τριάντα τους είχαν ήδη μπει στη μέση ηλικία και τέλος, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, πέθαιναν στα εξήντα. Η βαριά χειρωνακτική εργασία, η φροντίδα του σπιτιού και των παιδιών, οι καυγάδες με τους γείτονες για ασήμαντη αφορμή, οι ταινίες, η μπύρα, το ποδόσφαιρο και πάνω απ' όλα ο τζόγος ήταν οι μόνες τους σκοτούρες. Δεν ήταν δύσκολο να τους τιθασεύσεις. Κάποιοι πράκτορες της Αστυνομίας της Σκέψης τριγυρνούσαν πάντα ανάμεσά τους διαδίδοντας ψεύτικες φήμες, στοχοποιώντας και εξαφανίζοντας τους λίγους που ήταν ικανοί να αποβούν επικίνδυνοι. Δεν είχε γίνει όμως καμία προσπάθεια να τους μυήσουν στην ιδεολογία του Κόμματος. Δεν ήταν επιθυμητό να έχουν ιδιαίτερη πολιτική συνείδηση οι προλετάριοι. Το μόνο που απαιτούσαν από αυτούς ήταν να δείχνουν έναν πρωτόγονο πατριωτισμό, τον οποίον επικαλούνταν όποτε έκριναν απαραίτητο ώστε να τους αναγκάσουν να αποδεχτούν τις επιπλέον ώρες εργασίας ή τις μικρότερες μερίδες. Ακόμα κι όταν τους δυσαρεστούσε κάτι, η δυσαρέσκειά τους δεν έβγαζε πουθενά, αφού οι ελλείψεις τους γνώσεις τούς έκαναν να εστιάζουν μόνο σε ασήμαντα μικροπροβλήματα. Δεν μπορούσαν ποτέ να αντιληφθούν τα ουσιώδη θέματα. Οι περισσότεροι προλετάριοι δεν διέθεταν καν τηλεθόνες στα σπίτια τους. Ακόμα και η αστυνομία σπάνια επενέβαινε. Η εγκληματικότητα στο Λονδίνο ήταν ιδιαίτερα εκτεταμένη – ένας ολόκληρος υπόκοσμος κλεφτών, ληστών, εκδιδομένων γυναικών, διακινητών ναρκωτικών και παρανόμων κάθε είδους. Αφού όμως όλα αυτά περιορίζονταν στον κόσμο των προλετάρων, δεν είχαν καμία σημασία. Σε ό,τι είχε σχέση με ζητήματα ηθικής, τους άφηναν να

ακολουθήσουν τον προγονικό τους κώδικα. Ο σεξουαλικός πουριτανισμός του Κόμματος δεν εφαρμοζόταν στους προλετάριους. Η σεξουαλική ελευθερία παρέμενε ατιμώρητη, το διαζύγιο επιτρεπόταν. Ακόμα και η θρησκευτική λατρεία θα τους επιτρεπόταν, αν οι προλετάριοι είχαν δώσει κάποιες ενδείξεις ότι την χρειάζονταν ή την επιθυμούσαν. Ήταν υπεράνω υποψίας. Όπως το έθετε το σύνθημα του Κόμματος: "Τα ζώα και οι προλετάριοι είναι ελεύθεροι".

Ο Γουίνστον έσκυψε και έξυσε προσεκτικά τις ερεθισμένες φλέβες του. Είχαν αρχίσει πάλι να του προκαλούν φαγούρα. Το πρόβλημα ήταν ότι γυρνούσε ξανά και ξανά στο ίδιο ερώτημα: πώς να ήταν άραγε η ζωή πριν την Επανάσταση; Ήταν όμως αδύνατον να δώσει απάντηση. Έβγαλε από το συρτάρι ένα βιβλίο ιστορίας για παιδιά, το οποίο είχε δανειστεί από την κυρία Πάρσονς, και άρχισε να αντιγράφει ένα απόσπασμα στο ημερολόγιό του:

Τον παλιό καιρό, πριν τη λαμπρή Επανάσταση, το Λονδίνο δεν ήταν η όμορφη πόλη που γνωρίζουμε σήμερα. Ήταν ένα σκοτεινό, άθλιο, βρόμικο μέρος, όπου σχεδόν κανείς δεν είχε αρκετό φαγητό και εκατοντάδες χιλιάδες φτωχοί δεν είχαν ούτε παπούτσια να φορέσουν ούτε στέγη να κοιμηθούν. Τα παιδιά της ηλικίας σας αναγκάζονταν να δουλεύουν δώδεκα ώρες την ημέρα για απάνθρωπους αφέντες που τα χτυπούσαν με μαστίγια αν χασομερούσαν και τα τάζαν μόνο μπαγιάτικο ψωμί και νερό. Όμως, μέσα σε αυτή τη φοβερή φτώχεια, υπήρχαν και λίγα πανέμορφα σπίτια. Εκεί έμεναν πλούσιοι με τριάντα υπηρέτες να τους φροντίζουν. Αυτοί οι πλούσιοι ονομάζονταν καπιταλιστές. Ήταν χοντροί, άσχημοι, με κακιωμένα πρόσωπα, ακριβώς όπως αυτό στην απέναντι σελίδα. Μπορείτε να δείτε ότι φοράει ένα μακρύ μαύρο σακάκι που λεγόταν ρεντιγκότα κι ένα παράξενο κυλινδρικό γυαλιστερό καπέλο που ονομαζόταν ημίψηλο. Αυτή ήταν η στολή των καπιταλιστών, και δεν επιτρεπόταν να τη φοράει κανείς άλλος. Οι καπιταλιστές είχαν όλον τον κόσμο δικό τους, και όλοι οι υπόλοιποι ήταν σκλάβοι τους. Όλα τους ανήκαν: όλη η γη, όλα τα σπίτια, όλα τα εργοστάσια και όλα τα λεφτά. Αν κάποιος αρνιόταν να τους υπακούσει, μπορούσαν να τον κλείσουν φυλακή ή να τον απολύσουν από τη δουλειά και να τον αφήσουν να πεθάνει από την πείνα. Όταν ένας κοινός άνθρωπος απευθυνόταν σε έναν καπιταλιστή, όφειλε να σκύψει και να

υποκλιθεί, να βγάλει το καπέλο του και να τον αποκαλέσει "Κύριο". Ο αρχηγός των καπιταλιστών ονομαζόταν Βασιλιάς, και ...

Το γνώριζε το παραμύθι ο Γουίνστον. Μετά θα αναφέρονταν στους επισκόπους με τα πολυτελή άμφια, στους δικαστές με τις τηβέννους από ερμίνα, στα εργαλεία βασανιστηρίων, στον τροχό, στον κύφωνα⁵, στα μαστίγια, στο επίσημο δείπνο του Λόρδου Δημάρχου και στη συνήθεια να φιλάνε τα πόδια του Πάπα. Υπήρχε και κάτι που ονομαζόταν "δικαίωμα της πρώτης νύχτας", που προφανώς δεν μπορούσε να αναφερθεί σε παιδικό βιβλίο. Επρόκειτο για τον νόμο που έδινε σε κάθε καπιταλιστή το δικαίωμα να κοιμάται με τις γυναίκες των εργαζομένων του.

Πώς μπορούσες να γνωρίζεις πόσα από όλα αυτά ήταν ψέματα; Μπορεί να ήταν αλήθεια ότι ο μέσος άνθρωπος είχε καλύτερη διαβίωση σήμερα παρά τις μέρες πριν την Επανάσταση. Η μόνη απόδειξη του αντίθετου ήταν η βουβή διαμαρτυρία στο μεδούλι σου, η ενστικτώδης αίσθηση ότι οι συνθήκες της ζωής σου ήταν αφόρητες και ότι κάποτε πρέπει να ήταν καλύτερες. Ξαφνικά, ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι η χαρακτηριστική πραγματικότητα της σύγχρονης ζωής δεν ήταν η σκληρότητα και η ανασφάλεια, αλλά πολύ απλά η κενότητα, η αθλιότητα και η υποταγή. Αν κοιτούσες γύρω σου, η ζωή δεν είχε καμία σχέση ούτε με τα ψέματα που αράδιαζαν οι τηλεοθόνες, αλλά ούτε και με τα ιδανικά που προσπαθούσε να επιτύχει το Κόμμα. Το μεγαλύτερο μέρος της σύγχρονης ζωής ήταν αδιάφορο και απολιτικό, ακόμα και για ένα μέλος του Κόμματος. Ζούσες δουλεύοντας σκληρά σε ανούσιες δουλειές, παλεύοντας να βρεις μια θέση στον Υπόγειο, μαντάροντας μια τρύπια κάλτσα, ζητιανεύοντας για μια ταμπλέτα ζαχαρίνης, φυλώντας σαν κάτι πολύτιμο ένα αποτσίγαρο. Τα ιδανικά που όριζε το Κόμμα ήταν τεράστια, τρομερά, απαστράπτοντα –ένας κόσμος από ασάλι και τσιμέντο, γεμάτος τερατώδεις μηχανές και τρομερά όπλα, ένα έθνος πολεμιστών και φανατικών που προχωρούσαν μπροστά μέσα σε τέλεια ενότητα, που έκαναν τις ίδιες σκέψεις και φώναζαν τα ίδια συνθήματα, που δούλευαν ασταμάτητα, πολεμούσαν, θριάμβευαν, καταδίωκαν. Τριακόσια εκατομμύρια άνθρωποι, όλοι τους με το ίδιο πρόσωπο. Η πραγματικότητα

---

⁵ Σ.τ.Μ. πλέγμα από κυρτά ξύλα για να κρατάει τον αυχένα σκυφτό και ακίνητο.

ήταν σαθρές τρισάθλιες πόλεις γεμάτες υποσιτισμένους ανθρώπους που σέφνονταν με τρύπια παπούτσια, που ζούσαν σε προχειρομπαλωμένα σπίτια του δέκατου ένατου αιώνα, τα οποία βρομούσαν λάχανο και άθλιες τουαλέτες. Του φαινόταν πως έβλεπε σαν σε όραμα το Λονδίνο αχανές, ερειπωμένο, μια πόλη εκατομμυρίων σκουπιδοτενεκέδων. Και κάπου μέσα σε όλα αυτά μπλεκόταν και η εικόνα της κυρίας Πάρσονς, μιας γυναίκας με ρυτιδιασμένο πρόσωπο και αραιά μαλλιά, που σκάλιζε με απόγνωση έναν βουλωμένο σωλήνα αποχέτευσης.

Ο Γουίνστον έσκυψε κι έξυσε ξανά τον αστράγαλό του. Νυχθημερόν, οι τηλεοθόνες σου έπαιρναν τα αυτιά με στατιστικές που αποδείκνυαν ότι σήμερα ο κόσμος είχε περισσότερο φαγητό, περισσότερα ρούχα, καλύτερα σπίτια, καλύτερη ψυχαγωγία. Κι ακόμα, ότι ζούσαν περισσότερα χρόνια, δούλευαν λιγότερες ώρες, ήταν πιο ψηλοί, πιο υγιείς, πιο δυνατοί, πιο ευτυχισμένοι, πιο έξυπνοι, είχαν καλύτερη μόρφωση από ό,τι πενήντα χρόνια πριν. Ούτε λέξη από όλες αυτές τις στατιστικές δεν μπορούσε να αποδειχθεί σωστή ή λανθασμένη. Για παράδειγμα, το Κόμμα ισχυριζόταν ότι σήμερα το 40% των ενηλίκων προλετάρων ήταν μορφωμένοι, ενώ πριν από την Επανάσταση ο αντίστοιχος αριθμός ήταν 15%. Το Κόμμα ισχυριζόταν ότι η βρεφική θνησιμότητα τώρα ήταν μόνο 16%, ενώ πριν την Επανάσταση ήταν 30%, και ούτω καθ' εξής. Ήταν μια εξίσωση με δύο αγνώστους. Κάθε λέξη που περιεχόταν στα βιβλία της ιστορίας, ακόμα και όσα ο κόσμος θεωρούσε αυτονόητα, θα μπορούσε κάλλιστα να ήταν σκέτη φαντασία. Από όσο γνώριζε ο Γουίνστον, μπορεί και να μην είχε καν υπάρξει νόμος όπως το δικαίωμα της πρώτης νύχτας ή πλάσματα όπως οι καπιταλιστές ή ρουχισμός όπως το ημίψηλο καπέλο.

Το καθετί χανόταν μέσα στην ομίχλη. Το παρελθόν είχε σβηστεί και η διαγραφή του είχε ξεχαστεί, το ψέμα είχε γίνει αλήθεια. Μία μόνο φορά στη ζωή του, ο Γουίνστον έπιασε στα χέρια του –μετά το περιστατικό, αυτό μετρούσε– μια στέρεη, αλάνθαστη απόδειξη της αλλοίωσης της αλήθειας. Την είχε κρατήσει στα χέρια του για μισό λεπτό. Το 1973 πρέπει να ήταν –πάντως τον καιρό που χώρισε με την Κάθριν. Η πραγματικά σχετική ημερομηνία όμως ήταν επτά ή οκτώ χρόνια νωρίτερα.

Η ιστορία άρχισε κάπου στα μέσα της δεκαετίας του εξήντα, την περίοδο των μεγάλων εκκαθαρίσεων, τότε που οι πρώτοι ηγέτες της Επανάστασης εξοντώθηκαν μία και καλή. Μέχρι το 1970 δεν είχε απομείνει κανείς τους εκτός από τον ίδιο τον Μεγάλο Αδελφό, αφού όλοι οι υπόλοιποι είχαν βρεθεί προδότες και αντεπαναστάτες. Ο Γκολντστάιν είχε διαφύγει χωρίς κανείς να γνωρίζει πού βρισκόταν. Όσο για τους άλλους, κάποιοι λίγοι απλά εξαφανίστηκαν, ενώ οι περισσότεροι εκτελέστηκαν μετά από θεαματικές δημόσιες δίκες, έχοντας ομολογήσει τα εγκλήματά τους. Ανάμεσα στους τελευταίους επιζώντες ήταν τρεις άνδρες: Ο Τζόουνς, ο Άαρνσον και ο Ράδερφορντ. Πρέπει να ήταν γύρω στο 1965, όταν συνέλαβαν αυτούς τους τρεις. Όπως συνέβαινε συχνά, και οι τρεις τους εξαφανίστηκαν για έναν χρόνο ή και παραπάνω, και κανείς δεν γνώριζε την τύχη τους. Μετά, ξαφνικά εμφανίστηκαν και πάλι στο προσκήνιο για να υποδείξουν τους εαυτούς τους ως ενόχους, με τον γνωστό τρόπο. Ομολόγησαν ότι έδιναν πληροφορίες στον εχθρό (και τότε ο εχθρός ήταν και πάλι η Ευρασία), ότι έκαναν κατάχρηση του δημόσιου χρήματος, ότι είχαν δολοφονήσει διάφορα έμπιστα μέλη του Κόμματος, ότι συνωμοτούσαν εναντίον του Μεγάλου Αδελφού, και μάλιστα πολύ πριν την Επανάσταση. Ομολόγησαν επίσης δολιοφθορές, που είχαν σαν αποτέλεσμα τον θάνατο εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων. Μετά τις ομολογίες τους, τους δόθηκε συγχώρηση, επανεστάχθηκαν στο Κόμμα και τους ανατέθηκαν θέσεις φαινομενικά σπουδαίες, στην πραγματικότητα όμως επρόκειτο για αργομισθίες. Και οι τρεις τους έγραψαν μακροσκελή ταπεινωτικά άρθρα στους "Τάιμς", όπου ανέλυαν τους λόγους της αποστασίας τους και υπόσχονταν να επανορθώσουν.

Λίγο καιρό μετά την απελευθέρωσή τους, ο Γουίνστον είδε και τους τρεις τους στο Καφενείο της Καστανιάς. Θυμήθηκε πόσο γοητευμένος αλλά και τρομοκρατημένος ένωσε καθώς τους κοιτούσε με την άκρη του ματιού του. Ήταν πολύ μεγαλύτεροί του στην ηλικία, λείψανα του παλιού καιρού, οι τελευταίες μεγάλες φυσιογνωμίες που είχαν απομείνει από τις ηρωικές ημέρες του Κόμματος. Η δόξα του κρυφού αγώνα και του εμφύλιου πολέμου αντανakλούσε, έστω και αμυδρά, ακόμα επάνω τους. Ο Γουίνστον είχε την αίσθηση ότι γνώριζε τα ονόματά τους πολύ πριν μάθει το όνομα του Μεγάλου

Αδελφού, αν και ήδη εκείνον τον καιρό και οι ημερομηνίες και τα γεγονότα ήταν συγκεχυμένα. Όμως ήταν παράνομοι, εχθροί, απόβλητοι, καταδικασμένοι με απόλυτη σιγουριά σε αφανισμό το πολύ σε ένα δύο χρόνια. Όποιος είχε πέσει μια φορά στα χέρια της Αστυνομίας της Σκέψης, δεν είχε διαφυγή. Ήταν κουφάρια που απλά περίμεναν να επιστρέψουν στον τάφο τους.

Κανείς δεν καθόταν στα κοντινά τραπέζια. Δεν ήταν έξυπνο να σε δουν τριγύρω τους. Κάθονταν σιωπηλοί μπροστά σε ποτήρια τζιν αρωματισμένου με γαρύφαλλα, τη σπεσιαλιτέ του καφενείου. Από τους τρεις τους, αυτός που έκανε μεγαλύτερη εντύπωση στον Γουίνστον ήταν ο Ράδερφορντ. Κάποτε ήταν φημισμένος γελοιογράφος, και τα σκληρά του σκίτσα είχαν ανάψει τη φλόγα στην κοινή γνώμη, και πριν την Επανάσταση και κατά τη διάρκειά της. Ακόμα και τώρα, σε αραιά διαστήματα, σκίτσα του εμφανίζονταν στους "Τάιμς". Ήταν όμως απομίμηση της προηγούμενης τεχνοτροπίας του και παράδοξα άτονα, χωρίς πειθώ. Αναμασούσαν πάντα τα παλιά θέματα: άθλιες γειτονιές, πεινασμένα παιδιά, οδομαχίες, καπιταλιστές με ημίψηλα –ακόμα και στα οδοφράγματα, οι καπιταλιστές έμοιαζαν να προσπαθούν να κρατήσουν τα καπέλα στα κεφάλια τους– μια ατελείωτη ανέλπιδη προσπάθεια επιστροφής στο παρελθόν. Ο Ράδερφορντ ήταν ένας πελώριος άνδρας με μακριά γκριζα λιγδιασμένα μαλλιά. Το πρόσωπό του ήταν σακουλιασμένο, γεμάτο ουλές, ενώ τα χείλη του ήταν παχιά νεγροειδή. Κάποτε πρέπει να ήταν εξαιρετικά δυνατός. Τώρα, το τεράστιο κορμί του συρρικνωνόταν, έγερνε, διαλυόταν, έμοιαζε να καταρρέει μπροστά στα μάτια σου, σαν το βουνό που γκρεμίζεται.

Ήταν εκείνη η μοναχική ώρα που τα ρολόγια δείχνουν δεκαπέντε. Ο Γουίνστον δεν θυμόταν πια πώς είχε γίνει και είχε βρεθεί τέτοια ώρα στο καφενείο. Το μαγαζί ήταν σχεδόν άδειο. Μια σπαστική μουσική ξεχυνόταν από τις τηλεθόνες. Οι τρεις άνδρες κάθονταν στη γωνιά τους ασάλευτοι, αμίλητοι. Χωρίς να έχει πάρει κάποια παραγγελία, ο σερβιτόρος ακούμπησε μπροστά τους από ένα δεύτερο ποτήρι τζιν. Υπήρχε μια σκακιέρα πάνω στο τραπέζι τους, τα πιόνια ήταν στημένα, κανείς όμως δεν έπαιζε. Και τότε, για μισό λεπτό το πολύ, κάτι έπαθαν οι τηλεθόνες. Ο σκοπός που έπαιζαν άλλαξε, όπως άλλαξε και το ύφος της μουσικής. Έγινε... ήταν δύσκολο όμως να περιγράψεις τον ήχο. Ήταν ένας τόνος ιδιαίτερος, κοφτός, δυνατός, ειρωνικός, και στο

μυαλό του ο Γουίνστον τον ονόμασε νότα φθοράς. Και μετά, η φωνή τραγούδησε μέσα από την τηλεοθόνη:

*Κάτω από την τεράστια καστανιά,
με ξέγραψες, σε ξέγραψα κι εγώ.
Εκεί στέκουν αυτοί, κι εμείς εδώ,
κάτω από την τεράστια καστανιά.*

Οι τρεις άνδρες ούτε που κουνήθηκαν. Όταν όμως ο Γουίνστον ξανακοίταξε το ερειπωμένο πρόσωπο του Ράδερφορντ, είδε τα μάτια του γεμάτα δάκρυα. Και για πρώτη φορά παρατήρησε με κάτι σαν εσωτερική ανατριχίλα –χωρίς να ξέρει για ποιον λόγο ανατρίχιασε– ότι και ο Άαρονσον και ο Ράδερφορντ είχαν σπασμένες μύτες.

Λίγο καιρό αργότερα συνέλαβαν ξανά και τους τρεις. Απ' ό,τι φαινόταν, αμέσως μετά την απελευθέρωσή τους είχαν εμπλακεί σε νέες συνωμοσίες. Στη δεύτερη δίκη ομολόγησαν εκ νέου τα παλιά τους εγκλήματα και μια ολόκληρη σειρά νέων. Εκτελέστηκαν, και η μοίρα τους καταγράφηκε στα ιστορικά χρονικά του Κόμματος σαν μια προειδοποίηση για τις μελλοντικές γενιές. Περίπου πέντε χρόνια μετά από αυτό το γεγονός, το 1973, ο Γουίνστον ξετύλιξε μια δέσμη εγγράφων που μόλις είχαν προσγειωθεί στο γραφείο του μέσω του αεροσωλήνα, όταν βρήκε ένα κομμάτι χαρτί που μάλλον είχε παραπέσει ανάμεσα στα άλλα και είχε ξεχαστεί. Τη στιγμή που το ξεδίπλωνε, κατάλαβε αμέσως τι σήμαινε. Ήταν μισή σελίδα κομμένη από τους "Τάιμς" δέκα χρόνια πριν –για την ακρίβεια, το πάνω μέρος της σελίδας έγραφε την ημερομηνία. Στο απόκομμα υπήρχε και μια φωτογραφία των εκπροσώπων του Κόμματος σε μια συγκέντρωση που είχε γίνει στη Νέα Υόρκη. Στη μέση της ομάδας ξεχώριζαν οι Τζόουνς, Άαρονσον και Ράδερφορντ. Δεν υπήρχε περίπτωση να μην τους αναγνωρίσεις. Εξάλλου, τα ονόματά τους ήταν φαρδιά πλατιά στη λεζάντα κάτω από τη φωτογραφία.

Το θέμα ήταν ότι και στις δύο δίκες οι τρεις άνδρες είχαν ομολογήσει ότι βρίσκονταν σε ευρασιατικό έδαφος. Είχαν πετάξει από ένα μυστικό αεροδρόμιο

του Καναδά για μια συνάντηση κάπου στη Σιβηρία. Επρόκειτο για μια σύσκεψη του Γενικού Ευρασιατικού Επιτελείου, όπου οι τρεις αυτοί είχαν προδώσει σημαντικά στρατιωτικά μυστικά. Η ημερομηνία είχε αποτυπωθεί στη μνήμη του Γουίνστον, καθώς συνέπεσε να είναι η μέρα του Άη Γιάννη. Σίγουρα όμως η όλη ιστορία θα είχε καταγραφεί και αλλού αμέτρητες φορές. Το μόνο δυνατό συμπέρασμα ήταν ότι οι ομολογίες ήταν ψευδείς.

Αυτό το συμπέρασμα δεν ήταν φυσικά μια τρομερή ανακάλυψη. Ακόμα και τότε, ο Γουίνστον δεν πίστευε ότι οι άνθρωποι που αφανίζονταν στις μεγάλες εκκαθαρίσεις είχαν πράγματι διαπράξει όσα τους καταμαρτυρούσαν. Αλλά το χαρτί που είχε εκείνη τη στιγμή μπροστά του ήταν απτή απόδειξη. Ήταν ένα υπόλειμμα του μηδενισμένου παρελθόντος, σαν κάποιο απολίθωμα που βρίσκεται σε λάθος στρώμα της γης και καταρρίπτει μια γεωλογική θεωρία. Αν με κάποιο τρόπο δημοσιευόταν και ο κόσμος μάθαινε τη σημασία του, αρκούσε για να τινάξει στον αέρα το Κόμμα.

Είχε συνεχίσει χωρίς χρονοτριβή τη δουλειά του. Με το που κατάλαβε τι ήταν και τι σήμαινε η φωτογραφία, τη σκέπασε με ένα άλλο χαρτί. Ευτυχώς που όταν την είχε ξεδιπλώσει, μόνο η πίσω όψη της ήταν ορατή στην τηλεοθόνη.

Πήρε το σημειωματάριό του στα χέρια κι έσπρωξε την καρέκλα του προς τα πίσω, ώστε να διευρύνει την απόσταση από την τηλεοθόνη. Δεν ήταν δύσκολο να κρατήσεις ανέκφραστο το πρόσωπό σου. Ακόμα και την ανάσα σου μπορούσες να ελέγξεις με λίγη προσπάθεια. Δεν μπορούσες όμως να ελέγξεις το χτυποκάρδι σου, και η τηλεοθόνη ήταν αρκετά ευαίσθητη ώστε να το συλλάβει. Έτσι, άφησε να περάσουν κάπου δέκα λεπτά, αγωνιώντας όλη αυτή την ώρα μήπως τον προδώσει κάποιο ατύχημα –ένα ξαφνικό ρεύμα αέρα, που ίσως να φυσούσε στο γραφείο του, για παράδειγμα. Μετά, έχοντας τη φωτογραφία πάντα καλυμμένη, την έριξε στην τρύπα της μνήμης μαζί με άλλα άχρηστα χαρτιά. Στο επόμενο λεπτό, θα κατέληγε σε στάχτες.

Αυτό είχε συμβεί δέκα, έντεκα χρόνια πριν. Σήμερα, ίσως και να φύλαγε τη φωτογραφία. Παράδοξο, όμως το γεγονός ότι την είχε κρατήσει στα χέρια του, του φαινόταν να έχει σημασία ακόμα και τώρα που τόσο η φωτογραφία όσο και το συμβάν το οποίο αποτύπωνε ήταν μονάχα μια ανάμνηση. Αναρωτήθηκε αν η κυριαρχία του Κόμματος πάνω στο παρελθόν

αποδυναμωνόταν επειδή ένα αποδεικτικό στοιχείο που δεν υπήρχε πια, είχε υπάρξει κάποτε.

Σήμερα όμως, αν υπέθετε ότι με κάποιον τρόπο η φωτογραφία μπορούσε να αναγεννηθεί από τις στάχτες της, ίσως και να μην αποτελούσε αποδεικτικό στοιχείο. Ήδη, τον καιρό που ο Γουίνστον έκανε αυτή την ανακάλυψη, η Ωκεανία δεν ήταν σε πόλεμο με την Ευρασία, άρα οι τρεις άνδρες υποτίθεται ότι είχαν προδώσει την πατρίδα τους σε πράκτορες της Ανατολασίας. Πόσες αλλαγές είχαν γίνει από τότε; Ούτε και θυμόταν. Πιθανότατα οι ομολογίες είχαν γραφτεί ξανά και ξανά, μέχρι που τα αρχικά γεγονότα και οι ημερομηνίες δεν είχαν πια καμία σημασία. Το παρελθόν δεν άλλαζε απλώς, άλλαζε συνεχώς. Αυτό όμως που επηρέαζε περισσότερο τον Γουίνστον παίρνοντας διαστάσεις εφιάλτη ήταν ότι ποτέ δεν είχε ξεκαθαρίσει στο μυαλό του για ποιο λόγο γινόταν αυτή η τεραστίων διαστάσεων παραποίηση της ιστορίας. Τα άμεσα πλεονεκτήματα της αλλοίωσης του παρελθόντος ήταν προφανή, το απώτερο κίνητρο όμως παρέμενε ένα μυστήριο. Ξανάπιασε την πένα του και έγραψε στο ημερολόγιο:

*Καταλαβαίνω **πώς**, δεν καταλαβαίνω **γιατί**.*

Αναρωτήθηκε, όπως είχε αναρωτηθεί πολλές φορές στο παρελθόν, αν ήταν τρελός. Ίσως ένας τρελός αποτελούσε τη μειοψηφία του ενός και τίποτα περισσότερο. Το να πιστεύεις ότι η γη περιστρέφεται γύρω από τον ήλιο, ίσως κάποτε ήταν σημάδι τρέλας. Σήμερα ήταν σημάδι τρέλας το να πιστεύεις ότι το παρελθόν δεν μπορούσε να αλλάξει. Ίσως να ήταν ο μόνος που πίστευε κάτι τέτοιο, κι αν ήταν ο μόνος, τότε ήταν τρελός. Δεν τον προβλημάτιζε όμως η σκέψη ότι μπορεί να είχε τρελαθεί. Μπορεί να έκανε λάθος και να μην ήταν τρελός τελικά, κι αυτό ήταν που τον προβλημάτιζε.

Ξανάπιασε στα χέρια του το παιδικό βιβλίο ιστορίας και κοίταξε το πορτρέτο του Μεγάλου Αδελφού στην προμετωπίδα. Τα υπνωτιστικά μάτια κοιτούσαν βαθιά τα δικά σου. Ήταν λες και μια τεράστια δύναμη σε πίεζε –κάτι που διαπερνούσε το κρανίο σου, σε τρομοκρατούσε σε τέτοιο βαθμό ώστε σε ανάγκαζε να αποκηρύξεις τα πιστεύω σου, σχεδόν σε έπειθε να απαρνηθείς τη μαρτυρία των ίδιων σου των αισθήσεων. Στο τέλος, το Κόμμα θα ανακοίνωνε ότι δύο και δύο έκαναν πέντε, κι εσύ θα έπρεπε να το πιστέψεις. Αργά ή

γρήγορα θα το ισχυρίζονταν και αυτό, ήταν αναπόφευκτο. Η λογική του ισχυρού το απαιτούσε. Η φιλοσοφία του Κόμματος σιωπηρά αρνιόταν όχι μόνο την εγκυρότητα της εμπειρίας, αλλά και την ύπαρξη της εξωτερικής πραγματικότητας. Η αίρεση των αιρέσεων ήταν η κοινή λογική. Το τρομακτικό δεν ήταν ότι θα σε σκότωναν αν σκεφτόσουν διαφορετικά. Το τρομακτικό ήταν ότι μπορεί και να είχαν δίκιο. Γιατί, σε τελευταία ανάλυση, πώς ξέρουμε ότι δύο και δύο κάνουν τέσσερα; Ή ότι η δύναμη της βαρύτητας ισχύει; Ή ότι το παρελθόν είναι αμετάβλητο; Αν το παρελθόν και ο εξωτερικός κόσμος υπάρχουν μόνο στο μυαλό μας, και αν το μυαλό μας είναι ελεγχόμενο, τότε τι γίνεται;

Όμως όχι! Το κουράγιο του Γουίνστον αναπτερώθηκε ξαφνικά. Χωρίς να έχει καμία σχέση με όσα σκεφτόταν, το πρόσωπο του Ο' Μπράιεν ήρθε στο νου του. Ο Γουίνστον γνώριζε, με περισσότερη σιγουριά από πριν, ότι ο Ο' Μπράιεν ήταν με το μέρος του. Έγραφε το ημερολόγιο για τον Ο' Μπράιεν – προς τον Ο' Μπράιεν. Ήταν σαν ένα ατελείωτο γράμμα που δεν θα διάβαζε ποτέ κανείς, απευθυνόταν όμως σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο και χρωματιζόταν από αυτό το γεγονός.

Το Κόμμα σου έλεγε να απορρίπτεις τη μαρτυρία των αυτιών και των ματιών σου. Ήταν η τελική και σημαντικότερη εντολή του. Η καρδιά του Γουίνστον βούλιαξε στη σκέψη της τεράστιας δύναμης που παρατασσόταν εναντίον του, της ευκολίας με την οποία οποιοσδήποτε διανοούμενος του Κόμματος θα τον νικούσε σε μια συζήτηση, των επιχειρημάτων με τις λεπτές αποχρώσεις τα οποία δεν θα ήταν σε θέση να κατανοήσει, ούτε και φυσικά να ανταπαντήσει. Κι όμως, αυτός είχε δίκιο. Είχαν άδικο, κι αυτός είχε δίκιο. Το προφανές, το ανόητο, η αλήθεια έπρεπε να προασπιστούν. Οι κοινοτοπίες είναι αλήθεια, σε αυτό πρέπει να στηρίζεται κανείς! Ο υλικός κόσμος υπάρχει, οι νόμοι του δεν αλλάζουν. Οι πέτρες είναι σκληρές, το νερό είναι υγρό, τα ελεύθερα αντικείμενα πέφτουν προς το κέντρο της γης. Με την αίσθηση ότι μιλούσε στον Ο' Μπράιεν, αλλά και ότι διατύπωνε ένα σημαντικό αξίωμα, έγραψε:

Ελευθερία είναι η ελευθερία να λες ότι δύο και δύο κάνουν τέσσερα. Αν αυτό θεωρηθεί ως δεδομένο, όλα τα άλλα ακολουθούν.

8^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

AΠΟ ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΤΟΥ ΣΤΕΝΟΣΟΚΑΚΟΥ ΞΕΧΥΝΟΤΑΝ ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ Η ΜΥΡΩΔΙΑ ψημένου καφέ –αληθινού καφέ, όχι Καφέ της Νίκης. Ο Γουίνστον κοντοστάθηκε άθελά του. Για μια σύντομη στιγμή, γύρισε πίσω στον μισοξεχασμένο κόσμο της παιδικής του ηλικίας. Μετά, μια πόρτα βρόντηξε διακόπτοντας απότομα τη μυρωδιά σαν να ήταν κάποιος ήχος.

Είχε διανύσει αρκετά χιλιόμετρα περπατώντας στους δρόμους, και οι πρησμένες του φλέβες, χαμηλά στον αστράγαλο, του έστελναν οδυνηρές σουβλιές. Αυτή ήταν η δεύτερη φορά μέσα σε τρεις εβδομάδες που σημείωνε απουσία από τις απογευματινές συγκεντρώσεις στο Κοινοτικό Κέντρο. Μεγάλη απερίσκεψια, καθώς ήταν σίγουρο ότι το Κόμμα παρακολουθούσε και κατέγραφε προσεκτικά τις παρουσίες όλων. Βασικά, ένα μέλος του Κόμματος δεν διέθετε ελεύθερο χρόνο και δεν ήταν ποτέ μόνο του, εκτός από την ώρα του ύπνου. Υποτίθεται ότι, όταν δεν δούλευες, έτρωγες ή κοιμόσουν, έπρεπε να συμμετέχεις σε κάποιου είδους ομαδική ψυχαγωγία. Αν έκανες οτιδήποτε υπονοούσε διάθεση για απομόνωση, ακόμα κι αν έβγαινες για περπάτημα, ήταν πάντα κάπως επικίνδυνο. Υπήρχε μια λέξη γι' αυτό στη Νέα Ομιλία: *μονοζωή* λεγόταν και σήμαινε ατομικισμό και εκκεντρικότητα.

Αυτό όμως το απόγευμα, καθώς ο Γουίνστον βγήκε από το Υπουργείο, ο μυρωμένος Απριλιάτικος αέρας τον έβαλε σε πειρασμό. Ο ουρανός είχε ένα ζεστό γαλάζιο χρώμα που αντίστοιχο δεν είχε αντικρίσει ποτέ του άλλοτε μέσα στη χρονιά. Ξαφνικά, το μακρόσυρτο θορυβώδες απόγευμα στο Κέντρο, τα

ανιαρά εξαντλητικά παιχνίδια, οι διαλέξεις, η ψευδαίσθηση συντροφικότητας που διευκόλυνε το τζιν, του φάνηκαν ανυπόφορα. Εντελώς παρορμητικά, γύρισε την πλάτη του στη στάση του λεωφορείου και άρχισε να περιπλανιέται στον λαβύρινθο του Λονδίνου, αρχικά προς τα νότια, κατόπιν ανατολικά, κι έπειτα βόρεια, χαμένος σε άγνωστους δρόμους, χωρίς να νοιάζεται για την κατεύθυνση που θα ακολουθούσε.

“Αν υπάρχει ελπίδα” είχε γράψει στο ημερολόγιό του “αυτή βρίσκεται στους προλετάριους”. Αυτές οι λέξεις επαναλαμβάνονταν στο μυαλό του, σαν δήλωση μια μυστικής αλήθειας και ενός χειροπιαστού παραλογισμού ταυτόχρονα.

Είχε φτάσει κάπου στα βορειοανατολικά του σημείου που βρισκόταν άλλοτε ο σταθμός του Σεντ Πάνκρας, σε κάτι απροσδιόριστες σκουρόχρωμες συνοικίες. Βάδιζε σε έναν λιθόστρωτο δρόμο πλαϊσιωμένο από διώροφα σπίτια με ρημαγμένες πόρτες, που άνοιγαν κατευθείαν στο πεζοδρόμιο και που κατά έναν περίεργο τρόπο έδιναν την εντύπωση ποντικότρυπας. Εδώ κι εκεί στο λιθόστρωτο υπήρχαν λακούβες γεμάτες βρομόνερα. Μέσα κι έξω από τις σκοτεινές πόρτες και στα στενοσόκακα που διακλαδίζονταν σε κάθε πλευρά, συνωστιζόταν ένας απίστευτα μεγάλος αριθμός ανθρώπων. Κορίτσια στον ανθό της ηλικίας τους με έντονα βαμμένα χείλη και νεαροί που έτρεχαν πίσω από τα κορίτσια και πρησμένες γυναίκες με περπάτημα σαν της πάπιας, μια εικόνα που έδειχνε πώς θα καταντούσαν τα κορίτσια σε δέκα χρόνια. Γέρικες φιγούρες καμπουριαστές, που έσερναν τα πόδια τους, και κουρελιάρικα ξυπόλητα παιδιά, που έπαιζαν τσαλαβουτώντας στα βρομόνερα και μετά σκόρπιζαν καθώς οι θυμωμένες μανάδες τους έμπηγαν τις τσιρίδες. Το ένα τέταρτο των παραθύρων της γειτονιάς ήταν σπασμένα και μπαλωμένα πρόχειρα με σανίδια. Ο περισσότερος κόσμος ούτε που γύριζε να κοιτάξει τον Γουίνστον. Κάποιοι του έριχναν μια ματιά που μαρτυρούσε επιφυλακτική περιέργεια. Δυο τερατώδεις γυναίκες με τα φουσκωμένα χέρια τους διπλωμένα στις ποδιές τους είχαν πιάσει κουβέντα έξω από μια πόρτα. Ο Γουίνστον άκουγε αποσπασματικά τη συζήτηση καθώς πλησίαζε.

«“Ναι” της λέω “μια χαρά μας τα λες” της λέω. “Μα, κυρά μου, κάτσε να ήσουν στη θέση μου, και θα ‘κανες τα ίδια” της λέω “μα πού να βρεις τις δικές μου σκοτούρες;”»

«Α!» είπε η άλλη. «Καλά ξηγήθηκες. Όχι, παίζουμε!»

Οι στριγκές φωνές σταμάτησαν απότομα. Οι γυναίκες τον περιεργάστηκαν με εχθρική σιωπή καθώς περνούσε από δίπλα τους. Δεν ήταν όμως εχθρότητα ακριβώς, μάλλον κάτι σαν επιφύλαξη, μια στιγμιαία ακαμψία του κορμιού, σαν να περνούσε ένα άγνωστο ζώο. Η μπλε στολή του Κόμματος μάλλον δεν ήταν συνηθισμένο θέαμα σε αυτούς τους δρόμους. Πράγματι, δεν ήταν φρόνιμο να εμφανίζεσαι σε τέτοια μέρη, εκτός κι αν είχες συγκεκριμένο λόγο. Μπορεί να σε σταματούσαν οι περιπολίες, αν τύχαινε να πέσεις πάνω τους. “Να δω τα χαρτιά σου, σύντροφε; Τι κάνεις εδώ; Τι ώρα έφυγες από τη δουλειά σου; Αυτό είναι το συνηθισμένο σου δρομολόγιο όταν γυρίζεις σπίτι σου;” Όχι ότι υπήρχε κάποιος νόμος που να απαγορεύει να πας στο σπίτι σου από άλλον δρόμο, ήταν όμως αρκετό για να τραβήξεις την προσοχή της Αστυνομίας της Σκέψης στο άτομό σου, αν το μάθαινε.

Ξαφνικά, μια αναστάτωση διέτρεξε όλον τον δρόμο. Από παντού ακούστηκαν κραυγές προειδοποίησης. Οι άνθρωποι τρύπωναν ξανά στα σπίτια τους σαν τους λαγούς. Μια νέα γυναίκα βγήκε βιαστικά από μια πόρτα λίγο παραπέρα από τον Γουίνστον, άρπαξε ένα μωρό που έπαιζε στα βρομόνερα, το σκέπασε με την ποδιά της και ξαναχώθηκε στο σπίτι της, όλα αυτά με μία σχεδόν κίνηση. Την ίδια στιγμή ένας άνδρας, που φορούσε ένα κοστούμι τόσο φαρδύ που έκανε δίπλες, πετάχτηκε από ένα διπλανό δρομάκι και τρέχοντας κατά τη μεριά του Γουίνστον έδειξε αναστατωμένος τον ουρανό.

«Χύτρα!» ούρλιαξε. «Πρόσεχε, αφεντικό! Θα σου ‘ρθει ο ουρανός σφοντύλι! Πέσε κάτω γρήγορα!»

“Χύτρα” ήταν το παρατσούκλι που για κάποιον λόγο είχαν δώσει οι προλετάριοι στις κατευθυνόμενες βόμβες. Ο Γουίνστον έπεσε αμέσως μπρούμυτα. Οι προλετάριοι είχαν σχεδόν πάντα δίκιο όταν σε προειδοποιούσαν για τέτοιους κινδύνους. Έμοιαζε να διαθέτουν κάποιου είδους ένστικτο πους τους ειδοποιούσε αρκετά δευτερόλεπτα προτού πέσει μια

βόμβα, αν και υποτίθεται ότι οι κατευθυνόμενες βόμβες ταξίδευαν πιο γρήγορα από τον ήχο. Ο Γουίνστον προστάτευσε το κεφάλι του καλύπτοντάς το με τα χέρια.

Ακούστηκε ένα μουγκρητό που έμοιαζε να σηκώνει τον δρόμο στον αέρα. Μια βροχή από ελαφριά μικροαντικείμενα έσκασε στην πλάτη του Γουίνστον. Όταν κατάφερε να σηκωθεί, είδε ότι ήταν σκεπασμένος με κομματάκια από τα σπασμένα τζάμια του κοντινού παράθυρου.

Συνέχισε να περπατάει. Η βόμβα είχε κατεδαφίσει μια συστάδα σπιτιών διακόσια μέτρα παρακάτω στον δρόμο. Ένα μαύρο σύννεφο καπνού ανέβαινε στον ουρανό και από κάτω του ο τόπος είχε γεμίσει σκόνη από τους σοβάδες των γκρεμισμένων σπιτιών. Πλήθος κόσμου συνωστιζόταν ήδη γύρω από τα ερείπια. Στο πεζοδρόμιο μπροστά του, ο Γουίνστον είδε να τρέχει ένα κόκκινο ρυάκι ανάμεσα από έναν σωρό ερειπίων. Όταν έσκυψε να το παρατηρήσει καλύτερα, είδε ότι ήταν έναν ανθρώπινο χέρι κομμένο από τον καρπό, τόσο λευκό που έμοιαζε γύψινο.

Το κλώτσησε να πέσει στον υπόνομο και μετά, για να αποφύγει το πλήθος, έστριψε σε έναν παράδρομο στα δεξιά του. Σε τρία τέσσερα λεπτά είχε αφήσει πίσω του την περιοχή όπου είχε πέσει η βόμβα. Οι δρόμοι είχαν γεμίσει και πάλι με άθλια ανθρώπινα πλάσματα, σαν να μην είχε συμβεί το παραμικρό. Η ώρα είχε πάει είκοσι, και στα μαγαζιά που σέρβιραν ποτά και όπου σύχναζαν οι προλετάριοι (παμπς, τα έλεγαν) ο κόσμος στριμωχνόταν σαν τις σαρδέλες. Από τις λιγδιασμένες πόρτες που ανοιγόκλειναν συνεχώς, ξεχυνόταν μια μπόχα κάτουρου, πριονιδιού και ξινισμένης μπύρας. Στην εσοχή ενός σπιτιού, τρεις άνδρες ήταν μαζεμένοι ο ένας κοντά στον άλλον. Ο μεσαίος κρατούσε μια διπλωμένη εφημερίδα, ενώ οι άλλοι δύο τη μελετούσαν πάνω από τον ώμο του. Προτού καν τους πλησιάσει για να διακρίνει την έκφραση του προσώπου τους, ο Γουίνστον κατάλαβε από την ένταση του σώματός τους πόσο απορροφημένοι ήταν. Ολοφάνερα διάβαζαν κάτι πολύ σημαντικό στην εφημερίδα. Τους είχε σχεδόν πλησιάσει, όταν ξαφνικά η τριάδα χωρίστηκε και οι δύο από αυτούς άρχισαν να λογοφέρνουν. Για μια στιγμή μάλιστα έμοιαζαν έτοιμοι να έρθουν στα χέρια.

«Δεν μπορείς να καταλάβεις τι σου λέω, πανάθεμά σε; Σου λέω, κανένα νούμερο που τελειώνει στο εφτά δεν έχει κερδίσει εδώ και δεκατέσσερις μήνες!»

«Τι μας λες! Έχει κερδίσει!»

«Όχι, δεν έχει! Έχω γράψει στο τεφτέρι όλα τα νούμερα που κέρδισαν τα δύο τελευταία χρόνια. Τα έχω στο σπίτι. Τα γράφω όλα τους τακτικά, σαν το ρολόι. Και σου λέω λοιπόν, δεν έχει νούμερο που τελειώνει σε εφτά...»

«Όχι, έχει κερδίσει το εφτά. Σχεδόν τον θυμάμαι όλον τον παλιοαριθμό! Τέσσερα μηδέν εφτά ήταν τα τρία τελευταία. Τον Φλεβάρη, τη δεύτερη βδομάδα».

«Τον κακό σου τον καιρό! Άκου τον Φλεβάρη! Τα έχω γραμμένα εγώ, καθαρά και ξάστερα. Και στο ματαλέω, δεν έχει αριθμό...»

«Κόφτε το!» είπε ο τρίτος.

Μιλούσαν για το Λαχείο. Ο Γουίνστον, που είχε ήδη απομακρυνθεί γύρω στα τριάντα μέτρα, κοίταξε ξανά πίσω του. Ακόμα καυγάδιζαν ξαναμμένοι. Το Λαχείο ήταν το μόνο δημόσιο συμβάν που αποσπούσε την προσοχή των προλετάρων, αφού κάθε εβδομάδα μοίραζε μεγάλα χρηματικά ποσά. Κάτι εκατομμύρια προλετάριοι έβλεπαν στο Λαχείο τον κύριο ή μπορεί και τον μοναδικό λόγο που τους κρατούσε στη ζωή. Ήταν το κέφι τους, η τρέλα τους, το αναλγητικό τους, το κίνητρο να σκεφτούν. Για χάρη του Λαχείου, ακόμα κι όσοι ίσα που διάβαζαν ή έγραφαν, έμοιαζαν ικανοί για πολύπλοκους υπολογισμούς και άθλους απομνημόνευσης. Ολόκληρη στρατιά ανθρώπων έβγαζαν μεροκάματο πουλώντας συστήματα, προγνωστικά και γούρια. Ο Γουίνστον δεν γνώριζε τίποτα για τον τρόπο λειτουργίας του Λαχείου –το διαχειριζόταν το Υπουργείο Αφθονίας– ήξερε όμως (όλοι στο Κόμμα το ήξεραν) ότι τα περισσότερα χρηματικά βραβεία ήταν φανταστικά. Μόνο μικροποσά πληρώνονταν, ενώ οι νικητές των μεγάλων χρηματικών βραβείων ήταν ανύπαρκτα πρόσωπα, κάτι καθόλου δύσκολο να συμβεί, μια και δεν υπήρχε καμία πραγματική επικοινωνία ανάμεσα στις διάφορες περιοχές της Ωκεανίας.

Αν όμως υπήρχε ελπίδα, αυτή βρισκόταν στους προλετάρους. Σε αυτό το αξίωμα έπρεπε να εμμένεις. Όταν το έλεγες, ακουγόταν λογικό. Μόνο όμως

όταν κοιτούσες τους ανθρώπους που σε προσπερνούσαν στον δρόμο, μόνο τότε γινόταν πεπιοίθηση.

Ο Γουίνστον έστριψε σε έναν κατηφορικό δρόμο. Είχε την εντύπωση πως είχε ξαναβρεθεί σε αυτή τη γειτονιά και πως κάπου εκεί κοντά υπήρχε μια κεντρική διάβαση. Από κάπου μπροστά ερχόταν η φασαρία της οχλαγωγίας. Ο δρόμος έστριβε απότομα και τελείωνε σε μία σκάλα που οδηγούσε σε ένα βαθουλωτό πέρασμα. Εκεί κάτι λίγοι πλανόδιοι είχαν στήσει πάγκους και πουλούσαν μαραμένα λαχανικά. Μόλις εκείνη τη στιγμή ο Γουίνστον θυμήθηκε πού βρισκόταν. Το πέρασμα έβγαζε στον κύριο δρόμο, και στην επόμενη στροφή δεξιά, ούτε πέντε λεπτά απόσταση, ήταν το παλαιοπωλείο από όπου είχε αγοράσει το άγραφο τετράδιο που ήταν τώρα το ημερολόγιό του. Και από ένα μικρό χαρτοπωλείο λίγο παρακάτω είχε αγοράσει την πένα και το μπουκάλι με το μελάνι.

Στάθηκε για λίγο στο κεφαλόσκαλο. Στην απέναντι πλευρά του στενού περάσματος ήταν μια άθλια παμπ με παράθυρα που έμοιαζαν σκεπασμένα με πάχνη, στην πραγματικότητα όμως ήταν κατασκονισμένα. Ένας πολύ ηλικιωμένος άνδρας, σκυφτός αλλά ευκίνητος, με άσπρα μουστάκια στριφτά σαν της γαρίδας, έσπρωξε την πόρτα και μπήκε. Καθώς ο Γουίνστον στεκόταν και τον χάζευε, συνειδητοποίησε ότι ο γέρος, που έδειχνε τουλάχιστον ογδοντάρης, θα ήταν ήδη μεσόκοπος τον καιρό που έγινε η Επανάσταση. Αυτός και οι λίγοι όμοιοί του αποτελούσαν τον τελευταίο σύνδεσμο με τον χαμένο κόσμο του καπιταλισμού. Στο ίδιο το Κόμμα δεν είχαν απομείνει και πολλοί που οι ιδέες τους είχαν διαμορφωθεί πριν την Επανάσταση. Οι παλαιότερες γενιές βασικά είχαν εξοντωθεί στις μεγάλες εκκαθαρίσεις των δεκαετιών του πενήντα και του εξήντα. Οι λίγοι επιζήσαντες είχαν από καιρό παραδώσει το πνεύμα τους τρομοκρατημένοι. Ο μόνος ζωντανός που θα μπορούσε να σε κατατοπίσει σωστά για τις συνθήκες της ζωής στα πρώτα χρόνια του αιώνα ήταν κάποιος προλετάριος. Ξαφνικά, στη μνήμη του Γουίνστον επανήλθε το απόσπασμα από το βιβλίο ιστορίας που είχε αντιγράψει στο ημερολόγιό του, και τότε τον κατέλαβε μια τρελή παρόρμηση. Θα έμπαινε στην παμπ, θα έπιανε μια δήθεν τυχαία γνωριμία με τον γέρο και

θα τον ρωτούσε. Θα του έλεγε: "Πείτε μου για τη ζωή σας όταν ήσασταν μικρός. Πώς ήταν τα πράγματα τότε; Ήταν καλύτερα ή χειρότερα;"

Στα γρήγορα, μήπως και από τον φόβο του άλλαζε γνώμη στο ενδιάμεσο, κατέβηκε τα σκαλιά και διέσχισε τον στενό δρόμο. Ήταν καθαρή τρέλα, σίγουρα ήταν. Ως συνήθως, δεν υπήρχε κάποιος συγκεκριμένος κανόνας που να σου απαγορεύει να μιλάς με προλετάριους ή να συχνάζεις στις παμπς τους, ήταν όμως κάτι εξαιρετικά ασυνήθιστο ώστε να περάσει απαρατήρητο. Αν έκαναν την εμφάνισή τους οι περίπολοι, θα μπορούσε να επικαλεστεί ότι είχε νιώσει αδιαθεσία, κάτι που μάλλον δεν θα γινόταν πιστευτό. Όπως κι αν είχαν τα πράγματα, έσπρωξε την πόρτα και αμέσως τον χτύπησε κατάμουτρα μια αψιά μυρωδιά ξινής μπύρας. Με το που μπήκε στο μαγαζί, οι φωνές χαμήλωσαν. Μπορούσε να νιώσει τα μάτια των θαμώνων να καρφώνονται στην πλάτη της μπλε του φόρμας. Κάποιοι που έπαιζαν βελάκια στην άλλη άκρη της αίθουσας διέκοψαν το παιχνίδι τους για λίγες στιγμές. Ο γέρος στεκόταν στο μπαρ και έδειχνε να έχει κάποιου είδους λογομαχία με τον μπάρμαν, έναν ψηλό και εύσωμο νεαρό, με γαμψή μύτη και δυνατά μπράτσα. Μερικοί ακόμα θαμώνες στέκονταν παράμερα και με τα ποτήρια στο χέρι παρακολουθούσαν τη σκηνή.

«Στο ζήτησα σαν κύριος, έτσι;» είπε ο γέρος ισιώνοντας τους ώμους, έτοιμος για μάχη. «Θες να πεις ότι δεν βρίσκεται μια πίντα⁶ σε ολόκληρο το αναθεματισμένο μαγαζί σου;»

«Τι στο διάβολο είναι η πίντα;» ρώτησε ο μπάρμαν σκύβοντας μπροστά με τα χέρια ακουμπισμένα στον πάγκο.

«Για κοίτα τον! Λογαριάζεται για μπάρμαν και δεν ξέρει τι είναι η πίντα! Άκου να δεις, η πίντα είναι μισό τέταρτο, και τέσσερα από αυτά κάνουν ένα γαλόνι. Να σου μάθω και το αλφάβητο μήπως;»

---

⁶ Σ.τ.Μ. Μονάδα ογκομέτρησης ίση με 0,568 του λίτρου (αγγλική πίντα) ή 0,473 του λίτρου (πίντα Η.Π.Α)

«Δεν τα έχω ξανακούσει όλα αυτά» είπε κοφτά ο μπάρμαν. «Λίτρο και μισόλιτρο, αυτά σερβίρει το κατάστημα. Μπροστά σου είναι τα ποτήρια, στα ράφια».

«Εγώ γουστάρω μια πίντα!» επέμεινε ο γέρος. «Μια χαρά θα μου έκανε μια πίντα. Δεν είχαμε αυτά τα αναθεματισμένα τα λίτρα στα νιάτα μου».

«Στα νιάτα σου, ζούσαμε όλοι πάνω στα δέντρα» είπε ο μπάρμαν κοιτάζοντας με νόημα τους υπόλοιπους πελάτες.

Ακούστηκαν δυνατά γέλια, και η αμηχανία που έφερε η άφιξη του Γουίνστον έμοιαζε να έχει ξεχαστεί. Πίσω από τα άσπρα γένια, το πρόσωπο του γέρου βάφτηκε κόκκινο. Έκανε να φύγει μουρμουρίζοντας μέσα από τα δόντια του και σκόνταψε πάνω στον Γουίνστον, που τον συγκράτησε πιάνοντάς του μαλακά το μπράτσο.

«Να σας κεράσω ένα ποτό;» τον ρώτησε.

«Είσαι πολύ κύριος» είπε ο γέρος ορθώνοντας ξανά τους ώμους. Δεν φάνηκε να πρόσεξε τη μπλε στολή του Γουίνστον. «Μια πίντα!» πέταξε επιθετικά στον μπάρμαν. «Μια πίντα μπύρα!»

Ο μπάρμαν άδειασε δύο μισόλιτρα σκούρη μπύρα στα χοντρά ποτήρια που ξέπλυνε σε έναν κουβά κάτω από τον πάγκο. Μόνο μπύρα μπορούσες να πεις στις παμπς των προλετάριων. Υποτίθεται ότι οι προλετάριοι απαγορευόταν να πίνουν τζιν, παρότι στην πράξη δεν ήταν καθόλου δύσκολο να το προμηθευτούν. Το παιχνίδι με τα βελάκια είχε ξαναρχίσει, και η συντροφιά των πελατών στον πάγκο είχε πιάσει κουβέντα για το λαχείο. Η παρουσία του Γουίνστον είχε για την ώρα ξεχαστεί. Υπήρχε ένα τραπεζάκι κάτω από το παράθυρο όπου αυτός και ο γέρος θα μπορούσαν να κάτσουν και να μιλήσουν χωρίς φόβο να τους ακούσουν. Ήταν τρομερά επικίνδυνο, όμως δεν υπήρχε τηλεοθόνη στην αίθουσα, κάτι για το οποίο ο Γουίνστον είχε σιγουρευτεί με το που μπήκε στο μαγαζί.

«Λες και δε μπορούσε να μου δώσει την πίντα μου» γκρίνιαξε ο γέρος με το που βολεύτηκε μπροστά στο ποτήρι του. «Τι να μου κάνει το μισόλιτρο; Δε φτάνει. Κι ολόκληρο λίτρο παραπάει. Με πιάνει κατρουλιό. Χώρια τα λεφτά».

«Θα πρέπει να είδατε μεγάλες αλλαγές από τον καιρό που ήσασταν νέος» είπε άτολμα ο Γουίνστον.

Τα γαλάζια μάτια του γέρου πλανήθηκαν από τον στόχο για τα βελάκια στην μπάρα και από την μπάρα στην πόρτα της τουαλέτας, σαν να περίμενε οι αλλαγές να αφορούσαν την αίθουσα.

«Η μπύρα ήταν καλύτερη» είπε τελικά. «Και πιο φτηνή! Στα νιάτα μου, η ξανθιά μπύρα –τη λέγαμε γουάλοπ– πήγαινε τέσσερις πένες η πίντα. Αυτά γίνονταν πριν τον πόλεμο βέβαια».

«Για ποιον πόλεμο λέτε;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Όλο πολέμους είναι» είπε αόριστα ο γέρος. Σήκωσε το ποτήρι του και ίσιωσε ξανά τους ώμους. «Στην υγεία σου!»

Στον λεπτό λαιμό του το εξογκωμένο καρύδι του ανεβοκατέβηκε αστραπιαία, και η μπύρα εξαφανίστηκε. Ο Γουίνστον πήγε στην μπάρα και ξαναγύρισε με δύο μισόλιτρα ακόμα. Ο γέρος έμοιαζε να έχει ξεχάσει την προκατάληψη που είχε δείξει νωρίτερα για το ολόκληρο λίτρο.

«Είστε πολύ μεγαλύτερός μου στα χρόνια» είπε ο Γουίνστον. «Θα πρέπει να είσαστε ήδη μεγάλος όταν γεννήθηκα εγώ. Θα θυμόσαστε πώς ήταν στα παλιά χρόνια, πριν την Επανάσταση. Οι άνθρωποι της ηλικίας μου δεν ξέρουμε τίποτα για εκείνα τα χρόνια. Μόνο στα βιβλία μπορούμε να τα διαβάσουμε, και ό,τι υπάρχει στα βιβλία μπορεί και να μην είναι αλήθεια. Θα ήθελα να μάθω τι γνώμη έχετε εσείς. Τα βιβλία της ιστορίας λένε ότι η ζωή πριν την Επανάσταση ήταν τελείως διαφορετική από τη σημερινή. Υπήρχε τρομερή καταπίεση, αδικία, φτώχεια, τόση που δεν μπορούμε καν να φανταστούμε. Εδώ στο Λονδίνο, οι περισσότεροι δεν είχαν ποτέ τους αρκετό φαγητό, από την ώρα που γεννιόντουσαν μέχρι που πέθαιναν. Οι μισοί από αυτούς ούτε παπούτσια δεν είχαν στα πόδια τους. Δούλευαν δώδεκα ώρες την ημέρα, παρατούσαν το σχολείο από τα εννιά τους χρόνια, κοιμόντουσαν δέκα μαζί σε ένα δωμάτιο. Και την ίδια στιγμή, υπήρχαν λίγες χιλιάδες άνθρωποι –καπιταλιστές τούς έλεγαν– που συγκέντρωναν τον πλούτο και τη δύναμη. Τους ανήκαν όλα όσα μπορούσαν να αποκτηθούν. Ζούσαν σε τεράστια μεγαλόπρεπα σπίτια με

τριάντα υπηρέτες, κυκλοφορούσαν με αμάξια και άμαξες που τις έσερναν τέσσερα άλογα, έπιναν σαμπάνια, φορούσαν ημίψηλα...»

Το πρόσωπο του γέρου φωτίστηκε ξαφνικά.

«Ημίψηλα!» είπε. «Γούστο έχει που το 'πες τώρα δα. Το ίδιο μου 'ρθε στο μυαλό χθες, ούτε ξέρω γιατί. Έτσι το σκεφτόμουνα, πως έχω χρόνια να δω ημίψηλο. Πάνε τώρα αυτά. Τελευταία φορά που έβαλα ένα από δαύτα ήταν στην κηδεία της νύφης μου. Κι αυτό έγινε –μπα! πού να θυμάμαι την ημερομηνία. Πάντως θα ήτανε πενήντα χρόνια πίσω. Φυσικά νοικιασμένο το 'χα, για την περίπτωση. Κατάλαβες;»

«Δεν έχουν σημασία τα ημίψηλα» είπε υπομονετικά ο Γουίνστον. «Το θέμα είναι ότι αυτοί οι καπιταλιστές –μαζί τους και λίγοι δικηγόροι και παπάδες και κάτι άλλοι που ζούσαν από αυτούς– ήταν οι άρχοντες της γης. Τα πάντα γίνονταν για τη δική τους εξυπηρέτηση. Εσείς –οι κοινοί άνθρωποι, οι εργάτες– ήσασταν οι σκλάβοι τους. Μπορούσαν να σας κάνουν ό,τι ήθελαν. Μπορούσαν να σας βάλουν σε ένα πλοίο και να σας πουλήσουν στον Καναδά σαν να ήσασταν κοπάδια. Αν το ήθελαν, μπορούσαν να κοιμηθούν με τις κόρες σας. Μπορούσαν να βάλουν να σας μαστιγώσουν με κάτι που το έλεγαν “η γάτα με τις εννιά ουρές”⁷. Έπρεπε να τους βγάζετε το καπέλο όταν τους συναντούσατε στον δρόμο. Κάθε καπιταλιστής κυκλοφορούσε με ένα τσούρμιο λακέδες που ...»

Το πρόσωπο του γέρου έλαμψε ξανά.

«Λακέδες!» είπε. «Για κοίτα! Χρόνια και ζαμάνια έχω να ακούσω αυτή τη λέξη. Λακέδες! Πόσα χρόνια πίσω με πάει! Θυμάμαι... Α! Κάτι αιώνες πριν, καμιά φορά πήγαινα στο Χάιντ Παρκ τα απογεύματα της Κυριακής, να κάνω χάζι εκείνους τους τύπους που έβγαζαν λόγο. Ο Στρατός της Σωτηρίας, οι Ρωμαιοκαθολικοί, οι Εβραίοι, οι Ινδοί –κάθε καρυδιάς καρύδι ήταν μαζεμένοι. Κι ήταν λοιπόν ένας τύπος –δεν θυμάμαι το όνομά του, τι λόγους έβγαζε όμως!

---

⁷ Σ.τ.Μ. τύπος μαστιγίου που για συντομογραφία ονομαζόταν “η γάτα”. Το απάρτιζαν εννιά κομμάτια σκοινί που το καθένα ήταν δεμένο με αρκετούς κόμπους. Παραδοσιακός τρόπος τιμωρίας στο Βασιλικό Βρετανικό Ναυτικό. Πήρε μάλλον το όνομά του από τις χαρακιές που άφηνε στην πλάτη του τιμωρούμενου.

Τους έτριξε τα δόντια. “Λακέδες!” τους λέει. “Λακέδες της μπουρζουαζίας. Δούλοι της άρχουσας τάξης!” Παράσιτα –έτσι τους έλεγε. Και ύαινες –στα σίγουρα τους έλεγε έτσι. Φυσικά μιλούσε για το Εργατικό Κόμμα, με πιάνεις).

Ο Γουίνστον κατάλαβε ότι η κουβέντα δεν έβγαζε πουθενά.

«Αυτό που θα ήθελα πραγματικά να μάθω είναι το εξής: Αισθάνεστε περισσότερο ελεύθερος τώρα από όσο εκείνα τα χρόνια; Είναι πιο ανθρώπινη η ζωή σας; Τον παλιό καιρό, οι πλούσιοι με τα ημί...»

«Η Βουλή των Λόρδων» σχολίασε ονειροπόλα ο γέρος.

«Η Βουλή των Λόρδων, αν θέλετε. Αυτό που σας ρωτάω είναι αν εκείνοι οι άνθρωποι μπορούσαν να σας μεταχειρίζονται σαν κατώτερους απλά επειδή ήταν πλούσιοι κι εσείς φτωχοί. Για παράδειγμα: ισχύει ότι έπρεπε να τους αποκαλείτε “Κύριε” και να βγάξετε το καπέλο σας όταν περνούσαν δίπλα σας;»

Ο γέρος φάνηκε να πέφτει σε βαθιά περισυλλογή. Ήπιε περίπου το ένα τέταρτο από τη μύρα του μέχρι να δώσει απάντηση.

«Ναι» είπε. «Τους άρεσε να τους βγάξεις το καπέλο. Έδειχνε κομμάτι σεβασμό. Δεν ήταν του γούστου μου, μα το ‘κανα συχνά. Έτσι έπρεπε, θα έλεγες».

«Και συνήθιζαν... –επαναλαμβάνω ό,τι ακριβώς διάβασα στα βιβλία της ιστορίας– συνήθιζαν αυτοί οι άνθρωποι και οι υπηρέτες τους να σας σπρώχνουν και να σας πετάνε στον δρόμο;»

«Μια φορά ένας τους με έσπρωξε» είπε ο γέρος. «Σα χθες το θυμάμαι. Ήταν η βραδιά της Λεμβοδρομίας –πολύς σαματάς γινόταν όταν είχε Λεμβοδρομία– και πέφτω πάνω σε ένα παλληκάρι από δαύτους στη λεωφόρο Σάφτσμπερι. Πολύ κύριος. Με το καλό του το πουκάμισο, το ημίψηλο, τη μαύρη ρεντιγκότα. Πήγαινε τρεκλίζοντας, και κατά λάθος κουτουλήσαμε χωρίς να το θέλω. “Δε βλέπεις πού πηγαίνεις;” μου λέει. Κι εγώ του λέω: “Γιατί, το αγόρασες το πεζοδρόμιο;” Μου λέει εκείνος: “Θα σου στρίψω το λαρύγγι, που τολμάς και μου βγάξεις γλώσσα”. Του λέω: “Είσαι σούρα στο μεθύσι. Κάτσε μισό λεπτό και θα σε κανονίσω”. Και το πιστεύεις, δεν το πιστεύεις, βάζει τότε το χέρι του στο στήθος μου και μου δίνει μια σπρωξιά που κόντεψε να με στείλει κάτω από τις

ρόδες του λεωφορείου. Καλά, ήμουνά νέος τότε και θα του άναβα μια ξανάστροφη να καταλάβει, μόνο που...»

Ο Γουίνστον απελπίστηκε. Η μνήμη του γέρου ήταν ένα σκουπιδομάνι από ασήμαντες λεπτομέρειες. Θα μπορούσες να τον ρωτάς όλη τη μέρα χωρίς να πάρεις καμία χρήσιμη πληροφορία. Ίσως και να αλήθευαν κατά κάποιον τρόπο οι ιστορίες του Κόμματος. Ίσως και να ήταν απόλυτα αληθινές. Έκανε μια τελευταία προσπάθεια.

«Ίσως δεν έγινα απόλυτα κατανοητός» είπε. «Θέλω να πω το εξής: Έχετε ζήσει πολλά χρόνια. Τη μισή σας ζωή τη ζήσατε πριν την Επανάσταση. Το 1925, για παράδειγμα, ήσασταν ήδη μεγάλος. Θα λέγατε λοιπόν, όσο μπορείτε να θυμηθείτε, ότι η ζωή το 1925 ήταν καλύτερη ή χειρότερη από την τωρινή; Αν μπορούσατε να διαλέξετε, θα προτιμούσατε να ζείτε εκείνη την εποχή ή την τωρινή;»

Ο γέρος κοίταξε σκεφτικός τον στόχο για τα βελάκια. Αποτελείωσε την μπύρα του με ρέγουλο. Όταν μίλησε ξανά, το ύφος του ήταν διανθισμένο με φιλοσοφική διάθεση. Προφανώς η μπύρα τον είχε μαλακώσει.

«Ξέρω τι περιμένεις να σου πω» είπε. «Περιμένεις να σου πω ότι θα 'θελα να ξανάνιωνα. Οι πιο πολλοί, αυτό λένε σαν τους ρωτήσεις. Όταν είσαι νέος κι έχεις την υγεία σου, έχεις και δύναμη. Όταν φτάσεις στα χρόνια μου, δεν είσαι ποτέ καλά. Τα πόδια μου με πεθαίνουν στους πόνους, κι η κύστη μου είναι τα χάλια της. Έξι επτά φορές θα σηκωθώ να πάω για κατούρημα τη νύχτα. Από την άλλη πάλι, έχεις μεγάλα καλά σαν φτάσεις στα χρόνια μου. Δεν έχεις τις ίδιες σκοτούρες. Ούτε πάρε δώσε με τις γυναίκες έχεις, κι αυτό είναι σπουδαίο πράμα. Έχω να πάω με γυναίκα εδώ και τριάντα χρόνια, το πιστεύεις; Κι ούτε που ήθελα, να ξέρεις».

Ο Γουίνστον έγειρε την πλάτη του στο περβάζι. Δεν είχε όφελος να συνεχίσει. Ετοιμαζόταν να κεράσει άλλη μια μπύρα, όταν ξαφνικά ο γέρος σηκώθηκε και σύρθηκε γρήγορα μέχρι τη βρομερή τουαλέτα στην άλλη μεριά της αίθουσας. Το επιπλέον μισόλιτρο τον είχε πιάσει ήδη. Ο Γουίνστον απόμεινε μια στιγμή να κοιτάζει το άδειο ποτήρι του και ούτε κατάλαβε για πότε βρέθηκε έξω στον δρόμο. Σκέφτηκε ότι το πολύ σε είκοσι χρόνια το καυτό αλλά απλό

ερώτημα “ήταν η ζωή καλύτερη πριν από την Επανάσταση;” θα έμενε αναπάντητο για πάντα. Στην ουσία, και τώρα αναπάντητο ήταν, αφού οι ελάχιστοι επιζήσαντες του παλιού κόσμου ήταν ανίκανοι να συγκρίνουν τη μια εποχή με την άλλη. Θυμόνταν μυριάδες άχρηστες λεπτομέρειες, έναν καυγά με έναν συνάδελφο, την αναζήτηση μιας χαμένης τρόμπας ποδηλάτου, την έκφραση στο πρόσωπο της πεθαμένης τους αδελφής, τον στρόβιλο της σκόνης ένα πρωινό που φυσούσε πολύ εβδομήντα χρόνια πριν, ενώ από την άλλη όλα τα σημαντικά βρισκόνταν έξω από το οπτικό τους πεδίο. Έμοιαζαν με το μυρμήγκι που μπορεί να δει τα μικροαντικείμενα, του ξεφεύγουν όμως τα μεγαλύτερα. Και αν η μνήμη απουσίαζε και τα γραπτά ντοκουμέντα είχαν παραποιηθεί, τότε ο ισχυρισμός του Κόμματος, ότι δηλαδή οι συνθήκες ζωής είχαν βελτιωθεί, έπρεπε να γίνει δεκτός, γιατί δεν υπήρχε, ούτε και θα υπήρχε ποτέ, κανένα άλλο μέτρο σύγκρισης.

Εκείνη τη στιγμή, ο ειρμός των σκέψεών του διακόπηκε απότομα. Σταμάτησε να περπατάει και σήκωσε το βλέμμα ερευνητικά. Βρισκόταν σε έναν στενό δρόμο με λίγα σκοτεινά μαγαζιά ανάμεσα στα σπίτια. Ακριβώς πάνω από το κεφάλι του κρέμονταν τρεις ξέθωρες μεταλλικές μπάλες, που κάποτε ήταν μάλλον επιχρυσωμένες. Σα να το γνώριζε αυτό το σημείο... Μα βέβαια! Στεκόταν έξω ακριβώς από το παλαιοπωλείο απ' όπου είχε αγοράσει το ημερολόγιο.

Ένα ρίγος φόβου τον διαπέρασε. Ήταν πολύ ριψοκίνδυνο και μόνο που είχε αγοράσει το τετράδιο. Είχε πάρει όρκο να μην ξαναπατήσει σε αυτό το μέρος. Κι όμως, με το που άφησε τις σκέψεις του να τρέξουν ελεύθερες, τα πόδια του, σαν από δική τους θέληση, τον έφεραν στο ίδιο σημείο. Είχε ελπίσει ότι ξεκινώντας το ημερολόγιο, θα προφυλασσόταν από κάτι τέτοιες αυτοκτονικές παρορμήσεις. Ταυτόχρονα, παρατήρησε ότι το μαγαζί ήταν ακόμα ανοιχτό παρόλο που η ώρα ήταν είκοσι μία σχεδόν. Με την αίσθηση ότι θα κινούσε λιγότερες υποψίες μέσα παρά χασομερώντας έξω από το μαγαζί, δρασκελίσε την είσοδο. Αν τον ρωτούσαν, θα μπορούσε εύλογα να πει ότι έψαχνε να βρει ξυραφάκια.

Ο μαγαζάτορας είχε μόλις ανάψει μια κρεμαστή λάμπα πετρελαίου, που άφηνε μια ακάθαρτη αλλά φιλική μυρωδιά. Ο άνδρας ήταν γύρω στα εξήντα.

Εύθραυστος, κυρτωμένος, με μια μακριά συμπαθητική μύτη και ήρεμα μάτια που τα αλλοίωναν τα χοντρά γυαλιά. Τα μαλλιά του ήταν άσπρα σχεδόν, τα φρύδια του όμως ήταν δασύτριχα και ακόμα μαύρα. Τα γυαλιά του, οι ευγενικές σβέλτες κινήσεις του και το γεγονός ότι φορούσε ένα παλιό σακάκι από μαύρο βελούδο, του έδιναν έναν αέρα διανοούμενου, σαν να ήταν άνθρωπος των γραμμάτων ή μουσικός ίσως. Η φωνή του ήταν απαλή, χαμηλών τόνων και η προφορά του λιγότερο χυδαία από των περισσότερων προλετάρων.

«Σας αναγνώρισα που στεκόσασταν στο πεζοδρόμιο» του είπε. «Είστε ο κύριος που αγόρασε το γυναικείο λεύκωμα. Εξαιρετικής ποιότητας χαρτί. Κρεμ μουaré το λέγαμε. Τέτοιο χαρτί έχει να φτιαχτεί πάνω από πενήντα χρόνια, θα έλεγα». Κοίταξε τον Γουίνστον πάνω από τα γυαλιά του. «Μπορώ να σας εξυπηρετήσω σε κάτι; Ή θα θέλατε απλά να ρίξετε μια ματιά;»

«Περαστικός ήμουν» είπε αόριστα ο Γουίνστον. «Μια ματιά θα ρίξω μόνο. Δεν έχω κάτι συγκεκριμένο στο μυαλό μου».

«Δεν πειράζει» είπε ο άλλος «γιατί δεν νομίζω ότι θα μπορούσα να σας ικανοποιήσω». Έκανε μια απολογητική κίνηση με το απαλό του χέρι. «Βλέπετε πώς είναι εδώ μέσα. Θα το λέγατε και άδειο το κατάστημά μου. Μεταξύ μας, το εμπόριο αντικών δεν έχει μέλλον πια. Δεν υπάρχει ούτε ζήτηση ούτε προσφορά, λόγω έλλειψης εμπορεύματος. Τα έπιπλα, οι πορσελάνες, τα κρύσταλλα, όλα καταστράφηκαν με τον καιρό. Και βέβαια, τα περισσότερα μεταλλικά αντικείμενα τα έλιωσαν. Έχω χρόνια να δω μπρούτζινο κηροπήγιο».

Ο μικροσκοπικός χώρος, που αποτελούσε το εσωτερικό του μαγαζιού, ήταν ασφυκτικά γεμάτος, δεν υπήρχε όμως σχεδόν τίποτα που να έχει κάποια αξία. Τα ελεύθερα τετραγωνικά του δαπέδου ήταν περιορισμένα, γιατί ολόγυρα στους τοίχους ήταν σωριασμένες αμέτρητες σκονισμένες κορνίζες. Στη βιτρίνα του καταστήματος υπήρχαν δίσκοι με βίδες και παξιμάδια, άχρηστα ψαλίδια, σουγιάδες με σπασμένες λάμες, σκουριασμένα ρολόγια που είχαν ολοφάνερα σταματήσει να λειτουργούν από καιρό, κι άλλες παλιατσαρίες. Μόνο σε ένα μικρό τραπέζι στη γωνία υπήρχαν ανάκατα μικροαντικείμενα –λακαρισμένες ταμπακιέρες, καρφίτσες από αχάτη και άλλα τέτοια– που έδιναν την εντύπωση ότι κάτι ενδιαφέρον κρυβόταν ανάμεσά τους. Καθώς ο Γουίνστον

κατευθυνόταν προς το τραπέζι, το βλέμμα του μαγνητίστηκε από ένα στρογγυλό λείο αντικείμενο που άστραφτε απαλά κάτω από το φως της λάμπας. Το πήρε στα χέρια του.

Ήταν ένα βαρύ κομμάτι από γυαλί κυρτό από τη μία πλευρά, επίπεδο από την άλλη, που σχημάτιζε σχεδόν ημισφαίριο. Και το χρώμα και η υφή του γυαλιού άφηναν την παράξενη εντύπωση μιας απαλότητας, σαν του νερού της βροχής. Μέσα στο κέντρο του, μεγεθυμένο από την κυρτή επιφάνεια, υπήρχε ένα παράξενο ροδαλό ελικοειδές αντικείμενο που θύμιζε τριαντάφυλλο ή θαλάσσια ανεμώνη.

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε συνεπαρμένος.

«Αυτό είναι κοράλλι» είπε ο ηλικιωμένος. «Από τον Ινδικό Ωκεανό, μάλλον. Συνήθιζαν να τα ενσωματώνουν στο γυαλί. Αυτό πρέπει να κατασκευάστηκε τουλάχιστον εκατό χρόνια πριν. Μη σας πω και περισσότερα, αν κρίνω από την εμφάνισή του».

«Είναι πανέμορφο» είπε ο Γουίνστον.

«Είναι πανέμορφο» επιδοκίμασε ο άλλος. «Δεν υπάρχουν και πολλοί όμως που θα το έλεγαν στις μέρες μας». Έβηξε. «Λοιπόν, αν θα σας ενδιέφερε να το αγοράσετε, το κόστος του είναι μόνο τέσσερα δολάρια. Θυμάμαι πως κάποτε ένα τέτοιο αντικείμενο θα έπιανε οκτώ λίρες, και οκτώ λίρες ήταν –εντάξει, δεν μπορώ να υπολογίσω, πάντως ήταν πολλά χρήματα. Ποιος όμως ενδιαφέρεται για αυθεντικές αντίκες σήμερα; Ακόμα και για αυτές τις λίγες που έχουν απομείνει;»

Ο Γουίνστον πλήρωσε αμέσως τα τέσσερα δολάρια και έχωσε το αντικείμενο του πόθου του στην τσέπη του. Αυτό που τον τράβηξε δεν ήταν τόσο η ομορφιά του όσο το ότι απέπνεε τον αέρα μιας εποχής εντελώς διαφορετικής από τη σημερινή. Το απαλό, σαν το νερό της βροχής, γυαλί δεν έμοιαζε με κανένα γυαλί από όσα είχε δει μέχρι τώρα. Το αντικείμενο γινόταν διπλά ελκυστικό λόγω της προφανούς έλλειψης χρησιμότητας, αν και ο Γουίνστον θα έλεγε ότι κάποτε μάλλον χρησίμευε σαν χαρτοστάτης. Το ένιωθε βαρύ στην τσέπη του, ευτυχώς όμως δεν φούσκωνε πολύ. Το να έχει επάνω του ένα τέτοιο αντικείμενο ένα μέλος του Κόμματος ήταν αλλόκοτο και

ενοχοποιητικό. Καθετί παλιό και όμορφο ήταν πάντα ελαφρώς ύποπτο. Ο γέρος, τώρα που είχε πάρει τα τέσσερα δολάρια, έδειχνε πιο ευδιάθετος. Ο Γουίνστον συνειδητοποίησε ότι θα δεχόταν να του δώσει το αντικείμενο για τρία ή ακόμα και δύο δολάρια.

«Υπάρχει άλλο ένα δωμάτιο στον επάνω όροφο, που ίσως θα θέλατε να του ρίξετε μια ματιά» είπε. «Δεν έχει και πολλά για να δείτε, λίγα κομμάτια μόνο. Θα χρειαστούμε φως αν πρόκειται να ανέβουμε».

Άναψε μια λάμπα και προπορεύτηκε σκυφτός σε μια απότομη φθαρμένη σκάλα, πέρασε έναν στενό διάδρομο και μπήκε σε ένα δωμάτιο που δεν είχε θέα στον δρόμο αλλά σε μια χαλικόστρωτη αυλή και ένα δάσος από καμινάδες. Ο Γουίνστον παρατήρησε ότι η επίπλωση ήταν τακτοποιημένη σαν το δωμάτιο να επρόκειτο να κατοικηθεί. Υπήρχε ένα στενό χαλί στρωμένο στο πάτωμα, στους τοίχους κρέμονταν ένας δυο πίνακες και μια βαθιά ατημέλητη πολυθρόνα ήταν τραβηγμένη κοντά στο τζάκι. Στο ράφι πάνω από το τζάκι ένα παλιομοδίτικο γυάλινο ρολόι με δώδεκα ψηφία στην όψη του χτυπούσε ρυθμικά. Κάτω από το παράθυρο, ένα πελώριο κρεβάτι με στρώμα έπιανε το ένα τέταρτο του δωματίου.

«Εδώ ζούσαμε μέχρι που πέθανε η γυναίκα μου» είπε ο γέρος, απολογητικά σχεδόν. «Λίγο λίγο, ξεπουλάω τα έπιπλα. Κοιτάξτε τι ωραίο μαονένιο κρεβάτι ή μάλλον θα ήταν ωραίο αν μπορούσε κανείς να ξεφορτωθεί τους κοριούς. Φαντάζομαι όμως ότι θα το βρίσκατε λίγο ενοχλητικό».

Είχε σηκώσει τη λάμπα ψηλά, για να φωτίσει όλο το δωμάτιο. Το ζεστό ημίφως έδινε στον χώρο μια θελκτική όψη. Του Γουίνστον τού πέρασε η ιδέα ότι δεν θα ήταν δύσκολο να το νοικιάσει για λίγα δολάρια την εβδομάδα, αν βέβαια τολμούσε να το ρισκάρει. Ήταν μια ξέφρενη, απραγματοποίητη ιδέα που καλά θα έκανε να την εγκαταλείψει χωρίς δεύτερη σκέψη, αλλά το δωμάτιο είχε ξυπνήσει μέσα του μια νοσταλγία, μια προγονική ανάμνηση. Του φαινόταν ότι γνώριζε ακριβώς την αίσθηση του να κάθεται σε ένα τέτοιο δωμάτιο, στην πολυθρόνα δίπλα στη φωτιά, με τα πόδια να ακουμπούν στο προστατευτικό του τζακιού κι ένα τσαγερό να ζεσταίνει στο γείσο του. Ολότελα μόνος, ολότελα ασφαλής, να μη σε παρακολουθεί κανείς, να μη σε καταδιώκει καμία

φωνή, να μην ακούσ κανέναν άλλο ήχο εκτός από το γουργουρητό του τσαγερού και τον φιλικό ρυθμικό χτύπο του ρολογιού.

«Δεν υπάρχει τηλεοθόνη!» δεν μπόρεσε να μη σχολιάσει.

«Α!» είπε ο γέρος. «Ποτέ μου δεν είχα. Είναι μεγάλο έξοδο. Κι ούτε ένιωσα ποτέ την ανάγκη να αποκτήσω μία. Κοιτάξτε εκεί στη γωνία το όμορφο τραπέζι με τα ανοιγόμενα φύλλα. Θα πρέπει βέβαια να βάλετε καινούριους μεντεσέδες, αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε τα φύλλα».

Στην άλλη γωνία υπήρχε μια μικρή βιβλιοθήκη, και ο Γουίνστον κατευθυνόταν ήδη προς τα εκεί. Τα βιβλία της δεν παρουσίαζαν κανένα ενδιαφέρον. Η δίωξη και καταστροφή των βιβλίων εφαρμοζόταν διεξοδικά τόσο στα σπίτια των προλετάρων όσο και οπουδήποτε αλλού. Ήταν μάλλον απίθανο να βρίσκεται βιβλίο τυπωμένο πριν το 1960 σε όλη την Ωκεανία. Ο γέρος, με τη λάμπα στο χέρι, στεκόταν μπροστά σε έναν πίνακα με κορνίζα από ξύλο τριανταφυλλιάς. Ο πίνακας κρεμόταν στην άλλη πλευρά του τζακιού, απέναντι από το κρεβάτι.

«Λοιπόν, αν τυχόν σας ενδιαφέρουν οι παλιοί πίνακες...» άρχισε διακριτικά.

Ο Γουίνστον διέσχισε το δωμάτιο και στάθηκε να εξετάσει αυτό που απεικόνιζε. Ήταν μια γκραβούρα από αστάλι και παρίστανε ένα οβάλ κτίριο με παραλληλόγραμμα παράθυρα και έναν πυργίσκο μπροστά του. Το κτίριο περιβαλλόταν από ένα κιγκλίδωμα και στην πίσω άκρη διακρινόταν κάτι σαν άγαλμα. Ο Γουίνστον το κοίταξε για λίγο. Του φαινόταν αόριστα οικείο, παρότι δεν θυμόταν το άγαλμα.

«Η κορνίζα είναι βιδωμένη στον τοίχο, θα μπορούσα όμως να σας την ξεβιδώσω, αν το επιθυμείτε» είπε ο γέρος.

«Το γνωρίζω αυτό το κτίριο» είπε τελικά ο Γουίνστον. «Τώρα είναι ερείπια. Βρίσκεται στη μέση του δρόμου, έξω από το Παλάτι της Δικαιοσύνης».

«Σωστά. Έξω από τα Δικαστήρια. Βομβαρδίστηκε το –α! πάνε πολλά χρόνια. Κάποτε ήταν εκκλησία, ο Άγιος Κλήμης των Δανών». Χαμογέλασε

απολογητικά, σαν να ήξερε ότι θα έλεγε κάτι ελαφρώς γελοίο και πρόσθεσε: «Πορτοκάλια και λεμόνια λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη».

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Α! “Πορτοκάλια και λεμόνια λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη” ήταν ένα τραγουδάκι που το λέγαμε παιδιά. Δεν θυμάμαι πώς συνέχιζε, θυμάμαι όμως πώς τελείωνε. “Να κερί να σε φωτίσει στο κρεβάτι, να λεπίδα να σου κόψει το κεφάλι”. Ήταν κάτι σαν χορός. Τα παιδιά σήκωναν τα χέρια τους ψηλά κι εσύ περνούσες από κάτω, κι όταν έφταναν στο “να λεπίδα να σου κόψει το κεφάλι”, κατέβαζαν τα χέρια και σε έπιαναν. Μέσα στους στίχους μπορούσε να βρει κανείς όλες τις εκκλησίες του Λονδίνου –σίγουρα πάντως τις πιο σπουδαίες».

Ο Γουίνστον αναρωτήθηκε σε ποιον αιώνα να είχε χτιστεί η εκκλησία. Πάντα ήταν δύσκολο να προσδιορίσεις την ηλικία ενός Λονδρέζικου κτιρίου. Οτιδήποτε ογκώδες και εντυπωσιακό, αν έδειχνε σχετικά καινούριο, αυτόματα κατατασσόταν στα μετά την Επανάσταση κτίρια, ενώ οτιδήποτε εμφανώς παλαιότερο αποτελούσε χαρακτηριστικό μιας ομιχλώδους περιόδου που ονομαζόταν Μεσαιώνας. Οι αιώνες του καπιταλισμού θεωρούνταν ότι είχαν δημιουργήσει μόνο ασήμαντα έργα. Τώρα πια δεν μπορούσε κανείς να μάθει ιστορία από την αρχιτεκτονική, όπως δεν μπορούσε να τη μάθει μέσα από τα βιβλία. Τα αγάλματα, οι επιγραφές, οι επιτύμβιες πλάκες, τα ονόματα των δρόμων –οτιδήποτε θα μπορούσε να ρίξει φως στο παρελθόν είχε παραποιηθεί συστηματικά.

«Δεν ήξερα ότι ήταν εκκλησία» είπε ο Γουίνστον.

«Στην πραγματικότητα έχουν απομείνει αρκετές» είπε ο γέρος «αν και έχουν άλλη χρήση πια. Για να δω, πώς συνέχιζε εκείνο το παιδικό τραγουδάκι; Α! Το βρήκα!»

“Πορτοκάλια και λεμόνια, λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη.

Μου χρωστάς τρία φαρδίνια, λεν οι καμπάνες του Άη Μαρτίνου”.

Ορίστε, μέχρι εδώ θυμάμαι. Το φαρδίνο ήταν ένα μικρό χάλκινο νόμισμα, που έμοιαζε με το σεντ».

«Πού βρισκόταν ο Άγιος Μαρτίνος;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Ο Άγιος Μαρτίνος; Υπάρχει ακόμα. Βρίσκεται στην Πλατεία της Νίκης, δίπλα στην πινακοθήκη. Ένα κτίριο με τριγωνική είσοδο, κολόνες στην πρόσοψη και μια εντυπωσιακή σκάλα».

Ο Γουίνστον γνώριζε καλά το μέρος. Ήταν μουσείο που το χρησιμοποιούσαν για προπαγανδιστικές εκθέσεις ποικίλης θεματικής – μικρογραφίες βομβών και Πλωτών Οχυρών, κέρνα ομοιώματα που αναπαριστούσαν τις φρικαλεότητες του εχθρού και άλλα παρόμοια.

«Ο Άγιος Μαρτίνος των Αγρών, έτσι λεγόταν» συμπλήρωσε ο γέρος «αν και δεν θυμάμαι να υπήρχαν αγροί εκεί γύρω».

Ο Γουίνστον δεν αγόρασε τον πίνακα. Θα ήταν ένα απόκτημα ακόμη πιο ανάρμοστο από τον γυάλινο χαρτοστάτη. Ούτε θα είχε τρόπο να τον μεταφέρει στο διαμέρισμά του ακόμα κι αν τον έβγαζε από την κορνίζα του. Παρ' όλα αυτά, χασομέρησε λίγα λεπτά κουβεντιάζοντας με τον γέρο, για τον οποίον έμαθε ότι δεν λεγόταν Γουίκς –όπως θα συμπεραίνε κάποιος από την επιγραφή στην πρόσοψη του μαγαζιού– αλλά Τσάρινγκτον. Ο κύριος Τσάρινγκτον ήταν χήρος, εξήντα τριών χρονών και διατηρούσε το κατάστημα επί τριάντα συναπτά έτη. Όλο αυτό το διάστημα το είχε σκοπό να αλλάξει το όνομα πάνω από τη βιτρίνα, ποτέ του όμως δεν το πήρε οριστικά απόφαση. Όση ώρα κουβέντιαζαν, το μισοξεχασμένο τραγουδάκι έπαιζε στο μυαλό του Γουίνστον: “Πορτοκάλια και λεμόνια, λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη, μου χρωστάς τρία φαρδίνια, λεν οι καμπάνες του Άη Μαρτίνου”. Τι παράξενο! Όταν το σιγοτραγουδούσες, είχες την ψευδαίσθηση ότι πράγματι άκουγες καμπάνες, τις καμπάνες ενός χαμένου Λονδίνου που υπήρχε ακόμα κάπου, μεταμορφωμένο και ξεχασμένο. Του φαινόταν πως τις άκουγε να ηχούν από το ένα φανταστικό καμπαναριό στο άλλο. Κι όμως, από όσο μπορούσε να θυμηθεί, δεν είχε ακούσει ποτέ στη ζωή του καμπάνες να ηχούν.

Άφησε πίσω του τον κύριο Τσάρινγκτον και κατέβηκε μόνος τις σκάλες, για να μην τον δει ο γέρος να κατοπτρεύει τον δρόμο προτού βγει από το μαγαζί. Προφανώς δεν αποτελούσε κάτι πιο επικίνδυνο από τα να σημειώσει απουσία στο Κοινοτικό Κέντρο. Το πιο τρελό και ριψοκίνδυνο ήταν που,

έχοντας ήδη αγοράσει το ημερολόγιο, επισκέφτηκε ξανά το κατάστημα και μάλιστα χωρίς καν να γνωρίζει αν θα μπορούσε να εμπιστευτεί τον ιδιοκτήτη του. Και όμως...

Ναι, θα επέστρεφε. Το σκέφτηκε ξανά. Θα αγόραζε κι άλλα άχρηστα όμορφα κομμάτια. Θα αγόραζε την γκραβούρα του Αγίου Κλήμη των Δανών, θα την έβγαζε από την κορνίζα της και θα τη μετέφερε στο σπίτι του κρυμμένη κάτω από το σακάκι της στολής του. Θα αποσπούσε από τη μνήμη του κυρίου Τσάρινγκτον το υπόλοιπο τραγουδάκι. Ακόμα και το τρελό σχέδιο να νοικιάσει το δωμάτιο του πάνω ορόφου πέρασε στιγμιαία από το μυαλό του. Η έξαψη του τον έκανε απρόσεκτο για μερικά δευτερόλεπτα. Βγήκε από το μαγαζί χωρίς προηγουμένως να έχει ρίξει μια ματιά από το παράθυρο. Είχε κιόλας αρχίσει να σιγομουρμουρίζει σε ένα αυτοσχέδιο μουσικό μοτίβο:

«Πορτοκάλια και λεμόνια, λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη.

Μου χρωστάς τρία φαρδίνια, λεν ...»

Ξαφνικά η καρδιά του πάγωσε κι ο φόβος τρύπωσε στα σωθικά του. Μια φιγούρα με μπλε φόρμα κατέβαινε το πεζοδρόμιο. Δεν ήταν ούτε δέκα μέτρα μακριά του. Η κοπέλα από το Τμήμα Φαντασίας, η μελαχρινή! Το φως ήταν λιγοστό, αυτό όμως δεν τον εμπόδισε να την αναγνωρίσει. Τον κοίταξε καταπρόσωπο και συνέχισε βιαστική, σαν να μην τον είχε δει.

Για μερικά δευτερόλεπτα, ο Γουίνστον παρέλυσε στη θέση του. Μετά, έστριψε δεξιά κι απομακρύνθηκε με βαριά βήματα χωρίς να προσέξει ότι είχε πάρει λάθος κατεύθυνση. Τουλάχιστον είχε ξεκαθαριστεί ένα ζήτημα. Δεν είχε πια καμία αμφιβολία ότι η κοπέλα τον κατασκόπευε. Προφανώς τον είχε ακολουθήσει, γιατί πόση σύμπτωση ήταν πια να τύχει να περπατάει το ίδιο απόγευμα, στο ίδιο σκοτεινό σοκάκι, χιλιόμετρα μακριά από τις συνοικίες όπου ζούσαν τα μέλη του Κόμματος; Παραήταν μεγάλη σύμπτωση. Είτε ήταν πράγματι πράκτορας της Αστυνομίας της Σκέψης είτε κάποια ευσυνείδητη ερασιτέχνης κατάσκοπος, λίγη σημασία είχε. Το ότι τον παρακολουθούσε ήταν αρκετό από μόνο του. Μάλλον θα τον είχε δει να μπαίνει και στην παμπ.

Ο Γουίνστον κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια για να συνεχίσει τον δρόμο του. Το γυάλινο εξόγκωμα στην τσέπη του τον χτυπούσε στον γοφό σε κάθε

του βήμα. Το είχε μισοπάρει απόφαση να χουφτώσει το αντικείμενο και να το ξεφορτωθεί. Το χειρότερο ήταν ο πόνος στην κοιλιά του. Για λίγα λεπτά βίωσε την αίσθηση ότι θα πέθαινε αν δεν έβρισκε στα γρήγορα μια τουαλέτα. Δεν υπήρχαν όμως δημόσιες τουαλέτες σε τέτοιες συνοικίες. Μετά, ο σπασμός υποχώρησε αφήνοντας πίσω του μια γλυκιά ενόχληση.

Ο δρόμος ήταν αδιέξοδος. Σταμάτησε αναποφάσιστος, μετά στράφηκε κι έκανε την ίδια διαδρομή από την ανάποδη, ενώ σκεφτόταν ότι η κοπέλα τον είχε προσπεράσει μόνο τρία λεπτά πριν. Αν έτρεχε, ήταν πιθανόν να την προλάβαινε. Θα ακολουθούσε τα βήματά της μέχρι να φτάσουν κάπου απόμερα και μετά θα της έλιωνε το κεφάλι με μια πέτρα. Το γυάλινο μπιχλιμπίδι στην τσέπη του θα ήταν ιδανικό για αυτή τη δουλειά. Εγκατέλειψε όμως την ιδέα αμέσως, γιατί ακόμα και η σκέψη της παραμικρής φυσικής προσπάθειας του φαινόταν ανυπόφορη. Δεν μπορούσε να τρέξει, ούτε να καταφέρει ένα χτύπημα. Εξ άλλου η κοπέλα ήταν νέα και εύρωστη και μπορούσε να υπερασπιστεί τον εαυτό της. Σκέφτηκε μήπως να έτρεχε στα γρήγορα στο Κοινοτικό Κέντρο και να έμενε εκεί μέχρι που θα έκλεινε, κάτι που θα του εξασφάλιζε ένα άλλοθι. Κι αυτό όμως του ήταν αδύνατον. Τον είχε καταλάβει μια θανάσιμη κούραση. Το μόνο που ήθελε ήταν να γυρίσει στο διαμέρισμά του και να καθίσει να ηρεμήσει.

Ήταν περασμένες είκοσι δύο, όταν πια επέστρεψε σπίτι. Τα φώτα θα έσβηναν το αργότερο στις είκοσι τρεις και μισή. Πήγε στην κουζίνα και κατάπιε σχεδόν ένα φλιτζάνι Τζιν της Νίκης. Μετά πήγε στο τραπέζι στην εσοχή του καθιστικού κι έβγαλε το ημερολόγιο από το συρτάρι. Δεν το άνοιξε όμως αμέσως. Από την τηλεοθόνη, μια άγαρμπη γυναικεία φωνή κραύγαζε ένα πατριωτικό τραγούδι. Ο Γουίνστον απόμεινε να κοιτάζει το μουαρέ εξώφυλλο του τετραδίου προσπαθώντας να μην ακούει τη φωνή, χωρίς επιτυχία όμως.

Τη νύχτα έρχονταν να σε πιάσουν, πάντα τη νύχτα. Το καλύτερο που είχες να κάνεις ήταν να σκοτωθείς προτού σε πιάσουν. Αναμφίβολα, κάποιιοι το έκαναν. Πολλές από τις εξαφανίσεις, στην πραγματικότητα, ήταν αυτοκτονίες. Όμως, χρειαζόταν απελπισμένο κουράγιο για να δώσεις τέλος στη ζωή σου σε έναν κόσμο όπου ήταν αδύνατον να προμηθευτείς ένα όπλο ή οποιοδήποτε γρήγορο και αποτελεσματικό δηλητήριο. Σκέφτηκε με κάποια έκπληξη πόσο

βιολογικά άχρηστος ήταν ο πόνος και ο φόβος, σκέφτηκε την προδοσία του ανθρώπινου σώματος, που κοκαλώνει ανήμπορο τη στιγμή που χρειάζεται να καταβάλλει προσπάθεια. Θα μπορούσε να κάνει την μελαχρινή κοπέλα να σωπάσει για πάντα, αν προλάβαινε να δράσει γρήγορα. Ακριβώς όμως εξαιτίας του τεράστιου κινδύνου που διέτρεχε, έχασε κάθε δύναμη να ενεργήσει. Ξαφνικά συνειδητοποίησε ότι σε στιγμές κρίσης δεν αγωνιζόσουν ενάντια σε έναν εξωτερικό εχθρό, αλλά ενάντια στο ίδιο σου το σώμα. Ακόμα και τώρα, παρά το τζιν, ο βουβός πόνος στην κοιλιά του τον εμπόδιζε να σκεφτεί κάτι παραπάνω. Κατάλαβε πως το ίδιο συνέβαινε σε όλες τις τραγικές ή ηρωικές καταστάσεις. Στο πεδίο της μάχης, στον θάλαμο βασανιστηρίων, σ' ένα πλοίο που βυθιζόταν ξεχνούσες αμέσως τους λόγους για τους οποίους πάλευες, γιατί το σώμα ήταν ικανό να φουσκώσει μέχρι να κυριεύσει το σύμπαν. Ακόμα κι όταν δεν είχες παραλύσει από τον φόβο σου ή δεν ούρλιαζες από τον πόνο, η ζωή δεν ήταν άλλο από έναν συνεχή αγώνα ενάντια στην πείνα, το κρύο ή την αϋπνία, ενάντια σ' ένα βαρύ στομάχι ή στον πονόδοντο.

Άνοιξε το ημερολόγιο. Ήταν σημαντικό να καταγράψει κάτι. Η γυναίκα στην τηλεθόνη άρχισε καινούριο τραγούδι. Η φωνή της έμοιαζε να τρυπάει το μυαλό του σαν αιχμηρά θραύσματα γυαλιού. Προσπάθησε να σκεφτεί τον Ο' Μπράιεν, για τον οποίον ή στον οποίον έγραφε το ημερολόγιο. Αντί γι' αυτό όμως, άρχισε να σκέφτεται τι θα του συνέβαινε μόλις τον έπιανε στα χέρια της η Αστυνομία της Σκέψης. Δεν είχε σημασία αν θα σε σκότωναν αμέσως. Το να σε σκοτώσουν ήταν αναμενόμενο. Πριν τον θάνατο όμως (κανείς δεν μιλούσε για αυτά τα πράγματα, όλοι όμως το γνώριζαν) έπρεπε να υποστείς τη ρουτίνα της ομολογίας: να σέρνεσαι στο πάτωμα και να ουρλιάζεις να σε λυπηθούν, ο ήχος από τα σπασμένα κόκκαλα, τα βγαλμένα δόντια, οι ματωμένες τούφες των ξεριζωμένων μαλλιών.

Γιατί έπρεπε να το υπομείνεις, αφού το τέλος ήταν πάντα το ίδιο; Γιατί να μην μπορείς να αφαιρέσεις μερικές ημέρες ή εβδομάδες από τη ζωή σου; Κανείς ποτέ δεν ξέφυγε από την παρακολούθηση. Όλοι, χωρίς εξαίρεση, ομολογούσαν στο τέλος. Αν σε έβρισκαν ένοχο εγκλήματος της σκέψης, ήταν σίγουρο ότι μέχρι μία συγκεκριμένη ημερομηνία θα ήσουν νεκρός. Γιατί λοιπόν αυτή η φρίκη που δεν άλλαζε το παραμικρό έπρεπε να διαιωνίζεται;

Προσπάθησε, σημειώνοντας κάποια επιτυχία, να φέρει ξανά εμπρός του την εικόνα του Ο' Μπράιεν. "Θα συναντηθούμε εκεί που δεν υπάρχει σκοτάδι" του είχε πει ο Ο' Μπράιεν. Ο Γουίνστον ήξερε τι σήμαινε ή έτσι τουλάχιστον νόμιζε. Το μέρος όπου δεν υπήρχε σκοτάδι ήταν το φανταστικό μέλλον, αυτό που δεν θα έβλεπε ποτέ κανείς, ένα μέλλον όμως που μπορούσε να οραματιστεί και να μοιραστεί μεταφυσικά. Με τη φωνή από την τηλεοθόνη να του τριβελίζει τα αυτιά όμως, δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει τις σκέψεις του. Έβαλε ένα τσιγάρο στο στόμα του. Ο μισός καπνός έπεσε αμέσως στη γλώσσα του, μια πικρή σκόνη που ήταν δύσκολο να φτύσει. Το πρόσωπο του Μεγάλου Αδελφού πλημμύρισε το μυαλό του, σβήνοντας το πρόσωπο του Ο' Μπράιεν. Έβγαλε ένα νόμισμα από την τσέπη του και το κοίταξε ακριβώς όπως είχε κάνει μερικές ημέρες πριν. Το σοβαρό, ήρεμο, προστατευτικό πρόσωπό του τον κοιτούσε κατάματα. Τι είδους χαμόγελο να κρυβόταν κάτω από το σκούρο μουστάκι; Σαν τον βαρύ, πένθιμο ήχο μιας καμπάνας, οι λέξεις ξαναήρθαν στο μυαλό του:

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΡΗΝΗ.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ.

Η ΑΓΝΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΗ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΤΑΝ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ ΠΡΩΙΝΟΥ, ΟΤΑΝ Ο ΓΟΥΪΝΣΤΟΝ ΑΦΗΣΕ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΓΙΑ ΝΑ πάει στην τουαλέτα.

Από την άλλη άκρη του μακρόστενου άπλετα φωτισμένου διαδρόμου μια μοναχική σιλουέτα ερχόταν προς το μέρος του. Ήταν η μελαχρινή κοπέλα. Είχαν περάσει τέσσερις μέρες από τη βραδιά που την είχε πετύχει έξω από το παλαιοπωλείο. Καθώς τον πλησίαζε, είδε ότι το δεξί της χέρι ήταν κρεμασμένο σε έναν ιμάντα ανάρτησης, που από μακριά δεν διακρινόταν, καθώς είχε το ίδιο χρώμα με τη φόρμα της. Προφανώς είχε χτυπήσει το χέρι της καθώς χειριζόταν ένα από τα καλειδοσκόπια όπου σκαρώνονταν οι υποθέσεις των μυθιστορημάτων. Ήταν ένα είδος ατυχήματος που συνέβαινε συχνά στο Τμήμα Φαντασίας.

Τους χώριζαν ίσως τέσσερα μέτρα όταν η κοπέλα σκόνταψε κι έπεσε με τα μούτρα στο πάτωμα. Μια δυνατή κραυγή πόνου της ξέφυγε. Μάλλον είχε προσγειωθεί πάνω στο χτυπημένο της χέρι. Ο ΓουΪνστον κοντοστάθηκε. Το πρόσωπό της είχε πανιάσει και το στόμα της έδειχνε πιο κόκκινο από ποτέ. Τα μάτια της ήταν καρφωμένα επάνω του δείχνοντας παράκληση, περισσότερο από τον φόβο παρά από τον πόνο.

Κάτι περίεργο δόνησε την καρδιά του ΓουΪνστον. Μπροστά του βρισκόταν ένας εχθρός που προσπαθούσε να τον σκοτώσει. Μπροστά του όμως βρισκόταν κι ένα ανθρώπινο πλάσμα που πονούσε και ίσως είχε σπάσει

κάποιο κόκκαλο. Ήδη είχε πλησιάσει ενστικτωδώς, για να τη βοηθήσει. Τη στιγμή που την είδε να πέφτει πάνω στο δεμένο της χέρι, ένιωσε σαν να πονούσε ο ίδιος.

«Χτυπήσατε;» τη ρώτησε.

«Δεν είναι τίποτα. Το χέρι μου. Σε ένα λεπτό θα έχει περάσει».

Ακουγόταν σαν να φτερούγιζε η καρδιά της. Σίγουρα ήταν κατάχλωμη.

«Μήπως σπάσατε κάτι;»

«Όχι, καλά είμαι. Πόνεσε για λίγο, τίποτα άλλο».

Άπλωσε το ελεύθερο χέρι της προς το μέρος του, και ο Γουίνστον τη βοήθησε να σηκωθεί. Είχε ξαναβρεί λίγο από το χρώμα της και έδειχνε πολύ καλύτερα.

«Δεν είναι τίποτα» επανέλαβε βιαστικά. «Χτύπησα λίγο στον καρπό. Ευχαριστώ, σύντροφε!»

Και με αυτά τα λόγια συνέχισε τον δρόμο της με γρήγορο ρυθμό, σαν να μην είχε συμβεί το παραμικρό. Το όλο περιστατικό δεν κράτησε ούτε μισό λεπτό. Το να μην αφήνεις τα συναισθήματα να διαγράφονται στο πρόσωπό σου ήταν μια συνήθεια που γινόταν ένστικτο. Έτσι κι αλλιώς, όσο κράτησε το συμβάν, στέκονταν και οι δύο μπροστά σε μια τηλεοθόνη. Παρ' όλα αυτά, ήταν πολύ δύσκολο για τον Γουίνστον να μην προδώσει μια στιγμιαία έκπληξη, γιατί στα δύο τρίτα δευτερόλεπτα που μεσολάβησαν όσο τη βοηθούσε να σηκωθεί, η κοπέλα είχε βάλει κρυφά κάτι στο χέρι του. Δεν υπήρχε καμία αμφιβολία ότι το είχε κάνει επίτηδες. Αυτό που έσφιγγε τώρα στη χούφτα του ήταν κάτι μικρό και επίπεδο. Με το που μπήκε στις τουαλέτες, το μετέφερε στην τσέπη του και το ψαχούλεψε με την άκρη των δαχτύλων. Ήταν ένα κομματάκι χαρτί διπλωμένο στα τέσσερα.

Όσο στεκόταν στο ουρητήριο, κατάφερε πασπατεύοντάς το λίγο ακόμα να το ξεδιπλώσει. Προφανώς κάποιου είδους μήνυμα θα ήταν γραμμένο επάνω του. Για μια στιγμή μπήκε στον πειρασμό να κρυφτεί σε μια κλειστή τουαλέτα και να το διαβάσει αμέσως. Αυτό όμως ήξερε καλά πως ήταν

καθαρή τρέλα. Στις τουαλέτες ήσουν πιο σίγουρος από οπουδήποτε αλλού ότι οι τηλεοθόνες σε παρακολουθούσαν συνεχώς.

Επέστρεψε στη θέση του, κάθισε, έβγαλε το μικροσκοπικό χαρτί και το πέταξε τυχαία ανάμεσα στα άλλα χαρτιά πάνω στο γραφείο του. Φόρεσε τα γυαλιά του και τράβηξε τον φωνογράφο κοντά του. “Πέντε λεπτά” είπε από μέσα του. “Πέντε λεπτά το λιγότερο”. Η καρδιά του χτυπούσε άγρια στο στήθος του. Ευτυχώς, η δουλειά που διεκπεραίωνε ήταν απλή ρουτίνα. Είχε να διορθώσει μια μεγάλη λίστα αριθμών, κάτι που δεν χρειαζόταν και ιδιαίτερη προσοχή.

Ό,τι κι αν ήταν γραμμένο στο χαρτί, θα είχε μάλλον κάποια πολιτική σημασία. Δύο πιθανότητες έπαιζαν στο μυαλό του. Η κοπέλα ήταν πράκτορας της Αστυνομίας της Σκέψης, όπως ακριβώς το φοβόταν, μια πιθανότητα λογική και αναμενόμενη. Δεν γνώριζε γιατί η Αστυνομία της Σκέψης θα επέλεγε έναν τέτοιο τρόπο για να στέλνει τα μηνύματά της, ίσως όμως είχαν τους λόγους τους. Το μήνυμα στο χαρτί θα μπορούσε να είναι μια απειλή, μια κλήτευση, μια διαταγή να αυτοκτονήσει, μια οποιαδήποτε παγίδα. Όμως μια άλλη πιο τρελή πιθανότητα του ερχόταν στο μυαλό συνεχώς, κι ας προσπάθησε, μάταια, να τη διώξει. Ότι δηλαδή, το μήνυμα δεν προερχόταν από την Αστυνομία της Σκέψης, αλλά από κάποια μυστική οργάνωση. Ίσως η Αδελφότητα να υπήρχε τελικά! Ίσως η κοπέλα να ήταν μέλος της! Σίγουρα η ιδέα ήταν παράλογη, ήταν όμως το πρώτο που του ήρθε στο μυαλό με το που ένωσε το χαρτάκι στο χέρι του. Η άλλη, πιο πιθανή εξήγηση, ακολούθησε μερικά λεπτά αργότερα. Κι ακόμα και τώρα, παρότι η λογική του τού έλεγε ότι το μήνυμα μάλλον σήμαινε θάνατο, δεν το πίστευε. Η καρδιά του χτυπούσε γοργά, με δυσκολία κρατούσε σταθερή τη φωνή του καθώς υπαγόρευε τους αριθμούς στον φωνογράφο.

Τύλιξε σε ρολό τη δουλειά που είχε ολοκληρώσει και το έριξε στον αεροσωλήνα. Είχαν περάσει οκτώ λεπτά. Στερέωσε τα γυαλιά του στη μύτη του, αναστέναξε και τράβηξε κοντά του την επόμενη στοίβα χαρτιών, πάνω στα οποία βρισκόταν το χαρτάκι. Το ίσιωσε. Πάνω του ήταν γραμμένο με μεγάλα ακατάστατα γράμματα:

ΣΕ ΑΓΑΠΩ.

Για μερικά δευτερόλεπτα είχε μείνει τόσο άναυδος που ούτε μπόρεσε να πετάξει το ενοχοποιητικό χαρτί στην τρύπα της μνήμης. Κι όταν το αποφάσισε, παρότι γνώριζε πόσο επικίνδυνο ήταν να δείξεις ιδιαίτερο ενδιαφέρον για κάτι, δεν μπόρεσε να αντισταθεί και να μην το διαβάσει μία ακόμη φορά, ώστε να σιγουρευτεί ότι δεν είχε φανταστεί τις λέξεις.

Το υπόλοιπο μέρος του πρωινού, ο Γουίνστον δυσκολεύτηκε να συγκεντρωθεί στη δουλειά του. Το χειρότερο δεν ήταν ότι έπρεπε να εστιάσει σε μια ακολουθία ανιαρών ασχολιών, αλλά ότι έπρεπε να κρύψει την ταραχή του από την τηλεοθόνη. Ένιωθε ότι μια φωτιά τού έκαιγε τα σωθικά. Το μεσημεριανό φαγητό στη ζεστή, θορυβώδη και γεμάτη κόσμο καντίνα ήταν ένα μαρτύριο! Είχε την ελπίδα ότι θα έμενε για λίγο μόνος την ώρα του φαγητού, αλλά για κακή του τύχη ο βλάκας ο Πάρσονς στρογγυλοκάθισε δίπλα του, με την ιδρωτίλα του, που κάλυπτε ως και αυτή τη στυφή μυρωδιά του ζωμώδους κρέατος, και την ακατάσχετη φλυαρία του για τις προετοιμασίες της Εβδομάδας Μίσους. Έδειχνε υπερβολικά ενθουσιασμένος με ένα ομοίωμα από χαρτοπολτό του κεφαλιού του Μεγάλου Αδελφού, δύο μέτρα πλατύ, που είχε κατασκευάσει για την περίπτωση η ομάδα των Κατασκόπων στην οποία ανήκε η κόρη του. Το εκνευριστικό ήταν ότι μέσα στη γενική οχλαγωγία, ο Γουίνστον δεν μπορούσε να ακούσει τι του έλεγε ο Πάρσονς, με αποτέλεσμα να πρέπει κάθε λίγο να του ζητάει να επαναλάβει κάποια χαζοχαρούμενη παρατήρηση. Μια φορά μόνο πήρε το μάτι του την κοπέλα, να κάθεται μαζί με άλλες δύο σε ένα τραπέζι στο βάθος της αίθουσας. Έμοιαζε να μην τον έχει προσέξει. Ο Γουίνστον δεν ξανακοίταξε προς εκείνη την κατεύθυνση.

Το απόγευμα πέρασε πιο υποφερτά. Αμέσως μετά το φαγητό κατέφθασε μια δύσκολη και λεπτής φύσης εργασία η οποία θα απαιτούσε αρκετές ώρες έως ότου ολοκληρωθεί και θα χρειαζόταν την απόλυτη προσοχή του, παίρνοντας την προτεραιότητα ανάμεσα στις άλλες ασχολίες. Ο Γουίνστον έπρεπε να παραποιήσει μια σειρά αναφορών σχετικών με την παραγωγή που αφορούσε ένα διάστημα πριν δύο χρόνια κι έπρεπε να εργαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς ένα εξέχον μέλος του Εσωτερικού Κόμματος που τώρα είχε πέσει σε δυσμένεια. Ήταν κάτι πάνω στο οποίο διέπρεπε ο Γουίνστον, κι έτσι, για περισσότερο από δύο ώρες, κατάφερε

να βγάλει την κοπέλα από το μυαλό του. Μετά, η ανάμνηση του προσώπου της επέστρεψε, και τον κατέλαβε μια έντονη και αβάσταχτη επιθυμία να μείνει μόνος. Μέχρι να καταφέρει όμως να βρεθεί στην απομόνωσή του, ήταν αδύνατον να σκεφτεί αυτή τη νέα εξέλιξη. Απόψε έπρεπε να περάσει το βράδυ του στο Κοινοτικό Κέντρο.

Καταβρόχθισε άλλο ένα άγευστο γεύμα στην καντίνα κι έτρεξε στο Κοινοτικό Κέντρο, όπου πήρε μέρος σε μια σοβαροφανή ανοησία που λεγόταν “ομαδική συζήτηση”, έπαιξε δύο παρτίδες πινγκ πονγκ, κατάπие αρκετά ποτήρια τζιν και κάθισε να ακούσει μια μισάωρη διάλεξη με τίτλο “ΑΓΓΣΟΣ και η σχέση του με το σκάκι”. Πέθαινε από πλήξη, για πρώτη φορά όμως δεν ένιωθε την ανάγκη να αποφύγει τη βραδιά στο Κέντρο. Στη θέα των λέξεων “σε αγαπώ”, τον είχε πλημμυρίσει ο πόθος να ζήσει. Ξαφνικά του φαινόταν ανόητο να ριψοκινδυνέψει έστω και ελάχιστα. Η ώρα πήγε είκοσι τρεις μέχρι να καταφέρει να γυρίσει στο σπίτι και στο κρεβάτι του. Μόνο τότε, στην ασφάλεια του σκοταδιού, μακριά από τον φόβο της τηλεοθόνης –αρκεί να έμενε σιωπηλός– μπόρεσε να σκεφτεί με την ησυχία του.

Υπήρχε ένα πρακτικό ζήτημα που έπρεπε να επιλυθεί. Πώς θα ερχόταν σε επαφή με την κοπέλα και πώς θα κανόνιζε να συναντηθούν; Δεν σκεφτόταν πια την πιθανότητα ότι η κοπέλα ίσως του έστηνε παγίδα. Ήξερε ότι δεν ίσχυε κάτι τέτοιο, εξαιτίας της ολοφάνερης ταραχής της όταν του είχε δώσει το σημείωμα. Προφανώς και ήταν πανικόβλητη. Είχε κάθε λόγο. Η ιδέα να αποκρούσει το φλερτ της δεν του πέρασε καθόλου από το μυαλό. Δεν ήταν ούτε πέντε νύχτες από τότε που κλωθογύριζε στις σκέψεις του να της λιώσει το κρανίο με μια πέτρα, αυτό όμως δεν είχε καμία σημασία. Σκέφτηκε το γυμνό, νεανικό της κορμί, όπως το είχε δει στο όνειρό του. Την είχε φανταστεί ανόητη, σαν όλες τις άλλες, με το μυαλό της πνιγμένο στα ψέματα και το μίσος, την καρδιά της ένα κομμάτι πάγο. Ένας παροξυσμός τον κατέλαβε στη σκέψη ότι θα μπορούσε να τη χάσει, ότι το λευκό νεανικό κορμί της μπορούσε να του ξεγλιστρήσει! Αυτό που φοβόταν περισσότερο ήταν μήπως η κοπέλα άλλαζε γνώμη αν δεν φρόντιζε να επικοινωνήσει σύντομα μαζί της. Όμως, η πρακτική δυσκολία μιας συνάντησης ήταν ανυπέρβλητο εμπόδιο. Έμοιαζε σαν να προσπαθούσες να κάνεις μια κίνηση στο σκάκι ενώ βρισκόσουν ήδη σε θέση

ματ. Όπου και να στρεφώσουν, η τηλεοθόνη σε παρακολουθούσε. Βασικά, κάθε δυνατός τρόπος επικοινωνίας μαζί της του είχε έρθει στο μυαλό στα πρώτα πέντε λεπτά από την ώρα που είχε διαβάσει το σημείωμα. Τώρα όμως, έχοντας χρόνο να σκεφτεί, εξέτασε έναν έναν όλους τους τρόπους, σαν να ήταν μια σειρά οργάνων τα οποία τακτοποιούσε πάνω σε ένα τραπέζι.

Προφανώς και δεν μπορούσε να επαναληφθεί μια συνάντηση του τύπου της πρωινής. Αν η κοπέλα δούλευε στο Τμήμα Αρχείων, ίσως να ήταν κάτι σχετικά εύκολο. Ο Γουίνστον όμως είχε μόνο μια αμυδρή ιδέα για τη θέση του Τμήματος Φαντασίας μέσα στο κτίριο, και εξάλλου δεν είχε καμία δικαιολογία για να βρεθεί εκεί. Αν γνώριζε πού έμενε η κοπέλα και τι ώρα σχολούσε από τη δουλειά, ίσως κατάφερνε να τη συναντήσει κάπου ή στον δρόμο για το σπίτι της. Το να προσπαθήσει όμως να την ακολουθήσει δεν ήταν ασφαλές, γιατί αυτό θα σήμαινε ότι έπρεπε να χρονοτριβήσει έξω από το Υπουργείο, κάτι που δεν θα περνούσε απαρατήρητο. Να της στείλει γράμμα με το ταχυδρομείο, ούτε συζητηση. Όλα τα γράμματα ανοίγονταν καθ' οδόν, και μάλιστα με ένα σύστημα απροκάλυπτα εμφανές. Βασικά, ελάχιστοι ήταν αυτοί που έγραφαν ακόμα γράμματα. Αν έπρεπε απαραίτητα να στείλεις ένα μήνυμα κάπου, υπήρχαν οι τυπωμένες κάρτες με μια λίστα φράσεων, και το μόνο που έκανες ήταν να διαγράψεις αυτές που δεν χρειαζόσουν. Τέλος πάντων, ούτε το όνομα της κοπέλας γνώριζε, πόσο μάλλον τη διεύθυνσή της. Τελικά αποφάσισε πως η καντίνα ήταν το πιο ασφαλές μέρος. Αν μπορούσε να ξεμοναχιάσει την κοπέλα σε ένα τραπέζι όχι πολύ κοντά στις τηλεοθόνες και με ένα ικανοποιητικό βουητό συζητήσεων γύρω τους, αν αυτές οι συνθήκες κρατούσαν, ας πούμε, για τριάντα δευτερόλεπτα, ίσως μπορούσαν να ανταλλάξουν μερικές κουβέντες.

Όλη την μετέπειτα εβδομάδα, η ζωή του Γουίνστον ήταν σαν ένα κουραστικό όνειρο. Την επόμενη ημέρα, η κοπέλα δεν εμφανίστηκε στην καντίνα παρά μόνο την ώρα που ο Γουίνστον έφευγε, όταν είχε μόλις ακουστεί το σφύριγμα της ειδοποίησης από την τηλεοθόνη. Προφανώς της είχαν αλλάξει βάρδια, γι' αυτό και είχε αργήσει. Προσπέρασαν ο ένας τον άλλον χωρίς να ανταλλάξουν ούτε ένα βλέμμα. Την μεθεπόμενη, η κοπέλα ήταν στην καντίνα τη συνηθισμένη ώρα παρέα με άλλες τρεις και κάθονταν ακριβώς

κάτω από μία τηλεθόνη. Μετά, για τρεις φρικτές ημέρες, δεν εμφανίστηκε καθόλου. Το σώμα και το μυαλό του Γουίνστον έμοιαζαν να έχουν προσβληθεί από μια αφόρητη ευαισθησία, ένα είδος διαπερατότητας που έκανε κάθε κίνηση, κάθε ήχο, κάθε επαφή, κάθε λέξη που έπρεπε να ακούσει ή να πει, μια αβάσταχτη αγωνία. Ακόμα και στον ύπνο του δεν μπορούσε να ξεφύγει από την εικόνα της κοπέλας. Εκείνες τις ημέρες ούτε που άγγιξε το ημερολόγιό του. Μόνο στη δουλειά του έβρισκε ανακούφιση, όπου κάποιες στιγμές μπορούσε να ξεχαστεί για δέκα λεπτά το πολύ. Δεν είχε καμία απολύτως ιδέα για το τι μπορεί να είχε συμβεί στην κοπέλα. Δεν μπορούσε να το διερευνήσει. Ίσως είχε εξαερωθεί ή αυτοκτονήσει, ίσως είχε μετατεθεί στην άλλη άκρη της Ωκεανίας. Το χειρότερο και πιθανότερο ήταν απλά να είχε αλλάξει γνώμη και να είχε αποφασίσει να τον αποφύγει.

Την επόμενη ημέρα εμφανίστηκε ξανά. Δεν είχε πια το χέρι της κρεμασμένο στον ιμάντα ανάρτησης, παρά μόνο έναν αυτοκόλλητο επίδεσμο γύρω από τον καρπό. Η ανακούφιση που ένιωσε βλέποντάς την ήταν τόση που δεν μπόρεσε να αντισταθεί και την κοίταξε καταπρόσωπο για αρκετά δευτερόλεπτα. Την επόμενη ημέρα παραλίγο να καταφέρει να της μιλήσει. Όταν μπήκε στην καντίνα, βρήκε την κοπέλα να κάθεται ολομόναχη σε ένα τραπέζι αρκετά μακριά από τον τοίχο. Ήταν νωρίς ακόμα και η αίθουσα δεν είχε πολύ κόσμο. Η ουρά για το φαγητό προχωρούσε, και ο Γουίνστον πήρε τον γεμάτο δίσκο του και κατευθύνθηκε προς το μέρος της κοπέλας, ενώ τα μάτια του έψαχναν θέση σε κάποιο τραπέζι πίσω της. Τους χώριζαν κάπου τρία μέτρα. Τότε, μια φωνή πίσω του φώναξε: «Σμιθ!» Έκανε πως δεν άκουσε. «Σμιθ!» επανέλαβε πιο δυνατά η φωνή. Δεν ωφελούσε. Στράφηκε αναγκαστικά. Ένας ξανθός νεαρός με ανόητη φάτσα, που άκουγε στο όνομα Γουίλσερ και τον γνώριζε ελάχιστα, έδειχνε χαμογελώντας την άδεια θέση στο τραπέζι του. Ήταν επικίνδυνο να αρνηθεί. Αφού τον είχαν αναγνωρίσει, πώς θα πήγαινε σε ένα τραπέζι όπου καθόταν μια κοπέλα μόνη της; Θα τραβούσε την προσοχή. Κάθισε χαμογελώντας φιλικά. Το ξανθό πρόσωπο φωτίστηκε, εξακολουθώντας να του χαμογελάει χαζά. Ο Γουίνστον καταλήφθηκε από μια παραισθήση, ότι έσπαγε αυτό το κεφάλι στη μέση με την αξίνα. Το τραπέζι της

κοπέλας γέμισε λίγα λεπτά αργότερα. Μάλλον όμως τον είχε δει να κατευθύνεται προς το μέρος της και ίσως να είχε καταλάβει.

Την επόμενη ημέρα, ο Γουίνστον φρόντισε να πάει νωρίς στην καντίνα. Η κοπέλα καθόταν φυσικά σε ένα τραπέζι, και πάλι μόνη. Ο τύπος στην ουρά, ακριβώς μπροστά από τον Γουίνστον, ήταν ένα μικρόσωμο ανθρωπάκι που θύμιζε σκαθάρι. Έκανε γρήγορες κινήσεις κι είχε εντελώς επίπεδο πρόσωπο με μικροσκοπικά καχύποπτα μάτια. Καθώς ο Γουίνστον γύριζε από τον πάγκο κρατώντας τον δίσκο του, είδε το ανθρωπάκι να πηγαίνει κατευθείαν προς το τραπέζι της κοπέλας. Οι ελπίδες του βούλιαξαν και πάλι. Υπήρχε μία κενή θέση σε ένα τραπέζι λίγο μακρύτερα, αλλά κάτι στην έκφραση του σκαθαρόμορφου ανθρωπάκου έδειχνε ότι θα κοιτούσε τη βολή του διαλέγοντας το πιο κοντινό τραπέζι. Τον ακολούθησε με παγωμένη καρδιά. Δεν μπορούσε να κάνει τίποτα, έπρεπε να πετύχει την κοπέλα μόνη της.

Εκείνη τη στιγμή ακούστηκε ένας τρομερός πάταγος. Ο ανθρωπάκος είχε βρεθεί στα τέσσερα στο πάτωμα της καντίνας, ο δίσκος του είχε τιναχτεί στον αέρα και δύο ρυάκια σούπας και καφέ κυλούσαν στο δάπεδο. Στυλώθηκε όπως όπως στα πόδια του, ρίχνοντας μια κακιασμένη ματιά στον Γουίνστον, σαν να τον υποψιαζόταν ότι του είχε βάλει τρικλοποδιά, αλλά δεν δόθηκε συνέχεια. Λίγα δευτερόλεπτα αργότερα ο Γουίνστον, με την καρδιά του να χτυπάει ξέφρενα, καθόταν στο τραπέζι της κοπέλας.

Δεν την κοίταξε. Άδειασε τον δίσκο του και άρχισε να τρώει. Ήταν σημαντικό να της μιλήσει αμέσως, προτού εμφανιστεί κάποιος άλλος στο τραπέζι. Τώρα όμως τον είχε καταλάβει ένας αδιανόητος φόβος. Είχε ήδη περάσει μία εβδομάδα από την πρώτη τους προσέγγιση. Μπορεί η κοπέλα να είχε αλλάξει γνώμη, σίγουρα θα είχε αλλάξει γνώμη! Αδύνατον να είχε αίσιο τέλος η ιστορία. Τέτοια πράγματα δεν συνέβαιναν στην κανονική ζωή.

Ο Γουίνστον θα είχε εγκαταλείψει κάθε προσπάθεια να μιλήσει αν εκείνη ακριβώς τη στιγμή δεν έβλεπε τον Άμπλφορθ, τον ποιητή με τα τριχωτά αυτιά, να διασχίζει νωθρά την αίθουσα, με τον δίσκο στο χέρι, ψάχνοντας να κάτσει κάπου. Ο Άμπλφορθ έτρεφε μια αδιόρατη συμπάθεια για τον Γουίνστον και σίγουρα, αν τον έπαιρνε το μάτι του, θα καθόταν στο τραπέζι του. Ο Γουίνστον είχε μόνο ένα λεπτό να δράσει. Και αυτός και η κοπέλα συνέχιζαν να τρώνε. Το

φαγητό ήταν κάτι αραιό, μάλλον σούπα με φασόλια. Ο Γουίνστον άρχισε να μιλάει μουρμουρίζοντας χαμηλόφωνα. Κανένας από τους δύο δεν σήκωσε το βλέμμα. Συνέχισαν να φέρνουν το κουτάλι με τη σούπα στο στόμα τους και στο ενδιάμεσο αντάλασσαν τις απαραίτητες λέξεις με χαμηλή άχρωμη φωνή.

«Τι ώρα τελειώνεις τη δουλειά;»

«Στις δεκαοκτώ και μισή».

«Πού μπορούμε να συναντηθούμε;»

«Στην Πλατεία της Νίκης, κοντά στο μνημείο».

«Είναι γεμάτη τηλεοθόνες».

«Αν έχει κόσμο, δεν πειράζει».

«Θα μου κάνεις σήμα;»

«Όχι. Μη με πλησιάζεις παρά μόνο αν με δεις μέσα σε πολύ κόσμο. Και μη με κοιτάξεις. Μείνε μόνο κάπου κοντά μου».

«Τι ώρα;»

«Στις δεκαεννιά».

«Εντάξει».

Ο Άμπλφορθ τελικά δεν είδε τον Γουίνστον και κάθισε σε άλλο τραπέζι.

Δεν αντάλλαξε άλλη κουβέντα με την κοπέλα, και, όσο ήταν δυνατόν σε δύο ανθρώπους που κάθονταν αντικριστά στο ίδιο τραπέζι, δεν κοιτάχτηκαν. Η κοπέλα τελείωσε το φαγητό της στα γρήγορα και έφυγε, ενώ ο Γουίνστον έμεινε να καπνίσει ένα τσιγάρο.

Ο Γουίνστον βρισκόταν στην Πλατεία της Νίκης πολύ πριν τη συμφωνημένη ώρα. Τριγυρνούσε γύρω από τη βάση του πελώριου γραμμωτού κίονα. Στην κορυφή του, το άγαλμα του Μεγάλου Αδελφού ατένιζε προς τον νότο τον ουρανό, κατά εκεί όπου είχε κατατροπώσει τα ευρασιατικά αεροπλάνα (τα ανατολασιατικά αεροπλάνα έλεγαν μερικά χρόνια πριν) στη Μάχη της Πρώτης Ζώνης. Στον απέναντι δρόμο υψωνόταν το άγαλμα ενός καβαλάρη, που υποτίθεται ότι παρίστανε τον Όλιβερ Κρόμγουελ.

Πέντε λεπτά είχαν περάσει από την καθορισμένη ώρα, και η κοπέλα δεν είχε εμφανιστεί ακόμη. Για μία ακόμη φορά, ο Γουίνστον καταλήφθηκε από αγωνιώδη φόβο. Δεν θα ερχόταν, είχε αλλάξει γνώμη! Περπάτησε αργά μέχρι τη βόρεια πλευρά της πλατείας και ένωσε μια αμυδρή ευχαρίστηση αναγνωρίζοντας την εκκλησία του Αγίου Μαρτίνου, οι καμπάνες της οποίας – τον καιρό που είχε καμπάνες– είχαν σημάνει το “μου χρωστάς τρία φαρδίνια”. Τότε είδε την κοπέλα να στέκεται στη βάση του μνημείου και να προσποιείται ότι διαβάζει μια αφίσα που ήταν κολλημένη γύρω από τον κίονα. Δεν ήταν ασφαλές να την πλησιάσει. Ας περίμενε να μαζευτεί λίγος κόσμος ακόμα. Γύρω από το αέτωμα υπήρχαν τηλεοθόνες. Εκείνη όμως τη στιγμή ακούστηκαν φωνές και κάπου από τα αριστερά κίνηση βαριών οχημάτων. Ξαφνικά όλοι έμοιαζαν να τρέχουν στην πλατεία. Η κοπέλα περπάτησε γρήγορα γύρω από τα λιοντάρια της βάσης του μνημείου και ενώθηκε με το πλήθος που έτρεχε. Ο Γουίνστον ακολούθησε. Καθώς έτρεχε, από κάποιες σκόρπιες κουβέντες που λέγονταν φωναχτά, κατάλαβε ότι περνούσε μία φάλαγγα με ευρασιάτες αιχμαλώτους.

Μια πυκνή μάζα κόσμου είχε γεμίσει ήδη ασφυκτικά τη νότια πλευρά της πλατείας. Ο Γουίνστον, άτομο που κανονικά απέφευγε τέτοιου είδους κοσμοσυρροές, κατάφερε να φτάσει στο κέντρο του πλήθους. Σύντομα βρέθηκε σε απόσταση αναπνοής από την κοπέλα, αλλά του έφραζαν τον δρόμο ένας τεράστιος προλετάριος και μια εξίσου τεράστια γυναίκα, προφανώς η γυναίκα του. Και οι δύο μαζί σχημάτιζαν ένα αδιαπέραστο τείχος από σάρκα. Ο Γουίνστον έστριψε το σώμα του πλάγια και με ένα απότομο τίναγμα κατάφερε να σφηνώσει τον ώμο του ανάμεσά τους. Για μια στιγμή ένωσε τα σωθικά του να πολτοποιούνται καθώς ασφυκτιούσαν ανάμεσα στους θηριώδεις γοφούς. Ιδρώνοντας, κατάφερε να απελευθερωθεί και να βρεθεί δίπλα στην κοπέλα. Οι ώμοι τους αγγίζονταν, τα μάτια τους κοιτούσαν ίσια μπροστά.

Μια μακριά σειρά καμιόνια περνούσαν αργά τον δρόμο, ενώ σε κάθε γωνιά φρουρούσαν στητοί άνδρες με ανέκφραστα πρόσωπα και πολυβόλα στο χέρι. Μέσα στα καμιόνια, στριμωγμένοι ο ένας δίπλα στον άλλον, ζάρωναν κιτρινιάρηδες μικρόσωμοι αιχμάλωτοι, με άθλιες πρασινωπές στολές.

Τα θλιμμένα πρόσωπα με τα μογγολικά χαρακτηριστικά κοιτούσαν έξω από τα καμιόνια εντελώς αδιάφορα. Πότε πότε, όταν κάποιο καμιόνι τρανταζόταν, ένας μεταλλικός θόρυβος ακουγόταν. Όλοι οι αιχμάλωτοι είχαν αλυσίδες στα πόδια. Τα γεμάτα θλιμμένα πρόσωπα καμιόνια περνούσαν το ένα μετά το άλλο. Ο Γουίνστον ήξερε πως ήταν εκεί, κι ας τους έβλεπε διακεκομμένα. Ο ώμος της κοπέλας και το δεξί της μπράτσο πίεζαν το δικό του. Το μάγουλό της ήταν τόσο κοντά του που ένιωθε τη ζεστασιά του. Η κοπέλα είχε αναλάβει αμέσως πρωτοβουλία, όπως ακριβώς είχε κάνει και στην καντίνα. Άρχισε να μιλάει με την ίδια άχρωμη φωνή, ενώ τα χείλη της ήταν σχεδόν ακίνητα. Τα λόγια της ακούγονταν σαν μουρμουρητό, που όμως έπνιγαν εύκολα η οχλαγωγία του πλήθους και το μουγκρητό των καμιονιών.

«Μπορείς να με ακούσεις;»

«Ναι».

«Μπορείς να το σκάσεις την Κυριακή το απόγευμα;»

«Ναι».

«Τότε, άκου προσεκτικά. Να θυμάσαι ό,τι σου πω. Θα πας στον σταθμό του Πάντινγκτον...»

Με στρατιωτική ακρίβεια που τον έκανε να εκπλαγεί, η κοπέλα τού έδωσε συνοπτικές οδηγίες σχετικά με το δρομολόγιο που έπρεπε να ακολουθήσει: ένα μισάωρο με το τρένο, βγαίνεις από τον σταθμό, στρίβεις αριστερά, περπατάς δύο χιλιόμετρα, συναντάς μια πύλη που της λείπει η πάνω αμπάρα, ακολουθείς το δρομάκι που διασχίζει τον αγρό, το μονοπάτι με τη χλόη, το πέρασμα ανάμεσα στους θάμνους, βρίσκεις ένα πεσμένο δέντρο σκεπασμένο από βρύα. Ήταν σαν να είχε ένα χάρτη στο κεφάλι της.

«Θα τα θυμάσαι όλα αυτά;» τον ρώτησε χαμηλόφωνα.

«Ναι».

«Στρίβεις αριστερά, μετά δεξιά, μετά πάλι αριστερά. Και η πύλη δεν έχει την πάνω αμπάρα της».

«Ναι. Τι ώρα;»

«Γύρω στις δεκαπέντε. Ίσως χρειαστεί να περιμένεις. Εγώ θα έρθω από άλλον δρόμο. Σίγουρα τα θυμάσαι όλα;»

«Ναι».

«Τότε απομακρύνσου όσο πιο γρήγορα μπορείς».

Δεν χρειαζόταν καν να του το πει. Προς το παρόν όμως δεν μπορούσαν να αποσπαστούν από το πλήθος. Τα καμιόνια συνέχιζαν να περνούν το ένα πίσω από το άλλο, και οι άνθρωποι συνέχιζαν να κοιτάζουν αχόρταγα. Στην αρχή είχαν ακουστεί κάποιες σκόρπιες αποδοκimasίες και σφυρίγματα από το πλήθος, προέρχονταν όμως από τα μέλη του Κόμματος που βρίσκονταν μέσα στον κόσμο, και είχαν πάψει γρήγορα. Το αίσθημα που κυριαρχούσε ήταν η απλή περιέργεια. Οι ξένοι, είτε προέρχονταν από την Ευρασία είτε από την Ανατολασία, αντιμετώπιζονταν σαν κάποιο παράξενο ζώο. Στην ουσία κανείς ποτέ δεν τους έβλεπε σαν κάτι διαφορετικό. Ήταν αιχμάλωτοι, κι ακόμα και σαν αιχμάλωτοι το μόνο που εισέπρατταν ήταν μια φευγαλέα ματιά. Ούτε ήξερες ποια ήταν η τύχη τους, πέρα από εκείνους τους λίγους που οδηγούνταν στην αγχόνη ως εγκληματίες πολέμου. Όλοι οι υπόλοιποι απλά εξαφανίζονταν, προφανώς σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας. Τα στρογγυλά μογγολικά πρόσωπα τα διαδέχτηκαν άλλα πιο ευρωπαϊκού τύπου, βρόμικα, εξουθενωμένα, αξύριστα. Πάνω από τα πεταχτά τους ζυγωματικά, βαθουλωμένα μάτια κοιτούσαν τον Γουίνστον με μια παράξενη ένταση και μετά στρέφονταν αλλού. Η φάλαγγα των καμιονιών είχε σχεδόν περάσει. Στο τελευταίο καμιόνι ο Γουίνστον μπόρεσε να δει έναν ηλικιωμένο άνδρα με πρόσωπο καλυμμένο από μια μάζα ακατάστατα γκρίζα γένια. Ήταν στητός, με τα χέρια σταυρωμένα στο ύψος των καρπών, σαν να είχε συνηθίσει να είναι δεμένα.

Για τον Γουίνστον και την κοπέλα είχε φτάσει πια η ώρα να χωριστούν. Την τελευταία όμως στιγμή κι ενώ ήταν ακόμα εγκλωβισμένοι μέσα στο πλήθος, το χέρι της έψαξε το δικό του και το έσφιξε φευγαλέα. Δεν θα κράτησε πάνω από δέκα δευτερόλεπτα, κι όμως ο Γουίνστον ένιωσε σαν να είχαν ενωθεί πολλή ώρα. Είχε όλον τον χρόνο να μάθει κάθε λεπτομέρεια του χεριού της. Εξερεύνησε τα μακριά δάχτυλα, τα στρογγυλά νύχια, τη σκληρή από τη δουλειά παλάμη με τους ρόζους της, την απαλή σάρκα κάτω από τον καρπό. Θα

μπορούσε να αναγνωρίσει το χέρι της αγγίζοντάς το και μόνο. Την ίδια στιγμή σκέφτηκε ότι δεν ήξερε τι χρώμα είχαν τα μάτια της. Θα ήταν όμως καθαρή τρέλα να γυρίσει και να την κοιτάξει. Με τα χέρια τους σφιχτοπλεγμένα, αόρατοι μέσα στον τόσο κόσμο, κοιτούσαν σταθερά μπροστά τους. Αντί για τα μάτια της κοπέλας, ήταν τα μάτια του γέρο αιχμαλώτου αυτά που μέσα από τα ακατάστατα γένια κοιτούσαν πένθιμα τον Γουίνστον.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΒΡΗΚΕ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΤΟΥ ΣΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΤΟ παιχνίδισμα ανάμεσα στο φως και τη σκιά, το πέρασμα από τη σκοτεινιά των δέντρων στις χρυσαφένιες λίμνες που σχηματίζονταν εκεί που τα κλαδιά τους χώριζαν. Κάτω από τα δέντρα, στα αριστερά του, οι καμπανούλες άπλωναν τα πέπλα τους στη γη. Ο αέρας χάιδευε απαλά την επιδερμίδα. Ήταν η δεύτερη μέρα του Μαΐου. Από κάπου βαθύτερα μέσα στο δάσος ακουγόταν γουργουρητό από αγριοπερίστερα.

Είχε φτάσει κάπως νωρίς. Δεν συνάντησε δυσκολίες στο ταξίδι του. Η κοπέλα ήταν τόσο έμπειρη που κι ο δικός του φόβος είχε λιγοστέψει. Μπορούσε να την εμπιστευτεί ότι θα εξασφάλιζε ένα σίγουρο μέρος. Σε γενικές γραμμές, το ότι βρισκόσουν στην εξοχή δεν σήμαινε ότι ήσουν περισσότερο ασφαλής απ' ό,τι στο Λονδίνο. Βέβαια, δεν υπήρχαν τηλεοθόνες, ελλόχευε όμως πάντα ο κίνδυνος από τα κρυφά μικρόφωνα, που ευκολότατα στοχοποιούσαν και αναγνώριζαν τη φωνή σου. Εξάλλου, δεν ήταν εύκολο να ταξιδέψεις μόνος χωρίς να κινήσεις υποψίες. Για αποστάσεις κάτω των 100 χιλιομέτρων δεν χρειαζόταν να έχεις θεωρημένο διαβατήριο, μερικές φορές όμως στους σιδηροδρομικούς σταθμούς πετύχαινες περιπολίες που εξέταζαν τα χαρτιά οποιουδήποτε μέλους του Κόμματος έβρισκαν εκεί και έκαναν ενοχλητικές ερωτήσεις. Πάντως ο Γουίνστον δεν είχε δει καμία περίπολο και σε όλη τη διαδρομή από την ώρα που είχε βγει από τον σταθμό, έριχνε προσεκτικές ματιές πίσω του για να βεβαιωθεί ότι δεν τον ακολουθούσε κανείς. Το τρένο

ήταν γεμάτο προλετάριους που λόγω της καλοκαιρίας βρίσκονταν σε διάθεση διακοπών. Τα ξύλινα καθίσματα του βαγονιού είχαν ξεχειλίσει από μία και μοναδική τεράστια οικογένεια, η οποία ξεκινούσε από την προγιαγιά κι έφτανε μέχρι ένα μωρό μόλις ενός μηνός. Όλοι αυτοί πήγαιναν να περάσουν το απόγευμά τους με τα πεθερικά στην εξοχή και, όπως χωρίς κανέναν ενδοιασμό εξήγησαν στον Γουίνστον, για να βρουν και λίγο βούτυρο στη μαύρη αγορά.

Το μονοπάτι φάρδυνε, και σε ένα λεπτό ο Γουίνστον είχε βρει το πέρασμα που του είχε αναφέρει η κοπέλα, έναν κατσικόδρομο ανάμεσα στους θάμνους. Δεν είχε ρολόι για να δει την ώρα, αποκλείεται όμως να είχε πάει κιόλας δεκαπέντε. Οι καμπανούλες ήταν τόσο πυκνές κάτω από τα πόδια του που ήταν αδύνατον να μην της πατήσει. Γονάτισε κι άρχισε να μαζεύει μερικές, και για να περάσει την ώρα του, και γιατί είχε μια αόριστη επιθυμία να προσφέρει ένα μπουκέτο λουλούδια στην κοπέλα όταν θα συναντιόνταν. Είχε ήδη φτιάξει ένα μεγάλο μπουκέτο και μύριζε την κάπως λιγωτική μυρωδιά του όταν ένας θόρυβος πίσω από την πλάτη του τον πάγωσε στη θέση του. Χωρίς καμία αμφιβολία ήταν κροτάλισμα ποδιών πάνω σε κλαδάκια. Συνέχισε να μαζεύει καμπανούλες. Ήταν το καλύτερο που μπορούσε να κάνει. Ίσως να ήταν η κοπέλα, ίσως και να τον είχε ακολουθήσει κάποιος τελικά. Αν στρεφόταν να κοιτάξει, θα ήταν σαν να έδειχνε ένοχος. Μάζεψε ακόμα ένα λουλούδι κι άλλο ένα. Ένα χέρι άγγιξε απαλά τον ώμο του.

Σήκωσε τα μάτια. Ήταν η κοπέλα. Του έκανε ένα νεύμα, μάλλον για να τον προειδοποιήσει να μη μιλήσει και μετά παραμέρισε τους θάμνους κι ακολούθησε πρώτη το στενό μονοπάτι του δάσους. Προφανώς είχε ξαναβρεθεί σε αυτό το μέρος, γιατί απόφευγε τις κακοτοπιές με τυφλή σιγουριά. Ο Γουίνστον βάδιζε πίσω της με το μπουκέτο στο χέρι. Στην αρχή ένιωσε ανακούφιση, καθώς όμως παρατηρούσε τις κινήσεις του δυνατού, ευλύγιστου κορμιού μπροστά του, με το κόκκινο ζωνάρι τόσο σφιχτά δεμένο στη μέση ώστε να τονίζει τους γυναικίους γοφούς, τον κατέλαβε ένα αίσθημα κατωτερότητας. Ακόμα και αυτή τη στιγμή πιθανολογούσε ότι η κοπέλα, με το που θα γύριζε το κεφάλι και θα τον κοιτούσε, θα τον παρατούσε και θα έφευγε. Ο μυρωδάτος αέρας και η πρασινάδα γύρω του τον έκαναν να χάσει το κουράγιο του. Ήδη, από την ώρα που βγήκε από τον σταθμό και ξεκίνησε να

περπατάει, η μαγιάτικη λιακάδα τον είχε κάνει να νιώθει βρόμικος και καχεκτικός, σαν ένα πλάσμα που δεν είχε βγει ποτέ στον καθαρό αέρα. Η σκόνη και η καπνιά του Λονδίνου είχαν φράξει τους πόρους του δέρματός του. Έκανε τη σκέψη ότι η κοπέλα ίσως και να μην τον είχε δει ποτέ μέχρι τώρα έξω, στο φως της ημέρας.

Έφτασαν στο πεσμένο δέντρο που του είχε πει. Η κοπέλα το προσπέρασε πηδώντας το και παραμέρισε τους θάμνους που έμοιαζαν να μη βγάζουν πουθενά. Ακολουθώντας την, ο Γουίνστον διαπίστωσε ότι είχαν βρεθεί σε ένα φυσικό ξέφωτο, ένα λοφάκι με χλόη, που περιβαλλόταν από ψηλά νεαρά δέντρα κι έμοιαζε ολότελα απομονωμένο. Η κοπέλα σταμάτησε και στράφηκε προς τον Γουίνστον.

«Φτάσαμε» είπε.

Βρισκόταν αρκετά βήματα μακριά της, απέναντί της, δεν τολμούσε όμως ακόμα να την πλησιάσει.

«Δεν ήθελα να μιλήσω όσο ήμασταν στο μονοπάτι» συνέχισε η κοπέλα «μήπως και είχε κρυμμένα μικρόφωνα εκεί. Δεν το πιστεύω, είναι όμως μια πιθανότητα. Γιατί να ρισκάρουμε να αναγνωρίσει τη φωνή μας κάποιο από αυτά τα γουρούνια; Εδώ είμαστε ασφαλείς».

Ακόμα δεν είχε βρει το κουράγιο να την πλησιάσει.

«Είμαστε ασφαλείς εδώ» επανέλαβε ανόητα.

«Ναι. Κοίτα τα δέντρα». Ήταν φράξοι, δέντρα που κάποια στιγμή είχαν υλοτομηθεί και τώρα ξαναφύτρωναν δημιουργώντας ένα δάσος ιστών που δεν ξεπερνούσαν σε πάχος τον καρπό του χεριού. «Δεν υπάρχει τίποτα που να μπορούν να κρύψουν πάνω του μικρόφωνα. Εξάλλου, έχω ξανάρθει εδώ».

Απλά κουβέντιαζαν. Ο Γουίνστον είχε καταφέρει πια να βρεθεί κοντά της. Την έβλεπε στητή μπροστά του ενώ στο πρόσωπό της είχε σχηματιστεί ένα αμυδρά ειρωνικό χαμόγελο, σαν να αναρωτιόταν γιατί αργούσε τόσο να αναλάβει δράση. Οι καμπανούλες είχαν πέσει στη γη, σαν από δική τους θέληση. Της έπιασε το χέρι.

«Θα με πίστευες αν σου έλεγα ότι μέχρι τώρα δεν ήξερα τι χρώμα έχουν τα μάτια σου;» της είπε. Παρατήρησε πως ήταν ανοιχτά καστανά, με σκούρες βλεφαρίδες. «Τώρα που με είδες πώς είμαι πραγματικά, αντέχεις ακόμα να με κοιτάξεις;»

«Ναι, μια χαρά».

«Είμαι τριάντα εννιά χρονών, παντρεμένος με μια γυναίκα που δεν μπορώ να ξεφορτωθώ. Έχω κίρσους και πέντε ψεύτικα δόντια».

«Το ίδιο μου κάνει» είπε η κοπέλα.

Την επόμενη στιγμή, χωρίς να μπορεί να πει κανείς τους ποιος από τους δύο τους το ξεκίνησε, η κοπέλα βρέθηκε στην αγκαλιά του. Στην αρχή δεν ένιωθε τίποτα άλλο εκτός από απόλυτη δυσπιστία. Το νεανικό κορμί σφιγγόταν επάνω του, τα πυκνά σκούρα μαλλιά χάιδευαν το μάγουλό του, και ναι! είχε ανασηκώσει το πρόσωπό της και τώρα της φιλούσε το πλούσιο κατακόκκινο στόμα. Εκείνη είχε πλέξει τα χέρια της γύρω από τον λαιμό του, τον έλεγε "αγάπη μου, ακριβέ μου, αγαπημένε". Την ξάπλωσε στο χώμα. Δεν του αντιστάθηκε, μπορούσε να της κάνει ό,τι ποθούσε. Η αλήθεια όμως ήταν ότι εκτός από την απλή επαφή τους δεν αισθανόταν τίποτα άλλο. Ένωθε δυσπιστία και περηφάνια. Χαιρόταν με αυτό που γινόταν, δεν ένιωθε όμως σωματικό πόθο. Ήταν ακόμα νωρίς, δεν ήξερε όμως για ποιον λόγο ακριβώς. Μήπως τον είχαν τρομάξει τα νιάτα και η ομορφιά της ή μήπως είχε συνηθίσει πια να ζει χωρίς γυναίκες; Η κοπέλα ανασηκώθηκε και έβγαλε από τα μαλλιά της μια καμπανούλα που είχε μπλεχτεί ανάμεσά τους. Κάθισε δίπλα του και πέρασε το χέρι της γύρω από τη μέση του.

«Δεν πειράζει, αγάπη μου. Δεν βιαζόμαστε. Έχουμε όλο το απόγευμα μπροστά μας. Δεν είναι κελεπούρι αυτή η κρυψώνα; Τη βρήκα μια μέρα που έχασα τον δρόμο μου σε μια πεζοπορία. Αν ερχόταν κάποιος προς τα εδώ, θα τον ακούγαμε από εκατό μέτρα μακριά».

«Πώς σε λένε;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Τζούλια. Εγώ ξέρω το όνομά σου. Σε λένε Γουίνστον, Γουίνστον Σμιθ».

«Πώς το έμαθες;»

«Μάλλον τα καταφέρνω καλύτερα από εσένα να ανακαλύπτω πράγματα, αγάπη μου. Πες μου, τι σκεφτόσουν για μένα προτού σου δώσω το σημείωμα;»

Δεν μπήκε στον πειρασμό να της πει ψέματα. Θα άρχιζε ομολογώντας το χειρότερο. Το έβλεπε σαν μια προσφορά στον βωμό της αγάπης.

«Σε μισούσα και μόνο που σε έβλεπα» της είπε. «Ήθελα να σε βιάσω και μετά να σε σκοτώσω. Πριν από δυο βδομάδες σκεφτόμουν σοβαρά να σου λιώσω το κεφάλι με μια πέτρα. Για να είμαι ειλικρινής, νόμιζα πως ήσουν μπλεγμένη με την Αστυνομία της Σκέψης».

Η κοπέλα γέλασε ευχαριστημένη. Προφανώς το θεώρησε κομπλιμέντο για την επιδέξια προσποίησή της.

«Ε, όχι και με την Αστυνομία της Σκέψης! Σοβαρολογείς;»

«Εντάξει, όχι αυτό ακριβώς. Θέλω να πω, λόγω της εμφάνισής σου, επειδή είσαι νέα, δροσερή, υγιής, σκέφτηκα πως πιθανόν...»

«Σκέφτηκες πως είμαι πιστό μέλος του Κόμματος. Αγνή, στα λόγια και στις πράξεις. Πανό, παρελάσεις, συνθήματα, παιχνίδια, ομαδικές πεζοπορίες και όλα τα σχετικά. Και σκέφτηκες πως με την πρώτη ευκαιρία θα σε κατέδιδα σαν εγκληματία της σκέψης και θα γινόμουν αιτία να σε σκοτώσουν;»

«Ναι, κάτι τέτοιο. Οι περισσότερες νέες κοπέλες έτσι είναι, το ξέρεις».

«Αυτό το παλιόπραμα φταίει» είπε τραβώντας βίαια το κόκκινο ζωνάρι του Αντισεξουαλικού Συνδέσμου Νέων και πετώντας το σε ένα κλαδί. Μετά, λες και το άγγιγμα της μέσης της τής θύμισε κάτι, έψαξε στην τσέπη της φόρμας της κι έβγαλε μια μικρή πλάκα σοκολάτα. Την έσπασε στη μέση κι έδωσε το ένα κομμάτι στον Γουίνστον. Αυτός, προτού ακόμα το πιάσει στα χέρια του, είχε καταλάβει από τη μυρωδιά πως δεν ήταν μια συνηθισμένη σοκολάτα. Ήταν σκούρα και γυαλιστερή, τυλιγμένη σε ασημόχαρτο. Η σοκολάτα είχε συνήθως θαμπό χρώμα και μια γεύση πάνω κάτω σαν τη μπόχα από φωτιά σε σκουπιδότοπο. Κάποτε όμως στη ζωή του θα πρέπει να είχε δοκιμάσει σοκολάτα σαν αυτή που κρατούσε τώρα στο χέρι του. Με το που τη μύρισε,

μια ανάμνηση αναδεύτηκε μέσα του, μια ανάμνηση απροσδιόριστη, δυνατή όμως και βασανιστική.

«Πού το βρήκες αυτό;» τη ρώτησε.

«Στη μαύρη αγορά» του απάντησε αδιάφορα. «Βασικά τα καταφέρνω καλά σε κάτι τέτοια. Είμαι καλή στα παιχνίδια. Ήμουν ομαδάρχης στους Κατασκόπους. Προσφέρω εθελοντική εργασία στον Αντισεξουαλικό Σύνδεσμο Νέων τρία βράδια τη βδομάδα. Ξόδεψα, ούτε ξέρω πόσες, ώρες να κολλάω τις βρομοαφίσες τους σε όλο το Λονδίνο. Στις πορείες κρατάω πάντα τη μια άκρη του πανό. Παριστάνω πάντα τη χαρωπή και δεν κάνω ποτέ κοπάνα από τις αγγαρείες. Πρέπει πάντα να κάνεις ό,τι και οι πολλοί, αυτό ξέρω εγώ. Είναι πιο ασφαλές έτσι».

Το πρώτο κομματάκι της σοκολάτας έλιωσε στο στόμα του Γουίνστον. Η γεύση ήταν ανεπανάληπτη. Ακόμα όμως τον βασάνιζε εκείνη η ανάμνηση. Σαν να πάλευε να βγει από το υποσυνείδητό του μια θύμησή δυνατή αλλά ακαθόριστη, όπως τα αντικείμενα που βλέπουμε με την άκρη του ματιού. Νιώθοντας πως ήταν ανάμνηση μιας πράξης που θα ήθελε να αναιρέσει αλλά δεν μπορούσε, την έδιωξε από τις σκέψεις του.

«Είσαι πολύ νέα. Δέκα δεκαπέντε χρόνια μικρότερή μου. Τι μπορεί να σε τράβηξε σε κάποιον σαν εμένα;»

«Κάτι στο πρόσωπό σου. Σκέφτηκα να το ρισκάρω. Ξέρω να διακρίνω αυτούς που δεν ανήκουν κάπου. Με το που σε είδα, κατάλαβα πως ήσουν εναντίον τους».

Προφανώς αναφερόταν στο Κόμμα, και μάλιστα στο Εσωτερικό Κόμμα, για το οποίο μιλούσε με μια χλευαστική απέχθεια που ανησύχησε τον Γουίνστον, παρότι ήξερε ότι βρίσκονταν σε ασφαλές μέρος –αν μπορούσαν να είναι ασφαλείς οπουδήποτε. Αυτό που τον έκανε να εκπλαγεί ήταν η τραχιά γλώσσα που χρησιμοποιούσε η κοπέλα. Τα μέλη του Κόμματος υποτίθεται ότι δεν έβριζαν, τουλάχιστον όχι φανερά. Η Τζούλια όμως έμοιαζε ανίκανη να αναφέρει το Κόμμα, και μάλιστα το Εσωτερικό Κόμμα, χωρίς να χρησιμοποιήσει το είδος των λέξεων που έβρισκες γραμμένες με κιμωλία σε δυσώδη στενοσόκακα. Δεν του προκαλούσε απέχθεια. Το θεωρούσε απλά ένα

σύμπτωμα της απειθαρχίας της εναντίον του Κόμματος και των μηχανισμών του. Κατά κάποιον τρόπο, το έβρισκε φυσικό και υγιές, σαν το φτάρνισμα του αλόγου που οσμίζεται χαλασμένο σανό.

Είχαν αφήσει πίσω τους το ξέφωτο και περιπλανιόνταν ξανά στις εναλλαγές που έκανε το φως με τη σκιά, με τα χέρια του ενός περασμένα στη μέση του άλλου, όποτε χωρούσαν να περάσουν και οι δύο. Ο Γουίνστον παρατήρησε πόσο πιο απαλή ένιωθε τη μέση της τώρα που δεν υπήρχε το ζωνάρι. Οι κουβέντες τους ήταν ψιθυριστές. Η Τζούλια είπε ότι ήταν καλύτερα να προχωρούν αθόρυβα. Είχαν φτάσει πια στην άκρη του μικρού δάσους. Τον σταμάτησε.

«Μη βγεις στα ανοιχτά. Μπορεί να μας παρακολουθεί κανείς. Θα είμαστε ασφαλείς πίσω από τα κλαδιά».

Στέκονταν κάτω από τον ίσκιο που χάριζαν οι φουντουκίες. Το φως του ήλιου, φιλτραρισμένο από αναρίθμητα φύλλα, έπεφτε ζεστό στα πρόσωπά τους. Ο Γουίνστον κοίταξε πέρα στον αγρό κι ένιωσε μια παράξενη, αργή έκπληξη. Το γνώριζε αυτό το μέρος, το είχε ξαναδεί. Ήταν ένας παλιός βοσκότοπος με αραιή πλέον βλάστηση, διάσπαρτα λαγούμια σκαμμένα από τυφλοπόντικες κι ένα μονοπάτι να τον διασχίζει. Στον ακανόνιστο φράχτη απέναντι, τα κλωνάρια των φτελιών μόλις που λικνίζονταν από το αεράκι. Τα φύλλα τους ανέμιζαν απαλά σαν ξέπλεκα γυναικεία μαλλιά. Σίγουρα κάπου κοντά, κι ας μην ήταν τώρα ορατό, θα υπήρχε ένα ρυάκι, και στις πράσινες γούρνες του θα κολυμπούσαν κυπρίνοι!

«Δεν υπάρχει κάπου εδώ κοντά ένα ρυάκι;» ψιθύρισε.

«Ναι, υπάρχει ένα ρυάκι. Είναι στην άκρη του διπλανού αγρού, για την ακρίβεια. Έχει και ψάρια, κάτι μεγάλα. Μπορείς να τα δεις να κουνάνε τις ουρές τους στις γούρνες κάτω από τις ιτιές».

«Είναι η Χρυσ αφένια Χώρα –έτσι μοιάζει» μουρμούρισε.

«Η Χρυσ αφένια Χώρα;»

«Μη δίνεις σημασία. Είναι απλά κάποιο τοπίο που βλέπω μερικές φορές στον ύπνο μου».

«Κοίτα!» ψιθύρισε η Τζούλια.

Μια τσίχλα είχε προσγειωθεί σε ένα κλαδί ούτε πέντε μέτρα μακριά τους, στο ύψος των κεφαλιών τους. Ίσως να μην τους είχε δει. Το πουλί ήταν στον ήλιο κι αυτοί οι δύο στη σκιά. Άνοιξε τα φτερά της, τα δίπλωσε προσεκτικά, χαμήλωσε το κεφάλι κι άρχισε να ξεχύνει χειμαρρώδεις τρίλιες. Μέσα στη σιγαλιά του σούρουπου, η ένταση του ήχου ήταν εκπληκτική. Ο Γουίνστον και η Τζούλια, αγκαλιασμένοι σφιχτά, άκουγαν γοητευμένοι. Η μουσική συνεχιζόταν με εκπληκτικές παραλλαγές, καινούριες κάθε φορά, λες και το πουλί επιδείκνυε σκόπιμα όλη του τη δεξιοτεχνία. Κάποτε σταματούσε μια στιγμή, άνοιγε τα φτερά του, τα μάζευε ξανά και μετά φούσκωνε το πιτσιλωτό του στήθος και ξανάπιανε το τραγούδι. Ο Γουίνστον το παρατηρούσε με κάτι σαν δέος. Για ποιον, για τι τραγουδούσε; Δεν υπήρχε εκεί κοντά ούτε σύντροφος ούτε αντίζηλος για να το δει. Τι το έσπρωξε να βρεθεί στην άκρη του έρημου δάσους και να αφήσει ελεύθερη τη μουσική του στο απόλυτο τίποτα; Αναρωτήθηκε αν τελικά υπήρχε κάποιο μικρόφωνο κρυμμένο εκεί γύρω. Οι κουβέντες που είχε ανταλλάξει με τη Τζούλια γίνονταν ψιθυριστά, οπότε ναι μεν το μικρόφωνο δεν θα έπιανε τι έλεγαν, θα έπιανε όμως το κελάδημα της τσίχλας. Ίσως κάποιος σκαθαρόμορφος ανθρωπάκος να άκουγε με προσοχή –να άκουγε το τραγούδι του πουλιού από την άλλη άκρη του μικροφώνου. Σταδιακά, η ακατάπαυστη ροή του κεληδήματος έδιωξε τους προβληματισμούς του Γουίνστον. Το τραγούδι έμοιαζε με κάτι ρευστό που χυνόταν στο σώμα του για να συναντήσει το φως που δραπέτευε μέσα από τα φυλλάματα. Έπαψε να σκέφτεται. Χρησιμοποιούσε μόνο τις αισθήσεις του. Το χέρι του ακουμπούσε στη ζεστή, απαλή μέση. Γύρισε προς το μέρος του την κοπέλα, και βρέθηκαν στήθος με στήθος. Το σώμα της έμοιαζε να λιώνει μέσα στο δικό του, να του παραδίνεται χωρίς αντίσταση. Τα χείλη τους ενώθηκαν σε ένα φιλή πολύ διαφορετικό από το βίαιο που είχαν ανταλλάξει πιο πριν. Όταν χωρίστηκαν, και οι δύο αναστέναξαν βαθιά. Το πουλί τρόμαξε και με ένα φτερούγισμα πέταξε μακριά.

Ο Γουίνστον ακούμπησε τα χείλη του στο αυτί της. «Τώρα!» της ψιθύρισε.

«Όχι εδώ» ψιθύρισε κι αυτή. «Πάμε στην κρυψώνα. Θα είμαστε πιο ασφαλείς».

Τρύπωσαν στο καταφύγιο του ξέφωτου με βιαστικά βήματα, πατώντας πού και πού πάνω σε ξερόκλαδα που έτριζαν. Όταν βρέθηκαν κυκλωμένοι από τα δέντρα, η Τζούλια γύρισε και τον κοίταξε. Και οι δύο ανέπνεαν γρήγορα, κοφτά, μα στα χείλη εκείνης είχε αρχίσει να ανθίζει ξανά ένα χαμόγελο. Τον κοίταξε μια στιγμή ακόμα κι ύστερα έψαξε το φερμουάρ της στολής της. Και ναι! Ήταν σχεδόν όπως στο όνειρό του. Με μια σβέλτη κίνηση, περίπου όπως την είχε φανταστεί, έβγαλε τα ρούχα της κι, όταν τα πέταξε πέρα, έκανε την ίδια υπέροχη κίνηση, σαν να εκμηδένιζε έναν ολόκληρο πολιτισμό. Το σώμα της άστραφτε ολόλευκο κάτω από το φως του ήλιου. Αυτός όμως δεν κοιτούσε το σώμα της. Τα μάτια του είχαν σταθεί στο πρόσωπο με τις φακίδες, στο αχνό χαμόγελο. Γονάτισε μπροστά της και πήρε τα χέρια της στα δικά του.

«Το έχεις ξανακάνει;»

«Φυσικά. Εκατοντάδες φορές –δηλαδή πολλές πάντως».

«Με μέλη του Κόμματος;»

«Ναι, πάντα με μέλη του Κόμματος».

«Με μέλη του Εσωτερικού Κόμματος;»

«Όχι με εκείνα τα γουρούνια, όχι βέβαια. Αν και πολλοί από αυτούς θα ήθελαν, αν είχαν την ευκαιρία. Δεν είναι τόσο άγιοι όσο θέλουν να δείχνουν».

Η καρδιά του φτερούγισε. Το είχε κάνει πολλές φορές, έτσι του είπε. Ευχόταν να το είχε κάνει εκατοντάδες χιλιάδες. Οτιδήποτε έκρυβε μια υπόνοια διαφθοράς, τον γέμιζε τρελή ελπίδα. Ποιος να ήξερε; Ίσως το Κόμμα να σάπιζε κάτω από την επιφάνειά του. Ίσως η λατρευτική εμμονή της έντονης άσκησης και της αυταπάτης να ήταν απλά μια προσποίηση για να καλύψουν τη φαυλότητα. Αν μπορούσε να τους μολύνει όλους με λέπρα ή σύφιλη, με πόση ευχαρίστηση θα το έκανε! Θα έκανε οτιδήποτε για να τους σαπίσει, να τους αποδυναμώσει, να τους υπονομεύσει! Την τράβηξε προς τα κάτω, και βρέθηκαν γονατισμένοι πρόσωπο με πρόσωπο.

«Άκουσέ με. Με όσους περισσότερους έχεις πάει, τόσο περισσότερο σε αγαπάω. Καταλαβαίνεις τι σου λέω;»

«Απόλυτα».

«Μισώ την αγνότητα, μισώ την καλοσύνη! Θέλω να εξαφανιστεί η αρετή από παντού. Θέλω να είναι όλοι διεφθαρμένοι ως το μεδούλι».

«Τότε, λοιπόν, μάλλον ταιριάζαμε, αγάπη μου. Είμαι διεφθαρμένη ως το μεδούλι».

«Σου αρέσει να το κάνεις; Δεν εννοώ μόνο με εμένα. Εννοώ την ίδια την πράξη».

«Τρελαίνομαι».

Αυτό ήταν ό,τι περισσότερο γύρευε να ακούσει. Όχι την αγάπη για τον ένα και μοναδικό, αλλά το ζωώδες ένστικτο, τον απλό αδιαφοροποίητο πόθο. Αυτή ήταν η δύναμη που θα κομμάτιαζε το Κόμμα. Κράτησε τη Τζούλια σφιχτά πάνω στο χορτάρι, ανάμεσα στις πεσμένες καμπανούλες. Αυτή τη φορά δεν υπήρξε καμία δυσκολία. Σταδιακά οι ανάσες που αγκομαχούσαν έγιναν και πάλι ρυθμικές, και τα δύο σώματα χώρισαν μέσα σε μια ηδονική κούραση, Ο ήλιος έμοιαζε πιο ζεστός. Και οι δύο ένωσαν τον ύπνο να τους βαραίνει. Το χέρι του Γουίνστον βρήκε τα πεταμένα ρούχα και μισοσκέπασε τη Τζούλια. Αποκοιμήθηκαν σχεδόν αμέσως κι έμειναν έτσι για μισή ώρα.

Ξύπνησε πρώτος. Ανακάθισε και παρατήρησε το γεμάτο φακίδες πρόσωπο, ήρεμο μέσα στον ύπνο, ακουμπισμένο στην παλάμη της. Αν εξαιρούσες το στόμα της, δεν θα την έλεγες όμορφη. Αν την κοιτούσες από κοντά, διέκρινες μια δυο ρυτίδες γύρω από τα μάτια της. Τα κοντά σκούρα μαλλιά της ήταν πυκνά και απαλά. Σκέφτηκε ότι δεν γνώριζε το επίθετό της ούτε πού έμενε.

Το σφριγηλό νεανικό στόμα, παραδομένο στον ύπνο, ξύπνησε μέσα του ένα αίσθημα οίκτου και προστασίας. Όμως, η ενστικτώδης τρυφερότητα κάτω από τον ίσκιο της φουντουκιάς ενώ η τσίχλα τραγουδούσε, είχε χάσει την έντασή της. Παραμέρισε τα ρούχα και κοίταξε εξεταστικά τα λεία λευκά λαγόνια. Τον παλιό καιρό, σκέφτηκε, ο άνδρας κοιτούσε το σώμα της κοπέλας, έβλεπε ότι ήταν επιθυμητό και εκεί τελείωνε η ιστορία. Σήμερα, δεν μπορούσες να νιώσεις απλή αγάπη ή απλό πόθο. Κανένα αίσθημα δεν ήταν καθαρό, γιατί μέσα σε όλα έμπαιναν ο φόβος και το μίσος. Το αγκάλιασμά τους ήταν μια

μάχη, η κορύφωση μια νίκη. Ήταν ένα χτύπημα ενάντια στο Κόμμα. Ήταν μια πολιτική πράξη.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

««Μ

ΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΞΑΝΑΡΘΟΥΜΕ ΕΔΩ ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΑΚΟΜΑ» ΕΙΠΕ Η Τζούλια. «Γενικά, είναι ασφαλές να χρησιμοποιήσεις μια κρυψώνα δύο φορές. Να περάσουν πρώτα ένας δυο μήνες φυσικά».

Με το που ξύπνησε, η συμπεριφορά της άλλαξε. Φάνηκε να την κατακλύζει μια εγρήγορση και μια κινητικότητα καθώς φόρεσε τα ρούχα της, έδεσε το κόκκινο ζωνάρι στη μέση της κι άρχισε να κανονίζει τις λεπτομέρειες της επιστροφής. Ο Γουίνστον το θεώρησε φυσικό να την αφήσει να κανονίσει τα πάντα. Ολοφάνερα διέθετε την πρακτική εξυπνάδα που έλειπε από αυτόν, όπως και μια εκτεταμένη γνώση της υπαίθρου γύρω από το Λονδίνο, κάτι που το χρωστούσε στις αναρίθμητες ομαδικές πεζοπορίες. Το δρομολόγιο που του υπέδειξε ήταν ολότελα διαφορετικό από αυτό που είχε κάνει όταν ερχόταν και θα τον έβγαζε σε έναν διαφορετικό σταθμό τρένου.

«Ποτέ μη γυρίζεις από τον ίδιο δρόμο που έχεις έρθει» του είπε σαν αξίωμα.

Θα έφευγε πρώτη, και ο Γουίνστον θα έπρεπε να περιμένει μισή ώρα προτού την ακολουθήσει. Του υπέδειξε ένα μέρος όπου θα μπορούσαν να συναντηθούν μετά τη δουλειά, αφού όμως θα είχαν περάσει τέσσερις μέρες. Ήταν ένας δρόμος σε μια από τις πιο φτωχές συνοικίες, όπου υπήρχε μια υπαίθρια αγορά συνήθως γεμάτη κόσμο και φασαρία. Η Τζούλια θα τριγύριζε

ανάμεσα στους πάγκους κάνοντας ότι ψάχνει κορδόνια για παπούτσια ή κλωστή για ράψιμο. Αν έκρινε πως το πεδίο ήταν ελεύθερο, θα φυσούσε τη μύτη της όταν θα πλησίαζε ο Γουίνστον. Διαφορετικά, θα έπρεπε να την προσπεράσει χωρίς να δείξει ότι την αναγνωρίζει. Αν ήταν τυχεροί, εκεί ανάμεσα στον κόσμο θα μπορούσαν να μιλήσουν με ασφάλεια για ένα τέταρτο και να κανονίσουν την επόμενη συνάντησή τους.

«Και τώρα πρέπει να φύγω» του είπε μόλις σιγουρεύτηκε ότι ο Γουίνστον είχε εντυπωθεί τις οδηγίες. «Πρέπει να έχω γυρίσει μέχρι τις δεκαεννέα και μισή. Έχω δίωρη εθελοντική εργασία στον Αντισεξουαλικό Σύνδεσμο Νέων, να μοιράσω φυλλάδια ή κάτι τέτοιο. Φρίκη δεν είναι; Με ξεσκονίζεις λίγο; Έχω κανένα κλαδάκι στα μαλλιά; Σίγουρα δεν έχω; Τότε, αντίο αγάπη μου, αντίο!»

Ρίχτηκε στην αγκαλιά του, του έδωσε ένα σχεδόν βίαιο φιλή και την επόμενη στιγμή παραμέρισε τα κλαδιά των δέντρων και χάθηκε αθόρυβα στο δάσος. Ακόμα και τώρα, ο Γουίνστον δεν είχε μάθει ούτε το επίθετό της ούτε πού έμενε. Πάντως, δεν είχε καμία σημασία, μια και ήταν αδιανόητο να συναντηθούν σε εσωτερικό χώρο ή να ανταλλάξουν οποιαδήποτε γραπτή αλληλογραφία.

Τελικά ήρθαν έτσι τα πράγματα και δεν επέστρεψαν ποτέ στο ξέφωτο του δάσους. Μέσα στον Μάιο, μόνο μία φορά κατάφεραν να κάνουν έρωτα. Αυτό έγινε σε μία άλλη κρυψώνα που γνώριζε η Τζούλια. Ήταν στο καμπαναριό μιας ερειπωμένης εκκλησίας, σε ένα έρημο κομμάτι της υπαίθρου όπου είχε πέσει ατομική βόμβα τριάντα χρόνια πριν. Ήταν καλή κρυψώνα, το ταξίδι όμως μέχρι εκεί είχε πολλούς κινδύνους. Όλες οι υπόλοιπες συναντήσεις γίνονταν στον δρόμο, κάθε βράδυ σε διαφορετικό μέρος, και δεν κρατούσαν πάνω από μισή ώρα τη φορά. Καθώς χάνονταν μέσα στον κόσμο που γέμιζε τους δρόμους, χωρίς να βρίσκονται εντελώς δίπλα δίπλα και χωρίς να κοιτάζονται, συνέχιζαν μια ιδιότυπη διακεκομμένη συζήτηση που ξεκινούσε και σταματούσε σαν τον φάρο που αναβόσβηνε. Σώπαιναν όταν πλησίαζε κάποιο μέλος του Κόμματος ή βρίσκονταν κοντά σε μια τηλεοθόνη, λίγα λεπτά αργότερα ξανάπιαναν την κουβέντα από εκεί που είχαν σταματήσει, μετά την έκοβαν απότομα καθώς χωρίζονταν και συνέχιζαν χωρίς καμία εισαγωγή την επόμενη ημέρα. Η Τζούλια έμοιαζε συνηθισμένη σε τέτοιου τύπου συναντήσεις, τις οποίες αποκαλούσε

“κουβέντα σε δόσεις”. Κι ακόμα, είχε μεγάλη επιδεξιότητα στο να μιλάει χωρίς να κουνάει τα χείλη.

Μέσα στον μήνα των συναντήσεών τους, μόνο μια φορά κατάφεραν να ανταλλάξουν ένα φιλί. Προχωρούσαν σιωπηλοί σε έναν παράδρομο (Η Τζούλια έμενε πάντα σιωπηλή όποτε βρίσκονταν μακριά από κεντρικούς δρόμους), όταν ακούστηκε ένα εκκωφαντικό μουγκρητό, η γη σείστηκε και η ατμόσφαιρα σκοτείνιασε. Ο Γουίνστον βρέθηκε πεσμένος στο πλάι, μωλωπισμένος και κατατρομαγμένος. Προφανώς κάπου κοντά είχε πέσει μια τηλεκατευθυνόμενη βόμβα. Ξαφνικά αντιλήφθηκε το πρόσωπο της Τζούλια – λίγα εκατοστά απέιχε από το δικό του– νεκρικά χλωμό, άσπρο σαν την κιμωλία. Ακόμα και τα χείλη της ήταν κάτασπρα. Ήταν νεκρή! Την αγκάλιασε σφιχτά και βρέθηκε να φιλάει ένα ζωντανό ζεστό πρόσωπο. Ένιωσε κάτι σαν κολλώδη σκόνη στα χείλη του. Και των δύο τα πρόσωπα ήταν καλυμμένα από ένα πυκνό στρώμα σοβά.

Υπήρχαν κάτι βράδια που έφταναν στο σημείο του ραντεβού τους και προσπερνούσαν ο ένας τον άλλον χωρίς ούτε ένα σινιάλο, επειδή μόλις είχε στρίψει τη γωνία μια περίπολος ή ένα ελικόπτερο περιφερόταν πάνω από τα κεφάλια τους. Ακόμα κι αν δεν αντιμετώπιζαν τόσες δυσκολίες, και πάλι δεν θα είχαν τον χρόνο να συναντηθούν. Η εργάσιμη εβδομάδα του Γουίνστον είχε εξήντα ώρες, της Τζούλια ακόμα περισσότερες. Τα ρεπό τους ποίκιλλαν και αυτά ανάλογα με την πίεση της δουλειάς και δεν συνέπιπταν συχνά. Έτσι κι αλλιώς, η Τζούλια σπάνια ήταν ελεύθερη τα βράδια. Ξόδευε απίστευτο χρόνο σε παρακολούθηση διαλέξεων, σε συγκεντρώσεις, μοιράζοντας έντυπα για τον Αντισεξουαλικό Σύνδεσμο Νέων, ετοιμάζοντας πανό για την Εβδομάδα του Μίσους, μαζεύοντας συνδρομές για την εκστρατεία αποζημίωσης και άλλα παρόμοια. Αν σεβόσουν τους ασημαντους κανόνες, μπορούσες να παραβιάσεις τους πιο σημαντικούς. Παρακίνησε ως και τον Γουίνστον να προσφέρει ακόμα ένα από τα βράδια του στην εθελοντική εργασία. Αφορούσε συγκεκριμένα ένα είδος ημιαπασχόλησης σχετικής με πυρομαχικά, κάτι το οποίο αναλάμβαναν εθελοντικά μέλη του Κόμματος με υπερβάλλοντα ζήλο. Κι έτσι, ένα βράδυ κάθε εβδομάδα, ο Γουίνστον περνούσε τέσσερις ώρες αφόρητης πλήξης βιδώνοντας μεταλλικά κομματάκια που μάλλον

αποτελούσαν μέρη από ρουκέτες. Κι όλο αυτό γινόταν σε ένα κακοφωτισμένο εργαστήριο που έμπαζε απ' όλες τις μεριές κι όπου το σφυροκόπημα και η μουσική από τις τηλεοθόνες μπερδευόνταν μεταξύ τους σε μια θλιβερή κακοφωνία.

Με το που συναντήθηκαν στον πύργο της εκκλησίας, τα κενά της αποσπασματικής τους κουβέντας συμπληρώθηκαν. Ήταν ένα ολόφωτο απόγευμα. Η ατμόσφαιρα στον στενόχωρο τετράγωνο θάλαμο πάνω από τις καμπάνες ήταν ζεστή και αποπνικτική. Ο χώρος μύριζε από τις κουτσουλιές των περιστεριών. Κάθισαν στο σκονισμένο, γεμάτο ξερόκλαδα πάτωμα, κουβεντιάζοντας με τις ώρες. Πότε πότε ο ένας από τους δύο σηκωνόταν και πήγαινε μέχρι τις πολεμίστρες να ρίξει μια ματιά μήπως ερχόταν κανείς.

Η Τζούλια ήταν είκοσι έξι ετών. Ζούσε σε έναν ξενώνα με άλλες τριάντα κοπέλες («Πάντα η μπόχα των γυναικών! Πώς τις σιχαίνομαι!» είπε με την ευκαιρία) και δούλευε, όπως σωστά είχε μαντέψει ο Γουίνστον, στις μηχανές συγγραφής μυθιστορημάτων στο Τμήμα Φαντασίας. Της άρεσε η δουλειά της, που είχε να κάνει με τη λειτουργία και τη συντήρηση ενός πανίσχυρου αλλά ιδιαίτερα απαιτητικού σε χειρισμό ηλεκτρικού κινητήρα. Δεν ήταν «έξυπνη», αλλά της άρεσε να δουλεύει με τα χέρια της και βρισκόταν στο στοιχείο της με τα μηχανήματα. Μπορούσε άνετα να περιγράψει όλη τη διαδικασία της σύνθεσης ενός μυθιστορήματος, από τις κατευθυντήριες γραμμές που έδινε η Επιτροπή Πλοκής μέχρι την τελική επιμέλεια που γινόταν από την Ομάδα Επαναγραφής. Όμως, δεν την ενδιέφερε το τελικό αποτέλεσμα. Δεν ήταν του διαβάσματος, είπε. Τα βιβλία ήταν απλά ένα είδος που έπρεπε να παραχθεί, όπως οι μαρμελάδες και τα κορδόνια των παπουτσιών.

Δεν θυμόταν το παραμικρό πριν τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του εξήντα, και το μόνο πρόσωπο από όσα είχε γνωρίσει στη ζωή της και μιλούσε συχνά για τις μέρες πριν την Επανάσταση ήταν ένας παππούς, που εξαφανίστηκε όταν η ίδια ήταν οκτώ χρονών. Στο σχολείο ήταν αρχηγός της ομάδας του χόκεϊ και για δύο συνεχόμενες χρονιές είχε κερδίσει το έπαθλο στις γυμναστικές επιδείξεις. Ήταν ομαδάρχης στους Κατασκόπους και κλαδική γραμματέας του Συνδέσμου Νεολαίας προτού ενταχθεί στον Αντισεξουαλικό Σύνδεσμο Νέων. Η διαγωγή της ήταν πάντα εξαιρετική. Είχε επίσης επιλεχθεί

(αλάνθαστο σημάδι καλής φήμης) να δουλέψει στο Πόρντομ, τον υποτομέα του Τμήματος Φαντασίας, που παρήγαγε φθηνή πορνογραφία για τους προλετάρους. Όσοι δούλευαν εκεί, του είχαν δώσει το παρατσούκλι "Βρομόσπιτο". Έμεινε στον υποτομέα έναν χρόνο βοηθώντας στην παραγωγή φυλλαδίων που σφραγίζονταν σε πακέτα και τιλοφορούσαν: "Ζουμερές ιστορίες", "Μια νύχτα σε ένα σχολείο θηλέων", και το κοινό τους ήταν νεαροί προλετάριοι που τα αγόραζαν σωρηδόν νομίζοντας ότι αγοράζουν κάτι παράνομο.

«Πώς είναι αυτά τα βιβλία;» ρώτησε περιέργως ο Γουίνστον.

«Φριχτό σκουπιδαριό. Βασικά, είναι βαρετά. Κινούνται όλα γύρω από έξι θεματικές, ελαφρά παραλλαγμένες. Βέβαια, εγώ δούλευα μόνο στα καλειδοσκόπια, δεν ήμουν ποτέ στην Ομάδα Επαναγραφής. Δεν είμαι μορφωμένη, αγάπη μου, ούτε γι' αυτό δεν είμαι αρκετή».

Του προξένησε μεγάλη έκπληξη όταν έμαθε ότι όλοι οι εργαζόμενοι του Πορνομήματος ήταν κοπέλες. Θεωρητικά, οι άνδρες διέτρεχαν μεγαλύτερο κίνδυνο να διαφθαρούν από τη βρομιά που διαχειρίζονταν, καθώς τα σεξουαλικά τους ένστικτα ήταν πιο δύσκολο να ελεγχθούν απ' ό,τι αυτά των γυναικών.

«Δεν θέλουν ούτε καν παντρεμένες γυναίκες εκεί μέσα» πρόσθεσε. «Τα κορίτσια υποτίθεται πως είναι πάντα πιο αγνά. Να κι ένα που δεν είναι. Εγώ!»

Είχε την πρώτη της ερωτική περιπέτεια στα δεκαέξι της με ένα μέλος του Κόμματος εξήντα χρονών, που αργότερα αυτοκτόνησε για να αποφύγει τη σύλληψη.

«Και καλά έκανε» είπε η Τζούλια «γιατί διαφορετικά θα μάθαιναν το όνομά μου όταν θα ομολογούσε».

Από τότε, είχε διάφορους άλλους. Η ζωή, όπως την έβλεπε, ήταν πολύ απλή. Ήθελες να περνάς καλά. "Εκείνοι", και εννοούσε το Κόμμα, ήθελαν να σε εμποδίσουν να περνάς καλά, οπότε παραβίαζες τους κανόνες όσο καλύτερα μπορούσες. Το σκεφτόταν σαν κάτι φυσιολογικό, ότι δηλαδή εκείνοι ήθελαν να σου στερήσουν την ευχαρίστηση κι ότι εσύ ήθελες να αποφύγεις τη σύλληψη. Μισούσε το Κόμμα και το εξέφραζε με τα πιο ωμά λόγια, δεν έκανε όμως καμία

γενική κριτική πάνω σε αυτό. Δεν έτρεφε κανένα ενδιαφέρον για τις κομματικές διδαχές, αρκεί να μην αφορούσαν τη δική της ζωή. Ο Γουίνστον παρατήρησε ότι η Τζούλια δεν χρησιμοποιούσε ποτέ λέξεις της Νέας Ομιλίας, πέρα από όσες είχαν γίνει μέρος της καθημερινότητας. Δεν είχε ακούσει ποτέ της για την Αδελφότητα και αρνιόταν να πιστέψει στην ύπαρξή της. Της φαινόταν ηλιθιότητα οποιαδήποτε οργανωμένη εξέγερση ενάντια στο Κόμμα, που έτσι κι αλλιώς ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία. Η εξυπνάδα ήταν να παραβιάζεις τους κανόνες και να καταφέρνεις να παραμένεις ζωντανός.

Ο Γουίνστον αναρωτήθηκε αόριστα πόσοι ακόμα σαν τη Τζούλια να υπήρχαν, άνθρωποι της νεώτερης γενιάς, που μεγάλωσαν στον κόσμο της Επανάστασης μη γνωρίζοντας οτιδήποτε άλλο, έχοντας αποδεχτεί το Κόμμα σαν κάτι το αναλλοίωτο, σαν τον ουρανό, νέοι άνθρωποι που δεν επαναστατούσαν ενάντια στην εξουσία του παρά απλά την απέφευγαν, όπως ένα κουνέλι το σκάει από ένα σκυλί.

Δεν συζήτησαν το ενδεχόμενο να παντρευτούν. Ήταν κάτι πολύ αόριστο, δεν άξιζε τον κόπο να το σκεφτούν. Καμιά φανταστική επιτροπή δεν θα ενέκρινε μια τέτοια ένωση, ακόμα κι αν η Κάθριν, η γυναίκα του Γουίνστον, μπορούσε με κάποιο τρόπο να φύγει από τη μέση. Ακόμα και σαν όνειρο ήταν κάτι ανέλπιδο.

«Πώς ήταν η γυναίκα σου;» ρώτησε η Τζούλια.

«Ήταν –ξέρεις τη λέξη της Νέας Ομιλίας “καλόσκεπος”; Πάει να πει πως σκέφτεσαι από φυσικού σου ορθόδοξα, πως είσαι ανίκανος να κάνεις κακές σκέψεις».

«Όχι, δεν την ήξερα αυτή τη λέξη, ξέρω όμως πολύ καλά αυτό το είδος των ανθρώπων».

Άρχισε να της αφηγείται τα του έγγαμου βίου του, αλλά όμως παραδόξως εκείνη φαινόταν ότι ήξερε ήδη τα βασικά σημεία του. Του περιέγραψε, σχεδόν σαν να είχε δει ή να είχε ακούσει, την ακαμψία του κορμιού της Κάθριν με το που την άγγιζε, τον τρόπο που έμοιαζε σχεδόν να τον απωθεί με όλη της τη δύναμη ακόμα κι όταν τον αγκάλιαζε σφιχτά. Ο Γουίνστον ένιωθε πολύ άνετα να συζητάει αυτά τα πράγματα με τη Τζούλια. Έτσι κι αλλιώς, η

Κάθριν είχε πάψει από καιρό να αποτελεί μια οδυνηρή ανάμνηση. Είχε γίνει απλά μια δυσάρεστη μνήμη.

«Θα το ανεχόμεν, αν δεν υπήρχε κάτι ακόμα» της είπε. Και της μίλησε για το ψυχρό τελετουργικό στο οποίο η Κάθριν τον ανάγκαζε την ίδια νύχτα κάθε εβδομάδα.

«Το απεχθανόταν, αλλά δεν υπήρχε τίποτα που να την εμποδίζει να το κάνει. Συνήθιζε να το αποκαλεί –δεν μπορείς να μαντέψεις πώς».

«Το καθήκον μας στο Κόμμα» είπε αμέσως η Τζούλια.

«Πώς το ήξερες;»

«Πήγα κι εγώ σχολείο, αγάπη μου. Συζητήσεις για το σεξ μια φορά τον μήνα, για όσους ήταν πάνω από δεκαέξι. Το ίδιο γινόταν και στον Σύνδεσμο Νεολαίας. Σου βομβάρδιζαν το κεφάλι για χρόνια. Μπορώ να πω ότι στις περισσότερες περιπτώσεις πιάνει. Αλλά και πάλι, δεν μπορείς να ξέρεις. Οι άνθρωποι είναι τόσο υποκριτές».

Άρχισε να αναλύει το θέμα. Με τη Τζούλια όλα περιστρέφονταν γύρω από τη δική της σεξουαλικότητα. Από τη στιγμή που θιγόταν ένα τέτοιο θέμα, μπορούσε να γίνει πολύ οξυδερκής. Σε αντίθεση με τον Γουίνστον, είχε συλλάβει τι κρυβόταν κάτω από τον σεξουαλικό πουριτανισμό του Κόμματος. Δεν είχε να κάνει μόνο με το ότι το σεξουαλικό ένστικτο δημιουργούσε έναν δικό του κόσμο ο οποίος βρισκόταν έξω από τον έλεγχο του Κόμματος και που γι' αυτόν τον λόγο έπρεπε, αν ήταν δυνατόν, να καταστραφεί. Το πιο σημαντικό ήταν ότι η σεξουαλική στέρηση προκαλούσε υστερία, και αυτό ακριβώς επιθυμούσαν, γιατί μπορούσαν να τη μετατρέψουν σε πόθο πολέμου και αφοσίωση στους ηγέτες. Το έθεσε ως εξής:

«Όταν κάνεις έρωτα, ξοδεύεις ενέργεια κι αμέσως μετά νιώθεις ευτυχισμένος και δεν δίνεις δεκάρα για τίποτα. Εκείνοι όμως δεν μπορούν να το ανεχτούν να νιώθεις έτσι. Θέλουν να ξεχειλίζεις ενέργεια συνέχεια. Όλες αυτές οι παρελάσεις από δω κι από κει, οι ζητωκραυγές και τα σημαιάκια που ανεμίζουν είναι αξόδευτη σεξουαλική ενέργεια. Αν νιώθεις ευτυχισμένος μέσα σου, γιατί να χολοσκάς για τον Μεγάλο Αδελφό, τα Τριετή Πλάνα, το Δίλεπτο Μίσος και όλες τις άλλες μπουρδες;»

Πολύ σωστά όλα αυτά, σκέφτηκε ο Γουίνστον. Υπήρχε μια άμεση, στενή σύνδεση ανάμεσα στην αγαμία και την πολιτική ορθότητα. Γιατί πώς αλλιώς θα μπορούσαν να διατηρήσουν τον φόβο, το μίσος και την μέχρι παράνοιας ευπιστία που το Κόμμα απαιτούσε από τα μέλη του; Μια ήταν η μέθοδος: Καταπιέζοντας κάποιο πανίσχυρο ένστικτο, ώστε να το χρησιμοποιήσουν σαν κινητήρια δύναμη για τους σκοπούς τους. Το σεξουαλικό ένστικτο αποτελούσε κίνδυνο για το Κόμμα, οπότε το Κόμμα το χρησιμοποιούσε για το συμφέρον του. Το ίδιο κόλπο έκαναν και με το πατρικό και το μητρικό ένστικτο. Δεν μπορούσαν να καταργήσουν την οικογένεια, και ίσα ίσα ενθάρρυναν τους ανθρώπους να αγαπούν τα παιδιά τους, σχεδόν με τον παλιό τρόπο. Από την άλλη, έστρεφαν συστηματικά τα παιδιά ενάντια στους γονείς τους και τα δίδασκαν να τους κατασκοπεύουν και να καταγγέλλουν τις παρεκκλίσεις τους. Στην πραγματικότητα, η οικογένεια είχε γίνει μια προέκταση της Αστυνομίας της Σκέψης. Ήταν ένα τέχνασμα χάρη στο οποίο ο καθένας περικυκλωνόταν μέρα νύχτα από καταδότες που τον γνώριζαν καλά.

Ξαφνικά οι σκέψεις του Γουίνστον επέστρεψαν στην Κάθριν. Ήταν βέβαιος ότι θα τον είχε καταγγείλει στην Αστυνομία της Σκέψης, αν δεν ήταν τόσο ηλίθια ώστε να μην μπορεί να διακρίνει τις ανορθόδοξες απόψεις του. Αυτό όμως που του την είχε θυμίσει ήταν στην πραγματικότητα το αποπνικτικά ζεστό απόγευμα, που έκανε τον ιδρώτα να τρέχει μουσκεύοντας το πρόσωπό του. Άρχισε να αφηγείται στη Τζούλια κάτι που είχε γίνει ή μάλλον δεν είχε γίνει ένα άλλο αποχαυνωτικό καλοκαιρινό απόγευμα έντεκα χρόνια πριν.

Συνέβη τρεις τέσσερις μήνες μετά τον γάμο τους. Είχαν χάσει τον δρόμο τους σε μια ομαδική πεζοπορία κοντά στο Κεντ. Είχαν ξεμείνει δύο λεπτά πίσω από τους άλλους, πήραν όμως μια λάθος στροφή και τελικά η πορεία τους ανακόπηκε, καθώς βρέθηκαν στο χείλος ενός παλιού νταμαριού κιμωλίας. Ήταν ένας γκρεμός δέκα μπορεί και είκοσι μέτρα, και στο βάθος του είχε βράχια. Δεν υπήρχε κάποιος να τον ρωτήσουν πώς θα έβρισκαν τον δρόμο τους. Μόλις κατάλαβαν πως είχαν χαθεί, η Κάθριν έγινε πολύ ανήσυχη. Και μόνο μια στιγμή να απομακρυνόταν από τη θορυβώδη ομάδα των πεζοπόρων, ένιωθε ότι είχε κάνει παράπτωμα. Ήθελε να γυρίσουν όσο πιο γρήγορα πίσω στον δρόμο απ' όπου είχαν έρθει και να αρχίσουν να ψάχνουν

στην αντίθετη κατεύθυνση. Εκείνη όμως τη στιγμή, ο Γουίνστον πρόσεξε μερικές τούφες λύθρων που φύτεωναν στις ρωγμές της βραχοπλαγιάς ακριβώς από κάτω τους. Η μία τούφα είχε δίχρωμες διακλαδώσεις, φούξια και κεραμιδί, που προφανώς φύτεωναν από την ίδια ρίζα. Δεν είχε ξανασυναντήσει ποτέ του κάτι τέτοιο και φώναξε την Κάθριν να έρθει να το δει.

«Κοίτα, Κάθριν! Κοίτα εκείνα εκεί τα λουλούδια, εκείνη τη συστάδα στο βάθος του γκρεμού. Βλέπεις που είναι δύο διαφορετικά χρώματα;»

Εκείνη είχε ήδη στραφεί για να φύγει, αλλά επέστρεψε εκνευρισμένη. Έσκυψε πάνω από την άκρη του γκρεμού, για να δει εκεί που της έδειχνε. Ο Γουίνστον στεκόταν λίγο πίσω της κι έβαλε το χέρι του στη μέση της για να τη συγκρατήσει. Εκείνη τη στιγμή, ξαφνικά, συνειδητοποίησε πόσο απόλυτα μόνοι ήταν. Ολόγυρα δεν υπήρχε ψυχή, φύλλο δεν κουνιόταν, δεν υπήρχε ούτε πουλί πετούμενο. Ο κίνδυνος να υπήρχε κρυμμένο μικρόφωνο σε ένα τέτοιο μέρος ήταν ελάχιστος. Ακόμα κι αν υπήρχε μικρόφωνο, θα έπιανε μόνο ήχους. Ήταν η πιο ζεστή και νωθρή ώρα του απογεύματος. Ο ήλιος έκαιγε από πάνω τους, ο ιδρώτας έσταζε στο πρόσωπό του. Και τότε του ήρθε η σκέψη...

«Γιατί δεν της έδινες μια σπρωξιά να πέσει;» είπε η Τζούλια. «Εγώ θα το έκανα».

«Ναι, αγάπη μου, εσύ θα το έκανες. Κι εγώ θα το έκανα αν ήμουν τότε αυτός που είμαι τώρα. Ή μπορεί και να το έκανα –δεν είμαι σίγουρος».

«Μετανιώνεις που δεν το έκανες;»

«Ναι, γενικά μετανιώνω».

Κάθονταν δίπλα δίπλα στο σκονισμένο πάτωμα. Την τράβηξε κοντά του. Το κεφάλι της ακουμπούσε στον ώμο του, η ευχάριστη μυρωδιά των μαλλιών της κάλυπτε την οσμή από τις κουτσουλές των περιστεριών. Σκέφτηκε ότι ήταν πολύ νέα, ότι δεν καταλάβαινε πως το να σπρώξεις ένα ανεπιθύμητο πρόσωπο στον γκρεμό δεν έλυne τα προβλήματα.

«Ουσιαστικά δεν θα άλλαζε τίποτα» της είπε.

«Τότε, γιατί μετανιώνεις που δεν το έκανες;»

«Γιατί, απλώς, προτιμώ τα θετικά από τα αρνητικά. Δεν μπορούμε να βγούμε νικητές στο παιχνίδι που παίζουμε. Κάποια είδη αποτυχίας είναι προτιμότερα από κάποια άλλα, αυτό είναι όλο».

Από την κίνηση των ώμων της κατάλαβε ότι διαφωνούσε. Πάντα είχε κάτι αντίθετο να υποστηρίξει όταν τον άκουγε να λέει τέτοιες κουβέντες. Δεν μπορούσε να αποδεχτεί ως φυσικό νόμο ότι ο άνθρωπος ήταν πάντα ο χαμένος. Κατά κάποιο τρόπο, καταλάβαινε ότι και η ίδια ήταν καταδικασμένη. Αργά ή γρήγορα, η Αστυνομία της Σκέψης θα την έπιανε και θα τη σκότωνε. Ένα άλλο τμήμα του μυαλού της όμως πίστευε πως ήταν δυνατόν με κάποιον τρόπο να φτιάξεις έναν μυστικό κόσμο όπου θα ζούσες όπως ήθελες. Το μόνο που χρειαζόσουν ήταν τύχη, πονηριά και τόλμη. Η Τζούλια δεν καταλάβαινε ότι δεν υπήρχε ευτυχία, ότι η μόνη νίκη αφορούσε ένα μακρινό μέλλον, πολύ μετά τον θάνατό σου, ότι από την ώρα που κήρυσσες πόλεμο στο Κόμμα, ήταν καλύτερα να λογαριάζεις τον εαυτό σου νεκρό.

«Είμαστε νεκροί!» της είπε.

«Όχι ακόμα» απάντησε πεζά η Τζούλια.

«Σωματικά όχι. Σε έξι μήνες, έναν χρόνο, πέντε χρόνια, πιθανόν. Τον φοβάμαι τον θάνατο. Εσύ είσαι νέα, οπότε μάλλον τον φοβάσαι πιο πολύ. Βέβαια θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να τον κρατήσουμε μακριά μας, δεν αλλάζει όμως κάτι. Όσο οι άνθρωποι παραμένουν άνθρωποι, ζωή και θάνατος είναι το ίδιο».

«Τι χαζομάρες! Με ποιον θα προτιμούσες να πλαγιάσεις; Με εμένα ή με έναν σκελετό; Δεν χαίρεσαι που είσαι ζωντανός; Δεν σου αρέσει να νιώθεις; αυτός είμαι εγώ, αυτό είναι το χέρι μου και αυτό είναι το πόδι μου, υπάρχω πραγματικά, είμαι ακλόνητος, είμαι ζωντανός! Δεν σου αρέσουν όλα αυτά;»

Γύρισε το σώμα της προς το μέρος του και πίεσε πάνω του το στήθος της. Μπορούσε να το νιώσει βαρύ αλλά σφριγηλό μέσα από τη φόρμα της. Το σώμα της έμοιαζε να χύνει κάτι από τα νιάτα και το σφρίγος του μέσα στο δικό του.

«Ναι, μου αρέσουν» της είπε.

«Τότε πάψε να μιλάς για θανάτους. Και τώρα, άκουσέ με, αγάπη μου, γιατί πρέπει να κανονίσουμε την επόμενη συνάντησή μας. Θα μπορούσαμε να επιστρέψουμε σε εκείνο το μέρος στο δάσος. Πέρασε αρκετός καιρός. Θα πρέπει όμως να αλλάξεις δρομολόγιο. Τα έχω σχεδιάσει όλα. Θα πάρεις το τρένο –στάσου, θα στο σχεδιάσω».

Και με τον πρακτικό της τρόπο, μάζεψε σκόνη σε μια μεριά και με ένα κλαδάκι από μια φωλιά περιστεριών άρχισε να σχεδιάζει έναν χάρτη στο πάτωμα.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΚΟΙΤΑΞΕ ΓΥΡΩ ΤΟΥ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΦΤΩΧΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΟ μαγαζί του κυρίου Τσάρινγκτον. Το πελώριο κρεβάτι δίπλα στο παράθυρο ήταν στρωμένο με κουρελιασμένες κουβέρτες κι ένα μακρύ προσκέφαλο χωρίς κάλυμμα. Το παλιομοδίτικο ρολόι με την πλάκα των δώδεκα ωρών χτυπούσε ρυθμικά πάνω από το τζάκι. Στη γωνιά, πάνω στο πτυσσόμενο τραπέζι, ο γυάλινος χαρτοστάτης, που είχε αγοράσει στην τελευταία του επίσκεψη στο μαγαζί, φεγγοβολούσε απαλά στο μισοσκόταδο.

Στο προστατευτικό του τζακιού ήταν τοποθετημένη μια γκαζιέρα πετρελαίου, μια κατσαρολίτσα και δύο φλιτζάνια που του είχε προμηθεύσει ο κύριος Τσάρινγκτον. Ο Γουίνστον άναψε την γκαζιέρα και έβαλε νερό να βράσει. Είχε φέρει κι έναν φάκελο Καφέ της Νίκης και μερικές ταμπλέτες ζαχαρίνη. Οι δείχτες του ρολογιού έδειχναν επτά και είκοσι, δηλαδή δεκαεννιά και είκοσι. Εκείνη θα ερχόταν στις δεκαεννιά και μισή.

Ήταν τρέλα, σκέτη τρέλα, κάτι του ψιθύριζε μέσα του. Μια συνειδητή, αδικαιολόγητη, καθαρή αυτοκτονία. Απ' όλα τα εγκλήματα που θα μπορούσε να διαπράξει ένα μέλος του Κόμματος, αυτό ήταν το δυσκολότερο να καλυφθεί. Βασικά, η ιδέα τού είχε έρθει σαν ένα όραμα, από την αντανάκλαση του γυάλινου χαρτοστάτη στην επιφάνεια του πτυσσόμενου τραπεζιού. Όπως είχε προβλέψει, ο κύριος Τσάρινγκτον δεν έφερε καμία αντίρρηση να του νοικιάσει το δωμάτιο. Προφανώς ήταν ευχαριστημένος με τα λίγα δολάρια που θα έβγαζε. Ούτε και φάνηκε να σοκάρεται ή να προσβάλλεται όταν ο

Γουίνστον τού έδωσε να καταλάβει ότι χρειαζόταν το δωμάτιο σαν ερωτική φωλιά. Αντιθέτως, κοίταξε στο κενό και άρχισε να μιλάει γενικά και αόριστα με τόσο διακριτικό ύφος που θα έλεγε κανείς ότι είχε γίνει σχεδόν αόρατος. Η ιδιωτική ζωή ήταν κάτι πολύτιμο, έτσι είπε. Όλοι οι άνθρωποι επιθυμούσαν να έχουν ένα μέρος όπου θα μπορούσαν να είναι μόνοι κάπου κάπου. Κι όταν έβρισκαν ένα τέτοιο μέρος, η κοινή ευγένεια απαιτούσε από κάθε τρίτο που ίσως γνώριζε, να το κρατούσε μυστικό. Πρόσθεσε ακόμα, τόσο διακριτικά σαν να μην βρισκόταν καν στο δωμάτιο, ότι το σπίτι διέθετε δύο εισόδους. Η μία από αυτές, της πίσω αυλής, έβγαζε σε ένα στενό.

Κάποιος τραγουδούσε κάτω ακριβώς από το παράθυρο. Ο Γουίνστον κρυφοκοίταξε, προστατευμένος από τη λεπτή κουρτίνα. Ο ήλιος του Ιουνίου ήταν ακόμη ψηλά στον ουρανό, και στην ηλιόλουστη αυλή από κάτω μια πελώρια γυναίκα, συμπαγής σαν κολώνα της Νορμανδίας, με σκούρα κόκκινα χέρια και μια ποδιά από λινάτσα στη μέση της, πηγαινοερχόταν ανάμεσα στη λεκάνη και το σκοινί της μπουγάδας και κρεμούσε με μανταλάκια κάτι άσπρα πανάκια που ο Γουίνστον κατάλαβε ότι ήταν μωρουδιακές πάνες. Όποτε το στόμα της δεν ήταν γεμάτο μανταλάκια, τραγουδούσε με δυνατή βαθιά φωνή.

Τότε που σε πρωτοείδα

Ήταν τρέλα δεν είχα ελπίδα

Με ένα σου βλέμμα μια σου λέξη

Την καρδιά μου είχες κλέψει.

Κι έπειτα χάθηκες σαν τον αγέρα

Σαν μιας στιγμής Απρίλη μέρα.

Ο σκοπός ακουγόταν στο Λονδίνο εδώ και εβδομάδες. Ήταν ένα από τα αναρίθμητα τραγουδάκια του σωρού που το παράρτημα του Τμήματος Μουσικής κυκλοφορούσε προς τέρψη των προλετάρων. Τα λόγια τους τα συνέθεταν χωρίς καμία ανθρώπινη παρέμβαση σε ένα μηχάνημα που ήταν γνωστό ως στιχοποιητής. Όμως, η γυναίκα τραγουδούσε τόσο μελωδικά που κατάφερνε να κάνει τη σαχλαμάρα να μοιάζει σχεδόν ευχάριστη. Ο Γουίνστον άκουγε τη γυναίκα να τραγουδάει και τα παπούτσια της να τρίζουν στο

λιθόστρωτο, άκουγε τις φωνές των παιδιών στον δρόμο και κάπου μακριά την αχνή βουή της κυκλοφορίας. Και όμως, το δωμάτιο έμοιαζε παράξενα σιωπηλό, χάρη στην απουσία τηλεθόνης.

Τρέλα, τρέλα, τρέλα! σκέφτηκε ξανά. Ήταν αδιανόητο να συχνάζουν σε αυτό το μέρος περισσότερο από λίγες εβδομάδες χωρίς να τους πιάσουν. Ο πειρασμός όμως να έχουν μια ολόδική τους κρυψώνα σε εσωτερικό χώρο και τόσο κοντά ήταν και για τους δυο τους πολύ μεγάλος. Για αρκετό διάστημα μετά τη συνάντησή τους στο καμπαναριό, δεν μπόρεσαν να κανονίσουν να ξαναβρεθούν. Οι ώρες εργασίας είχαν αυξηθεί υπερβολικά σε αναμονή της Εβδομάδας Μίσους, η οποία απείχε έναν μήνα ακόμα, όμως οι τεράστιες και πολύπλοκες προετοιμασίες που απαιτούνταν φόρτωναν περισσότερη δουλειά στις πλάτες όλων τους. Τελικά κατάφεραν να εξασφαλίσουν ένα ελεύθερο απόγευμα και οι δύο την ίδια ημέρα. Συμφώνησαν να ξαναπάνε στο ξέφωτο του δάσους. Το προηγούμενο βράδυ είχαν μια πολύ σύντομη συνάντηση στον δρόμο. Ως συνήθως, ο Γουίνστον μόλις που κοίταξε τη Τζούλια καθώς πλησίαζαν ο ένας τον άλλον ανάμεσα στον κόσμο, από τη σύντομη όμως ματιά που της έριξε του φάνηκε πιο χλωμή απ' ό,τι συνήθως.

«Χάλασε το σχέδιο» του μурμουούρισε μόλις το έκρινε ασφαλές να μιλήσει. «Για αύριο, εννοώ».

«Τι πράγμα;»

«Αύριο το απόγευμα. Δεν μπορώ να έρθω».

«Γιατί;»

«Α, για τον συνηθισμένο λόγο. Ξεκίνησε πιο νωρίς αυτή τη φορά».

Για μια στιγμή, τον κυρίευσε οργή. Μέσα στον μήνα που τη γνώριζε, η φύση της επιθυμίας του για αυτήν είχε αλλάξει. Στην αρχή ένιωθε ελάχιστο αισθησιασμό. Η πρώτη φορά που έκαναν έρωτα πήγαζε μόνο από επιθυμία. Μετά τη δεύτερη φορά όμως ήταν διαφορετικά. Η μυρωδιά των μαλλιών της, η γεύση των χειλιών της, η αίσθηση της επιδερμίδας της έμοιαζαν να έχουν χαραχτεί μέσα του ή να αιωρούνται γύρω του. Έγινε μια φυσική ανάγκη, κάτι που όχι μόνο επιθυμούσε αλλά και ένιωθε ότι το δικαιούται. Όταν η Τζούλια τού είπε πως δεν μπορούσε να έρθει, νόμισε πως του έλεγε ψέματα. Μόλις εκείνη τη

στιγμή όμως, το πλήθος τούς έσπρωξε τον έναν κοντά στον άλλον, και τα χέρια τους συναντήθηκαν τυχαία. Του έσφιξε σπασμωδικά τις άκρες των δαχτύλων, σαν να ζητούσε στοργή και όχι πόθο. Ο Γουίνστον σκέφτηκε πως όταν ένας άνδρας και μια γυναίκα ζούσαν μαζί, αυτή η ιδιαίτερη απογοήτευση ήταν κάτι φυσιολογικό και συνηθισμένο. Τότε τον κατέλαβε μια βαθιά τρυφερότητα που αντίστοιχή της δεν είχε ξανανιώσει. Ευχόταν να ήταν παντρεμένοι, τουλάχιστον δέκα χρόνια. Ευχόταν να περπατούσαν μαζί στους δρόμους όπως και τώρα, φανερά όμως, χωρίς φόβο, και να μιλούν για καθημερινότητες και να ψωνίζουν μικροπράγματα για το νοικοκυριό τους. Μα πάνω απ' όλα, ευχόταν να είχαν κάπου να πηγαίνουν, κάπου όπου θα μπορούσαν να είναι μόνοι τους, χωρίς να νιώθουν υποχρεωμένοι να κάνουν έρωτα σε κάθε τους συνάντηση. Η ιδέα να νοικιάσει το δωμάτιο του κυρίου Τσάρινγκτον δεν του ήρθε όμως εκείνη την ώρα, αλλά κάποια στιγμή της επόμενης ημέρας. Όταν το πρότεινε στη Τζούλια, εκείνη συμφώνησε με απρόσμενη προθυμία. Και οι δυο τους ήξεραν καλά πως ήταν τρέλα, σαν να έσκαβαν σκόπιμα τον ίδιο τους τον τάφο.

Καθώς καθόταν και περίμενε στην άκρη του κρεβατιού, σκέφτηκε ξανά τα υπόγεια του Υπουργείου Αγάπης. Πόσο παράξενο ήταν που αυτός ο προδιαγεγραμμένος τρόμος ερχόταν κι έφευγε από το μυαλό σου. Βρισκόταν εκεί, σταθερά, κάπου στο μέλλον, το ήξερε ότι είναι κάτι που προηγείται του θανάτου, τόσο σίγουρα όσο το 99 προηγείται του 100. Δεν μπορούσες να τον αποφύγεις, ίσως όμως μπορούσες να τον αναβάλεις. Κι όμως, ήταν φορές που επέλεγες ηθελημένα, συνειδητά να κάνεις κάτι που συντόμευε το διάστημα ανάμεσα στον τρόπο του θανάτου και τον ίδιο τον θάνατο.

Εκείνη τη στιγμή ακούστηκαν γρήγορα βήματα στη σκάλα. Η Τζούλια όρμησε στο δωμάτιο. Κουβαλούσε μια τσάντα με εργαλεία, καμωμένη από τραχιά καφέ λινάτσα. Την είχε δει να την πηγαινοφέρνει μερικές φορές στο Υπουργείο. Την πλησίασε για να την αγκαλιάσει, εκείνη όμως έκανε πίσω, ίσως επειδή κρατούσε ακόμα την τσάντα.

«Μια στιγμή» του είπε. «Άσε με πρώτα να σου δείξω τι κουβάλησα. Έχεις φέρει από αυτόν τον απαίσιο Καφέ της Νίκης; Σίγουρα. Μπορείς να τον πετάξεις στα σκουπίδια, δεν θα τον χρειαστούμε. Για κοίτα εδώ!»

Γονάτισε, άνοιξε την τσάντα κι έβγαλε μερικά γαλλικά κλειδιά κι ένα κατσαβίδι που βρίσκονταν πάνω πάνω, αποκαλύπτοντας μερικά καλοφτιαγμένα χάρτινα πακέτα. Το πρώτο που έδωσε στον Γουίνστον τού άφησε μια παράξενη αλλά αόριστα οικεία αίσθηση. Ήταν γεμάτο με κάτι βαρύ, κοκκώδες, που υποχωρούσε όπου το άγγιζες.

«Μη μου πεις πως είναι ζάχαρη» της είπε.

«Πραγματική ζάχαρη. Όχι ζαχαρίνη, ζάχαρη. Και να κι ένα καρβέλι ψωμί, αληθινό λευκό ψωμί, όχι αυτή η αηδία που τρώμε. Κι ένα βαζάκι μαρμελάδα. Κι ένα τενεκεδάκι γάλα. Αλλά κοίτα! Γι' αυτό εδώ είμαι στ' αλήθεια περήφανη. Έπρεπε να το τυλίξω με μια λινάτσα, γιατί...»

Δεν χρειαζόταν να του πει για ποιον λόγο το είχε τυλίξει. Η μυρωδιά γέμιζε ήδη το δωμάτιο, μια πλούσια ζεστή μυρωδιά που έμοιαζε να αναδύεται από την πρώτη παιδική του ηλικία, μια μυρωδιά όμως που τύχαινε να συναντήσεις ακόμα και τώρα. Καμιά φορά την έφερνε ο αέρας μέσα από τα στενά προτού βροντήσει μια πόρτα ή διαχεόταν με έναν μυστηριώδη τρόπο μέσα στην πολυκοσμία, τη μύριζες μια στιγμή και την άλλη την έχανες.

«Είναι καφές» μουρμούρισε «πραγματικός καφές».

«Είναι καφές του Εσωτερικού Κόμματος. Ολόκληρο κιλό» του είπε.

«Πώς κατάφερες να τα βρεις όλα αυτά;»

«Όλα ανήκουν στο Εσωτερικό Κόμμα. Δεν υπάρχει τίποτα που να μην το έχουν αυτά τα γουρούνια, τίποτα. Φυσικά όμως οι σερβιτόροι, οι υπηρέτες, οι διάφοροι βουτάνε πράγματα, και κοίτα! Έχω εδώ κι ένα πακετάκι τσάι».

Ο Γουίνστον κάθισε στις φτέρνες του δίπλα της. Έσκισε μια ακρούλα του πακέτου.

«Αληθινό τσάι! Όχι φύλλα βατομουριάς».

«Τελευταία κυκλοφορεί πολύ τσάι. Κατέλαβαν την Ινδία ή κάτι τέτοιο» είπε αόριστα. «Άκου όμως, αγάπη μου. Θέλω να γυρίσεις την πλάτη σου, για λίγο μόνο. Πήγαινε και κάτσε στην άλλη μεριά του κρεβατιού. Μην πλησιάσεις πολύ το παράθυρο. Και μη στραφείς αν δεν σου πω».

Ο Γουίνστον κοίταξε αφηρημένα πίσω από τη λεπτή κουρτίνα. Κάτω στην αυλή, η γυναίκα με τα κόκκινα χέρια πηγαινοερχόταν ακόμα ανάμεσα στη λεκάνη και το σκονί της μπουγάδας. Έβγαλε άλλα δύο μανταλάκια από το στόμα της και τραγούδησε με αίσθημα:

Λεν πως ο χρόνος κλείνει τις πληγές

Μα τα όνειρα και τα δάκρυα του χθες

Ραγίζουν τα φύλλα της καρδιάς

Κι ας λεν πως στο τέλος τα ξεχνάς.

Προφανώς ήξερε όλο το σαχλοτράγουδο απ' έξω. Η φωνή της ανέβαινε ψηλά μέσα στον γλυκό καλοκαιρινό αέρα, πολύ μελωδική, φορτισμένη με μια μακάρια μελαγχολία. Σου έδινε την εντύπωση ότι η γυναίκα θα ήταν απόλυτα ευχαριστημένη αν αυτό το απόγευμα του Ιουνίου κρατούσε για χίλια χρόνια και το περνούσε απλώνοντας πάνες και τραγουδώντας σαχλαμάρες.

Δεν είχε ακούσει ποτέ του κάποιο μέλος του Κόμματος να τραγουδάει αυθόρμητα, σκέφτηκε με έκπληξη ο Γουίνστον. Ίσως μόνο όταν οι άνθρωποι έφταναν στα όρια της πείνας, έβρισκαν κάποιο λόγο να τραγουδήσουν.

«Μπορείς να γυρίσεις τώρα» είπε η Τζούλια.

Στράφηκε και για μια στιγμή κόντεψε να μην την αναγνωρίσει. Βασικά περίμενε να τη δει γυμνή. Όμως, δεν ήταν γυμνή! Η μεταμόρφωση που αντίκριζε ήταν πιο εκπληκτική. Είχε μακιγιάρει το πρόσωπό της. Προφανώς θα είχε τρυπώσει σε κάποιο μαγαζί των προλεταριακών συνοικιών και θα αγόρασε ένα ολοκληρωμένο σετ μακιγιάζ. Τα χείλη της ήταν βαμμένα με ένα έντονο κόκκινο. Είχε βάλει ρουζ στα μάγουλά της και είχε πουδράρει τη μύτη της. Ακόμα και κάτω από τα μάτια είχε βάλει κάτι που τα έκανε να δείχνουν πιο φωτεινά. Το μακιγιάζ της δεν ήταν πολύ επιδέξιο, αλλά ο Γουίνστον δεν είχε ιδιαίτερες γνώσεις σε τέτοια θέματα. Ούτε είχε δει ποτέ του, ούτε είχε φανταστεί μια γυναίκα του Κόμματος να χρησιμοποιεί καλλυντικά στο πρόσωπό της. Η βελτίωση της εμφάνισης της Τζούλια ήταν εκτυφλωτική. Βάζοντας ελάχιστο χρώμα στα σωστά σημεία, όχι μόνο είχε γίνει ομορφότερη αλλά και πιο θηλυκή. Τα κοντά μαλλιά και το αγορίστικο ντύσιμο ενίσχυαν την εντύπωση.

Καθώς την πήρε στην αγκαλιά του, ένα άρωμα από συνθετικές βιολέτες εισχώρησε στα ρουθούνια του. Θυμήθηκε το μισοσκόταδο μιας υπόγειας κουζίνας και το σπηλαιώδες γυναικείο στόμα. Ήταν το ίδιο άρωμα. Αυτή τη στιγμή όμως δεν είχε καμία σημασία.

«Έβαλες και άρωμα!» είπε.

«Ναι, αγάπη μου, έβαλα και άρωμα. Και ξέρεις ποιο θα είναι το επόμενο που θα κάνω; Θα βρω κάπου ένα γυναικείο ρούχο να φορέσω, αντί γι' αυτό το βρομοπαντέλονο. Θα φορέσω μεταξωτές κάλτσες και ψηλοτάκουνα! Εδώ μέσα θα είμαι γυναίκα, όχι συντρόφισσα του Κόμματος».

Απαλλάχτηκαν από τα ρούχα τους και σκαρφάλωσαν στο πελώριο μαονένιο κρεβάτι. Ήταν η πρώτη φορά που έμενε ολόγυμνος μπροστά της. Μέχρι τώρα ντρεπόταν για το χλωμό ισχνό του σώμα, τους κισσούς που φούσκωναν στις γάμπες του, για την πληγή στον αστράγαλό του που φαινόταν σαν μπάλωμα.

Δεν είχαν σεντόνια, αλλά η κουβέρτα που είχαν στρώσει ήταν μαλακή και λεία παρά τη φθορά της, όσο για το μέγεθος και την ελαστικότητα του κρεβατιού ήταν μια ευχάριστη έκπληξη και για τους δύο.

«Σίγουρα θα είναι γεμάτο κοριούς» είπε η Τζούλια.

Τώρα πια, μόνο στα σπίτια των προλετάρων έβρισκες διπλά κρεβάτια. Ο Γουίνστον είχε κάποιες ευκαιρίες να κοιμηθεί σε διπλό κρεβάτι όταν ήταν μικρός, η Τζούλια όμως ποτέ της δεν είχε κοιμηθεί σε ένα τέτοιο, όσο μπορούσε να θυμηθεί τουλάχιστον.

Κοιμήθηκαν για λίγο. Όταν ο Γουίνστον ξύπνησε, οι δείχτες του ρολογιού έδειχναν εννέα σχεδόν. Δεν κουνήθηκε, γιατί η Τζούλια κοιμόταν με το κεφάλι της κουρνιασμένο στο μπράτσο του. Το περισσότερο μακιγιάζ της είχε μεταφερθεί στο πρόσωπό του ή στο προσκέφαλο, όμως μια υποψία ρουζ αναδείκνυε ακόμα τα ζυγωματικά της. Το φως ενός ήλιου που έδυε έπεφτε στα πόδια του κρεβατιού και φώτιζε το τζάκι όπου το νερό κόχλαζε στο κατσαρόλι. Κάτω στην αυλή, η γυναίκα είχε σταματήσει το τραγούδι, όμως οι φωνές των παιδιών ακούγονταν αχνά από τον δρόμο.

Ο Γουίνστον αναρωτήθηκε αόριστα αν στο εξαφανισμένο παρελθόν ήταν φυσιολογικό να βρίσκονται ξαπλωμένοι σε ένα τέτοιο κρεβάτι ένας άνδρας και μια γυναίκα, γυμνοί στη δροσιά του καλοκαιρινού σούρουπου και να κάνουν έρωτα όποτε ήθελαν, να μιλάνε για ό,τι ήθελαν, να μην είναι αναγκασμένοι να σηκωθούν, απλά να ξαπλώνουν εκεί και να ακούν τους ειρηνικούς ήχους που έρχονταν απ' έξω. Υπήρξε πραγματικά κάποια εποχή που όλα αυτά έμοιαζαν κανονικά;

Η Τζούλια ξύπνησε, έτριψε τα μάτια της και στηρίχτηκε στον αγκώνα της κοιτάζοντας την γκαζιέρα.

«Το μισό νερό εξατμίστηκε» του είπε. «Θα σηκωθώ και θα φτιάξω καφέ σε λίγο. Έχουμε μία ώρα ακόμα. Τι ώρα σβήνουν το ηλεκτρικό στην πολυκατοικία σου;»

«Στις είκοσι τρεις και μισή».

«Στον ξενώνα το σβήνουν στις είκοσι τρεις. Πρέπει όμως να είσαι νωρίτερα εκεί, γιατί –ε! βγες έξω, βρομιάρη!» Ξαφνικά, τεντώθηκε, άρπαξε ένα παπούτσι από το πάτωμα και με μια αγορίστικη κίνηση, όπως τότε που πέταξε το λεξικό στη σιλουέτα του Γκολντστάιν εκείνο το πρωί στο Δίλεπτο Μίσος, το εκσφενδόνισε στη μια γωνιά του δωματίου.

«Τι έγινε;» τη ρώτησε έκπληκτος.

«Ένας αρουραίος. Τον είδα που έβγαζε τη βρομερή του μουσουόδα έξω από τα σανίδια. Έχει μια τρύπα εκεί πέρα. Πάντως, του έδωσα μια τρομάρα!»

«Αρουραίοι!» μουρμούρισε ο Γουίνστον. «Σε αυτό το δωμάτιο!»

«Τους βρίσκεις παντού» είπε η Τζούλια αδιάφορα και ξάπλωσε ξανά. «Ακόμα και στην κουζίνα του ξενώνα μας έχουμε. Σε κάποια μέρη του Λονδίνου κυκλοφορούν ολόκληροι στρατοί από δαύτους. Το ήξερες πως κάνουν επιθέσεις σε παιδιά; Ναι, αυτό ακριβώς. Είναι κάτι δρόμοι που οι γυναίκες δεν τολμάνε να αφήσουν τα μωρά τους ούτε λεπτό μόνα τους. Οι επιθετικοί είναι αυτοί οι πελώριοι, οι καφετιοί. Και το πιο άσχημο είναι πως αυτά τα βρομερά ζωντανά πάντα...»

«Σταμάτα!» είπε ο Γουίνστον κλείνοντας σφιχτά τα μάτια του.

«Αγάπη μου! Είσαι κατάχλωμος. Τι έπαθες; Σε αηδιάζουν;»

«Τι πιο φριχτό στον κόσμο –ένας αρουραίος!»

Η Τζούλια σφίχτηκε επάνω του και τύλιξε τα μέλη της γύρω του, σαν να ήθελε να τον καθησυχάσει με τη ζεστασιά του κορμιού της. Ο Γουίνστον δεν άνοιξε αμέσως τα μάτια. Για κάποια λεπτά είχε την αίσθηση ότι ξαναζούσε έναν εφιάλτη που επανερχόταν κατά καιρούς στη ζωή του. Ήταν σχεδόν πάντα ο ίδιος. Στεκόταν μπροστά από αδιαπέραστο σκοτάδι, και στην άλλη πλευρά υπήρχε κάτι ανυπόφορο που δεν μπορούσε να το αντιμετωπίσει. Στο όνειρό του, αυτό που αισθανόταν έντονα ήταν πάντα μια αυταπάτη, γιατί στην πραγματικότητα ήξερε τι έκρυβε το βαθύ σκοτάδι. Με μια θανάσιμη προσπάθεια, σαν να ξερίζωνε κάτι από το μυαλό του, θα μπορούσε να το φέρει στο φως. Ξυπνούσε πάντα χωρίς να έχει ανακαλύψει τι ήταν, με κάποιο τρόπο όμως συνδεόταν με αυτό που είχε ξεκινήσει να λέει η Τζούλια όταν τη διέκοψε.

«Συγγνώμη» της είπε «δεν είναι τίποτα. Δεν συμπαθώ τους αρουραίους, αυτό είναι όλο».

«Μη στενοχωριέσαι, αγάπη μου, δεν πρόκειται να κάτσουν μαζί μας αυτά τα βρομιάρικα. Προτού φύγουμε, θα βουλώσω την τρύπα με λίγη λινάτσα. Κι όταν θα ξανάρθουμε, θα τη σφραγίσω μια χαρά».

Η δυσάρεστη στιγμή του πανικού είχε ήδη μισοξεχαστεί. Λίγο ντροπιασμένος, ο Γουίνστον ανακάθισε ακουμπώντας στο κεφάλι του κρεβατιού. Η Τζούλια σηκώθηκε, έβαλε τη φόρμα της κι έφτιαξε καφέ. Η μυρωδιά που αναδύθηκε από το κατσαρολάκι ήταν τόσο δυνατή και ερεθιστική ώστε αναγκάστηκαν να κλείσουν το παράθυρο για να μην την αντιληφθεί κάποιος απ' έξω και του κινήσει την περιέργεια. Το καλύτερο όμως κι από τη γεύση του καφέ ήταν η βελούδινη υφή που του είχε δώσει η ζάχαρη, κάτι που ο Γουίνστον είχε σχεδόν λησμονήσει μετά από τόσα χρόνια ζαχαρίνης. Με το ένα χέρι στην τσέπη και μια φέτα ψωμί με μαρμελάδα στο άλλο, η Τζούλια περιφερόταν στο δωμάτιο πότε κοιτάζοντας αδιάφορα τη βιβλιοθήκη πότε υποδεικνύοντας τον καλύτερο τρόπο για την επισκευή του πτυσσόμενου τραπεζιού, πότε βουλιάζοντας στη φθαρμένη πολυθρόνα για να διαπιστώσει

πόσο αναπαυτική ήταν και τότε εξετάζοντας σαστισμένη το παράδοξο ρολόι με τις δώδεκα ώρες. Μετά, έφερε τον χαρτοστάτη στο κρεβάτι, για να τον παρατηρήσει καλύτερα στο φως. Ο Γουίνστον τον πήρε από το χέρι της μαγεμένος όπως πάντα από την απαλή, βρόχινη όψη του γυαλιού.

«Τι νομίζεις πως παριστάνει;» ρώτησε η Τζούλια.

«Δεν πιστεύω πως είναι κάτι συγκεκριμένο –εννοώ, δεν νομίζω να είχε ποτέ κάποια χρησιμότητα. Είναι ένα μικρό κομμάτι ιστορίας που ξέχασαν να αλλάξουν. Ένα μήνυμα από εκατό χρόνια πίσω, αν μπορούσε κάποιος να το διαβάσει».

«Κι η εικόνα εκεί πέρα;» έκανε ένα νεύμα προς την γκραβούρα στον απέναντι τοίχο «είναι κι εκείνη εκατό χρονών;»

«Και παραπάνω. Διακοσίων, θα έλεγα. Ποιος να ξέρει; Σήμερα, είναι αδύνατον να υπολογίσεις την ηλικία του οποιουδήποτε πράγματος».

Η Τζούλια πλησίασε την γκραβούρα για να την παρατηρήσει καλύτερα.

«Από δω ξεμύτισε ο βρομιάρης» είπε κλωτσώντας τη σανίδα ακριβώς κάτω από την εικόνα. «Τι είναι αυτό το μέρος; Σαν κάπου να το έχω ξαναδεί».

«Είναι μια εκκλησία ή τουλάχιστον ήταν κάποτε. Την έλεγαν Άγιο Κλήμη των Δανών». Κάτι από το τραγουδάκι που του είχε μάθει ο κύριος Τσάρινγκτον ήρθε πάλι στο νου του. Πρόσθεσε μισονοσταλγικά: «“Πορτοκάλια και λεμόνια, λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη”». Προς μεγάλη του έκπληξη, άκουσε τη Τζούλια να συνεχίζει:

«“Μου χρωστάς τρία φαρδίνια, λεν οι καμπάνες του Άη Μαρτίνου. Πότε θα με ξεπληρώσεις, λεν οι καμπάνες του Ολντ Μπέιλι...” Δεν θυμάμαι τι λέει μετά. Πάντως ξέρω πως τελειώνει. “Να κερί να σε φωτίσει στο κρεβάτι, να λεπίδα να σου κόψει το κεφάλι!”»

Ήταν σαν να άκουγες ένα σύνθημα και το παρασύνθημά του. Σίγουρα όμως υπήρχε κι ένας στίχος ακόμα μετά το “οι καμπάνες του Ολντ Μπέιλι”. Ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι θα μπορούσαν να τον ξεθάψουν από τη μνήμη του κυρίου Τσάρινγκτον αν του έδιναν το κατάλληλο ερέθισμα.

«Ποιος στο έμαθε;» τη ρώτησε.

«Ο παππούς μου. Μου το τραγουδούσε όταν ήμουν μικρή. Ήμουν οκτώ χρονών όταν τον εξαέρωσαν –τέλος πάντων, όταν εξαφανίστηκε. Τι να ήταν άραγε το λεμόνι;» πρόσθεσε άσχετα. «Έχω δει πορτοκάλια. Είναι κάτι στρογγυλά κίτρινα φρούτα με χοντρό φλούδι».

«Τα θυμάμαι τα λεμόνια» είπε ο Γουίνστον. «Τα έβρισκες παντού στη δεκαετία του πενήντα. Ήταν τόσο ξινά που και μόνο που τα μύριζες, έτριζαν τα δόντια σου».

«Βάζω στοίχημα πως πίσω από την εικόνα θα έχει κοριούς» είπε η Τζούλια. «Θα την κατεβάσω και θα της κάνω ένα καλό καθάρισμα μια από αυτές τις μέρες. Μου φαίνεται πως είναι ώρα να φεύγουμε. Πρέπει να πλύνω το πρόσωπό μου, να βγάλω τις μπογιές. Τι βάσανο! Και μετά θα σου καθαρίσω κι εσένα το κραγιόν από το πρόσωπο».

Ο Γουίνστον έμεινε στο κρεβάτι λίγα λεπτά ακόμα. Το δωμάτιο είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει. Έστρεψε το σώμα του προς το φως κι απόμεινε να κοιτάζει τον γυάλινο χαρτοστάτη. Το ανεξάντλητο ενδιαφέρον σχετικά με το παράξενο αντικείμενο δεν είχε να κάνει με το κοράλλι, αλλά με το ίδιο το εσωτερικό του γυαλιού. Είχε βάθος, κι όμως ήταν διαφανές σαν τον αέρα. Έμοιαζε λες και η επιφάνεια του γυαλιού ήταν ένας ουράνιος θόλος που περιέκλειε έναν μικροσκοπικό κόσμο μαζί με την ατμόσφαιρά του. Του γεννούσε την αίσθηση ότι μπορούσε να εισχωρήσει και ο ίδιος, ότι στην πραγματικότητα βρισκόταν ήδη μέσα του μαζί με το μασονένιο κρεβάτι, τη σιδερένια γκραβούρα, το πτυσσόμενο τραπέζι, το ρολόι και τον ίδιο τον χαρτοστάτη. Ο χαρτοστάτης ήταν το δωμάτιο στο οποίο βρισκόταν τώρα και το κοράλλι ήταν η ζωή της Τζούλια και η δική του, ταιριασμένες αιώνια στην καρδιά του γυαλιού.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΣΑΙΜ ΕΙΧΕ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΕΙ. ΕΝΑ ΠΡΩΙΝΟ ΔΕΝ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΕ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ. ΚΑΠΟΙΟΙ λίγοι και απερίσκεπτοι σχολίασαν την απουσία του. Την επόμενη ημέρα κανείς δεν ανέφερε το όνομά του. Την τρίτη ημέρα, ο Γουίνστον πήγε στον προθάλαμο του Τμήματος Αρχείων, για να ρίξει μια ματιά στον πίνακα ανακοινώσεων. Μία από τις ανακοινώσεις ήταν μια τυπωμένη λίστα των μελών της Επιτροπής Σκακιού, στην οποία μετείχε και ο Σάιμ. Τίποτα σχεδόν δεν είχε αλλάξει στην εμφάνιση της λίστας, τίποτα δεν είχε διαγραφεί, περιείχε όμως ένα όνομα λιγότερο. Αυτό ήταν αρκετό. Ο Σάιμ είχε πάψει να υπάρχει, δεν υπήρξε ποτέ.

Έκανε τρομερή ζέστη. Στο λαβυρινθώδες Υπουργείο, τα χωρίς παράθυρα και κλιματισμό δωμάτια διατηρούσαν την κανονική τους θερμοκρασία, έξω όμως τα πεζοδρόμια σου τσουρούφλιζαν τα πόδια και η μπόχα του Υπόγειου στις ώρες αιχμής ήταν σκέτη φρίκη. Οι προετοιμασίες για την Εβδομάδα Μίσους βρίσκονταν στο ζενίθ τους, και το προσωπικό όλων των Υπουργείων δούλευε υπερωρίες. Πομπές, συναθροίσεις, στρατιωτικές παρελάσεις, διαλέξεις, κέρινα ομοιώματα, εκθετήρια, προβολές ταινιών, τηλεοπτικά προγράμματα, όλα αυτά έπρεπε να οργανωθούν. Έπρεπε να στηθούν εξέδρες, να φτιαχτούν ομοιώματα, να επινοηθούν συνθήματα, να γραφτούν τραγούδια, να κυκλοφορήσουν φήμες, να παραπονηθούν φωτογραφίες. Η μονάδα της Τζούλια στο Τμήμα Φαντασίας είχε σταματήσει προσωρινά την παραγωγή μυθιστορημάτων και τύπωνε βιαστικά μια σειρά φρικαλέων

φυλλαδίων. Ο Γουίνστον, εκτός από την κανονική του δουλειά, καθημερινά περνούσε μεγάλα διαστήματα ξεσαχνίζοντας παλαιότερα φύλλα των "Τάιμς", αλλάζοντας και εξωραϊζοντας τις ειδήσεις που θα συμπεριλαμβάνονταν στους λόγους. Αργά τη νύχτα, όταν πλήθη φασαριόζων προλετάρων ξεχύνονταν στους δρόμους, η πόλη βίωνε μια εμπύρετη κατάσταση. Οι τηλεκατευθυνόμενες βόμβες έσκαγαν συχνότερα από ποτέ, και κάποιες φορές, σε μακρινή απόσταση, ακούγονταν δυνατές εκρήξεις που κανείς δεν μπορούσε να εξηγήσει και για τις οποίες κυκλοφορούσαν τρελές φήμες.

Ο καινούριος σκοπός που θα ήταν το τραγούδι-θέμα της Εβδομάδας Μίσους (το Τραγούδι Μίσους το έλεγαν) ήταν ήδη έτοιμος και παιζόταν συνέχεια από τις τηλεοθόνες. Είχε έναν άγριο ρυθμό κι έμοιαζε με γάβγισμα, κάτι που δεν το έλεγες μουσική ακριβώς, αφού θύμιζε περισσότερο ήχο τύμπανου. Όταν το τραγουδούσαν ουρλιάζοντας εκατοντάδες φωνές και με τη συνοδεία θορύβου ποδιών που παρέλαυναν, ήταν τρομακτικό. Οι προλετάριοι είχαν ξετρελαθεί με αυτό, και τα μεσάνυχτα στους δρόμους το άκουγες να συναγωνίζεται το δημοφιλές ακόμα "Λεν πως ο χρόνος κλείνει τις πληγές". Τα παιδιά του Πάρσονς το έπαιζαν με ανυπόφορο τρόπο νύχτα μέρα, μιμούμενα τον σκοπό του με μια χτένα κι ένα κομμάτι χαρτί τουαλέτας. Τα βράδια του Γουίνστον ήταν πιο γεμάτα από ποτέ. Ομάδες εθελοντών, τις οποίες οργάνωνε ο Πάρσονς, προετοιμάζαν τον δρόμο για την Εβδομάδα Μίσους. Έραβαν πανό, έφτιαχναν αφίσες, ύψωναν ιστούς για τις σημαίες στις σκεπές και με ριψοκίνδυνο τρόπο κρεμούσαν καλώδια για τις γιρλάντες από τη μία μέχρι την άλλη μεριά του δρόμου. Ο Πάρσονς κοκορευόταν ότι μόνο το Κτίριο της Νίκης θα φιγούραρε με σημαιάκια που το ένα μετά το άλλο θα έπιαναν τετρακόσια μέτρα. Βρισκόταν στο στοιχείο του και πετούσε από τη χαρά του. Ο καύσωνας και η χειρωνακτική εργασία τού είχαν προσφέρει μια καλή δικαιολογία για να κυκλοφορεί με σορτσάκια κι ανοιχτό πουκάμισο τα βράδια. Μπορούσες να τον βρεις παντού την ίδια στιγμή. Έσπρωχνε, τραβούσε, πριόνιζε, κάρφωνε, αυτοσχεδίαζε, σκόρπιζε κέφι με συντροφικές προτροπές, και όλα αυτά ενώ μια ανεξάντλητη ποσότητα ξινού ιδρώτα έρρεε από κάθε πόρο του σώματός του.

Ξαφνικά, μια νέα αφίσα έκανε την εμφάνισή της σε όλο το Λονδίνο. Δεν είχε λεζάντα. Απεικόνιζε απλώς την τερατώδη φιγούρα ενός ευρασιάτη

στρατιώτη, γύρω στα τρία με τέσσερα μέτρα ύψος, που προέλαυε με το ανέκφραστο μογγολικό του πρόσωπο και τις πελώριες μπότες του κι ένα αυτόματο πολυβόλο να προεξέχει από τον γοφό του. Από όποια γωνία κι αν κοιτούσες την αφίσα, το στόμιο του πολυβόλου, μεγεθυμένο από την προοπτική, έδειχνε να στρέφεται κατευθείαν επάνω σου. Αυτό το πράγμα το είχαν κολλήσει σε όλους τους τοίχους, όπου υπήρχε χώρος. Οι αφίσες ήταν τόσες πολλές που είχαν ξεπεράσει κι αυτές του Μεγάλου Αδελφού. Με τέτοια πλήση εγκεφάλου, οι προλετάριοι, συνήθως αδιάφοροι για τον πόλεμο, είχαν παραδοθεί σε μια από τις περιοδικές τους κρίσεις πατριωτισμού. Οι κατευθυνόμενες βόμβες, σαν για να συγχρονιστούν με τη γενική διάθεση, σκότωναν μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων απ' ό,τι συνήθως. Μια από αυτές έπεσε σ' έναν γεμάτο κόσμο κινηματογράφο στο Στέπνι, θάβοντας κάτω από τα ερείπια εκατοντάδες θύματα. Σύσσωμοι οι κάτοικοι της περιοχής πήραν μέρος σε μια μεγάλη σε μήκος αργή νεκρώσιμη ακολουθία που κράτησε επί ώρες και ήταν στην πραγματικότητα συγκέντρωση αγανάκτησης. Μια άλλη βόμβα έπεσε σ' έναν εγκαταλειμμένο χώρο όπου πήγαιναν κι έπαιζαν παιδιά. Αρκετές δεκάδες από αυτά έγιναν κομμάτια. Υπήρξαν κι άλλες διαδηλώσεις οργής, ένα ομοίωμα του Γκολντστάιν παραδόθηκε στις φλόγες, εκατοντάδες αφίσες του ευρασιάτη στρατιώτη σκίστηκαν και ρίχτηκαν στη φωτιά, αρκετά μαγαζιά λεηλατήθηκαν μέσα στον αναβρασμό. Μετά, κυκλοφόρησε η φήμη ότι τις βόμβες τις κατεύθυναν κατάσκοποι μέσω ασύρματων κυμάτων. Έκαψαν το σπίτι ενός ηλικιωμένου ζευγαριού ως ύποπτου ξενική καταγωγής. Το ανδρόγυνο πέθανε από ασφυξία.

Στο δωμάτιο πάνω από το μαγαζί του κυρίου Τσάρινγκτον, όποτε κατάφερναν να πάνε εκεί, η Τζούλια και ο Γουίνστον ξάπλωναν δίπλα δίπλα σ' ένα ξέστρωτο κρεβάτι κάτω από το ανοιχτό παράθυρο, γυμνοί για να βρουν λίγη δροσιά. Ο αρουραίος δεν ξαναεμφανίστηκε, οι κοριοί όμως είχαν πολλαπλασιαστεί σε τρομακτικό βαθμό λόγω ζέστης, αλλά αυτό ήταν κάτι επουσιώδες. Βρόμικο ή καθαρό, το δωμάτιο ήταν παράδεισος. Με το που έφταναν, ράντιζαν παντού με πιπέρι που είχαν αγοράσει στη μαύρη αγορά, πέταγαν τα ρούχα τους κι έκαναν έρωτα με ιδρωμένα κορμιά. Μετά

αποκοιμιόνταν, και ξυπνούσαν για να διαπιστώσουν ότι οι κοριοί είχαν αναθαρρήσει και συγκεντρώνονταν σε στρατιές ετοιμάζοντας αντεπίθεση.

Οι συναντήσεις τους μέσα στον μήνα ήταν τέσσερις, πέντε, έξι, επτά. Ο Γουίνστον έκοψε τη συνήθεια να πίνει τζιν όλες τις ώρες. Μάλλον δεν το χρειαζόταν πια. Είχε παχύνει, το έλκος στον αστράγαλο είχε υποχωρήσει αφήνοντας μόνο ένα καφετί σημάδι στο δέρμα. Οι κρίσεις βήχα που τον έπιαναν το πρωί σταμάτησαν κι αυτές. Η καθημερινότητα έπαψε να είναι αφόρητη. Δεν ένιωθε πια την ανάγκη να κάνει γκριμάτσες στην τηλεοθόνη ή να βρίζει με όλη του τη δύναμη. Τώρα που είχαν μια ασφαλή κρυψώνα, ένα σπίτι σχεδόν, δεν τους φαινόταν καν δυσάρεστο ότι οι συναντήσεις τους δεν ήταν συχνές και διαρκούσαν μόνο δύο ώρες κάθε φορά. Εκείνο που είχε σημασία ήταν ότι υπήρχε το δωμάτιο πάνω από το παλαιοπωλείο. Το ότι ήξεραν ότι ο χώρος τους ήταν εκεί, απαραβίαστος, ήταν το ίδιο σχεδόν με το να βρίσκονται μέσα σε αυτόν. Το δωμάτιο ήταν ένας κόσμος, ένας θύλακας του παρελθόντος όπου περιφέρονταν είδη υπό εξαφάνιση. Ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι ο κύριος Τσάρινγκτον ήταν κι αυτός ένα σπάνιο ζώο.

Προτού ανέβει στον πάνω όροφο, συνήθως σταματούσε για να μιλήσει για λίγο με τον κύριο Τσάρινγκτον. Ο ηλικιωμένος έδειχνε να βγαίνει σπάνια έως καθόλου έξω. Από την άλλη, φαινόταν σαν να μην είχε σχεδόν κανέναν πελάτη. Ζούσε μια αόρατη ζωή μεταξύ του μικροσκοπικού σκοτεινού μαγαζιού και της ακόμα πιο μικροσκοπικής πίσω κουζίνας όπου μαγείρευε. Εκεί έβρισκες και ένα απίστευτα παλιό γραμμόφωνο με ένα τεράστιο χωνί. Ο παλαιοπώλης έδειχνε να χαίρεται που του δινόταν η ευκαιρία να κουβεντιάσει. Καθώς περιφερόταν ανάμεσα στα χωρίς αξία εμπορεύματά του, με τη μακριά του μύτη, τα χοντρά γυαλιά και τους κυρτούς του ώμους κάτω από το βελούδινο σακάκι, έδινε αόριστα περισσότερο την εντύπωση συλλέκτη παρά εμπόρου. Με έναν φθίνοντα ενθουσιασμό θα ψηλάφιζε τη μια παλιατζούρα μετά την άλλη –το πώμα μιας πορσελάνινης φιάλης, το βαμμένο καπάκι μιας σπασμένης ταμπακιέρας, ένα μενταγιόν σε απομίμηση χρυσού που περιείχε μια μπούκλα ενός από χρόνια πεθαμένου μωρού. Δεν ζητούσε ποτέ από τον Γουίνστον να αγοράσει, μόνο να θαυμάσει. Όταν κουβέντιαζες μαζί του, ήταν σαν να άκουγες τον ήχο ενός μουσικού κουτιού. Ο κύριος Τσάρινγκτον είχε

καταφέρει να ανασύρει από τη μνήμη του ως και κάποια αποσπάσματα από ξεχασμένα τραγουδάκια. Ένα από αυτά μιλούσε για είκοσι τέσσερα κοτσύφια κι ένα άλλο για μια αγελάδα με στραπατσαρισμένο κέρατο κι ένα ακόμα για τον θάνατο ενός δύσμοιρου κοκκινολαίμη. “Μόλις σκέφτηκα ότι θα μπορούσε να σας ενδιαφέρει” θα έλεγε με ένα απολογητικό γελάκι, όταν του παρουσίαζε ένα καινούριο κομμάτι. Πάντως ποτέ δεν μπορούσε να θυμηθεί παρά ελάχιστους στίχους από οποιοδήποτε τραγούδι.

Και ο Γουίνστον και η Τζούλια είχαν με κάποιο τρόπο στο μυαλό τους ότι αυτό που τους συνέβαινε τώρα δεν θα κρατούσε για πολύ. Υπήρχαν στιγμές που η βεβαιότητα του επικείμενου θανάτου έμοιαζε τόσο χειροπιαστή όσο το κρεβάτι που πάνω του ξάπλωναν, και τότε σφιχταγκαλιάζονταν με έναν απελπισμένο αισθησιασμό, όπως όταν μια καταδικασμένη ψυχή αρπάζεται από το τελευταίο κομματάκι ευτυχίας λίγο προτού σημάνει η ώρα του θανάτου. Υπήρχαν όμως και άλλες στιγμές. Τότε ζούσαν μέσα σε μια ψευδαισθήση ασφάλειας και διάρκειας. Όσο βρίσκονταν σε αυτό το δωμάτιο, δεν θα τους συνέβαινε κανένα κακό, έτσι ένιωθαν και οι δύο. Μπορεί να ήταν δύσκολο και επικίνδυνο μέχρι να φτάσουν στο δωμάτιο, εκεί όμως βρισκόταν το άδυτό τους. Ήταν όπως όταν ο Γουίνστον είχε κοιτάξει στην καρδιά του χαρτοστάτη και είχε νιώσει ότι ίσως και να μπορούσε να εισχωρήσει στον γυάλινο κόσμο του, και τότε ο χρόνος θα σταματούσε. Συχνά αφήνονταν να κάνουν όνειρα διαφυγής. Η τύχη τους θα κρατούσε επ’ αόριστον. Θα συνέχιζαν τη μικρή τους συνωμοσία με τον ίδιο τρόπο για το υπόλοιπο της ζωής τους. Ή πάλι, θα πέθαινε η Κάθριν, και με επιδέξιους χειρισμούς, ο Γουίνστον και η Τζούλια θα κατάφερναν να παντρευτούν. Ή θα αυτοκτονούσαν μαζί. Ή θα εξαφανίζονταν, θα άλλαζαν την εμφάνισή τους για να μην τους αναγνωρίσουν, θα μάθαιναν να μιλάνε τη διάλεκτο των προλετάρων, θα έπιαναν δουλειά σε ένα εργοστάσιο και θα ζούσαν απαρατήρητοι σε κάποιον μακρινό δρόμο. Ήξεραν κι οι δυο τους πως όλα αυτά ήταν ανοησίες. Στην πραγματικότητα, δεν υπήρχε διαφυγή. Ακόμα και το μόνο πρακτικά εφαρμόσιμο σχέδιο, την αυτοκτονία, δεν σκόπευαν να το πραγματοποιήσουν. Το να γαντζώνονται από την κάθε ημέρα, την κάθε εβδομάδα υφαίνοντας ένα παρόν χωρίς μέλλον, έμοιαζε ακατανίκητο ένστικτο, όπως το ότι ανάσαινες όσο έβρισκες αέρα.

Κάποιες άλλες φορές σκέφτονταν να επαναστατήσουν ενεργά ενάντια στο Κόμμα, χωρίς όμως να έχουν την παραμικρή ιδέα για το πώς θα έκαναν το πρώτο βήμα. Ακόμα κι αν όντως υπήρχε η θαυμαστή Αδελφότητα, πώς θα έβρισκαν τρόπο να εισχωρήσουν; Ο Γουίνστον μίλησε στην Τζούλια για την παράξενη οικειότητα που υπήρχε ή έτσι του φαινόταν, ανάμεσα σε αυτόν και τον Ο' Μπράιεν, και για την παρόρμηση του ένωθε κάποιες φορές να τον πλησιάσει και να του πει πως ήταν εχθρός του Κόμματος και να ζητήσει τη βοήθειά του. Όπως περιέργως, η Τζούλια δεν το θεώρησε τρομερά παράτολμο. Ήταν συνηθισμένη να κρίνει τους ανθρώπους από τα πρόσωπά τους και της φαινόταν φυσικό να πιστεύει ο Γουίνστον στην αξιοπιστία του Ο' Μπράιεν απλά εξαιτίας ενός στιγμιαίου βλέμματος. Επίσης, θεωρούσε δεδομένο ότι όλοι ή σχεδόν όλοι μισούσαν το Κόμμα κρυφά και θα παραβίαζαν τους κανόνες αν το θεωρούσαν ασφαλές. Αρνιόταν όμως να πιστέψει ότι υπήρχε ή μπορούσε να υπάρξει οργανωμένη αντίσταση σε μεγάλη κλίμακα. Οι ιστορίες για τον Γκολντστάιν και τον κρυφό στρατό του ήταν μπουρδες που είχε φτιάξει το Κόμμα για τα δικά του συμφέροντα και όλοι οι υπόλοιποι έπρεπε να υποκριθούν ότι τις πίστευαν, έτσι έλεγε η Τζούλια. Δεν θυμόταν καν σε πόσες πολιτικές συγκεντρώσεις του Κόμματος και σε πόσες αυθόρμητες διαδηλώσεις είχε ουρλιάξει να εκτελεστούν άνθρωποι που ούτε είχε ξανακούσει τα ονόματά τους και ούτε καν πίστευε στα υποτιθέμενα εγκλήματά τους. Όταν γίνονταν δημόσιες δίκες, πήγαινε σαν μέλος των αντιπροσωπειών του Συνδέσμου Νεολαίας, και περικύκλωναν το δικαστήριο από το πρωί μέχρι το βράδυ φωνάζοντας κάθε τόσο "Θάνατο στους προδότες". Όσο κρατούσε το Δίλεπτο Μίσος, πάντα ξεπερνούσε όλους τους άλλους βρίζοντας τον Γκολντστάιν, κι ας μην είχε παρά μόνο μια αμυδρή ιδέα του ποιος ήταν και τι ιδέες αντιπροσώπευε. Είχε μεγαλώσει μετά την Επανάσταση και ήταν πολύ νέα για να θυμάται τις ιδεολογικές διαμάχες των δεκαετιών του πενήντα και του εξήντα. Δεν μπορούσε να φανταστεί ένα ανεξάρτητο πολιτικό κίνημα, το Κόμμα ήταν έτσι κι αλλιώς ανίκητο. Θα υπήρχε πάντα αναλλοίωτο. Η μόνη εξέγερση εναντίον του ήταν να το παρακούσεις κρυφά ή το πολύ, να διαπράξεις μεμονωμένες βιαιότητες, όπως να σκοτώσεις κάποιον ή να ανατινάξεις κάτι.

Σε κάποια θέματα η Τζούλια ήταν πιο οξυδερκής από τον Γουίνστον, όπως επίσης ήταν λιγότερο επιρρεπής στην προπαγάνδα του Κόμματος. Σε μια συνάντησή τους κάποτε, όταν ο Γουίνστον έτυχε να αναφέρει τον πόλεμο με την Ευρασία, τον ξάφνιασε λέγοντας αυθόρμητα ότι κατά τη γνώμη της δεν συνέβαινε κανένας πόλεμος. Οι βόμβες που έπεφταν καθημερινά στο Λονδίνο προφανώς ήταν έργο της ίδιας της Κυβέρνησης της Ωκεανίας, “μόνο και μόνο για να κρατούν τους ανθρώπους σε μια κατάσταση φόβου”. Κάτι τέτοιο δεν είχε κυριολεκτικά περάσει ποτέ από το μυαλό του. Κι ακόμα, ένιωθε κάτι σαν ζήλεια μέσα του όταν την άκουγε να του λέει ότι της ήταν πολύ δύσκολο να συγκρατηθεί και να μην ξεσπάσει σε γέλια όσο κρατούσε το Δίλειπτο Μίσος. Όμως αμφισβητούσε τις διδαχές του Κόμματος μόνο όταν κατά κάποιον τρόπο άγγιζαν τη ζωή της. Συχνά ήταν έτοιμη να αποδεχτεί την επίσημη παραμυθολογία, γιατί οι διαφορές ανάμεσα στην αλήθεια και την παραποίηση της δεν της φαινόταν σημαντικές. Για παράδειγμα, πίστευε, καθώς το είχε μάθει στο σχολείο, ότι το Κόμμα είχε εφεύρει τα αεροπλάνα. (Στα δικά του σχολικά χρόνια, στα τέλη της δεκαετίας του πενήντα, ο Γουίνστον θυμόταν πως το Κόμμα ισχυριζόταν ότι μόνο το ελικόπτερο είχε εφεύρει. Δώδεκα χρόνια αργότερα, όταν πήγαινε σχολείο η Τζούλια, το Κόμμα ήδη διεκδικούσε και την πατρότητα του αεροπλάνου. Στην επόμενη γενιά, θα ισχυριζόταν ότι είχε εφεύρει και την ατμομηχανή). Και όταν της είπε ότι τα αεροπλάνα υπήρχαν ήδη προτού αυτή γεννηθεί και πολύ πριν την Επανάσταση, το θέμα δεν της κίνησε καν το ενδιαφέρον. Σε τελευταία ανάλυση, τι σημασία είχε ποιος είχε εφεύρει τα αεροπλάνα; Ο Γουίνστον ένιωσε κάτι σαν σοκ όταν από κάποια τυχαία παρατήρηση ανακάλυψε ότι η Τζούλια δεν θυμόταν πως η Ωκεανία, τέσσερα χρόνια πριν, ήταν σε πόλεμο με την Ανατολασία και σε ειρήνη με την Ευρασία. Η αλήθεια ήταν πως έβλεπε τον πόλεμο σαν φαρσοκωμωδία, προφανώς όμως δεν είχε καν προσέξει ότι το όνομα του εχθρού είχε αλλάξει.

«Νόμιζα πως είχαμε πάντα πόλεμο με την Ευρασία» είπε αδιάφορα.

Η εφεύρεση των αεροπλάνων χρονολογούταν πολύ πριν τη γέννησή της. όμως η εναλλαγή των εμπλεκόμενων στον πόλεμο είχε γίνει μόλις τέσσερα χρόνια πριν, όταν η Τζούλια είχε ήδη μεγαλώσει. Λογομάχησαν πάνω σε αυτό το θέμα ίσως και ένα τέταρτο της ώρας. Στο τέλος ο Γουίνστον κατάφερε να

την κάνει να θυμηθεί, έστω και αμυδρά, ότι κάποτε ο εχθρός ήταν η Ανατολασία και όχι η Ευρασία. Και πάλι όμως, η Τζούλια θεώρησε το ζήτημα ασήμαντο.

«Ποιος σκοτίζεται;» είπε ανυπόμονα. «Πάντα υπάρχει ένας διαολεμένος πόλεμος, ο ένας μετά τον άλλον. Κι εξάλλου, όλοι ξέρουν πως οι ειδήσεις είναι ψεύτικες».

Κάποιες φορές της μιλούσε για το Τμήμα Αρχείων και τις θρασύτατες πλαστογραφίες που έκανε εκεί. Κάτι τέτοια δεν έμοιαζαν να την τρομάζουν. Δεν ένιωθε καμία άβυσσο να ανοίγεται κάτω από τα πόδια της και μόνο στη σκέψη ότι τα ψέματα είχαν γίνει αλήθειες. Της είπε για την ιστορία των Τζόουνς, Άαρονσον και Ράδερχορντ και για το σημαντικό απόκομμα που είχε πέσει κάποτε στα χέρια του. Δεν της έκανε ιδιαίτερη εντύπωση. Στην αρχή μάλιστα δεν έπιασε καν το νόημα της ιστορίας.

«Ήταν φίλοι σου;» τον ρώτησε.

«Όχι, δεν τους ήξερα. Ήταν μέλη του Εσωτερικού Κόμματος. Εξάλλου, ήταν πολύ μεγαλύτεροί μου. Ανήκαν σε μια παλαιότερη γενιά, πριν την Επανάσταση. Ίσα που τους γνώριζα εξ όψεως».

«Τότε, πού είναι το πρόβλημα; Ο κόσμος σκοτώνεται κάθε λίγο, έτσι δεν είναι;»

Προσπάθησε να την κάνει να καταλάβει.

«Αυτή ήταν ειδική περίπτωση. Δεν ήταν ένας απλός θάνατος. Δεν καταλαβαίνεις ότι το παρελθόν, από το χθες κιόλας, έχει σβηστεί; Αν συνεχίζει να επιζεί κάπου, αυτό γίνεται σε λίγα αντικείμενα που δεν έχουν τίποτα γραμμένο επάνω τους, όπως αυτό το κομμάτι γυαλί εκεί πέρα. Ήδη, δεν γνωρίζουμε τίποτα σχεδόν για την Επανάσταση και τα χρόνια πριν από αυτήν. Όλα τα αρχεία καταστράφηκαν ή παραποιήθηκαν, όλα τα βιβλία γράφτηκαν από την αρχή, όλοι οι πίνακες ζωγραφίστηκαν ξανά, όλα τα αγάλματα, τα κτίρια, οι δρόμοι άλλαξαν ονομασία, όλες οι ημερομηνίες τροποποιήθηκαν. Και αυτή η διαδικασία συνεχίζεται μέρα με τη μέρα, λεπτό με το λεπτό. Η ιστορία σταμάτησε. Τίποτα δεν υπάρχει εκτός από ένα ατελείωτο παρόν όπου το Κόμμα έχει πάντα δίκιο. Γνωρίζω φυσικά ότι το παρελθόν παραποιείται, δεν θα

μπορούσα όμως να το αποδείξω, ακόμα και για τις περιπτώσεις όπου εγώ ο ίδιος έκανα την παραποίηση. Μόλις ολοκληρωθεί η αλλαγή των στοιχείων, δεν μένει το παραμικρό ίχνος. Η απόδειξη βρίσκεται μόνο στο μυαλό μου, και δεν μπορώ να είμαι καθόλου σίγουρος ότι υπάρχει και κάποιος άλλος που μοιράζεται τις ίδιες αναμνήσεις με εμένα. Σε όλη μου τη ζωή μόνο εκείνη τη στιγμή κράτησα κυριολεκτικά στα χέρια μου μια απτή απόδειξη, χρόνια μετά το γεγονός».

«Και σε τι σε ωφέλησε αυτό;»

«Σε τίποτα, γιατί ξεφορτώθηκα το χαρτί μερικά λεπτά αργότερα. Αν όμως συνέβαινε το ίδιο σήμερα, θα το κρατούσα».

«Εγώ πάλι όχι!» είπε η Τζούλια. «Δεν έχω θέμα να ριψοκινδυνέψω, αλλά μόνο για κάτι που να αξίζει, όχι για κάποια κομματάκια μιας παλιάς εφημερίδας. Ακόμα κι αν το είχες κρατήσει, τι θα μπορούσες να το κάνεις;»

«Λίγα πράγματα μάλλον. Ήταν όμως αποδεικτικό στοιχείο. Μπορεί και να έσπερνε μερικές αμφιβολίες από δω κι από κει, αν βέβαια τολμούσα να το δείξω σε κάποιον. Δεν πιστεύω ότι έχουμε τη δυνατότητα να διορθώσουμε τα πράγματα στον δικό μας καιρό. Μπορεί όμως κάποιος να φανταστεί μικρούς πυρήνες αντίστασης να ξεφυτρώνουν κάπου –μικρές ομάδες ανθρώπων να ενώνονται και να πληθαίνουν σταδιακά. Θα μπορούσαμε ως και να αφήσουμε πίσω μας ντοκουμέντα, ώστε οι επόμενες γενιές να συνεχίσουν από εκεί που σταματήσαμε».

«Δεν με ενδιαφέρουν οι επόμενες γενιές, αγάπη μου. Αυτό που με ενδιαφέρει είμαστε *εμείς*».

«Είσαι επαναστάτρια μόνο από τη μέση και κάτω» της είπε.

Εκείνη το βρήκε τρομερά πνευματώδες και τον αγκάλιασε ενθουσιασμένη.

Δεν έδειχνε το παραμικρό ενδιαφέρον για τις διακλαδώσεις των διδαχών του Κόμματος. Όποτε ο Γουίνστον άρχιζε να της μιλάει για τις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ, της δισκεψίας, της μετάλλαξης του παρελθόντος και της άρνησης της αντικειμενικής πραγματικότητας, όποτε χρησιμοποιούσε λέξεις της Νέας Ομιλίας, η Τζούλια βαριόταν, έχανε τον ειρμό και του έλεγε πως δεν έδινε ποτέ

της σημασία σε τέτοια πράγματα. Αφού ξέρεις πως όλα αυτά είναι ένα σκουπιδομάνι, για ποιον λόγο να ανησυχείς; Εκείνη ήξερε πότε να φωνάξει ζήτημα και πότε να αποδοκιμάσει και δεν της χρειαζόταν τίποτα άλλο. Όταν ο Γουίνστον επέμενε συνεχίζοντας να μιλάει για τέτοια θέματα, η Τζούλια είχε τη συνήθεια να αποκοιμιέται. Ήταν από τους ανθρώπους που είχαν την ικανότητα να αποκοιμιούνται οποιαδήποτε ώρα και σε οποιαδήποτε θέση. Μιλώντας μαζί της, αντιλήφθηκε πόσο εύκολο ήταν να παριστάνεις τον ορθόδοξο χωρίς να έχεις την παραμικρή ιδέα για το τι σημαίνει ορθοδοξία. Κατά κάποιον τρόπο, η κοσμοθεωρία του Κόμματος είχε μεγαλύτερη επιτυχία επιβολής σε όσους αδυνατούσαν να την κατανοήσουν. Αυτοί ήταν ικανοί να παραδεχτούν τις πιο κατάφωρες παραβιάσεις της πραγματικότητας, γιατί δεν αντιλαμβάνονταν ποτέ πλήρως το μέγεθος των απαιτήσεων του Κόμματος, ούτε και έδειχναν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον δημόσιο βίο, ώστε να παρατηρήσουν τι ακριβώς συνέβαινε. Διατηρούσαν την πνευματική τους υγεία, ακριβώς επειδή αδυνατούσαν να κατανοήσουν. Απλά κατάπιναν ό,τι τους σέρβιραν, και αυτά που κατάπιναν δεν τους έβλαπταν, γιατί δεν άφηναν υπολείμματα, ακριβώς όπως ένας κόκκος σταριού περνά αχώνευτος στο σώμα ενός πουλιού.

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΣΥΝΕΒΗ. ΤΟ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟ ΜΗΝΥΜΑ ΗΡΘΕ. ΟΛΗ ΤΟΥ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ φαινόταν πως αυτό ακριβώς περίμενε να συμβεί.

Περπατούσε στον μακρύ διάδρομο του Υπουργείου και είχε φτάσει στο σημείο όπου η Τζούλια είχε βάλει κρυφά στο χέρι του το σημείωμα, όταν αντιλήφθηκε ότι κάποιος πιο μεγαλόσωμος από αυτόν περπατούσε ακριβώς πίσω του. Ο άνθρωπος, όποιος κι αν ήταν, άφησε ένα βηχαλάκι να του ξεφύγει, προφανώς σαν εισαγωγή, προτού του μιλήσει. Ο Γουίνστον σταμάτησε απότομα και στράφηκε. Ήταν ο Ο' Μπράιεν.

Επιτέλους βρίσκονταν πρόσωπο με πρόσωπο. Του φάνηκε πως το μόνο που ήθελε ήταν να το βάλει στα πόδια. Η καρδιά του σφυροκοπούσε. Του ήταν αδύνατον να αρθρώσει έστω και μια λέξη. Ο Ο' Μπράιεν πάντως συνέχισε να προχωράει στον ίδιο ρυθμό, τον έφτασε, τον ακούμπησε φιλικά στο μπράτσο, κι έτσι βρέθηκαν να περπατούν δίπλα δίπλα. Άρχισε να του μιλάει με την ιδιόρρυθμη σοβαρή ευγένεια που τον διαφοροποιούσε από την πλειοψηφία των μελών του Εσωτερικού Κόμματος.

«Ηλπίζα να βρω μια ευκαιρία να σας μιλήσω» του είπε. «Τις προάλλες, διάβαζα ένα από τα άρθρα σας στη Νέα Ομιλία στους "Τάιμς". Σας ενδιαφέρει επιστημονικά η Νέα Ομιλία, έτσι δεν είναι;»

Ο Γουίνστον είχε επανακτήσει ένα μέρος της αυτοκυριαρχίας του.

«Επιστημονικά, μάλλον όχι» απάντησε. «Δεν είμαι παρά ένας ερασιτέχνης. Δεν είναι η ειδικότητά μου. Δεν είχα κάποια συμμετοχή στη δημιουργία της γλώσσας».

«Κι όμως, τη γράφετε πολύ επιδέξια» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Και δεν είναι μόνο η δική μου άποψη. Πρόσφατα συζητούσα με έναν φίλο σας, που ασφαλώς είναι ειδήμων. Το όνομά του μου διαφεύγει αυτή τη στιγμή».

Η καρδιά του Γουίνστον σφίχτηκε ξανά. Αναφερόταν χωρίς καμία αμφιβολία στον Σάιμ. Ο Σάιμ όμως δεν ήταν νεκρός, ήταν μηδενισμένος, ήταν μη πρόσωπο. Οποιαδήποτε φανερή αναφορά στο άτομό του θα ήταν θανάσιμα επικίνδυνη. Η παρατήρηση του Ο' Μπράιεν έπρεπε προφανώς να εκληφθεί ως κάποιο σύνθημα, μια κωδική λέξη. Με το να μοιραστεί μαζί του ένα μικρό έγκλημα σκέψης, είχε μετατρέψει και τους δυο τους σε συνενόχους.

Συνέχισαν να προχωρούν αργά στον διάδρομο. Ο Ο' Μπράιεν σταμάτησε πρώτος. Με την παράξενη, αφοπλιστική φιλικότητα που πάντα κατάφερνε να δίνει στην κίνησή του, τακτοποίησε τα γυαλιά στη μύτη του και μετά συνέχισε:

«Αυτό που σκόπευα πραγματικά να πω είναι ότι στο άρθρο σας πρόσεξα ότι χρησιμοποιήσατε δύο λέξεις που έχουν διαγραφεί. Αυτή η διαγραφή έχει γίνει βέβαια πολύ πρόσφατα. Έχετε δει την Δέκατη Έκδοση του Λεξικού της Νέας Ομιλίας;»

«Όχι» είπε ο Γουίνστον. «Δεν γνώριζα ότι έχει ήδη κυκλοφορήσει. Στο Τμήμα Αρχείων χρησιμοποιούμε ακόμα την Ένατη Έκδοση».

«Η Δέκατη Έκδοση θα εμφανιστεί σε μερικούς μήνες, πιστεύω. Έχουν όμως κυκλοφορήσει λίγα αντίτυπα. Έχω ένα εγώ. Θα σας ενδιέφερε να του ρίξετε μια ματιά ίσως;»

«Και βέβαια» είπε ο Γουίνστον διακρίνοντας αμέσως πού στόχευαν τα λόγια του Ο' Μπράιεν.

«Κάποια από τα αναπτύγματα είναι εξαιρετικά οξυδερκή. Η μείωση του αριθμού των ρημάτων –αυτό είναι το σημείο που θα σας κεντρίσει το ενδιαφέρον, πιστεύω. Τι θα λέγατε να σας στείλω το λεξικό με έναν

αγγελιοφόρο; Φοβάμαι όμως ότι τέτοιου τύπου θέματα διαφεύγουν της μνήμης μου απαρειγκλίτως. Ίσως θα μπορούσατε να περάσετε από το διαμέρισμά μου κάποια στιγμή που θα σας βόλευε και να το παραλάβετε; Σταθείτε. Επιτρέψτε μου να σας δώσω τη διεύθυνσή μου».

Στέκονταν μπροστά από μια τηλεοθόνη. Κάπως αφηρημένα, ο Ο' Μπράιεν έψαξε τις δυο του τσέπες και κατόπιν έβγαλε ένα μικρό δερματόδετο σημειωματάριο κι έναν χρυσό στυλογράφο. Ακριβώς κάτω από την τηλεοθόνη και σε τέτοια θέση που όποιος παρακολουθούσε από την άλλη άκρη της συσκευής μπορούσε να διαβάσει τι έγραφε, σημείωσε μια διεύθυνση, έσκισε το φύλλο και το έδωσε στον Γουίνστον.

«Συνήθως βρίσκομαι στο σπίτι αργά το απόγευμα. Αν όχι, ο υπηρέτης μου θα σας δώσει το λεξικό».

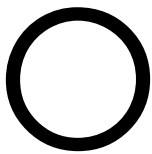
Απομακρύνθηκε ενώ ο Γουίνστον είχε απομείνει με το χαρτί στο χέρι. Αυτή τη φορά δεν χρειαζόταν να το κρύψει. Πάντως, αφού απομνημόνευσε προσεκτικά ό,τι έγραφε, κάποιες ώρες αργότερα το πέταξε στην τρύπα της μνήμης μαζί με μια στοίβα άλλα χαρτιά.

Η κουβέντα τους δεν είχε κρατήσει πάνω από δύο λεπτά το πολύ. Μόνο μία σημασία θα μπορούσε να έχει αυτό το επεισόδιο. Σχεδιάστηκε ώστε να μάθει ο Γουίνστον τη διεύθυνση του Ο' Μπράιεν. Ήταν απαραίτητο να συμβεί κάπως έτσι, γιατί ήταν αδύνατον να βρεις πού ζούσε κάποιος παρά μόνο ρωτώντας άμεσα. Δεν υπήρχαν κατάλογοι διευθύνσεων. «Αν θελήσετε να με δείτε, θα με βρείτε εδώ». Αυτό του έλεγε ο Ο' Μπράιεν. Ίσως να υπήρχε κάποιο μήνυμα κρυμμένο μέσα στο λεξικό. Σε κάθε περίπτωση, ένα ήταν το σίγουρο. Η συνωμοσία που είχε ονειρευτεί υπήρχε όντως, και αυτός είχε πλησιάσει το εξωτερικό της όριο.

Ήξερε ότι αργά ή γρήγορα θα υπάκουε στην πρόσκληση του Ο' Μπράιεν. Ίσως αύριο, ίσως μετά από αρκετό καιρό –δεν ήταν βέβαιος. Αυτό που συνέβαινε ήταν το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας που είχε ξεκινήσει χρόνια πριν. Το πρώτο βήμα ήταν μια μυστική, αθέλητη σκέψη. Το δεύτερο ήταν το ξεκίνημα του ημερολογίου. Από τις σκέψεις είχε περάσει στις λέξεις, και τώρα, από τις λέξεις στις πράξεις. Το τελευταίο βήμα, όποιο κι αν ήταν αυτό, θα

διαδραματιζόταν στο Υπουργείο Αγάπης. Το είχε αποδεχτεί. Η αρχή εμπειρείχε το τέλος. Αυτό το τέλος όμως ήταν τρομακτικό ή μάλλον ήταν μια πρόγευση θανάτου, μια αίσθηση ότι ήσουν κατά κάποιον τρόπο λιγότερο ζωντανός. Ακόμα κι όσο μιλούσε με τον Ο' Μπράιεν κι όταν είχε εμπεδώσει το νόημα των λέξεων, μια παγερή ανατριχίλα είχε συνταράξει το σώμα του αφήνοντάς του την αίσθηση ότι βάδιζε μέσα στην υγρασία ενός τάφου. Ούτε τον παρηγόρησε ότι πάντα ήξερε πως ο τάφος βρισκόταν εκεί και τον περίμενε.

7^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΞΥΠΝΗΣΕ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΓΕΜΑΤΑ ΔΑΚΡΥΑ. Η ΤΖΟΥΛΙΑ ΓΛΙΣΤΡΗΣΕ νυσταγμένη προς το μέρος του μουρμουρίζοντας κάτι που ακούστηκε σαν: «Τι συμβαίνει;»

«Όνειρεύτηκα...» άρχισε να της λέει, αλλά σταμάτησε απότομα. Ήταν κάτι πολύ μπερδεμένο ώστε να βρει λόγια να το εκφράσει. Υπήρχε το όνειρο, υπήρχε όμως και μια ανάμνηση που συνδεόταν με αυτό, μια ανάμνηση που είχε κατακλύσει το μυαλό του λίγα δευτερόλεπτα αφότου είχε ξυπνήσει.

Έμεινε ξαπλωμένος με τα μάτια κλειστά, βυθισμένος ακόμα στην ατμόσφαιρα του ονείρου. Ήταν ένα όνειρο απέραντο, φωτεινό, κι εκεί μέσα απλωνόταν όλη του η ζωή σαν τοπίο μετά από βροχή μια καλοκαιρινή μέρα. Όλα είχαν συμβεί στο εσωτερικό του γυάλινου χαρτοστάτη. Η επιφάνεια του γυαλιού ήταν ο ουράνιος θόλος και μέσα του τα πάντα είχαν πλημμυρίσει από ένα απαλό καθαρό φως που σου επέτρεπε να δεις πέρα μακριά. Στο όνειρο περιεχόταν ή μάλλον κυριαρχούσε μια κίνηση του χεριού της μητέρας του, μια κίνηση που τριάντα χρόνια μετά είχε κάνει εκείνη η Εβραία στα επίκαιρα. Ήταν σαν να προσπαθούσε να προστατέψει το μικρό αγόρι από τις σφαίρες προτού το ελικόπτερο τους κάνει κομμάτια.

«Το ξέρεις» είπε στη Τζούλια «ότι μέχρι αυτή τη στιγμή που σου μιλάω πίστευα πως είχα σκοτώσει τη μητέρα μου;»

«Γιατί τη σκότωσες;» τον ρώτησε μισοκοιμισμένη.

«Δεν τη σκότωσα. Τουλάχιστον, όχι σωματικά».

Στο όνειρό του είχε θυμηθεί την τελευταία φορά που είχε κοιτάξει τη μητέρα του. Λίγες στιγμές αφότου ξύπνησε, όλο το σύμπλεγμα των γεγονότων που συνδέονταν με εκείνο το βλέμμα ήρθε ξανά στο μυαλό του. Ήταν μια ανάμνηση που μάλλον είχε σπρώξει επίτηδες στο ασυνείδητό του για πολλά χρόνια. Δεν ήταν σίγουρος για την ημερομηνία, δεν πρέπει πάντως να ήταν μικρότερος από δέκα, ίσως δώδεκα χρονών, τον καιρό που συνέβη.

Ο πατέρας του είχε εξαφανιστεί λίγο καιρό πριν, πόσο όμως δεν μπορούσε να θυμηθεί. Θυμόταν καλύτερα την ταραχώδη, ανήσυχη εποχή. Τον πανικό κάθε φορά που γίνονταν αεροπορικές επιδρομές, τα καταφύγια στους σταθμούς του Υπογείου, τους σωρούς από μπάζα παντού, τις ακατάληπτες προκηρύξεις που ήταν κολλημένες στις γωνιές των δρόμων, τις συμμορίες των νέων με τα ομοιόχρωμα πουκάμισα, τις ατελείωτες ουρές έξω από τους φούρνους, το ασταμάτητο κροτάλισμα των πολυβόλων κάπου μακριά –και πάνω απ' όλα το γεγονός πως δεν υπήρχε ποτέ αρκετό φαγητό. Θυμήθηκε αργόσυρτα απογεύματα, που τα περνούσε με άλλα παιδιά σκαλίζοντας σκουπιδοτενεκέδες και σωρούς απορριμμάτων, μαζεύοντας τις ίνες από τα λαχανόφυλλα, τα φλούδια από τις πατάτες, μερικές φορές ακόμα και μπαγιάτικα ψίχουλα, αφού πρώτα σκούπιζαν προσεκτικά τα αποκαΐδια. Κι ακόμα, περιμένοντας να περάσουν τα καμιόνια που έκαναν ένα συγκεκριμένο δρομολόγιο κουβαλώντας ζωοτροφές και που, καθώς τραντάζονταν στις λακκούβες, σκόρπιζαν κάτι λίγα κομματάκια από λαδόπιτες.

Όταν εξαφανίστηκε ο πατέρας του, η μητέρα του δεν έδειξε έκπληξη ή κάποια έντονη θλίψη, κάτι όμως άλλαξε απότομα επάνω της. Ήταν προφανές, ακόμα και στον Γουίνστον, ότι περίμενε κάτι που ήξερε πως θα συνέβαινε. Έκανε όλα τα απαιτούμενα από αυτήν –μαγείρευε, έπλενε, μαντάριζε, έστρωνε τα κρεβάτια, σκούπιζε το πάτωμα, ξεσκόνιζε πάνω από το τζάκι –πάντα με πολύ αργές κινήσεις και μια παράξενη ατονία, σαν ένα νευρόσπαστο που κινείται αυτόματα. Το ψηλό καλοσηματισμένο σώμα της έμοιαζε άκαμπτο. Καθόταν επί ώρες στο κρεβάτι, ακίνητη σχεδόν, κανακεύοντας την αδελφούλα του, ένα μικροσκοπικό ασθενικό και σιωπηλό πλάσμα δύο ή τριών χρονών, με ένα πρόσωπο ισχνό σαν της μαϊμούς. Κάποιες φορές η μητέρα του έπαιρνε

αγκαλιά τον Γουίνστον και τον έσφιγγε επάνω της για ώρα χωρίς να βγάζει μιλιά. Κι αυτός, παρότι ήταν μικρός και εγωιστής, καταλάβαινε ότι η κίνηση της μητέρας του είχε κάποια σύνδεση με κάτι που δεν αναφερόταν ποτέ αλλά έμελλε να συμβεί.

Θυμήθηκε το δωμάτιο που ζούσαν, σκοτεινό κι ασφυκτικό. Έμοιαζε σαν να μην έχει άλλο χώρο παρά για το κρεβάτι με το άσπρο κάλυμμα. Υπήρχε μια γκαζιέρα στο τζάκι κι ένα ράφι όπου φυλούσαν τα τρόφιμα. Απ' έξω, στο κεφαλόσκαλο, ήταν ένας μικρός πήλινος κοινόχρηστος νεροχύτης. Θυμήθηκε το αγαλματένιο σώμα της μητέρας του να σκύβει πάνω από τη γκαζιέρα για να ανακατέψει κάτι στο κατσαρολάκι. Μα πάνω απ' όλα, θυμήθηκε την αδιάκοπη πείνα του και τις άγριες, εγωιστικές μάχες την ώρα του φαγητού. Ρωτούσε συνέχεια τη μητέρα του γκρινιάζοντας για ποιον λόγο δεν υπήρχε περισσότερο φαγητό, της φώναζε εξαγριωμένος (θυμήθηκε ως και τον τόνο της φωνής του, που είχε αρχίσει να ωριμάζει πρόωρα και μερικές φορές ακουγόταν ιδιόρρυθμα βροντερή) ή μυσόκλαιγε προσπαθώντας να φανεί αξιολύπητος για να κερδίσει παραπάνω μερίδα στο φαγητό. Η μητέρα του ήταν πρόθυμη να του δώσει παραπάνω. Το θεωρούσε δεδομένο ότι αυτός, "το αγόρι", θα έπρεπε να παίρνει τη μεγαλύτερη μερίδα. Όσο περισσότερο κι αν του έδινε όμως, αυτός πάντα ζητούσε κι άλλο. Σε κάθε γεύμα, εκείνη τον εκλιπαρούσε να μην είναι εγωιστής και να μην ξεχνάει ότι η αδελφούλα του ήταν άρρωστη και χρειαζόταν επίσης φαγητό, μάταια όμως. Ο μικρός Γουίνστον ξεσπούσε τον θυμό του όταν την έβλεπε να σταματάει να σερβίρει. Τότε, προσπαθούσε να της πάρει από τα χέρια το κατσαρόλι και την κουτάλα, άρπαζε μπουκιές από το πιάτο της αδελφής του. Το ήξερε ότι με αυτά τα καμώματα γινόταν η αιτία να λιμοκτονήσουν η μητέρα και η αδελφή του, δεν μπορούσε όμως να κάνει διαφορετικά. Πίστευε μάλιστα ότι είχε δικαίωμα να φέρεται έτσι. Η πείνα που του θέριζε τα σωθικά δικαίωνε τις πράξεις του, έτσι νόμιζε. Ανάμεσα στα γεύματα, αν η μητέρα του δεν είχε το νου της, έβρισκε ευκαιρία και λεηλατούσε το ελάχιστο φαγητό που υπήρχε στο ράφι.

Μια μέρα μοίραζαν με δελτίο μια μερίδα σοκολάτας, κάτι που είχε να γίνει εβδομάδες, μπορεί και μήνες. Ο Γουίνστον θυμήθηκε ξεκάθαρα εκείνο το

πολύτιμο κομματάκι σοκολάτας. Ήταν μια πλάκα δύο ουγκιών⁸ (τότε υπήρχε ακόμα η ουγκιά σαν μονάδα μέτρησης) και για τους τρεις τους. Προφανώς έπρεπε να μοιραστεί σε τρία ίσα μέρη. Ξαφνικά, σαν να ηχούσε η φωνή κάποιου άλλου, ο Γουίνστον άκουσε τον εαυτό του να απαιτεί βροντερά να πάρει ολόκληρη τη σοκολάτα. Η μητέρα του τού είπε να μην είναι άπληστος. Τότε ξέσπασε μια λογομαχία που συνεχίστηκε με φωνές, γκρίνια, κλάματα, διαμαρτυρίες, παζαρέματα. Η λιλιπούτεια αδελφή του είχε γαντζωθεί επάνω στη μητέρα και με τα δυο της χέρια, σαν πιθηκάκι και κοιτούσε με τα μεγάλα λυπημένα της μάτια. Στο τέλος, η μητέρα του έσπασε τη σοκολάτα στα τέσσερα κι έδωσε τα τρία κομμάτια στον Γουίνστον και το ένα στη μικρή. Το κοριτσάκι το χούφτωσε κοιτάζοντάς το άτονα, μην καταλαβαίνοντας προφανώς τι ήταν. Ο Γουίνστον απόμεινε μια στιγμή να την παρατηρεί και ξαφνικά τινάχτηκε σβέλτα, άρπαξε το κομμάτι και βγήκε τρέχοντας από την πόρτα.

«Γουίνστον! Γουίνστον!» φώναξε η μητέρα του. «Γύρνα πίσω! Δώσε τη σοκολάτα στην αδελφή σου!»

Σταμάτησε, όμως δεν γύρισε πίσω. Τα ανήσυχα μάτια της μητέρας του ήταν καρφωμένα στο πρόσωπό του. Ακόμα και τώρα που σκεφτόταν το περιστατικό, δεν ήξερε τι ήταν αυτό που επρόκειτο να συμβεί. Η αδελφή του, καταλαβαίνοντας ότι κάτι της είχαν κλέψει, ξέσπασε σε ένα αδύναμο παραπονιάρικο κλάμα. Η μητέρα του την αγκάλιασε και την έσφιξε στο στήθος της. Κάτι στην κίνηση αυτή τον έκανε να νιώσει ότι η αδελφή του επρόκειτο να πεθάνει. Στράφηκε και κατέβηκε βιαστικά τις σκάλες ενώ η σοκολάτα έλιωνε στη χούφτα του.

Δεν ξαναείδε τη μητέρα του. Αφού καταβρόχθισε τη σοκολάτα, ένιωσε κάτι σαν ντροπή. Τριγυρνούσε άσκοπα στους δρόμους μέχρι που πείνασε και τότε κατευθύνθηκε προς το σπίτι. Όταν επέστρεψε στο δωμάτιο, η μητέρα του είχε εξαφανιστεί. Εκείνο τον καιρό, αυτό ήταν πια κάτι φυσικό. Εκτός από τη μητέρα του και την αδελφή του, τίποτα άλλο δεν έλειπε. Δεν είχαν πάρει ρούχα μαζί τους, ούτε καν το παλτό της μητέρας του.

---

⁸ Σ.τ.Μ. η ουγκιά ήταν μονάδα μέτρησης μάζας ίση με 28,35 γραμμάρια.

Μέχρι σήμερα, ο Γουίνστον δεν ήξερε με σιγουριά αν η μητέρα του είχε πεθάνει. Μπορεί να την είχαν στείλει σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας. Όσο για την αδελφή του, ίσως την είχαν μεταφέρει, όπως είχαν κάνει και με τον Γουίνστον, σε μια από τις αποικίες των άστεγων παιδιών (Κέντρα Αποκατάστασης τα έλεγαν), που είχαν πληθύνει λόγω του εμφυλίου ή ίσως την είχαν στείλει σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας μαζί με τη μητέρα του ή ίσως απλά την είχαν παρατήσει οπουδήποτε να πεθάνει.

Το όνειρο ήταν ακόμα ολοζώντανο στο μυαλό του, ειδικά εκείνο το προστατευτικό αγκάλιασμα που τα έλεγε όλα. Οι σκέψεις του γύρισαν σε ένα ακόμη όνειρο, που είχε δει πριν από δύο μήνες. Η μητέρα του καθόταν στο πλοίο που βυθιζόταν μακριά του. Καθόταν όπως ακριβώς και στο βρόμικο κρεβάτι με το άσπρο κάλυμμα, με το μικρό παιδί γαντζωμένο επάνω της. Ο βυθός την τραβούσε όλο και πιο κάτω, κι εκείνη τον κοιτούσε ακόμα μέσα από τα νερά που σκοτεινιάζαν.

Την ιστορία της εξαφάνισης της μητέρας του την αφηγήθηκε στην Τζούλια, που χωρίς να ανοίξει τα μάτια της, γύρισε το σώμα της και βολεύτηκε πιο αναπαυτικά.

«Φαντάζομαι πως θα ήσουν ένα μικρό τέρας εκείνο τον καιρό» είπε αδιάφορα. «Έτσι είναι όλα τα παιδιά».

«Ναι. Όμως το πραγματικό νόημα της ιστορίας...»

Από τον ρυθμό της αναπνοής της ήταν ολοφάνερο ότι την έπαιρνε ξανά ο ύπνος. Θα ήθελε να συνεχίσει να της μιλάει για τη μητέρα του. Από όσο μπορούσε να τη θυμηθεί, δεν θεωρούσε ότι ήταν ιδιαίτερη ή και έξυπνη γυναίκα. Και όμως, διέθετε ένα είδος ευγένειας και αγνότητας, ακριβώς γιατί τα πρότυπά της ήταν προσωπικά. Τα αισθήματά της ήταν δικά της, και δεν μπορούσαν να αλλάξουν από κανέναν εξωτερικό παράγοντα. Δεν θα της περνούσε από το μυαλό ότι μια πράξη χωρίς αποτέλεσμα δεν έχει νόημα. Αν αγαπούσες κάποιον, τον αγαπούσες, κι όταν δεν είχες τίποτα άλλο να δώσεις, έδινες αγάπη. Όταν εξαφανίστηκε και το τελευταίο κομμάτι σοκολάτας, η μητέρα του είχε σφίξει το παιδί στην αγκαλιά της. Δεν είχε καμία χρησιμότητα εκείνη η κίνηση, δεν θα εμφάνιζε μαγικά άλλη σοκολάτα, δεν θα απέτρεπε τον

θάνατο του παιδιού ή τον δικό της. Και η πρόσφυγας στη βάρκα είχε σκεπάσει το αγοράκι με το χέρι της, μια κίνηση που δεν θα το προστάτευε από τις σφαίρες περισσότερο από ένα φύλλο χαρτί.

Το Κόμμα είχε καταφέρει κάτι τρομερό: είχε κατορθώσει να σε πείσει ότι τα απλά αισθήματα και οι παρορμήσεις δεν είχαν καμία αξία, ενώ ταυτόχρονα σου στερούσε τον έλεγχο του υλικού κόσμου. Αν τύχαινε κι έπεφτες στις αρπάγες του Κόμματος, τι ένιωθες ή τι δεν ένιωθες, τι έκανες ή τι δεν έκανες, ήταν κυριολεκτικά αδιάφορο. Ό,τι κι αν συνέβαινε, εξαφανιζόσουν και κανείς δεν άκουγε ποτέ κάτι για εσένα ή όσα είχες κάνει. Είχες σβήσει από τη ροή της ιστορίας. Και όμως, αυτό δεν θα είχε ιδιαίτερη σημασία δύο γενιές πίσω, γιατί τότε οι άνθρωποι δεν επιχειρούσαν να αλλάξουν την ιστορία. Τους καθοδηγούσαν τα προσωπικά τους πιστεύω, τα οποία ακολουθούσαν τυφλά. Αυτό που μετρούσε ήταν οι προσωπικές σχέσεις. Μια αυθόρμητη κίνηση, μια αγκαλιά, ένα δάκρυ, μια λέξη που ψιθυριζόταν σε έναν ετοιμοθάνατο είχαν αξία από μόνα τους. Ξαφνικά, ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι οι προλετάριοι είχαν παραμείνει σε αυτή την κατάσταση. Δεν ήταν πιστοί σε ένα κόμμα, μια χώρα, μια ιδέα. Ήταν πιστοί ο ένας στον άλλον. Για πρώτη φορά στη ζωή του ο Γουίνστον δεν ένιωσε απέχθεια για τους προλετάριους. Ούτε τους σκέφτηκε σαν μια αδρανή δύναμη που θα ζωντάνευε μια μέρα και θα αναζωογονούσε τον κόσμο. Οι προλετάριοι είχαν παραμείνει άνθρωποι. Δεν είχε πετρώσει ο εσωτερικός τους κόσμος. Είχαν διατηρήσει τα προγονικά αισθήματα, αυτά που ο ίδιος αναγκάστηκε να ξαναμάθει μετά από συνειδητή προσπάθεια. Αυτές οι σκέψεις τον έκαναν να θυμηθεί –παρότι άσχετο– το κομμένο χέρι που είχε δει λίγες εβδομάδες πριν στον δρόμο και το είχε κλωστήσει στον υπόνομο σαν να ήταν ένα κοτσάνι από λάχανο.

«Οι προλετάριοι είναι ανθρώπινα πλάσματα» είπε δυνατά. «Εμείς δεν είμαστε».

«Γιατί δεν είμαστε;» ρώτησε η Τζούλια έχοντας ξυπνήσει ξανά.

Ο Γουίνστον σκέφτηκε για λίγο.

«Σου πέρασε ποτέ από το μυαλό» της είπε «ότι το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να φύγουμε από εδώ προτού να είναι πολύ αργά και να μην ξαναϊδωθούμε ποτέ;»

«Ναι, αγάπη μου. Μου πέρασε από το μυαλό πολλές φορές. Όμως, δεν θα το κάνω, έτσι κι αλλιώς».

«Σταθήκαμε τυχεροί» της είπε. «Πόσο όμως θα κρατήσει αυτό; Εσύ είσαι νέα. Μοιάζεις φυσιολογική και αθώα. Αν αποφεύγεις ανθρώπους σαν εμένα, ίσως και να παραμείνεις ζωντανή για άλλα πενήντα χρόνια».

«Όχι. Τα έχω σκεφτεί όλα αυτά. Θα κάνω ό,τι κάνεις κι εσύ. Και μη σε παίρνει από κάτω. Μια χαρά θα καταφέρω να επιζήσω».

«Μπορεί να μείνουμε μαζί έξι μήνες ακόμα, ίσως έναν χρόνο, ποιος ξέρει; Το σίγουρο όμως είναι ότι στο τέλος θα χωρίσουμε. Καταλαβαίνεις πόσο μόνοι θα είμαστε; Όταν κάποια στιγμή μάς πιάσουν, δεν θα υπάρχει απολύτως τίποτα που να μπορούμε να κάνουμε ο ένας για τον άλλον. Αν ομολογήσω, θα σε σκοτώσουν. Αν δεν ομολογήσω, και πάλι θα σε σκοτώσουν. Τίποτα που να μπορώ να πω ή να κάνω ή να μην πω δεν θα αναβάλει τον θάνατό σου για περισσότερο από πέντε λεπτά. Κανείς μας δεν θα ξέρει αν ο άλλος ζει ή πέθανε. Θα μας έχουν στερήσει κάθε ίχνος δύναμης. Το μόνο που μετράει είναι να μην προδώσουμε ο ένας τον άλλον, παρότι ούτε αυτό θα έπαιζε κανένα ρόλο».

«Αν εννοείς την ομολογία» του είπε «δεν θα το γλυτώσουμε. Όλοι ομολογούν στο τέλος. Δεν γίνεται διαφορετικά. Σε βασανίζουν».

«Δεν εννοώ την ομολογία. Η ομολογία δεν είναι προδοσία. Το τι λέμε και τι κάνουμε δεν έχει σημασία. Μόνο τα αισθήματα έχουν σημασία. Ξέρεις ποια θα ήταν η πραγματική προδοσία; Να με κάνουν να πάψω να σε αγαπώ».

Η Τζούλια φάνηκε να το σκέφτεται.

«Δεν μπορούν να το κάνουν αυτό» είπε τελικά. «Είναι το μόνο που δεν μπορούν να κάνουν. Μπορούν να μας κάνουν να πούμε οτιδήποτε – οτιδήποτε–, δεν μπορούν όμως να μας κάνουν να το πιστέψουμε. Δεν μπορούν να μπουν μέσα μας».

«Όχι» της είπε κάπως αναθαρρημένος. «Όχι, έχεις δίκιο. Δεν μπορούν να μπουν μέσα μας. Αν μπορούμε να νιώσουμε ότι το να παραμείνουμε άνθρωποι αξίζει, ακόμα κι αν δεν φέρνει κανένα αποτέλεσμα, τότε τους έχουμε νικήσει».

Σκέφτηκε την τηλεοθόνη με τα πάντα τεντωμένα αυτιά της. Είχαν κάθε δυνατότητα να σε κατασκοπεύουν μέρα νύχτα, αν όμως παρέμενες ψυχραιμος, μπορούσες να τους ξεγελάσεις. Παρόλη τους την εξυπνάδα, δεν κατάφεραν να βρουν ποτέ το μυστικό που θα τους επέτρεπε να μάθουν τι σκέφτεται ένας άνθρωπος. Αυτό, ίσως και να μην ήταν η απόλυτη αλήθεια αν σε είχαν ήδη πιάσει στα χέρια τους. Κι αν δεν γνώριζες τι συνέβαινε μέσα στο Υπουργείο Αγάπης, δεν ήταν δύσκολο να μαντέψεις: βασανιστήρια, ναρκωτικές ουσίες, ευαίσθητα όργανα που κατέγραφαν τις αντιδράσεις του νευρικού συστήματος, σταδιακή εξάντληση από την έλλειψη ύπνου, απομόνωση και αδιάκοπες ανακρίσεις. Έτσι κι αλλιώς, τα στοιχεία δεν μπορούσαν να μείνουν κρυφά. Τα εντόπιζαν με ανακρίσεις, στα αποσπούσαν με βασανιστήρια. Αν όμως ο σκοπός σου δεν ήταν να παραμείνεις γενναίος, αλλά να παραμείνεις άνθρωπος, τι σημασία είχαν όλα αυτά σε τελευταία ανάλυση; Δεν μπορούσαν να αλλάξουν τα αισθήματά σου. Βασικά ούτε εσύ ο ίδιος μπορούσες να τα αλλάξεις ακόμα κι αν το ήθελες. Μπορούσαν να ξεγυμνώσουν τις σκέψεις και τις πράξεις σου ως την παραμικρή λεπτομέρεια, όμως τα απόκρυφα της ψυχής σου, που και για σένα αποτελούσαν ένα μυστήριο, παρέμεναν απαραβίαστα.

8^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Τ Α ΕΙΧΑΝ ΚΑΤΑΦΕΡΕΙ, ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΤΑ ΕΙΧΑΝ ΚΑΤΑΦΕΡΕΙ!

Το δωμάτιο όπου βρίσκονταν ήταν μακρύ, με απαλό φωτισμό. Ο ήχος της τηλεθόνης ήταν χαμηλωμένος, έτσι ώστε να ακούγεται ένα χαμηλόφωνο μουρμουρητό. Το παχύ σκούρο μπλε χαλί σου έδινε την αίσθηση ότι πατούσες σε βελούδο. Στην άλλη άκρη του δωματίου, ο Ο' Μπράιεν καθόταν μπροστά σε ένα τραπέζι, κάτω από ένα πράσινο αμπαζούρ. Δεξιά και αριστερά του είχε από μια στοίβα χαρτιά. Δεν μπήκε στον κόπο να σηκώσει το κεφάλι του όταν ο υπηρέτης ανάγγειλε την Τζούλια και τον Γουίνστον.

Η καρδιά του Γουίνστον χτυπούσε τόσο δυνατά ώστε αμφέβαλλε αν θα έβγαινε έστω και μια λέξη από τα χείλη του. Τα είχαν καταφέρει, επιτέλους τα είχαν καταφέρει, κι αυτό ήταν το μόνο που μπορούσε να σκεφτεί. Ήταν πολύ επιπόλαιο να έρθουν εδώ και καθαρή τρέλα να εμφανιστούν μαζί, παρότι είχαν ακολουθήσει διαφορετικό δρομολόγιο και είχαν συναντηθεί στην πόρτα του Ο' Μπράιεν. Όμως, ακόμα και το να μπεις σε ένα τέτοιο μέρος, απαιτούσε γερά νεύρα. Μόνο σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις σου δινόταν η ευκαιρία να δεις το εσωτερικό των σπιτιών όπου διέμεναν τα μέλη του Εσωτερικού Κόμματος ή ακόμα και να εισχωρήσεις στη συνοικία που κατοικούσαν. Η γενική ατμόσφαιρα της τεράστιας πολυκατοικίας, ο πλούτος και η άνεση, οι ασυνήθιστες μυρωδιές καλού φαγητού και καλού καπνού, τα αθόρυβα και απίστευτα γρήγορα ασανσέρ που ανεβοκατέβαιναν, οι υπηρέτες με τα άσπρα

σακάκια που πηγαινοέρχονταν βιαστικά –όλα αυτά σου προσξενούσαν φόβο και δέος.

Παρότι ο Γουίνστον είχε μια καλή δικαιολογία για να μπει στο διαμέρισμα, τον κατέτρεχε η αγωνία ότι κάποιος μαυροφορεμένος φρουρός θα ξεπηδούσε ξαφνικά, θα ζητούσε τα χαρτιά του και θα τον διέταζε να φύγει. Ο υπηρέτης του Ο' Μπράιεν πάντως, δέχτηκε και τους δύο τους χωρίς αντιρρήσεις. Ήταν ένας μικρόσωμος μελαχρινός άνδρας ντυμένος με λευκό σακάκι. Το πρόσωπό του ήταν γωνιώδες, εντελώς ανέκφραστο, σαν να ανήκε σε Κινέζο. Ο διάδρομος που διέσχισαν ήταν στρωμένος με ένα μαλακό χαλί, οι τοίχοι ήταν ντυμένοι με κρεμ ταπετσαρία και λευκό ξύλο. Όλα απέπνεαν απόλυτη καθαριότητα. Και αυτό ήταν κάτι που προσξενούσε επίσης φόβο και δέος. Ο Γουίνστον δεν θυμόταν να είχε ποτέ του δει διάδρομο που να μην είναι βρομερός από την επαφή των σωμάτων.

Ο Ο' Μπράιεν κρατούσε ένα κομμάτι χαρτί στα δάχτυλά του και φαινόταν βαθιά απορροφημένος από τη μελέτη του. Το βαρύ του πρόσωπο, σκυμμένο τόσο που διέκρινες την γραμμή της μύτης του, έδειχνε δύναμη και ευφυΐα. Για περίπου είκοσι δευτερόλεπτα, ο Ο' Μπράιεν παρέμεινε ακίνητος. Κατόπιν τράβηξε κοντά του τον φωνογράφο και υπαγόρευσε ταχύτατα ένα μήνυμα στην υβριδική διάλεκτο των Υπουργείων.

«Θέματα ένα κόμμα πέντε κόμμα επτά εγκεκριμένα πλήρως στοπ πρόταση περιεχόμενη θέμα έξι υπερπολύ γελοίο ρέπτον εγκληματοσκέψη ματαιώση στοπ μησυνέχιση κατασκευή προπαραλαμβάνοντας πλήρως εκτίμησες μηχανές άνωθεν στοπ τέλος μηνύματος».

Σηκώθηκε από την καρέκλα του και τους πλησίασε πατώντας αθόρυβα πάνω στο χαλί. Ένα μέρος της επίσημης ατμόσφαιρας φαινόταν να έχει φύγει από πάνω του μαζί με τις λέξεις της Νέας Ομιλίας, η έκφρασή του όμως ήταν πιο βλοσυρή απ' ό,τι συνήθως, σαν να μην ήταν ευχαριστημένος που τον είχαν ενοχλήσει. Ο τρόμος που ήδη ένιωθε ο Γουίνστον ενισχύθηκε από ένα κύμα αμηχανίας. Του φαινόταν αρκετά πιθανό να έχει κάνει ένα ηλίθιο λάθος. Τι αποδείξεις διέθετε που να δείχνουν ότι ο Ο' Μπράιεν ήταν πράγματι πολιτικός συνωμότης; Τίποτα πέρα από ένα αστραπιαίο βλέμμα και μια μοναδική και αμφιλεγόμενη παρατήρηση. Πέραν αυτών, υπήρχαν μόνο οι κρυφές του

φαντασιώσεις, που πήγαζαν από ένα όνειρο. Δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει σαν δικαιολογία ότι είχε έρθει για να δανειστεί το λεξικό, γιατί σε μια τέτοια περίπτωση δεν είχε να δώσει καμία πειστική εξήγηση για την παρουσία της Τζούλια.

Καθώς ο Ο' Μπράιεν περνούσε μπροστά από την τηλεθόνη, φάνηκε σαν να σκέφτηκε μόλις κάτι. Σταμάτησε, γύρισε στο πλάι και πίεσε έναν διακόπτη στον τοίχο. Ακούστηκε ένα κοφτό κροτάλισμα, και η φωνή σταμάτησε.

Η Τζούλια άφησε να της ξεφύγει ένας ανεπαίσθητος ήχος, κάτι σαν επιφώνημα έκπληξης. Ακόμα και μέσα στον πανικό του, ο Γουίνστον ξαφνιάστηκε τόσο που δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί.

«Μπορείτε να την κλείσετε!» είπε.

«Ναι» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Μπορούμε να την κλείνουμε. Έχουμε αυτό το προνόμιο».

Στεκόταν πλέον μπροστά τους. Η γεροδεμένη φιγούρα του ορθωνόταν από πάνω τους, ενώ η έκφραση του προσώπου του παρέμενε ανεξχνίαστη. Περίμενε, κάπως βλοσυρά, να πει κάτι ο Γουίνστον, αλλά τι; Ακόμα και τώρα ήταν φανερό ότι επρόκειτο για έναν πολυάσχολο άνδρα, που αναρωτιόταν εκνευρισμένος για ποιον λόγο τον είχαν διακόψει. Κανείς τους δεν μιλούσε. Μετά το κλείσιμο της τηλεθόνης, στο δωμάτιο επικρατούσε νεκρική σιωπή. Τα δευτερόλεπτα περνούσαν βασανιστικά αργά. Ο Γουίνστον με δυσκολία συνέχιζε να κοιτάζει στα μάτια τον Ο' Μπράιεν.

Και ξαφνικά, στο σκυθρωπό πρόσωπο σχηματίστηκε η αρχή ενός χαμόγελου. Με τη χαρακτηριστική του κίνηση, ο Ο' Μπράιεν τακτοποίησε τα γυαλιά πάνω στη μύτη του.

«Θα το πω εγώ ή εσύ;» ρώτησε.

«Θα το πω εγώ» απάντησε αμέσως ο Γουίνστον. «Εκείνο το πράγμα έκλεισε στ' αλήθεια;»

«Ναι. Έχουν κλείσει όλα. Είμαστε μόνοι».

«Ήρθαμε εδώ, γιατί...»

Έκανε παύση, καθώς συνειδητοποιούσε για πρώτη φορά πόσο ασαφή ήταν τα κίνητρά του. Μια και στην ουσία δεν γνώριζε τι είδους βοήθεια περιμένε από τον Ο' Μπράιεν, δεν ήταν εύκολο να πει για ποιον λόγο είχε έρθει. Συνέχισε, γνωρίζοντας ότι τα λόγια του θα ακούγονταν φτωχικά και επιτηδευμένα:

«Πιστεύουμε ότι υπάρχει κάποιου είδους συνωμοσία, κάποια μυστική οργάνωση που στρέφεται κατά του Κόμματος, και ότι εσείς είστε μέλος της. Θέλουμε να μπούμε κι εμείς, να δουλέψουμε για την οργάνωση. Είμαστε εχθροί του Κόμματος. Αμφισβητούμε τις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ. Είμαστε εγκληματίες της σκέψης. Επίσης, είμαστε μοιχοί. Σας το λέω, γιατί παραδινόμαστε στο έλεός σας. Αν θέλετε να ενοχοποιήσουμε τον εαυτό μας για κάτι άλλο, είμαστε έτοιμοι».

Σταμάτησε και κοίταξε πάνω από τον ώμο του, έχοντας την αίσθηση ότι είχε ανοίξει η πόρτα. Σίγουρα ο μικροκαμωμένος κιτρινιάρης είχε μπει χωρίς να χτυπήσει. Ο Γουίνστον είδε ότι κουβαλούσε έναν δίσκο με καράφα και ποτήρια.

«Ο Μάρτιν είναι δικός μας» είπε αδιάφορα ο Ο' Μπράιεν. «Φέρε τα ποτά, Μάρτιν. Αφησέ τα στο στρογγυλό τραπεζάκι. Έχουμε αρκετές καρέκλες; Τότε, μπορούμε να καθίσουμε και να κουβεντιάσουμε με την άνεσή μας. Φέρε και για σένα μια καρέκλα, Μάρτιν. Θα μιλήσουμε για θέματα δουλειάς. Για τα επόμενα δέκα λεπτά, ξέχνα ότι είσαι υπηρέτης».

Ο μικροκαμωμένος άνδρας κάθισε άνετα, χωρίς όμως να έχει αποβάλει το ύφος του υπηρέτη, ενός υπηρέτη που απολαμβάνει ένα προνόμιο. Ο Γουίνστον τού έριξε ένα πλάγιο βλέμμα. Κατάλαβε ότι η ζωή αυτού του ανθρώπου ήταν ένα ρόλος κι ότι το ένιωθε επικίνδυνο να εγκαταλείψει ως και για μια στιγμή την υποτιθέμενη προσωπικότητά του. Ο Ο' Μπράιεν έγερσε την καράφα γεμίζοντας τα ποτήρια με ένα σκούρο κόκκινο υγρό. Αυτή του η κίνηση ξύπνησε στον Γουίνστον μια αχνή μνήμη από κάτι που είχε δει καιρό πριν σε έναν τοίχο ή ένα διαφημιστικό ταμπλό – μια πελώρια μπουτίλια φτιαγμένη από ηλεκτρικά φώτα, που έμοιαζε να ανεβοκατεβαίνει αδειάζοντας το περιεχόμενό της σε ένα ποτήρι. Όταν το κοιτούσες από πάνω, το υγρό φαινόταν μαύρο σχεδόν, όσο όμως ήταν στην καράφα, άστραφτε σαν ρουμπίνι. Είχε μια γλυκόξινη μυρωδιά. Ο Γουίνστον είδε την Τζούλια να σηκώνει το ποτήρι της και να το μυρίζει με φανερό περιέργεια.

«Ονομάζεται κρασί» είπε ο Ο' Μπράιεν χαμογελώντας αχνά. «Σίγουρα θα έχετε διαβάσει γι' αυτό σε βιβλία. Φοβάμαι ότι δεν περισσεύει πολύ για το Εξωτερικό Κόμμα». Το ύφος του έγινε πάλι τυπικό καθώς ύψωνε το ποτήρι του. «Νομίζω ότι αρμόζει να κάνουμε μια πρόποση μακροζωίας. Στον Ηγέτη μας, τον Εμμανουήλ Γκολντστάιν».

Ο Γουίνστον πήρε το ποτήρι του με λαχτάρα. Το κρασί ήταν κάτι για το οποίο είχε διαβάσει, κάτι που είχε ονειρευτεί. Ακριβώς όπως ο γυάλινος χαρτοστάτης ή τα μισοξεχασμένα τραγουδάκια του κυρίου Τσάρινγκτον, έτσι κι αυτό ανήκε σε ένα χαμένο ρομαντικό παρελθόν, τον παλιό καιρό, όπως του άρεσε να το ονομάζει στις κρυφές του σκέψεις. Για κάποιο λόγο, πάντα του πίστευε πως το κρασί είχε μια έντονα γλυκιά γεύση, σαν της μαρμελάδας βατόμουρο, και πως σε έκανε να μεθύσεις αμέσως. Στην πραγματικότητα, μόλις το κατάπιε, το βρήκε κάπως απογοητευτικό. Η αλήθεια ήταν πως μετά από τόσα χρόνια κατανάλωσης τζιν, δεν μπορούσε να καταλάβει τη γεύση του κρασιού. Ακούμπησε κάτω το άδειο του ποτήρι.

«Άρα, ο Γκολντστάιν είναι υπαρκτό πρόσωπο;» ρώτησε.

«Ναι, υπάρχει και ζει. Δεν ξέρω πού όμως».

«Και η συνωμοσία –η οργάνωση; Υπάρχει πράγματι; Δεν είναι απλά μια επινόηση της Αστυνομίας της Σκέψης;

«Όχι, υπάρχει όντως. Η Αδελφότητα, όπως την ονομάζουμε. Δεν θα μάθετε ποτέ τίποτα περισσότερο για την Αδελφότητα, εκτός από το ότι υπάρχει και ότι ανήκετε σε αυτήν. Θα επανέλθω στο θέμα σε λίγο». Κοίταξε το ρολόι του. «Δεν είναι καθόλου συνετό, ακόμα και για τα μέλη του Εσωτερικού Κόμματος, να κλείνουν την τηλεθόνη για περισσότερο από μισή ώρα. Δεν έπρεπε να έρθετε εδώ μαζί και θα πρέπει να φύγετε ξεχωριστά. Εσύ, συντρόφισσα» είπε κλίνοντας το κεφάλι προς την Τζούλια «θα φύγεις πρώτη. Έχουμε περίπου είκοσι λεπτά στη διάθεσή μας. Όπως καταλαβαίνετε, οφείλω να ξεκινήσω θέτοντας κάποιες ερωτήσεις. Σε γενικές γραμμές, τι είστε διατεθειμένοι να κάνετε;»

«Ό,τι είμαστε ικανοί» είπε ο Γουίνστον.

Ο Ο' Μπράιεν είχε στρέψει ελαφρά την καρέκλα του ώστε να αντικρίζει κατά πρόσωπο τον Γουίνστον. Σχεδόν αγνοούσε την Τζούλια, θεωρώντας προφανώς ότι ο Γουίνστον μιλούσε και εκ μέρους της. Για μια στιγμή μισόκλεισε τα μάτια. Άρχισε να κάνει τις ερωτήσεις του χαμηλόφωνα και ανέκφραστα, σαν να ήταν μια ρουτίνα, μια κατήχηση, όπου γνώριζε ήδη τις περισσότερες απαντήσεις.

«Είστε έτοιμοι να δώσετε τη ζωή σας;»

«Ναι».

«Είστε έτοιμοι να διαπράξετε φόνο;»

«Ναι».

«Να διενεργήσετε δολιοφθορές που ίσως αποτελέσουν αιτία να σκοτωθούν εκατοντάδες αθώοι;»

«Ναι».

Να προδώσετε την πατρίδα σας σε ξένες δυνάμεις;»

«Ναι».

«Είστε έτοιμοι να εξαπατήσετε, να πλαστογραφήσετε, να εκβιάσετε, να διαφθείρετε παιδικά μυαλά, να διακινήσετε ναρκωτικά, να ενθαρρύνετε την πορνεία, να διαδώσετε αφροδίσια νοσήματα –να κάνετε οτιδήποτε μπορεί να φθείρει και να αποδυναμώσει το Κόμμα;»

«Ναι».

«Αν, για παράδειγμα, εξυπηρετούσε τους σκοπούς μας να ρίξετε βιτριόλι στο πρόσωπο ενός παιδιού, θα το κάνατε;»

«Ναι».

«Είστε έτοιμοι να θυσιάσετε την υπόστασή σας και να ζήσετε το υπόλοιπο της ζωής σας ως σερβιτόροι ή λιμενεργάτες;»

«Ναι».

«Είστε έτοιμοι να διαπράξετε αυτοκτονία, αν και όποτε σας διατάξουμε;»

«Ναι».

«Είστε έτοιμοι να χωρίσετε και να μην ειπωθείτε ξανά;»

«Όχι!» τον διέκοψε η Τζούλια.

Στον Γουίνστον φάνηκε ότι πέρασε ώρα μέχρι να δώσει τη δική του απάντηση. Προς στιγμήν έμοιαζε να μη μπορεί να αρθρώσει λέξη. Η γλώσσα του βρισκόταν σε μια κατάσταση άηχης κίνησης σχηματίζοντας τους πρώτους φθόγγους πότε της μίας και πότε της άλλης λέξης ξανά και ξανά. Μέχρι να ακούσει τον εαυτό του να τη λέει, δεν ήξερε ποια θα ήταν.

«Όχι» είπε απλά.

«Κάνετε καλά που με ενημερώσατε» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε τα πάντα». Στράφηκε προς την Τζούλια και πρόσθεσε με λίγη περισσότερη εκφραστικότητα: «Καταλαβαίνεις ότι ακόμη κι αν επιζήσει, ίσως είναι διαφορετικός; Ίσως αναγκαστούμε να του δώσουμε καινούρια ταυτότητα. Το πρόσωπο, οι κινήσεις του, το σχήμα των χεριών του, το χρώμα των μαλλιών του –ακόμα και η φωνή του ίσως αλλάξουν. Ίσως αλλάξεις κι εσύ η ίδια. Οι χειρουργοί μας μπορούν να αλλάξουν τους ανθρώπους και να τους κάνουν αγνώριστους. Μερικές φορές είναι κάτι απαραίτητο. Άλλοτε πάλι, μπορεί και να καταφύγουμε σε ακρωτηριασμό».

Ο Γουίνστον άθελά του έριξε άλλη μια ματιά στο μογγολικό πρόσωπο του Μάρτιν. Δεν υπήρχαν ορατές ουλές. Η Τζούλια είχε χλομιάσει λίγο. Τώρα οι φακίδες της διακρίνονταν, κοίταξε όμως τον Ο' Μπράιεν θαρραλέα. Μουρμούρισε κάτι που έμοιαζε ότι συναινούσε.

«Ωραία. Τότε όλα βαίνουν καλώς».

Πάνω στο τραπέζι υπήρχε μια ασημένια τσιγαροθήκη. Ο Ο' Μπράιεν την έσπρωξε αφηρημένα προς το μέρος τους, πήρε κι ο ίδιος ένα τσιγάρο, μετά σηκώθηκε κι άρχισε να περπατάει αργά πάνω κάτω, σαν να μπορούσε να σκεφτεί καλύτερα με αυτόν τον τρόπο. Τα τσιγάρα ήταν πολύ καλά, καλογεμισμένα και καλοτυλιγμένα, με μια ασυνήθιστη απαλότητα, σαν του μεταξιού, στο χαρτί τους. Ο Ο' Μπράιεν κοίταξε και πάλι το ρολόι του.

«Καλύτερα να επιστρέψεις στη δουλειά σου, Μάρτιν» είπε. «Εγώ θα ανοίξω την τηλεθόνη σε ένα τέταρτο. Κοίταξε καλά αυτούς τους δύο συντρόφους προτού φύγεις. Εσύ θα τους ξαναδείς, εγώ μπορεί και όχι».

Τα μάτια του μικρόσωμου άνδρα τρεμόπαιξαν πάνω στα πρόσωπά τους ακριβώς όπως και πρωύτερα στην πόρτα της εισόδου. Τίποτα στον τρόπο του δεν έδειχνε φιλικότητα. Απομνημόνευε την εμφάνισή τους χωρίς κανένα ενδιαφέρον για αυτούς ή τουλάχιστον δεν έδειχνε να νιώθει ενδιαφέρον. Ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι ένα τεχνητό πρόσωπο ίσως και να ήταν ανίκανο να αλλάξει έκφραση. Χωρίς να μιλήσει ή να χαιρετήσει, ο Μάρτιν βγήκε από το δωμάτιο κλείνοντας αθόρυβα την πόρτα πίσω του. Ο Ο' Μπράιεν έφερνε βόλτες πάνω κάτω το δωμάτιο, με το ένα χέρι στην τσέπη της μαύρης στολής του και κρατώντας το τσιγάρο του στο άλλο.

«Καταλαβαίνετε» είπε «ότι θα πολεμάτε στο σκοτάδι, πάντα στο σκοτάδι θα είστε. Θα λαμβάνετε εντολές και θα τις εκτελείτε χωρίς να γνωρίζετε τον λόγο. Αργότερα θα σας στείλω ένα βιβλίο για να μελετήσετε και να κατανοήσετε την αληθινή φύση της κοινωνίας στην οποία ζούμε και τη στρατηγική που ακολουθούμε για να την καταστρέψουμε. Όταν θα έχετε διαβάσει το βιβλίο, θα είστε κανονικά μέλη της Αδελφότητας. Ανάμεσα όμως στους γενικούς σκοπούς του αγώνα μας και τα άμεσα εγχειρήματα της στιγμής, δεν θα γνωρίζετε ποτέ τίποτα. Σας λέω ότι η Αδελφότητα υπάρχει, δεν μπορώ όμως να σας πω ότι αριθμεί εκατό ή δέκα εκατομμύρια μέλη. Από την προσωπική σας πείρα ποτέ δεν θα είστε σε θέση να πείτε αν έχει έστω και δώδεκα μέλη. Θα υπάρχουν τρία με τέσσερα πρόσωπα με τα οποία θα είστε σε επαφή και τα οποία θα ανανεώνονται ανά διαστήματα. Καθώς εγώ ήμουν η πρώτη σας επαφή, ο σύνδεσμός μας θα διατηρηθεί. Οι εντολές που θα λαμβάνετε θα προέρχονται από εμένα. Αν χρειαστεί να επικοινωνήσουμε μαζί σας, αυτό θα γίνεται μέσω του Μάρτιν. Όταν τελικά σας συλλάβουν, θα ομολογήσετε, αυτό είναι αναπόφευκτο. Δεν θα υπάρχουν όμως πολλά να ομολογήσετε, πέρα από τις δικές σας πράξεις. Οι μόνοι που θα προδώσετε θα είναι μια χούφτα ασήμαντοι άνθρωποι. Πιθανόν να μη με προδώσετε ποτέ. Μέχρι εκείνη τη στιγμή, ίσως και να είμαι νεκρός ή μπορεί να έχω γίνει κάποιος άλλος, με διαφορετικό πρόσωπο».

Συνέχισε να περπατάει πάνω κάτω στο παχύ χαλί. Παρά τον όγκο του σώματός του, διέκρινες μια ξεχωριστή χάρη στις κινήσεις του, μια χάρη που έβγαινε στον αέρα ακόμη κι όταν έβαζε το χέρι του στην τσέπη ή κάπνιζε ένα τσιγάρο. Σου άφηνε την εντύπωση όχι μόνο δύναμης, αλλά και αυτοπεποίθησης και οξύνοιας, χρωματισμένες με μια ανεπαίσθητη ειρωνεία. Όσο σοβαρά κι αν μιλούσε, δεν έμοιαζε καθόλου με στενόμυαλο φανατικό. Όταν αναφερόταν σε φόνους, αυτοκτονίες, σεξουαλικά νοσήματα, ακρωτηριασμούς και αλλαγμένα πρόσωπα, το έκανε με μια αόριστη ειρωνεία. “Αυτά είναι αναπόφευκτα” έμοιαζε να λέει η φωνή του “και πρέπει να τα κάνουμε απτόητοι. Δεν σημαίνει όμως ότι θα τα κάνουμε όταν η ζωή αποκτήσει πάλι την αξία της”.

Ένα κύμα θαυμασμού, λατρείας σχεδόν, ξεχύθηκε από τον Γουίνστον προς τον Ο' Μπράιεν. Είχε προς το παρόν λησμονήσει τη σκιάδη φιγούρα του Γκολντστάιν. Όταν κοιτούσες τους δυνατούς ώμους του Ο' Μπράιεν και το τραχύ του πρόσωπο, που, αν και άσχημο, ήταν παραδόξως τόσο πολιτισμένο, σου ήταν αδύνατον να πιστέψεις ότι μπορούσε να ηττηθεί αυτός ο άνθρωπος. Δεν υπήρχε τέχνασμα που δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει, δεν υπήρχε κίνδυνος που δεν μπορούσε να προβλέψει. Ως και η Τζούλια έδειχνε εντυπωσιασμένη. Είχε αφήσει το τσιγάρο της να σβήσει και τον άκουγε με προσοχή. Ο Ο' Μπράιεν συνέχισε:

«Θα έχετε ακούσει τις φήμες για την ύπαρξη της Αδελφότητας. Σίγουρα θα έχετε σχηματίσει τη δική σας άποψη. Ίσως έχετε φανταστεί ένα τεράστιο, μυστικό δίκτυο συνωμοτών, που συναντιούνται κρυφά σε υπόγεια, αφήνουν μηνύματα σε τοίχους, αναγνωρίζονται μεταξύ τους με κωδικές λέξεις ή ιδιαίτερες κινήσεις των χεριών. Τίποτα από αυτά δεν αληθεύει. Τα μέλη της Αδελφότητας δεν έχουν κάποιο τρόπο να αναγνωριστούν μεταξύ τους, δεν έχουν τη δυνατότητα να γνωρίζουν την ταυτότητα παρά ελάχιστων άλλων. Ακόμα και ο ίδιος ο Γκολντστάιν, αν έπεφτε στα χέρια της Αστυνομίας της Σκέψης, δεν θα μπορούσε να τους δώσει έναν πλήρη κατάλογο των μελών ή οποιαδήποτε πληροφορία που θα τους οδηγούσε σε έναν πλήρη κατάλογο. Δεν υπάρχει τέτοιος κατάλογος. Η Αδελφότητα δεν μπορεί να εξαρθρωθεί, ακριβώς επειδή δεν πρόκειται για μία οργάνωση με τη συνηθισμένη σημασία

του όρου. Αυτό που την κρατάει σε συνοχή είναι μια άτρωτη ιδέα. Αυτή μόνο την ιδέα θα έχετε για να σας στηρίζει. Δεν θα βρείτε ούτε συντροφική στήριξη ούτε ενθάρρυνση. Όταν στο τέλος σάς πιάσουν, δεν θα σας βοηθήσει κανείς. Ποτέ δεν προσφέρουμε βοήθεια στα μέλη μας. Το περισσότερο που έχουμε να προσφέρουμε, κι αυτό μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο για να μη μιλήσει κάποιος, είναι να καταφέρουμε να περάσουμε στα κρυφά ένα ξυραφάκι στο κελί του κρατουμένου. Θα πρέπει να συνηθίσετε να ζείτε χωρίς ελπίδα και χωρίς την προσδοκία κάποιου αποτελέσματος. Θα εργαστείτε για λίγο, θα συλληφθείτε, θα ομολογήσετε και μετά θα πεθάνετε. Αυτά θα είναι και τα μόνα αποτελέσματα που θα έχετε να περιμένετε. Δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να συμβεί και η παραμικρή αλλαγή όσο ζούμε. Εμείς είμαστε οι νεκροί. Η μόνη αληθινή ζωή βρίσκεται στο μέλλον, κι εμείς τότε δεν θα είμαστε παρά μια χούφτα στάχτη και θρύμματα οστών. Δεν γνωρίζουμε όμως πόσο μακριά βρίσκεται αυτό το μέλλον. Μπορεί να απέχει χίλια χρόνια. Προς το παρόν, το μόνο δυνατόν είναι να δίνουμε τμήμα-τμήμα όλο και περισσότερο έδαφος στην υγιή σκέψη. Δεν μπορούμε να δράσουμε συλλογικά. Μπορούμε μόνο να διαδώσουμε τη γνώση από το ένα άτομο στο άλλο, από τη μια άκρη στην άλλη. Όσο έχουμε να αντιμετωπίσουμε την Αστυνομία της Σκέψης, δεν υπάρχει άλλος τρόπος».

Έκανε μια παύση και κοίταξε για τρίτη φορά το ρολόι του.

«Κοντεύει η ώρα να φύγεις, συντρόφισσα» είπε στη Τζούλια. «Περίμενε. Η καράφα είναι ακόμα μισογεμάτη». Γέμισε τα ποτήρια και ύψωσε το δικό του. «Σε τι θα πιούμε αυτή τη φορά;» ρώτησε με ένα ύφος όπου υπέβασκε η γνωστή του ειρωνεία. «Στη σύγχυση της Αστυνομίας της Σκέψης; Στον θάνατο του Μεγάλου Αδελφού; Στην ανθρωπότητα; Στο μέλλον;»

«Στο παρελθόν» είπε ο Γουίνστον.

«Το παρελθόν είναι πιο σημαντικό» συμφώνησε σοβαρός ο Ο' Μπράιεν.

Άδειασαν τα ποτήρια τους και, μια στιγμή μετά, η Τζούλια σηκώθηκε να φύγει. Ο Ο' Μπράιεν πήρε ένα μικρό κουτί από ένα ερμάριο, της έδωσε μια λευκή πλακέτα και της είπε να τη βάλει στη γλώσσα της. Ήταν σημαντικό, της

είπε, να μη μυρίζει κρασί όταν θα έβγαινε έξω. Οι υπάλληλοι του ασανσέρ ήταν πολύ παρατηρητικοί.

Με το που έκλεισε η πόρτα πίσω από την Τζούλια, ο Ο' Μπράιεν φάνηκε να έχει ξεχάσει ήδη την ύπαρξή της. Έκανε ένα δυο βήματα πάνω κάτω στο δωμάτιο και σταμάτησε.

«Υπάρχουν κάποιες λεπτομέρειες που πρέπει να ρυθμιστούν» είπε. «Υποθέτω ότι διαθέτετε κάποια κρυψώνα».

Ο Γουίνστον μίλησε για το δωμάτιο πάνω από το μαγαζί του κυρίου Τσάρινγκτον.

«Αυτό αρκεί προς το παρόν. Αργότερα, θα κανονίσουμε κάτι άλλο. Είναι σημαντικό να αλλάζουμε συχνά κρυψώνες. Εν τω μεταξύ, θα σου στείλω ένα αντίτυπο του βιβλίου –ακόμα και ο Ο' Μπράιεν, παρατήρησε ο Γουίνστον, έμοιαζε να προφέρει τη λέξη σαν να ήταν γραμμένη με πλάγιους χαρακτήρες– εννοώ το βιβλίο του Γκολντστάιν, το συντομότερο δυνατό. Μπορεί να περάσουν κάποιες ημέρες έως ότου καταφέρω να βρω ένα αντίτυπο. Όπως φαντάζεσαι, δεν έχουν απομείνει πολλά. Η Αστυνομία της Σκέψης τα επισημαίνει και τα καταστρέφει σχεδόν αμέσως μόλις τα τυπώνουμε. Δεν παίζει ιδιαίτερο ρόλο, γιατί το βιβλίο είναι άφθαρτο. Αν καταστρεφόταν και το τελευταίο αντίτυπο, θα μπορούσαμε να το ξανατυπώσουμε λέξη προς λέξη. Χρησιμοποιείς χαρτοφύλακα στη δουλειά;»

«Συνήθως ναι».

«Πώς είναι;»

«Μαύρος, πολύ φθαρμένος, με δύο λουριά».

«Μαύρος, πολύ φθαρμένος, με δύο λουριά. Καλώς. Κάποια στιγμή στο εγγύς μέλλον –δεν μπορώ να σου εγγυηθώ πότε ακριβώς– ένα από τα μηνύματα που λαμβάνεις κάθε πρωί στη δουλειά σου θα περιέχει μια κακοτυπωμένη λέξη, και θα ζητήσεις να σου επαναλάβουν το μήνυμα. Την επομένη, θα πας στη δουλειά χωρίς τον χαρτοφύλακά σου. Κάποια στιγμή μέσα στην ημέρα, στον δρόμο, ένας άνδρας θα αγγίξει το μπράτσο σου και θα σου πει: “Νομίζω ότι σας έπεσε ο χαρτοφύλακάς σας”. Αυτός που θα σου

δώσει θα περιέχει ένα αντίτυπο του βιβλίου του Γκολντστάιν. Θα πρέπει να το επιστρέψεις μέσα σε δύο εβδομάδες».

Απόμειναν σιωπηλοί για λίγο.

«Μας μένουν ελάχιστα λεπτά προτού φύγεις» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Θα συναντηθούμε ξανά –αν συναντηθούμε...»

Ο Γουίνστον σήκωσε το βλέμμα. «Εκεί που δεν υπάρχει σκοτάδι;» είπε διστακτικά.

Ο Ο' Μπράιεν έγνεψε καταφατικά χωρίς να δείξει έκπληξη. «Εκεί που δεν υπάρχει σκοτάδι» είπε σαν να είχε καταλάβει τον υπαινιγμό. «Εν τω μεταξύ, υπάρχει κάτι που θέλεις να μου πεις προτού φύγεις; Κάποιο μήνυμα; Κάποια ερώτηση;»

Ο Γουίνστον σκέφτηκε. Δεν επιθυμούσε να ρωτήσει κάτι άλλο, ούτε ένωθε καμία παρόρμηση να ξεστομίσει πομπώδεις γενικότητες. Αντί για οτιδήποτε που να σχετίζεται άμεσα με τον Ο' Μπράιεν ή την Αδελφότητα, του ήρθε στο μυαλό ένα είδος σύνθετης εικόνας που περιλάμβανε τη σκοτεινή κρεβατοκάμαρα όπου είχε περάσει τις τελευταίες της μέρες η μητέρα του, το μικρό δωμάτιο πάνω από το μαγαζί του κυρίου Τσάρινγκτον, τον γυάλινο χαρτοστάτη και τη σιδερένια γκραβούρα στην κορνίζα από τριανταφυλλόξυλο. Σχεδόν στην τύχη είπε:

«Μήπως έτυχε να ακούσετε ένα παλιό τραγουδάκι που άρχιζε: “Πορτοκάλια και λεμόνια, λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη;”»

Και πάλι ο Ο' Μπράιεν ένευσε καταφατικά. Με κάτι που έμοιαζε αβρή επισημότητα, συμπλήρωσε τη στροφή:

«“Πορτοκάλια και λεμόνια, λεν οι καμπάνες του Άη Κλήμη

Μου χρωστάς τρία φαρδίνια, λεν οι καμπάνες του Άη Μαρτίνου

Πότε θα με ξεπληρώσεις; λεν οι καμπάνες του Ολντ Μπέιλι

Όταν θα πλουτίσω, λεν οι καμπάνες του Σόρντιτς”».

«Ξέρετε τον τελευταίο στίχο!» είπε ο Γουίνστον.

«Ναι, τον ξέρω. Φοβάμαι όμως ότι έφτασε η ώρα να φύγεις. Περίμενε μια στιγμή. Καλύτερα να σου δώσω μία από αυτές τις ταμπλέτες».

Καθώς ο Γουίνστον σηκώθηκε, ο Ο' Μπράιεν άπλωσε το χέρι. Η χειραψία του ήταν δυνατή σαν μέγγενη στην παλάμη του. Φθάνοντας στην πόρτα, κοίταξε πίσω του, όμως ο Ο' Μπράιεν, που περίμενε με το χέρι πάνω στον διακόπτη της τηλεθόνης, έμοιαζε ήδη έτοιμος να τον βγάλει από το μυαλό του. Στο βάθος, ο Γουίνστον μπορούσε να διακρίνει το γραφείο με το πράσινο αμπαζούρ, τον φωνογράφο και τα συρμάτινα καλάθια που ήταν βαρυφορτωμένα χαρτιά. Η συνάντηση είχε λήξει. Σε μισό λεπτό, σκέφτηκε, ο Ο' Μπράιεν θα επέστρεφε στη σοβαρή δουλειά που είχε διακόψει, τη δουλειά που έκανε για λογαριασμό του Κόμματος.

9^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΓΟΥΙΝΣΤΟΝ ΕΙΧΕ ΛΙΩΣΕΙ ΣΑΝ ΤΗ ΖΕΛΑΤΙΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΡΑΣΗ. ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΗΤΑΝ ακριβώς η σωστή έκφραση που του είχε έρθει αυθόρμητα στο μυαλό. Το σώμα του έμοιαζε να έχει αποκτήσει τη ρευστότητα και τη διαφάνεια του ζελέ. Ένωθε πως αν σήκωνε το χέρι του, θα μπορούσε να δει το φως μέσα από αυτό. Όλο το αίμα και η λέμφος είχαν στραγγίξει από πάνω του εξαιτίας του οργιαστικού όγκου δουλειάς, αφήνοντας στη θέση τους μια εύθραυστη σύνθεση νεύρων, οστών και δέρματος. Όλες του οι αισθήσεις έδειχναν να έχουν ενταθεί. Τα ρούχα του τού ερέθιζαν τους ώμους, το πεζοδρόμιο έκαιγε τα πόδια του, ακόμα κι όταν ανοιγόκλεινε το χέρι του, οι σύνδεσμοι έτριζαν από την προσπάθεια.

Είχε δουλέψει πάνω από ενενήντα ώρες σε διάστημα πέντε ημερών. Το ίδιο και όλοι οι άλλοι στο Υπουργείο. Τώρα είχαν διεκπεραιωθεί όλα, και κυριολεκτικά δεν είχε τίποτα να κάνει, κανενός είδους δουλειά για το Κόμμα, μέχρι το επόμενο πρωί. Μπορούσε να περάσει έξι ώρες στην κρυψώνα του και άλλες εννιά στο κρεβάτι του.

Μέσα στο γλυκό ηλιόλουστο απόγευμα, περπατούσε αργά ανηφορίζοντας έναν θλιβερό δρόμο που θα τον έβγαζε κοντά στο μαγαζί του κυρίου Τσάρινγκτον. Είχε τον νου του για τυχόν περιπόλους παρότι, χωρίς κάποιο συγκεκριμένο λόγο, πίστευε πως αυτό το απόγευμα δεν κινδύνευε να τον ενοχλήσει κανείς. Ο βαρύς χαρτοφύλακας που κουβαλούσε χτυπούσε πάνω στο γόνατό του σε κάθε του βήμα, μουδιάζοντας το πόδι του. Μέσα

στον χαρτοφύλακα βρισκόταν το βιβλίο, το οποίο ήταν ήδη στην κατοχή του εδώ και έξι μέρες, χωρίς να έχει ξεκινήσει να το διαβάσει, χωρίς να του έχει ρίξει έστω και μια ματιά.

Την έκτη ημέρα της Εβδομάδας Μίσους, μετά τις πορείες, τους λόγους, τα συνθήματα, τις σημαίες, τις αφίσες, τις ταινίες, τα κέρινα ομοιώματα, τον χτύπο των τυμπάνων και το σάλπισμα των πνευστών, το ποδοβολητό των παρελάσεων, το κροτάλισμα που άφηναν στον αέρα οι ερπύστριες των τανκς, τον βρυχηθμό από τα σμήνη των αεροπλάνων, τη βροντή των όπλων –μετά από έξι μέρες με όλα αυτά, όταν πια ο οργανισμός είχε φτάσει στην κορύφωση του και το γενικό μίσος για την Ευρασία κόχλαζε σε τέτοιο βαθμό παράνοιας που αν οι 2000 ευρασιάτες εγκληματίες πολέμου, που θα τιμωρούνταν με δημόσιο απαγχονισμό την τελευταία ημέρα των εορτασμών, έπεφταν στα χέρια του όχλου, θα είχαν γίνει κομματάκια– ακριβώς εκείνη τη στιγμή ανακοινώθηκε ότι η Ωκεανία δεν πολεμούσε εναντίον της Ευρασίας, αλλά βρισκόταν σε πόλεμο με την Ανατολασία. Η Ευρασία ήταν σύμμαχος.

Φυσικά δεν προηγήθηκε της ανακοίνωσης καμία εισαγωγή που να προϊδέαζε ότι κάτι είχε αλλάξει. Απλά γνωστοποιήθηκε, απροσδόκητα και ταυτόχρονα παντού, ότι η Ανατολασία και όχι η Ευρασία ήταν ο εχθρός. Ο Γουίνστον συμμετείχε σε μια διαδήλωση που γινόταν σε μια από τις πλατείες του κεντρικού Λονδίνου την ώρα του συμβάντος. Ήταν νύχτα, και τα λευκά πρόσωπα και τα κόκκινα πανό λούζονταν από έντονο φως. Στην πλατεία συνωστίζονταν αρκετές χιλιάδες ανθρώπων, και ανάμεσά τους βρισκόταν και ένα απόσπασμα χιλίων μαθητών με τη στολή των Κατασκόπων. Σε μια εξέδρα ντυμένη με κόκκινο ύφασμα, ο ομιλητής του Εσωτερικού Κόμματος, ένας ισχνός, κοντός άνδρας με δυσανάλογα μακριά χέρια και μεγάλο φαλακρό κεφάλι όπου ψυχορραγούσαν κάτι αραιές αδύναμες τούφες, γάβγιζε τις ρητορείες του στο πλήθος. Ήταν ένα ζαρωμένο ανθρωπάκι, παραμορφωμένο από το μίσος, που κρατούσε το μικρόφωνο σφιχτά στο ένα του χέρι ενώ το άλλο, ένα κόκκαλο που κατέληγε σε μια πελώρια παλάμη, ράπιζε απειλητικά τον αέρα πάνω από το κεφάλι του. Η φωνή του, που είχε αποκτήσει χροιά μετάλλου από τους ενισχυτές, αράδιαζε βροντερά έναν χωρίς τέλος κατάλογο με όλες τις φρικαλεότητες, τις σφαγές, τις εκτοπίσεις, τις λεηλασίες, τους

βιασμούς, τους βασανισμούς κρατουμένων, τους βομβαρδισμούς πολιτών, την ψευδή προπαγάνδα, τις άδικες επιθέσεις, τις παραβιάσεις συνθηκών. Ήταν σχεδόν αδύνατον να τον ακούσεις και να μην πειστείς, και αμέσως μετά να μην αφηνιάσεις. Κάθε λίγο, η μανία του πλήθους ξεχείλιζε και η φωνή του ομιλητή πνιγόταν μέσα σε έναν ξέφρενο ζωώδη βρυχηθμό που έβγαινε ανεξέλεγκτα από χιλιάδες λαρύγγια. Οι πιο άγριες κραυγές προέρχονταν από τους μαθητές. Οι ρητορείες συνεχίζονταν επί είκοσι λεπτά περίπου, όταν ένας αγγελιοφόρος ανέβηκε βιαστικός στην εξέδρα και γλίστρησε ένα κομμάτι χαρτί στο χέρι του ομιλητή. Αυτός το ξεδίπλωσε και το διάβαζε ενώ συνέχιζε την ομιλία του. Τίποτα δεν άλλαξε στη φωνή και τον τρόπο του ή στο περιεχόμενο των ρητορειών του, ξαφνικά όμως τα ονόματα ήταν διαφορετικά. Χωρίς να ειπωθούν οι λέξεις, ένα κύμα κατανόησης διαπέρασε το πλήθος. Η Ωκεανία βρισκόταν σε πόλεμο με την Ανατολασία.

Αμέσως ακολούθησε μια τρομερή σύγχυση. Τα πανό και οι αφίσες που κοσμούσαν την πλατεία ήταν λάθος! Τουλάχιστον τα μισά έδειχναν λάθος πρόσωπα! Ήταν δολιοφθορά! Οι πράκτορες του Γκολντστάιν είχαν κάνει καλά τη δουλειά τους. Έγινε ένα ταραχώδες διάλειμμα κατά το οποίο ξεσκίζονταν αφίσες από τους τοίχους, πανό κουρελιάζονταν και κατέληγαν να ποδοπατιούνται από το πλήθος. Οι Κατάσκοποι έδειξαν αξιοθαύμαστη δραστηριότητα καθώς σκαρφάλωναν στις στέγες κι έκοβαν τα σημαιάκια που ανέμιζαν από τις καμινάδες. Σε δύο τρία λεπτά είχαν όλα τελειώσει. Ο ομιλητής, με το μικρόφωνο ακόμα στο ένα χέρι, τους ώμους σκυφτούς και το ελεύθερο χέρι του να ραπίζει τον αέρα, δεν είχε καν διακόψει τον λόγο του. Δεν είχε περάσει ούτε ένα λεπτό, και το πλήθος ξεσπούσε σε άγρια ουρλιαχτά. Το Μίσος συνεχιζόταν ίδιο και απaráλλακτο, μόνο που ο στόχος του είχε αλλάξει.

Αυτό που εντυπωσίασε τον Γουίνστον ήταν ότι ο ομιλητής πέρασε από τη μία πολιτική γραμμή στην άλλη ακριβώς στη μέση μιας φράσης και κατάφερε όχι μόνο να μη σταματήσει να μιλάει, αλλά και να διατηρήσει ακριβώς την ίδια σύνταξη. Εκείνη όμως τη στιγμή, άλλες σκέψεις απασχολούσαν το μυαλό του. Ήταν ακριβώς την ώρα της αναταραχής, την ώρα που ξεσκίζαν τις αφίσες, όταν ένας άνδρας, του οποίου το πρόσωπο δεν κατάφερε να δει, τον άγγιξε στον ώμο και του είπε: «Με συγχωρείτε, νομίζω πως σας έπεσε ο

χαρτοφύλακάς σας». Ο Γουίνστον πήρε αφηρημένα τον χαρτοφύλακα, χωρίς να πει λέξη. Ήξερε ότι θα περνούσαν μέρες μέχρι να του δοθεί η ευκαιρία να κοιτάξει το περιεχόμενό του. Με το που τελείωσε η διαδήλωση, τράβηξε κατευθείαν για το Υπουργείο Αλήθειας, παρότι η ώρα ήταν σχεδόν είκοσι τρεις. Το ίδιο έκανε και όλο το προσωπικό του Υπουργείου, προλαβαίνοντας τις διαταγές που δίνονταν από τις τηλεοθόνες και ανακαλούσαν τους πάντες στις θέσεις τους.

Η Ωκεανία βρισκόταν σε πόλεμο με την Ανατολασία. Η Ωκεανία βρισκόταν πάντα σε πόλεμο με την Ανατολασία. Ένα μεγάλο μέρος της πολιτικής φιλολογίας των τελευταίων ετών ήταν τώρα εντελώς αναχρονιστικό. Αναφορές και αρχεία παντός είδους, εφημερίδες, βιβλία, φυλλάδια, ταινίες, ηχητικά αρχεία, φωτογραφίες –όλα έπρεπε να διορθωθούν σε χρόνο ρεκόρ. Παρότι ακόμα δεν είχε δοθεί καμία κατευθυντήρια γραμμή, ήταν γνωστό ότι οι αρμόδιοι του Τμήματος σκόπευαν μέσα σε μία εβδομάδα να μην υπάρχει πουθενά η οποιαδήποτε αναφορά στον πόλεμο με την Ευρασία ή τη συμμαχία με την Ανατολασία. Ο όγκος της δουλειάς ήταν απελπιστικός, κυρίως γιατί οι διαδικασίες που περιλάμβανε δεν μπορούσαν να αναφερθούν με τις πραγματικές τους ονομασίες. Στο Τμήμα Αρχείων, όλοι εργάζονταν δεκαοκτώ ώρες το εικοσιτετράωρο, ξεκλέβοντας δύο φορές την ημέρα από τρεις με τέσσερις ώρες ύπνο. Είχαν κουβαλήσει στρώματα από τα υπόγεια και τα είχαν αραδιάσει στους διαδρόμους. Σάντουιτς και Καφές της Νίκης αποτελούσαν τα γεύματα των εργαζομένων, τα οποία υπάλληλοι της καντίνας μοίραζαν σε τροχήλατα. Κάθε φορά που ο Γουίνστον έκανε διάλειμμα για έναν σύντομο ύπνο, προσπαθούσε να μην αφήνει εκκρεμότητες στο γραφείο του. Και κάθε φορά που σερνόταν πίσω με μάτια που με το ζόρι άνοιγαν και με πόνους σε όλο του το σώμα, έβρισκε έναν ακόμα καταγισμό κυλινδρικών χαρτιών να καλύπτουν το γραφείο του σαν μια χιονοστιβάδα, να έχουν μισοθάψει τον φωνογράφο και να ξεχειλίζουν μέχρι το πάτωμα, οπότε η πρώτη του δουλειά ήταν να τα τακτοποιήσει σε στοίβες, ώστε να έχει χώρο να εργαστεί. Όμως, το χειρότερο ήταν ότι δεν επρόκειτο για καθαρά μηχανική δουλειά. Συχνά αρκούσε μόνο να αντικαταστήσεις ένα όνομα με ένα άλλο, αλλά οποιαδήποτε λεπτομερής αναφορά απαιτούσε προσοχή και φαντασία. Χρειάζονταν επίσης

ιδιαίτερες γεωγραφικές γνώσεις για να μετακινήσεις τον πόλεμο από ένα μέρος του κόσμου σε άλλο.

Την τρίτη μέρα, τα μάτια του πονούσαν ανυπόφορα και τα γυαλιά του χρειάζονταν καθάρισμα κάθε λίγα λεπτά. Ήταν σαν να ήσουν αντιμέτωπος με έναν δυσβάσταχτο σωματικό άθλο, κάτι που είχες δικαίωμα να αρνηθείς, από την άλλη όμως αγχωνόσουν να περατώσεις. Από όσο μπορούσε να θυμηθεί ο Γουίνστον, δεν τον ενοχλούσε ότι κάθε λέξη που υπαγόρευε στον φωνογράφο, κάθε μολυβιά που τραβούσε ήταν ένα εσκεμμένο ψέμα. Αυτό που ήθελε να καταφέρει, όπως το ήθελαν κι όλοι οι υπόλοιποι στο Τμήμα, ήταν να ολοκληρωθεί με επιτυχία η πλαστογραφία. Το πρωί της έκτης ημέρας, η ροή των κυλίνδρων μειώθηκε. Για μισή ώρα δεν βγήκε τίποτα από τον σωλήνα, μετά ένας ακόμα κύλινδρος, μετά τίποτα. Την ίδια ώρα η δουλειά χαλάρωσε παντού. Ένας βαθύς καταπιεσμένος αναστεναγμός ξέφυγε από όλο το Τμήμα. Ένα σημαντικό έργο είχε ολοκληρωθεί με επιτυχία και ήταν κάτι το οποίο δεν έπρεπε ποτέ να αναφερθεί. Πλέον, ήταν αδύνατον για τον οποιονδήποτε να αποδείξει με ντοκουμέντα ότι συνέβη ποτέ ο πόλεμος με την Ευρασία. Στις δώδεκα ακριβώς έγινε μια απρόσμενη ανακοίνωση: όλοι οι υπάλληλοι του Υπουργείου ήταν ελεύθεροι μέχρι το πρωί της επόμενης ημέρας.

Ο Γουίνστον, κουβαλώντας ακόμα τον χαρτοφύλακα που περιείχε το βιβλίο και ο οποίος παρέμενε στο γραφείο του ανάμεσα στα πόδια του όσο δούλευε και κάτω από το σώμα του όσο κοιμόταν, επέστρεψε στο σπίτι του, ξυρίστηκε και σχεδόν αποκοιμήθηκε στη μπανιέρα παρότι το νερό ήταν χλιαρό.

Ανέβηκε τη σκάλα πάνω από το μαγαζί του κυρίου Τσάρινγκτον νιώθοντας τις κλειδώσεις του να τρίζουν χαλαρωτικά. Αν και κουρασμένος, δεν νύσταζε πια. Άνοιξε το παράθυρο, άναψε τη μικρή βρόμικη γκαζιέρα κι έβαλε να βράσει νερό για καφέ. Η Τζούλια δεν θα αργούσε να έρθει. Στο μεταξύ είχε το βιβλίο. Κάθισε στην παλιά πολυθρόνα και έλυσε τα λουριά του χαρτοφύλακα.

Ήταν ένας βαρύς μαύρος τόμος, δεμένος ερασιτεχνικά, χωρίς όνομα ή τίτλο στο εξώφυλλο. Η εκτύπωση έδειχνε κάπως ακανόνιστη. Οι σελίδες ήταν τσακισμένες στις άκρες κι άνοιγαν εύκολα, σημάδι ότι το βιβλίο είχε περάσει από πολλά χέρια. Στη σελίδα του τίτλου, έγραφε πάνω πάνω:

Η ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΟΛΙΓΑΡΧΙΚΟΥ ΚΟΛΕΚΤΙΒΙΣΜΟΥ

του Εμμανουήλ Γκολντσάιν

Ο Γουίνστον άρχισε να διαβάζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η Άγνοια είναι Δύναμη.

Δια μέσου των ιστορικών χρόνων, και προφανώς από το τέλος της Νεολιθικής Εποχής, υπήρξαν τρία είδη ανθρώπων στον κόσμο: Οι Ανώτεροι, οι Μεσαίοι και οι Κατώτεροι. Έτυχαν πολλών υποδιαίρέσεων, αναφέρθηκαν με πολλά διαφορετικά ονόματα και η αριθμητική τους αναλογία καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις γνώρισαν μεγάλη ποικιλία κατά καιρούς, αλλά η βασική δομή της κοινωνίας δεν άλλαξε ποτέ. Ακόμα και έπειτα από τυραννικές εξεγέρσεις και φαινομενικά αμετάκλητες αλλαγές, η ίδια δομή αποκαθίσταται πάντα, σαν το γυροσκοπιο που ισορροπεί πάντα, όσο κι αν απομακρύνονται τα άκρα του.

Οι σκοποί αυτών των ομάδων είναι εντελώς ασυμβίβαστοι...

Ο Γουίνστον σταμάτησε το διάβασμα, κυρίως για να εκτιμήσει το γεγονός ότι διάβαζε με άνεση και ασφάλεια. Ήταν μόνος. Ούτε τηλεοθόνη ούτε κάποιος να κρυφακούει με το αυτί πίσω από την κλειδαρότρυπα, χωρίς να τον πιάνει η νευρική παρόρμηση να κοιτάξει πάνω από τον ώμο του ή να σκεπάσει τη σελίδα με το χέρι του. Ο γλυκός καλοκαιρινός αέρας τού χάιδευε το μάγουλο. Από κάπου μακριά ερχόταν ο αδύναμος απόηχος παιδικών φωνών. Μέσα στο δωμάτιο δεν ακουγόταν τίποτα άλλο εκτός από το χτυποκάρδι του ρολογιού. Βολεύτηκε πιο βαθιά στην πολυθρόνα του κι άπλωσε τα πόδια του μπροστά στο τζάκι. Τι μακαριότητα, τι αιωνιότητα! Ξαφνικά, όπως κάνει κάποιος με ένα

βιβλίο που ξέρει ότι θα το διαβάσει ξανά και ξανά, το άνοιξε σε ένα άλλο σημείο και βρέθηκε στο τρίτο κεφάλαιο. Συνέχισε το διάβασμα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο Πόλεμος είναι Ειρήνη.

Η διαίρεση του κόσμου σε τρία μεγάλα υπερκράτη ήταν ένα γεγονός αδύνατο να προβλεφθεί πριν τα μέσα του εικοστού αιώνα. Με την απορρόφηση της Ευρώπης από τη Ρωσία και της Βρετανικής Αυτοκρατορίας από τις Ηνωμένες Πολιτείες, δύο από τις τρεις υπάρχουσες δυνάμεις, η Ευρασία και η Ωκεανία, είχαν ήδη δημιουργηθεί. Η τρίτη δύναμη, η Ανατολασία, προέκυψε ως διακριτή ενότητα από μια διαδικασία συγκεχυμένων αγώνων. Τα σύνορα μεταξύ των τριών υπερκρατών είναι σε κάποια σημεία αυθαίρετα και σε κάποια άλλα παρουσιάζουν διακυμάνσεις ανάλογα με το αποτέλεσμα του πολέμου, αλλά σε γενικές γραμμές ακολουθούν τα γεωγραφικά όρια. Η Ευρασία περιλαμβάνει όλο το βόρειο τμήμα της Ευρώπης και του χερσαίου Ασιατικού όγκου, από την Πορτογαλία έως τον Βερίγγειο Πορθμό. Η Ωκεανία περιλαμβάνει την Αμερική, τα νησιά του Ατλαντικού συμπεριλαμβανομένων των Βρετανικών Νήσων, την Αυστραλασία και το νότιο τμήμα της Αφρικής. Η Ανατολασία, μικρότερη από τα άλλα δύο υπερκράτη και με πιο ασαφές δυτικό μέτωπο, περιλαμβάνει την Κίνα και τις χώρες νότια αυτής, τα Ιαπωνικά νησιά και ένα μεγάλο αλλά κυμαινόμενο μέρος της Μαντζουρίας, της Μογγολίας και του Θιβέτ.

Με τον ένα ή τον άλλο συνδυασμό, αυτά τα τρία υπερκράτη βρίσκονται μονίμως σε πόλεμο τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια. Ο πόλεμος πάντως έπαψε να είναι η ανέλπιδη, αφανιστική πάλη, η χαρακτηριστική των πρώτων δεκαετιών του εικοστού αιώνα. Είναι πλέον μια εμπόλεμη κατάσταση περιορισμένων στόχων ανάμεσα σε αντιπάλους ανίκανους να καταστρέψουν ο ένας τον άλλον, οι οποίοι δεν μάχονται για υλικά αίτια και δεν χωρίζονται από κάποια πραγματική ιδεολογική αντίθεση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η διεξαγωγή του πολέμου ή η αποφυγή του είναι λιγότερο αιματηρές ή πιο γαλαντόμες. Αντιθέτως, η πολεμική υστερία είναι διαρκής και οικουμενική σε όλες τις χώρες, και πράξεις όπως οι βιασμοί, οι λεηλασίες, η σφαγή παιδιών, η αιχμαλωσία ολόκληρων πληθυσμών και τα αντίποινα εναντίον κρατουμένων που φτάνουν ως το σημείο να βράζονται και να θάβονται ζωντανοί, θεωρούνται και φυσικές και αξιέπαινες, όταν διαπράττονται από τους

ίδιους και όχι από τους εχθρούς. Αλλά από φυσική άποψη, ο πόλεμος αφορά έναν πολύ μικρό αριθμό ανθρώπων, κατά κύριο λόγο άριστα εκπαιδευμένων ειδημόνων, και επιφέρει σχετικά λίγες απώλειες. Οι μάχες, όταν γίνονται, λαμβάνουν χώρα σε ασαφή σύνορα, τη θέση των οποίων ο μέσος άνθρωπος μόνο να μαντέψει μπορεί, ή γύρω από τα Πλωτά Οχυρά που φυλάσσουν στρατηγικά σημεία θαλάσσιων δρόμων. Στα κέντρα του πολιτισμού, ο πόλεμος δεν σημαίνει τίποτα περισσότερο από μια συνεχή έλλειψη καταναλωτικών αγαθών και ενίοτε την έκρηξη μιας τηλεκατευθυνόμενης βόμβας, που ίσως προκαλέσει κάποιες δεκάδες θανάτων. Ο πόλεμος πράγματι έχει αλλάξει χαρακτήρα. Πιο συγκεκριμένα, τα αίτια διεξαγωγής έχουν αλλάξει ως προς τη διαβάθμιση της σπουδαιότητάς τους. Κίνητρα τα οποία υπήρχαν ήδη σε μικρή κλίμακα στους μεγάλους πολέμους των αρχών του εικοστού αιώνα, τώρα πλέον έχουν επικρατήσει, αναγνωρίζονται συνειδητά και επενεργούν σχετικά.

Για να κατανοήσουμε τη φύση του παρόντος πολέμου –γιατί, παρά τις ανακατατάξεις αντιπάλων δυνάμεων οι οποίες συμβαίνουν κάθε λίγα χρόνια, πρόκειται για τον ίδιο πόλεμο– πρέπει εν πρώτοις να συνειδητοποιήσουμε ότι είναι αδύνατον να είναι αποφασιστικής σημασίας. Κανένα από τα τρία υπερκράτη δεν θα μπορούσε να κατακτηθεί οριστικά, ακόμα και αν τα άλλα δύο ένωναν τις δυνάμεις τους για να το πραγματοποιήσουν. Και τα τρία διαθέτουν ίση αντιστοιχία δυνάμεων και οι φυσικές τους αμυντικές θέσεις είναι πανίσχυρες. Η Ευρασία προστατεύεται από τις απέραντες χερσαίες εκτάσεις της, η Ωκεανία από το πλάτος του Ατλαντικού και του Ειρηνικού, η Ανατολασία από την αναπαραγωγική ικανότητα και την εργατικότητα των κατοίκων της. Κατά δεύτερον, από φυσικής άποψης, δεν υπάρχει πλέον λόγος για πόλεμο. Με την εδραίωση αυτόνομων οικονομιών όπου η παραγωγή και η κατανάλωση αλληλεπικαλύπτονται, έλαβε τέλος ο αγώνας για αναζήτηση αγορών, που αποτελούσε το κύριο αίτιο των προηγούμενων πολέμων, ενώ ο ανταγωνισμός για τις πρώτες ύλες δεν αποτελεί πλέον ζήτημα ζωής και θανάτου. Οπωσδήποτε, κάθε ένα από τα τρία υπερκράτη είναι τόσο απέραντο, ώστε μπορεί να αποκτήσει σχεδόν όλες τις απαραίτητες πρώτες ύλες μέσα στα όριά του. Στον βαθμό που ο πόλεμος έχει άμεση οικονομική συνέπεια είναι πόλεμος που αφορά το εργατικό δυναμικό. Ανάμεσα στα σύνορα των τριών υπερκρατών και χωρίς να κατέχεται μόνιμα από κάποιο από αυτά, υπάρχει ένα σχεδόν παραλληλόγραμμο που τις γωνίες του αποτελούν η Ταγγέρη, η Μπραζαβίλ, το Ντάργουιν και το Χονγκ Κονγκ, και το οποίο εμπεριέχει το ένα πέμπτο του πληθυσμού της γης. Οι τρεις δυνάμεις μάχονται συνεχώς για την κατάκτηση αυτών των πυκνοκατοικημένων περιοχών καθώς και του Βόρειου Πόλου. Πρακτικώς, καμία

δύναμη δεν εξουσιάζει ολοκληρωτικά την αμφισβητούμενη περιοχή, τμήματα της οποίας αλλάζουν συνεχώς χέρια. Αυτή ακριβώς η ευκαιρία, να αρπάζουν το ένα ή το άλλο τμήμα με μια αιφνιδιαστική προδοτική κίνηση, κατευθύνει τη διαρκή εναλλαγή των συμμαχιών.

Όλα τα αμφισβητούμενα εδάφη περιέχουν πολύτιμα ορυκτά και ορισμένα αποδίδουν σημαντικά φυτικά προϊόντα, όπως το καουτσούκ, που σε ψυχρότερα κλίματα χρειάζεται να κατασκευάζεται με βιομηχανικό τρόπο και συγκριτικά υψηλότερο κόστος. Κυρίως όμως αυτά τα εδάφη διαθέτουν ένα ανεξάντλητο απόθεμα φθηνών εργατικών χεριών. Η δύναμη που ελέγχει την Ισημερινή Αφρική ή τις χώρες της Μέσης Ανατολής ή τη Νότια Ινδία ή το Αρχιπέλαγος της Ινδονησίας κατέχει ταυτόχρονα και εκατοντάδες εκατομμύρια κακοπληρωμένων και σκληρά εργαζομένων χαμάληδων. Οι κάτοικοι αυτών των περιοχών, υποβιβασμένοι λίγο έως πολύ φανερά στο επίπεδο των σκλάβων, περνούν από τα χέρια του ενός κατακτητή στον άλλον και χρησιμοποιούνται σαν δεδομένη ποσότητα κάρβουνου ή πετρελαίου για να κατασκευάζουν περισσότερα πολεμοφόδια, ώστε η ελέγχουσα υπερδύναμη να έχει υπό την εξουσία της περισσότερο εργατικό δυναμικό, ώστε αυτό να παράγει περισσότερα πολεμοφόδια, ώστε αυτή να κατακτά περισσότερα εδάφη και ούτω καθεξής επ' αόριστον. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην πράξη ο πόλεμος δεν μετακινείται ποτέ πέραν των ορίων των αμφισβητούμενων περιοχών. Τα σύνορα της Ευρασίας μετακινούνται ανάμεσα στη λεκάνη του Κονγκό και τη βόρεια ακτογραμμή της Μεσογείου. Τα νησιά του Ινδικού Ωκεανού κατακτώνται και ανακατακτώνται συνεχώς από την Ωκεανία ή την Ανατολασία. Στη Μογγολία, η διαχωριστική γραμμή μεταξύ Ευρασίας και Ανατολασίας δεν είναι ποτέ σταθερή. Γύρω από τον Πόλο και οι τρεις υπερδυνάμεις διεκδικούν αχανείς εκτάσεις που στην πραγματικότητα είναι ως επί το πλείστον ακατοίκητες και ανεξερεύνητες. Αλλά η ισορροπία δυνάμεων παραμένει η ίδια σε γενικές γραμμές, και τα εδάφη που αποτελούν τον πυρήνα κάθε υπεκράτους παραμένουν πάντα απαραβίαστα. Επιπλέον, η εκμετάλλευση της εργασίας των ανθρώπων περίξ του Ισημερινού δεν είναι πραγματικά απαραίτητη για την παγκόσμια οικονομία. Η συνεισφορά τους στον παγκόσμιο πλούτο είναι μηδαμινή, αφού οτιδήποτε παράγουν, χρησιμοποιείται για τους σκοπούς του πολέμου, και το αντικείμενο ενός πολέμου είναι πάντα η ενίσχυση της θέσης κάποιου, ώστε αυτός να έχει την δυνατότητα να ξεκινήσει έναν ακόμα πόλεμο. Οι υπόδουλοι πληθυσμοί μοχθούν για να επιτρέψουν την επιτάχυνση των συνεχιζόμενων πολέμων. Ακόμα όμως κι αν δεν υπήρχαν, η δομή της παγκόσμιας κοινωνίας και η διαδικασία που τη διατηρεί, δεν θα ήταν ουσιαστικά διαφορετικές.

Ο πρωταρχικός στόχος του σύγχρονου πολέμου (σύμφωνα με τις αρχές της δισκεψίας, αυτός ο στόχος αναγνωρίζεται και ταυτόχρονα δεν αναγνωρίζεται από τους ιθύνοντες εγκεφάλους του Εσωτερικού Κόμματος) είναι η κατανάλωση των βιομηχανικών προϊόντων χωρίς αντίστοιχη άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Από το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, το πρόβλημα της διάθεσης του πλεονάσματος καταναλωτικών αγαθών υπέβασκε στις βιομηχανικές κοινωνίες. Σήμερα που λίγοι άνθρωποι έχουν αρκετή τροφή, αυτό το πρόβλημα είναι προφανώς λιγότερο επιτακτικό και ίσως και να μη γινόταν επιτακτικό ακόμα κι αν δεν λειτουργούσε καμία τεχνητή διαδικασία καταστροφής. Ο σύγχρονος κόσμος είναι ένα γυμνό, πεινασμένο, κατεστραμμένο τοπίο σε σύγκριση με τον κόσμο πριν το 1914 και ακόμα περισσότερο σε σύγκριση με το μέλλον το οποίο οραματίζονταν οι άνθρωποι εκείνης της εποχής. Στις αρχές του εικοστού αιώνα το όραμα μιας μελλοντικής κοινωνίας απίστευτα πλούσιας, άνετης, πειθαρχημένης και επαρκούς – ένας απαστράπτων αποστειρωμένος κόσμος από γυαλί και ατσάλι και κάτασπρο μπετόν– αποτελούσε μέρος της συνείδησης σχεδόν κάθε μορφωμένου ανθρώπου. Η επιστήμη και η τεχνολογία εξελίσσονταν καλπάζοντας και φαινόταν φυσικό να υποθέτει κανείς ότι θα συνέχιζαν να εξελίσσονται έτσι. Αυτό δεν συνέβη, αφενός λόγω της φτωχοποίησης στην οποία οδήγησαν οι μακροχρόνιοι πόλεμοι και οι επαναστάσεις, αφετέρου γιατί η επιστημονική και η τεχνολογική πρόοδος στηρίζονταν στην εμπειρική σκέψη που όμως δεν μπορούσε να επιβιώσει σε μια αυστηρά πειθαρχημένη κοινωνία. Συνολικά, σήμερα ο κόσμος είναι πιο πρωτόγονος σε σύγκριση με τον κόσμο προ πενήντα ετών. Κάποιες υπανάπτυκτες περιοχές έχουν προοδεύσει και διάφορα όργανα, που πάντα έχουν κάποια σχέση με τον πόλεμο και την αστυνομική παρακολούθηση, έχουν τελειοποιηθεί, αλλά τα πειράματα και οι εφευρέσεις έχουν σε ένα μεγάλο βαθμό σταματήσει. Όσο για τις καταστροφές του ατομικού πολέμου της δεκαετίας του πενήντα, ποτέ δεν αποκαταστάθηκαν πλήρως. Πέραν όλων αυτών, οι εγγενείς κίνδυνοι των μηχανών υπάρχουν ακόμα. Από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης των μηχανών έγινε φανερό σε όλους ότι η ανάγκη χειρωνακτικής εργασίας και ως εκ τούτου μιας σε μεγάλο βαθμό ανθρώπινης ανισότητας είχε εκλείψει. Αν οι μηχανές χρησιμοποιούνταν για αυτόν τον σκοπό, τότε η πείνα, η υπερεργασία, η έλλειψη καθαριότητας, ο αναλφαβητισμός και οι ασθένειες θα είχαν εκμηδενιστεί σε διάστημα ελάχιστων γενεών. Και πράγματι, χωρίς να έχουν χρησιμοποιηθεί για αυτόν τον σκοπό, αλλά με ένα είδος αυτόματης διαδικασίας – παράγοντας πλούτο που ήταν αδύνατον να μη διανεμηθεί εν μέρει– οι μηχανές ανέβασαν

κατά πολύ το βιοτικό επίπεδο του μέσου ανθρώπου σε μια περίοδο πενήντα περίπου ετών, στο τέλος του δέκατου ένατου και τις αρχές του εικοστού αιώνα.

Ήταν όμως επίσης προφανές ότι μια γενική αύξηση του πλούτου απειλούσε να καταστρέψει –πραγματικά, κατά μία έννοια, ήταν καταστροφή– την ιεραρχική κοινωνία. Σε έναν κόσμο όπου όλοι θα δούλευαν λιγότερο, θα είχαν επάρκεια τροφής, θα ζούσαν σε ένα σπίτι που να διαθέτει μπάνιο και ψυγείο και θα είχαν στην κατοχή τους ένα αυτοκίνητο ή ακόμα κι ένα αεροπλάνο, η πιο εμφανής και ίσως η πιο σημαντική μορφή ανισότητας θα είχε ήδη εξαφανιστεί. Αν γενικευόταν, ο πλούτος θα ήταν αδιάκριτος. Αναμφίβολα, θα μπορούσε κανείς να φανταστεί μια κοινωνία όπου ο πλούτος, με την έννοια της ατομικής ιδιοκτησίας και πολυτέλειας, θα μοιραζόταν ίσα, ενώ η δύναμη θα έμενε στα χέρια μιας μικρής προνομιούχας τάξης. Στην πράξη όμως, μια τέτοια κοινωνία δεν θα μπορούσε να παραμείνει σταθερή επί μακρόν. Γιατί αν η άνεση και η ασφάλεια απολαμβάνονταν εξίσου από όλους, η μεγάλη μάζα των ανθρώπων που συνήθως πλήττονται από τη φτώχεια θα μορφωνόταν και θα μάθαινε να σκέφτεται από μόνη της. Και μόλις επιτυγχάνονταν τα δύο προηγούμενα, αργά ή γρήγορα οι άνθρωποι αυτοί θα συνειδητοποιούσαν ότι η προνομιούχα πλειοψηφία δεν είχε καμία λειτουργικότητα, οπότε και θα την αφάνιζαν. Τελικά, μια ιεραρχική κοινωνία δεν θα μπορούσε να υπάρξει παρά μόνο βασισμένη στη φτώχεια και την άγνοια. Η επιστροφή στο αγροτικό παρελθόν, όπως κάποιοι θεωρητικοί των αρχών του εικοστού αιώνα ονειρεύονταν, δεν αποτελούσε πρακτική λύση. Ερχόταν σε σύγκρουση με την τάση προς βιομηχανοποίηση, η οποία είχε γίνει κάτι σαν συνείδηση σε όλο σχεδόν τον κόσμο, και επί πλέον οποιαδήποτε χώρα που υστερούσε βιομηχανικά θα ήταν αδύναμη από στρατιωτικής άποψης και εύκολος στόχος για άμεση ή έμμεση κατάκτηση από τους προηγμένους αντιπάλους της.

Ούτε όμως αποτελούσε ικανοποιητική λύση να κρατούν τις μάζες σε κατάσταση φτώχειας περιορίζοντας την παραγωγή των αγαθών. Αυτό συνέβη εκτεταμένα κατά την τελική φάση του καπιταλισμού, περίπου ανάμεσα στο 1920 και το 1940. Η οικονομία πολλών χωρών αφέθηκε να περιέλθει σε τέλμα, η γη έμεινε ακαλλιέργητη, δεν γίνονταν νέες επενδύσεις, μεγάλες πληθυσμιακές μάζες εμποδίστηκαν να εργαστούν και ζούσαν υποτυπωδώς με τα κρατικά επιδόματα. Και αυτό όμως συνεπαγόταν στρατιωτική αποδυνάμωση, και εφόσον οι στερήσεις που είχε ως επακόλουθο ήταν ολοφάνερα μη αναγκαίες, έκανε την αντίθεση αναπόφευκτη. Το πρόβλημα ήταν πώς να συνεχίσουν να γυρίζουν οι τροχοί της βιομηχανίας χωρίς αύξηση του πραγματικού παγκόσμιου πλούτου.

Έπρεπε να παραχθούν αγαθά, δεν έπρεπε όμως να μοιραστούν. Και στην πράξη, ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο ήταν ο συνεχής πόλεμος.

Η ουσία του πολέμου είναι η καταστροφή, όχι απαραίτητα ανθρώπινων ζώων αλλά των αγαθών του ανθρώπινου μόχθου. Ο πόλεμος είναι ένας τρόπος να μπορούν να καταστρέψουν ή να εξαερώσουν ή να βυθίσουν στα βάθη της θάλασσας υλικά αγαθά που ειδιάλλως θα χρησιμοποιούνταν για να κάνουν τις μάζες να ζουν πιο άνετα και κατά συνέπεια μακροπρόθεσμα να γίνουν πιο έξυπνες. Ακόμα και όταν δεν καταστρέφεται ουσιαστικά πολεμικό υλικό, η παραγωγή του συνεχίζει να είναι ένας βολικός τρόπος εκτόνωσης της εργατικής δύναμης χωρίς να παράγει κάτι που να μπορεί να καταναλωθεί. Ένα Πλωτό Οχυρό, για παράδειγμα, έχει δεσμεύσει για την κατασκευή του εργατικό μόχθο ικανό να κατασκευαστούν αρκετές εκατοντάδες φορτηγά πλοία. Τελικά καταλήγει σε παλιοσιδέρα, χωρίς να έχει προσφέρει οποιοδήποτε υλικό όφελος σε κανέναν, και αρχίζει η κατασκευή ενός νέου Πλωτού Οχυρού με ακόμα μεγαλύτερες απαιτήσεις εργατικού μόχθου. Κατά κανόνα, ο πόλεμος είναι πάντα με τέτοιον τρόπο οργανωμένος ώστε να καταβροχθίζει το πλεόνασμα που τυχόν υπάρχει αφού καλυφθούν οι στοιχειώδεις ανάγκες του πληθυσμού. Στην πράξη, οι ανάγκες του πληθυσμού υποεκτιμώνται με αποτέλεσμα μια χρόνια έλλειψη των μισών από τα απαραίτητα βιοτικά αγαθά, αυτό όμως θεωρείται πλεονέκτημα. Αποτελεί εσκεμμένη τακτική να κρατούν ακόμα και τις προνομιούχες τάξεις στα όρια της φτώχειας, γιατί μια γενική στέρση αυξάνει τη σπουδαιότητα των μικρών προνομίων, κι έτσι μεγεθύνει τη διάκριση μεταξύ των τάξεων. Κατά τα πρότυπα των αρχών του εικοστού αιώνα, ακόμα και τα μέλη του Εσωτερικού Κόμματος ζουν μια αυστηρή ζωή μόχθου. Ωστόσο, τα λίγα προνόμια που απολαμβάνουν –το μεγάλο τους καλοεπιπλωμένο διαμέρισμα, η καλύτερη υφή των ρούχων τους, η καλύτερη ποιότητα τροφής, ποτού, καπνού, οι δύο τρεις υπηρέτες τους, το ιδιωτικό τους αυτοκίνητο ή ελικόπτερο– τους εντάσσουν σε έναν κόσμο διαφορετικό από αυτόν των μελών του Εξωτερικού Κόμματος. Από την άλλη, τα μέλη του Εξωτερικού Κόμματος έχουν αντίστοιχα πλεονεκτήματα συγκριτικά με τις υποβαθμισμένες μάζες που αποκαλούμε “προλετάρους”. Η κοινωνική ατμόσφαιρα είναι όμοια με αυτή μιας πολιορκημένης πόλης, όπου η κατοχή ενός μικρού κομματιού αλογίσσιου κρέατος αναδείχνει τη διαφορά ανάμεσα στον πλούτο και τη φτώχεια. Και την ίδια στιγμή, η επίγνωση της εμπόλεμης κατάστασης και, κατά συνέπεια, του κινδύνου κάνει την παράδοση της εξουσίας σε μια μικρή μάζα να φαίνεται ως η φυσική, αναπόφευκτη συνθήκη επιβίωσης.

Ο πόλεμος, όπως θα δούμε, πραγματοποιεί τις αναγκαίες καταστροφές, αλλά τις πραγματοποιεί με έναν ψυχολογικά αποδεκτό τρόπο. Κατ' αρχάς, θα ήταν πολύ απλό να σπαταληθεί το παγκόσμιο πλεόνασμα μόχθου για την κατασκευή ναών και πυραμίδων, για το άνοιγμα λάκκων και το ξαναγέμισμά τους ή ακόμα για την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων αγαθών και το μετέπειτα κάψιμό τους. Αυτό όμως θα αιτιολογούσε την οικονομική και όχι τη συναισθηματική βάση μιας ιεραρχούμενης κοινωνίας. Αυτό που ενδιαφέρει εδώ δεν είναι το ηθικό των μαζών, καθώς η στάση τους δεν έχει καμία βαρύτητα. Αρκεί να εργάζονται σταθερά. Αυτό που ενδιαφέρει είναι το ηθικό του Κόμματος. Ακόμα και τα πιο ασήμαντα μέλη του απαιτείται να είναι ικανά, εργατικά και έξυπνα εντός ορίων βέβαια. Από την άλλη, κρίνεται απαραίτητο να είναι εύπιστα και να διακατέχονται από έναν αδαή φανατισμό με κύριο χαρακτηριστικό του τον φόβο, το μίσος, τον ενθουσιώδη θαυμασμό και την οργιώδη θριαμβολογία. Με άλλα λόγια, είναι απαραίτητο να έχουν μια νοοτροπία ιδανική σε εμπόλεμες καταστάσεις. Δεν έχει σημασία αν ο πόλεμος διεξάγεται όντως, και, εφόσον δεν είναι δυνατόν να υπάρξει κάποια αποφασιστική νίκη, δεν έχει επίσης σημασία η καλή ή κακή έκβασή του. Το μόνο που χρειάζεται είναι η ύπαρξη μιας εμπόλεμης κατάστασης. Η διάσπαση της νοημοσύνης την οποία το Κόμμα απαιτεί από τα μέλη του και η οποία επιτυγχάνεται ευκολότερα σε μια πολεμική ατμόσφαιρα είναι πλέον σχεδόν παγκόσμια, αλλά εντονότερη όσο ψηλότερα ανεβαίνει κανείς στην κοινωνική κλίμακα. Η πολεμική υστερία και το μίσος για τον εχθρό συναντώνται πιο έντονα ανάμεσα στα μέλη του Εσωτερικού Κόμματος. Ένα μέλος με διοικητική θέση κρίνεται απαραίτητο να γνωρίζει ότι το τάδε ή το δείνα σημείο των πολεμικών ειδήσεων είναι ψευδές, και ίσως συχνά γνωρίζει ότι όλος ο πόλεμος είναι κίβδηλος και είτε δεν υφίσταται είτε διεξάγεται για εντελώς διαφορετικούς λόγους από τους υποτιθέμενους. Μία γνώση τέτοιου τύπου όμως εξουδετερώνεται εύκολα με την τεχνική της Δισκεψίας. Οπότε, κανένα μέλος του Εσωτερικού Κόμματος δεν έχει την παραμικρή αμφιβολία σχετικά με τη μυστική του πεποίθηση ότι ο πόλεμος είναι αληθινός και ότι θα αποβεί νικητήριος, με την Ωκεανία αναμφισβήτητο κυρίαρχο όλου του κόσμου.

Όλα τα μέλη του Εσωτερικού Κόμματος αποδέχονται τυφλά την παραπάνω κατάσταση σαν να πρόκειται για άρθρο πίστης. Πιστεύουν ότι θα επιτευχθεί είτε με βαθμιαία κατάκτηση όλο και περισσότερων εδαφών, ώστε να κτιστεί η πολυπόθητη συντριπτική υπεροχή είτε με την ανακάλυψη ενός καινούριου ακαταμάχητου όπλου. Η αναζήτηση νέων όπλων είναι συνεχόμενη και διαρκής και αποτελεί μία από τις λίγες εναπομείνουσες δραστηριότητες στις οποίες μπορεί να βρει διέξοδο το εφευρετικό ή

κερδοσκοπικό πνεύμα. Στην Ωκεανία σήμερα η Επιστήμη, με την παλιά έννοια της λέξης, έχει σχεδόν παύσει να υπάρχει. Στη Νέα Ομιλία δεν περιλαμβάνεται κάποια λέξη για την Επιστήμη. Η εμπειρική μέθοδος σκέψης στην οποία στηρίχτηκαν όλα τα επιστημονικά επιτεύγματα του παρελθόντος έρχεται σε αντίθεση με τις βασικότερες αρχές του ΑΓΓΣΟΣ. Ακόμα και η τεχνολογική εξέλιξη συμβαίνει μόνο όταν τα προϊόντα της μπορούν με κάποιο τρόπο να χρησιμοποιηθούν στον περιορισμό της ανθρώπινης ελευθερίας. Σε ό,τι αφορά τις εφαρμοσμένες τέχνες, ο κόσμος είτε παραμένει στάσιμος είτε οπισθοδρομεί. Τα χωράφια καλλιεργούνται με αλέτρια που τα σέρνουν άλογα, ενώ τα βιβλία γράφονται από μηχανές. Αλλά σε θέματα ζωτικής σημασίας –δηλαδή τον πόλεμο και την αστυνόμευση– η εμπειρική προσέγγιση ενθαρρύνεται ακόμα ή τουλάχιστον γίνεται ανεκτή. Οι δύο στόχοι του Κόμματος είναι η κατάκτηση ολόκληρου του πλανήτη και η δια παντός εξάλειψη κάθε δυνατότητας ανεξάρτητης σκέψης, οπότε το Κόμμα έχει να επιλύσει δύο μεγάλα προβλήματα. Το ένα είναι πώς θα ανακαλύψει τι σκέφτεται ένας άνθρωπος παρά τη θέληση του τελευταίου και το άλλο είναι πώς να σκοτώσει σε λίγα δευτερόλεπτα εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπων αιφνιδιαστικά. Η επιστημονική έρευνα, εφόσον συνεχίζεται, έχει πλέον να κάνει με αυτά τα πρωτεύοντα ζητήματα. Ο επιστήμονας του σήμερα είναι: Είτε ένα κράμα ψυχολόγου και ανακριτή, που μελετά με εξαιρετική ακρίβεια τη σημασία των εκφράσεων του προσώπου, των χειρονομιών και του τόνου της φωνής και δοκιμάζει την αποτελεσματικότητα της χρήσης παραισθησιογόνων ουσιών, ηλεκτροσόκ, ύπνωσης και σωματικών βασανιστηρίων που αποσκοπούν στην απόσπαση της αλήθειας. Είτε χημικός, φυσικός ή βιολόγος που ενδιαφέρεται μόνο για τους κλάδους της ειδικότητάς του οι οποίοι σχετίζονται με την αφαίρεση της ανθρώπινης ζωής. Στα αχανή εργαστήρια του Υπουργείου Ειρήνης και στους πειραματικούς σταθμούς που είναι κρυμμένοι στα δάση της Βραζιλίας ή στην έρημο της Αυστραλίας ή στα χαμένα νησιά της Ανταρκτικής, οι ομάδες των ειδικών εργάζονται ακούραστα. Κάποιοι ασχολούνται απλώς με τον σχεδιασμό υλικοτεχνικής υποστήριξης μελλοντικών πολέμων. Άλλοι εφευρίσκουν όλο και μεγαλύτερες τηλεκατευθυνόμενες βόμβες, ολοένα και ισχυρότερα εκρηκτικά και ολοένα πιο αδιαπέραστες θωρακίσεις. Άλλοι ερευνούν νέα και πιο θανατηφόρα αέρια ή διαλυτά δηλητήρια ικανά να παραχθούν σε τέτοιες ποσότητες ώστε να καταστρέψουν τη χλωρίδα ολόκληρων ηπείρων ή αναζητούν μικρόβια ανθεκτικά σε όλα τα πιθανά αντισώματα. Άλλοι αγωνίζονται να δημιουργήσουν ένα όχημα που θα κινείται στο υπέδαφος σαν ένα υποβρύχιο κάτω από τη θάλασσα ή ένα αεροπλάνο τόσο ανεξάρτητο από τη βάση ανεφοδιασμού του όσο ένα ιστιοφόρο. Άλλοι εξερευνούν ακόμη πιο ουτοπικές

δυνατότητες, όπως τη συγκέντρωση ηλιακών ακτίνων μέσω φακών οι οποίοι θα αιωρούνται σε απόσταση χιλιάδων χιλιομέτρων μέσα στο διάστημα ή την πρόκληση σεισμικών δονήσεων και παλιρροϊκών κυμάτων εκμεταλλευόμενοι τη θερμότητα του κέντρου της γης.

Κανένα όμως από αυτά τα σχέδια δεν υλοποιείται ποτέ και κανένα από τα υπερκράτη δεν κερδίζει ποτέ κάποιο σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων. Το πιο αξιοσημείωτο είναι ότι και οι τρεις δυνάμεις κατέχουν, με την ατομική βόμβα, ένα όπλο πολύ πιο ισχυρό από οποιοδήποτε άλλο πιθανόν ανακαλύψουν με τις έρευνές τους. Παρότι το Κόμμα κατά την προσφιλή του συνήθεια διεκδικεί την εφεύρεσή τους, οι ατομικές βόμβες πρωτοεμφανίστηκαν στη δεκαετία του 1940 και χρησιμοποιήθηκαν σε ευρεία κλίμακα γύρω στα δέκα χρόνια αργότερα. Εκείνη την εποχή, μερικές εκατοντάδες βόμβες ρίφθηκαν σε βιομηχανικά κέντρα, κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ρωσία, στη Δυτική Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, ώστε να πειστούν οι ισχυρές ομάδες όλων των κρατών ότι μερικές ακόμα ατομικές βόμβες θα σήμαιναν το τέλος της οργανωμένης κοινωνίας και, κατά συνέπεια, το τέλος και της δικής τους εξουσιαστικής δύναμης. Έκτοτε, παρότι δεν υπήρξε ή δεν υπονοήθηκε κάποια συμφωνία, δεν ρίφθηκαν άλλες βόμβες. Και οι τρεις δυνάμεις απλώς συνεχίζουν να κατασκευάζουν ατομικές βόμβες και να τις φυλάσσουν σε περίπτωση που, αργά ή γρήγορα, παρουσιαστεί η καθοριστική ευκαιρία ώστε να τις χρησιμοποιήσουν. Εν τω μεταξύ, η τέχνη του πολέμου παρέμεινε στάσιμη επί τριάντα ή σαράντα χρόνια. Τα ελικόπτερα χρησιμοποιούνται περισσότερο από πριν, τα βομβαρδιστικά παραγκωνίστηκαν από αυτοπροωθούμενα βλήματα και το εύθραυστο κινητό πολεμικό πλοίο έδωσε τη θέση του στο σχεδόν αβύθιστο Πλωτό Οχυρό. Κατά τα άλλα όμως, ελάχιστες εξελίξεις σημειώθηκαν. Το τανκ, το υποβρύχιο, η τορπίλη, το πολυβόλο, ακόμα και το τουφέκι και η χειροβομβίδα συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται. Και παρά τις ατελείωτες σφαγές που ανακοινώνονται από τον Τύπο και τις τηλεοθόνες, οι απέλπιδες μάχες των παλαιότερων πολέμων, όπου εκατοντάδες χιλιάδες ή και εκατομμύρια ανθρώπων έβρισκαν τον θάνατο σε λίγες εβδομάδες, δεν επαναλήφθηκαν ποτέ.

Κανένα από τα τρία υπερκράτη δεν επιχειρεί ελιγμούς που εμπεριέχουν το ρίσκο μιας σοβαρής ήττας. Όταν μια μεγάλη επιχείρηση οργανώνεται, συνήθως μια αιφνίδια επίθεση εναντίον ενός συμμάχου, η στρατηγική που ακολουθούν ή προσποιούνται ότι ακολουθούν και οι τρεις δυνάμεις, είναι η ίδια. Το σχέδιο έχει ως εξής: με συνδυασμό συρράξεων, διαπραγματεύσεων και αιφνίδιων προδοσιών να αποκτήσουν μια ζώνη βάσεων που να εγκλωβίζουν το ένα ή το άλλο αντίπαλο κράτος, κατόπιν να υπογράψουν

σύμφωνο φιλίας με το συγκεκριμένο κράτος και οι σχέσεις τους να παραμείνουν ειρηνικές για τόσα χρόνια όσα χρειάζονται μέχρι να αποκοιμίσουν κάθε υποψία. Σε όλο αυτό το διάστημα, πύραυλοι φορτωμένοι ατομικές βόμβες θα συγκεντρώνονται σε όλα τα στρατηγικά σημεία. Τέλος, θα πυροδοτηθούν ταυτόχρονα και με τόσο καταστροφικά αποτελέσματα, ώστε να είναι αδύνατον να υπάρξουν αντίποινα. Τότε, θα έχει πλέον φτάσει το πλήρωμα του χρόνου για την υπογραφή ενός συμφώνου φιλίας με την εναπομείνασα αντίπαλη δύναμη, ενώ παράλληλα θα γίνεται η προετοιμασία για μία νέα επίθεση. Είναι περιττό να ειπωθεί ότι αυτό το σχέδιο είναι απλά απραγματοποίητο όνειρο. Πέραν αυτού, πολεμικές συρράξεις λαμβάνουν χώρα μόνο στις αμφισβητούμενες περιοχές γύρω από τον Ισημερινό και τον Πόλο. Δεν επιχειρείται ποτέ εισβολή από εχθρικό έδαφος. Αυτό εξηγεί ότι σε μερικά σημεία, τα σύνορα μεταξύ των υπερκρατών είναι αυθαίρετα. Η Ευρασία, για παράδειγμα, θα μπορούσε εύκολα να κατακτήσει τα Βρετανικά νησιά, που γεωγραφικά αποτελούν μέρος της Ευρώπης ή από την άλλη, η Ωκεανία θα μπορούσε να επεκτείνει τα σύνορά της μέχρι τον Ρήνο ή και τον Βιστούλα. Αυτό όμως θα παραβίαζε την αρχή της πολιτιστικής ακεραιότητας, που όλες οι πλευρές ακολουθούν χωρίς να έχει ποτέ διατυπωθεί. Αν η Ωκεανία σκόπευε να κατακτήσει τις περιοχές που ήταν κάποτε γνωστές ως Γαλλία και Γερμανία, θα έπρεπε απαραίτητα να εξολοθρεύσει τους κατοίκους τους, κάτι πολύ δύσκολο, ή να αφομοιώσει πληθυσμό εκατό εκατομμυρίων περίπου, έναν πληθυσμό που ως προς την τεχνική ανάπτυξη βρίσκεται στο ίδιο σχεδόν επίπεδο με το δικό της. Το πρόβλημα είναι πανομοιότυπο και για τα τρία υπερκράτη. Θεωρείται απολύτως αναγκαίο για τη δομή τους να μην υπάρχει καμία επαφή με ξένους, εκτός περιορισμένων περιπτώσεων, όπως αιχμάλωτοι πολέμου και έγχρωμοι σκλάβοι. Ακόμα και ο εκάστοτε σύμμαχος αντιμετωπίζεται με τη μεγαλύτερη καχυποψία. Αν εξαιρέσουμε τους αιχμαλώτους πολέμου, ο μέσος πολίτης της Ωκεανίας δεν επιτρέπεται να συγχρωτίζεται με έναν πολίτη από την Ευρασία ή την Ανατολασία, όπως επίσης του απαγορεύεται η εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αν του επιτρεπόταν να έρθει σε επαφή με τους ξένους, θα ανακάλυπτε ότι είναι πλάσματα ίδια με αυτόν και ότι τα περισσότερα που του έχουν πει για τους ξένους είναι ψέματα. Ο σφραγισμένος κόσμος μέσα στον οποίον ζει θα διαρρηγνυόταν, και ο φόβος, το μίσος και η αλαζονεία του, τα τρία στοιχεία που χτίζουν το ηθικό του, ίσως εξανεμιζόνταν. Οπότε, όλες οι δυνάμεις αντιλαμβάνονται ότι όσο συχνά κι αν αλλάζουν χέρια εξουσίας η Περσία, η Αίγυπτος, η Ιάβα ή η Κεϋλάνη, τα κυρίως σύνορα δεν πρέπει να παραβιάζονται παρά μόνο από βόμβες.

Κάτω από αυτό κρύβεται ένα γεγονός για το οποίο δεν έγινε ποτέ λόγος δημόσια, σιωπηρά όμως όλοι το αποδέχονται και εναρμονίζουν ανάλογα τη συμπεριφορά τους : οι συνθήκες ζωής είναι λίγο έως πολύ ίδιες και στα τρία υπερκράτη. Στην Ωκεανία η κυρίαρχη φιλοσοφία ονομάζεται ΑΓΓΣΟΣ, στην Ευρασία Νεομπολσεβικισμός, στην Ανατολασία αποκαλείται με ένα κινέζικο όνομα το οποίο μεταφράζεται ως Λατρεία του Θανάτου, ίσως όμως αποδίδεται καλύτερα ως Εξάλειψη του Εγώ. Στον πολίτη της Ωκεανίας δεν επιτρέπεται να γνωρίζει το παραμικρό για τις αρχές των άλλων δύο φιλοσοφιών, διδάσκεται όμως να τις αποστρέφεται σαν βαρβαρότητες εναντίον της ηθικής και της κοινής λογικής. Βασικά οι τρεις φιλοσοφίες έχουν δυσδιάκριτες διαφορές, και τα κοινωνικά συστήματα τα οποία υποστηρίζουν, δεν ξεχωρίζουν σχεδόν καθόλου. Παντού υπάρχει η ίδια πυραμιδοειδής δομή, η ίδια λατρεία ενός ημίθεου αρχηγού, η ίδια οικονομία, που υπάρχει και θρέφεται από τον πόλεμο. Ως συνεπακόλουθο, τα τρία υπερκράτη, όχι μόνον δεν μπορούν να κατακτήσουν το ένα το άλλο, αλλά ούτε και θα κέρδιζαν κάτι αν το έκαναν. Αντιθέτως, όσο παραμένουν σε σύγκρουση, αλληλοστηρίζονται, σαν τρία δεμάτια σάρι. Και, ως συνήθως, οι ηγετικές ομάδες και των τριών δυνάμεων έχουν, και ταυτόχρονα δεν έχουν, γνώση του τι πράττουν. Οι ζωές τους αφιερώνονται στην κατάκτηση του κόσμου, αλλά γνωρίζουν επίσης ότι ο πόλεμος θα πρέπει να συνεχίζεται αιωνίως και χωρίς νικητή. Εν τω μεταξύ, το γεγονός ότι δεν υπάρχει ο κίνδυνος της κατάκτησης, καθιστά δυνατή την άρνηση της πραγματικότητας, κάτι που αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ΑΓΓΣΟΣ και των αντίπαλων συστημάτων σκέψης. Εδώ κρίνεται απαραίτητο να επαναλάβουμε αυτό που ειπώθηκε νωρίτερα, ότι δηλαδή ο χαρακτήρας του πολέμου έχει θεμελιωδώς αλλάξει από τότε που απέκτησε διάρκεια.

Κατά το παρελθόν, ένας πόλεμος, εξ ορισμού, ήταν κάτι που αργά ή γρήγορα τελείωνε, συνήθως με αδιαμφισβήτητη νίκη ή ήττα. Επίσης, αποτελούσε ένα από τα κύρια μέσα ώστε οι άνθρωποι να βρίσκονται σε επαφή με την απτή πραγματικότητα. Όλοι οι ηγέτες όλων των εποχών προσπάθησαν να επιβάλουν στους οπαδούς τους μια ψευδή εικόνα του κόσμου, δεν τους συνέφερε όμως να ενθαρρύνουν οποιαδήποτε ψευδαίσθηση θα έβλαπτε την στρατιωτική απόδοση. Όσο η ήττα σήμαινε την απώλεια της ανεξαρτησίας ή κάποια άλλη ανεπιθύμητη συνέπεια, τα μέτρα προφύλαξης από αυτήν έπρεπε να είναι σοβαρά. Τα φυσικά γεγονότα δεν επιτρεπόταν να αγνοηθούν. Στη φιλοσοφία ή στη θρησκεία, στην ηθική ή στην πολιτική, δύο και δύο μπορεί να κάνουν πέντε, όταν όμως ένα όπλο ή ένα αεροπλάνο κατασκευάζεται, τότε δύο και δύο πρέπει να κάνουν τέσσερα. Τα αδύναμα κράτη ήταν καταδικασμένα να κατακτηθούν αργά ή γρήγορα, και ο αγώνας για

την αποτελεσματικότητα δεν χωρούσε ψευδαισθήσεις. Επιπλέον, για να είναι κανείς αποτελεσματικός, ήταν απαραίτητο να μπορεί να διδαχθεί από το παρελθόν και αυτό σήμαινε να διαθέτει μια ακριβή ιδέα των συμβάντων του παρελθόντος. Οι εφημερίδες και τα ιστορικά βιβλία παρουσίαζαν πάντα μια ωραιοποιημένη και μεροληπτική εικόνα, αλλά το είδος της παραποίησης που γίνεται σήμερα θα ήταν αδύνατον τότε. Ο πόλεμος ήταν ο σταθερός προσάτης της λογικής και, όσον αφορούσε τις άρχουσες τάξεις, ήταν ο πιο σημαντικός προσάτης. Όσο οι πόλεμοι μπορούσαν να κερδηθούν ή να χαθούν, καμία άρχουσα τάξη δεν ήταν άμοιρη ευθυνών.

Όταν όμως ο πόλεμος γίνεται κυριολεκτικά αδιάκοπος, τότε παύει να είναι επικίνδυνος. Όταν ο πόλεμος είναι συνεχής, δεν υπάρχει αυτό που λέμε στρατοκρατική αναγκαιότητα. Η τεχνολογική πρόοδος μπορεί να σταματήσει, τα πιο χειροπιαστά γεγονότα μπορεί κανείς να τα αρνηθεί ή να τα παραβλέψει. Όπως έχουμε ήδη διαπιστώσει, έρευνες που θα μπορούσαν να ονομαστούν επιστημονικές συνεχίζονται για τους σκοπούς του πολέμου, όμως βασικά είναι ονειροφαντασιώσεις και αναποτελεσματικές, χωρίς αυτό το τελευταίο να έχει σημασία. Η ικανότητα, ακόμα και η στρατιωτική, δεν χρειάζεται πλέον. Τίποτα δεν είναι πιο αποδοτικό στην Ωκεανία από την Αστυνομία της Σκέψης. Εφόσον και τα τρία υπερκράτη είναι ακατανίκητα, στην ουσία το καθένα από αυτά είναι ένα ξεχωριστό σύμπαν μέσα στα όρια του οποίου οποιαδήποτε διαστροφή της σκέψης μπορεί να εφαρμοστεί με ασφάλεια. Η πραγματικότητα ασκεί πίεση μόνο μέσα από τις ανάγκες της καθημερινότητας –την ανάγκη να φάει και να πιεί κανείς, να έχει στέγη και ρουχισμό, να αποφύγει να καταπιεί δηλητήριο ή να πέσει από ψηλά κτίρια και τα λοιπά. Ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο, ανάμεσα στη φυσική ευχαρίστηση και τον πόνο, υφίσταται ακόμα διάκριση, αλλά αυτό είναι όλο. Αποκομμένος από τον έξω κόσμο και το παρελθόν, ο πολίτης της Ωκεανίας μοιάζει με άνθρωπο που πλανιέται στο διάστημα, που δεν έχει τρόπο να αντιληφθεί ποια κατεύθυνση είναι το προς τα επάνω και ποια το προς τα κάτω. Οι ηγέτες ενός τέτοιου κράτους είναι πιο απόλυτοι και από τους Φαραώ ή τους Καίσαρες. Είναι υποχρεωμένοι να μην αφήνουν τους υπηκόους τους να λιμοκτονήσουν σε τόσο μεγάλο αριθμό ώστε αυτό να φαίνεται ανάρμοστο και είναι επίσης υποχρεωμένοι να παραμείνουν στο ίδιο χαμηλό επίπεδο στρατιωτικής τεχνικής με τους αντιπάλους τους. Από το σημείο όμως που αυτό το ελάχιστο απαιτούμενο επιτευχθεί, μπορούν να διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα όπως προτιμούν. Επομένως, ο πόλεμος, αν τον κρίνουμε κατά τα πρότυπα των προηγούμενων πολέμων, δεν είναι παρά μία απάτη. Μοιάζει με τις μάχες ανάμεσα σε κάποια μηρυκαστικά των οποίων τα κέρατα είναι σε

τέτοια γωνία ώστε αδυνατούν να βλάψουν το ένα το άλλο. Μπορεί ο πόλεμος να είναι εξωπραγματικός, δεν σημαίνει όμως ότι είναι και άσκοπος. Είναι ένας τρόπος να ξοδεύεται το πλεόνασμα καταναλωτικών αγαθών και βοηθάει να διατηρείται η ειδική πνευματική ατμόσφαιρα που χρειάζεται η ιεραρχική κοινωνία. Όπως θα δούμε, ο πόλεμος είναι πλέον μια καθαρά εσωτερική υπόθεση. Κατά το παρελθόν, οι ηγετικοί πυρήνες όλων των χωρών, παρότι ίσως αναγνώριζαν το κοινό τους συμφέρον και συνεπώς περιόριζαν την καταστροφικότητα του πολέμου, διεξήγαν πολέμους μεταξύ τους, και ο νικητής λεηλατούσε πάντα τον ηττημένο. Στην εποχή μας, δεν μάχονται οι χώρες μεταξύ τους. Η κάθε ηγετική τάξη εξαπολύει πόλεμο στους υποτελείς της, και σκοπός του πολέμου δεν είναι πλέον να κατακτήσει ή να αποτρέψει την κατάκτηση εδαφών, αλλά να διατηρήσει άθικτη την κοινωνική δομή. Η ίδια η λέξη “πόλεμος” έχει παραπλανητική έννοια. Προφανώς θα είμαστε ακριβείς αν λέγαμε ότι από τη στιγμή που έγινε διαρκής, ο πόλεμος έπαψε να υφίσταται. Το άγχος της πίεσης που ασκούσε στους ανθρώπους από τη Νεολιθική Εποχή έως τις αρχές του εικοστού αιώνα εξαφανίστηκε και αντικαταστάθηκε με κάτι τελείως διαφορετικό. Το αποτέλεσμα θα ήταν λίγο έως πολύ το ίδιο αν τα τρία υπερκράτη, αντί να πολεμούν μεταξύ τους, συμφωνούσαν να ζουν σε συνεχή ειρήνη, το καθένα απαραβίαστο στα όριά του. Γιατί σε αυτή την περίπτωση, το καθένα θα ήταν ένα αυτόρκες σύμπαν, απελευθερωμένο από οποιαδήποτε μακάβρια επίδραση ενός εξωτερικού κινδύνου. Μια ειρήνη πραγματικά μόνιμη θα ήταν το ίδιο με έναν συνεχή πόλεμο. Αυτό –παρότι η πλειοψηφία των μελών του Κόμματος το αντιλαμβάνεται μόνο επιφανειακά– είναι το βαθύτερο νόημα του συνθήματος του Κόμματος: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΙΡΗΝΗ.

Ο Γουίνστον σταμάτησε για μια στιγμή το διάβασμα. Κάπου μακρύτερα, μια τηλεκατευθυνόμενη βόμβα σκόρπισε στον αέρα έναν βροντερό ήχο. Το ευφορικό συναίσθημα της απομόνωσης συντροφιό με ένα βιβλίο σε ένα δωμάτιο χωρίς τηλεοθόνη δεν τον είχε εγκαταλείψει. Η απομόνωση και η ασφάλεια ήταν φυσικές αισθήσεις δεμένες με κάποιο τρόπο με τη σωματική κούραση, την αναπνευστική καρέκλα, το ελαφρύ χάδι του αέρα στο μάγουλό του. Το βιβλίο τον γοήτευε ή ακριβέστερα, τον καθησύχαζε. Κατά μία έννοια, δεν του έλεγε κάτι που δεν γνώριζε, αυτό όμως ήταν κι ένα μέρος της έλξης. Το βιβλίο έλεγε αυτά που ήθελε να πει και ο ίδιος αν κατάφερνε να βάλει σε μια σειρά τις σκόρπιες του σκέψεις. Ήταν το προϊόν ενός πνεύματος παρόμοιου με

το δικό του, όμως πολύ πιο δυνατού, συστηματικού, λιγότερο κυριευμένου από τον φόβο. Σκέφτηκε ότι τα καλύτερα βιβλία είναι αυτά που σου λένε όσα ήδη γνωρίζεις.

Είχε μόλις επιστρέψει στο πρώτο κεφάλαιο, όταν άκουσε τα βήματα της Τζούλια στη σκάλα. Πετάχτηκε από την πολυθρόνα για να την προϋπαντήσει. Η Τζούλια άφησε την καφετιά εργαλειοθήκη της να πέσει στο πάτωμα και ρίχτηκε στην αγκαλιά του. Είχε περάσει πάνω από μία εβδομάδα από την τελευταία τους συνάντηση.

«Έχω το Βιβλίο» της είπε μόλις χωρίστηκαν.

«Α, το έχεις; Ωραία» του είπε χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αμέσως σχεδόν γονάτισε δίπλα στην γκαζιέρα για να φτιάξει καφέ.

Δεν ξαναμίλησαν για το θέμα του βιβλίου παρά μόνο μισή ώρα αφότου είχαν ξαπλώσει στο κρεβάτι. Το σούρουπο είχε μια ελαφριά δροσιά που έκανε καλοδεχούμενη την κουβέρτα. Κάτω από το παράθυρό τους ακουγόταν ο οικείος ήχος του τραγουδιού και το σούρσιμο των παπουτσιών στο λιθόστρωτο. Η μυώδης γυναίκα με τα κοκκινωπά χέρια, που ο Γουίνστον είχε δει στην πρώτη του επίσκεψη, ήταν σχεδόν μόνιμη παρουσία στην αυλή. Έμοιαζε να μην υπάρχει κάποια ώρα μέσα στη μέρα που να μην πηγαινοέρχεται από τη λεκάνη στο σκονί της μπουγάδας. Το στόμα της ή που θα ήταν γεμάτο μανταλάκια ή που θα έβγαζε όλο πάθος ένα λάγνο τραγούδι. Η Τζούλια είχε ξαπλώσει στο πλάι κι έδειχνε έτοιμη να αποκοιμηθεί. Ο Γουίνστον έσκυψε να πιάσει το βιβλίο από το πάτωμα και ανακάθισε ακουμπώντας στο κεφάλι του κρεβατιού.

«Πρέπει να το διαβάσουμε» είπε. «Κι εσύ πρέπει. Όλα τα μέλη της Αδελφότητας οφείλουν να το διαβάσουν».

«Διάβασέ το εσύ» του είπε με κλειστά μάτια. «Διάβασέ το δυνατά! Είναι το καλύτερο. Και μετά, μπορείς να μου εξηγείς, καθώς θα πηγαινείς παρακάτω».

Οι δείχτες του ρολογιού έδειχναν έξι, που σήμαινε δεκαοκτώ. Είχαν τρεις με τέσσερις ώρες στη διάθεσή τους. Ο Γουίνστον στήριξε το βιβλίο στα γόνατά του και άρχισε να διαβάζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η Άγνοια είναι Δύναμη.

Δια μέσου των ιστορικών χρόνων, και προφανώς από το τέλος της Νεολιθικής Εποχής, υπήρξαν τρία είδη ανθρώπων στον κόσμο: Οι Ανώτεροι, οι Μεσαίοι και οι Κατώτεροι. Έτυχαν πολλών υποδιαιρέσεων, αναφέρθηκαν με πολλά διαφορετικά ονόματα και η αριθμητική τους αναλογία καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις γνώρισαν μεγάλη ποικιλία κατά καιρούς, αλλά η βασική δομή της κοινωνίας δεν άλλαξε ποτέ. Ακόμα και έπειτα από τυραννικές εξεγέρσεις και φαινομενικά αμετάκλητες αλλαγές, η ίδια δομή αποκαθίσταται πάντα, σαν το γυροσκόπιο που ισορροπεί πάντα, όσο κι αν απομακρύνονται τα άκρα του...

«Τζούλια, κοιμάσαι;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Όχι, αγάπη μου. Σε ακούω. Συνέχισε. Είσαι υπέροχος».

Ο Γουίνστον συνέχισε το διάβασμα:

Οι σκοποί αυτών των τριών ομάδων είναι εντελώς ασυμβίβαστοι. Ο σκοπός των Ανώτερων είναι να παραμείνουν στη θέση που ήδη κατέχουν, των Μεσαίων να βρεθούν στη θέση των Ανώτερων, και των Κατώτερων, όταν έχουν κάποιο σκοπό –γιατί το σταθερό χαρακτηριστικό τους είναι ότι η εξάντληση τους κάνει να ενδιαφέρονται ελάχιστα για θέματα εκτός της καθημερινότητας– είναι να καταργήσουν όλες τις διακρίσεις και να δημιουργήσουν μια κοινωνία όπου όλοι θα είναι ίσοι. Όπως δείχνει η ροή της ιστορίας, συνεπώς επαναλαμβάνεται ένας ίδιος στις γενικές του γραμμές αγώνας. Για μακρές περιόδους, η Ανώτερη τάξη φαίνεται να διατηρείται ασφαλώς στην εξουσία, αργά ή γρήγορα όμως φτάνει μια στιγμή που χάνει ή την πίστη στον εαυτό της ή την ικανότητα να εξουσιάζει επαρκώς ή και τα δύο. Τότε, ανατρέπεται από τη Μεσαία τάξη, που προσεταιρίζεται την Κατώτερη προσποιούμενη ότι αγωνίζεται για ελευθερία και δικαιοσύνη. Μόλις επιτυγχάνει τον σκοπό της, η Μεσαία τάξη ξαναρίχνει την Κατώτερη στην παλιά της θέση, της υποδούλωσης δηλαδή, και η ίδια γίνεται Ανώτερη τάξη. Τότε, μια

καινούρια Μεσαία τάξη αποσπάται από μία από τις άλλες ή και από τις δύο, και ο αγώνας αρχίζει ξανά. Από τις τρεις τάξεις, μόνο η Κατώτερη δεν καταφέρνει, έστω και πρόσκαιρα, να πετύχει τον σκοπό της. Θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι κατά την ιστορική πορεία δεν υπήρξε κάποια υλική πρόοδος. Ακόμα και σήμερα, σε μια περίοδο παρακμής, ο μέσος άνθρωπος ζει καλύτερα απ' ό,τι λίγους αιώνες πριν. Αλλά καμία αύξηση πλούτου, καμία βελτίωση στη συμπεριφορά, καμία μεταρρύθμιση ή επανάσταση δεν ελαχιστοποίησε ούτε χιλιοστό την απόσταση των όρων της κοινωνικής εξίσωσης. Από τη σκοπιά της Κατώτερης τάξης, όλες οι ιστορικές αλλαγές δεν ήταν τίποτα παραπάνω από αλλαγές στα ονόματα των αφεντικών τους.

Προς το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, η επανάληψη αυτού του μοντέλου έγινε φανερή σε πολλούς παρατηρητές. Τότε εμφανίστηκαν σχολές στοχαστών που ερμήνευσαν την ιστορία σαν μια κυκλική διαδικασία και ισχυρίζονταν ότι η ανισότητα ήταν αναλλοίωτος νόμος της ζωής. Αυτό το δόγμα βέβαια είχε πάντα τους οπαδούς του, τώρα όμως, με τον τρόπο που αναδεικνυόταν, φαινόταν ότι είχε σημειωθεί μια σημαντική αλλαγή. Στο παρελθόν, η ανάγκη ιεράρχησης της κοινωνίας ήταν βασικά δόγμα της Ανώτερης τάξης. Διατυμπανίστηκε από βασιλείς, αριστοκράτες, ιερείς, δικηγόρους και όσους παρασιτούσαν γύρω τους, και σε γενικές γραμμές, γινόταν πιο εύπεπτη όταν συνοδευόταν από υποσχέσεις ανταμοιβής σε έναν φανταστικό κόσμο πέρα από τον τάφο. Η Μεσαία τάξη, όσο αγωνιζόταν για την εξουσία, χρησιμοποιούσε πάντα όρους όπως: ελευθερία, δικαιοσύνη και αδελφότητα. Στις μέρες μας όμως, η έννοια της αδελφότητας άρχισε να δέχεται επίθεση από ανθρώπους που δεν κατείχαν ακόμα θέσεις εξουσίας, ήλπιζαν όμως να τις αποκτήσουν σύντομα. Στο παρελθόν, η Μεσαία τάξη επαναστατούσε με σημαία της την ισότητα και κατόπιν εγκαθίδρυε μια νέα τυραννία αμέσως μόλις ανέτρεπε την παλαιά. Η νέα Μεσαία τάξη στην ουσία διακήρυττε εκ των προτέρων την τυραννία που θα επέβαλλε. Ο Σοσιαλισμός, με ένα θεωρητικό σχήμα που έκανε την εμφάνισή του στις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα και αποτελούσε τον τελευταίο κρίκο μιας αλυσίδας σκέψης η οποία έφτανε πολύ πίσω στον χρόνο έως τις εξεγέρσεις των δούλων της αρχαιότητας, ήταν ακόμα βαθιά μολυσμένος από τον Ουτοπισμό του χθες. Αλλά σε κάθε παραλλαγή του Σοσιαλισμού, η οποία εμφανίστηκε από το 1900 και έπειτα, ο στόχος εδραίωσης της ελευθερίας και της ισότητας απομακρυνόταν όλο και περισσότερο. Τα νέα κινήματα που έκαναν την εμφάνισή τους στα μέσα του αιώνα, δηλαδή ο ΑΓΓΣΟΣ στην Ωκεανία, ο Νεομπολσεβικισμός στην Ευρασία και η Λατρεία του Θανάτου, όπως συνήθιζαν να το λένε, στην Ανατολασία, είχαν ως συνειδητό σκοπό την διαίωνιση της ανελευθερίας και της ανισότητας. Βέβαια, αυτά τα

νέα κινήματα πήγαζαν από τα παλιά και είχαν την τάση να διατηρούν τα ονόματά τους και να τιμούν την ιδεολογία τους, στα λόγια μόνο. Όμως, ο σκοπός και των τριών ήταν να σταματήσουν την πρόοδο και να παγώσουν τον ιστορικό χρόνο σε μια δεδομένη στιγμή. Η οικεία ταλάντωση του εκκρεμούς της ιστορίας θα συνέβαινε μόνο μία φορά και μετά θα σταματούσε. Ως συνήθως, η Ανώτερη τάξη θα εκτοπιζόταν από τη Μεσαία, η οποία θα γινόταν με τη σειρά της Ανώτερη. Αυτή τη φορά όμως, με μια συνειδητή στρατηγική, η Ανώτερη τάξη θα μπορούσε να διατηρήσει για πάντα τη θέση της.

Τα νέα δόγματα γεννήθηκαν εν μέρει λόγω αφ' ενός της συσσώρευσης των ιστορικών γνώσεων και αφ' ετέρου της ανάπτυξης της ιστορικής συνείδησης, που σχεδόν δεν υπήρχαν πριν τον δέκατο ένατο αιώνα. Η κυκλική πορεία της ιστορίας γινόταν πλέον κατανοητή ή έτσι τουλάχιστον έδειχνε. Και εφόσον ήταν κατανοητή, άρα ήταν και μεταβλητή. Από τις αρχές του εικοστού αιώνα, ο βασικός, συγκαλυμμένος λόγος της ανάπτυξης αυτών των δογμάτων ήταν το ότι η ισότητα μεταξύ των ανθρώπων έγινε τεχνικά δυνατή. Βεβαίως ίσχυε ακόμα ότι όλοι οι άνθρωποι δεν είχαν τις ίδιες φυσικές δεξιότητες και ότι η κατηγοριοποίηση της εργασίας θα ευνοούσε κάποιους εις βάρος κάποιων άλλων. Πλέον όμως δεν υπήρχε πραγματική ανάγκη για ταξικές διακρίσεις ή για μεγάλες διαφοροποιήσεις στην κατανομή του πλούτου. Στο παρελθόν, οι ταξικές διακρίσεις δεν ήταν μόνο αναπόφευκτες αλλά και επιθυμητές. Η ανισότητα ήταν το τίμημα του πολιτισμού. Με την ανάπτυξη της βιομηχανοποίησης όμως, η κατάσταση άλλαξε. Παρότι εξακολουθούσε να είναι αναγκαία η απασχόληση των ανθρώπων σε διαφορετικές εργασίες, δεν ήταν πλέον απαραίτητο να ζουν σε διαφορετικό κοινωνικό ή οικονομικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, υπό την οπτική των νέων ομάδων που προσδοκούσαν να καταλάβουν την εξουσία, η ισότητα μεταξύ των ανθρώπων δεν ήταν πλέον το επιδιωκόμενο ιδανικό, αλλά ο κίνδυνος που έπρεπε να αποφευχθεί. Σε πιο πρωτόγονες εποχές, τότε που μια δίκαιη και ειρηνική κοινωνία ήταν εκ των πραγμάτων αδύνατη, εύκολα πίστευε κανείς σε ένα τέτοιο ιδανικό. Η ιδέα του επίγειου παράδεισου, όπου οι άνθρωποι θα συμβίωναν ως αδελφότητα χωρίς νόμους και σκληρή δουλειά, στοίχειωνε την ανθρώπινη φαντασία για χιλιάδες χρόνια. Και αυτό το όραμα δεν είχε αφήσει αδιάφορους ακόμη και όσους επωφελούνταν από κάθε ιστορική αλλαγή. Οι κληρονόμοι της Γαλλικής, της Αγγλικής και της Αμερικανικής επανάστασης είχαν εν μέρει πιστέψει στις διακηρύξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ελευθερίας του λόγου, ισονομίας και τα τοιαύτα, και η συμπεριφορά τους μέχρι κάποιο βαθμό είχε επηρεαστεί από αυτές. Την τέταρτη όμως δεκαετία του εικοστού αιώνα, όλα τα κύρια ρεύματα πολιτικής σκέψης ήταν απολυταρχικά. Ο επίγειος παράδεισος

απώλεσε την αξιοπιστία του ακριβώς τη στιγμή που το όραμά του άρχιζε να γίνεται πραγματικότητα. Κάθε νέα πολιτική θεωρία, ανεξαρτήτως ονόματος, οδηγούσε πίσω στην ιεραρχία και την αυστηρή πειθαρχία στο κράτος. Και στα πλαίσια της γενικής σκλήρυνσης της πολιτικής, που έλαβε χώρα γύρω στα 1930, πρακτικές που είχαν επί μακρόν εγκαταλειφθεί, σε κάποιες περιπτώσεις επί εκατοντάδες χρόνια –φυλακίσεις χωρίς δίκη, μεταχείριση αιχμαλώτων πολέμου ως δούλων, δημόσιες εκτελέσεις, βασανισμοί για απόσπαση ομολογίας, εκτοπισμοί ολόκληρων πληθυσμών– όχι μόνο έγιναν εκ νέου κοινός τόπος αλλά τις ανέχονταν και ακόμα περισσότερο, τις υποστήριζαν άνθρωποι που θεωρούσαν τον εαυτό τους φωτισμένο και προοδευτικό.

Μόνο μετά από μία δεκαετία διεθνών πολέμων, εμφυλίων, επαναστάσεων και αντεπαναστάσεων σε όλον τον κόσμο, ο ΑΓΓΣΟΣ και οι αντίπαλές του θεωρίες ολοκληρώθηκαν ιδεολογικά. Είχαν όμως προδιαγραφεί από διάφορα συστήματα που γενικά ονομάζονταν ολοκληρωτικά και είχαν κάνει την εμφάνισή τους νωρίτερα μέσα στον αιώνα. Όσο για το βασικό περίγραμμα του κόσμου που θα γεννιόταν από το χάος που επικρατούσε, αυτό είχε από καιρό γίνει φανερό. Η νέα αριστοκρατία θα απαρτιζόταν κατά το μεγαλύτερο μέρος της από γραφειοκράτες, επιστήμονες, τεχνικούς, οργανωτές συνδικάτων, επικοινωνιολόγους, κοινωνιολόγους, δασκάλους, δημοσιογράφους και επαγγελματίες πολιτικούς. Αυτοί οι άνθρωποι, που είχαν τις ρίζες τους στη μισθωτή μεσαία τάξη και στις υψηλότερες βαθμίδες της εργατικής τάξης, διαμορφώθηκαν και συνενώθηκαν εξαιτίας του στείρου κόσμου του βιομηχανικού μονοπωλίου και της συγκεντρωτικής κυβέρνησης. Σε σύγκριση με τις παλιές εποχές, ήταν λιγότερο φιλάργυροι, λιγότερο επιρρεπείς στους πειρασμούς της πολυτέλειας, περισσότερο διψασμένοι για εξουσία, πιο συνειδητοποιημένοι στις πράξεις τους και πιο αποφασισμένοι να πατάξουν κάθε αντιπολίτευση. Αυτή η τελευταία διαφορά ήταν ζωτικής σημασίας. Σε σύγκριση με τη σημερινή τυραννία, όλες οι αντίστοιχες παρελθοντικές ασκούσαν χωρίς ζήλο και ικανότητα. Οι άρχουσες ομάδες ήταν πάντα έως ένα σημείο επηρεασμένες από φιλελεύθερες ιδέες και αρκούσαν στο να αφήνουν εκκρεμότητες και να ασχολούνται μόνο με το προφανές χωρίς να ενδιαφέρονται για το τι σκέφτονταν οι υποτελείς τους. Ως και η Καθολική Εκκλησία του Μεσαίωνα ήταν επιεικής σε σύγκριση με το σήμερα. Αυτό εν μέρει οφειλόταν στο ότι κατά το παρελθόν καμία κυβέρνηση δεν διέθετε τη δύναμη να έχει τους πολίτες της υπό καθεστώς συνεχούς επιτήρησης. Η εφεύρεση της τυπογραφίας όμως διευκόλυνε τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης. Οι ταινίες και το ραδιόφωνο βοήθησαν ακόμα περισσότερο σε αυτή τη χειραγώγηση. Με την ανάπτυξη της τηλεόρασης και την

τεχνολογική πρόοδο, η οποία έκανε δυνατή την ταυτόχρονη λήψη και μετάδοση μέσω του ίδιου φορέα, σήμανε το τέλος της ιδιωτικότητας. Κάθε πολίτης ή τουλάχιστον κάθε πολίτης αρκετά σημαντικός ώστε να αξίζει να παρακολουθείται, μπορούσε να εκτίθεται όλο το εικοσιτετράωρο στο άγρυπνο βλέμμα της αστυνομίας και τη συνεχή προπαγάνδα, ενώ όλα τα άλλα μέσα επικοινωνίας ήταν αποκλεισμένα. Για πρώτη φορά υπήρχε πλέον η δυνατότητα να επιβάλλεται όχι μόνο η απόλυτη υποταγή στην κρατική βούληση αλλά και η απόλυτη ομοιομορφία απόψεων ανάμεσα στους υποτελείς.

Μετά την επαναστατική περίοδο των δεκαετιών του πενήντα και του εξήντα, η κοινωνία ανασυγκροτήθηκε όπως πάντα σε Ανώτερη, Μεσαία και Κατώτερη τάξη. Η νέα Ανώτερη τάξη όμως, αντίθετα από τους προκατόχους της, δεν ενεργούσε ενστικτωδώς, αλλά γνωρίζοντας τι ακριβώς χρειαζόταν για να εξασφαλίσει τη θέση της. Είχε από καιρό γίνει αντιληπτό ότι η μόνη ασφαλής βάση για την ολιγαρχία ήταν ο κολεκτιβισμός. Ο πλούτος και τα προνόμια προασπίζονται ευκολότερα όταν κατέχονται από κοινού. Η λεγόμενη “κατάργηση της ιδιωτικής περιουσίας”, που συνέβη στο μέσο του αιώνα, σήμαινε στην πραγματικότητα τη συγκέντρωση πλούτου σε λιγότερα χέρια απ’ ό,τι πριν, με μόνη διαφορά ότι οι νέοι ιδιοκτήτες ήταν μια ομάδα και όχι μια, χωρίς συνοχή, μάζα ατόμων. Ατομικά, κανένα μέλος του Κόμματος δεν κατέχει το παραμικρό, εκτός από ασήμαντα προσωπικά είδη. Συλλογικά, το Κόμμα κατέχει τα πάντα στην Ωκεανία, γιατί ελέγχει τα πάντα και διαθέτει την παραγωγή κατά το δοκούν. Στα χρόνια που ακολούθησαν την Επανάσταση ήταν δυνατόν να κατακτηθεί η εξουσία σχεδόν χωρίς αντίσταση, γιατί η όλη διαδικασία παρουσιαζόταν σαν πράξη κολεκτιβισμού. Η γενική παραδοχή υπήρξε πάντα ότι άπαξ και απαλλοτριωνόταν η καπιταλιστική τάξη, θα ακολουθούσε ο Σοσιαλισμός. Χωρίς αμφιβολία, η απαλλοτρίωση είχε γίνει. Εργοστάσια, ορυχεία, γη, σπίτια, μεταφορικά μέσα –τα πάντα είχαν κατασχεθεί και εφόσον όλα αυτά δεν αποτελούσαν πλέον ιδιωτική περιουσία, εννοείται ότι θα ήταν δημόσια. Ο ΑΓΓΣΟΣ, που ξεπήδησε μέσα από το πρώιμο σοσιαλιστικό κίνημα και κληρονόμησε τη φρασεολογία του, στην ουσία υλοποίησε τη βασική εξαγγελία του σοσιαλιστικού προγράμματος, με αποτέλεσμα –προβλεπόμενο και ηθελημένο– η οικονομική ανισότητα να γίνει μόνιμη.

Τα προβλήματα όμως της διαιώνισης μιας ιεραρχούμενης κοινωνίας είναι πολύ βαθύτερα. Υπάρχουν μόνο τέσσερις τρόποι με τους οποίους η άρχουσα τάξη μπορεί να χάσει την εξουσία. Ή ανατρέπεται έξωθεν ή κυβερνά τόσο αναποτελεσματικά ώστε οι μάζες επαναστατούν ή αφήνει να δημιουργηθεί μια δυνατή και δυσαρεστημένη Μεσαία τάξη ή

χάνει την αυτοπεποίθησή της και την πρόθεση να κυβερνά. Αυτά τα αίτια δεν λειτουργούν μεμονωμένα. Κατά κανόνα συνυπάρχουν ως ένα βαθμό και τα τέσσερα. Μια άρχουσα τάξη που θα είχε την ικανότητα να προφυλαχτεί και από τους τέσσερις κινδύνους, θα παρέμενε στην εξουσία για πάντα. Τελικά, ο αποφασιστικός παράγοντας είναι η πνευματική στάση της ίδιας της άρχουσας τάξης.

Μετά τα μέσα του αιώνα μας, ο πρώτος κίνδυνος είχε ουσιαστικά εκλείψει. Κάθε μία από τις τρεις δυνάμεις που τώρα μοιράζονται τον κόσμο είναι πραγματικά ακυρίευτη. Η μόνη περίπτωση για να κατακτηθεί θα ήταν μέσω αργών δημογραφικών αλλαγών τις οποίες όμως μια κυβέρνηση με εκτεταμένη εξουσία μπορεί εύκολα να αποφύγει. Ο δεύτερος κίνδυνος είναι επίσης θεωρητικός. Οι μάζες δεν εξηγείρονται ποτέ από μόνες τους και δεν εξηγείρονται ποτέ, ακριβώς επειδή καταπιέζονται. Στην ουσία, όσο δεν τους επιτρέπονται πρότυπα σύγκρισης, δεν αντιλαμβάνονται καν ότι καταπιέζονται. Οι επαναλαμβανόμενες οικονομικές κρίσεις του παρελθόντος ήταν απολύτως ανώφελες, και τώρα δεν επιτρέπεται να ξανασυμβούν. Μπορούν όμως να ξεσπάσουν άλλες εξίσου σημαντικές ταραχές, και όντως συμβαίνουν, χωρίς όμως να επιφέρουν πολιτικά αποτελέσματα, γιατί δεν υπάρχει τρόπος να εκφραστεί η δυσαρέσκεια. Όσο για το πρόβλημα της υπερπαραγωγής, το οποίο υποβόσκει στην κοινωνία μας από τον καιρό της μηχανικής εξέλιξης, έχει επιλυθεί με το τέχνασμα του διαρκούς πολέμου (βλέπε κεφάλαιο 3), κάτι που είναι εξίσου χρήσιμο στο να διατηρεί το ηθικό του λαού στο αναγκαίο επίπεδο. Από τη σκοπιά των σημερινών ηγετών, οι μόνοι υπαρκτοί κίνδυνοι είναι αφενός η ανάδειξη μιας νέας ομάδας ικανών ανθρώπων, οι οποίοι απασχολούνται σε κατώτερες των δυνατοτήτων τους θέσεις και οι οποίοι διψούν για εξουσία, και αφετέρου η ανάπτυξη του φιλελευθερισμού και του σκεπτικισμού μέσα στις ίδιες τους τις τάξεις. Επομένως το πρόβλημα αφορά την εκπαίδευση και τη συνεχή διαμόρφωση της συνείδησης, και της ηγετικής ομάδας, και της υποκείμενης και αριθμητικώς μεγαλύτερης εκτελεστικής ομάδας. Η συνείδηση των μαζών δεν χρειάζεται παρά να επηρεάζεται αρνητικά.

Με αυτά τα δεδομένα, θα μπορούσε κανείς να βγάλει το συμπέρασμά του –αν δεν το γνώριζε ήδη– ως προς την γενική δομή της κοινωνίας της Ωκεανίας. Στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται ο Μεγάλος Αδελφός, αλάνθαστος και παντοδύναμος. Κάθε επιτυχία, κάθε επίτευγμα, κάθε επιστημονική ανακάλυψη, όλες οι γνώσεις, όλη η σοφία, όλη η ευτυχία, όλες οι αρετές θεωρούνται ότι πηγάζουν από την ηγεσία και την έμπνευσή του. Κανείς δεν είδε ποτέ τον Μεγάλο Αδελφό. Είναι ένα πρόσωπο στα διαφημιστικά πλαίσια,

μια φωνή στην τηλεοθόνη. Μπορούμε να είμαστε αρκετά σίγουροι ότι δεν θα πεθάνει ποτέ, και ήδη υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με το πότε γεννήθηκε. Ο Μεγάλος Αδελφός είναι το προσωπείο με το οποίο το Κόμμα επιλέγει να εμφανίζεται στον κόσμο. Η χρησιμότητά του συνίσταται στο να λειτουργεί ως σημείο συγκέντρωσης της αγάπης, του φόβου και του σεβασμού, συναισθημάτων που ευκολότερα νιώθει κανείς για ένα πρόσωπο παρά για έναν οργανισμό. Κάτω από τον Μεγάλο Αδελφό βρίσκεται το Εσωτερικό Κόμμα, το οποίο αριθμεί έξι εκατομμύρια ή κάτι λιγότερο από το 2% του πληθυσμού της Ωκεανίας. Κάτω από το Εσωτερικό Κόμμα βρίσκεται το Εξωτερικό Κόμμα, το οποίο, αν το Εσωτερικό Κόμμα περιγράφεται ως ο εγκέφαλος του Κράτους, μπορεί κάλλιστα να παρομοιαστεί ως τα χέρια του Κράτους. Μετά το Εξωτερικό Κόμμα ακολουθούν οι άβουλες μάζες, στις οποίες αναφερόμαστε από συνήθεια ως “προλετάριους”, που αριθμούν ίσως και το 85% του πληθυσμού. Σύμφωνα με τους όρους που χρησιμοποιήσαμε στην προηγούμενη κατηγοριοποίησή μας, οι προλετάριοι είναι η Κατώτερη Τάξη. Οι υπόδουλοι πληθυσμοί οι οποίοι αλλάζουν συνεχώς κατακτητή δεν αποτελούν μόνιμο ή αναγκαίο μέρος της κοινωνικής δομής.

Κατ’ αρχάς, η ένταξη σε κάποια από αυτές τις τρεις ομάδες δεν είναι κληρονομική. Το παιδί γονέων-μελών του Εσωτερικού Κόμματος θεωρητικά δεν έχει γεννηθεί στο Εσωτερικό Κόμμα. Η εισαγωγή στο ένα ή στο άλλο τμήμα του Κόμματος γίνεται κατόπιν εξετάσεων στην ηλικία των δεκαέξι ετών. Δεν υπάρχει κάποια φυλετική διάκριση ούτε διακριτή προτίμηση κάποιας επαρχίας έναντι μιας άλλης. Οι Εβραίοι, οι Νέγροι, οι Νοτιοαμερικανοί με καθαρά ινδιάνικο αίμα μπορούν να βρεθούν στις υψηλότερες θέσεις του Κόμματος, και οι διοικητές κάθε περιοχής επιλέγονται πάντοτε ανάμεσα από τους κατοίκους αυτής της περιοχής. Οι κάτοικοι, σε κανένα μέρος της Ωκεανίας, δεν αισθάνονται ότι αποτελούν αποικιακό πληθυσμό που διοικείται από μια απόμακρη μητρόπολη. Η Ωκεανία δεν έχει πρωτεύουσα, και ο επικεφαλής της είναι κάποιος που κανείς δεν γνωρίζει το παραμικρό για το πού βρίσκεται. Εκτός του ότι τα Αγγλικά είναι η κύρια καθομιλουμένη γλώσσα και ότι η Νέα Ομιλία είναι η επίσημη γλώσσα της, δεν έχει κανενός είδους συγκεντρωτικό χαρακτήρα. Οι διοικούντες την Ωκεανία δεν συνδέονται με δεσμούς αίματος αλλά μέσω της πίστης τους σε ένα κοινό δόγμα. Είναι αλήθεια ότι η κοινωνία μας είναι διαχωρισμένη, και μάλιστα πολύ αυστηρά, σε τάξεις που, εκ πρώτης όψεως, μοιάζουν κληρονομικές. Υπάρχουν λιγότερες μετακινήσεις από τη μία κοινωνική ομάδα στην άλλη από όσες συνέβαιναν στα χρόνια του καπιταλισμού ή ακόμα και κατά την προβιομηχανική εποχή. Μεταξύ των δύο κλάδων του Κόμματος συμβαίνουν ανταλλαγές, τόσες όμως όσες

χρειάζονται για να εξασφαλιστεί αφενός ότι οι αδύνατοι θα αποκλειστούν από το Εσωτερικό Κόμμα και αφετέρου ότι τα φιλόδοξα μέλη του Εξωτερικού Κόμματος, με το να τους επιτραπεί να εξελιχθούν, θα καταστούν ακίνδυνα. Στην πράξη, απαγορεύεται στους προλετάριους η είσοδος στο Κόμμα. Οι πιο προικισμένοι ανάμεσά τους, που ίσως θα μπορούσαν να αποτελέσουν θύλακες δυσαρέσκειας, απλώς σημειώνονται από την Αστυνομία της Σκέψης και εξουδετερώνονται. Αυτό όμως το σύστημα δεν είναι απαραίτητα μόνιμο, ούτε τίθεται ως ζήτημα αρχής. Το Κόμμα δεν αποτελεί τάξη με την παλαιά σημασία της λέξης. Δεν έχει ως στόχο του να μεταβιβάσει την εξουσία στα παιδιά του απλά και μόνο επειδή είναι παιδιά του, και, αν δεν υπήρχε άλλος τρόπος να διατηρήσει τους πιο ικανούς στην κορυφή, δεν θα δίσταζε να στρατολογήσει μια ολόκληρη νέα γενιά μέσα από τις γραμμές των προλετάρων. Στα κρίσιμα χρόνια, το γεγονός ότι το Κόμμα δεν είχε κληρονομικό χαρακτήρα βοήθησε πολύ στην εξουδετέρωση των αντιφρονούντων. Ο παλαιότερος τύπος Σοσιαλιστή, ο οποίος είχε εκπαιδευτεί να αντιμάχεται το αποκαλούμενο “ταξικό προνόμιο”, κατέληγε στο συμπέρασμα πως ό,τι δεν είναι κληρονομικό, δεν μπορεί να είναι μόνιμο. Δεν κατάλαβε ότι η συνέχεια μιας ολιγαρχίας δεν είναι απαραίτητα φυσική, ούτε κάθισε να σκεφτεί ότι οι κληρονομικές αριστοκρατίες είχαν πάντα σύντομη διάρκεια ζωής, ενώ οργανισμοί που επέλεξαν στους κόλπους τους το σύστημα της υιοθεσίας, όπως η Καθολική Εκκλησία, έφτασαν σε διάρκεια εκατοντάδες ή χιλιάδες χρόνια. Η ουσία της ολιγαρχικής εξουσίας δεν είναι μία από πατέρα σε γιο κληρονομιά, αλλά η εμμονή σε μια συγκεκριμένη κοσμοθεωρία και έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής, που επιβάλλονται από τους νεκρούς στους ζωντανούς. Μία ηγετική ομάδα διασφαλίζει τη θέση της όσο μπορεί να ορίσει τους διαδόχους της. Το Κόμμα ενδιαφέρεται να διαιωνίσει όχι το αίμα του, αλλά τον εαυτό του. Το ποιος κατέχει την εξουσία είναι άνευ σημασίας, αρκεί να παραμένει ως έχει η ιεραρχική δομή της κοινωνίας.

Όλες οι πεποιθήσεις, οι συνήθειες, τα γούστα, τα συναισθήματα, οι πνευματικές στάσεις που χαρακτηρίζουν τον καιρό μας, στην πραγματικότητα έχουν σχεδιαστεί ώστε να διατηρούν τον μυστικοπαθή χαρακτήρα του Κόμματος και να εμποδίζουν να φανεί η αληθινή φύση της σημερινής κοινωνίας. Η φυσική εξέγερση ή κάθε προκαταρκτικό στάδιό της είναι επί του παρόντος αδύνατα. Δεν υπάρχει λόγος να φοβόμαστε τους προλετάριους. Απομονωμένοι και παραγκωνισμένοι, θα συνεχίσουν από γενιά σε γενιά κι από αιώνα σε αιώνα να δουλεύουν, να αναπαράγονται και να πεθαίνουν, χωρίς να έχουν την παραμικρή επαναστατική παρόρμηση αλλά και χωρίς την ικανότητα να αντιληφθούν ότι ο κόσμος θα μπορούσε να είναι διαφορετικός. Θα μπορούσαν να γίνουν επικίνδυνοι μόνο αν η εξέλιξη

της βιομηχανικής τεχνικής απαιτούσε να έχουν καλύτερη μόρφωση. Εφόσον όμως ο στρατιωτικός και ο εμπορικός ανταγωνισμός δεν έχουν πλέον σημασία, το επίπεδο της εκπαίδευσης των λαϊκών στρωμάτων ουσιαστικά φθίνει. Το τι πιστεύουν ή δεν πιστεύουν οι μάζες θεωρείται αδιάφορο. Μπορεί να τους δοθεί άκοπα πνευματική ελευθερία, γιατί απλούστατα δεν διαθέτουν πνεύμα. Από την άλλη, η παραμικρή εκτροπή ενός μέλους του Κόμματος, ακόμα και για το πιο ασήμαντο θέμα, είναι κάτι μη ανεκτό. Ένα μέλος του Κόμματος ζει κάτω από τη στενή επιτήρηση της Αστυνομίας της Σκέψης από τη μέρα που γεννιέται μέχρι τον θάνατό του. Ακόμα κι όταν είναι μόνος, δεν μπορεί να είναι σίγουρος ότι όντως είναι μόνος. Όπου κι αν βρίσκεται, στον ύπνο ή στον ξύπνιο του, στη δουλειά ή στην ανάπαυση, στο λουτρό ή στο κρεβάτι παρακολουθείται χωρίς προειδοποίηση και χωρίς να γνωρίζει ότι παρακολουθείται. Τίποτα από όσα κάνει δεν είναι αδιάφορο. Οι φιλίες του, οι στιγμές χαλάρωσης, η συμπεριφορά του προς τη γυναίκα και τα παιδιά του, η έκφραση του προσώπου του όταν είναι μόνος, τα λόγια που μουρμουρίζει στον ύπνο του, ακόμα και οι χαρακτηριστικές κινήσεις του σώματός του εξετάζονται εξονυχιστικά. Όχι μόνο το οποιοδήποτε παράπτωμα, αλλά και κάθε ιδιοτροπία, έστω και ασήμαντη, κάθε αλλαγή συνήθειας, κάθε νευρικό τικ που θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως σημάδι εσωτερικής πάλης –όλα αυτά είναι βέβαιο ότι θα εντοπιστούν. Δεν έχει ελευθερία επιλογής σε τίποτα. Από την άλλη, οι πράξεις του δεν ρυθμίζονται από νόμους ή σαφείς κώδικες συμπεριφοράς. Στην Ωκεανία δεν υπάρχουν νόμοι. Σκέψεις και πράξεις που σε περίπτωση εντοπισμού συνεπάγονται τη θανατική ποινή, δεν απαγορεύονται επίσημα. Οι χωρίς τέλος εκκαθαρίσεις, οι συλλήψεις, τα βασανιστήρια, οι φυλακίσεις και οι εξαιρώσεις δεν επιβάλλονται ως τιμωρία για εγκλήματα που όντως διαπράχτηκαν, αλλά είναι απλώς πράξεις μηδενισμού των ανθρώπων που θα είχαν τη δυνατότητα σε κάποια μελλοντική στιγμή να διαπράξουν ένα έγκλημα. Ένα μέλος του Κόμματος απαιτείται να έχει και τη σωστή άποψη αλλά και το σωστό ένστικτο. Πολλές από τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές που απαιτούνται από αυτόν ποτέ δεν προσδιορίζονται με σαφήνεια, και δεν θα μπορούσαν εξάλλου να προσδιοριστούν, ειδάλλως θα εξέθεταν τις αντιφάσεις που εμπεριέχονται στον ΑΓΓΣΟΣ. Αν ένα άτομο είναι από τη φύση του ορθόδοξο (στη Νέα Ομιλία *καλόσκεψος*), πάντα θα γνωρίζει, χωρίς να σκέφτεται, ποια είναι η σωστή πεποίθηση ή το επιθυμητό συναίσθημα. Σε κάθε περίπτωση όμως, η ενδεδειγμένη νοητική εκπαίδευση που γίνεται κατά την παιδική ηλικία και επικεντρώνεται γύρω από τις λέξεις της Νέας Ομιλίας *εγληματόπαυση*, *μαυρόασπρο* και *δισκεψία*, τον καθιστά απρόθυμο και ανίκανο να σκεφτεί σε βάθος για οτιδήποτε.

Ένα μέλος του Κόμματος αναμένεται να στερείται ατομικών ευαισθησιών και να διακατέχεται από άμετρο ζήλο. Οφείλει να ζει σε μια διαρκή φρενίτιδα μίσους για τους εξωτερικούς εχθρούς και τους εσωτερικούς προδότες, θριαμβολογίας για τις νίκες και ταπεινοφροσύνης μπροστά στη δύναμη και τη σοφία του Κόμματος. Η δυσφορία που του προκαλεί αυτή η απογυμνωμένη ανικανοποίητη ζωή διοχετεύεται προμελετημένα και εξατμίζεται μέσω τεχνασμάτων όπως το Δίλεπτο Μίσος. Οι εικτολογίες που ίσως προκαλούσαν μια σκεπτικιστική ή επαναστατική αντίδραση καταπνίγονται εκ των προτέρων μέσω της εσωτερικής πειθαρχίας που απέκτησε πολύ νωρίς στη ζωή του. Το πρώτο και απλούστατο στάδιο αυτής της πειθαρχίας, που μπορεί να διδαχτεί ακόμα και στα μικρά παιδιά, στη Νέα Ομιλία ονομάζεται *Εγκληματόπαυση*, που σημαίνει τη δεξιότητα να σταματάς αυτόματα, σαν από ένστικτο, στο κατώφλι οποιασδήποτε επικίνδυνης σκέψης. Περιλαμβάνει την ικανότητα να μην αντιλαμβάνεσαι τις αναλογίες, να αδυνατείς να προσδιορίσεις τα λογικά σφάλματα, να παρανοείς τα απλούστερα επιχειρήματα εφόσον βλάπτουν τον ΑΓΓΣΟΣ, και να σου προξενεί ανία ή απέχθεια κάθε ακολουθία σκέψης που μπορεί να σε οδηγήσει σε κάποια παρεκκλίνουσα κατεύθυνση. Εν ολίγοις, *εγκληματόπαυση* σημαίνει προστατευτική ηλιθιότητα. Δεν αρκεί όμως μόνο η ηλιθιότητα. Αντιθέτως, η ορθοδοξία στην πλήρη σημασία της απαιτεί να ελέγχεις ολοκληρωτικά τις σκέψεις σου, όπως ο ακροβάτης έχει πλήρη έλεγχο του σώματός του.

Η κοινωνία της Ωκεανίας επαναπαύεται έχοντας την πεποίθηση ότι ο Μεγάλος Αδελφός είναι παντοδύναμος και το Κόμμα αλάθητο. Εφόσον όμως στην πραγματικότητα ούτε ο Μεγάλος Αδελφός είναι παντοδύναμος ούτε το Κόμμα αλάθητο, υπάρχει η αναγκαιότητα μιας συνεχούς, ακαταπόνητης ευελιξίας ως προς την αντιμετώπιση της πραγματικότητας. Εν προκειμένω, η λέξη κλειδί είναι το *μαυρόασπρο*. Όπως τόσες άλλες λέξεις της Νέας Ομιλίας, διαθέτει δύο αλληλοσυγκρουόμενες σημασίες. Όταν χρησιμοποιείται για έναν αντίπαλο, σημαίνει τη συνήθεια να υποστηρίζει κανείς ευθαρσώς ότι το μαύρο είναι άσπρο, σε αντίθεση με την απτή πραγματικότητα. Όταν χρησιμοποιείται για ένα μέλος του Κόμματος, σημαίνει την λόγω αφοσίωσης προθυμία να υποστηρίζει κάποιος ότι το μαύρο είναι άσπρο, εφόσον αυτό απαιτεί η κομματική πειθαρχία. Σημαίνει όμως και την ικανότητα όχι μόνο να πιστεύει ότι το μαύρο είναι άσπρο, αλλά και να γνωρίζει ότι το μαύρο είναι άσπρο και να ξεχνάει ότι κάποτε είχε πιστέψει κάτι διαφορετικό. Αυτό απαιτεί μια διαρκή αλλαγή του παρελθόντος. Αυτή η αλλαγή καθίσταται δυνατή με ένα σύστημα σκέψης το οποίο περικλείει όλα τα υπόλοιπα και που στη Νέα Ομιλία είναι γνωστό με την ονομασία *δισκεψία*.

Η αλλαγή του παρελθόντος είναι απαραίτητη για δύο λόγους. Ο ένας κατηγοριοποιείται ως βοηθητικός και, χάριν λόγου, προληπτικός. Σε γενικές γραμμές συνίσταται στο εξής: Το μέλος του Κόμματος, όπως και ο προλετάριος, ανέχεται τις υπάρχουσες συνθήκες, εν μέρει επειδή δεν διαθέτει πρότυπα σύγκρισης. Πρέπει να αποκοπεί από το παρελθόν, όπως ακριβώς πρέπει να αποκοπεί από τις ξένες χώρες, γιατί είναι αναγκαίο να πιστεύει ότι η ζωή του είναι καλύτερη από των προγόνων του και ότι ο μέσος όρος των υλικών απολαύσεων συνεχώς ανεβαίνει. Ο σημαντικότερος όμως λόγος για την αναπροσαρμογή του παρελθόντος είναι η ανάγκη να προστατευτεί το αλάθητο του Κόμματος. Όχι μόνο οι κάθε λογής ομιλίες, στατιστικές και αναφορές πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς ώστε να δείχνουν ότι οι προβλέψεις του Κόμματος είναι σωστές σε κάθε περίπτωση, αλλά επίσης καμία αλλαγή στις πεποιθήσεις ή την πολιτική γραμμή δεν είναι δυνατόν να γίνει παραδεκτή, γιατί το να αλλάζει κάποιος άποψη ή τακτική είναι ομολογία αδυναμίας. Αν, για παράδειγμα, η Ευρασία ή η Ανατολασία (δεν έχει σημασία) είναι ο τωρινός εχθρός, τότε αυτό το κράτος πρέπει να ήταν πάντα ο εχθρός. Αν τα γεγονότα δείχνουν κάτι διαφορετικό, τότε πρέπει να αλλάξουν τα γεγονότα. Έτσι, η ιστορία ξαναγράφεται συνεχώς. Αυτή η καθημερινή παραποίηση του παρελθόντος, που εκτελείται από το Υπουργείο Αλήθειας, είναι τόσο αναγκαία για τη σταθερότητα του καθεστώτος όσο και το έργο της καταστολής και της κατασκοπίας που διεκπεραιώνεται από το Υπουργείο Αγάπης.

Η μετάλλαξη του παρελθόντος είναι το κεντρικό αξίωμα του ΑΓΓΣΟΣ. Λέγεται ότι τα γεγονότα του παρελθόντος δεν έχουν αντικειμενική υπόσταση, αλλά επιζούν μόνο μέσω γραπτών μαρτυριών και μέσω της ανθρώπινης μνήμης. Το παρελθόν λοιπόν είναι ό,τι έχουν συμφωνήσει τα αρχεία και η μνήμη. Και εφόσον το Κόμμα ελέγχει πλήρως όλα τα αρχεία και έχει επίσης τον απόλυτο έλεγχο του μυαλού των μελών του, έπεται ότι το παρελθόν είναι ό,τι επιλέγει το Κόμμα. Όπως επίσης εννοείται ότι, παρόλο που το παρελθόν είναι μεταβλητό, δεν έχει υποστεί ποτέ αλλαγή σε καμία συγκεκριμένη περίπτωση. Γιατί όταν αναδημιουργηθεί ανάλογα με την ανάγκη της στιγμής, τότε αυτή η νέα εκδοχή είναι το παρελθόν, και αποκλείεται να υπήρξε ποτέ κάτι διαφορετικό. Αυτό ισχύει ακόμα και όταν, όπως πολύ συχνά συμβαίνει, το ίδιο γεγονός πρέπει να αλλάξει, ώστε να γίνει αγνώριστο, αρκετές φορές στη διάρκεια μιας χρονιάς. Ανά πάσα στιγμή το Κόμμα κατέχει την απόλυτη αλήθεια και εξυπακούεται ότι το απόλυτο δεν θα μπορούσε κάποτε να είχε υπάρξει διαφορετικό από αυτό που είναι τώρα. Όπως θα φανεί, ο έλεγχος του παρελθόντος εξαρτάται προ πάντων από την εκγύμναση της μνήμης. Το να καταστεί βέβαιο ότι όλες οι

γραπτές μαρτυρίες συμφωνούν με την ορθοδοξία της παρούσης στιγμής δεν είναι παρά μία μηχανική πράξη. Είναι όμως επίσης απαραίτητο να *θυμάται* κανείς ότι τα γεγονότα συνέβησαν σύμφωνα με τον επιθυμητό τρόπο. Και αν παρίσταται ανάγκη να αναπροσαρμοστούν οι αναμνήσεις του ή να “πειραχτούν” τα γραπτά ντοκουμέντα, τότε είναι απαραίτητο να *ξεχάσει* ότι έχει γίνει κάτι τέτοιο. Το τέχνασμα για να επιτευχθεί όλο αυτό μπορεί να το μάθει κανείς σαν μια οποιαδήποτε άλλη πνευματική δεξιότητα. Μαθαίνεται από την πλειοψηφία των μελών του Κόμματος και βεβαίως από όλους αυτούς που διαθέτουν εξυπνάδα και ορθοδοξία. Στην Παλαιά Ομιλία η τεχνική αυτή αποκαλείται, με πολλή ειλικρίνεια, “έλεγχος της πραγματικότητας”. Στη Νέα Ομιλία ονομάζεται “*δισκεψία*”, παρότι η *δισκεψία* περιλαμβάνει και άλλα πολλά επίσης.

Δισκεψία είναι η ικανότητα να έχει κανείς στο μυαλό του δύο αντιφατικές μεταξύ τους πεποιθήσεις, και να τις αποδέχεται και τις δύο. Ένα νοήμον μέλος του Κόμματος γνωρίζει προς τα πού θα πρέπει να τροποποιηθούν οι αναμνήσεις του, οπότε γνωρίζει ότι παίζει ένα παιχνίδι με την πραγματικότητα. Παρά ταύτα, πείθει τον εαυτό του, με την εφαρμογή της *δισκεψίας*, ότι η πραγματικότητα δεν έχει παραβιαστεί. Η διαδικασία πρέπει να είναι συνειδητή, διαφορετικά δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί με ικανοποιητική ακρίβεια. Πρέπει όμως να είναι και ασυνειδητή, ειδάλως θα γεννούσε ένα αίσθημα αναλήθειας και, συνεπώς, ενοχής. Η *δισκεψία* βρίσκεται στην καρδιά του ΑΓΓΣΟΣ, αφού το κύριο έργο του Κόμματος είναι να χρησιμοποιεί συνειδητή απάτη ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τη σταθερότητα της πρόθεσης που συμβαδίζει με την απόλυτη τιμιότητα. Το να λες ηθελημένα ψέματα ενώ πιστεύεις ειλικρινά ότι αυτά είναι αλήθεια, το να ξεχνάς κάθε ακατάλληλο δεδομένο, και κατόπιν, όταν χρειαστεί ξανά, να το ανασύρεις από τη λήθη για όσο καιρό σε εξυπηρετεί, το να αρνείσαι την ύπαρξη της αντικειμενικής πραγματικότητας και ταυτόχρονα να λαμβάνεις υπ’ όψιν την πραγματικότητα που αρνείσαι –όλα αυτά είναι απολύτως αναγκαία. Ακόμα και όταν χρησιμοποιείς τη λέξη *δισκεψία*, είναι αναγκαίο να εξασκείς τη *δισκεψία*. Γιατί, χρησιμοποιώντας τη λέξη, παραδέχεσαι ότι νοθεύεις την πραγματικότητα. Χρησιμοποιώντας ξανά τη *δισκεψία*, σβήνεις αυτή τη γνώση και αυτό συνεχίζεται επ’ αόριστον, με το ψέμα πάντα ένα βήμα μπροστά από την αλήθεια. Ουσιαστικά, με όχημα τη *δισκεψία*, το Κόμμα κατάφερε –και ίσως να το καταφέρνει για χιλιάδες χρόνια ακόμα– να ανακόψει τη ροή της ιστορίας.

Όλα τα ολιγαρχικά πολιτεύματα του παρελθόντος κατέρρευσαν είτε γιατί έγιναν δύσκαμπτα είτε γιατί έχασαν τη δύναμή τους. Είτε έγιναν ηλίθια και αλαζονικά, απέτυχαν

να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες και ανατράπηκαν, είτε έγιναν φιλελεύθερα και δειλά και έκαναν παραχωρήσεις ενώ έπρεπε να δείξουν πυγμή, οπότε και πάλι ανατράπηκαν. Ανατράπηκαν, θα λέγαμε, είτε συνειδητά είτε ασυνείδητα. Το επίτευγμα του Κόμματος συνίσταται στο ότι δημιούργησε ένα σύστημα σκέψης όπου δύο καταστάσεις μπορούν να συνυπάρξουν ταυτόχρονα. Η ολοκληρωτική και διαρκής κυριαρχία του Κόμματος δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με καμία άλλη πνευματική βάση. Αν κάποιος θέλει να κυβερνά και να συνεχίζει να κυβερνά, θα πρέπει να είναι ικανός να διαστρέψει την έννοια της πραγματικότητας. Γιατί το μυστικό της διακυβέρνησης είναι το να συνδυάζεις την πεποίθηση πως είσαι αλάθητος με την *ικανότητα* να μαθαίνεις από τα λάθη του παρελθόντος.

Περιττό να πούμε ότι οι πιο επιτήδαιοι εφαρμοστές της *δισκεψίας* είναι αυτοί που την εφηύραν και που γνωρίζουν ότι πρόκειται για ένα ευρύ σύστημα πνευματικής εξαπάτησης. Στην κοινωνία μας, εκείνοι που γνωρίζουν καλύτερα τι συμβαίνει, απέχουν περισσότερο από την πραγματικότητα. Γενικά, όσο βαθύτερη είναι η γνώση τόσο μεγαλύτερη είναι η αυταπάτη. Όσο πιο έξυπνος είναι κανείς, τόσο πιο παράλογος γίνεται. Μια σαφής απεικόνιση του παραπάνω σχήματος σκέψης είναι το γεγονός ότι η πολεμική υστερία αυξάνεται σε ένταση όσο πιο ψηλά ανεβαίνει κανείς στην κοινωνική κλίμακα. Εκείνοι που αντιμετωπίζουν πιο λογικά τον πόλεμο είναι οι υπήκοοι των αμφισβητούμενων εδαφών, για τα οποία μάχονται οι τρεις υπερδυνάμεις. Για αυτούς τους ανθρώπους ο πόλεμος δεν είναι άλλο από μία συμφορά διαρκείας που σαρώνει σαν παλιρροϊκό κύμα. Το ποια πλευρά νικάει τους είναι παντελώς αδιάφορο. Γνωρίζουν ότι μια αλλαγή εξουσιαστή σημαίνει απλά ότι θα δουλεύουν το ίδιο όπως και πριν, αλλά για διαφορετικό αφέντη, ο οποίος θα τους μεταχειρίζεται ακριβώς όπως ο προηγούμενος. Οι εργάτες που βρίσκονται σε κάπως καλύτερη μοίρα και που τους ονομάζουμε “προλετάρους”, έχουν μια διαλειμματική συνείδηση του πολέμου. Όταν χρειάζεται, είναι ικανοί να εξωθηθούν σε ακραίο φόβο και μίσος, όταν όμως τους αφήσουν στην ησυχία τους, μπορούν να ξεχάσουν για πολύ καιρό ότι γίνεται πόλεμος. Ο πραγματικός ενθουσιασμός για τον πόλεμο απαντάται στις τάξεις του Κόμματος και ιδιαίτερα του Εσωτερικού Κόμματος. Η κατάκτηση του κόσμου είναι η πιο σταθερή πεποίθηση όσων γνωρίζουν ότι είναι κάτι ακατόρθωτο. Αυτή η παράδοξη σύνδεση των αντιθέτων –της γνώσης με την άγνοια, του κυνισμού με τον φανατισμό– είναι ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά της κοινωνίας της Ωκεανίας. Η επίσημη ιδεολογία βρίθει αντιφάσεων ακόμα κι όταν δεν υπάρχει λόγος. Με αυτόν τον τρόπο, το Κόμμα απορρίπτει και μειώνει κάθε αυθεντικό αξίωμα του σοσιαλιστικού

κινήματος, πράττοντάς το συνειδητά στο όνομα του Σοσιαλισμού. Διακηρύσσει μια άνευ προηγουμένου περιφρόνηση για την εργατική τάξη και από την άλλη ντύνει τα μέλη του με μια στολή που κάποτε χαρακτήριζε τους χειρώνακτες και υιοθετήθηκε για αυτόν ακριβώς τον λόγο. Από τη μία δυναμιτίζει συστηματικά την οικογενειακή αλληλεγγύη και από την άλλη αποκαλεί τον Ηγέτη του με ένα όνομα το οποίο αποτελεί άμεση έκκληση στην οικογενειακή πίστη. Ακόμα και τα ονόματα των τεσσάρων Υπουργείων που μας διοικούν δείχνουν κάτι σαν αναίδεια υπό το πρίσμα της ηθελημένης αναστροφής των γεγονότων. Το Υπουργείο Ειρήνης έχει να κάνει με τον πόλεμο, το Υπουργείο Αλήθειας με τα ψέματα, το Υπουργείο Αγάπης με τα βασανιστήρια και το Υπουργείο Αφθονίας με τη λιμοκτονία. Αυτές οι αντιφάσεις δεν είναι τυχαίες, ούτε αποτέλεσμα μιας συνηθισμένης υποκρισίας. Είναι ηθελημένες εφαρμογές της *δισκεψίας*. Γιατί μόνο συμβιβάζοντας τις αντιθέσεις μπορεί να διατηρηθεί επ' άπειρον η εξουσία. Με κανέναν άλλον τρόπο δεν θα μπορούσε να διαρρηχθεί ο αρχαίος κύκλος. Αν χρειάζεται να αποτραπεί για πάντα η ανθρώπινη ισότητα –αν η Ανώτερη τάξη, όπως την έχουμε ονομάσει, πρέπει να διατηρήσει για πάντα τη θέση της– τότε η κυρίαρχη διανοητική κατάσταση δεν είναι άλλη από τη χειριστική τρέλα.

Υπάρχει όμως ένα ερώτημα το οποίο μέχρι τώρα σχεδόν αγνοήσαμε. Και αυτό είναι το εξής: *Γιατί* να πρέπει να αποτραπεί η ανθρώπινη ισότητα; Αν υποθέσουμε ότι ο μηχανισμός της διαδικασίας έχει περιγραφεί σωστά, ποιο είναι το κίνητρο αυτής της τεράστιας καλοσχεδιασμένης προσπάθειας να μείνει στάσιμη σε μία συγκεκριμένη στιγμή η ιστορία;

Και εδώ φθάνουμε στην καρδιά του ζητήματος. Όπως είδαμε, ο κρυφίνους χαρακτήρας του Κόμματος, και κυρίως του Εσωτερικού Κόμματος, εξαρτάται από τη *δισκεψία*. Αλλά ακόμη πιο βαθιά βρίσκεται το πρωταρχικό κίνητρο, το αδιαφιλονίκητο ένστικτο που πρωτοοδήγησε στην κατάληψη της εξουσίας και έφερε τη *δισκεψία*, την Αστυνομία της Σκέψης, τον συνεχή πόλεμο και όλα τα παρελκόμενα. Αυτό το κίνητρο στην πραγματικότητα συνίσταται...

Ο Γουίνστον ένιωσε τη σιωπή όπως νιώθει κανείς έναν καινούριο ήχο. Του φάνηκε ότι η Τζούλια ήταν ακίνητη από ώρα. Ήταν ξαπλωμένη στο πλευρό της, γυμνή από τη μέση και πάνω, με το χέρι κάτω από το μάγουλο και μια μαύρη μπούκλα να της πέφτει στα μάτια. Το στήθος της ανεβοκατέβαινε αργά και ρυθμικά.

«Τζούλια;»

Καμία απάντηση.

«Τζούλια, κοιμάσαι;»

Καμία απάντηση. Την είχε πάρει ο ύπνος. Ο Γουίνστον έκλεισε το βιβλίο, το ακούμπησε προσεκτικά στο πάτωμα, ξάπλωσε και τράβηξε το σκέπασμα πάνω και από τους δυο τους.

Σκέφτηκε ότι δεν είχε μάθει ακόμα το έσχατο μυστικό. Κατανοούσε το *πώς*, δεν καταλάβαινε το *γιατί*. Το πρώτο κεφάλαιο, ακριβώς όπως και το τρίτο, δεν του έμαθε κάτι περισσότερο από όσα γνώριζε ήδη, απλά είχε συστηματοποιήσει τις γνώσεις που κατείχε. Αφότου το διάβασε όμως, είχε περισσότερη σιγουριά ότι δεν ήταν τρελός. Το να ανήκεις στη μειοψηφία, ακόμα και στη μειοψηφία του ενός, δεν σε έκανε αυτόματα τρελό. Υπήρχε η αλήθεια και υπήρχε και το ψέμα, και αν παρέμενες προσκολλημένος στην αλήθεια, ακόμα και ενάντια σε όλον τον κόσμο, αυτό δεν σήμαινε ότι ήσουν τρελός.

Μια κιτρινωπή αχτίνα ενός ήλιου που βρισκόταν στη δύση του πέρασε μέσα από το παράθυρο και φώτισε το προσκέφαλο του κρεβατιού. Ο Γουίνστον έκλεισε τα μάτια. Ο ήλιος στο πρόσωπό του και το απαλό νεανικό σώμα που άγγιζε το δικό του τον έκαναν να νιώσει κάτι δυνατό, χαλαρωτικό, σίγουρο. Ήταν ασφαλής, όλα πήγαιναν καλά. Αποκοιμήθηκε μουρμουρίζοντας: «Η πνευματική ισορροπία δεν είναι θέμα στατιστικής» και νιώθοντας ότι αυτή παρατήρηση περιείχε μια βαθιά σοφία.

10^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

■ ΥΠΝΗΣΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ ΟΤΙ ΕΙΧΕ ΚΟΙΜΗΘΕΙ ΠΟΛΛΗ ΩΡΑ, ΑΛΛΑ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ
 ■ ΠΑΛΙΟΜΟΔΙΤΙΚΟ ΡΟΛΟΪ ΤΟΝ ΒΕΒΑΪΩΣΕ ΟΤΙ ΉΤΑΝ ΜΟΝΟ ΟΚΤΩ ΚΑΙ ΜΙΣΉ,
 ■ ΔΗΛΑΔΗ ΕΙΚΟΣΙ ΚΑΙ ΜΙΣΉ. ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΑΠΌΜΕΙΝΕ ΝΑ ΧΟΥΖΟΥΡΕΥΕΙ. ΤΌΤΕ, Ο ΗΨΟΣ
 ΤΗΣ ΒΑΘΙΑΣ ΦΩΝΗΣ ΠΟΥ ΚΆΤΩ ΣΤΗΝ ΑΥΛΉ ΤΡΑΓΟΥΔΌΥΣΕ ΤΟ ΓΝΩΣΤΌ ΤΡΑΓΟΥΔΆΚΙ
 ΈΦΤΑΣΕ ΣΤΑ ΑΥΤΙΑ ΤΟΥ:

Τότε που σε πρωτοείδα

Ήταν τρέλα δεν είχα ελπίδα

Με ένα σου βλέμμα μια σου λέξη

Την καρδιά μου είχες κλέψει.

Κι έπειτα χάθηκες σαν τον αγέρα

Σαν μιας στιγμής Απρίλη μέρα.

Το ανόητο τραγουδάκι μάλλον ήταν ακόμα της μόδας. Το άκουγες παντού. Είχε ξεπεράσει σε δημοτικότητα ακόμα και το Τραγούδι του Μίσους.

Η Τζούλια ξύπνησε από τον θόρυβο, τεντώθηκε νωχελικά και σηκώθηκε από το κρεβάτι.

«Πεινάω» είπε. «Άς φτιάξουμε λίγο καφέ ακόμα. Να πάρει! Έσβησε η φωτιά και το νερό κρύωσε». Σήκωσε την γκαζιέρα και την κούνησε. «Δεν έχει πετρέλαιο».

«Μπορούμε να ζητήσουμε από τον γέρο Τσάρινγκτον, υποθέτω».

«Το αστείο είναι ότι ήμουν σίγουρη πως ήταν γεμάτη. Θα ντυθώ» πρόσθεσε. «Ψύχρανε μάλλον».

Ο Γουίνστον σηκώθηκε κι αυτός και ντύθηκε. Η ακούραστη φωνή συνέχιζε το τραγούδι:

Λεν πως ο χρόνος κλείνει τις πληγές

Μα τα όνειρα και τα δάκρυα του χθες

Ραγίζουν τα φύλλα της καρδιάς

Κι ας λεν πως στο τέλος τα ξεχνάς.

Καθώς έδενε τη ζώνη της στολής του, πήγε μέχρι το παράθυρο. Ο ήλιος είχε κατέβει πίσω από τα σπίτια, γιατί η αυλή δεν φωτιζόταν πια. Τα πλακόστρωτα ήταν βρεγμένα, σαν να είχαν μόλις πλυθεί, και ο Γουίνστον είχε την εντύπωση ότι ο ουρανός έμοιαζε κι αυτός πλυμένος, τόσο φρέσκο και καθαρό φαινόταν το γαλάζιο του χρώμα ανάμεσα στις καμινάδες. Η γυναίκα πηγαινοερχόταν ακούραστα, πότε με φούρια, πότε πιο χαλαρά, πότε τραγουδώντας, πότε σιωπώντας ενώ στερέωνε και άλλες πάνες με μανταλάκια, κι έπειτα κι άλλες, κι άλλες. Ο Γουίνστον αναρωτήθηκε αν η γυναίκα κέρδιζε τα προς το ζην με το πλύσιμο ή απλά έκανε την υπηρέτρια σε είκοσι, τριάντα εγγόνια. Η Τζούλια ήρθε κοντά του. Και οι δύο κοιτούσαν γοητευμένοι την στιβαρή μορφή κάτω στην αυλή. Καθώς ο Γουίνστον την παρατηρούσε έτσι όπως είχε πάρει τη χαρακτηριστική της στάση, με τα παχιά της μπράτσα σηκωμένα για να φτάνουν το σκοινί της μπουγάδας, με τα σφριγηλά σαν της φοράδας καπούλια προτεταμένα, σκέφτηκε για πρώτη φορά πως ήταν όμορφη. Δεν του είχε ξαναπεράσει από το μυαλό ότι το σώμα μιας πενηντάρας, ένα σώμα που οι γέννες είχαν φουσκώσει δίνοντάς του τερατώδεις διαστάσεις και ο καθημερινός μόχθος το είχε σκληρύνει και τραχύνει σαν παραγινωμένο γογγύλι, μπορούσε να είναι όμορφο. Κι όμως, έτσι ήταν. Κι εξάλλου, γιατί όχι; σκέφτηκε. Το στέρεο χωρίς περιγράμμα γρανιτένιο σώμα και το κόκκινο τραχύ δέρμα σε σύγκριση με ένα κοριτσίστικο κορμί είχαν την αναλογία του καρπού της αγριοτριανταφυλλιάς με το ρόδο. Γιατί θα έπρεπε ο καρπός να θεωρείται κατώτερος του άνθους;

«Είναι όμορφη» μουρμούρισε.

«Με πάνω από ένα μέτρο περιφέρεια» είπε η Τζούλια.

«Αυτό είναι το πρότυπο της ομορφιάς της» είπε ο Γουίνστον.

Είχε αγκαλιάσει τη λυγερή μέση της Τζούλια. Από τη μέση έως το γόνατο, το κορμί της ήταν κολλημένο στο δικό του. Η ένωσή τους δεν θα έφερνε κανένα παιδί στον κόσμο. Ήταν κάτι που δεν θα μπορούσαν να κάνουν ποτέ. Μόνο με λέξεις, από το ένα πνεύμα στο άλλο, μπορούσαν να μεταδώσουν το μυστικό. Η γυναίκα στην αυλή δεν διέθετε πνεύμα, δεν είχε παρά μόνο τα δυνατά της μπράτσα, μια ζεστή καρδιά και μια γόνιμη κοιλιά. Ο Γουίνστον αναρωτήθηκε πόσα παιδιά να είχε φέρει στον κόσμο. Μπορεί και δεκαπέντε άνετα. Κάποτε γνώρισε μια πρόσκαιρη, ίσως για έναν χρόνο, άνθιση, σαν ένα αγριοτριαντάφυλλο, και μετά ξαφνικά φούσκωσε σαν το φρούτο που του έχουν ρίξει λίπασμα, σκλήρυνε, έγινε κόκκινη και τραχιά, και μετά όλη της η ζωή πέρασε με πλύσιμο, σφουγγάρισμα, μπάλωμα, μαγείρεμα, σκούπισμα, γυάλισμα, μαντάρισμα, και ξανά πλύσιμο, σφουγγάρισμα, πρώτα για τα παιδιά της, μετά για τα εγγόνια, για τριάντα χρόνια χωρίς σταματημό. Κι όμως, μετά από όλα αυτά τραγουδούσε ακόμα. Ο κρυφός σεβασμός που ένιωθε για τη γυναίκα αναμίχθηκε με τη θέα του ανοιχτόχρωμου αψεγάδιαστου ουρανού που απλωνόταν μακριά, πέρα από τις καμινάδες. Φαινόταν παράξενο όταν σκεφτόσουν πως ο ουρανός ήταν ο ίδιος για όλους, και στην Ευρασία, και στην Ανατολασία, όπως και στην Ωκεανία. Και οι άνθρωποι που ζούσαν κάτω από αυτόν τον ουρανό ήταν ίδιοι σχεδόν –παντού, σε όλον τον κόσμο, εκατοντάδες χιλιάδες εκατομμύρια άνθρωποι που αγνοούσαν ο ένας την ύπαρξη του άλλου, χωρισμένοι από τείχη μίσους και ψευτιάς, κι όμως σχεδόν ίδιοι. Άνθρωποι που ποτέ δεν έμαθαν να σκέφτονται, όμως μάζευαν στην καρδιά, στην κοιλιά και στους μυς τους τη δύναμη που κάποτε θα αναποδογύριζε τον κόσμο. Αν υπήρχε ελπίδα, αυτή βρισκόταν στους προλετάριους! Χωρίς να έχει διαβάσει μέχρι τέλος το βιβλίο, ήξερε ότι αυτό θα πρέπει να ήταν το τελικό μήνυμα του Γκολντστάιν. Το μέλλον ανήκε στους προλετάριους. Μπορούσε όμως να είναι σίγουρος ότι ο κόσμος που θα έφτιαχναν δεν θα ήταν για αυτόν, τον Γουίνστον Σμιθ, τόσο ξένος όσο και ο κόσμος που είχε πλάσει το Κόμμα; Ναι, μπορούσε. Γιατί τουλάχιστον θα ήταν

ένας ισορροπημένος κόσμος. Όπου υπάρχει ισότητα, υπάρχει λογική. Αργά ή γρήγορα θα συνέβαινε, και η δύναμη θα γινόταν συνείδηση. Οι προλετάριοι ήταν αθάνατοι, κάτι που δεν χωρούσε αμφισβήτηση όταν κοιτούσε τη στιβαρή γυναίκα στην αυλή. Στο τέλος οι προλετάριοι θα ξυπνούσαν. Κι ώσπου να γίνει αυτό –ακόμα κι αν χρειαζόταν να περάσουν χίλια χρόνια– θα έμεναν ζωντανοί παρά τις αντιξοότητες, σαν τα πουλιά, περνώντας από σώμα σε σώμα τη ζωτικότητα που το Κόμμα δεν μπορούσε να μοιραστεί μαζί τους ούτε όμως και να πατάξει.

«Θυμάσαι» ρώτησε «την τσίχλα που μας τραγουδούσε εκείνη την πρώτη μέρα στην άκρη του δάσους;»

«Δεν τραγουδούσε για εμάς» είπε η Τζούλια. «Τραγουδούσε γιατί το ευχαριστιόταν. Όχι, ούτε αυτό είναι. Απλά τραγουδούσε».

Τα πουλιά τραγουδούσαν, οι προλετάριοι τραγουδούσαν, το Κόμμα δεν τραγουδούσε. Παντού στον κόσμο, στο Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη, στην Αφρική και τη Βραζιλία, και στις μυστηριώδεις απαγορευμένες ζώνες πέρα από τα σύνορα, στους δρόμους του Παρισιού και του Βερολίνου, στα χωριά της απέραντης ρωσικής στέπας, στα παζάρια της Κίνας και της Ιαπωνίας –παντού ορθωνόταν η ίδια στέρεη ανίκητη σιλουέτα, κακοπαθημένη από τη δουλειά και τις γέννες, καταδικασμένη να παλεύει από την ώρα που γεννιόταν μέχρι την ώρα που θα πέθαινε. Και όμως, τραγουδούσε ακόμα. Από αυτά τα δυνατά λαγόνια κάποτε θα ξεπεταγόταν μια φυλή συνειδητών πλασμάτων. Εσύ ήσουν νεκρός, το μέλλον ανήκε σε εκείνους. Μπορούσες όμως να μοιραστείς μαζί τους αυτό το μέλλον κρατώντας ζωντανό το μυαλό σου, όπως εκείνοι κρατούσαν ζωντανό το σώμα τους και μεταδίδοντας το κρυφό αξίωμα ότι δύο και δύο κάνουν τέσσερα.

«Είμαστε νεκροί» είπε.

«Είμαστε νεκροί» επανέλαβε υπάκουα η Τζούλια.

«Είστε νεκροί» είπε μια σκληρή φωνή πίσω τους.

Χωρίστηκαν απότομα. Τα σωθικά του Γουίνστον πάγωσαν. Μπορούσε να διακρίνει το λευκό γύρω από την ίριδα των ματιών της Τζούλια. Το πρόσωπο

της ήταν κάτωχρο. Το κοκκινάδι που είχε απομείνει στα μάγουλά της ξεχώριζε σαν μουτζούρα πάνω στην επιδερμίδα της.

«Είστε νεκροί» επανέλαβε η σκληρή φωνή.

«Ερχεται πίσω από την εικόνα» είπε με κομμένη ανάσα η Τζούλια.

«Ερχεται πίσω από την εικόνα» είπε η φωνή. «Μείνετε ακριβώς εκεί που είστε. Μην κουνηθείτε καθόλου αν δεν σας διατάξουμε».

Ξεκινούσε, επιτέλους ξεκινούσε! Δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα, εκτός από το να μένουν όρθιοι εκεί και να κοιτάζονται στα μάτια. Το να τρέξουν να σωθούν, να φύγουν από το σπίτι προτού να είναι αργά, ούτε καν το σκέφτηκαν. Αδιανόητο να αψηφήσουν τη σκληρή φωνή που έβγαινε από τον τοίχο. Ακούστηκε ένας ξερός ήχος σαν να τραβήχτηκε ένας σύρτης κι ένας πάταγος από γυαλιά που έσπαζαν. Η εικόνα σωριάστηκε στο πάτωμα, αποκαλύπτοντας την τηλεοθόνη που κρυβόταν πίσω της.

«Τώρα μπορούν να μας δουν» είπε η Τζούλια.

«Τώρα μπορούμε να σας δούμε» είπε η φωνή. «Σταθείτε όρθιοι στη μέση του δωματίου. Πλάτη με πλάτη. Τα χέρια πίσω από το κεφάλι χωρίς να αγγίζεστε μεταξύ σας!»

Παρότι δεν αγγίζονταν, ο Γουίνστον είχε την εντύπωση ότι ένιωσε την Τζούλια να τρέμει. Ή μπορεί να ήταν το δικό του σώμα που έτρεμε. Μόλις που συγκρατούσε τα δόντια του να μην χτυπούν μεταξύ τους, τα γόνατά του όμως δεν μπορούσε να τα ελέγξει. Από κάτω, ακούγονταν βαριά βήματα από μπότες, μέσα κι έξω από το σπίτι. Η αυλή έμοιαζε να έχει γεμίσει κόσμος. Κάτι σερνόταν στο πλακόστρωτο. Το τραγούδι της γυναίκας σταμάτησε απότομα. Ακούστηκε ένας μακρόσυρτος θόρυβος από κάτι που κατρακυλούσε. Μπορεί να είχαν κλωστήσει τη λεκάνη της μπουγάδας. Ακολούθησε ένα ανακάτεμα θυμωμένων φωνών που κατέληξαν σε μια κραυγή πόνου.

«Το σπίτι είναι περικυκλωμένο» είπε ο Γουίνστον.

«Το σπίτι είναι περικυκλωμένο» είπε η φωνή.

Άκουσε τα δόντια της Τζούλια να χτυπούν μεταξύ τους. «Νομίζω πως πρέπει να αποχαιρετιστούμε» του είπε.

«Πρέπει να αποχαιρετιστείτε» είπε η φωνή. Και μετά, μια άλλη, εντελώς διαφορετική φωνή, λεπτή, καλλιεργημένη, που έδινε την εντύπωση στον Γουίνστον ότι την είχε ξανακούσει, παρενέβη. «Και με την ευκαιρία, μια και ταιριάζει στην περίπτωση: "Να κερί να σε φωτίσει στο κρεβάτι, να λεπίδα να σου κόψει το κεφάλι!"»

Ένας πάταγος από κάτι που έσπαγε ακούστηκε από τη μεριά του κρεβατιού, πίσω από τον Γουίνστον. Η κορυφή μιας σκάλας είχε περάσει μέσα από τα παράθυρο, παραβιάζοντας το κούφωμά του. Κάποιος σκαρφάλωνε. Ακούστηκε θόρυβος από μπότες που ανέβαιναν τα σκαλιά, και μετά, το δωμάτιο γέμισε συμπαγείς ανθρώπινους όγκους με μαύρες στολές, πεταλωμένες μπότες και κλομπ στα χέρια.

Ο Γουίνστον δεν έτρεμε πια. Ακόμα και τα μάτια του ήταν σχεδόν ακίνητα. Ένα πράγμα μετρούσε μόνο: να μείνεις ακίνητος, να μην κουνηθείς, για να μην τους δώσεις αφορμή να σε χτυπήσουν! Ένας άνδρας με καθαρό σαγόνι πυγμαχού κι ένα στόμα σαν σχισμή σταμάτησε ακριβώς μπροστά του, ζυγιάζοντας σκεπτικός το κλομπ του ανάμεσα στον δείκτη και τον αντίχειρα. Ο Γουίνστον συνάντησε το βλέμμα του. Το αίσθημα της γύμνιας σε συνδυασμό με τα χέρια πίσω από το κεφάλι, με το πρόσωπο και το σώμα του εκτεθειμένα, ήταν κάτι ανυπόφορο. Ο άνδρας έγλειψε με την άκρη μιας άσπρης γλώσσας το σημείο όπου υποτίθεται πως ήταν τα χείλη του και μετά έφυγε. Ακούστηκε κι άλλος πάταγος. Κάποιος είχε πάρει τον γυάλινο χαρτοστάτη από το τραπέζι και τον είχε εκσφενδονίσει στην πέτρα του τζακιού, όπου τώρα κειτόταν σε θρύψαλα.

Το κομμάτι του κοραλλιού, μια μικροσκοπική ροζ πτύχωση σαν ένα ζαχαρωτό μπουμπούκι τριαντάφυλλου σε τούρτα, κύλησε πάνω στο χαλί. *Πόσο μικρό*, σκέφτηκε ο Γουίνστον, *πόσο μικρό ήταν πάντα!* Άκουσε πίσω του τον ήχο μιας γροθιάς και μιας ανάσας που κοβόταν. Σχεδόν ταυτόχρονα, ένιωσε μια τόσο βίαιη κλωτσιά στον αστράγαλό του που παραλίγο να χάσει την ισορροπία του. Ένας από τους άνδρες είχε δώσει μια γροθιά στο στομάχι της Τζούλια, κάνοντάς την να διπλώσει στα δύο. Σπαρταρούσε στο πάτωμα πασχίζοντας να ξαναβρεί την ανάσα της. Ο Γουίνστον δεν τολμούσε να γυρίσει το κεφάλι του ούτε χιλιοστό, υπήρξαν όμως στιγμές που το ασθμαίνον

γυναικείο πρόσωπο βρισκόταν στο οπτικό του πεδίο. Ακόμα και μέσα στον τρόπο του, σχεδόν ένιωθε τον πόνο της σαν δικό του, αυτόν τον θανάσιμο πόνο που δεν ήταν τόσο σημαντικός όσο η προσπάθεια να ανασάνει κανονικά. Ήξερε τι αισθανόταν: αυτόν τον τρομερό, όλο αγωνία πόνο που δεν σε εγκατέλειπε ούτε στιγμή, που όμως δεν τον σκεφτόσουν, γιατί πρώτη σου έγνοια ήταν να ξαναπάρεις ανάσα. Αμέσως, δύο άνδρες την άρπαξαν από τα γόνατα και τους ώμους και την έβγαλαν από το δωμάτιο σαν να κουβαλούσαν ένα σακί. Ο Γουίνστον πρόλαβε να δει το πρόσωπό της γυρισμένο προς τα κάτω, κάτωχρο και συσπασμένο, με τα μάτια κλειστά και με εκείνον τον λεκέ από το κοκκινάδι στα μάγουλα. Κι αυτό ήταν το τελευταίο που είδε από την Τζούλια.

Εξακολουθούσε να είναι όρθιος, ακίνητος σαν πεθαμένος. Κανείς δεν τον είχε χτυπήσει ακόμα. Το κεφάλι του άρχισε να γεμίζει από απρόσκλητες ασήμαντες σκέψεις. Αναρωτήθηκε αν είχαν πιάσει και τον κύριο Τσάρινγκτον. Τι να είχαν κάνει άραγε στη γυναίκα κάτω στην αυλή; Παρατήρησε ότι χρειαζόταν να πάει να ουρήσει επείγοντως, παρότι το είχε κάνει μόλις δύο με τρεις ώρες πριν. Παρατήρησε επίσης ότι το ρολόι στο τζάκι έδειχνε εννέα, δηλαδή είκοσι μία ώρες. Το φως όμως ήταν αρκετά ζωηρό. Δεν θα έπρεπε να έχει αρχίσει να σκοτεινιάζει τέτοια ώρα, βράδυ Αυγούστου; Αναρωτήθηκε μήπως και αυτός και η Τζούλια είχαν κάνει λάθος στην ώρα. Μήπως είχαν παρακοιμηθεί και νόμιζαν ότι ήταν είκοσι και μισή, ενώ στην πραγματικότητα ήταν οκτώ και μισή του επόμενου πρωινού. Δεν συνέχισε όμως τη σκέψη του. Δεν παρουσίαζε κανένα ενδιαφέρον.

Από τον διάδρομο ακούστηκαν διαφορετικά, πιο ελαφριά βήματα. Ο κύριος Τσάρινγκτον μπήκε στο δωμάτιο. Η στάση των μαυροφορεμένων ανδρών έδειξε ξαφνικά πιο μαζεμένη. Υπήρχε όμως και κάτι διαφορετικό στην εμφάνιση του κυρίου Τσάρινγκτον. Το βλέμμα του έπεσε στα θρύψαλα του γυάλινου χαρτοστάτη.

«Μαζέψτε τα κομμάτια» διέταξε κοφτά.

Ένας άνδρας έσκυψε να εκτελέσει τη διαταγή. Η προφορά της λαϊκής τάξης είχε εξαφανιστεί από τη φωνή του κυρίου Τσάρινγκτον. Ο Γουίνστον συνειδητοποίησε μόλις τίνος τη φωνή είχε ακούσει στιγμές πριν μέσα από την

τηλεοθόνη. Ο κύριος Τσάρινγκτον φορούσε ακόμα το παλιό βελούδινο σακάκι του, όμως τα σχεδόν άσπρα μαλλιά του ήταν μαύρα τώρα. Ούτε τα γυαλιά του φορούσε. Έριξε μόνο μια κοφτή ματιά στον Γουίνστον, σαν να πιστοποιούσε την ταυτότητά του, και μετά τον αγνόησε. Τον αναγνώριζε κανείς ακόμα, όμως δεν ήταν πλέον ο ίδιος άνθρωπος. Τώρα, το σώμα του ήταν ευθυτενές και πιο γεμάτο. Το πρόσωπό του είχε υποστεί ελάχιστες αλλαγές, παρ' όλα αυτά έδειχνε εντελώς μεταμορφωμένο. Τα μαύρα φρύδια ήταν λιγότερο πυκνά, οι ρυτίδες είχαν σβήσει, όλο το περίγραμμα του προσώπου έδειχνε διαφορετικό. Ακόμα και η μύτη έδειχνε πιο μαζεμένη. Ήταν το γεμάτο ενέργεια, ψυχρό πρόσωπο ενός άνδρα γύρω στα τριάντα πέντε. Ο Γουίνστον συνειδητοποίησε ότι για πρώτη φορά στη ζωή του κοιτούσε κατάματα, εν γνώσει του, ένα μέλος της Αστυνομίας της Σκέψης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΕΝ ΗΞΕΡΕ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΤΑΝ. ΠΡΟΦΑΝΩΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΑΠΗΣ, ΑΝ ΚΑΙ ΔΕΝ μπορούσε να είναι σίγουρος. Το κελί ήταν ψηλοτάβανο, χωρίς παράθυρα, με τοίχους από αστραφτερή άσπρη πορσελάνη. Κρυφές λάμπες το πλημμύριζαν ένα ψυχρό φως, ενώ ακουγόταν αδιάκοπα ένα βουητό, προφανώς από τον εξαερισμό. Ένας πάγκος ή ράφι, με φάρδος τόσο όσο να καθίσεις μόλις και με το ζόρι, διέτρεχε τους τοίχους και διακοπτόταν μόνο στο σημείο της πόρτας. Στο βάθος, απέναντι από την πόρτα, βρισκόταν μια λεκάνη χωρίς ξύλινο σκέπασμα. Υπήρχαν τέσσερις τηλεοθόνες, από μία σε κάθε τοίχο.

Ένωθε έναν βουβό πόνο στην κοιλιά του, έναν πόνο που είχε ξεκινήσει από την ώρα που τον είχαν πετάξει σαν μπόγο στο κλειστό φορηγάκι για να τον μεταφέρουν. Ένωθε και πείνα, μια νοσηρή πείνα που του κατέτρωγε τα σωθικά. Μπορεί να είχαν περάσει είκοσι τέσσερις ώρες, μπορεί και τριάντα έξι από την τελευταία φορά που είχε φάει. Κι ακόμα δεν ήξερε, και πιθανώς δεν θα μάθαινε ποτέ, αν ήταν πρωί ή βράδυ όταν τον συνέλαβαν. Από την ώρα της σύλληψής του και μετά, δεν του είχαν δώσει φαγητό.

Καθόταν όσο μπορούσε πιο ακίνητος στον στενό πάγκο, με τα χέρια σταυρωμένα στα γόνατα. Είχε ήδη μάθει να κάθεται ακίνητος. Αν έκανες αιφνίδιες κινήσεις, σου έβαζαν τις φωνές από τις τηλεοθόνες. Η λαχτάρα όμως για φαγητό όλο και δυνάμωνε μέσα του. Αυτό που ήθελε περισσότερο ήταν ένα κομμάτι ψωμί. Θυμόταν αμυδρά ότι είχε λίγα ψίχουλα στην τσέπη της

στολής του. Μπορεί και να ήταν ακόμα εκεί μέσα –έτσι πίστευε, γιατί κάποιες στιγμές ένιωθε κάτι να του γαργαλάει το πόδι. Στο τέλος, ο πειρασμός να το ανακαλύψει υπερίσχυσε του φόβου του.

«Σμιθ!» κραύγασε μια φωνή από την τηλεοθόνη. «6079 Σμιθ! Έξω τα χέρια από τις τσέπες μέσα στα κελιά!»

Κάθισε ξανά ακίνητος, με τα χέρια σταυρωμένα στα γόνατα. Προτού τον φέρουν σε αυτό το κελί, τον είχαν πάει σε ένα άλλο μέρος που μάλλον ήταν κανονική φυλακή ή κρατητήριο που χρησιμοποιούσαν οι περίπολοι. Δεν ήξερε πόσο έμεινε εκεί, πάντως θα ήταν για κάποιες ώρες. Χωρίς ρολόγια και το φως του ήλιου, ήταν δύσκολο να υπολογίσεις τον χρόνο. Εκείνο το μέρος ήταν θορυβώδες και γεμάτο δυσωδία. Τον είχαν βάλει σε ένα κελί ίδιο με αυτό που βρισκόταν τώρα, αλλά θεοβρόμικο και πάντα ασφυκτικά γεμάτο κόσμο, δέκα ή δεκαπέντε άτομα μαζί. Στην πλειοψηφία τους ήταν κοινοί εγκληματίες, υπήρχαν όμως και λίγοι πολιτικοί κρατούμενοι ανάμεσά τους. Ο Γουίνστον είχε καθίσει αμίλητος, με την πλάτη στον τοίχο, στριμωγμένος ανάμεσα σε βρόμικα κορμιά, τόσο απορροφημένος από τον φόβο και τον πόνο στην κοιλιά του, ώστε να μην ενδιαφέρεται για τον περίγυρο. Παρόλα αυτά δεν μπόρεσε να μην παρατηρήσει την τεράστια διαφορά στη στάση των κρατουμένων του Κόμματος και των υπολοίπων. Οι κρατούμενοι του Κόμματος ήταν πάντα τρομοκρατημένοι και βουβοί, όμως οι κοινοί εγκληματίες έδειχναν να μη δίνουν δεκάρα για τίποτα και για κανέναν. Φώναζαν προσβλητικά στους φρουρούς, αντιστέκονταν δυναμικά όταν τους έκαναν κατάσχεση στα υπάρχοντα, χάραζαν προστυχόλογα στο πάτωμα, έτρωγαν λαθραία φαγητό που έβγαζαν από μυστηριώδεις κρυψώνες στα ρούχα τους, έως και αντιμιλούσαν στη φωνή που έβγαινε από την τηλεοθόνη όταν επιχειρούσε να τους επαναφέρει στην τάξη. Από την άλλη, κάποιοι από αυτούς έμοιαζαν να έχουν καλές σχέσεις με τους φύλακες, τους φώναζαν με υποκοριστικά και προσπαθούσαν με καλοπιάσματα να τους περάσουν τσιγάρα από το παραθυράκι της πόρτας. Αλλά και οι φύλακες μεταχειρίζονταν τους κοινούς εγκληματίες με κάποια ανοχή, ακόμα κι όταν έπρεπε να τους φερθούν σκληρά. Γινόταν πολύς λόγος για τα στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας, στα οποία υπολόγιζαν να σταλούν οι περισσότεροι κρατούμενοι. Ο Γουίνστον συμπέρανε ότι δεν ήταν

άσχημα στα στρατόπεδα, αρκεί να είχες καλές γνωριμίες και να ήξερες τα κόλπα. Βασίλευε η δωροδοκία, η ευνοιοκρατία και κομπίνες κάθε είδους, ομοφυλοφιλία, πορνεία, ακόμα και παράνομο αλκοόλ από απόσταγμα πατάτας. Οι θέσεις εμπιστοσύνης προορίζονταν μόνο για τους κοινούς εγκληματίες, και ιδιαίτερα τους μαφιόζους και τους δολοφόνους, που αποτελούσαν ένα είδος αριστοκρατίας. Όλα τα χαμαλίκια τα έκαναν οι πολιτικοί κρατούμενοι.

Υπήρχε ένα αδιάκοπο πήγαινε έλα κρατουμένων κάθε είδους: έμποροι ναρκωτικών, κλέφτες, ληστές, μαυραγορίτες, αλκοολικοί, πόρνες. Κάποιοι από τους αλκοολικούς ήταν τόσο βίαιοι που οι υπόλοιποι κρατούμενοι έπρεπε να ενώσουν τις δυνάμεις τους για να τους αντιμετωπίσουν. Μια πελώρια γυναίκα, ένα ανθρώπινο ράκος γύρω στα εξήντα, με μεγάλα στήθια που χοροπηδούσαν και πυκνές τούφες άσπρα μαλλιά ανάκατα από την πάλη, ήρθε στο κελί κλωτσώντας και φωνάζοντας στους τέσσερις φύλακες, που ο καθένας τους την κρατούσε από ένα άκρο. Της έβγαλαν τις μπότες καθώς η γυναίκα προσπαθούσε να τους κλωτσήσει και την πέταξαν στον πάγκο. Προσγειώθηκε στην αγκαλιά του Γουίνστον, που ένιωσε τα κόκκαλα των μηρών του παραλίγο να τσακίσουν από το βάρος. Η γυναίκα ανασηκώθηκε και ούρλιαξε ξοπίσω τους: «Παλιομπάσταρδοι!» Τότε πρόσεξε ότι καθόταν κάπου ανώμαλα και γλίστρησε από τα γόνατα του Γουίνστον πάνω στον πάγκο.

«Σχώρα με, πουλάκι μου» του είπε. «Δε θα καθόμουν πάνω σου, αυτοί οι σκατιάρηδες φταίνε! Σάμπως λογάνε πώς να φερθούν σε μια κυρία;» Σώπασε, χτύπησε ελαφρά το στήθος της και ρεύτηκε. «Σχώρα με, δεν είμαι πολύ στα καλά μου» είπε.

Έσκυψε μπροστά κι έβγαλε τα άντερά της στο πάτωμα.

«Ξαλάφρωσα» είπε γέρνοντας πίσω με κλειστά μάτια. «Μη το κρατάς μέσα σου, έτσι λέω εγώ. Να το βγάζεις όσο είναι φρέσκο στο στομάχι σου».

Αναζωογονημένη στράφηκε κι έριξε άλλη μια ματιά στον Γουίνστον, που σαν να της καλάρεσε. Έβαλε το πελώριο μπράτσο της γύρω από τον ώμο του

και τον τράβηξε επάνω της αποπνέοντας μπόχα εμετού και μπύρας στο πρόσωπό του.

«Πώς είναι το ονοματάκι σου, χρυσό μου;» ρώτησε.

«Σμιθ» είπε ο Γουίνστον.

«Σμιθ;» έκανε η γυναίκα. «Ωραίο αστείο. Κι εμένα Σμιθ με λένε. Για δεξ!» πρόσθεσε γεμάτη συναίσθημα. «Θα μπορούσα να είμαι μητέρα σου!»

Θα μπορούσε, σκέφτηκε ο Γουίνστον, να είναι η μητέρα του. Είχε την ίδια ηλικία, την ίδια κοψιά, και πιθανόν μετά από είκοσι χρόνια σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας οι άνθρωποι να άλλαζαν.

Κανείς άλλος δεν του είχε μιλήσει. Οι κοινοί εγκληματίες αγνοούσαν σχεδόν πάντα τους κρατούμενους του Κόμματος. "Πολυτίποτα" τους αποκαλούσαν με αδιαφορία και περιφρόνηση. Οι κρατούμενοι του Κόμματος ήταν πολύ τρομοκρατημένοι για να μιλήσουν στον οποιονδήποτε, και πολύ περισσότερο για να μιλήσουν μεταξύ τους. Μια φορά μόνο δύο γυναίκες κρατούμενες του Κόμματος βρέθηκαν στριμωγμένες δίπλα δίπλα, και ο Γουίνστον άρπαξε στον αέρα πάνω από την οχλαγωγία λίγες βιαστικά ψιθυρισμένες λέξεις, και ιδίως μια αναφορά σε κάτι που αποκαλούσαν "δωμάτιο εκατόν ένα", που δεν κατάλαβε τι ήταν.

Ίσως και να είχαν περάσει δύο με τρεις ώρες από τότε που τον μετέφεραν σε αυτό το κελί. Ο βουβός πόνος στην κοιλιά του είχε γίνει μόνιμος σύντροφος. Άλλοτε καλύτερευε και άλλοτε χειροτέρευε, και οι σκέψεις του επεκτείνονταν ή συρρικνώνονταν ανάλογα. Όταν ο πόνος χειροτέρευε, το μόνο που απασχολούσε τις σκέψεις του Γουίνστον ήταν ο ίδιος ο πόνος και το φαγητό. Όταν καλύτερευε, τότε τον έπιανε πανικός. Υπήρχαν στιγμές που προέβλεπε τα πράγματα που θα του συνέβαιναν με τέτοια ακρίβεια που η καρδιά του χτυπούσε ξέφρενα και η αναπνοή του κοβόταν. Ένωθε το δυνατό χτύπημα των κλομπ στους ώμους του και τις πεταλωμένες μπότες στα καλάμια του. Έβλεπε τον εαυτό του να σέρνεται στο πάτωμα και να ικετεύει για έλεος μέσα από τα σπασμένα του δόντια. Μόλις και μετά βίας σκεφτόταν τη Τζούλια. Δεν μπορούσε να σταθεροποιήσει τη σκέψη του πάνω της. Την αγαπούσε και δεν θα την πρόδιδε, αλλά αυτό δεν ήταν παρά ένα γεγονός που γνώριζε σαν τους

κανόνες της αριθμητικής. Αυτή την αγάπη όμως δεν μπορούσε να τη νιώσει τώρα και μόλις που αναρωτιόταν τι να της συνέβαινε. Πιο συχνά σκεφτόταν τον Ο' Μπράιεν με αναπτερωμένη ελπίδα. Ο Ο' Μπράιεν ίσως γνώριζε ότι τον είχαν συλλάβει. Η Αδελφότητα, του είχε πει, δεν επιχειρούσε ποτέ να σώσει τα μέλη της. Υπήρχε όμως η λεπίδα του ξυρίσματος. Θα του έστελναν μια λεπίδα αν μπορούσαν. Ίσως να μεσολαβούσαν πέντε δευτερόλεπτα μέχρι να ορμήσει ο φρουρός στο κελί του. Η λεπίδα θα δάγκωνε τη σάρκα του με μια καυτή ψυχρότητα, και τα δάχτυλα που θα την κρατούσαν θα κόβονταν μέχρι το κόκκαλο. Όλα αυτά τα ένιωθε στο αδύναμο σώμα του, που ζάρωνε τρέμοντας μπροστά στον παραμικρό πόνο. Ακόμα κι αν είχε την ευκαιρία, δεν ήταν σίγουρος ότι θα χρησιμοποιούσε τη λεπίδα. Ήταν πιο φυσικό να ζεις στιγμή τη στιγμή, να δέχεσαι δέκα λεπτά ζωής ακόμα, κι ας ήσουν βέβαιος ότι μετά σε περίμεναν τα βασανιστήρια.

Ήταν φορές που προσπαθούσε να μετρήσει τα πορσελάνινα πλακάκια στους τοίχους του κελιού. Θα έπρεπε να είναι εύκολο, όμως πάντα έχανε τον λογαριασμό στο ένα ή στο άλλο σημείο. Πιο συχνά αναρωτιόταν πού βρισκόταν και τι ώρα της ημέρας ήταν. Κάποια στιγμή ένιωθε σίγουρος ότι έξω ήταν μέρα μεσημέρι, και την επόμενη στιγμή ήταν εξίσου σίγουρος ότι έξω ήταν πίσσα σκοτάδι. Ενστικτωδώς ήξερε ότι σε αυτό το μέρος τα φώτα έμεναν πάντα αναμμένα. Ήταν το μέρος όπου δεν υπήρχε σκοτάδι. Τώρα καταλάβαινε γιατί ο Ο' Μπράιεν είχε δείξει να αναγνωρίζει τον υπαιτιγμό. Στο Υπουργείο Αγάπης δεν υπήρχαν παράθυρα. Το κελί του μπορεί να βρισκόταν στην καρδιά του κτιρίου, μπορεί και στην εξωτερική πλευρά του, μπορεί να βρισκόταν δέκα πατώματα κάτω από τη γη, μπορεί και τριάντα πάνω από αυτήν. Μεταφερόταν νοερά από το ένα σημείο στο άλλο και προσπαθούσε να προσδιορίσει με τις αισθήσεις του αν βρισκόταν ψηλά στον αέρα ή θαμμένος στα κατάβαθα.

Απ' έξω ακούστηκαν βήματα από μπότες. Η ασάλινη πόρτα άνοιξε με έναν μεταλλικό ήχο. Ένας νεαρός αξιωματικός, κομψός μέσα στη μαύρη στολή του από καλογουαλισμένο δέρμα, με ένα πρόσωπο που τα χλομά άκαμπτα χαρακτηριστικά του το έκαναν να μοιάζει με μάσκα, πέρασε βιαστικός την πόρτα. Έκανε νόημα στους φρουρούς απ' έξω να φέρουν μέσα τον

κρατούμενο που συνόδευαν. Ο ποιητής Άμπλφορθ μπήκε με σερνάμενα βήματα. Η πόρτα έκλεισε με τον ίδιο μεταλλικό ήχο.

Ο Άμπλφορθ έκανε μια δυο αβέβαιες κινήσεις αριστερά δεξιά, σαν να έψαχνε να βρει μια άλλη πόρτα για να φύγει, και μετά άρχισε να βηματίζει πάνω κάτω στο κελί. Ακόμη δεν είχε προσέξει τον Γουίνστον. Τα φουρτουνιασμένα του μάτια ατένιζαν τον τοίχο ένα μέτρο περίπου πάνω από το κεφάλι του Γουίνστον. Δεν φορούσε παπούτσια. Μεγάλα, βρόμικα δάχτυλα ξεπρόβαλλαν από τις τρύπιες κάλτσες του. Είχε μέρες να ξυρισθεί. Μια πυκνή γενειάδα κάλυπτε το πρόσωπό του μέχρι τα ζυγωματικά και του έδινε όψη κακούργου που δεν ταίριαζε στο φιλόλιγνο σκαρί του και τις νευρόσπαστες κινήσεις του.

Ο Γουίνστον μισοξύπνησε από τον λήθαργό του. Έπρεπε να μιλήσει στον Άμπλφορθ, κι ας ρίσκαρε να του βάλουν τις φωνές από την τηλεθόνη. Ίσως ο Άμπλφορθ να ήταν αυτός που του έφερνε τη λεπίδα εκ μέρους της Αδελφότητας.

«Άμπλφορθ!» του είπε.

Καμία φωνή δεν ακούστηκε από την τηλεθόνη. Ο Άμπλφορθ έμεινε ακίνητος, λίγο ξαφνιασμένος. Τα μάτια του εστίασαν αργά πάνω στον Γουίνστον.

«Α, Σμιθ!» είπε. «Κι εσύ εδώ;»

«Γιατί σε έφεραν εδώ;»

«Να σου πω την αλήθεια...» Κάθισε αδέξια στον πάγκο απέναντι από τον Γουίνστον. «Μόνο ένα έγκλημα υπάρχει, έτσι δεν είναι;» ρώτησε.

«Και το διέπραξες;»

«Προφανώς».

Έβαλε το χέρι του στο μέτωπο και πίεσε για λίγο τους κροτάφους του, σαν να προσπαθούσε να θυμηθεί κάτι.

«Αυτά τα πράγματα συμβαίνουν» ξεκίνησε αόριστα. «Κατάφερα να θυμηθώ τη στιγμή. Αναμφίβολα ήταν απερισκεψία. Ετοιμάζαμε την τελική έκδοση των ποιημάτων του Κίπλινγκ. Άφησα τη λέξη "Θεός" να παραμείνει στο

τέλος ενός στίχου. Δεν μπορούσα να το αποφύγω!» πρόσθεσε αγανακτισμένος σχεδόν, σηκώνοντας το κεφάλι για να κοιτάξει τον Γουίνστον. «Δεν μπορούσα να αλλάξω τον στίχο. Η ρίμα ήταν η λέξη “στερεός”. Πόσες ρίμες υπάρχουν που να ταιριάζουν; Για μέρες έσπαγα το κεφάλι μου. Δεν υπήρχε άλλη ρίμα».

Η έκφραση του προσώπου του άλλαξε. Η ενόχληση είχε χαθεί, και τώρα έδειχνε σχεδόν ευχαριστημένος. Κάτι σαν πνευματική ζέση, η χαρά του σχολαστικού που ανακαλύπτει κάποια άχρηστη πληροφορία, έλαμψε μέσα από τη βρόμικη πυκνή γενειάδα.

«Σου πέρασε ποτέ από το μυαλό» είπε «ότι ολόκληρη η ιστορία της αγγλικής γλώσσας έχει καθοριστεί από το γεγονός ότι στερείται ρίμας;»

Όχι, αυτή η συγκεκριμένη σκέψη δεν είχε περάσει ποτέ από το μυαλό του Γουίνστον. Ούτε καν σκέφτηκε ότι είχε κάποια σημασία ή ενδιαφέρον κάτω από τις παρούσες συνθήκες.

«Ξέρεις τι ώρα είναι;» ρώτησε.

Ο Άμπλφορθ ξαφνιάστηκε ξανά. «Ούτε που το σκέφτηκα. Με συνέλαβαν..., θα είναι τώρα δυο μέρες, ίσως και τρεις». Το βλέμμα του διέτρεξε τους τοίχους σαν να περίμενε να βρει ένα παράθυρο κάπου εκεί. «Δεν έχει διαφορά αν είναι μέρα ή νύχτα σ' αυτό εδώ το μέρος. Δεν βλέπω πώς μπορεί κάποιος να υπολογίσει τον χρόνο».

Κουβέντιασαν ασυνάρτητα για λίγο και μετά, χωρίς προφανή λόγο, μια φωνή από την τηλεθόνη τούς διέταξε να σωπάσουν. Ο Γουίνστον κάθισε ήσυχος, με τα χέρια σταυρωμένα. Ο Άμπλφορθ, αρκετά μεγαλόσωμος για να βολευτεί στον στενό πάγκο, στριφογύριζε αριστερά δεξιά πλέκοντας άτονα τα χέρια πότε στο ένα γόνατο πότε στο άλλο. Η τηλεθόνη τού έβαλε τις φωνές να πάψει να κινείται. Η ώρα περνούσε. Είκοσι λεπτά, μία ώρα –πολύ δύσκολο να ξέρεις. Ακούστηκαν ξανά βήματα από μπότες. Τα σωθικά του Γουίνστον συσπάστηκαν. Σύντομα, πολύ σύντομα, ίσως και τώρα, τα βαριά βήματα από τις μπότες θα σήμαιναν ότι είχε έρθει η σειρά του.

Η πόρτα άνοιξε. Ο νεαρός αξιωματικός με την παγωμένη έκφραση μπήκε στο κελί. Με μια κοφτή κίνηση του χεριού έδειξε τον Άμπλφορθ.

«Δωμάτιο 101» είπε.

Ο Άμπλφορθ βγήκε με αδέξια βήματα ανάμεσα στους φρουρούς, με κάποια ανησυχία στο πρόσωπό του, χωρίς όμως να έχει καταλάβει τι συνέβαινε.

Φάνηκε να έχει περάσει αρκετή ώρα. Ο πόνος στην κοιλιά του Γουίνστον αναζωπυρώθηκε. Οι σκέψεις του γυρνούσαν ξανά και ξανά στα ίδια, σαν το μπαλάκι που πέφτει ξανά και ξανά στις ίδιες τρύπες. Τον απασχολούσαν μόνο έξι σκέψεις: ο πόνος στην κοιλιά του, ένα κομμάτι ψωμί, το αίμα και τα ουρλιαχτά, ο Ο' Μπράιεν, η Τζούλια, η λεπίδα. Άλλος ένας σπασμός στα σωθικά του, οι βαριές μπότες πλησίαζαν. Καθώς η πόρτα άνοιξε, το ρεύμα του αέρα έφερε μέσα μια δυνατή οσμή παγωμένου ιδρώτα. Ο Πάρσονς μπήκε στο κελί. Φορούσε χακί σορτ και ένα κοντομάνικο μπλουζάκι με γιακά.

Αυτή τη φορά, ο Γουίνστον ξαφνιάστηκε τόσο που ξεχάστηκε.

«Εσύ εδώ;» είπε.

Ο Πάρσονς τού έριξε ένα βλέμμα που δεν έδειχνε ούτε ενδιαφέρον ούτε έκπληξη παρά μόνο δυστυχία. Άρχισε να βηματίζει πηδηχτά πάνω κάτω, ανίκανος προφανώς να μείνει ήσυχος. Κάθε φορά που ίσιωνε τα παχουλά του γόνατα, ήταν ολοφάνερο ότι έτρεμαν. Τα μάτια του κοιτούσαν ορθάνοιχτα, επίμονα, σαν να μην μπορούσε να πάρει το βλέμμα του από κάτι κάπου εκεί κοντά.

«Γιατί σε έφεραν εδώ;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Για έγκλημα σκέψης!» είπε ο Πάρσονς κλαψουρίζοντας σχεδόν. Ο τόνος της φωνής του φανέρωνε άμεσα μια πλήρη αποδοχή της ενοχής του και κάτι σαν απίστευτο τρόμο για το ότι μια τέτοια κατηγορία απευθυνόταν στο άτομό του. Σταμάτησε απέναντι από τον Γουίνστον και άρχισε να μιλάει ανυπόμονα: «Δεν πιστεύεις να με σκοτώσουν, παλιόφιλε, έτσι δεν είναι; Δεν σε σκοτώνουν αν δεν έχεις κάνει κάτι στ' αλήθεια –σκέψεις ήταν μόνο, πώς να τις αποφύγεις; Το ξέρω πως είναι σωστοί όταν σε δικάζουν. Α! Τους έχω εμπιστοσύνη σ' αυτό! Τον ξέρουν τον φάκελό μου, έτσι δεν είναι; Εσύ ξέρεις τι τύπος είμαι. Για το είδος μου, δεν είμαι κακός. Όχι έξυπνος φυσικά, αλλά πρόθυμος. Προσπάθησα να βάλω τα δυνατά μου για το Κόμμα, έτσι δεν είναι; Θα τη βγάλω καθαρή με

πέντε χρόνια, τι λες κι εσύ; Ή μήπως δέκα; Κάποιος σαν εμένα μπορεί να φανεί αρκετά χρήσιμος σε ένα στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας. Δεν θα με σκοτώσουν γιατί μια φορά και μόνο ξέφυγα από τον σωστό δρόμο, έτσι δεν είναι;»

«Είσαι ένοχος;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Και βέβαια είμαι ένοχος!» φώναξε ο Πάρσονς ριχνοντας μια δουλική ματιά κατά την τηλεοθόνη. «Πιστεύεις πως το Κόμμα θα μπορούσε να συλλάβει έναν αθώο;» Το βατραχίσιο του πρόσωπο ηρέμησε και πήρε μια έκφραση φαρισαϊσμού. «Το έγκλημα της σκέψης είναι κάτι φρικτό, παλιόφιλε» είπε ηθικολογώντας. «Είναι ύπουλο. Μπορεί να σε αρπάξει στα νύχια του χωρίς καν να το καταλάβεις. Ξέρεις πώς άρπαξε εμένα στα νύχια του; Στον ύπνο μου! Ναι, ακριβώς έτσι. Εγώ προσπαθούσα να κάνω ό,τι καλύτερο μπορούσα στη δουλειά μου –ούτε που ήξερα πως είχα κακές σκέψεις στο μυαλό μου. Και τότε, άρχισα να μιλάω στον ύπνο μου. Ξέρεις τι με άκουσαν να λέω;» Χαμήλωσε τον τόνο της φωνής του, σαν κάποιος που για ιατρικούς λόγους είναι υποχρεωμένος να πει κάτι άσεμνο. «“Κάτω ο Μεγάλος Αδελφός!” Ναι, το είπα! Μάλλον το είπα ξανά και ξανά. Μεταξύ μας, παλιόφιλε, χαίρομαι που με έπιασαν προτού προχωρήσει το κακό. Ξέρεις τι θα τους πω όταν θα εμφανιστώ στο δικαστήριο; “Σας ευχαριστώ”. Αυτό θα πω. “Σας ευχαριστώ που με σώσατε προτού να είναι αργά”».

«Ποιος σε κατάδωσε;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Η κορούλα μου» είπε ο Πάρσονς με μια θλιμμένη περηφάνια. «Κρυφάκουγε από την κλειδαρότρυπα. Άκουσε τι έλεγα και την επόμενη μέρα πήγε τρέχοντας να ειδοποιήσει την περίπολο. Είδες εξυπνάδα για πιτσιρίκι επτά χρονών; Δεν της κρατάω κακία. Και μάλιστα, είμαι περήφανος γι' αυτήν. Τουλάχιστον, δείχνει πως τη μεγάλωσα σωστά».

Έκανε μερικά ακόμα τινάγματα βηματίζοντας πάνω κάτω ενώ παράλληλα έριχνε ένα βλέμμα όλο λαχτάρα προς τη λεκάνη της τουαλέτας. Έπειτα, με μια ξαφνική κίνηση, κατέβασε το σορτ του.

«Σχώρα με, παλιόφιλε» είπε. «Δεν αντέχω άλλο. Είναι από την αναμονή».

Προσγείωσε τα τεράστια οπίσθιά του στη λεκάνη. Ο Γουίνστον κάλυψε το πρόσωπό του με τα χέρια.

«Σμιθ!» ούρλιαξε η φωνή από την τηλεοθόνη. «6079 Σμιθ! Βγάλε τα χέρια από το πρόσωπο. Απαγορεύεται να καλύπτεις το πρόσωπό σου μέσα στο κελί».

Ο Γουίνστον τράβηξε τα χέρια από το πρόσωπό του. Ο Πάρσονς χρησιμοποίησε τη λεκάνη με θόρυβο και για πολλή ώρα. Μετά, διαπιστώθηκε ότι το καζανάκι ήταν ελαττωματικό, και το κελί έζεχνε για ώρες.

Ο Πάρσονς μεταφέρθηκε αλλού. Κι άλλοι κρατούμενοι έρχονταν κι έφευγαν με μυστήριο τρόπο. Μια γυναίκα τη διέταξαν να σταλεί στο “Δωμάτιο 101”, και όπως παρατήρησε ο Γουίνστον, έδειξε να ζαρώνει και να αλλάζει χρώμα όταν το άκουσε.

Ήρθε μια στιγμή που, αν ήταν πρωί όταν τον έφεραν στο κελί, τώρα θα ήταν απόγευμα. Ή αν τον είχαν φέρει απόγευμα, τώρα θα ήταν μεσάνυχτα. Στο κελί ήταν έξι κρατούμενοι, άνδρες και γυναίκες. Όλοι κάθονταν ακίνητοι, Απέναντι από τον Γουίνστον καθόταν ένας άνδρας χωρίς πηγούνι, όλος δόντια, ίδιος με ένα μεγάλο άκακο τρωκτικό. Τα παχιά διάσπικτα μάγουλά του ήταν τόσο φουσκωμένα που σε έκαναν να πιστεύεις ότι εκεί μέσα έκρυβε μικρές ποσότητες τροφής. Τα ξεπλυμένα γκρίζα του μάτια πήγαιναν φευγαλέα από το ένα πρόσωπο στο άλλο και στρέφονταν γρήγορα σε διαφορετική κατεύθυνση όταν συναντούσαν κάποιο βλέμμα.

Η πόρτα άνοιξε κι έφεραν άλλον έναν κρατούμενο του οποίου η εμφάνιση έκανε τον Γουίνστον να ανατριχιάσει για μια στιγμή. Ήταν ένας άνδρας με συνηθισμένο πρόσωπο, άθλιος στην εμφάνιση, που ίσως κάποτε είχε υπάρξει μηχανικός ή τεχνικός. Αυτό που σε τρόμαζε όμως επάνω του ήταν η ισχνότητα του προσώπου του. Έμοιαζε με νεκροκεφαλή. Ήταν τόσο αδυνατισμένος που το στόμα και τα μάτια του πρόβαλλαν δυσανάλογα μεγάλα, ενώ το βλέμμα του έδειχνε γεμάτο από ασίγαστο μίσος για κάποιον ή για κάτι.

Ο άνδρας κάθισε στον πάγκο, σε μικρή απόσταση από τον Γουίνστον. Παρότι δεν τον κοίταξε ξανά, το βασανισμένο, όμοιο με νεκροκεφαλή,

πρόσωπό του είχε μείνει τόσο ζωντανό στη μνήμη του Γουίνστον, ώστε ήταν σαν να το έβλεπε μπροστά του. Ξαφνικά, συνειδητοποίησε τι έφταιγε. Ο άνδρας λιμοκτονούσε. Η ίδια σκέψη φάνηκε να πέρασε ταυτόχρονα από το μυαλό όλων όσων βρίσκονταν στο κελί. Μια μικρή αναταραχή διέτρεξε τον πάγκο. Τα μάτια του άνδρα χωρίς πηγούνι έπεφταν διαρκώς πάνω στο αποστεωμένο πρόσωπο, μετά αποσύρονταν ένοχα, μετά εστίαζαν ξανά εκεί σαν να τα τραβούσε ένα ακατανίκητο θέαμα. Ο άνδρας χωρίς πηγούνι άρχισε να κουνιέται ανήσυχια στη θέση του. Τελικά σηκώθηκε, διέσχισε με αβέβαια βήματα το κελί, έφαξε τις τσέπες της στολής του και με ντροπιασμένο ύφος, έτεινε στον αποστεωμένο άνθρωπο ένα βρόμικο κομμάτι ψωμί.

Από την τηλεθόνη ακούστηκε ένα εξοργισμένο, εκκωφαντικό μουγκρητό. Ο άνδρας χωρίς πηγούνι αναπήδησε τρομαγμένος. Ο άλλος με το σκελετωμένο πρόσωπο έβαλε γρήγορα τα χέρια του πίσω από την πλάτη, σαν να ήθελε να δείξει σε όλον τον κόσμο ότι είχε αρνηθεί το δώρο.

«Μπάμστεντ!» βρυχήθηκε η φωνή. «2713 Μπάμστεντ Τζ! Πέτα το ψωμί!»

Ο άνδρας χωρίς πηγούνι πέταξε το ψωμί στο πάτωμα.

«Μείνε εκεί που είσαι» είπε η φωνή. «Το πρόσωπο προς την πόρτα. Μην κουνηθείς!»

Ο άνδρας χωρίς πηγούνι υπάκουσε. Τα παχιά φουσκωμένα του μάγουλα έτρεμαν ανεξέλεγκτα. Η πόρτα άνοιξε με έναν μεταλλικό κρότο. Ο νεαρός αξιωματικός μπήκε και στάθηκε παράμερα. Πίσω του φάνηκε ένας κοντόχοντρος φύλακας με πελώρια χέρια και φαρδιούς ώμους. Στάθηκε απέναντι από τον άνδρα χωρίς πηγούνι και μετά, υπακούοντας σε ένα νεύμα του αξιωματικού, πήρε φόρα και με όλη του τη δύναμη κατάφερε ένα τρομακτικό χτύπημα στο στόμα του δύστυχου ανθρώπου. Ήταν τόσο δυνατό το χτύπημα που σχεδόν τον έριξε κάτω. Το σώμα του τινάχτηκε και χτύπησε στη λεκάνη της τουαλέτας. Για μια στιγμή απόμεινε μαρμαρωμένος, ενώ σκούρο αίμα έτρεχε από τη μύτη και το στόμα του. Κάτι σαν αδύναμο κλαψούρισμα ή τσιρίδα τού ξέφυγε μάλλον άθελά του. Μετά, γύρισε το σώμα του, στηρίχτηκε στα χέρια και τα γόνατα και σηκώθηκε παραπατώντας. Από το στόμα του, τα

δύο μισά ενός σπασμένου δοντιού έπεσαν και κύλησαν στο πάτωμα μέσα σε ένα ρυάκι από αίμα και σάλιο.

Οι κρατούμενοι κάθονταν ολότελα ακίνητοι, με τα χέρια σταυρωμένα στα γόνατά τους. Ο άνδρας χωρίς πηγούνι σωριάστηκε στη θέση του στον πάγκο. Η μία πλευρά του προσώπου του είχε πάρει ένα σκούρο χρώμα. Το στόμα του είχε πρηστεί κι έμοιαζε με μια άμορφη βυσσινί μάζα με μια μαύρη τρύπα στη μέση. Κάθε τόσο, λίγες σταγόνες αίμα έσταζαν στη στολή του. Τα γκρίζα μάτια του συνέχιζαν να πηγαινοέρχονται στα πρόσωπα των συγκρατουμένων του ακόμα πιο ένοχα, σαν να ήθελε να ανακαλύψει πόσο τον περιφρονούσαν για την ταπείνωση που είχε υποστεί.

Η πόρτα άνοιξε. Με μια σύντομη κίνηση, ο αξιωματικός έδειξε τον αποστεωμένο άνθρωπο.

«Δωμάτιο 101» είπε.

Ο Γουίνστον ένιωσε μια κοφτή ανάσα και μια αναταραχή δίπλα του. Ο άνθρωπος είχε πέσει στα γόνατα με τα χέρια ενωμένα.

«Σύντροφε! Αξιωματικέ!» φώναξε. «Μη με πάτε σ' εκείνο το μέρος! Δεν σας τα είπα όλα; Τι άλλο θέλετε να μάθετε; Δεν υπάρχει τίποτα που δεν θα ομολογούσα, τίποτα! Πείτε μου μόνο τι θέλετε, και θα το ομολογήσω αμέσως. Γράψτε το και το υπογράψω –οτιδήποτε! Όχι όμως στο δωμάτιο 101!»

«Δωμάτιο 101» είπε ο αξιωματικός.

Το πρόσωπο του άνδρα, κατάχλομο ήδη, είχε πάρει ένα χρώμα που ο Γουίνστον δεν θα πίστευε ποτέ ότι μπορούσε να υπάρξει. Ήταν, χωρίς καμία αμφιβολία, μια απόχρωση του πράσινου.

«Κάντε με ό,τι θέλετε!» ούρλιαξε. «Με έχετε νηστικό τόσες βδομάδες. Σταματήστε κι αφήστε με να πεθάνω. Πυροβολείστε με. Κρεμάστε με. Καταδικάστε με σε είκοσι χρόνια καταναγκαστικά έργα. Ποιον άλλον θέλετε να προδώσω; Πείτε μου μονάχα ποιον, και θα σας πω ό,τι θέλετε. Δεν με ενδιαφέρει ποιος θα είναι ή τι θα τον κάνετε. Έχω γυναίκα και τρία παιδιά. Το μεγαλύτερο δεν είναι ούτε έξι χρονών. Πάρτε τους όλους και κόψτε τους τα

λαρύγγια μπροστά στα μάτια μου. Εγώ θα είμαι εκεί και θα κοιτάζω. Όχι όμως στο δωμάτιο 101!»

«Δωμάτιο 101» είπε ο αξιωματικός.

Ο άνθρωπος κοίταξε σαν τρελός γύρω του τους άλλους κρατούμενους, σαν να του είχε έρθει η ιδέα ότι μπορούσε να υποδείξει άλλον στη θέση του. Τα μάτια του σταμάτησαν στο τσακισμένο πρόσωπο του άνδρα χωρίς πηγούνι. Έτεινε το ισχνό του χέρι προς το μέρος του.

«Αυτόν πρέπει να πάρετε, όχι εμένα!» φώναξε. «Δεν ακούσατε τι έλεγε αφότου τον χτυπήσατε στο πρόσωπο. Ακούστε με λίγο, και θα σας τα πω όλα. Αυτός εναντιώνεται στο Κόμμα, όχι εγώ». Οι φρουροί τον πλησίασαν και τότε η φωνή του υψώθηκε και έγινε στριγκλιά. «Δεν τον ακούσατε!» επανέλαβε. «Κάτι έπαθε η τηλεοθόνη. Αυτός είναι που θέλετε. Πάρτε αυτόν, όχι εμένα!»

Οι δύο γεροδεμένοι φρουροί στάθηκαν μπροστά του για να τον πάρουν σηκωτό, εκείνη όμως τη στιγμή ο αποστεωμένος άνθρωπος ρίχτηκε στο πάτωμα του κελιού και αρπάχτηκε από ένα από τα σιδερένια πόδια που στήριζαν τον πάγκο. Άρχισε να ουρλιάζει ακατάληπτα σαν ζώο. Οι φρουροί τον άρπαξαν για να τον ξεκολλήσουν, εκείνος όμως είχε γαντζωθεί στο σίδηρο με απίστευτη δύναμη. Για περίπου είκοσι δευτερόλεπτα, τον τραβούσαν. Οι άλλοι κρατούμενοι παρέμεναν ακίνητοι με τα χέρια σταυρωμένα στα γόνατα και το βλέμμα ίσια μπροστά τους. Τα ουρλιαχτά έπαψαν. Ο άνθρωπος δεν είχε δύναμη για κάτι άλλο παρά να μένει γαντζωμένος στο σίδηρο. Μετά ακούστηκε μια διαφορετική κραυγή. Μια κλωτσιά από τη μπότα ενός φρουρού είχε σπάσει τα δάχτυλα του ενός χεριού του. Τον έσυραν και τον έστησαν όρθιο.

«Δωμάτιο 101» είπε ο αξιωματικός.

Οδήγησαν τον άνθρωπο έξω από το κελί, ενώ αυτός παραπατούσε με το κεφάλι σκυμμένο, κρατώντας το σπασμένο του χέρι. Κάθε διάθεση για αντίσταση είχε χαθεί οριστικά από πάνω του.

Πέρασε πολλή ώρα. Αν ήταν μεσάνυχτα όταν πήραν τον σκελετωμένο άνθρωπο, τώρα ήταν πρωί. Αν ήταν πρωί, τώρα ήταν απόγευμα. Ο Γουίνστον είχε απομείνει μόνος στο κελί, είχε μείνει μόνος εδώ και ώρες. Ήταν τέτοιος ο πόνος που ένιωθε, καθισμένος τόσες ώρες στον στενό πάγκο, που συχνά

σηκωνόταν και περπατούσε στο κελί χωρίς να δέχεται επίπληξη από την τηλεοθόνη. Το κομμάτι του ψωμιού βρισκόταν ακόμα εκεί που το είχε πετάξει ο άνδρας χωρίς πηγούνι. Στην αρχή, ο Γουίνστον χρειάστηκε να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια για να μην το κοιτάζει, τώρα όμως η πείνα είχε παραχωρήσει τη θέση της στη δίψα. Το στόμα του κολλούσε και είχε απαίσια γεύση. Το βουητό και το τεχνητό φως, που δεν έσβηνε ποτέ, τού έφερναν κάτι σαν λιποθυμία, μια αίσθηση κενού στο κεφάλι του. Σηκωνόταν, γιατί δεν μπορούσε να αντέξει άλλο τον πόνο στα κόκαλά του και αμέσως καθόταν ξανά, γιατί ένιωθε τέτοια ζαλάδα που δεν μπορούσε να σταθεί στα πόδια του. Όποτε κατάφερνε να κυριαρχήσει κάπως στις αισθήσεις του, ο τρόμος επέστρεφε. Ήταν φορές που, με μια όλο και πιο αμυδρή ελπίδα, οι σκέψεις του επέστρεφαν στον Ο' Μπράιεν και την λεπίδα. Ακόμα το σκεφτόταν ότι μπορεί να του έστελναν τη λεπίδα κρυμμένη στο φαγητό του, αν του έδιναν ποτέ φαγητό. Πιο αραιά σκεφτόταν τη Τζούλια. Κάπου θα υπέφερε, ίσως χειρότερα από αυτόν. Μπορεί να ούρλιαζε από τον πόνο αυτή τη στιγμή. Σκέφτηκε: "Αν μπορούσα να σώσω την Τζούλια διπλασιάζοντας τον δικό μου πόνο, άραγε θα το έκανα; Ναι, θα το έκανα". Αυτό όμως δεν ήταν παρά ένα συμπέρασμα στο οποίο είχε καταλήξει γιατί ήξερε ότι έτσι όφειλε να κάνει. Δεν το αισθανόταν όμως. Σε αυτό το μέρος δεν μπορούσες να αισθανθείς τίποτα εκτός από τον πόνο και την αναμονή του πόνου. Εξάλλου, την ώρα που υπέφερες, ήταν δυνατόν να επιθυμείς να δυναμώσει ο πόνος σου για κάποιον λόγο; Αυτή η ερώτηση όμως δεν είχε προς το παρόν απάντηση.

Βήματα από μπότες ακούστηκαν ξανά. Η πόρτα άνοιξε. Μπήκε ο Ο' Μπράιεν.

Ο Γουίνστον πετάχτηκε όρθιος. Η έκπληξή του ήταν τόση που ξέχασε όλες τις προφυλάξεις. Για πρώτη φορά μετά από χρόνια ξέχασε την παρουσία της τηλεοθόνης.

«Σας έπιασαν και εσάς!» φώναξε.

«Με έχουν πιάσει εδώ και πολύ καιρό» είπε ο Ο' Μπράιεν με μια αχνή, σχεδόν λυπημένη ειρωνεία. Παραμέρισε, και πίσω του φάνηκε ένας φρουρός με φαρδύ στέρνο κι ένα μακρύ μαύρο κλομπ στο χέρι.

«Το ξέρεις, Γουίνστον» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Μη ξεγελιέσαι. Το ήξερες –το ήξερες πάντα».

Ναι, τώρα το έβλεπε πως το ήξερε πάντα. Αλλά δεν υπήρχε χρόνος να το σκεφτεί. Το μόνο που τον ενδιέφερε ήταν το κλομπ του φρουρού. Μπορούσε να πέσει οπουδήποτε: στο κεφάλι του, στο αυτί, στο μπράτσο, στον αγκώνα...

Στον αγκώνα! Ο Γουίνστον κατέρρευσε στα γόνατά του, παραλυμένος σχεδόν, πιάνοντας τον χτυπημένο του αγκώνα με το άλλο χέρι. Όλα έγιναν μια έκρηξη από κίτρινο ομιχλώδες φως. Ασύλληπτο! Ασύλληπτο να φέρνει τόσο πόνο ένα μόνο χτύπημα! Η ομίχλη διαλύθηκε, και τότε κατάφερε να διακρίνει ότι οι άλλοι δύο τον κοιτούσαν. Ο φρουρός γελούσε με τους μορφασμούς του. Τουλάχιστον, ένα ερώτημα είχε βρει την απάντησή του. Για κανένα λόγο δεν έπρεπε να επιδιώξεις να δυναμώσει ο πόνος. Για τον πόνο, μόνο ένα πράγμα έπρεπε να εύχεται: να σταματήσει. Δεν υπήρχε τίποτα χειρότερο στον κόσμο από τον σωματικό πόνο. *Μπροστά στον πόνο, κανείς δεν είναι ήρωας, κανείς!* σκεφτόταν ξανά και ξανά καθώς σπαρταρούσε στο πάτωμα, σφίγγοντας χωρίς αποτέλεσμα το σακατεμένο του αριστερό μπράτσο.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΤΑΝ ΞΑΠΛΩΜΕΝΟΣ ΣΕ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΕΜΟΙΑΖΕ ΜΕ ΡΑΝΤΣΟ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ, ΜΟΝΟ ΠΟΥ βρισκόταν πιο ψηλά από το πάτωμα και ο Γουίνστον ήταν έτσι καθηλωμένος που δεν μπορούσε να κουνηθεί. Ένα ασυνήθιστα δυνατό φως έπεφτε στο πρόσωπό του. Ο Ο' Μπράιεν στεκόταν στο πλευρό του κοιτώντας τον διερευνητικά. Στο άλλο του πλευρό στεκόταν ένας άνδρας με άσπρη ποδιά κρατώντας μια υποδόρια ένεση.

Ακόμα και τώρα που είχε ανοίξει τα μάτια του, αντιλαμβανόταν σταδιακά το περιβάλλον. Είχε την εντύπωση ότι είχε κολυπήσει από έναν εντελώς διαφορετικό υποθαλάσσιο κόσμο και είχε αναδυθεί σε αυτό το δωμάτιο. Ούτε ήξερε πόσο καιρό βρισκόταν εκεί κάτω. Από τη στιγμή της σύλληψής του δεν είχε δει ούτε σκοτάδι ούτε το φως της ημέρας. Εξάλλου, η μνήμη του ήταν αποσπασματική. Υπήρχαν στιγμές που η συνείδηση, ακόμα και το είδος της συνείδησης που διατηρεί κανείς στον ύπνο του, έπαυε να λειτουργεί κι επανέρχονταν μετά από ένα κενό διάλειμμα. Κατά πόσο όμως αυτά τα διαλείμματα ήταν ημερών, εβδομάδων ή δευτερολέπτων, δεν ήταν σε θέση να το γνωρίζει.

Ο εφιάλτης είχε ξεκινήσει με εκείνο το πρώτο χτύπημα στον αγκώνα. Αργότερα θα καταλάβαινε ότι όλα όσα είχαν συμβεί μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν απλώς τα προκαταρκτικά, μια ανακριτική ρουτίνα από την οποία περνούσαν όλοι οι κρατούμενοι. Υπήρχε μια ατελείωτη ακολουθία εγκλημάτων – κατασκοπεία, δολιοφθορά και τα παρόμοια– τα οποία φυσικά όλοι έπρεπε να

ομολογήσουν. Η ομολογία ήταν μια τυπικότητα, ενώ τα βασανιστήρια ήταν πραγματικά.

Δεν μπορούσε να θυμηθεί ούτε πόσες φορές τον είχαν χτυπήσει ούτε πόσο κράτησαν αυτά τα χτυπήματα. Πάντα τον χτυπούσαν ταυτόχρονα πέντε με έξι άνδρες με μαύρες στολές. Άλλοτε με γροθιές, άλλοτε με τα κλομπ, άλλοτε με σιδερένιους λοστούς, άλλοτε με τις μπότες τους. Ήταν φορές που κυλιόταν στο πάτωμα χωρίς ντροπή, σαν το ζώο, ενώ το σώμα του σφάδαζε σε μια ατελείωτη προσπάθεια να αποφύγει τις κλωτσιές. Το μόνο που κατάφερνε με αυτόν τον τρόπο ήταν να προκαλεί ακόμα περισσότερες, στα πλευρά, στην κοιλιά, στους αγκώνες, στα καλάμια, στους βουβώνες, στους όρχεις, στη βάση της σπονδυλικής στήλης. Ήταν φορές που αυτό το μαρτύριο παρατεινόταν τόσο μέχρι που ένιωθε ότι βάνουσο, οδυνηρό και ασυγχώρητο δεν ήταν που οι φύλακες συνέχιζαν να τον χτυπούν, αλλά που δεν μπορούσε να αναγκάσει τον εαυτό του να χάσει τις αισθήσεις του. Ήταν φορές που το θάρρος του τον εγκατέλειπε, και τότε παρακαλούσε να δείξουν έλεος προτού καλά καλά αρχίσουν να τον χτυπούν. Ήταν φορές που η θέα της γροθιάς που ετοιμαζόταν να του καταφέρει ένα χτύπημα αρκούσε για να τον κάνει να ξεσπάσει σε μια χειμαρρώδη ομολογία πραγματικών και φανταστικών εγκλημάτων. Κι υπήρχαν άλλες φορές που αποφάσιζε να μην ομολογήσει τίποτα, φορές που κάθε λέξη χρειαζόταν να την αποσπάσουν ανάμεσα σε αγκομαχητά πόνου. Κι άλλες πάλι που προσπαθούσε υποτονικά να συμβιβαστεί λέγοντας στον εαυτό του: «Θα ομολογήσω, όχι όμως ακόμα. Θα κρατηθώ μέχρι ο πόνος να γίνει αβάσταχτος. Τρεις κλωτσιές ακόμα, δύο κλωτσιές, και μετά θα τους πω ό,τι θέλουν». Κάποιες φορές είχε φάει τόσο πολύ ξύλο που δεν μπορούσε να σταθεί όρθιος. Μετά τον πετούσαν σαν τσουβάλι με πατάτες στο πέτρινο πάτωμα, έπειτα τον ξανασήκωναν και άρχιζαν πάλι το ξύλο. Οι περίοδοι ανάρρωσης είχαν επιμηκυνθεί. Τις θυμόταν θολά, γιατί τις περνούσε κατά κύριο λόγο ή κοιμισμένος ή αναισθητός. Θυμόταν ένα κελί με ένα σανιδένιο κρεβάτι, κάτι που έμοιαζε με ράφι καρφωμένο στον τοίχο, έναν τενεκέ για πλύσιμο και γεύματα ζεστής σούπας και ψωμιού και μερικές φορές καφέ. Θυμόταν έναν κακότροπο κουρέα που κατέφθανε για να τον ξυρίσει και να τον κουρέψει, όπως θυμόταν και πολυάσχολους αντιπαθητικούς

ανθρώπους, ντυμένους με άσπρες ποδιές, να του παίρνουν τον σφυγμό, να εξετάζουν τα αντανakλαστικά του, να του ανασηκώνουν τα βλέφαρα, να του ψηλαφίζουν χωρίς οίκτο σπασμένα κόκκαλα, να του μπηζουν βελόνες στο μπράτσο για να τον κοιμίσουν.

Οι ξυλοδαρμοί μειώθηκαν. Στην ουσία έγιναν μια απειλή, ένας εφιάλτης στον οποίον θα μπορούσε να επιστρέψει ανά πάσα στιγμή αν έκριναν τις απαντήσεις του μη ικανοποιητικές. Οι ανακριτές του δεν ήταν πλέον κακούργοι με μαύρες στολές, αλλά μορφωμένοι άνθρωποι του Κόμματος, κοντόχοντρα ζωηρά ανθρωπάκια με αστραφτερά γυαλιά, που ασχολούνταν μαζί του δέκα, δώδεκα ώρες στη σειρά –έτσι νόμιζε, δεν ήταν και σίγουρος. Αυτοί οι ανακριτές φρόντιζαν να πονάει λίγο και διαρκώς, δεν βασίζονταν όμως μόνο στον πόνο. Του χαστούκιζαν το πρόσωπο, του έστριβαν τα αυτιά, του τραβούσαν τα μαλλιά, τον έβαζαν να στέκεται στο ένα του πόδι, δεν του επέτρεπαν να ουρήσει, έριχναν εκτυφλωτικό φως στο πρόσωπό του μέχρι που τα μάτια του έτρεχαν δάκρυα. Σκοπός τους ήταν απλά να τον ταπεινώσουν και να εκμηδενίσουν τις αντιστάσεις του και την ικανότητά του να προβάλλει επιχειρήματα. Το πραγματικό τους όπλο ήταν η ανελέητη ανάκριση που συνεχιζόταν επί ώρες: του έβαζαν λεκτικές τρικλοποδιές, διαστρέφοντας ό,τι τους είχε πει, πείθοντάς τον κάθε ώρα και στιγμή για τα ψέματα και τις αντιφάσεις του, μέχρι που άρχιζε να κλαίει από ντροπή και νευρική εξάντληση. Ήταν μέρες που ίσως και να έκλαιγε έξι φορές σε μία ανάκριση. Τον περισσότερο καιρό τον έβριζαν και τον απειλούσαν ότι θα τον παρέδιδαν ξανά στα χέρια των φρουρών. Άλλες φορές πάλι άλλαζαν ξαφνικά τροπάριο. Τότε τον αποκαλούσαν σύντροφο, έκαναν έκκληση στο όνομα του ΑΓΓΣΟΣ και του Μεγάλου Αδελφού και τον ρωτούσαν λυπημένα αν, ακόμα και τώρα, δεν του είχε απομείνει τόση πίστη στο Κόμμα που να τον κάνει να θέλει να αποκαταστήσει το κακό που είχε προκαλέσει. Όταν τα νεύρα του είχαν γίνει κουρέλια μετά από τόσες ώρες ανάκρισης, ακόμα κι αυτή η έκκληση ήταν ικανή να τον κάνει να ξεσπάσει σε μυξοκλάματα. Στο τέλος, οι πιεστικές φωνές τον καταρράκωναν πολύ περισσότερο από τις κλωτσιές και τις μπουνιές των φρουρών. Κατέληξε να είναι απλά ένα στόμα που πρόφερε λέξεις, ένα χέρι που υπόγραφε ό,τι του ζητούσαν κάθε φορά. Η μόνη του έγνοια ήταν να

ανακαλύψει τι ήθελαν να τους ομολογήσει και να το ομολογήσει γρήγορα, προτού ξαναρχίσει ο εκφοβισμός. Ομολόγησε τη δολοφονία διακεκριμένων μελών του Κόμματος, τη διακίνηση επαναστατικών φυλλαδίων, την υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος, την πώληση στρατιωτικών μυστικών και τη διάπραξη κάθε είδους δολιοφθοράς. Ομολόγησε ότι είχε υπάρξει κατάσκοπος επί πληρωμή στην υπηρεσία της ανατολασιατικής κυβέρνησης από το 1968 τουλάχιστον. Ομολόγησε ότι ήταν θρησκευόμενος, θαυμαστής του καπιταλισμού και σεξουαλικά διεστραμμένος. Ομολόγησε ότι είχε δολοφονήσει τη γυναίκα του, παρότι ήξερε, και θα το ήξεραν και οι ανακριτές του, ότι η γυναίκα του ήταν ακόμη ζωντανή. Ομολόγησε ότι επί χρόνια βρισκόταν σε προσωπική επαφή με τον Γκολντστάιν και ότι ήταν μέλος μιας μυστικής οργάνωσης που περιλάμβανε σχεδόν κάθε γνωστό του. Ήταν πιο εύκολο να ομολογεί τα πάντα και να κατηγορεί τους πάντες. Εξάλλου, κατά έναν τρόπο, όλα ήταν αλήθεια. Αλήθευε ότι είχε υπάρξει εχθρός του Κόμματος, και στα μάτια του Κόμματος δεν υπήρχε καμία διαφορά ανάμεσα στη σκέψη και την πράξη.

Είχε όμως κι άλλου είδους αναμνήσεις, που υπήρχαν ασύνδετες στο μυαλό του, σαν εικόνες που τις περιέβαλλε σκοτάδι.

Βρισκόταν σε ένα κελί, ίσως σκοτεινό, ίσως φωτισμένο, γιατί δεν μπορούσε να διακρίνει τίποτα άλλο εκτός από ένα ζευγάρι μάτια. Πολύ κοντά του, κάποιο όργανο χτυπούσε αργά και ρυθμικά. Τα μάτια όλο και μεγάλωναν, όλο και γίνονταν πιο φωτεινά. Ξαφνικά, αιωρήθηκε πάνω από τη θέση του, βυθίστηκε στα μάτια και αυτά τον κατάπιαν.

Ήταν δεμένος με λουριά σε μια καρέκλα, περιτριγυρισμένος από περιστροφικούς διακόπτες, κάτω από εκτυφλωτικά φώτα. Ένας άνδρας με άσπρη ποδιά διάβαζε τις ενδείξεις στους διακόπτες. Βαριά βήματα από μπότες ακούστηκαν απ' έξω. Η πόρτα άνοιξε με έναν μεταλλικό κρότο. Ο αξιωματικός με το κέρινο πρόσωπο μπήκε, ενώ τον ακολουθούσαν δύο φύλακες.

«Δωμάτιο 101» είπε ο αξιωματικός.

Ο άνδρας με την άσπρη ποδιά δεν στράφηκε. Ούτε τον Γουίνστον κοίταξε, συνέχισε μόνο να μελετάει τις ενδείξεις στους διακόπτες.

Κατρακυλούσε σε έναν μακρύ –μπορεί να ήταν και ένα χιλιόμετρο– διάδρομο, λουσμένο από ένα χρυσαφί φως, σκασμένος στα γέλια και φωνάζοντας με όλη του τη δύναμη ομολογίες. Τα ομολογούσε όλα, ακόμα και όσα είχε κρατήσει κρυφά παρά τα βασανιστήρια. Διηγιόταν την ιστορία της ζωής του σε ένα κοινό που τη γνώριζε ήδη. Μαζί του ήταν οι φρουροί, οι άλλοι ανακριτές, οι άνδρες με τις άσπρες ποδιές, ο Ο' Μπράιεν, η Τζούλια, ο κύριος Τσάρινγκτον. Όλοι κατρακυλούσαν στον διάδρομο με δυνατά γέλια. Κάτι τρομερό, που επεφύλασσε το μέλλον, είχε παρακαμφθεί με κάποιο τρόπο και δεν είχε συμβεί. Όλα ήταν εντάξει, δεν υπήρχε άλλος πόνος, ως και η τελευταία λεπτομέρεια της ζωής του είχε εκτεθεί, κατανοηθεί, συγχωρεθεί.

Ανασηκώθηκε από το σανιδένιο κρεβάτι μισοβέβαιος ότι είχε ακούσει τη φωνή του Ο' Μπράιεν. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισής του, παρότι δεν τον είχε δει ποτέ, είχε την αίσθηση ότι ο Ο' Μπράιεν ήταν στο πλευρό του, απλά βρισκόταν έξω από το οπτικό του πεδίο. Ο Ο' Μπράιεν ήταν αυτός που ενορχήστρωνε τα πάντα. Αυτός έστελνε τους φρουρούς στον Γουίνστον και αυτός τους εμπόδιζε να τον σκοτώσουν. Αυτός αποφάσιζε πότε θα ούρλιαζε από τους πόνους, πότε θα τον άφηναν στην ησυχία του, πότε θα του έδιναν φαγητό, πότε θα κοιμόταν, πότε θα του χορηγούσαν ναρκωτικές ουσίες μπήζοντας ενέσεις στο μπράτσο του. Αυτός έκανε τις ερωτήσεις, αυτός υπέβαλλε τις απαντήσεις. Ήταν ο βασανιστής, ο προστάτης, ο ανακριτής, ο φίλος. Και ήταν κάποτε –Ο Γουίνστον δεν μπορούσε να θυμηθεί αν αυτό έγινε όταν κοιμόταν φυσιολογικά ή υπό την επήρεια των ναρκωτικών ή όσο ήταν ξύπνιος– που μια φωνή μουρμούρισε στο αυτί του: “Μην ανησυχείς, Γουίνστον. Βρίσκεσαι στα χέρια μου. Σε παρακολουθώ επτά χρόνια. Τώρα έφτασε η κρίσιμη στιγμή. Θα σε σώσω, θα σε κάνω τέλειο”. Ο Γουίνστον δεν ήταν σίγουρος ότι επρόκειτο για τη φωνή του Ο' Μπράιεν. Ήταν όμως η ίδια φωνή που του είχε πει: “Θα συναντηθούμε εκεί που δεν υπάρχει σκοτάδι” σε ένα άλλο όνειρο επτά χρόνια πριν.

Δεν θυμόταν το τέλος της ανάκρισής του. Υπήρχε ένα κενό, και μετά, το κελί ή το δωμάτιο που βρισκόταν τώρα υλοποιήθηκε σταδιακά γύρω του. Ήταν ξαπλωμένος σχεδόν ολόισια και δεν μπορούσε να κουνηθεί. Το σώμα του ήταν δεμένο σε κάθε ζωτικό σημείο. Ακόμα και το πίσω μέρος του κεφαλιού του ήταν

με κάποιον τρόπο συγκρατημένο. Ο Ο' Μπράιεν τον κοιτούσε με σοβαρό και μάλλον λυπημένο ύφος. Το πρόσωπό του, έτσι όπως το έβλεπε να ορθώνεται από πάνω του, έδειχνε τραχύ και γερασμένο, με σακούλες κάτω από τα μάτια και ρυτίδες που έδειχναν κούραση κι εκτείνονταν από τη μύτη έως το πηγούνι. Ήταν πιο μεγάλος σε ηλικία από όσο τον είχε υπολογίσει. Μάλλον γύρω στα σαράντα οκτώ με πενήντα. Τα δάχτυλά του ακουμπούσαν έναν περιστρεφόμενο διακόπτη, με έναν μοχλό στην κορυφή του και αριθμούς στην επιφάνειά του.

«Στο είχα πει» είπε ο Ο' Μπράιεν «ότι αν ξανασυναντιόμασταν, θα ήταν εδώ».

«Ναι» είπε ο Γουίνστον.

Χωρίς καμία προειδοποίηση, πέρα από μια αμυδρή κίνηση του χεριού του Ο' Μπράιεν, ένα κύμα πόνου πλημμύρισε το σώμα του. Ήταν ένας τρομακτικός πόνος, γιατί δεν μπορούσε να δει τι συνέβαινε και είχε την αίσθηση ότι του είχαν προξενήσει ένα θανάσιμο πλήγμα. Δεν ήξερε αν ήταν κάτι που όντως του συνέβαινε ή αν ήταν αποτέλεσμα ηλεκτρικής εκκένωσης. Το σώμα του όμως είχε παραμορφωθεί, οι αρθρώσεις του σκίζονταν αργά, βασανιστικά. Παρότι ο πόνος τον είχε κάνει να μουσκέψει από τον ιδρώτα, το χειρότερο ήταν ο φόβος του μήπως σπάσει η σπονδυλική του στήλη. Έσφιξε τα δόντια και πήρε βαθιά ανάσα από τη μύτη προσπαθώντας να μείνει όσο περισσότερο μπορούσε σιωπηλός.

«Φοβάσαι» είπε ο Ο' Μπράιεν παρατηρώντας το πρόσωπό του. «Φοβάσαι ότι σε λίγο θα σπάσει κάτι στο σώμα σου. Ο μεγαλύτερός σου φόβος είναι ότι θα σπάσει η σπονδυλική σου στήλη. Στο μυαλό σου έχεις μια ολοζώντανη εικόνα όπου οι σπόνδυλοι σπάζουν και ο νωτιαίος μυελός χύνεται από μέσα τους. Αυτό δεν σκέφτεσαι, Γουίνστον;»

Ο Γουίνστον δεν απάντησε. Ο Ο' Μπράιεν έσπρωξε προς τα πίσω τον μοχλό του περιστροφικού διακόπτη. Το κύμα του πόνου υποχώρησε σχεδόν τόσο γρήγορα όσο είχε έρθει.

«Αυτό ήταν σαράντα» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Μπορείς να δεις ότι τα νούμερα στον επιλογέα φτάνουν μέχρι το εκατό. Θα μου κάνεις τη χάρη να

θυμάσαι κατά τη διάρκεια της κουβέντας μας ότι έχω τη δύναμη να σου προκαλέσω πόνο όποια στιγμή και σε όποιον βαθμό θέλω; Αν μου πεις ψέματα ή επιχειρήσεις τις υπεκφυγές ή ακόμη κι αν παραστήσεις τον κουτό, την ίδια στιγμή θα ουρλιάξεις από τον πόνο. Το κατάλαβες;»

«Ναι» είπε ο Γουίνστον.

Το ύφος του Ο' Μπράιεν χαλάρωσε κάπως. Διόρθωσε τα γυαλιά στη μύτη του σκεπτικός κι έκανε ένα δυο βήματα πάνω κάτω. Όταν μίλησε, η φωνή του ήταν ευγενική και υπομονετική. Είχε το ύφος γιατρού, δασκάλου, ως και ιερέα που η μέριμνά του είναι να εξηγήσει και να πείσει παρά να τιμωρήσει.

«Μπαίνω στον κόπο να ασχοληθώ μαζί σου, Γουίνστον, γιατί το αξίζεις. Ξέρεις πολύ καλά τι τρέχει με την περίπτωσή σου. Το ξέρεις χρόνια, παρότι πάλεψες να το ξεχάσεις. Είσαι πνευματικά ανισόρροπος. Πάσχεις από ελαττωματική μνήμη. Αδυνατείς να θυμηθείς πραγματικά περιστατικά και πείθεις τον εαυτό σου ότι θυμάσαι άλλα περιστατικά που δεν συνέβησαν ποτέ. Ευτυχώς, η πάθησή σου έχει θεραπεία. Δεν θεράπευσες τον εαυτό σου μέχρι τώρα, γιατί δεν το επέλεξες. Χρειαζόταν λίγη θέληση, κάτι που δεν ήσουν έτοιμος να προσπαθήσεις. Ακόμα και τώρα, ξέρω πολύ καλά ότι έχεις αγκιστρωθεί στην ασθένειά σου, με την εντύπωση ότι πρόκειται για αρετή. Τώρα, ας δούμε ένα παράδειγμα. Αυτή τη στιγμή, η Ωκεανία με ποια δύναμη βρίσκεται σε πόλεμο;»

«Όταν με συνέλαβαν, η Ωκεανία ήταν σε πόλεμο με την Ανατολασία».

«Με την Ανατολασία. Ωραία. Και η Ωκεανία βρισκόταν πάντα σε πόλεμο με την Ανατολασία, έτσι δεν είναι;»

Ο Γουίνστον κράτησε την ανάσα του. Άνοιξε το στόμα του να μιλήσει, δεν μίλησε όμως. Δεν μπορούσε να πάρει τα μάτια του από τον επιλογέα με την αρίθμηση μέχρι το εκατό.

«Την αλήθεια, παρακαλώ, Γουίνστον. Τη δική σου αλήθεια. Πες μου, τι πιστεύεις ότι θυμάσαι;»

«Θυμάμαι ότι μέχρι μία εβδομάδα προτού με συλλάβουν, δεν είμαστε σε πόλεμο με την Ανατολασία. Είμαστε σύμμαχοί τους. Πολεμούσαμε εναντίον της Ευρασίας. Αυτό κράτησε τέσσερα χρόνια. Πιο πριν...»

Ο Ο' Μπράιεν τού έκανε νόημα να σταματήσει.

«Άλλο παράδειγμα» είπε. «Πριν από μερικά χρόνια είχες μια πραγματικά σοβαρή παράκρουση. Πίστευες ότι τρεις άνδρες, τρία πρώην μέλη του Κόμματος, με τα ονόματα Τζόουνς, Άαρνσον και Ράδερφορντ –οι οποίοι εκτελέστηκαν για προδοσία και δολιοφθορές μετά από λεπτομερή ομολογία– δεν ήταν ένοχοι των εγκλημάτων για τα οποία κατηγορήθηκαν. Πίστευες ότι είχες δει ένα αδιαμφισβήτητο γραπτό στοιχείο που αποδείκνυε ότι οι ομολογίες τους ήταν ψεύτικες. Υπήρχε μια συγκεκριμένη φωτογραφία σχετικά με την οποία είχες μια παραίσθηση. Πίστευες ότι την κράτησες στ' αλήθεια στα χέρια σου. Ήταν μια φωτογραφία σαν αυτήν».

Ένα μακρόστενο κομμάτι εφημερίδας φάνηκε ανάμεσα στα δάχτυλα του Ο' Μπράιεν. Για πέντε δευτερόλεπτα το κράτησε κάτω από το βλέμμα του Γουίνστον. Ήταν μία φωτογραφία, και δεν υπήρχε καμία αμφιβολία για την ταυτότητά της. Ήταν ένα ακόμα αντίγραφο της φωτογραφίας των Τζόουνς, Άαρνσον και Ράδερφορντ στη συγκέντρωση του Κόμματος στη Νέα Υόρκη, αυτή που είχε πέσει στα χέρια του πριν από επτά χρόνια και που την είχε καταστρέψει αμέσως. Την είχε δει όμως, δεν χωρούσε αμφιβολία! Έκανε μια απελπισμένη αγωνιώδη προσπάθεια να ελευθερώσει το πάνω μέρος του σώματός του. Ήταν αδύνατον να το μετακινήσει περισσότερο από ένα εκατοστό προς οποιαδήποτε κατεύθυνση. Προς το παρόν είχε ξεχάσει ως και τον επιλογέα με τους αριθμούς. Το μόνο που ήθελε ήταν να κρατήσει ξανά τη φωτογραφία ή τουλάχιστον να τη δει.

«Υπάρχει!» φώναξε.

«Όχι» είπε ο Ο' Μπράιεν διασχίζοντας το δωμάτιο. Στον απέναντι τοίχο υπήρχε μια τρύπα μνήμης. Ο Ο' Μπράιεν ανασήκωσε το πλέγμα της. Το λεπτό χαρτί θα στροβιλιζόταν αόρατο στο ρεύμα του θερμού αέρα, θα λαμπάδιαζε και θα εξαφανιζόταν. Ο Ο' Μπράιεν απομακρύνθηκε από τον τοίχο. «Στάχτη!» είπε. «Ούτε καν αναγνωρίσιμη. Σκόνη. Δεν υπάρχει. Δεν υπήρξε ποτέ».

«Μα υπήρξε! Υπάρχει! Υπάρχει στη μνήμη. Τη θυμάμαι. Κι εσείς τη θυμάστε».

«Δεν τη θυμάμαι» είπε ο Ο' Μπράιεν.

Η καρδιά του Γουίνστον βούλιαξε. Αυτό λεγόταν δισκεψία. Τον είχε καταλάβει μια αίσθηση βαθιάς ανημπόριας. Αν μπορούσε να είναι σίγουρος ότι ο Ο' Μπράιεν ψευδότην, δεν θα είχε σημασία. Ήταν όμως αρκετά πιθανό να έχει όντως ξεχάσει τη φωτογραφία. Κι αν αυτό ίσχυε, τότε θα είχε ξεχάσει ήδη και την άρνηση της ανάμνησής της, όπως θα είχε ξεχάσει και την πράξη της λησμοσύνης. Πώς μπορούσες να είσαι βέβαιος ότι δεν ήταν τέχνασμα; Ίσως πράγματι να ήταν δυνατή αυτή η τρελή διαστρέβλωση του μυαλού. Αυτή η σκέψη τον συνέτριβε.

Ο Ο' Μπράιεν τον κοιτούσε με μια υπολογιστική έκφραση. Το ύφος του έφερνε περισσότερο από ποτέ σε ενός δασκάλου που έμπαινε σε κόπο να συνετίσει ένα πεισματάρικο αλλά υποσχόμενο παιδί.

«Υπάρχει στο Κόμμα ένα σύνθημα που έχει να κάνει με τον έλεγχο του παρελθόντος» είπε. «Επανελάβε το, σε παρακαλώ».

«Αυτός που ελέγχει το παρελθόν, ελέγχει το μέλλον. Αυτός που ελέγχει το παρόν, ελέγχει το παρελθόν» επανέλαβε υπάκουα ο Γουίνστον.

«Αυτός που ελέγχει το παρόν, ελέγχει το παρελθόν» είπε ο Ο' Μπράιεν επιδοκιμάζοντας με μια αργή κίνηση του κεφαλιού. «Κατά τη γνώμη σου, Γουίνστον, το παρόν υπάρχει όντως;»

Και πάλι εκείνη η αίσθηση της ανημπόριας πλάκωσε τον Γουίνστον. Τα μάτια του φτερούγισαν στον επιλογέα. Όχι μόνο δεν ήξερε κατά πόσο έπρεπε να απαντήσει με ένα “ναι” ή ένα “όχι” για να γλυτώσει τον πόνο, αλλά δεν ήξερε και ποια απάντηση ήταν η σωστή.

Ο Ο' Μπράιεν χαμογέλασε αχνά. «Δεν είσαι μεταφυσικός, Γουίνστον» του είπε. «Μέχρι αυτή τη στιγμή, δεν σε είχε απασχολήσει ποτέ τι σημαίνει η λέξη “υπάρχει”. Θα το θέσω με μεγαλύτερη ακρίβεια. Το παρελθόν υπάρχει χειροπιαστό μέσα στον χώρο; Υπάρχει κάπου κάποιος τόπος, ένας κόσμος στερεών αντικειμένων όπου το παρελθόν συμβαίνει ακόμα;»

«Όχι!».

«Τότε, πού υπάρχει το παρελθόν αν όντως υπάρχει;»

«Σε αρχεία. Είναι καταγεγραμμένο».

«Σε αρχεία. Και...»

«Στη μνήμη. Στην ανθρώπινη μνήμη».

«Στη μνήμη. Πολύ καλά, λοιπόν. Εμείς, το Κόμμα, ελέγχουμε όλα τα αρχεία και όλη τη μνήμη. Άρα, ελέγχουμε το παρελθόν, έτσι δεν είναι;»

«Μα πώς μπορείτε να κάνετε τους ανθρώπους να πάψουν να θυμούνται;» φώναξε ο Γουίνστον ξεχνώντας προσωρινά τον επιλογέα. «Δεν είναι κάτι ηθελημένο, είναι κάτι έξω από τη δύναμη του καθενός. Πώς να ελέγξετε τη μνήμη; Τη δική μου δεν την ελέγξατε!»

Το πρόσωπο του Ο' Μπράιεν ξαναπήρε την αυστηρή του έκφραση. Άγγιξε τον επιλογέα με το χέρι του.

«Αντιθέτως» είπε. «Εσύ δεν μπόρεσες να την ελέγξεις. Βρίσκεσαι εδώ γιατί απέτυχες να είσαι ταπεινός και αυτοπειθαρχημένος. Δεν θέλησες να υποταχθείς. Αυτό είναι το τίμημα της λογικής. Εσύ όμως προτίμησες την τρέλα, να είσαι η μειοψηφία της μονάδας. Μόνο το πειθαρχημένο μυαλό μπορεί να δει την πραγματικότητα, Γουίνστον. Εσύ πιστεύεις ότι η πραγματικότητα είναι κάτι αντικειμενικό, εξωτερικό, αυτόνομο. Κι επίσης πιστεύεις ότι η φύση της πραγματικότητας είναι αυταπόδεικτη. Όταν ξεγελάς τον εαυτό σου πιστεύοντας ότι βλέπεις κάτι, συμπεραίνεις ότι και όλοι οι άλλοι βλέπουν το ίδιο με εσένα. Στο λέω όμως εγώ, Γουίνστον, ότι η πραγματικότητα δεν είναι εξωτερική. Η πραγματικότητα υπάρχει μόνο στο ανθρώπινο μυαλό και πουθενά αλλού. Όχι στο μυαλό του ενός, που μπορεί να κάνει λάθος, και σε τελευταία ανάλυση χάνεται σύντομα. Υπάρχει μόνο στο μυαλό του Κόμματος, που είναι συλλογικό και αθάνατο. Οτιδήποτε θεωρεί αλήθεια το Κόμμα, είναι αλήθεια. Δεν μπορείς να δεις την πραγματικότητα παρά μόνο μέσα από τα μάτια του Κόμματος. Αυτό το γεγονός πρέπει να ξαναμάθεις, Γουίνστον. Και για να το καταφέρεις αυτό, χρειάζεται να προηγηθεί μια πράξη αυτοκαταστροφής, μια προσπάθεια της βούλησης. Πρέπει να αυτοταπεινωθείς προτού γίνεις διανοητικά υγιής».

Έκανε μια σύντομη παύση, σαν να ήθελε να του δώσει χρόνο να αφομοιώσει τα λόγια του. «Θυμάσαι» συνέχισε «που έγραφες στο ημερολόγιό σου: “Ελευθερία είναι η ελευθερία να υποστηρίζεις ότι δύο και δύο κάνουν τέσσερα”»;

«Ναι» είπε ο Γουίνστον.

Ο Ο' Μπράιεν ύψωσε τη ράχη του αριστερού του χεριού. Είχε τον αντίχειρα κρυμμένο και τα τέσσερα δάχτυλα τεντωμένα.

«Πόσα δάχτυλα είναι όρθια, Γουίνστον;»

«Τέσσερα».

«Κι αν το Κόμμα λέει ότι δεν είναι τέσσερα αλλά πέντε, τότε πόσα είναι;»

«Τέσσερα».

Η λέξη έσβησε μέσα σε ένα πονεμένο αγκομαχητό. Η βελόνα στον επιλογέα είχε εκτιναχτεί στο πενήντα πέντε. Ο Γουίνστον λουζόταν στον ιδρώτα. Ο αέρας ξέσκιζε τα πνευμόνια του και ξανάβγαινε με βαθιά βογκητά που, ακόμα και σφίγγοντας τα δόντια, ήταν ανίκανος να σταματήσει. Ο Ο' Μπράιεν τον παρακολουθούσε με τα δάχτυλα πάντα τεντωμένα. Τράβηξε τον μοχλό προς τα πίσω. Αυτή τη φορά ο πόνος μειώθηκε ελάχιστα.

«Πόσα είναι τα δάχτυλα, Γουίνστον;»

«Τέσσερα».

Η βελόνα έδειξε εξήντα.

«Πόσα είναι τα δάχτυλα, Γουίνστον;»

«Τέσσερα! Τέσσερα! Τι άλλο να πω; Τέσσερα!»

Η βελόνα θα πρέπει να ανέβηκε ξανά, δεν την κοίταξε όμως. Το βαρύ μουτρωμένο πρόσωπο και τα τέσσερα δάχτυλα γέμιζαν το οπτικό του πεδίο. Τα δάχτυλα ορθώνονταν μπροστά στα μάτια του σαν στύλοι, τεράστιοι, θαμποί, τρεμουλιαστοί, ήταν όμως αλάνθαστα τέσσερα.

«Πόσα είναι τα δάχτυλα, Γουίνστον;»

«Τέσσερα! Σταμάτα! Πώς μπορείς να συνεχίζεις; Τέσσερα! Τέσσερα!»

«Πόσα είναι τα δάχτυλα, Γουίνστον;»

«Πέντε! Πέντε! Πέντε!»

«Όχι, Γουίνστον, δεν έχει νόημα. Ψεύδεσαι, γιατί συνεχίζεις να πιστεύεις ότι είναι τέσσερα. Πόσα είναι τα δάχτυλα, σε παρακαλώ;»

«Τέσσερα! Πέντε! Τέσσερα! Ό,τι θέλεις εσύ. Σταμάτα μόνο, σταμάτα τον πόνο!»

Ξαφνικά βρέθηκε ανακαθισμένος, με το χέρι του Ο' Μπράιεν περασμένο στους ώμους του. Μάλλον είχε χάσει τις αισθήσεις του για κάποια δευτερόλεπτα. Τα λουριά που κρατούσαν ακινητοποιημένο το σώμα του είχαν χαλαρώσει. Ένωσε παγωμένος, έτρεμε ανεξέλεγκτα. Τα δόντια του χτυπούσαν μεταξύ τους, δάκρυα κυλούσαν στα μάγουλά του. Για μια στιγμή σφίχτηκε πάνω στον Ο' Μπράιεν νιώθοντας μια παράξενη θαλπωρή να διαχέεται από το βαρύ χέρι και να απλώνεται στους ώμους του. Είχε την αίσθηση ότι ο Ο' Μπράιεν θα τον έσωζε.

«Μαθαίνεις αργά, Γουίνστον» είπε ο Ο' Μπράιεν μαλακά.

«Πώς να κάνω αλλιώς;» είπε κλαίγοντας γοερά. «Πώς να κάνω αλλιώς και να μη δω αυτό που είναι μπροστά στα μάτια μου; Δύο και δύο κάνουν τέσσερα».

«Μερικές φορές είναι τέσσερα, Γουίνστον. Άλλοτε είναι πέντε, κι άλλοτε τρία. Και υπάρχουν φορές που είναι όλα αυτά μαζί. Πρέπει να προσπαθήσεις περισσότερο. Δεν είναι εύκολο να γίνεις λογικός».

Τον ξάπλωσε πάλι στο κρεβάτι. Τα λουριά σφίχτηκαν ξανά στα μέλη του, ο πόνος όμως είχε σβήσει και το τρέμουλο είχε σταματήσει αφήνοντας το σώμα του αδύναμο και παγωμένο. Ο Ο' Μπράιεν έγνευσε με το κεφάλι στον άνδρα με την άσπρη ποδιά, που όλη αυτή την ώρα παρακολουθούσε ακίνητος. Ο άνδρας με την άσπρη ποδιά έσκυψε και εξέτασε τα μάτια του Γουίνστον, άκουσε τον σφυγμό του, έβαλε το αυτί στο στήθος του, τον ψηλάφισε εδώ κι εκεί και μετά έγνευσε καταφατικά στον Ο' Μπράιεν.

«Ξανά» είπε ο Ο' Μπράιεν.

Ο πόνος διαπέρασε το σώμα του Γουίνστον. Η βελόνα θα πρέπει να έδειχνε εβδομήντα πέντε. Αυτή τη φορά είχε κλείσει τα μάτια του. Ήξερε ότι τα δάχτυλα ορθώνονταν ακόμα και ήταν πάντα τέσσερα. Το μόνο που μετρούσε ήταν να καταφέρει με κάποιο τρόπο να παραμείνει ζωντανός μέχρι να περάσει ο σπασμός. Είχε πάψει να παρατηρεί αν έκλαιγε ή όχι. Ο πόνος μειώθηκε ξανά. Άνοιξε τα μάτια. Ο Ο' Μπράιεν είχε τραβήξει τον μοχλό προς τα πίσω.

«Πόσα είναι τα δάχτυλά μου, Γουίνστον;»

«Τέσσερα. Υποθέτω πως είναι τέσσερα. Αν μπορούσα, θα έβλεπα πέντε. Προσπαθώ να δω πέντε».

«Τι από τα δύο θέλεις; Να με πείσεις ότι βλέπεις πέντε ή να τα δεις πραγματικά;»

«Να τα δω πραγματικά».

«Ξανά» είπε ο Ο' Μπράιεν.

Η βελόνα ίσως έδειχνε κι ογδόντα, ίσως ενενήντα. Ανά διαστήματα ο Γουίνστον αδυνατούσε να θυμηθεί για ποιον λόγο τού προκαλούσαν όλον αυτόν τον πόνο. Πίσω από τα σφαιριστά του βλέφαρα, ένα δάσος από δάχτυλα έμοιαζε να έχουν στήσει κάπου χορό, μπλέκονταν και ξεμπλέκονταν, χάνονταν το ένα πίσω από το άλλο και εμφανίζονταν ξανά. Προσπαθούσε να τα μετρήσει, δεν θυμόταν όμως για ποιον λόγο. Ήξερε μόνο πως του ήταν αδύνατον να τα μετρήσει, και αυτό κατά κάποιον τρόπο οφειλόταν στη μυστηριώδη ταυτοσημία του τέσσερα με το πέντε. Ο πόνος έσβησε ξανά. Όταν άνοιξε τα μάτια του, διαπίστωσε ότι έβλεπε την ίδια εικόνα. Αμέτρητα δάχτυλα, σαν κινούμενα δένδρα, πήγαιναν προς κάθε κατεύθυνση, και οι δρόμοι τους τότε διασταυρώνονταν και τότε χώριζαν. Έκλεισε ξανά τα μάτια.

«Πόσα δάχτυλα σου δείχνω, Γουίνστον;»

«Δεν ξέρω. Δεν ξέρω. Αν το ξανακάνεις, θα με σκοτώσεις. Τέσσερα, πέντε, έξι –με κάθε ειλικρίνεια, δεν έχω ιδέα».

«Τώρα τα πας καλύτερα» είπε ο Ο' Μπράιεν.

Ένωσε μια βελόνα στο μπράτσο του. Την ίδια στιγμή μια ευφορική, θεραπευτική ζεστασιά χύθηκε σε όλο του το σώμα. Άνοιξε τα μάτια και κοίταξε

με ευγνωμοσύνη τον Ο' Μπράιεν. Στη θέα του βαριού, ρυτιδιασμένου προσώπου, τόσο άσχημου και τόσο έξυπνου, η καρδιά του χτύπησε δυνατά. Αν μπορούσε να κουνηθεί, θα άπλωνε το χέρι του και θα το ακουμπούσε στο μπράτσο του Ο' Μπράιεν. Ποτέ του δεν ένιωσε βαθύτερη αγάπη από αυτή που ένιωθε μόλις για τον Ο' Μπράιεν, και όχι μόνο επειδή είχε σταματήσει τον πόνο. Εκείνη η παλιά αίσθηση, ότι δεν είχε καμία σημασία αν ήταν φίλος ή εχθρός του, είχε επιστρέψει. Ο Ο' Μπράιεν ήταν κάποιος που μπορούσες να του μιλήσεις. Ίσως αυτό που επιδίωκε κανείς δεν ήταν τόσο το να αγαπηθεί όσο το να βρει κατανόηση. Ο Ο' Μπράιεν τον είχε βασανίσει φέρνοντάς τον στα όρια της τρέλας και σύντομα –ήταν σίγουρος γι' αυτό– θα τον έστελνε στον θάνατο. Δεν είχε καμία σημασία. Ήταν κατά κάποιον τρόπο κάτι βαθύτερο από τη φιλία, είχαν μια εσωτερική εγγύτητα. Κάπου υπήρχε ένας τόπος όπου θα μπορούσαν να συναντηθούν και να μιλήσουν, παρότι αυτό δεν θα εκφραζόταν ποτέ με λόγια.

Ο Ο' Μπράιεν τον κοιτούσε με μια έκφραση που έδειχνε ότι ίσως και να είχε κάνει την ίδια σκέψη. Όταν μίλησε, ο τόνος του ήταν χαλαρός, οικείος.

«Ξέρεις πού βρίσκεσαι, Γουίνστον;» ρώτησε.

«Δεν ξέρω. Μπορώ να μαντέψω. Στο Υπουργείο Αλήθειας».

«Ξέρεις πόσο καιρό βρίσκεσαι εδώ;»

«Δεν ξέρω. Μέρες, βδομάδες, μήνες –μάλλον μήνες».

«Και για ποιον λόγο νομίζεις πως φέρνουμε κάποιον εδώ μέσα;»

«Για να τον κάνετε να ομολογήσει».

«Όχι, δεν είναι αυτός ο λόγος. Δοκίμασε ξανά».

«Για να τον τιμωρήσετε».

«Όχι!» φώναξε ο Ο' Μπράιεν. Η φωνή του είχε αλλάξει εντυπωσιακά, το πρόσωπό του είχε ξαφνικά ζωηρέψει και σοβαρέψει. «Όχι! Ούτε για να σου αποσπάσουμε απλά μια ομολογία ούτε για να σε τιμωρήσουμε. Θέλεις να σου πω γιατί σε φέραμε εδώ; Για να σε γιατρέψουμε! Να σε εκλογικεύσουμε! Μπορείς να καταλάβεις, Γουίνστον, ότι κανείς από όσους φέρνουμε εδώ μέσα δεν φεύγει χωρίς να έχει γιατρευτεί; Δεν μας ενδιαφέρουν αυτά τα ανόητα

εγκλήματα που διέπραξες. Το Κόμμα δεν ενδιαφέρεται για την επιφανειακή πράξη. Δεν καταστρέφουμε απλά τους εχθρούς μας, τους αλλάζουμε. Καταλαβαίνεις τι θέλω να πω;»

Έσκυβε πάνω από τον Γουίνστον. Το πρόσωπό του τού έμοιαζε πελώριο λόγω της εγγύτητας και κακάσχημο, γιατί το κοιτούσε από κάτω. Επιπλέον ήταν γεμάτο έξαρση, μια ένταση τρέλας. Η καρδιά του Γουίνστον βούλιαξε ξανά. Αν μπορούσε, θα χωνόταν πιο βαθιά στο κρεβάτι. Ένωθε σίγουρος ότι ο Ο' Μπράιεν ήταν έτοιμος να γυρίσει τον επιλογέα, απλά για να ικανοποιήσει το καπρίτσιο του. Αμέσως όμως εκείνος στράφηκε κι έκανε μερικά βήματα πάνω κάτω. Μετά συνέχισε πιο ήπια.

«Το πρώτο πράγμα που πρέπει να καταλάβεις είναι ότι εδώ μέσα δεν θα βρεις μάρτυρες. Έχεις διαβάσει για τους θρησκευτικούς διωγμούς του παρελθόντος. Τον Μεσαίωνα υπήρχε η Ιερά Εξέταση. Απέτυχε. Ξεκίνησε για να ξεριζώσει την αίρεση και κατέληξε να τη διαιωνίζει. Για κάθε αιρετικό που καιγόταν στην πυρά, χιλιάδες άλλοι ξεπηδούσαν. Γιατί γινόταν αυτό; Γιατί η Ιερά Εξέταση εξολόθρευε τους εχθρούς της σε κοινή θέα και το έπραττε όσο αυτοί παρέμεναν αμετανόητοι. Βασικά τους σκότωνε γιατί ήταν αμετανόητοι. Άνθρωποι πέθαιναν γιατί δεν εγκατέλειπαν τις πεποιθήσεις τους. Φυσικά όλη η δόξα ανήκε στο θύμα και όλη η ντροπή στον Ιεροεξεταστή που το είχε κάψει. Αργότερα, στον εικοστό αιώνα, υπήρχαν οι οπαδοί του ολοκληρωτισμού, όπως τους έλεγαν. Ήταν οι Γερμανοί Ναζί και οι Ρώσοι Κομμουνιστές. Οι Ρώσοι καταδίωξαν την αίρεση με περισσότερη αγριότητα από όση επέδειξε η Ιερά Εξέταση και πίστευαν ότι είχαν διδαχθεί από τα λάθη του παρελθόντος. Τουλάχιστον γνώριζαν ότι δεν έπρεπε να δημιουργούν μάρτυρες. Προτού εκθέσουν τα θύματά τους σε δημόσια δίκη, στόχευαν εσκεμμένα στην καταρράκωση της αξιοπρέπειάς τους. Εξαθλιώναν τα θύματά τους με βασανιστήρια και απομόνωση έως ότου τα καταντούσαν απεχθή, δουλοπρεπή ερείπια που ομολογούσαν οτιδήποτε τους έβαζαν στο στόμα, που έλουζαν τον εαυτό τους με βρισιές και προσπαθούσαν να σωθούν φορτώνοντας τις ευθύνες τους στις πλάτες άλλων, που εκλιπαρούσαν για έλεος. Κι όμως, μερικά χρόνια αργότερα έγινε ξανά το ίδιο. Ο εξευτελισμός τους είχε ξεχαστεί. Ποιος ο λόγος και πάλι; Κατ' αρχάς, γιατί οι ομολογίες τους ήταν

προφανώς βεβιασμένες και ψευδείς. Εμείς δεν κάνουμε τέτοια λάθη. Όλες οι ομολογίες που γίνονται εδώ είναι αληθινές. Εμείς τις κάνουμε αληθινές. Και πάνω απ' όλα, δεν επιτρέπουμε στους νεκρούς να εξεγερθούν εναντίον μας. Πρέπει να πάψεις να φαντάζεσαι ότι οι επόμενες γενιές θα σε δικαιώσουν, Γουίνστον. Ούτε που θα ακούσουν το όνομά σου. Θα σβήσεις εντελώς από την ιστορία. Θα σε μετατρέψουμε σε αέριο και θα σε σκορπίσουμε στη στρατόσφαιρα. Δεν θα μείνει το παραμικρό από εσένα, ούτε κάποιο όνομα σε έναν κατάλογο ούτε μια μνήμη στο μυαλό κάποιου ανθρώπου. Θα εκμηδενιστείς, και στο παρελθόν και στο μέλλον. Δεν θα έχεις υπάρξει ποτέ».

Τότε, γιατί μπαίνετε στον κόπο να με βασανίσετε, σκέφτηκε ο Γουίνστον με μια στιγμιαία πικρία. Ο Ο' Μπράιεν σταμάτησε απότομα να βηματίζει, σαν να είχε εκφράσει δυνατά τις σκέψεις του ο Γουίνστον και να τον είχε ακούσει. Το μεγάλο άσχημο πρόσωπό του τον πλησίασε. Τα μάτια του ήταν μισόκλειστα, σαν να υπολόγιζε κάτι.

«Σκέφτεσαι» του είπε «ότι εφόσον σκοπεύουμε να σε καταστρέψουμε ολοκληρωτικά, ούτως ώστε ό,τι και να πεις ή να κάνεις δεν θα έχει καμία σημασία, τότε γιατί μπαίνουμε στον κόπο να σε ανακρίνουμε. Αυτό δεν σκεφτόσουν;»

«Ναι» είπε ο Γουίνστον.

Ο Ο' Μπράιεν χαμογέλασε αχνά. «Είσαι ένα ψεγάδι στο σχέδιο, Γουίνστον. Είσαι ένας λεκές που πρέπει να εξαφανιστεί. Δεν σου είπα μόλις τώρα ότι διαφέρουμε από τους διώκτες του παρελθόντος; Δεν είμαστε ικανοποιημένοι με την αρνητική υπακοή ούτε καν με την ταπεινωτική υποταγή. Όταν τελικά θα μας παραδοθείς, θα είναι από δική σου θέληση. Δεν καταστρέφουμε τον αιρετικό γιατί μας αντιστέκεται. Όσο μας αντιστέκεται, δεν τον καταστρέφουμε ποτέ. Τον προσηλυτίζουμε, αιχμαλωτίζουμε τις κρυφές του σκέψεις, τον αναπλάθουμε. Βάζουμε φωτιά σε κάθε κακό και κάθε ψευδαίσθηση που έχει μέσα του. Τον φέρνουμε προς το μέρος μας, όχι φαινομενικά, αλλά πραγματικά, με την ψυχή και το μυαλό του. Τον κάνουμε να γίνει ένας από εμάς πριν τον σκοτώσουμε. Δεν μπορούμε να ανεχτούμε να υπάρχει έστω και μία εσφαλμένη σκέψη κάπου στον κόσμο, όσο κρυφή και ανίσχυρη και αν είναι. Ακόμα και τη στιγμή του θανάτου, δεν μπορούμε να επιτρέψουμε καμία απόκλιση. Τα παλιά χρόνια, ο

αιρετικός βάδιζε στην πυρά παραμένοντας αιρετικός, διακηρύσσοντας την αίρεσή του, θριαμβολογώντας. Ακόμα και τα θύματα των ρωσικών εκκαθαρίσεων, καθώς βάδιζαν προς τον τόπο της εκτέλεσής τους περιμένοντας τη σφαίρα, έκρυβαν μια επανάσταση στο κρανίο τους. Εμείς όμως, προτού τινάξουμε ένα μυαλό στον αέρα, το κάνουμε τέλειο. Η εντολή του παλιού δεσποτισμού έλεγε: "Δεν θα πράξεις". Η εντολή των οπαδών του ολοκληρωτισμού ήταν: "Θα πράξεις". Η δική μας εντολή είναι: "Θα είσαι". Κανένας από όσους φέρνουμε εδώ δεν μας εναντιώνεται ξανά. Όλοι αναβαπτίζονται. Ακόμα κι εκείνους τους τρεις άθλιους προδότες, τους Τζόουνς, Άαρνσον και Ράδερφορντ, που κάποτε πίστεψες στην αθωότητά τους, τους τσακίσαμε. Εγώ ο ίδιος πήρα μέρος στην ανάκρισή τους. Τους είδα να εξουθενώνονται σταδιακά, να τους πιάνει το παράπονο, να σέρνονται στα πόδια μου, να κλαίνε. Στο τέλος, όλα αυτά δεν τα έκαναν από πόνο ή φόβο, αλλά από μετάνοια. Όταν πια είχαμε ξεμπερδέψει μαζί τους, δεν είχε απομείνει παρά μόνο το περίβλημά τους. Δεν είχε μείνει τίποτα άλλο μέσα τους εκτός από λύπη για όσα είχαν πράξει και αγάπη για τον Μεγάλο Αδελφό. Τι συγκινητικό να βλέπεις πόσο τον αγαπούσαν! Ικέτευσαν να τουφεκιστούν το δυνατόν συντομότερα, ώστε να πεθάνουν όσο οι σκέψεις τους ήταν ακόμα αγνές».

Η φωνή του είχε πάρει έναν σχεδόν ονειρικό τόνο. Η έξαρση και ο παράφορος ενθουσιασμός υπήρχαν ακόμα στο πρόσωπό του. *Δεν προσποιείται, σκέφτηκε ο Γουίνστον, δεν είναι υποκριτής, πιστεύει το καθετί που λέει.* Αυτό που τον κατάθλιβε περισσότερο ήταν η συνείδηση της δικής του πνευματικής κατωτερότητας. Παρατήρησε την εύσωμη και όμως γεμάτη χάρη φιγούρα να πηγαινοέρχεται μέσα κι έξω από το οπτικό του πεδίο. Ο Ο' Μπράιεν ήταν ένα πλάσμα που σε σύγκριση με αυτόν υπερτερούσε σε όλους τους τομείς. Δεν υπήρχε ούτε μία σκέψη που είχε κάνει κάποτε ή θα έκανε στο μέλλον, την οποία να μην είχε από καιρό μάθει, εξετάσει και απορρίψει ο Ο' Μπράιεν. Η μνήμη του περιείχε τη μνήμη του Γουίνστον. Σε μια τέτοια περίπτωση όμως, πώς μπορούσε να αληθεύει ότι ο Ο' Μπράιεν ήταν τρελός; Ο τρελός πρέπει να ήταν αυτός, ο Γουίνστον.

Ο Ο' Μπράιεν σταμάτησε να βηματίζει και τον κοίταξε. Η φωνή του έγινε ξανά αυστηρή.

«Μη φαντάζεσαι πως θα σωθείς, Γουίνστον, όσο ολοκληρωτικά κι αν μας παραδοθείς. Κανένας από όσους λοξοδρόμησαν δεν γλύτωσε ποτέ. Αλλά ακόμα κι αν επιλέγαμε να διανύσεις τον φυσιολογικό κύκλο της ζωής σου, και πάλι δεν θα ξέφευγες από εμάς. Ό,τι σου συμβεί εδώ, θα είναι για πάντα. Αυτό κοίταξε να το καταλάβεις. Θα σε συνθλίψουμε σε τέτοιο βαθμό που δεν θα υπάρχει επιστροφή. Θα σου κάνουμε τέτοια πράγματα που, ακόμα κι αν ζούσες χίλια χρόνια, δεν θα μπορούσες να συνέλθεις. Δεν θα μπορέσεις να ξαναβιώσεις ποτέ τα συνηθισμένα ανθρώπινα αισθήματα. Τα πάντα θα νεκρώσουν μέσα σου. Δεν θα μπορέσεις ποτέ ξανά να νιώσεις αγάπη, φιλία, τη χαρά της ζωής, γέλιο, περιέργεια, θάρρος, ακεραιότητα. Θα είσαι κούφιος. Θα σε ξεζουμίσουμε και θα σε ξαναγεμίσουμε με τους εαυτούς μας».

Σταμάτησε κι έκανε νόημα στον άνδρα με την άσπρη ποδιά. Ο Γουίνστον ένιωσε κάτι βαρύ να σπρώχνεται πίσω από το κεφάλι του. Ο Ο' Μπράιεν είχε καθίσει στο πάτωμα, δίπλα στο κρεβάτι, έτσι ώστε το πρόσωπό του να βρίσκεται σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με τον Γουίνστον.

«Τρεις χιλιάδες» είπε απευθυνόμενος, πάνω από το κεφάλι του Γουίνστον, στον άνδρα με την άσπρη ποδιά.

Δυο μαλακά μαξιλαράκια, ελαφρώς υγρά, στερεώθηκαν στους κροτάφους του Γουίνστον. Άρχισε να τρέμει. Προμηνυόταν κι άλλος πόνος, ένας άλλου είδους πόνος. Ο Ο' Μπράιεν άγγιξε καθησυχαστικά, σχεδόν μεγαλόψυχα, το χέρι του.

«Αυτή τη φορά δεν θα πονέσει» του είπε. «Κοίταξέ με σταθερά στα μάτια».

Ταυτόχρονα σχεδόν έγινε μια τρομερή έκρηξη ή τουλάχιστον έμοιαζε σαν έκρηξη, παρότι δεν ήταν σίγουρο ότι ακούστηκε κάποιος ήχος. Σίγουρα πάντως έλαμψε ένα εκτυφλωτικό φως. Ο Γουίνστον δεν τραυματίστηκε. Βρέθηκε μόνο ξαπλωμένος μπρούμυτα. Παρότι ήδη ήταν ανάσκελα όταν συνέβη η έκρηξη, είχε την παράξενη αίσθηση ότι τον είχαν χτυπήσει και ρίξει κάτω σε αυτή τη θέση. Ένα τρομερό, όμως ανώδυνο, χτύπημα τον είχε ισοπεδώσει. Κι ακόμα, κάτι είχε συμβεί μέσα στο κεφάλι του. Καθώς το βλέμμα του κατάφερε να εστιάσει ξανά, θυμήθηκε ποιος ήταν και πού βρισκόταν και αναγνώρισε το πρόσωπο που κοιτούσε το δικό του. Αλλά με έναν αόριστο

τρόπο ένωθε ένα μεγάλο κενό, σαν να του είχαν αφαιρέσει ένα κομμάτι από το μυαλό του.

«Δεν θα κρατήσει» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Κοίταξέ με στα μάτια. Με ποια χώρα βρίσκεται σε πόλεμο η Ωκεανία;»

Ο Γουίνστον σκέφτηκε. Ήξερε τι σήμαινε η λέξη "Ωκεανία" και ότι ο ίδιος ήταν πολίτης της Ωκεανίας. Θυμόταν επίσης την Ευρασία και την Ανατολασία. Ποιος πολέμουσε με ποιον όμως, αυτό δεν το γνώριζε. Βασικά, δεν είχε καν αντιληφθεί ότι γινόταν πόλεμος.

«Δεν θυμάμαι».

«Η Ωκεανία βρίσκεται σε πόλεμο με την Ανατολασία. Το θυμάσαι τώρα;»

«Ναι».

«Η Ωκεανία βρισκόταν πάντα σε πόλεμο με την Ανατολασία. Από τότε που γεννήθηκες, από τότε που δημιουργήθηκε το Κόμμα, από την αρχή της ιστορίας, ο πόλεμος συνεχίζεται χωρίς διακοπή, πάντα ο ίδιος πόλεμος. Το θυμάσαι αυτό;»

«Ναι».

«Πριν από έντεκα χρόνια, έπλασες έναν μύθο για τρεις άνδρες που καταδικάστηκαν σε θάνατο για προδοσία. Υποκρινόσουν ότι είχες δει ένα κομμάτι χαρτί που αποδείκνυε την αθωότητά τους. Κανένα τέτοιο χαρτί δεν υπήρχε. Το έφτιαξες με το μυαλό σου κι αργότερα έφτασες να πιστεύεις στην ύπαρξή του. Θυμάσαι τώρα ποια ακριβώς στιγμή κατασκεύασες αυτή την ιστορία; Τη θυμάσαι;»

«Ναι».

«Μόλις τώρα σήκωσα και σου έδειξα τα δάχτυλα του χεριού μου. Είδες πέντε δάχτυλα. Το θυμάσαι;»

«Ναι».

Ο Ο' Μπράιεν σήκωσε τα δάχτυλα του αριστερού του χεριού, έχοντας κρυμμένο τον αντίχειρα.

«Εδώ είναι πέντε δάχτυλα. Τα βλέπεις τα πέντε δάχτυλα;»

«Ναι».

Και όντως τα είδε, για μια φευγαλέα στιγμή, προτού αλλάξει το σκηνικό της μνήμης του. Είδε πέντε δάχτυλα, και δεν υπήρχε καμία παραμόρφωση. Μετά, όλα επανήλθαν στην κανονικότητα, και ο παλιός φόβος, το μίσος και το σάστισμα ξαναγύρισαν ταυτόχρονα. Είχε υπάρξει όμως μια στιγμή –δεν ήξερε πόσο είχε διαρκέσει, μπορεί και τριάντα δευτερόλεπτα– ολοκάθαρης σιγουριάς, όταν κάθε νέα υποβολή εκ μέρους του Ο' Μπράιεν γέμιζε κι ένα κομματάκι του κενού και γινόταν η απόλυτη αλήθεια, κι όταν δύο και δύο θα μπορούσαν να κάνουν τρία ή ακόμα και πέντε, αν αυτό χρειαζόταν. Αυτή η στιγμή είχε σβήσει προτού κατεβάσει το χέρι του ο Ο' Μπράιεν. Παρότι όμως δεν μπορούσε να την ανασυγκροτήσει, τη θυμόταν, όπως θυμάται κανείς μια ζωηρή εμπειρία κάποιας περιόδου της ζωής του, τον καιρό που ήταν ένας τελείως διαφορετικός άνθρωπος.

«Τώρα βλέπεις ότι σε κάθε περίπτωση είναι εφικτό» είπε ο Ο' Μπράιεν.

«Ναι» είπε ο Γουίνστον.

Ο Ο' Μπράιεν σηκώθηκε με μια έκφραση ικανοποίησης. Στα αριστερά του, ο Γουίνστον είδε τον άνδρα με την άσπρη ποδιά να σπάει μια αμπούλα και να ετοιμάζεται να γεμίσει μια σύριγγα. Ο Ο' Μπράιεν στράφηκε προς τον Γουίνστον χαμογελώντας. Τακτοποίησε τα γυαλιά στη μύτη του κάνοντας περίπου εκείνη την παλιά χειρονομία.

«Θυμάσαι που έγραψες στο ημερολόγιό σου» του είπε «ότι δεν είχε σημασία αν ήμουν φίλος ή εχθρός, αφού ταυτόχρονα ήμουν κάποιος που σε καταλάβαινε και μπορούσες να μιλήσεις μαζί του; Είχες δίκιο. Απολαμβάνω να μιλάω μαζί σου. Μου αρέσει το μυαλό σου. Μοιάζει με το δικό μου, με τη διαφορά ότι εσύ είσαι παράλογος. Προτού τελειώσουμε τη συνάντησή μας, αν θέλεις, μπορείς να μου κάνεις μερικές ερωτήσεις».

«Όποια ερώτηση θέλω;»

«Όποιαδήποτε». Ο Ο' Μπράιεν είδε ότι το βλέμμα του Γουίνστον ήταν καρφωμένο στον επιλογέα. «Είναι κλειστός. Ποια είναι η πρώτη σου ερώτηση;»

«Τι κάνατε στη Τζούλια;» ρώτησε ο Γουίνστον.

Ο Ο' Μπράιεν χαμογέλασε ξανά. «Σε πρόδωσε, Γουίνστον. Αμέσως, χωρίς κανέναν δισταγμό. Σπάνια έχω συναντήσει τόσο πρόθυμο άτομο. Σχεδόν δεν θα την αναγνώριζες αν την έβλεπες. Όλη η αντιδραστικότητά της, η εξαπάτηση, η τρέλα, το βρόμικο μυαλό της –όλα αυτά απομακρύνθηκαν από μέσα της. Ήταν μια τέλεια μεταστροφή, μια περίπτωση για να γραφεί στα χρονικά».

«Τη βασανίσατε;»

Ο Ο' Μπράιεν άφησε την ερώτηση αναπάντητη. «Επόμενη ερώτηση» είπε.

«Υπάρχει ο Μεγάλος Αδελφός;»

«Φυσικά και υπάρχει. Το Κόμμα υπάρχει. Ο Μεγάλος Αδελφός είναι η προσωποποίηση του Κόμματος».

«Υπάρχει με τον ίδιο τρόπο που υπάρχω κι εγώ;»

«Εσύ δεν υπάρχουν;» είπε ο Ο' Μπράιεν.

Για μια ακόμη φορά ο Γουίνστον ένιωσε ανήμπορος. Ήξερε ή μπορούσε να φανταστεί τα επιχειρήματα που αποδείκνυαν την ανυπαρξία του. Ήταν όμως ανοησίες, απλά ένα παιχνίδι με τις λέξεις. Μήπως και η πρόταση “δεν υπάρχουν;” δεν περιείχε έναν λογικό παραλογισμό; Τι ωφελούσε όμως να το πει; Ένιωσε το μυαλό του να ζαρώνει καθώς σκεφτόταν τα αναπάντητα, τρελά επιχειρήματα με τα οποία θα τον συνέτριβε ο Ο' Μπράιεν.

«Πιστεύω πως υπάρχω» είπε κουρασμένα. «Έχω συνείδηση της ταυτότητάς μου. Γεννήθηκα και θα πεθάνω. Έχω χέρια και πόδια. Καταλαμβάνω ένα συγκεκριμένο σημείο στον χώρο. Κανένα άλλο στερεό αντικείμενο δεν μπορεί να καταλάβει το ίδιο σημείο ταυτόχρονα. Υπάρχει με αυτή την έννοια ο Μεγάλος Αδελφός;»

«Δεν έχει σημασία. Υπάρχει».

«Θα πεθάνει κάποτε ο Μεγάλος Αδελφός;»

«Φυσικά και όχι. Πώς θα μπορούσε να πεθάνει; Επόμενη ερώτηση».

«Υπάρχει η Αδελφότητα;»

«Αυτό, Γουίνστον, δεν θα το μάθεις ποτέ. Αν επιλέξουμε να σε αφήσουμε ελεύθερο όταν πια θα έχουμε τελειώσει μαζί σου, και αν φτάσεις να ζήσεις μέχρι τα ενενήντα σου χρόνια, και πάλι δεν θα μάθεις ποτέ αν η απάντηση είναι ένα ναι ή ένα όχι. Όσο ζεις, θα παραμείνει άλυτος γρίφος στο μυαλό σου».

Ο Γουίνστον απόμεινε σιωπηλός. Το στήθος του ανεβοκατέβαινε πιο γρήγορα. Δεν είχε κάνει ακόμα την ερώτηση που του είχε έρθει πρώτη στο μυαλό. Έπρεπε να τη ρωτήσει κι όμως, ένιωθε λες και τα χείλη του δεν μπορούσαν να την ξεστομίσουν. Το πρόσωπο του Ο' Μπράιεν πήρε ένα ύφος σαν να έδειχνε ότι διασκεδάζε. Ακόμα και τα γυαλιά του έμοιαζαν να λάμπουν ειρωνικά. *Ξέρει, σκέφτηκε ξαφνικά ο Γουίνστον. Ξέρει τι πρόκειται να ρωτήσω!* Και μόνο με αυτή τη σκέψη, οι λέξεις ξεχύθηκαν σαν έκρηξη από μέσα του.

«Τι υπάρχει στο Δωμάτιο 101;»

Η έκφραση στο πρόσωπο το Ο' Μπράιεν δεν άλλαξε. Απάντησε ξερά:

«Ξέρεις τι υπάρχει στο Δωμάτιο 101, Γουίνστον. Όλοι ξέρουν τι υπάρχει στο Δωμάτιο 101».

Ύψωσε το δάχτυλο στον άνδρα με την άσπρη ποδιά. Προφανώς η συνάντηση είχε φτάσει στο τέλος της. Μια βελόνα μπήχτηκε απότομα στο μπράτσο του Γουίνστον. Σχεδόν αμέσως βυθίστηκε σε έναν βαθύ ύπνο.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«ΚΥ ΠΑΡΧΟΥΝ ΤΡΙΑ ΣΤΑΔΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ ΣΟΥ» ΕΙΠΕ Ο Ο' Μπράιεν. «Η μάθηση, η κατανόηση και τέλος, η αποδοχή. Καιρός να προχωρήσεις στο δεύτερο στάδιο».

Όπως πάντα, ο Γουίνστον ήταν δεμένος, ξαπλωμένος ανάσκελα. Τελευταία όμως, τα δεσμά του ήταν πιο χαλαρά. Τον κρατούσαν βέβαια στο κρεβάτι, τώρα όμως μπορούσε να κουνήσει λίγο τα γόνατα ή να στρέψει το κεφάλι από τη μία ή την άλλη μεριά ή να σηκώσει τα μπράτσα από τον αγκώνα. Ο επιλογέας με τις ενδείξεις δεν του προκαλούσε τόσο μεγάλο φόβο. Μπορούσε να αποφύγει τον πόνο αν ήταν ετοιμόλογος. Κυρίως όταν έδειχνε βλακεία, τότε ήταν που ο Ο' Μπράιεν τραβούσε τον μοχλό. Καμιά φορά περνούσαν ολόκληρη συνάντηση χωρίς να χρησιμοποιηθεί το τρομερό μηχάνημα. Ο Γουίνστον δεν μπορούσε να θυμηθεί πόσες συναντήσεις είχαν κάνει. Η όλη διαδικασία έμοιαζε να εκτείνεται σε ένα μακρύ και απροσδιόριστο διάστημα –ίσως εβδομάδων– και τα διαλείμματα ανάμεσά στις συναντήσεις ίσως άλλοτε να ήταν μέρες και άλλοτε μόνο μία δύο ώρες.

«Έτσι όπως είσαι ξαπλωμένος» είπε ο Ο' Μπράιεν «θα αναρωτιέσαι συχνά –ως κι εμένα ρώτησες– γιατί να ξοδεύει τόσο χρόνο και κόπο σε εσένα το Υπουργείο Αγάπης. Αλλά και όταν ήσουν ελεύθερος, η ίδια πάνω κάτω ερώτηση σε προβλημάτιζε. Μπορούσες να συλλάβεις τον μηχανισμό της Κοινωνίας στην οποία ζούσες, όχι όμως και τον κρυφό σκοπό. Θυμάσαι που είχες γράψει στο ημερολόγιό σου: “Καταλαβαίνω το πώς, δεν καταλαβαίνω το

γιατί". Ήταν οι στιγμές που σκεφτόσουν αυτό το γιατί που σε έκαναν να αμφιβάλεις για τη λογική σου. Διάβασες το βιβλίο, το βιβλίο του Γκολντστάιν ή τουλάχιστον κάποια κομμάτια του. Έμαθες κάτι που δεν ήξερες ήδη;»

«Εσύ, το διάβασες;» ρώτησε ο Γουίνστον.

«Εγώ το έγραψα. Θέλω να πω, συνεργάστηκα στη συγγραφή του. Όπως ξέρεις, κανένα βιβλίο δεν δημιουργείται από ένα άτομο».

«Είναι αλήθεια αυτά που λέει;»

«Ως περιγραφή, ναι. Το πρόγραμμα όμως που περιγράφει είναι μια ανοησία. Η κρυφή συγκέντρωση της γνώσης, μια σταδιακή διασπορά του διαφωτισμού, τέλος η εξέγερση των προλετάριων, η ανατροπή του Κόμματος. Το είχες προβλέψει ότι αυτά θα έλεγε. Είναι όλα ανοησίες. Οι προλετάριοι δεν θα επαναστατήσουν ποτέ, ούτε σε χίλια ούτε σε ένα εκατομμύριο χρόνια. Δεν μπορούν. Δεν χρειάζεται να σου πω τον λόγο, τον γνωρίζεις ήδη. Αν έθρεψες ποτέ σου όνειρα μιας βίαιης εξέγερσης, θα πρέπει να τα εγκαταλείψεις. Το Κόμμα δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να ανατραπεί. Η κυριαρχία του Κόμματος είναι παντοτινή. Καλά θα είναι αυτό να το κάνεις αφετηρία των σκέψεών σου».

Πλησίασε στο κρεβάτι. «Παντοτινή!» επανέλαβε. «Και τώρα, ας επιστρέψουμε στην ερώτηση του πώς και του γιατί. Κατανοείς άψογα πώς το Κόμμα διατηρείται στην εξουσία. Πες μου τώρα γιατί έχουμε κολλήσει πάνω της. Ποιο είναι το κίνητρό μας; Γιατί να θέλουμε την εξουσία; Εμπρός λοιπόν, μίλα» συμπλήρωσε καθώς ο Γουίνστον παρέμενε αμίλητος.

Ο Γουίνστον παρ' όλα αυτά άφησε μια δυο στιγμές να περάσουν μέχρι να μιλήσει. Τον είχε καταλάβει μια αίσθηση εξουθένωσης. Η αχνή λάμψη του παράφορου πάθους φάνηκε ξανά στο πρόσωπο του Ο' Μπράιεν. Ο Γουίνστον ήξερε προκαταβολικά τι θα έλεγε ο Ο' Μπράιεν, ότι δηλαδή το Κόμμα δεν αναζητούσε την εξουσία για το δικό του συμφέρον, αλλά για το καλό της πλειοψηφίας. Ότι αναζητούσε την εξουσία, γιατί η μάζα ήταν αδύναμη, δειλά αδέξια πλάσματα που δεν άντεχαν την ελευθερία ή την αλήθεια και έπρεπε να κυβερνώνται και να εξαπατώνται συστηματικά από άλλους πιο δυνατούς. Ότι η ανθρωπότητα είχε να επιλέξει ανάμεσα στην ελευθερία και την ευτυχία και ότι, για το μεγαλύτερο μέρος της ανθρωπότητας, η ευτυχία ήταν

προτιμότερη. Ότι το Κόμμα ήταν ο αιώνιος φύλακας των αδυνάτων, μια αφοσιωμένη σέκτα που έκανε το κακό για να φέρει το καλό, που θυσιάζε την προσωπική της ευτυχία για την ευτυχία των άλλων. Το τρομερό, σκέφτηκε ο Γουίνστον, ήταν πως όταν ο Ο' Μπράιεν θα του έλεγε όλα τα παραπάνω, θα τον πίστευε. Το έβλεπες στο πρόσωπό του. Ο Ο' Μπράιεν γνώριζε τα πάντα. Γνώριζε χίλιες φορές καλύτερα από τον Γουίνστον πώς ήταν ο αληθινός κόσμος, σε τι υποβάθμιση ζούσαν οι ανθρώπινες μάζες, με τι ψέματα και βαρβαρότητες το Κόμμα τούς κρατούσε σε αυτή την κατάσταση. Τα είχε καταλάβει όλα, τα είχε ζυγίσει όλα, και δεν έβγαινε κάτι διαφορετικό. Ο τελικός σκοπός δικαίωνε τα πάντα. *Τι μπορείς να κάνεις, σκέφτηκε ο Γουίνστον, ενάντια στον τρελό που είναι εξυπνότερος από εσένα, που ακούει δίκαια τα επιχειρήματά σου και απλά επιμένει στην τρέλα του;*

«Μας κυβερνάτε για το καλό μας» είπε αδύναμα. «Πιστεύετε ότι οι άνθρωποι δεν είναι ικανοί να κυβερνήσουν τον εαυτό τους και γι' αυτό...»

Αναπήδησε ξαφνιασμένος και παραλίγο να φωνάξει. Ένας δυνατός πόνος διαπέρασε το σώμα του. Ο Ο' Μπράιεν είχε σπρώξει τον μοχλό του επιλογέα στο τριάντα πέντε.

«Αυτό ήταν ανόητο, Γουίνστον, ανόητο!» του είπε. «Το επίπεδό σου δεν σου επιτρέπει να λες τέτοια πράγματα». Τράβηξε τον μοχλό πίσω στη θέση του και συνέχισε: «Τώρα θα σου πω την απάντηση στην ερώτησή μου. Είναι η εξής: Το Κόμμα θέλει την εξουσία αποκλειστικά για το συμφέρον του. Δεν μας ενδιαφέρει το κοινό καλό. Μας ενδιαφέρει μόνο η εξουσία. Ούτε τα πλούτη, ούτε η πολυτέλεια, ούτε η μακροζωία ή η ευτυχία, μόνο η εξουσία. Τι σημαίνει καθαρή, απόλυτη εξουσία, θα το καταλάβεις αμέσως. Διαφέρουμε από τις ολιγαρχίες του παρελθόντος, γιατί εμείς ξέρουμε τι κάνουμε. Όλοι οι άλλοι, ακόμα κι όσοι μας έμοιαζαν, ήταν δειλοί και υποκριτές. Οι Ναζί της Γερμανίας και οι Κομμουνιστές της Ρωσίας μάς πλησίασαν πολύ στις μεθόδους, δεν είχαν όμως ποτέ το θάρρος να αναγνωρίσουν τα κίνητρά τους. Προσποιούνταν – ίσως και να πίστευαν– ότι είχαν καταλάβει την εξουσία παρά τη θέλησή τους και για περιορισμένο χρονικό διάστημα, και ότι σύντομα θα ερχόταν ο παράδεισος όπου όλοι οι άνθρωποι θα ήταν ελεύθεροι και ισότιμοι. Εμείς δεν είμαστε έτσι. Ξέρουμε ότι κανείς ποτέ δεν καταλαμβάνει την εξουσία με την

πρόθεση να την εγκαταλείψει. Η εξουσία δεν είναι το μέσον, είναι ο σκοπός. Δεν εγκαθιδρύει κανείς τη δικτατορία για να προστατέψει την επανάσταση, αλλά κάνει την επανάσταση για να εγκαθιδρύσει τη δικτατορία. Το αντικείμενο των διωγμών είναι οι διωγμοί, των βασανιστηρίων τα βασανιστήρια, της εξουσίας η εξουσία. Αρχίζεις πια να καταλαβαίνεις τι σου λέω;»

Στον Γουίνστον έκανε εντύπωση για ακόμη μια φορά η κούραση που έδειχνε το πρόσωπο του Ο' Μπράιεν. Ήταν δυνατό, σαρκώδες, σκληρό, γεμάτο εξυπνάδα και ένα είδος ελεγχόμενου πάθους που μπροστά του ένιωθε ανίσχυρος. Ήταν όμως κουρασμένο. Υπήρχαν σακούλες στα μάτια, το δέρμα κάτω από τα ζυγωματικά του ήταν χαλαρό. Ο Ο' Μπράιεν έσκυψε από πάνω του, φέρνοντας επίτηδες το καταπονημένο του πρόσωπο πιο κοντά.

«Σκέφτεσαι ότι το πρόσωπό μου είναι γερασμένο και κουρασμένο» του είπε. «Σκέφτεσαι ότι μιλάω για εξουσία, όμως δεν μπορώ να αποτρέψω τη φθορά του ίδιου μου του σώματος. Δεν καταλαβαίνεις, Γουίνστον, ότι το άτομο δεν είναι παρά ένα κύτταρο; Η φθορά ενός κυττάρου είναι το σφρίγος του οργανισμού. Πεθαίνεις όταν κόβεις τα νύχια σου;»

Απομακρύνθηκε από το κρεβάτι και άρχισε να βηματίζει πάνω κάτω ξανά, με το ένα χέρι στην τσέπη.

«Είμαστε οι ιερείς της δύναμης» είπε. «Ο Θεός είναι δύναμη. Προς το παρόν όμως για σένα η δύναμη δεν είναι παρά μία λέξη. Είναι καιρός να πάρεις μια ιδέα του τι σημαίνει δύναμη. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να συνειδητοποιήσεις είναι ότι η δύναμη είναι μια συλλογική έννοια. Το άτομο έχει δύναμη μόνο τη στιγμή που παύει να είναι άτομο. Γνωρίζεις το σύνθημα του Κόμματος “Η Ελευθερία είναι Σκλαβιά”. Σου πέρασε ποτέ από το μυαλό ότι μπορεί να ισχύει και το αντίστροφο; Η σκλαβιά είναι ελευθερία. Μόνος του, ελεύθερος, ο άνθρωπος θα γνωρίζει πάντα την ήττα. Έτσι πρέπει να είναι, γιατί ο κάθε άνθρωπος είναι καταδικασμένος να πεθάνει, κάτι που αποτελεί τη μεγαλύτερη αποτυχία. Αν όμως υποταχθεί ολοκληρωτικά και απόλυτα, αν καταφέρει να ξεφύγει από τα δεσμά της ατομικής του ταυτότητας, αν μπορέσει να γίνει ένα με το Κόμμα ώστε να είναι το Κόμμα, τότε θα γίνει παντοδύναμος και αθάνατος. Το δεύτερο που πρέπει να συνειδητοποιήσεις είναι ότι η δύναμη είναι η εξουσία πάνω στα άλλα ανθρώπινα όντα. Πάνω στο σώμα τους, αλλά

κυρίως πάνω στο πνεύμα τους. Η εξουσία της ύλης, της εξωτερικής πραγματικότητας όπως θα την αποκαλούσες, είναι άνευ σημασίας. Ήδη έχουμε τον απόλυτο έλεγχο της ύλης».

Για μια στιγμή ο Γουίνστον ξέχασε τον επιλογέα. Κουνήθηκε απότομα σε μια προσπάθεια να ανακαθίσει, το μόνο που κατάφερε όμως ήταν να τεντώσει επίπονα τους μυς του.

«Μα πώς μπορείτε να ελέγξετε την ύλη;» ξέσπασε. «Δεν μπορείτε ούτε καν το κλίμα να ελέγξετε ή τον νόμο της βαρύτητας. Κι υπάρχουν οι αρρώστιες, ο πόνος, ο θάνατος...»

Ο Ο' Μπράιεν τού έκανε νόημα να σωπάσει. «Ελέγχουμε την ύλη, γιατί ελέγχουμε το πνεύμα. Η πραγματικότητα βρίσκεται μέσα στον εγκέφαλο. Με τον καιρό θα μάθεις, Γουίνστον. Δεν υπάρχει τίποτα που να μη μπορούμε να κάνουμε: να γίνουμε αόρατοι, να ανυψωθούμε, τα πάντα. Θα μπορούσα να ανυψωθώ από αυτό εδώ το πάτωμα σαν τη σαπουνόφουσκα, αν το ήθελα. Δεν το θέλω όμως, γιατί δεν το θέλει το Κόμμα. Πρέπει να ξεφορτωθείς αυτές τις παλιομοδίτικες ιδέες του δέκατου ένατου αιώνα σχετικά με τους νόμους της Φύσης. Εμείς φτιάχνουμε τους νόμους της Φύσης».

«Όχι, δεν τους φτιάχνετε! Ούτε καν εξουσιάζετε αυτόν εδώ τον πλανήτη. Και με την Ευρασία και την Ανατολασία, τι γίνεται; Δεν τις έχετε κατακτήσει ακόμα».

«Δεν έχει σημασία. Θα τις κατακτήσουμε όταν μας συμφέρει. Ακόμα κι αν δεν το κάνουμε, ποια νομίζεις ότι θα είναι η διαφορά; Μπορούμε να τις αφανίσουμε. Ο κόσμος είναι η Ωκεανία».

«Μα ο ίδιος ο κόσμος δεν είναι παρά ένας κόκκος σκόνης. Κι ο άνθρωπος είναι μικροσκοπικός, αδύναμος! Πόσα χρόνια υπάρχει; Για εκατομμύρια χρόνια η γη ήταν ακατοίκητη».

«Βλακείες! Η γη είναι τόσο παλιά όσο εμείς, πιο παλιά όχι. Πώς θα μπορούσε άλλωστε; Όλα υπάρχουν μόνο μέσα από την ανθρώπινη συνείδηση».

«Όμως οι βράχοι είναι γεμάτοι από κόκκαλα ζώων που έχουν εξαφανιστεί –μαμούθ και μαστόδοντα και τεράστια ερπετά που έζησαν πολύ πριν γίνει λόγος για τον άνθρωπο».

«Τα έχεις δει ποτέ σου αυτά τα κόκκαλα, Γουίνστον; Όχι, βέβαια. Γιατί τα εφηύραν οι βιολόγοι του δέκατου ένατου αιώνα. Τίποτα δεν υπήρξε πριν από τον άνθρωπο. Και μετά τον άνθρωπο, αν ποτέ χανόταν το είδος του, δεν θα υπάρξει τίποτα. Τίποτα δεν υπάρχει πέρα από τον άνθρωπο».

«Μα ολόκληρο το σύμπαν είναι έξω από εμάς. Κοίταξε τα αστέρια. Κάποια βρίσκονται ένα εκατομμύριο έτη φωτός μακριά, για πάντα απλησίαστα».

«Και τι είναι τα αστέρια;» είπε αδιάφορα ο Ο' Μπράιεν. «Μόνο χιλιόμετρα μακριά. Αν το θέλαμε, θα μπορούσαμε να τα φτάσουμε. Ή να τα εξαφανίσουμε. Η γη είναι το κέντρο του σύμπαντος. Ο ήλιος και τα αστέρια κινούνται γύρω της».

Ο Γουίνστον έκανε ξανά μια σπασμωδική κίνηση. Αυτή τη φορά δεν είπε τίποτα. Ο Ο' Μπράιεν συνέχισε σαν να απαντούσε σε μια αντίρρηση που του είχε εκφράσει:

«Φυσικά, αυτό δεν αληθεύει για συγκεκριμένους σκοπούς. Όταν διαπλέουμε τους ωκεανούς ή όταν προβλέπουμε μια έκλειψη, συχνά το βρίσκουμε βολικό να υποθέσουμε ότι η γη περιστρέφεται γύρω από τον ήλιο και ότι τα αστέρια βρίσκονται εκατομμύρια εκατομμυρίων χιλιόμετρα μακριά. Και τι έγινε λοιπόν; Έχεις την εντύπωση ότι δεν μπορούμε να επινοήσουμε ένα δυαδικό σύστημα αστρονομίας; Τα αστέρια μπορεί να είναι κοντά ή μακριά ανάλογα με τις ανάγκες μας. Έχεις την εντύπωση ότι οι μαθηματικοί μας δεν μπορούν να καταφέρουν κάτι τέτοιο; Ξέχασες τη δισκεψία;»

Ο Γουίνστον μαζεύτηκε πίσω στο κρεβάτι του. Ό,τι κι αν έλεγε, ερχόταν αυτόματα η απάντηση και τον συνέτριβε σαν ρόπαλο. Κι όμως, ήξερε, ήξερε ότι είχε δίκιο. Σίγουρα θα υπήρχε κάποιος τρόπος να αποδειχτεί λανθασμένη η αντίληψη πως δεν υπάρχει τίποτα έξω από το μυαλό του καθενός. Μήπως δεν είχε αποδειχθεί εδώ και καιρό το αβάσιμο αυτής της θεωρίας; Είχαν μάλιστα

δώσει και ένα όνομα σε αυτό, το είχε όμως ξεχάσει. Ο Ο' Μπράιεν τον κοιτούσε κι ένα αχνό χαμόγελο έπαιζε στις άκρες των χειλιών του.

«Στο είπα, Γουίνστον, ότι η μεταφυσική δεν είναι το δυνατό σου σημείο. Η λέξη που ψάχνεις είναι σολιψισμός⁹. Κάνεις λάθος όμως. Εδώ δεν μιλάμε για σολιψισμό. Μαζικό σολιψισμό ίσως, αν έτσι σου αρέσει. Αυτό όμως είναι εντελώς διαφορετικό, για την ακρίβεια είναι το εντελώς αντίθετο. Όλα αυτά είναι μια παρεκτροπή» πρόσθεσε σε διαφορετικό τόνο. «Η πραγματική δύναμη για την οποία οφείλουμε να αγωνιζόμαστε νυχθημερόν δεν είναι η εξουσία πάνω στα πράγματα, αλλά πάνω στους ανθρώπους». Έκανε μια παύση και για μια στιγμή ξαναπήρε το ύφος δασκάλου που ρωτάει έναν πολλά υποσχόμενο μαθητή. «Πώς ένας άνθρωπος εξασφαλίζει τη δύναμή του πάνω σε έναν άλλον, Γουίνστον;»

Ο Γουίνστον σκέφτηκε. «Κάνοντάς τον να υποφέρει» είπε.

«Ακριβώς. Κάνοντάς τον να υποφέρει. Δεν αρκεί η υπακοή. Αν δεν υποφέρει, πώς μπορείς να είσαι βέβαιος ότι υπακούει στη δική σου θέληση και όχι στη δική του; Δύναμη είναι να επιβάλεις πόνο και ταπείνωση. Δύναμη είναι να κομματιάζεις το ανθρώπινο μυαλό και να το ανασυνθέτεις σε νέα σχήματα της επιλογής σου. Αρχίζεις τώρα να καταλαβαίνεις τι κόσμο δημιουργούμε; Είναι το εντελώς αντίθετο των ηλίθιων ηδονιστικών ουτοπιών που οι παλιοί μεταρρυθμιστές είχαν φανταστεί. Είναι ένας κόσμος φόβου, προδοσίας και βασανιστηρίων, ένας κόσμος όπου ποδοπατάς και σε ποδοπατούν, ένας κόσμος που, όσο τελειοποιείται, θα γίνεται όχι λιγότερο, αλλά περισσότερο ανελέητος. Πρόοδος στον κόσμο μας θα σημαίνει πρόοδο στην αύξηση του πόνου. Οι παλιοί πολιτισμοί ισχυρίζονταν ότι τα θεμέλιά τους βρίσκονταν στην αγάπη ή τη δικαιοσύνη. Στον κόσμο μας δεν θα υπάρχουν άλλα συναισθήματα εκτός από τον φόβο, την οργή, την θριαμβολογία και την αυτοταπείνωση. Όλα τα άλλα θα τα εξοστρακίσουμε. Τα πάντα! Ήδη καταστρέφουμε τις συνήθειες της σκέψης που είχαν επιζήσει από την εποχή πριν την Επανάσταση. Κόψαμε τους δεσμούς ανάμεσα στο παιδί και τον γονιό,

---

⁹ Σ.τ.Μ. Σολιψισμός ή εγωμονισμός είναι η ανυπαρξία οτιδήποτε άλλου στον κόσμο πέρα από το άτομο και τη συνείδησή του.

ανάμεσα στους ανθρώπους, ανάμεσα στον άνδρα και τη γυναίκα. Κανείς δεν τολμάει να εμπιστευτεί τη γυναίκα, το παιδί, τον φίλο του πια. Στο μέλλον όμως δεν θα υπάρχουν σύζυγοι ούτε φίλοι. Τα παιδιά θα αποχωρίζονται τις μητέρες τους μόλις γεννιούνται, όπως κάποιος παίρνει τα αυγά από την κότα. Το σεξουαλικό ένστικτο θα ξεριζωθεί. Η τεκνοποίηση θα είναι μια ετήσια τυπική διαδικασία σαν την ανανέωση του δελτίου τροφίμων. Θα εξαλείψουμε τον οργανισμό. Οι νευρολόγοι μας δουλεύουν ήδη πάνω σε αυτό. Δεν θα υπάρχει πίστη, παρά μόνο προς το Κόμμα. Δεν θα υπάρχει αγάπη, παρά μόνο για τον Μεγάλο Αδελφό. Δεν θα υπάρχει γέλιο, παρά μόνο το γέλιο του θριάμβου απέναντι σε έναν ηττημένο εχθρό. Δεν θα υπάρχουν τέχνες, λογοτεχνία, επιστήμες. Όταν θα γίνουμε παντοδύναμοι, δεν θα έχουμε πλέον ανάγκη την επιστήμη. Δεν θα υπάρχει διάκριση ανάμεσα στην ασχήμια και την ομορφιά. Δεν θα υπάρχει ούτε περιέργεια ούτε ευχαρίστηση στη ζωή. Όλες οι ανταγωνιστικές απολαύσεις θα ακυρωθούν. Πάντα όμως –και αυτό μην το ξεχνάς, Γουίνστον– πάντα θα υπάρχει η μέθη της δύναμης, που θα αυξάνεται και θα εντείνεται. Πάντα, σε κάθε στιγμή, θα υπάρχει η έξαψη της νίκης, η αίσθηση της πάταξης του αδύναμου εχθρού. Αν ψάχνεις μια εικόνα του μέλλοντος, σκέψου μια μπότα που τσαλαπατάει ένα ανθρώπινο πρόσωπο – για πάντα».

Έκανε μια παύση, σαν να περίμενε τον Γουίνστον να μιλήσει. Αυτός όμως είχε ζαρώσει ξανά στο κρεβάτι. Δεν μπορούσε να πει τίποτα. Η καρδιά του είχε παγώσει. Ο Ο' Μπράιεν συνέχισε.

«Και θυμήσου ότι αυτό θα είναι παντοτινό. Το πρόσωπο θα βρίσκεται πάντα εκεί, για να ποδοπατηθεί. Ο αιρετικός, ο εχθρός της κοινωνίας θα είναι πάντα εκεί, ώστε να νικιέται και να ταπεινώνεται ξανά και ξανά. Όλα όσα υπέφερες από την ώρα που σε πιάσαμε –όλα αυτά θα συνεχιστούν και θα χειροτερέψουν. Η κατασκοπεία, η προδοσία, οι συλλήψεις, τα βασανιστήρια, οι εκτελέσεις, οι εξαφανίσεις δεν θα σταματήσουν ποτέ. Θα είναι ένας κόσμος τρόμου αλλά και θριάμβου. Όσο πιο δυνατό θα γίνεται το Κόμμα, τόσο λιγότερη επιείκεια θα δείχνει. Όσο ασθενέστερη η αντίσταση, τόσο πιο ασφυκτική η τυραννία. Ο Γκολντστάιν και οι αιρέσεις του θα ζήσουν για πάντα. Κάθε μέρα, κάθε στιγμή θα νικιούνται, θα γελοιοποιούνται, θα χλευάζονται, και

όμως θα επιβιώνουν. Το δράμα που έπαιξα μαζί σου αυτά τα επτά χρόνια θα παίζεται ξανά και ξανά από γενιά σε γενιά, όλο και πιο εύστροφο. Ο αιρετικός θα βρίσκεται πάντα εδώ, στο έλεός μας, ουρλιάζοντας από πόνο, τσακισμένος, κατάπυστος –και στο τέλος θα σέρνεται με τη θέλησή του στα πόδια μας, πλήρης μετάνοιας, έχοντας σωθεί από τον εαυτό του. Αυτός είναι ο κόσμος που ετοιμάζουμε, Γουίνστον. Ένας κόσμος όπου οι νίκες θα διαδέχονται η μία την άλλη, οι θρίαμβοι θα ακολουθούν ο ένας τον άλλον, μια ατελείωτη, επίμονη πίεση του νεύρου της δύναμης. Βλέπω ότι αρχίζεις να αντιλαμβάνεσαι τι είδους κόσμος θα είναι. Στο τέλος όμως, δεν θα τον έχεις καταλάβει μόνο. Αυτόν τον κόσμο θα τον αποδεχτείς, θα τον καλωσορίσεις, θα γίνεις μέρος του».

Ο Γουίνστον είχε συνέλθει κάπως ώστε να καταφέρει να μιλήσει. «Δεν μπορείτε!» είπε αδύναμα.

«Τι θέλεις να πεις με αυτή την παρατήρηση, Γουίνστον;»

«Δεν θα μπορούσατε να φτιάξετε έναν κόσμο σαν αυτόν που μόλις περιέγραψες. Είναι πόθος, απραγματοποίητο όνειρο».

«Γιατί;»

«Δεν είναι δυνατόν ένας πολιτισμός να θεμελιώνεται πάνω στον φόβο, το μίσος, τη βαναυσότητα. Δεν θα είχε καμία διάρκεια».

«Γιατί όχι;»

«Δεν θα είχε σφρίγος. Θα διαλυόταν. Θα αυτοκτονούσε».

«Ανοησίες. Έχεις την εντύπωση ότι το μίσος είναι πιο εξαντλητικό από την αγάπη. Γιατί όμως να είναι; Και ας πούμε ότι ήταν όντως έτσι. Θα είχε καμία σημασία; Ας υποθέσουμε ότι επιλέγουμε να εξαντλήσουμε τις δυνάμεις μας πιο γρήγορα. Ας υποθέσουμε ότι επιταχύνουμε τον ρυθμό της ανθρώπινης ζωής, ώστε οι άνθρωποι να θεωρούνται ηλικιωμένοι στα τριάντα. Και πάλι, τι σημασία θα είχε; Δεν μπορείς να καταλάβεις ότι ο θάνατος της μονάδας δεν είναι θάνατος; Το Κόμμα είναι αθάνατο».

Ως συνήθως, η φωνή σφυροκοπούσε τον Γουίνστον χωρίς να του αφήνει περιθώρια να αντιδράσει. Εξάλλου, είχε τον φόβο ότι αν επέμενε να

διαφωνεί, ο Ο' Μπράιεν θα έστρεφε ξανά τον επιλογέα. Και πάλι όμως, δεν μπορούσε να μείνει απαθής. Αδύναμα, χωρίς επιχειρήματα, παρακινούμενος μόνο από τον ακατάληπτο φόβο που του είχε προκαλέσει η ιδεοληψία του Ο' Μπράιεν, είπε επιθετικά:

«Δεν ξέρω, και δεν με ενδιαφέρει. Κάτι θα γίνει, και θα αποτύχετε. Κάτι θα γίνει, και θα νικηθείτε. Η ζωή θα σας νικήσει».

«Τη ζωή την ελέγχουμε εμείς, Γουίνστον, σε όλα της τα επίπεδα. Εσύ τώρα υποθέτεις ότι υπάρχει κάτι που ονομάζεται ανθρώπινη φύση, που θα εξαγριωθεί από όσα κάνουμε και θα ξεσηκωθεί εναντίον μας. Την ανθρώπινη φύση όμως την καλουπώνουμε εμείς. Οι άνθρωποι είναι πολύ εύπλαστοι. Ή πάλι, μπορείς να ξαναγουρίσεις στις παλιές σου πεποιθήσεις, ότι οι προλετάριοι ή οι σκλάβοι θα ξεσηκωθούν και θα μας ανατρέψουν. Βγάλτο από το κεφάλι σου. Όλοι τους είναι ανήμποροι, σαν τα ζώα. Η ανθρωπότητα είναι το Κόμμα. Όλοι οι άλλοι είναι απέξω, άσχετοι».

«Δεν με νοιάζει. Στο τέλος θα σας νικήσουν. Αργά ή γρήγορα, θα καταλάβουν ποιοι πραγματικά είστε και θα σας ξεσκίσουν».

«Έχεις πουθενά αποδείξεις ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο; Ή κανένα λόγο για να συμβεί;»

«Όχι. Το πιστεύω. Ξέρω ότι θα αποτύχετε. Κάτι υπάρχει στο σύμπαν –δεν ξέρω, κάποιο πνεύμα, κάποια αρχή– που δεν θα το ξεπεράσετε ποτέ».

«Πιστεύεις στον Θεό, Γουίνστον;»

«Όχι».

«Τότε, ποια είναι αυτή η αρχή που θα μας κατατροπώσει;»

«Δεν ξέρω. Το πνεύμα του Ανθρώπου».

«Και θεωρείς τον εαυτό σου άνθρωπο;»

«Ναι».

«Τότε, Γουίνστον, αν είσαι άνθρωπος, είσαι ο τελευταίος. Το είδος σου έχει εξαφανιστεί. Εμείς είμαστε οι κληρονόμοι. Καταλαβαίνεις ότι είσαι μόνος, εκτός ιστορίας, εκτός ύπαρξης;» Το ύφος του άλλαξε και πρόσθεσε πιο τραχιά: «Και

φυσικά θεωρείς τον εαυτό σου ηθικά ανώτερο από εμάς, που είμαστε ψεύτες και σκληροί».

«Ναι, θεωρώ τον εαυτό μου ανώτερο».

Ο Ο' Μπράιεν δεν μίλησε. Δύο άλλες φωνές ακούγονταν τώρα. Μια στιγμή αργότερα, ο Γουίνστον αναγνώρισε ότι η μία ήταν η δική του φωνή. Ήταν η ηχογράφηση της συζήτησης που είχε κάνει με τον Ο' Μπράιεν το βράδυ που είχε γίνει μέλος της Αδελφότητας. Άκουσε τον εαυτό του καθώς υποσχόταν να ψεύδεται, να κλέβει, να πλαστογραφεί, να δολοφονεί, να ενθαρρύνει τη χρήση ναρκωτικών και την πορνεία, να μεταδίδει αφροδίσια νοσήματα, να ρίχνει βιτριόλι σε παιδιά. Ο Ο' Μπράιεν έκανε μια κοφτή ανυπόμονη κίνηση, σαν να ήθελε να πει ότι τα λόγια ήταν περιττά. Κατόπιν, έστρεψε έναν διακόπτη, και οι φωνές σταμάτησαν.

«Σήκω από το κρεβάτι» είπε.

Τα δεσμά χαλάρωσαν. Ο Γουίνστον στήριξε τα πόδια στο πάτωμα και όρθωσε το κορμί του παραπαίοντας.

«Είσαι ο τελευταίος άνθρωπος» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Είσαι ο θεματοφύλακας του ανθρώπινου πνεύματος. Τώρα θα δεις τον εαυτό σου όπως ακριβώς είσαι. Βγάλε τα ρούχα σου».

Ο Γουίνστον έλυσε το κορδόνι που συγκρατούσε τη φόρμα του. Το φερμουάρ το είχαν ξηλώσει εδώ και καιρό. Δεν μπορούσε να θυμηθεί αν υπήρξε κάποια στιγμή όλο αυτό το διάστημα μετά τη σύλληψή του που να έβγαλε όλα του τα ρούχα μονομιάς. Κάτω από τη φόρμα, το σώμα του ήταν τυλιγμένο με βρόμικα κιτρινωμένα κουρέλια, που μόλις αναγνώριζες ότι ήταν υπολείμματα εσώρουχων. Καθώς τα άφησε να γλιστρήσουν στο πάτωμα, είδε πως στην άλλη άκρη του δωματίου υπήρχε ένας τρίφυλλος καθρέπτης. Τον πλησίασε κι αμέσως σταμάτησε απότομα. Άθελά του, του ξέφυγε μια κραυγή.

«Προχώρησε» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Στάσου ανάμεσα στα φύλλα του καθρέπτη. Θα μπορέσεις να κοιταχτείς και στο πλάι».

Είχε σταματήσει, γιατί είχε τρομάξει. Ένα καμπουριασμένο, γκριζωπό, αποστεωμένο πράγμα τον πλησίαζε. Η εμφάνισή του ήταν τρομακτική, και όχι

μόνο γιατί ήξερε πως έβλεπε τον εαυτό του. Πήγε πιο κοντά στον καθρέπτη. Το πρόσωπο του πλάσματος έμοιαζε να προεξέχει εξαιτίας της σκυφτής στάσης του σώματός του. Ένα αξιοθρήνητο πρόσωπο κατάδικου, με ένα εκτεθειμένο μέτωπο που ενωνόταν με ένα γυμνό κρανίο, μια στραβή μύτη και στραπατσαρισμένα ζυγωματικά που πάνω τους κοιτούσαν άγρια σαν του αρπακτικού μάτια. Τα μάγουλα ήταν γεμάτα ουλές, το στόμα τραβηγμένο. Φυσικά και ήταν το δικό του πρόσωπο, του φαινόταν όμως ότι είχε υποστεί περισσότερες αλλαγές από όσες είχαν γίνει στην ψυχή του. Τα συναισθήματα που αποτυπώνονταν σ' αυτό το πρόσωπο ήταν διαφορετικά απ' όσα ένιωθε. Είχε γίνει σχεδόν φαλακρός. Για μια στιγμή είχε πιστέψει ότι είχε γκριζάρει, αλλά μόνο το δέρμα του κρανίου ήταν γκριζο, από τη βρομιά που σωρευόταν τόσο καιρό ώσπου είχε γίνει ανεξίτηλη. Κάτω από το στρώμα της βρομιάς, εδώ κι εκεί, ξεχώριζαν τα κόκκινα σημάδια των πληγών. Κοντά στον αστράγαλο, το έλκος των κερσών είχε κακοφορμίσει και το δέρμα κρεμόταν σε φλούδες γύρω του. Το πιο τρομακτικό όμως ήταν η ισχύτητα του σώματός του. Τα πλευρά του πρόβαλλαν σαν του σκελετού. Τα πόδια του είχαν μαζέψει τόσο ώστε τα γόνατα ήταν πιο παχιά από τους μηρούς. Τώρα καταλάβαινε τι εννοούσε ο Ο' Μπράιεν όταν του έλεγε ότι μπορούσε να κοιταχτεί και στο πλάι. Η καμπύλη που σχημάτιζε η σπονδυλική στήλη ήταν απίστευτη. Οι ισχνοί ώμοι έγερναν προς τα εμπρός, τόσο που σχημάτιζαν μια γούβα στο στήθος. Ο λιπόσαρκος λαιμός έμοιαζε να διπλώνει στα δύο από το βάρος του κρανίου. Εικάζοντας, θα έλεγε ότι είχε μπροστά του το σώμα ενός εξηντάρη που υπέφερε από μια κακοήθη νόσο.

«Κάποιες φορές» είπε ο Ο' Μπράιεν «σκέφτηκες ότι το πρόσωπό μου –το πρόσωπο ενός μέλους του Εσωτερικού Κόμματος– δείχνει γερασμένο και καταπονημένο. Τι σκέφτεσαι τώρα για το δικό σου πρόσωπο;»

Άρπαξε τον Γουίνστον από τον ώμο και έστρεψε το σώμα του έτσι ώστε να κοιτάζονται κατά πρόσωπο.

«Κοίτα την κατάντια σου! Κοίτα τη λίγδα που καλύπτει όλο σου το σώμα. Κοίτα τη βρομιά ανάμεσα στα δάχτυλα των ποδιών σου. Κοίτα αυτή την αηδιαστική πληγή που ζέχνει στο πόδι σου. Το ξέρεις ότι βρομάς σαν το κατσίκι; Μάλλον έχεις πάψει να δίνεις σημασία. Κοίτα πόσο ισχνός είσαι. Βλέπεις;

Μπορώ να τυλίξω το μπράτσο σου μόνο με τον δείκτη και τον αντίχειρά μου. Θα μπορούσα να σου τσακίσω τον λαιμό σαν να ήταν κλαράκι. Το ξέρεις ότι έχεις χάσει είκοσι πέντε κιλά από τότε που σε συλλάβαμε; Ακόμα και τα μαλλιά σου βγαίνουν με τις χούφτες. Κοίτα!» Άπλωσε το χέρι του και του ξερίζωσε μια τούφα μαλλιά. «Άνοιξε το στόμα σου. Εννιά, δέκα, έντεκα δόντια όλα κι όλα. Πόσα είχες όταν ήρθες εδώ; Και τα λίγα που σου έχουν απομείνει, πέφτουν. Να, κοίτα!»

Τράβηξε ένα από τα μπροστινά δόντια που είχαν απομείνει στον Γουίνστον, σφίγγοντάς το με τον αντίχειρα και τον δείκτη. Ο Γουίνστον ένιωσε τον σουβλερό πόνο να τινάζει το σαγόι του. Ο Ο' Μπράιεν είχε ξεριζώσει το ετοιμόρροπο δόντι. Το πέταξε στην άλλη άκρη του κελιού.

«Σαπίζεις» είπε. «Καταρρέεις, Τι είσαι; Ένα σακί βρομιά. Τώρα γύρνα και κοιτάξου ξανά στον καθρέπτη. Βλέπεις αυτό το πράγμα απέναντί σου; Να ο τελευταίος άνθρωπος. Αν λέγεσαι άνθρωπος, αυτή είναι η ανθρωπότητα. Τώρα, φόρεσε πάλι τα ρούχα σου».

Ο Γουίνστον άρχισε να ντύνεται με αργές, άκαμπτες κινήσεις. Μέχρι τώρα, δεν έδειχνε να είχε προσέξει πόσο αδύνατος και αδύναμος ήταν. Μια σκέψη μόνο έπαιζε στο μυαλό του, ότι θα έπρεπε να βρίσκεται σε τούτο το μέρος πολύ περισσότερο χρόνο απ' όσο φανταζόταν. Ξαφνικά, ενώ στερέωνε γύρω του τα άθλια κουρέλια, τον κατέλαβε ένας οίκτος για το κατεστραμμένο του κορμί. Προτού αντιληφθεί τι έκανε, σωριάστηκε σε ένα σκαμνάκι δίπλα στο κρεβάτι και ξέσπασε σε κλάματα. Μόλις συνειδητοποιούσε πόσο άσχημος ήταν, μια δέσμη κόκκαλα τυλιγμένα με βρόμικα εσώρουχα, ένα ερείπιο που καθόταν κι έκλαιγε κάτω από το σκληρό λευκό φως. Κι όμως, δεν μπορούσε να σταματήσει. Ο Ο' Μπράιεν τον άγγιξε στον ώμο με καλοσύνη σχεδόν.

«Δεν θα κρατήσει για πάντα» είπε. «Μπορείς να ξεφύγεις όποτε θελήσεις. Τα πάντα εξαρτώνται από εσένα».

«Εσείς το κάνατε!» φώναξε κλαίγοντας με λυγμούς ο Γουίνστον. «Εσείς με φτάσατε σ' αυτό το χάλι».

«Όχι, Γουίνστον. Εσύ έφτασες τον εαυτό σου σε αυτό το σημείο. Ήταν κάτι που αποδέχτηκες από τη στιγμή που εναντιώθηκες στο Κόμμα. Όλα αυτά

εμπεριέχονταν σε εκείνη την αρχική πράξη. Δεν συνέβη απολύτως τίποτα που να μην είχες προβλέψει». Έκανε μια παύση κι έπειτα συνέχισε: «Σε νικήσαμε, Γουίνστον. Σε τσακίσαμε. Είδες πώς κατάντησε το σώμα σου. Το ίδιο είναι και το πνεύμα σου. Δεν πιστεύω ότι σου έχει μείνει και πολλή περηφάνια. Σε κλωστήσαμε, σε μαστιγώσαμε, σε προσβάλαμε. Ούρλιαξες από πόνο, κυλίστηκες στο πάτωμα μέσα στο αίμα και τα ξερατά σου. Ικέτευσες έλεος, πρόδωσες τους πάντες και τα πάντα. Μπορείς να ονομάσεις έναν εξευτελισμό που να μην έχεις υποστεί;»

Ο Γουίνστον σταμάτησε να θρηνεί, παρότι ακόμα έσταζαν δάκρυα από τα μάτια του. Σήκωσε το βλέμμα και κοίταξε τον Ο' Μπράιεν.

«Δεν πρόδωσα την Τζούλια» είπε.

Ο Ο' Μπράιεν τον κοίταξε σκεπτικός. «Όχι» του είπε. «Όχι. Αυτό όντως αληθεύει. Δεν πρόδωσες την Τζούλια».

Ο παράξενος σεβασμός που ένιωθε για τον Ο' Μπράιεν, ένας σεβασμός που τίποτα δεν φαινόταν ικανό να αμαυρώσει, πλημμύρισε ξανά την καρδιά του. Πόσο έξυπνος, σκέφτηκε, πόσο έξυπνος! Ο Ο' Μπράιεν πάντα καταλάβαινε αυτό που του έλεγε. Οποιοσδήποτε άλλος θα απαντούσε αμέσως ότι είχε προδώσει την Τζούλια. Μήπως και είχε απομείνει κάτι που δεν του είχαν αποσπάσει με τα βασανιστήρια; Τους είχε πει όλα όσα γνώριζε για εκείνη: τις συνήθειές της, τον χαρακτήρα της, το παρελθόν της. Είχε εξομολογηθεί μέχρι και την τελευταία λεπτομέρεια σχετικά με όσα είχαν διαδραματιστεί στις συναντήσεις τους, τα λόγια που είχαν ανταλλάξει, τα γεύματά τους με τα τρόφιμα από τη μαύρη αγορά, την εξωσυζυγική τους σχέση, τις αόριστες συνωμοσίες τους ενάντια στο Κόμμα –τα πάντα. Και όμως, με τη σημασία που ο Γουίνστον έδινε στη λέξη, δεν την είχε προδώσει. Ο Ο' Μπράιεν είχε καταλάβει τι εννοούσε χωρίς άλλη εξήγηση.

«Πες μου» ρώτησε «πότε θα με σκοτώσουν;»

«Μπορεί να περάσει αρκετό διάστημα» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Είσαι δύσκολη περίπτωση. Μην απελπίζεσαι όμως. Όλοι γιατρεύονται αργά ή γρήγορα. Στο τέλος θα σε σκοτώσουμε».

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΝΙΩΘΕ ΠΟΛΥ ΚΑΛΥΤΕΡΑ. ΠΑΧΑΙΝΕ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΩΝΕ ΜΕΡΑ ΤΗ ΜΕΡΑ, ΑΝ ΜΠΟΡΟΥΣΕ κανείς να υπολογίσει σε ημέρες.

Το λευκό φως και το βουητό παρέμεναν, το τωρινό του κελί όμως ήταν λίγο πιο άνετο από τα προηγούμενα. Υπήρχε μαξιλάρι και στρώμα στο σανιδένιο κρεβάτι κι ένα σκαμνί για να κάθεται. Του είχαν κάνει μπάνιο και του επέτρεπαν να πλένεται σε μια τενεκεδένια λεκάνη. Του έδιναν ως και ζεστό νερό για να πλυθεί. Του είχαν φέρει καινούρια εσώρουχα και μια καθαρή φόρμα. Περιποιήθηκαν το έλκος στον αστράγαλό του με μια καταπραϋντική αλοιφή. Αφαίρεσαν και τα υπόλοιπα δόντια του και του έβαλαν καινούρια οδοντοστοιχία.

Πέρασαν εβδομάδες, μπορεί και μήνες. Αν ήθελε, μπορούσε πια να μετρήσει τον χρόνο, αφού σπιζόταν σε κανονικά μάλλον διαστήματα. Υπολόγιζε ότι του έδιναν τρία γεύματα το εικοσιτετράωρο. Κάποιες φορές αναρωτιόταν αόριστα αν του τα έδιναν τη μέρα ή τη νύχτα. Το φαγητό ήταν παραδόξως καλό, και είχε κρέας σε κάθε τρίτο γεύμα. Μια φορά, του έφεραν ως κι ένα πακέτο τσιγάρα. Δεν είχε σπίρτα, αλλά ο αιωνίως αμίλητος φρουρός θα του έδινε φωτιά. Την πρώτη φορά που προσπάθησε να καπνίσει, ένιωσε ναυτία, όμως δεν το έβαλε κάτω. Καπνίζοντας μισό τσιγάρο μετά από κάθε γεύμα, το πακέτο τού κράτησε για πολύ καιρό.

Του έδωσαν μια άσπρη πλάκα που στη μία γωνιά της ήταν κρεμασμένο ένα μολυβάκι. Στην αρχή δεν τη χρησιμοποίησε καν. Ακόμα κι όταν ήταν ξύπνιος, βρισκόταν σε κατάσταση λήθαργου. Συχνά τον έβρισκες να παραμένει ξαπλωμένος από το ένα γεύμα στο άλλο, σχεδόν ακίνητος, άλλοτε να κοιμάται, άλλοτε να ονειρεύεται ξύπνιος κάτι αόριστα όνειρα και να μην μπορεί ούτε τα μάτια του να ανοίξει. Είχε πια συνηθίσει από καιρό να κοιμάται με το δυνατό φως να πέφτει στο πρόσωπό του. Δεν έμοιαζε και κάτι με ιδιαίτερη σημασία, πέραν του ότι τα όνειρά του είχαν αποκτήσει περισσότερη συνοχή. Έβλεπε πολλά όνειρα, πάντα χαρούμενα. Βρισκόταν στη Χρυσάφενια Χώρα ή καθόταν ανάμεσα σε μεγαλόπρεπα ηλιόλουστα ερείπια με τη μητέρα του, την Τζούλια και τον Ο' Μπράιεν –χωρίς να κάνει τίποτα. Απλά καθόταν στον ήλιο και μιλούσε για ασήμαντα πράγματα. Οι σκέψεις που έκανε όταν ήταν ξύπνιος, αφορούσαν συνήθως τα όνειρά του. Έμοιαζε σαν να είχε χάσει την ικανότητα να κάνει οποιαδήποτε διανοητική προσπάθεια τώρα που ο φόβος δεν αποτελούσε το κίνητρο. Δεν ένιωθε πλήξη, δεν είχε διάθεση για κουβέντα ή για κάτι που θα του αποσπούσε την προσοχή. Αυτό που τον ικανοποιούσε ήταν απλά να βρίσκεται μόνος, να μην τον χτυπούν ή τον ανακρίνουν, να έχει αρκετό φαγητό, να είναι καθαρός.

Σταδιακά άρχισε να ξοδεύει λιγότερο χρόνο σε ύπνο, και πάλι όμως δεν ένιωθε καμία διάθεση να σηκωθεί από το κρεβάτι. Το μόνο που επιθυμούσε ήταν να μένει ξαπλωμένος στην ησυχία του και να νιώθει το σώμα του να ανακτά τις δυνάμεις του. Ψηλάφιζε το κορμί του εδώ κι εκεί για να βεβαιωθεί πως δεν ήταν ψευδαισθήση ότι οι μύες του γέμιζαν και το δέρμα του γινόταν πιο σφιχτό. Τελικά βεβαιώθηκε πως όντως πάχαινε. Πλέον οι μηροί του ήταν σίγουρα παχύτεροι από τα γόνατά του. Μετά από αυτό, διστακτικά στην αρχή, ξεκίνησε να γυμνάζεται καθημερινά. Σύντομα, μπορούσε να περπατήσει τρία χιλιόμετρα, που μετρούσε βηματίζοντας στο κελί του, και οι σκυφτοί του ώμοι άρχισαν να ισιώνουν. Δοκίμασε πιο δύσκολες ασκήσεις και ένιωσε έκπληξη και ντροπή όταν ανακάλυψε πόσα γυμνάσματα δεν μπορούσε να καταφέρει. Δεν μπορούσε να ταχύνει τον βηματισμό του, δεν μπορούσε να σηκώσει το σκαμνί του με τεντωμένο μπράτσο, δεν μπορούσε να σταθεί στο ένα του πόδι χωρίς να χάσει την ισορροπία του. Έκανε βαθύ κάθισμα και διαπίστωσε ότι μόλις που

μπορούσε να σηκωθεί ξανά όρθιος με τρομερούς πόνους στους μηρούς και στις γάμπες. Ξάπλωσε μπρούμυτα και προσπάθησε να σηκώσει το βάρος του σώματός του με τα χέρια. Ήταν μάταιο, δεν μπορούσε ούτε εκατοστό να ανασηκώσει το σώμα του. Μετά από λίγες μέρες όμως –και λίγα γεύματα ακόμη– το κατάφερε και αυτό. Έφτασε κάποια στιγμή που έκανε τη συγκεκριμένη άσκηση έξι φορές στη σειρά. Άρχισε να νιώθει πραγματικά περήφανος για το σώμα του και ήταν φορές που έτρεφε την ελπίδα ότι και το πρόσωπό του θα ξαναγινόταν φυσιολογικό. Μόνο όταν τυχαία άγγιζε το φαλακρό του κρανίο, θυμόταν το γεμάτο χαρακιές κατεστραμμένο πρόσωπο που είχε δει στον καθρέπτη.

Το μυαλό του απέκτησε περισσότερη ενάργεια. Καθόταν στο σανιδένιο κρεβάτι, με την πλάτη ακουμπισμένη στον τοίχο και την πλάκα στα γόνατα και καταπιανόταν να ξαναεκπαιδεύσει τον εαυτό του.

Είχε συνθηκολογήσει, δεν το αρνιόταν. Στην πραγματικότητα, όπως το έβλεπε τώρα, ήταν έτοιμος να συνθηκολογήσει πολύ προτού το πάρει απόφαση. Από τη στιγμή που βρέθηκε μέσα στο Υπουργείο Αγάπης –και ναι, ακόμα κι εκείνα τα λεπτά που αυτός και η Τζούλια στέκονταν ανήμποροι ενώ η σκληρή φωνή από την τηλεθόνη τους διέταζε τι να κάνουν– είχε καταλάβει την επιπολαιότητα, τη ρηχότητα της απόπειράς του να αντιταχθεί στην εξουσία του Κόμματος. Τώρα ήξερε πως η Αστυνομία της Σκέψης εδώ και επτά χρόνια τον παρακολουθούσε σαν το σκαθάρι κάτω από το μεγεθυντικό φακό. Δεν υπήρχε ούτε μία πράξη ούτε μία κουβέντα που να πέρασε απαρατήρητη, καμία σκέψη που να έμεινε κρυφή. Ακόμα κι εκείνον τον κόκκο της άσπρης σκόνης στο εξώφυλλο του ημερολογίου, τον αντικατέστησαν προσεκτικά. Του έβαλαν να ακούσει ηχογραφήσεις, του έδειξαν φωτογραφίες. Κάποιες ήταν φωτογραφίες του μαζί με την Τζούλια. Ναι, ακόμα και...

Δεν μπορούσε πια να αντισταθεί στο Κόμμα. Εξάλλου, το Κόμμα είχε δίκιο. Έτσι πρέπει να ήταν, Πώς θα μπορούσε να έχει λάθος το αθάνατο συλλογικό μυαλό; Με ποια εξωτερικά κριτήρια μπορούσες να ελέγξεις τις κρίσεις του; Η πνευματική ισορροπία ήταν στατιστική. Το θέμα ήταν απλό: να σκέφτεσαι όπως το Κόμμα. Μόνο...

Το μολύβι βάραινε τα δάχτυλά του. Ο Γουίνστον άρχισε να καταγράφει όποια σκέψη τού ερχόταν στο μυαλό. Πρώτα έγραψε με αδέξια κεφαλαία γράμματα:

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΣΚΛΑΒΙΑ

Κατόπιν, χωρίς να σταματήσει, έγραψε από κάτω:

ΔΥΟ ΚΑΙ ΔΥΟ ΚΑΝΟΥΝ ΠΕΝΤΕ

Ύστερα όμως κάτι τον φρέναρε. Το μυαλό του έμοιαζε ανίκανο να συγκεντρωθεί, σαν να του προξενούσε ντροπή κάποια σκέψη. Ήξερε ότι γνώριζε τι θα ακολουθούσε, προς το παρόν όμως δεν μπορούσε να το θυμηθεί. Όταν τελικά το θυμήθηκε, αυτό δεν έγινε αυθόρμητα, αλλά σαν αποτέλεσμα συνειδητού συλλογισμού. Έγραψε:

Ο ΘΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΜΗ

Αποδεχόταν τα πάντα. Το παρελθόν μπορούσε να αλλάξει. Το παρελθόν δεν είχε αλλάξει ποτέ. Η Ωκεανία ήταν σε πόλεμο με την Ανατολασία. Η Ωκεανία ήταν πάντα σε πόλεμο με την Ανατολασία. Οι Τζόουνς, Άαρνσον και Ράδερφορντ ήταν ένοχοι για τα εγκλήματα που τους καταλόγισαν. Δεν είχε δει ποτέ του τη φωτογραφία που ακύρωνε την ενοχή τους. Δεν είχε υπάρξει ποτέ εκείνη η φωτογραφία, την είχε μηχανευτεί ο ίδιος. Θυμήθηκε ότι είχε αντιφατικές αναμνήσεις στη μνήμη του, εκείνες ήταν όμως ψεύτικες, προϊόντα αυταπάτης. Πόσο εύκολα ήταν όλα! Αρκούσε να παραδοθείς, και όλα τα υπόλοιπα ακολουθούσαν. Έμοιαζε όπως όταν κολυμπούσες ενάντια στο ρεύμα, που σε πετούσε έξω όσο σκληρά κι αν προσπαθούσες, ώσπου το έπαιρνες απόφαση, γύριζες από την άλλη και πήγαινες με τη φορά του ρεύματος. Όλα παρέμεναν ίδια, και το μόνο που είχε αλλάξει ήταν η στάση σου. Το προδιαγεγραμμένο θα συνέβαινε ούτως ή άλλως. Τώρα πια δεν έβλεπε καν τον λόγο που τον είχε ωθήσει να επαναστατήσει. Όλα ήταν εύκολα, μόνο που...

Τα πάντα μπορούσαν να είναι αλήθεια. Οι λεγόμενοι νόμοι της Φύσης ήταν ανοησίες. Ο νόμος της βαρύτητας ήταν μια ανοησία. Τι είχε πει ο Ο' Μπράιεν; "Θα μπορούσα να ανυψωθώ από αυτό εδώ το πάτωμα σαν τη σαπουνόφουσκα, αν το ήθελα". Ο Γουίνστον το επεξεργάστηκε.

«Αν πιστεύει ότι ανυψώνεται, κι εγώ ταυτόχρονα πιστεύω ότι τον βλέπω να το κάνει, τότε συμβαίνει στ' αλήθεια».

Ξαφνικά, σαν ένα κομμάτι βυθισμένου ναυαγίου που αναδύεται στην επιφάνεια του νερού, μια σκέψη άστραψε στο μυαλό του.

«Δεν συμβαίνει στ' αλήθεια. Το φανταζόμαστε. Είναι παραισθήση».

Έδιωξε αμέσως τη σκέψη. Ήταν ολοφάνερο ότι δεν ίσχυε, καθώς έθετε ως προϋπόθεση ότι κάπου έξω από τον εαυτό σου υπήρχε ένας πραγματικός κόσμος όπου συνέβαιναν πραγματικά γεγονότα. Πώς μπορούσε όμως να υπάρχει ένας τέτοιος κόσμος; Τι γνωρίζουμε αν δεν χρησιμοποιήσουμε το μυαλό μας; Όλα συμβαίνουν στο μυαλό. Ό,τι συμβαίνει στο μυαλό όλων, συμβαίνει στην πραγματικότητα.

Δεν δυσκολεύτηκε να αρνηθεί την πλάνη, ούτε υπήρχε κίνδυνος να υποκύψει σε αυτήν. Κατάλαβε ότι σε καμία περίπτωση δεν έπρεπε να κάνει την άστοχη σκέψη. Το μυαλό έπρεπε να εθελουφλεί σε κάθε επικίνδυνη σκέψη. Η διαδικασία θα έπρεπε να γίνεται αυτομάτως, ενστικτωδώς. *Εγκληματόπαυση* ονομαζόταν στη Νέα Ομιλία.

Ξεκίνησε να ασκείται καθημερινά στην εγκληματόπαυση. Έθετε στον εαυτό του προτάσεις του τύπου: "Το Κόμμα λέει ότι η γη είναι επίπεδη", "Το Κόμμα λέει ότι ο πάγος είναι βαρύτερος από το νερό" και εξασκούσαν να παραβλέπει ή να μην αντιλαμβάνεται τους ισχυρισμούς που τις αντέκρουαν. Δεν ήταν εύκολο. Απαιτούσε τρομερή συλλογιστική ικανότητα και αυτοσχεδιασμό. Για παράδειγμα, τα αριθμητικά προβλήματα που προέκυπταν από μια πρόταση του τύπου "δύο και δύο κάνουν πέντε" ήταν πέραν των δυνατοτήτων του να τα συλλάβει. Χρειαζόταν επίσης ευελιξία του μυαλού, ώστε από τη μία να χρησιμοποιεί την πιο λεπτή λογική και από την άλλη να αγνοεί τα πιο χοντροκομμένα λογικά λάθη. Η ηλιθιότητα ήταν εξίσου απαραίτητη με την ευφυΐα και εξίσου δύσκολο να την πετύχεις.

Όλο αυτό το διάστημα, ένα μέρος του μυαλού του αναρωτιόταν πότε θα τον σκότωναν. "Τα πάντα εξαρτώνται από εσένα" είχε πει ο Ο' Μπράιεν, όμως ο Γουίνστον γνώριζε πως δεν υπήρχε καμία συνειδητή πράξη που θα τον έφερνε πιο κοντά στο τέλος. Ο θάνατός του θα μπορούσε να συμβεί σε δέκα

λεπτά από τώρα ή σε δέκα χρόνια. Θα μπορούσαν να τον κλείσουν στην απομόνωση για χρόνια, να τον στείλουν σε στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας ή πάλι, να τον αφήσουν ελεύθερο για ένα διάστημα, όπως συνήθιζαν κάποιες φορές. Ήταν πολύ πιθανόν, προτού τον σκοτώσουν, να ξαναπαιχτεί το δράμα της σύλληψης και της ανάκρισής του. Το μόνο σίγουρο ήταν πως ο θάνατος ερχόταν πάντα χωρίς προειδοποίηση. Η παράδοση –ο καθένας το γνώριζε κι ας μην είχε ακούσει ποτέ κάτι σχετικό– έλεγε ότι σε πυροβολούσαν πάντα από πίσω, στον αυχένα, χωρίς προειδοποίηση, καθώς βάδιζες από το ένα κελί στο άλλο.

Μια μέρα –παρότι το “μια μέρα” δεν ήταν η σωστή έκφραση, γιατί κάλλιστα μπορούσε να έχει συμβεί και μεσάνυχτα– ο Γουίνστον αφέθηκε να παρασυρθεί από μια παράξενη, ευτυχισμένη ονειροπόληση. Προχωρούσε στον διάδρομο περιμένοντας τη σφαίρα. Ήξερε ότι θα ερχόταν από στιγμή σε στιγμή. Όλα είχαν κανονιστεί, είχαν τακτοποιηθεί, είχαν συμβιβαστεί. Δεν υπήρχαν πια αμφιβολίες, ούτε λογομαχίες, κανένας πόνος, κανένας φόβος. Το σώμα του ήταν υγιές και δυνατό. Βάδιζε με άνεση απολαμβάνοντας μια αίσθηση σαν να περπατούσε στο φως της ημέρας. Δεν βρισκόταν πια στους στενούς λευκούς διαδρόμους του Υπουργείου Αγάπης, αλλά στο ηλιόλουστο φαρδύ, ίσως και ένα χιλιόμετρο, πέρασμα όπου είχε την αίσθηση πως έφτασε μέσα στο παραλήρημα που του είχαν προκαλέσει τα ναρκωτικά. Βρισκόταν στη Χρυσάφενια Χώρα και ακολουθούσε το μονοπάτι που διέσχιζε τον παλιό βοσκότοπο που είχαν τρυγήσει οι λαγοί. Μπορούσε να νιώσει το μαλακό χορτάρι κάτω από τα πόδια του και το γλυκό χάδι του ήλιου στο πρόσωπό του. Στην άκρη του αγρού οι φτελιές λικνίζονταν απαλά και κάπου μακρύτερα κυλούσε το ρυάκι όπου οι κυπρίνοι κολυμπούσαν στις γούρνες κάτω από τις ιτιές.

Ξαφνικά, τον κατέλαβε απεριγράπτος τρόμος. Ο ιδρώτας έλουσε τη σπονδυλική του στήλη. Άκουσε τον εαυτό του να ουρλιάζει:

«Τζούλια, Τζούλια! Αγάπη μου! Τζούλια!»

Για μια στιγμή ένιωσε την ψευδαίσθηση της παρουσίας της να σαρώνει την ύπαρξή του. Ήταν σαν να βρισκόταν όχι απλά δίπλα του, αλλά μέσα του, να είχε μπει στο πετσί του. Εκείνη τη στιγμή την αγάπησε πιο έντονα από όσο

την είχε αγαπήσει όταν ήταν μαζί, ελεύθεροι. Κι επίσης, ήξερε πως η Τζούλια βρισκόταν ακόμα ζωντανή και χρειαζόταν τη βοήθειά του.

Ξάπλωσε στο κρεβάτι και προσπάθησε να συνέλθει. Τι είχε κάνει; Πόσα ακόμα χρόνια είχε προσθέσει στην ποινή του αυτή η στιγμιαία αδυναμία;

Σε λίγο θα άκουγε τα βήματα από τις βαριές μπότες απέξω. Αποκλείεται να άφηναν ατιμώρητο ένα τέτοιο ξέσπασμα. Τώρα θα ήξεραν πια, αν δεν το γνώριζαν ήδη, ότι αθετούσε τη συμφωνία που είχε κάνει μαζί τους. Υπάκουε το Κόμμα, συνέχιζε όμως να το μισεί. Στο παρελθόν, έκρυβε ένα αιρετικό πνεύμα κάτω από τη μάσκα του κομφορμισμού. Τώρα, είχε προχωρήσει ένα βήμα παραπέρα: είχε παραδώσει το πνεύμα του, αλλά έτρεφε την ελπίδα ότι θα κρατούσε αλώβητα τα κατάβαθα της καρδιάς του. Ήξερε ότι είχε λάθος, το προτιμούσε όμως έτσι. Θα το καταλάβαιναν. Ο Ο' Μπράιεν θα καταλάβαινε. Αυτή η μοναδική ανόητη κραυγή περιείχε όλες τις ομολογίες.

Και τώρα θα έπρεπε να ξεκινήσει και πάλι από την αρχή. Ίσως του έπαιρνε χρόνια. Διέτρεξε το πρόσωπό του με το χέρι του προσπαθώντας να συνηθίσει το νέο σχήμα του. Τα μάγουλά του είχαν βαθιά σημάδια, τα ζυγωματικά πρόβαλλαν έντονα, η μύτη του ήταν ισοπεδωμένη. Επίσης, του είχαν βάλει καινούρια οδοντοστοιχία. Δεν σου ήταν εύκολο να διατηρήσεις μια ουδέτερη έκφραση όταν δεν είχες ιδέα πώς έμοιαζε το πρόσωπό σου. Σε κάθε περίπτωση, δεν αρκούσε μόνο να μπορείς να ελέγξεις τα χαρακτηριστικά του προσώπου σου. Για πρώτη του φορά κατάλαβε πως αν θέλεις να κρατήσεις μυστικό κάτι, πρέπει να το κρατήσεις κρυφό ως και από τον ίδιο σου τον εαυτό. Πρέπει να ξέρεις ότι βρίσκεται πάντα εκεί, αλλά μέχρι να το χρειαστείς, ποτέ δεν πρέπει να το αφήσεις να βγει στην επιφάνεια της συνείδησής σου σε μια αναγνωρίσιμη μορφή. Από εδώ και στο εξής όφειλε όχι μόνο να σκέφτεται σωστά, αλλά και να νιώθει σωστά, να ονειρεύεται σωστά. Και να κρατάει συνέχεια το μίσος του κλειδωμένο μέσα του σαν μια σφαίρα ύλης που ναι μεν είναι κομμάτι του εαυτού του, αλλά ασυνείδητα, σαν μια κύστη.

Μια μέρα θα αποφάσιζαν να τον σκοτώσουν. Δεν μπορούσες να ξέρεις το πότε, μπορούσες όμως να το μαντέψεις λίγα δευτερόλεπτα πριν. Σε πυροβολούσαν πάντα από πίσω, καθώς διέσχιζες τον διάδρομο. Δέκα δευτερόλεπτα θα ήταν αρκετά. Σ' αυτό το διάστημα μπορούσε να

αναποδογουρίσει όλος ο εσωτερικός του κόσμος. Και τότε, ξαφνικά, χωρίς να προφέρει λέξη, χωρίς να σταματήσει το βήμα του, χωρίς την παραμικρή σύσπαση στο πρόσωπό του, ξαφνικά η μάσκα θα έπεφτε και μπαμ! Οι μπαταρίες του μίσους του θα έπαιρναν εμπρός. Η απέχθεια θα απλωνόταν σαν μια πελώρια φλόγα που βρυχιέται. Και σχεδόν την ίδια στιγμή, μπαμ! Η σφαίρα θα τον έβρισκε πολύ αργά ή πολύ γρήγορα. Θα τίναζαν το μυαλό του στον αέρα πριν προλάβουν να το απαιτήσουν ξανά. Η αιρετική σκέψη θα έμενε ατιμώρητη, αμετανόητη, ασύλληπτη για πάντα. Θα άνοιγαν μια τρύπα στην τελειότητά τους. Θα πέθαινε μισώντας τους. Αυτό λεγόταν ελευθερία.

Έκλεισε τα μάτια. Δεν ήταν εύκολο. Βασικά ήταν δυσκολότερο από την πειθαρχία του μυαλού. Ήταν ζήτημα αυτοταπείνωσης, αυτοακρωτηριασμού. Έπρεπε να βουτήξει στην πιο σιχαμερή βρομιά. Ποιο ήταν το πιο φρικτό και αηδιαστικό απ' όλα; Σκέφτηκε τον Μεγάλο Αδελφό. Το πελώριο πρόσωπο, (επειδή το έβλεπε συνέχεια σε αφίσες, πάντα το φανταζόταν ένα μέτρο φαρδύ), με το πυκνό μαύρο μουστάκι και τα μάτια που σε ακολουθούσαν παντού, έμοιαζε να εισβάλλει στο μυαλό του από μόνο του. Τι πραγματικά ένιωθε για τον Μεγάλο Αδελφό;

Από τον διάδρομο ακούστηκαν βαριά βήματα από μπότες. Η ασσάλινη πόρτα άνοιξε διάπλατα με έναν μεταλλικό ήχο. Ο Ο' Μπράιεν μπήκε στο κελί. Πίσω του ακολουθούσαν ο αξιωματικός με το κέρινο πρόσωπο και οι φρουροί με τις μαύρες στολές.

«Σήκω» του είπε ο Ο' Μπράιεν. «Έλα εδώ».

Ο Γουίνστον στάθηκε μπροστά του. Ο Ο' Μπράιεν έβαλε τα χέρια του στους ώμους του Γουίνστον και τον κοίταξε.

«Σκέφτηκες να με ξεγελάσεις» του είπε. «Ανοησία σου. Στάσου ίσια. Κοίταξέ με στο πρόσωπο». Έκανε μια παύση και συνέχισε πιο ήπια: «Προοδεύεις. Από διανοητική άποψη, απέχεις ελάχιστα από αυτό που θέλουμε. Συναισθηματικά όμως δεν πέτυχες καμία πρόοδο. Πες μου, Γουίνστον, –και να θυμάσαι πόσο εύκολο μου είναι να ξεσκεπάσω τα ψέματα– πες μου ποια είναι τα αληθινά σου αισθήματα για τον Μεγάλο Αδελφό».

«Τον μισώ».

«Τον μισείς. Ωραία. Τότε ήρθε η ώρα να κάνεις το τελευταίο βήμα. Πρέπει να αγαπήσεις τον Μεγάλο Αδελφό. Δεν αρκεί να τον υπακούς. Πρέπει και να τον αγαπάς».

Με ένα ελαφρύ σπρώξιμο, τον παρέδωσε στους φρουρούς.

«Δωμάτιο 101» είπε.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Σ Ε ΚΑΘΕ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ ΤΟΥ ΉΞΕΡΕ Η ΕΤΣΙ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΠΙΣΤΕΥΕ, ΠΟΥ περίπου βρισκόταν μέσα σε αυτό το χωρίς παράθυρα κτίριο. Ίσως από τις αμυδρές διαφοροποιήσεις της ατμοσφαιρικής πίεσης. Τα κελιά όπου τον είχαν ξυλοκοπήσει οι φρουροί βρίσκονταν κάτω από το έδαφος. Το δωμάτιο όπου τον είχε ανακρίνει ο Ο' Μπράιεν ήταν ψηλά, κοντά στη στέγη. Αυτό όμως το μέρος που βρισκόταν τώρα ήταν πολλά μέτρα κάτω από το έδαφος, βαθύτερα δεν γινόταν.

Ήταν μεγαλύτερο από τα περισσότερα κελιά που τον είχαν ρίξει μέχρι τώρα, αυτά όμως που υπήρχαν γύρω του με το ζόρι τα έβλεπε. Το μόνο που παρατήρησε ήταν δύο τραπεζάκια ακριβώς μπροστά του, σκεπασμένα με πράσινη τσόχα. Το ένα βρισκόταν μόλις ένα δύο μέτρα μακριά του, το άλλο λίγο παραπέρα, κοντά στην πόρτα. Ήταν δεμένος σε όρθια θέση σε μια καρέκλα, τόσο σφιχτά που δεν μπορούσε να κουνήσει κανένα μέλος του σώματός του, ούτε καν το κεφάλι του. Κάτι σαν στήριγμα πίσω από το κεφάλι του τον ανάγκαζε να κοιτάζει κατευθείαν μπροστά.

Για λίγο ήταν μόνος, μετά η πόρτα άνοιξε και μπήκε ο Ο' Μπράιεν.

«Κάποτε με ρώτησες» είπε ο Ο' Μπράιεν «τι υπήρχε στο δωμάτιο 101. Κι εγώ σου είπα ότι γνώριζες ήδη την απάντηση. Όλοι το γνωρίζουν. Αυτό που υπάρχει στο δωμάτιο 101 είναι ό,τι χειρότερο στον κόσμο».

Η πόρτα άνοιξε ξανά. Μπήκε ένας φρουρός που κουβαλούσε κάτι συρμάτινο, ένα κουτί ή κάποιου είδους καλάθι. Το ακούμπησε πάνω στο πιο μακρινό τραπέζι. Λόγω της θέσης που στεκόταν ο Ο' Μπράιεν, ο Γουίνστον δεν κατάφερε να δει τι ήταν αυτό το πράγμα.

«Το χειρότερο στον κόσμο» είπε ο Ο' Μπράιεν «είναι διαφορετικό για τον καθένα. Μπορεί να είναι το να ταφεί ζωντανός ή ο θάνατος από φωτιά, από πνιγμό, από παλούκωμα ή πενήντα άλλοι τρόποι θανάτου. Σε κάποιες περιπτώσεις ο θάνατος είναι κάτι ασήμαντο, ούτε καν μοιραίο».

Στο μεταξύ είχε μετακινηθεί λίγο, οπότε ο Γουίνστον είχε καλύτερη θέα του πράγματος πάνω στο τραπέζι. Ήταν ένα μακρόστενο συρμάτινο κλουβί με ένα χερούλι στο πάνω μέρος του, το οποίο χρησίμευε για τη μεταφορά του. Στερεωμένο στη μπροστινή του μεριά υπήρχε κάτι που έμοιαζε με μάσκα ξιφασκίας, με την κοίλη επιφάνεια προς τα έξω. Παρότι το κλουβί απείχε τρία με τέσσερα μέτρα, ο Γουίνστον μπορούσε να δει ότι χωριζόταν κατά μήκος σε δύο τμήματα, και στο καθένα από αυτά υπήρχε κάτι ζωντανό. Ήταν αρουραίοι.

«Στην περίπτωση σου» είπε ο Ο' Μπράιεν «το χειρότερο πράγμα στον κόσμο τυχαίνει να είναι οι αρουραίοι».

Κάτι σαν προειδοποιητικό τρέμουλο, ένας αόριστος φόβος είχε διαπεράσει τον Γουίνστον με το που είχε πρωτοαντικρίσει το κλουβί. Μόλις αυτή τη στιγμή όμως, εντελώς ξαφνικά, συνειδητοποιούσε το νόημα της μάσκας στο μπροστινό μέρος του κλουβιού. Ένωσε τα σωθικά του να παγώνουν.

«Δεν μπορείς να το κάνεις αυτό!» ούρλιαξε με ραγισμένη φωνή. «Δεν θα μπορούσες να το κάνεις, όχι! Είναι αδύνατον!»

«Θυμάσαι» είπε ο Ο' Μπράιεν «τη στιγμή που σε έπιανε πανικός στα όνειρά σου; Μπροστά σου ορθωνόταν ένας τοίχος σκοταδιού, στα αυτιά σου ερχόταν κάτι σαν βρυχηθμός. Κάτι υπήρχε από την άλλη μεριά του τοίχου. Ήξερες ότι γνώριζες τι ακριβώς ήταν εκεί πέρα, δεν τολμούσες όμως να το ανασύρεις από τη μνήμη σου. Αυτό που υπήρχε στην άλλη πλευρά ήταν οι αρουραίοι».

«Ο' Μπράιεν!» είπε ο Γουίνστον κάνοντας μια προσπάθεια να κρατήσει σταθερή τη φωνή του. «Το ξέρεις ότι δεν χρειάζονται όλα αυτά. Τι θέλεις να κάνω;»

Ο Ο' Μπράιεν δεν απάντησε άμεσα στην ερώτηση. Όταν μίλησε, είχε το δασκαλίστικο ύφος που υιοθετούσε καμιά φορά. Κοίταξε σκεπτικός μακριά, σαν να απευθυνόταν σε ένα ακροατήριο κάπου πίσω από τον Γουίνστον.

«Υπάρχουν φορές που ο πόνος δεν αρκεί από μόνος του» είπε. «Υπάρχουν περιπτώσεις που ο άνθρωπος αντέχει τον πόνο, ακόμα και μέχρι θανάτου. Για τον καθένα όμως υπάρχει κάτι που δεν μπορεί ούτε να το σκεφτεί. Δεν έχει να κάνει με το κουράγιο ή τη δειλία. Αν πέφτεις από κάπου ψηλά, δεν είναι δειλία να πιαστείς από ένα σκοινί. Αν βγήκες στην επιφάνεια του νερού από τα βαθιά, δεν είναι δειλία να γεμίσεις τα πνευμόνια σου αέρα. Είναι απλά ένα απαραβίαστο ένστικτο. Το ίδιο συμβαίνει και με τους αρουραίους. Για σένα είναι κάτι ανυπόφορο. Αποτελούν ένα μέσον πίεσης που δεν μπορείς να αντέξεις, ακόμα κι αν το ήθελες. Θα κάνεις ό,τι αναμένεται».

«Ποιο πράγμα; Ποιο; Πώς να το κάνω αν δεν ξέρω τι είναι;»

Ο Ο' Μπράιεν σήκωσε το κλουβί και το μετέφερε στο κοντινότερο τραπέζι. Το ακούμπησε προσεκτικά στην τσόχα. Ο Γουίνστον μπορούσε να ακούσει το αίμα να βουίζει στ' αυτιά του. Είχε την αίσθηση ότι ζούσε σε μια απόλυτη μοναξιά. Βρισκόταν εγκλωβισμένος σε μια μεγάλη άδεια πεδιάδα, μια επίπεδη έρημο την οποία πυρπολούσε ο ήλιος και όπου διάφοροι ήχοι έφταναν στα αυτιά του από μακρινές αποστάσεις. Κι όμως, το κλουβί με τους αρουραίους δεν απείχε ούτε δύο μέτρα. Ήταν πελώριοι αρουραίοι, σε μια ηλικία όπου το ρύγχος τους πλαταίνει και αγριεύει, και η γούνα τους γίνεται από γκρίζα καφετί.

«Ο αρουραίος» είπε ο Ο' Μπράιεν σαν να απευθυνόταν ακόμα στο αόρατο κοινό του «παρότι τρωκτικό, είναι σαρκοφάγος. Το γνωρίζεις αυτό. Θα έχεις ακούσει για τα τρομερά που συμβαίνουν στις φτωχές συνοικίες της πόλης μας. Υπάρχουν δρόμοι όπου οι γυναίκες δεν τολμούν να αφήσουν ούτε πέντε λεπτά μόνα στο σπίτι τα μωρά τους, σίγουρες ότι θα τους επιτεθούν οι αρουραίοι. Μέσα σε ελάχιστο διάστημα, δεν θα είχαν μείνει παρά μόνο τα κόκκαλά τους. Επιτίθενται και σε αρρώστους ή ετοιμοθάνατους. Επιδεικνύουν

απίστευτη ευφυΐα όταν είναι να καταλάβουν πότε ένα ανθρώπινο πλάσμα είναι ανήμπορο».

Από το κλουβί ακούστηκε ένα ξέσπασμα τσιριγμάτων, που έμοιαζαν να φτάνουν στα αυτιά του Γουίνστον από πολύ μακριά. Οι αρουραίοι πάλευαν, προσπαθώντας ο ένας να αρπάξει τον άλλον μέσα από το χώρισμα του κλουβιού. Άκουσε κι ένα βαθύ βογκητό απελπισίας. Κι αυτό έμοιαζε να έρχεται από μακριά.

Ο Ο' Μπράιεν ανασήκωσε το κλουβί και πίεσε κάτι. Αμέσως ακούστηκε ένα κοφτό και διαπεραστικό κλικ. Ο Γουίνστον έκανε μια απελπισμένη προσπάθεια να ελευθερωθεί από την καρέκλα. Μάταιο. Όλο του το σώμα, ακόμα και το κεφάλι του, ήταν ακινητοποιημένο. Ο Ο' Μπράιεν έφερε πιο κοντά το κλουβί. Τώρα βρισκόταν σε λιγότερο από ένα μέτρο απόσταση από το πρόσωπο του Γουίνστον.

«Πίεσα τον πρώτο διακόπτη» είπε ο Ο' Μπράιεν. «Έχεις κατανοήσει την κατασκευή αυτού του κλουβιού. Η μάσκα θα κουμπώσει στο κεφάλι σου χωρίς να αφήνει κανένα περιθώριο. Όταν πιέσω τον άλλον διακόπτη, η πόρτα του κλουβιού θα σηκωθεί, Αυτά τα πειναλέα κτήνη θα τιναχτούν έξω σαν τις σφαίρες. Έχεις δει ποτέ σου αρουραίο να κάνει σάλτο; Θα χιμήξουν στο κεφάλι σου και θα το διαπεράσουν σαν τρυπάνια. Άλλες φορές προτιμούν να επιτεθούν πρώτα στα μάτια. Άλλες πάλι ροκανίζουν τα μάγουλα και καταβροχθίζουν τη γλώσσα».

Το κλουβί ήταν πιο κοντά, όλο και μειωνόταν η απόσταση που το χώριζε. Ο Γουίνστον άκουσε μια αλληλουχία διαπεραστικών τσιριχτών που έμοιαζαν να έρχονται από κάπου πάνω από το κεφάλι του. Πάλεψε απεγνωσμένα να καταπνίξει τον πανικό του. Έπρεπε να σκεφτεί, να σκεφτεί κι ας του είχαν μείνει μόνο κλάσματα δευτερολέπτου –η μόνη του ελπίδα ήταν να σκεφτεί. Ξαφνικά χτύπησε τα ρουθούνια του η απαίσια μπαγιατίλα των τρωκτικών. Το στομάχι του ανακατεύτηκε από τη ναυτία. Ένιωσε να λιποθυμάει. Όλα μαύρισαν γύρω του. Για μια στιγμή έμοιαζε να έχει αποτρελαθεί, ένα ζώο που ούρλιαζε. Κατάφερε να ξεφύγει από το πηχτό σκοτάδι, καθώς αρπάχτηκε από την ιδέα που είχε μόλις σκεφτεί. Ένας και μοναδικός τρόπος υπήρχε για να σωθεί.

Έπρεπε να βάλει ανάμεσα σε αυτόν και τους αρουραίους ένα άλλο ανθρώπινο πλάσμα, το σώμα κάποιου άλλου ανθρώπου.

Η μάσκα περιόριζε το οπτικό του πεδίο. Η συρματένια πόρτα απείχε δυο σπιθαμές από το πρόσωπό του. Οι αρουραίοι ήξεραν τι θα συνέβαινε τώρα. Ο ένας τους χοροπηδούσε πάνω κάτω, Ο άλλος, ένας γερόλυκος των υπονόμων, είχε σηκωθεί, ακουμπούσε με τα ροδί μπροστίνα του πόδια στα κάγκελα κι οσμιζόταν τον αέρα. Ο Γουίνστον μπορούσε να δει τα μουστάκια και τα κίτρινα δόντια του. Για μία ακόμη φορά ένας τυφλός πανικός τον κατέλαβε. Ήταν τυφλός, ανήμπορος, σαλεμένος.

«Στην Αυτοκρατορική Κίνα, αυτό ήταν μια πολύ συνηθισμένη τιμωρία» είπε ο Ο' Μπράιεν με το γνωστό διδακτικό ύφος.

Η μάσκα όλο και πλησίαζε στο πρόσωπό του. Το σύρμα άγγιξε το μάγουλό του. Και τότε –όχι, δεν ήταν ανακούφιση, μόνο ελπίδα, ένα ψήγμα ελπίδας. Πολύ αργά, ίσως ήταν πολύ αργά πια. Αλλά ξαφνικά είχε καταλάβει ότι υπήρχε μόνο ένα άτομο στον κόσμο στο οποίο θα μπορούσε να μεταφέρει την τιμωρία του. Ένα σώμα που μπορούσε να προτάξει ανάμεσα στον εαυτό του και τους αρουραίους. Και ούρλιαξε απελπισμένα ξανά και ξανά.

«Κάντε το στην Τζούλια! Κάντε το στην Τζούλια! Όχι σ' εμένα! Στην Τζούλια! Δεν με νοιάζει τι θα της κάνετε. Ξεσκίστε της το πρόσωπο, ρουφήξτε της το μεδούλι. Όχι σ' εμένα! Στην Τζούλια! Όχι σ' εμένα!»

Έπεφτε προς τα πίσω, σε απύθμενα βάθη, μακριά από τους αρουραίους. Ήταν ακόμη δεμένος στην καρέκλα, αλλά έπεφτε μέσα από το πάτωμα, μέσα από τους τοίχους, τη γη, τους ωκεανούς, την ατμόσφαιρα, βυθιζόταν στο διάστημα, στα χάσματα ανάμεσα στ' αστέρια –και όλο απομακρυνόταν από τους αρουραίους. Βρισκόταν έτη φωτός μακριά, αλλά ο Ο' Μπράιεν στεκόταν ακόμη στο πλάι του. Ένωθε ακόμα το ψυχρό άγγιγμα του σύρματος στο μάγουλό του. Αλλά μέσα από το σκοτάδι που τον είχε τυλίξει άκουσε άλλο ένα μεταλλικό κλικ και κατάλαβε ότι η πόρτα του κλουβιού είχε κλείσει.

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ ΗΤΑΝ ΑΔΕΙΟ ΣΧΕΔΟΝ. ΜΙΑ ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ ΕΜΠΑΙΝΕ ΛΟΞΑ από ένα παράθυρο κι έπεφτε πάνω στα σκονισμένα τραπέζια. Τα ρολόγια έδειχναν την δέκατη πέμπτη ώρα, αυτήν της απογευματινής μοναξιάς. Μια διαπεραστική μουσική ξεχυνόταν από τις τηλεοθόνες.

Ο Γουίνστον κάθισε στη συνηθισμένη του γωνιά ατενίζοντας αφηρημένα ένα άδειο ποτήρι. Πότε πότε σήκωνε το βλέμμα ψηλά, πάνω στο πελώριο πρόσωπο που τον κοιτούσε από τον απέναντι τοίχο. Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΣΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ έλεγε η λεζάντα. Ο σερβιτόρος πλησίασε και, χωρίς να του έχει δώσει παραγγελία, του γέμισε το ποτήρι με Τζιν της Νίκης, στάζοντας μέσα και λίγες σταγόνες από ένα άλλο μπουκάλι που είχε ένα καλαμάκι στον φελλό του. Ήταν ζαχαρήνη αρωματισμένη με γαρύφαλλα, η σπεσιαλιτέ του καφενείου.

Ο Γουίνστον άκουγε την τηλεοθόνη. Προς το παρόν είχε μόνο μουσική, υπήρχε όμως πιθανότητα να μεταδοθεί ένα ειδικό δελτίο από το Υπουργείο Ειρήνης. Τα νέα από το Αφρικανικό Μέτωπο ήταν ιδιαίτερα ανησυχητικά. Τον απασχολούσαν διαλειμματικά όλη την ημέρα. Ένα ευρασιατικό στράτευμα (η Ωκεανία βρισκόταν σε πόλεμο με την Ευρασία, η Ωκεανία βρισκόταν πάντα σε πόλεμο με την Ευρασία) προέλαυνε νοτίως με τρομακτική ταχύτητα. Το μεσημεριανό δελτίο δεν είχε αναφέρει κάποια συγκεκριμένη περιοχή, ήταν όμως πολύ πιθανόν το στόμιο του Κονγκό να είχε ήδη μετατραπεί σε πεδίο μάχης. Η Μπραζαβίλ και η Λεοποντβίλ κινδύνευαν. Δεν χρειαζόταν να κοιτάξεις τον χάρτη για να καταλάβεις τι σήμαινε αυτό! Δεν ήταν μόνο ότι θα χανόταν η

Κεντρική Αφρική. Για πρώτη φορά στην ιστορία του πολέμου, η εδαφική ακεραιότητα της ίδιας της Ωκεανίας βρισκόταν σε απειλή.

Ένα βίαιο συναίσθημα, όχι ακριβώς φόβος αλλά κάτι σαν αδιόρατη έξαψη άναψε σαν φλόγα μέσα του και μετά έσβησε. Είχε πάψει να σκέφτεται τον πόλεμο. Αυτόν τον καιρό δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί σε οποιοδήποτε θέμα για πάνω από λίγες στιγμές τη φορά. Σήκωσε το ποτήρι του και το στράγγιξε με μια γουλιά. Όπως πάντα, το τζιν τον έκανε να ριγήσει και του έφερε μια ελαφριά ναυτία. Αυτό το πράγμα ήταν φρικτό. Τα γαρύφαλλα και η ζαχαρίνη, από μόνα τους αηδιαστικά, δεν κατάφερναν να καλύψουν την ελαιώδη οσμή. Το χειρότερο όμως ήταν ότι η μυρωδιά του τζιν, που ήταν μέσα του μέρα νύχτα, παρέμενε άρρηκτα δεμένη με τη μυρωδιά εκείνων των...

Δεν τους έδινε ποτέ κάποιο όνομα, ακόμα και στις σκέψεις του, και όσο μπορούσε, ποτέ δεν έφερνε την εικόνα τους στο μυαλό του. Αποτελούσαν κάτι που μισούπηρχε στη συνείδησή του, κάτι που πλησίαζε το πρόσωπό του, μια οσμή που κολλούσε στα ρουθούνια του. Καθώς το τζιν ανέβηκε μέσα του, ένα ρέψιμο βγήκε από τα μελανά του χείλη. Από τον καιρό που τον είχαν αφήσει ελεύθερο, είχε παχύνει κι είχε ξαναβρεί το χρώμα του, και με το παραπάνω. Τα χαρακτηριστικά του είχαν γεμίσει, το δέρμα στη μύτη και τα μάγουλά του ήταν υπερβολικά κόκκινο, ακόμα και το φαλακρό του κρανίο ήταν υπερβολικά ροδαλό. Ένας σερβιτόρος, και πάλι χωρίς να τον καλέσει, έφερε τη σκακιέρα και το τελευταίο φύλλο των "Τάιμς", με τη σελίδα γυρισμένη στο σκακιστικό πρόβλημα. Μετά, βλέποντας το άδειο ποτήρι του Γουίνστον, έφερε το μπουκάλι με το τζιν και το ξαναγέμισε. Δεν χρειαζόταν να δώσει παραγγελία. Ήξεραν τις συνήθειές του. Η σκακιέρα τον περίμενε πάντα, το γωνιακό τραπέζι ήταν πάντα κρατημένο για χάρη του. Ακόμα κι όταν το μαγαζί ήταν γεμάτο, το τραπέζι ήταν όλο δικό του, μια και κανείς δεν ήθελε να κάθεται τόσο κοντά του. Ποτέ δεν έμπαινε στον κόπο να μετρήσει πόσο είχε πει. Σε ακανόνιστα διαστήματα του έφερναν ένα βρόμικο κομμάτι χαρτί που έλεγαν πως ήταν ο λογαριασμός, είχε όμως την εντύπωση ότι πάντα τού χρέωναν λιγότερα. Όχι πως θα τον ένοιαζε αν έκαναν το αντίθετο. Αυτόν τον καιρό είχε μπόλικά χρήματα. Ως και δουλειά είχε, μια αργομισθία που πλήρωνε περισσότερα από την παλιά του δουλειά.

Η μουσική από την τηλεοθόνη σταμάτησε, και μια φωνή πήρε τη θέση της. Ο Γουίνστον σήκωσε το κεφάλι για να ακούσει. Πάντως δεν ήταν νέα για τον πόλεμο, παρά μόνο μια σύντομη ανακοίνωση του Υπουργείου Αφθονίας. Το προηγούμενο τρίμηνο, απ' ό,τι φαινόταν, η πρόβλεψη του Δέκατου Τριετούς Πλάνου για την παραγωγή κορδονιών είχε υπερκαλυφθεί κατά 98%.

Μελέτησε το σκακιστικό πρόβλημα και τοποθέτησε τα πιόνια στη σκακιέρα. Ήταν πρόβλημα που απαιτούσε σκέψη και δεξιότητα κι είχε να κάνει με τις κινήσεις δύο αξιωματικών. "Ξεκινούν τα λευκά, και κάνουν ματ σε δύο κινήσεις". Ο Γουίνστον κοίταξε το πορτρέτο του Μεγάλου Αδελφού. *Τα λευκά πάντα κερδίζουν*, σκέφτηκε με αδιόρατη μυστικοπάθεια. Πάντα, χωρίς καμία εξαίρεση, έτσι είναι κανονισμένο. Σε κανένα σκακιστικό πρόβλημα, από την αρχή του κόσμου, δεν νίκησαν ποτέ τα μαύρα. Μήπως δεν συμβόλιζε τον αιώνιο, απαράβατο Θρίαμβο του Θεού απέναντι στο Κακό; Το πελώριο πρόσωπο του αντιγύρισε ένα βλέμμα σταθερής δύναμης. Τα λευκά νικάνε πάντα.

Η φωνή από την τηλεοθόνη έκανε μια παύση και κατόπιν πρόσθεσε σε διαφορετικό, πιο σοβαρό τόνο:

«Είδοποιήστε να αναμένετε μια σημαντική ανακοίνωση στις δεκαπέντε και τριάντα. Στις δεκαπέντε και τριάντα! Πρόκειται για νέα ύψιστης σημασίας. Παρακαλούμε, μην τα χάσετε. Δεκαπέντε και τριάντα!»

Η εκνευριστική μουσική ξανάρχισε.

Η καρδιά του Γουίνστον ρίγησε. Θα ήταν το δελτίο από το μέτωπο. Το ένστικτό του τού έλεγε ότι τα νέα θα ήταν δυσάρεστα. Όλη την ημέρα η σκέψη μιας συντριπτικής ήττας στην Αφρική έπαιζε στο μυαλό του κατά διαλείμματα, με σύντομα ξεσπάσματα έξαψης. Έμοιαζε σχεδόν να βλέπει σύσσωμο τον ευρασιατικό στρατό να διασχίζει τα απαραβίαστα σύνορα και να ξεχύνεται στην άκρη της Αφρικής σαν στρατιά μυρμηγκιών. Γιατί δεν μπόρεσαν με κάποιο τρόπο να τους υπερφαλαγγίσουν; Οι ακτογραμμές της Δυτικής Αφρικής διαγράφονταν καθαρά στο μυαλό του. Έπιασε τον λευκό αξιωματικό και τον μετακίνησε πάνω στη σκακιέρα. Εκεί ήταν το σωστό σημείο. Ακόμα και τη στιγμή που έβλεπε τη μαύρη ορδή να ορμά προς τα νότια, έβλεπε και μια

άλλη δύναμη, μυστηριωδώς συγκεντρωμένη, να βρίσκεται ξαφνικά στα νώτα της μαύρης ορδής και να τους αποκόπτει κάθε επικοινωνία από στεριά και θάλασσα. Ένιωθε ότι υλοποιούσε εκείνη την άλλη δύναμη με την επιθυμία του και μόνο. Έπρεπε όμως να δράσει αστραπιαία. Αν η Ευρασία κατάφερνε να ελέγξει όλη την Αφρική, αν διέθετε αεροπορικές βάσεις και βάσεις υποβρυχίων στο Ακρωτήριο, θα έκοβε την Ωκεανία στα δύο. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει οτιδήποτε: ήττα, συντριβή, ανακατανομή του κόσμου, την καταστροφή του Κόσματος! Πήρε βαθιά ανάσα. Μέσα του πάλευαν παράξενα μπερδεμένα συναισθήματα. Όχι, δεν ήταν μπερδεμένα παρά διαδοχικά στρώματα συναισθημάτων, που δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις ποιο ήταν το πιο δυνατό ανάμεσά τους.

Ο παροξυσμός πέρασε. Επέστρεψε τον λευκό αξιωματικό στην αρχική του θέση, για την ώρα όμως δεν μπορούσε να ασχοληθεί σοβαρά με το σκακιστικό πρόβλημα. Οι σκέψεις του άρχισαν να περιπλανιούνται ξανά. Ασυνείδητα σχεδόν, χάραξε με το δάχτυλό του πάνω στο σκονισμένο τραπέζι:

$$2+2=5$$

“Δεν μπορούν να μπουκν μέσα σου” είχε πει εκείνη. Κι όμως, μπορούσαν. “Ό,τι σου συμβεί εδώ, θα είναι για πάντα” του είχε πει ο Ο’ Μπράιεν. Αυτό ήταν αλήθεια. Υπήρχαν πράγματα, οι ίδιες σου οι πράξεις, από τα οποία δεν μπορούσες ποτέ να ξεφύγεις. Κάτι είχε πεθάνει στην καρδιά σου. Το είχαν κάψει, το είχαν καυτηριάσει.

Την είχε δει. Της είχε μιλήσει. Δεν ήταν κάτι επικίνδυνο. Ήξερε, από ένστικτο σχεδόν, ότι δεν τους ενδιέφεραν πλέον οι πράξεις του. Μπορούσε να κανονίσει να τη συναντήσει και δεύτερη φορά, αν το ήθελε κάποιος από τους δυο τους. Είχαν συναντηθεί στο Πάρκο, μια μέρα του Μαρτίου με ελεεινό, τσουχτερό κρύο, τότε που η γη μοιάζει με σίδερο και το χορτάρι έχει μια αρρωστημένη όψη, τότε που δεν υπάρχει πουθενά ένα μπουμπούκι εκτός από λίγους κρόκους που ξεπροβάλλουν τα κεφάλια τους για να τα χάσουν από τον ζοφερό αέρα. Περπατούσε βιαστικά με παγωμένα χέρια και τα μάτια να τσούζουν από το κρύο, όταν την είδε γύρω στα δέκα μέτρα μακριά του. Αμέσως του έκανε εντύπωση η αλλαγή επάνω της, χωρίς όμως να μπορεί να την προσδιορίσει. Διασταυρώθηκαν σχεδόν χωρίς ένα νεύμα, μετά ο

Γουίνστον γύρισε πίσω και την ακολούθησε αργά. Ήξερε ότι δεν υπήρχε κίνδυνος, κανείς δεν ενδιαφερόταν για το άτομό του. Η Τζούλια δεν είπε κουβέντα. Περιπατούσε λοξά πάνω στο παγωμένο χορτάρι, σαν να προσπαθούσε να τον ξεφορτωθεί. Μετά, σαν να παραιτήθηκε, τον άφησε να προχωρήσει δίπλα της. Τώρα βρίσκονταν ανάμεσα σε μια συστάδα ισχνών γυμνών θάμνων, που δεν χρησίμευαν ούτε για να τους κρύψουν ούτε για να τους προστατέψουν από τον αέρα. Σταμάτησαν. Έκανε διαπεραστικό κρύο. Ο αέρας σφύριζε ανάμεσα στα κλαδιά και τράνταζε τους ελάχιστους κακοπαθημένους κρόκους. Ο Γουίνστον πέρασε το χέρι του γύρω από τη μέση της Τζούλια.

Δεν υπήρχαν τηλεθόνες, θα πρέπει όμως να υπήρχαν κρυμμένα μικρόφωνα. Εξάλλου, θα μπορούσαν να τους δουν. Δεν είχε σημασία, τίποτα δεν είχε σημασία. Θα μπορούσαν να ξαπλώσουν καταγής και να κάνουν αυτό, αν ήθελαν. Και μόνο που το σκέφτηκε, ο Γουίνστον ένιωσε να παγώνει. Εκείνη δεν αντέδρασε στο αγκάλιασμά του, αλλά ούτε και προσπάθησε να ξεφύγει. Ο Γουίνστον είχε μόλις καταλάβει τι είχε αλλάξει πάνω της. Το πρόσωπό της ήταν πιο χλωμό και είχε μια μεγάλη ουλή, μισοκρυμμένη από τα μαλλιά της, ανάμεσα στο μέτωπο και τον κρόταφό της. Δεν ήταν όμως αυτή η αλλαγή. Ήταν η μέση της που είχε παχύνει και παραδόξως είχε γίνει άκαμπτη. Θυμήθηκε πώς, κάποτε μετά την έκρηξη μιας βόμβας, είχε βοηθήσει να τραβήξουν ένα πτώμα από τα ερείπια και είχε εκπλαγεί από το υπερβολικό βάρος του άψυχου σώματος αλλά και από την ακαμψία και τη δυσκολία να το κουμαντάρουν, καθώς έφερνε περισσότερο σε πέτρα παρά σε σάρκα. Αυτή την αίσθηση άφηνε και το άγγιγμα στο σώμα της Τζούλια. Σκέφτηκε πως και η υφή της επιδερμίδας της θα ήταν πια εντελώς διαφορετική.

Δεν προσπάθησε να τη φιλήσει ούτε και μίλησαν. Καθώς διέσχιζαν το χορτάρι, τον κοίταξε πρώτη φορά στο πρόσωπο. Ήταν μόνο ένα στιγμιαίο βλέμμα, γεμάτο περιφρόνηση και απέχθεια. Αναρωτήθηκε αν η απέχθεια οφειλόταν μόνο στο παρελθόν ή πήγαζε και από το πρησμένο του πρόσωπο και τα δάκρυα που έφερνε στα μάτια του ο αέρας. Κάθισαν σε δυο σιδερένιες καρέκλες δίπλα δίπλα, αλλά όχι πολύ κοντά. Είδε πως η Τζούλια ετοιμαζόταν να μιλήσει. Μετακίνησε το χοντροκομμένο της παπούτσι λίγα εκατοστά και έσπασε

πατώντας το ένα κλαράκι. Παρατήρησε ότι τα πόδια της έμοιαζαν να έχουν πλατύνει.

«Σε πρόδωσα» του είπε ψυχρά.

«Σε πρόδωσα» είπε αυτός.

Του έριξε άλλη μια γρήγορη ματιά γεμάτη απέχθεια.

«Μερικές φορές» του είπε «σε απειλούν με κάτι που δεν μπορείς να αντέξεις, δεν μπορείς ούτε να το σκεφτείς. Και τότε λες "μην το κάνετε σ' εμένα, κάντε το στον τάδε". Και ίσως μετά προσποιηθείς ότι ήταν ένα κόλπο, πως το είχες κάνει μόνο για να σε αφήσουν στην ησυχία σου, πως δεν το εννοούσες στ' αλήθεια. Αυτό όμως δεν ισχύει. Τη στιγμή που συμβαίνει, ξέρεις πως το εννοείς. Νομίζεις πως δεν υπάρχει άλλος τρόπος να σωθείς και είσαι έτοιμος να γλυτώσεις τον εαυτό σου με αυτόν τον τρόπο. Θέλεις να συμβεί στον άλλον. Δεκάρα δε δίνεις αν θα υποφέρει. Μόνο για τον εαυτό σου νοιάζεσαι».

«Μόνο για τον εαυτό σου νοιάζεσαι» είπε ο Γουίνστον σαν ηχώ.

«Και μετά, δεν νιώθεις όπως πρώτα για αυτόν τον άλλον».

«Όχι» της είπε «δεν νιώθεις όπως πρώτα».

Δεν είχαν κάτι άλλο να πουν. Ο αέρας κολλούσε τα λεπτά τους ρούχα στα κορμιά τους. Αμέσως σχεδόν, ένιωσαν αμήχανα που κάθονταν εκεί μέσα στη σιωπή. Εξάλλου έκανε πολύ κρύο για να μένουν ακίνητοι. Η Τζούλια είπε κάτι, πως έπρεπε να προλάβει τον Υπόγειο, και σηκώθηκε.

«Να ξαναϊδωθούμε» της είπε.

«Ναι» είπε «να ξαναϊδωθούμε».

Την ακολούθησε διστακτικά για λίγο, μισό βήμα πίσω της. Δεν ξαναμίλησαν. Δεν προσπάθησε να τον ξεφορτωθεί, αλλά περπατούσε με βήματα τόσο βιαστικά ώστε να μην τον έχει δίπλα της. Ο Γουίνστον είχε αποφασίσει να τη συνοδεύσει μέχρι τον Υπόγειο, ξαφνικά όμως του φάνηκε άσκοπο και ανυπόφορο να την ακολουθεί μέσα στο κρύο. Τον κυρίευσε μια επιθυμία όχι τόσο να ξεφύγει από τη Τζούλια, όσο να επιστρέψει στο Καφενείο της Καστανιάς, που αυτή τη στιγμή τού φαινόταν ό,τι πιο ελκυστικό. Είδε

μπροστά του, σαν νοσταλγικό όνειρο, το γωνιακό του τραπεζάκι με την εφημερίδα, τη σκακιέρα και το τζιν που κυλούσε ασταμάτητα. Πάνω απ' όλα, εκεί θα είχε ζεστασιά. Την επόμενη στιγμή, όχι εντελώς τυχαία, άφησε μια μικρή ομάδα ανθρώπων να τον χωρίσει από την Τζούλια. Έκανε μια χλιαρή απόπειρα να την προφτάσει, αμέσως όμως επιβράδυνε, έκανε στροφή και πήρε την αντίθετη κατεύθυνση. Πενήντα μέτρα πιο πέρα έστρεψε το κεφάλι του. Ο δρόμος δεν είχε συνωστισμό, ήδη όμως δεν μπορούσε να τη διακρίνει. Θα μπορούσε να είναι οποιαδήποτε από τις βιαστικές σιλουέτες. Ίσως να μην μπορούσε πια να αναγνωρίσει από πίσω το σώμα της που είχε παχύνει και είχε γίνει άγαρμπο.

“Τη στιγμή που συμβαίνει, ξέρεις πως το εννοείς” του είχε πει. Κι αυτός το εννοούσε. Δεν το είχε εκφράσει με λόγια, αλλά το είχε ευχηθεί. Είχε ευχηθεί να ήταν εκείνη κι όχι ο εαυτός του που θα παραδινόταν στους...

Κάτι άλλαξε στη μουσική που ξεχυνόταν από την τηλεοθόνη. Μια ραγισμένη χλευαστική νότα ακούστηκε, μια νότα φθοράς. Και τότε –ίσως και να μη συνέβαινε, ίσως να ήταν μόνο μια ανάμνηση που είχε πάρει τη μορφή ενός ήχου– μια φωνή άρχισε να τραγουδάει.

“Κάτω από την τεράστια καστανιά

με ξέγραψες, σε ξέγραψα κι εγώ...”

Τα μάτια του πλημμύρισαν δάκρυα. Ένας περαστικός σερβιτόρος πρόσεξε το άδειο του ποτήρι και επέστρεψε κρατώντας το μπουκάλι με το τζιν.

Ο Γουίνστον ύψωσε το ποτήρι του και το οσμίστηκε. Το ποτό γινόταν ακόμα πιο αηδιαστικό κάθε που κατάπινε μια ακόμη γουλιά του. Είχε όμως γίνει το στοιχείο που μέσα του κολυμπούσε. Ήταν η ζωή, ο θάνατος και η ανάστασή του. Το τζιν τον βύθιζε σε μία αποχαύνωση κάθε βράδυ, το τζιν τον αναζωογονούσε κάθε πρωί. Όταν ξυπνούσε, σπάνια πριν τις έντεκα, με τα βλέφαρά του να κολλάνε από τις τσίμπλες και το στόμα στεγνό και φλογισμένο και μια πλάτη που έμοιαζε σακατεμένη, δεν θα μπορούσε καν να σηκωθεί αν δεν είχε αποβραδίς το μπουκάλι και το φλιτζάνι του δίπλα του. Από το μεσημέρι και μετά, έμενε καθισμένος με παγωμένο βλέμμα και το μπουκάλι δίπλα του, να ακούει την τηλεοθόνη. Μόλις η ώρα πήγαινε δεκαπέντε, και μέχρι το κλείσιμο,

ήταν μόνιμος θαμώνας του Καφενείου της Καστανιάς. Κανείς πια δεν ενδιαφερόταν για το τι έκανε, κανένα σφύριγμα δεν τον ξυπνούσε, καμιά τηλεοθόνη δεν τον επέπληττε. Περιστασιακά, ίσως δύο φορές την εβδομάδα, πήγαινε σε ένα σκονισμένο, ξεχασμένο γραφείο του Υπουργείου Αλήθειας κι έκανε λίγη δουλειά ή παρίστανε ότι δούλευε. Είχε τοποθετηθεί σε μια υποεπιτροπή μιας υποεπιτροπής, ένα από τα αναρίθμητα παρακλάδια που ασχολούνταν με τις δευτερεύουσας σημασίας δυσκολίες οι οποίες προέκυπταν από το απάνθισμα της Ενδέκατης Έκδοσης του Λεξικού της Νέας Ομιλίας. Καταπιάνονταν με τη σύνταξη μιας Προσωρινής Αναφοράς, τι ακριβώς όμως ανέφεραν δεν κατάφερε ποτέ να ανακαλύψει. Μάλλον είχε να κάνει με το κατά πόσον τα κόμματα έπρεπε να μπαίνουν πριν ή μετά τα εισαγωγικά. Υπήρχαν τέσσερις ακόμα στην υποεπιτροπή, όλοι τους στην ίδια κατάσταση με τη δική του. Ήταν μέρες που μαζεύονταν κι αμέσως διαλύονταν, ομολογώντας με ειλικρίνεια μεταξύ τους ότι δεν υπήρχε κάτι να κάνουν. Ήταν όμως και μέρες που καταπιάνονταν σχεδόν με ζήλο συντάσσοντας λεπτομερή πρακτικά και μακροσκελή υπομνήματα που παρέμεναν ατελείωτα –μέρες που οι συζητήσεις σχετικά με το θέμα που υποτίθεται ότι τους απασχολούσε γίνονταν δυσνόητες και περίπλοκες, με διαφωνίες σχετικά με τους ορισμούς των λέξεων, τεράστιες παρεκβάσεις, καυγάδες, ακόμα και απειλές ότι θα υπέβαλλαν αναφορά στους ανωτέρους. Και μετά, ξαφνικά η ζωή έσβηνε από μέσα τους και κάθονταν γύρω-γύρω στο τραπέζι κοιτάζοντας ο ένας τον άλλον με σβησμένα μάτια, σαν φαντάσματα που διαλύονται με το λάλημα του πετεινού.

Η τηλεοθόνη σώπασε για λίγο. Ο Γουίνστον σήκωσε ξανά το κεφάλι. Το ανακοινωθέν! Μα όχι, απλά άλλαζε η μουσική. Είχε τον χάρτη της Αφρικής αποτυπωμένο στο μυαλό του. Ένα διάγραμμα με τις κινήσεις των στρατευμάτων. Ένα μαύρο τόξο με κάθετη φορά προς τον νότο και ένα λευκό τόξο με οριζόντια φορά προς τα ανατολικά και το οποίο έτεμνε την ουρά του πρώτου. Σαν να ήθελε να βεβαιωθεί, κοίταξε το ατάραχο πρόσωπο της αφίσας. Ήταν δυνατόν να μην υπάρχει καν δεύτερο βέλος;

Το ενδιαφέρον του ατόνησε και πάλι. Ήπια άλλη μια γουλιά τζιν, έπιασε τον λευκό αξιωματικό και δοκίμασε να κάνει μία κίνηση. Σαχ! Προφανώς όμως δεν ήταν η σωστή κίνηση, γιατί...

Μια ανάμνηση ήρθε απρόσκλητη στις σκέψεις του. Ήταν η εικόνα ενός δωματίου που φωτιζόταν από ένα κερί, ενός μεγάλου κρεβατιού με άσπρο κάλυμμα και του εαυτού του, ένα παιδί γύρω στα εννιά με δέκα, να κάθεται στο πάτωμα ανακινώντας τα ζάρια και γελώντας δυνατά. Η μητέρα του καθόταν απέναντί του και γελούσε κι εκείνη.

Πρέπει να ήταν ένα μήνα πριν την εξαφάνισή της. Ήταν μια στιγμή συμφιλίωσης, όταν η πείνα που του θέριζε τα σωθικά είχε προσωρινά ξεχαστεί, και η στοργή που ένιωθε για τη μητέρα του είχε ζωντανέψει. Θυμόταν καλά τη μέρα, μια μέρα που έβρεχε καρεκλοπόδαρα, και το νερό αυλάκωνε τα παραθυρόφυλλα, ενώ το φως στο δωμάτιο ήταν πολύ αδύναμο για να μπορείς να διαβάσεις. Μέσα στο σκοτεινό σχεδόν, στενόχωρο δωμάτιο, η πλήξη των παιδιών είχε γίνει αφόρητη. Ο Γουίνστον γκρίνιαζε και κλαψούριζε, ζητούσε μάταια φαγητό, στριφογυρνούσε ανήσυχος μέσα στο δωμάτιο ανακατεύοντας τα πράγματα και κλωτσούσε τα σανίδια μέχρι που οι γείτονες άρχισαν να κοπανάνε τον τοίχο για να διαμαρτυρηθούν. Όσο όλα αυτά διαδραματιζόνταν, το μικρότερο παιδί έκλαιγε γοερά ανά διαστήματα. Στο τέλος, η μητέρα του τού είπε: "Κάτσε λίγο ήσυχα, και θα σου αγοράσω ένα παιχνίδι. Ένα όμορφο παιχνίδι –θα σου αρέσει". Κι έπειτα, βγήκε μέσα στη βροχή και πετάχτηκε μέχρι το κοντινό μαγαζάκι, που άνοιγε ακόμα κάπου-κάπου και πουλούσε απ' όλα. Γύρισε στο δωμάτιο με ένα χαρτόκουτο που περιείχε το Φιδάκι. Ακόμα θυμόταν τη μυρωδιά του νοτισμένου χαρτονιού. Ήταν ένα άθλιο σετ παιχνιδιού. Το χαρτόνι είχε ραγίσματα, και τα μικρά ξύλινα ζάρια ήταν τόσο χοντροκομμένα που δεν μπορούσαν να σταθούν όρθια στις πλευρές τους. Ο Γουίνστον κοίταξε το παιχνίδι μουτρωμένος και αδιάφορος. Μετά όμως, η μητέρα του άναψε ένα κερί, και κάθισαν στο πάτωμα για να παίξουν. Πολύ σύντομα κατενθουσιάστηκε και ξεκαρδιζόταν στα γέλια καθώς τα πούλια ανέβαιναν με ελπίδα τις σκάλες κι έπειτα έπεφταν σχεδόν στο σημείο εκκίνησης. Έπαιξαν οκτώ παρτίδες, και ο καθένας τους κέρδισε από τέσσερις. Η αδελφούλα του, πολύ μικρή για να καταλάβει το παιχνίδι, ήταν ακουμπισμένη στο μακρόστενο μαξιλάρι και γελούσε, γιατί έβλεπε τους άλλους να γελάνε. Για ένα ολόκληρο απόγευμα ήταν όλοι μαζί, ευτυχισμένοι, όπως στα πρώτα παιδικά του χρόνια.

Έδιωξε την εικόνα από το μυαλό του. Ήταν μια ψεύτικη ανάμνηση. Πού και πού, τον ενοχλούσαν ψεύτικες αναμνήσεις. Δεν ήταν κάτι κακό, αρκεί να αναγνώριζες ότι ήταν τέτοιες. Κάποια πράγματα είχαν συμβεί, κάποια άλλα όχι. Έστρεψε την προσοχή του πίσω στη σκακιέρα και ξανάπιασε τον λευκό αξιωματικό. Την ίδια σχεδόν στιγμή τινάχτηκε σαν να τον είχε τσιμπήσει καρφίτσα και άφησε το λευκό κομμάτι να πέσει με κρότο στη σκακιέρα.

Ένα διαπεραστικό σάλπισμα αντήχησε. Το ανακοινωθέν! Νίκη! Πάντα σήμαινε νίκη όταν άκουγες το σάλπισμα να προηγείται των νέων. Κάτι σαν ηλεκτρισμός διαπέρασε το καφενείο. Ακόμα και οι σερβιτόροι ξαφνιάστηκαν και τέντωσαν τ' αυτιά τους για να ακούσουν.

Ένα πανδαιμόνιο ακολούθησε το σάλπισμα. Μια φωνή από την τηλεοθόνη μιλούσε ήδη με ταχύτητα πολυβόλου. Προτού καλά-καλά ξεκινήσει όμως, είχε σχεδόν καλυφθεί από τις ζητωκραυγές στον δρόμο. Τα νέα είχαν διαδοθεί σαν αστραπή.

Ο Γουίνστον μόλις που κατάφερε να ακούσει τόσα από τη φλυαρία της τηλεοθόνης όσα του χρειάστηκαν για να αντιληφθεί ότι συνέβησαν όλα όπως τα είχε προβλέψει. Μια μεγάλη αρμάδα είχε πλευρίσει κρυφά τον εχθρό διαθάλασσης και είχε πλήξει αιφνιδιαστικά τα νώτα του –το λευκό βέλος που διαπερνούσε την ουρά του μαύρου. Αποσπασματικές θριαμβολογίες ξεχώριζαν μέσα στο συνονθύλευμα ήχων: “Μεγάλος στρατηγικός ελιγμός – τέλειος συγχρονισμός –πλήρης κατατρόπωση –μισό εκατομμύριο αιχμάλωτοι – ολοκληρωτική παράδοση –έλεγχος ολόκληρης της Αφρικής –επικείμενο τέλος του πολέμου –νίκη –η μεγαλύτερη νίκη στην ιστορία του ανθρώπου –νίκη, νίκη, νίκη”.

Κάτω από το τραπέζι, τα πόδια του Γουίνστον τινάζονταν ανεξέλεγκτα. Δεν είχε κουνηθεί από τη θέση του, με τη φαντασία του όμως έτρεχε, έτρεχε γρήγορα. Βρισκόταν έξω, ανακατεμένος με το πλήθος, ζητωκραυγάζοντας με όλη του τη δύναμη. Κοίταξε ξανά το πορτρέτο του Μεγάλου Αδελφού. Ο κολοσσός που δρασκέλισε τον κόσμο! Ο βράχος που εναντίον του εξαπολύθηκαν μάταια οι ορδές της Ασίας!

Ο Γουίνστον σκέφτηκε ότι δέκα λεπτά πριν –ναι, μόνο δέκα λεπτά!– είχε αμφιβολίες στην καρδιά του καθώς αναρωτιόταν αν τα νέα από το μέτωπο θα ήταν νίκη ή ήττα. Α! ήταν κάτι παραπάνω από την εξόντωση του ευρασιατικού στρατού! Πολλά πράγματα είχαν αλλάξει μέσα του από εκείνη την πρώτη μέρα στο Υπουργείο Αγάπης, η τελική όμως, αναγκαία, λυτρωτική αλλαγή δεν συνέβη παρά μόλις αυτή τη στιγμή.

Η χειμαρρώδης φωνή από την τηλεοθόνη συνέχιζε να μιλάει για αιχμαλώτους, λάφυρα, σφαγές, αλλά ο θόρυβος απ' έξω είχε κάπως κοπάσει. Οι σερβιτόροι επέστρεφαν στα πόστα τους. Ένας από αυτούς πλησίασε με το μπουκάλι του τζιν. Ο Γουίνστον δεν έδωσε καμία προσοχή στο ποτήρι που γέμιζε, χαμένος σε μια ονειροπόληση ευτυχίας. Ούτε έτρεχε ούτε ζητωκραύγαζε πια. Βρισκόταν και πάλι στο Υπουργείο Αγάπης. Του τα είχαν συγχωρήσει όλα. Η ψυχή του ήταν λευκή σαν το χιόνι. Καθόταν στο εδώλιο του κατηγορουμένου, ομολογώντας τα πάντα, ενοχοποιώντας τους πάντες. Προχωρούσε στον διάδρομο με τα λευκά πλακάκια έχοντας την αίσθηση ότι περπατούσε μέσα στον ήλιο. Ένας οπλισμένος φρουρός τον ακολουθούσε. Η πολυαναμενόμενη σφαίρα διαπερνούσε το μυαλό του.

Σήκωσε το βλέμμα και κοίταξε το τεράστιο πρόσωπο. Του είχε πάρει σαράντα χρόνια για να καταλάβει τι είδους χαμόγελο κρυβόταν πίσω από το σκούρο μουστάκι. Ω! σκληρή, ανώφελη παρεξήγηση! Ω! πειστωμένη, εκούσια εξορία από τη στοργική αγκαλιά! Δυο δάκρυα ποτισμένα τζιν έσταξαν στο πλάι της μύτης του. Όλα ήταν εντάξει, ήταν εντάξει πια, ο αγώνας είχε τελειώσει. Είχε κερδίσει τη μάχη ενάντια στον εαυτό του. Αγαπούσε τον Μεγάλο Αδελφό.

ΤΕΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

Η Νέα Ομιλία ήταν η επίσημη γλώσσα της Ωκεανίας και επινοήθηκε για να καλύψει τις ανάγκες του ΑΓΓΣΟΣ ή Αγγλικού Σοσιαλισμού. Το έτος 1984, δεν υπήρχε ακόμα κανείς που να χρησιμοποιεί τη Νέα Ομιλία ως το μόνο επικοινωνιακό του μέσο είτε στον γραπτό είτε στον προφορικό λόγο. Τα κύρια άρθρα των "Τάιμς" συντάσσονταν στη Νέα Ομιλία, αυτό όμως ήταν άθλος που μόνο ένας ειδικός μπορούσε να ολοκληρώσει. Αναμενόταν ότι η Νέα Ομιλία θα αντικαθιστούσε την Παλαιά Ομιλία (ή την καθομιλουμένη όπως θα την αποκαλούσαμε) μέχρι το 2050. Εν τω μεταξύ κέρδιζε σταθερά έδαφος καθώς όλα τα στελέχη του Κόμματος έτειναν να χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερες γραμματικές συνθέσεις της Νέας Ομιλίας στον καθημερινό τους λόγο. Η έκδοση που χρησιμοποιούσαν το 1984 και είχε ενσωματωθεί στην Ένατη και τη Δέκατη Έκδοση του Λεξικού της Νέας Ομιλίας ήταν προσωρινή και περιείχε πολλές πλεονάζουσες λέξεις και αρχαϊκά μορφώματα που αργότερα θα καταργούνταν. Εδώ θα μας απασχολήσει η τελική, τελειοποιημένη εκδοχή, όπως ενσωματώθηκε στην Ενδέκατη Έκδοση του Λεξικού.

Ο σκοπός της Νέας Ομιλίας δεν ήταν μόνο να προμηθεύσει ένα μέσο έκφρασης της κοσμοθεωρίας και των πνευματικών ηθών που άρμοζαν στους οπαδούς του ΑΓΓΣΟΣ, αλλά και να καταστήσει αδύνατο κάθε άλλον τρόπο σκέψης. Όταν η Νέα Ομιλία θα έφτανε να υιοθετηθεί εξάπαντος και η Παλαιά Ομιλία θα είχε ξεχαστεί, οι αιρετικές σκέψεις –δηλαδή κάθε σκέψη που θα απέκλινε από τις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ– θα ήταν πλέον αδύνατες, στον βαθμό που οι σκέψεις εξαρτώνται από τις λέξεις. Το λεξιλόγιό της ήταν δομημένο με τέτοιον τρόπο ώστε να εκφράζει ακριβώς και συχνά υπεραπλουστευμένα κάθε έννοια που ένα μέλος του Κόμματος θα επεδίωκε να εκφράσει κατάλληλα,

αποκλείοντας όλες τις άλλες έννοιες αλλά και την πιθανότητα έμμεσης προσέγγισής τους.

Αυτό επιτυγχανόταν κατά ένα μέρος με τη δημιουργία νέων λέξεων, κυρίως όμως με την εξάλειψη ανεπιθύμητων λέξεων και με την απογύμνωση κάθε ανορθόδοξου νοήματος και κάθε δευτερεύουσας έννοιας σε όσες θα είχαν απομείνει. Για να δώσουμε ένα απλό παράδειγμα: Η λέξη ελεύθερος υπήρχε και στη Νέα Ομιλία, μπορούσε όμως να χρησιμοποιηθεί μόνο σε προτάσεις όπως: “Αυτός ο σκύλος είναι ελεύθερος από ψύλλους” ή “Αυτός ο αγρός είναι ελεύθερος από ζιζάνια”. Δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί με την παλαιά σημασία του “πολιτικά ελεύθερος” ή “πνευματικά ελεύθερος”, εφόσον η πολιτική και η πνευματική ελευθερία δεν υπήρχαν πλέον σαν έννοιες, οπότε ήταν κατ’ ανάγκη ακατανόμαστες. Πέρα από την κατάργηση των αιρετικών λέξεων, η μείωση του λεξιλογίου θεωρείτο αυτοσκοπός, οπότε κάθε περιττή λέξη κρινόταν ως μη βιώσιμη. Η Νέα Ομιλία είχε σχεδιαστεί όχι για να επεκτείνει αλλά για να περιορίσει το εύρος της σκέψης. Η μείωση της επιλογής των λέξεων στο ελάχιστο δυνατόν βοηθούσε έμμεσα αυτόν τον σκοπό.

Η Νέα Ομιλία βασίστηκε στην Αγγλική γλώσσα όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, παρότι αρκετές προτάσεις της, ακόμα κι όταν δεν περιείχαν νεόκοπες λέξεις, δύσκολα θα γίνονταν κατανοητές από έναν αγγλόφωνο της εποχής μας. Οι λέξεις της Νέας Ομιλίας διακρίνονταν σε τρεις κατηγορίες, γνωστές ως Λεξιλόγιο Α, Λεξιλόγιο Β (που αναφερόταν επίσης και ως σύνθετες λέξεις) και Λεξιλόγιο Γ. Θα είναι καλύτερα να συζητήσουμε χωριστά για το κάθε Λεξιλόγιο. Η γραμματική ιδιαιτερότητα όμως της γλώσσας θα μας απασχολήσει στο μέρος που αφορά το Λεξιλόγιο Α, καθώς οι ίδιοι κανόνες ίσχυαν και για τις τρεις κατηγορίες.

Το Λεξιλόγιο Α

Το Λεξιλόγιο Α το αποτελούσαν λέξεις απαραίτητες στην καθημερινότητα –για πράγματα όπως το φαγητό, το ποτό, η δουλειά, το ντύσιμο, το ανεβοκατέβασμα μιας σκάλας, η οδήγηση, η κηπουρική, το μαγείρεμα κλπ. Περιείχε αποκλειστικά σχεδόν λέξεις που ήδη γνωρίζουμε, όπως: *χτύπημα, τρέξιμο, σκύλος, δέντρο, ζάχαρη, σπίτι, αγρός* – σε σύγκριση όμως με το σημερινό λεξιλόγιο, ο αριθμός τους ήταν πολύ περιορισμένος, ενώ η σημασία τους είχε προσδιοριστεί σε πιο αυστηρά πλαίσια. Όλες οι διαφορούμενες έννοιες και οι αποχρώσεις λέξεων καταργήθηκαν. Στον βαθμό που αυτό μπορούσε να επιτευχθεί, κάθε λέξη της Νέας Ομιλίας που ανήκε σε αυτή την κατηγορία ήταν ένας κοφτός διακριτός ήχος που εξέφραζε *μία και μοναδική* εύληπτη σημασία. Θα ήταν ακατόρθωτο να χρησιμοποιήσουμε το Λεξιλόγιο Α για φιλολογικούς σκοπούς ή σε πολιτικές ή φιλοσοφικές συζητήσεις. Προοριζόταν αποκλειστικά στο να εκφράσει απλές έννοιες με καθορισμένη χρήση, που συνήθως αφορούσαν απτά αντικείμενα ή φυσικές ενέργειες.

Η γραμματική της Νέας Ομιλίας είχε δύο σημαίνουσες ιδιαιτερότητες. Η πρώτη ήταν μία σχεδόν απόλυτη δυνατότητα εναλλαγής των μερών του λόγου. Όλες οι λέξεις της γλώσσας (κατά κανόνα αυτό έβρισκε εφαρμογή ακόμα και σε αφηρημένες λέξεις όπως το *αν* και το *πότε*) μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν είτε ως ρήμα, ουσιαστικό ή επίθετο είτε ως επίρρημα. Ανάμεσα στο ρήμα και το ουσιαστικό, όταν αυτά προέρχονταν από την ίδια ρίζα, δεν υπήρχε καμία διαφορά, κάτι που είχε ως συνέπεια την καταστροφή πολλών αρχαϊκών τύπων. Η λέξη *σκέφτομαι*,¹⁰ για παράδειγμα, δεν υπήρχε στη

---

¹⁰ Σ.τ.Μ. Στο αγγλικό κείμενο, η λέξη που έχει απομείνει στη Νέα Ομιλία δεν είναι το *σκέψη* (*thought*) αλλά *σκέφτομαι* (*think*). Για τις ανάγκες της ελληνικής μετάφρασης επέλεξα το αντίθετο, καθώς οι αντίστοιχες σύνθετες λέξεις στα ελληνικά αποδόθηκαν καλύτερα με το συνθετικό *σκέψη*.

Νέα Ομιλία. Τη θέση της είχε πάρει η λέξη *σκέψη*, που έκανε χρέη και ουσιαστικού και ρήματος. Εδώ δεν ακολουθήθηκε καμία ετυμολογική αρχή. Άλλοτε επιλεγόταν να κρατηθεί το αρχικό ουσιαστικό, άλλοτε το ρήμα. Ακόμα κι όταν ένα ουσιαστικό κι ένα ρήμα συγγενούς έννοιας δεν είχαν ετυμολογική σύνδεση, συχνά το ένα από τα δύο κατέληγε να καταργηθεί. Για παράδειγμα, δεν υπήρχε η λέξη *κόβω*. Η σημασία της μπορούσε κάλλιστα να εκφραστεί ικανοποιητικά από το ουσιαστικό/ρήμα *μαχαίρι*. Τα επίθετα σχηματίζονταν με την κατάληξη *-ος* στο ουσιαστικό/ρήμα, και τα επιρρήματα με την κατάληξη *-ως*. Έτσι για παράδειγμα, *τρώγος* σήμαινε βρώσιμος και *τρώγως* σήμαινε βρώσιμα.¹¹ Κάποια σημερινά επίθετα όπως τα: *καλός, δυνατός, μεγάλος, μαύρος, απαλός* παρέμειναν, όμως ο συνολικός τους αριθμός ήταν πολύ μικρός. Δεν είχαν στην ουσία ιδιαίτερη χρησιμότητα, αφού σχεδόν κάθε επίθετο μπορούσε να προκύψει από την προσθήκη του *-ος* στο ουσιαστικό/ρήμα. Κανένα από τα ήδη υπάρχοντα επιρρήματα δεν διατηρήθηκε εκτός από ελάχιστα που τελείωναν ήδη σε *-ως*. Η κατάληξη *-ως* ήταν υποχρεωτική. Το επίρρημα *καλά* για παράδειγμα αντικαταστάθηκε από το *καλώς*.

Ακόμα, κάθε λέξη –και πάλι αυτό έβρισκε εφαρμογή σε όλες τις λέξεις της γλώσσας– μπορούσε να αποκτήσει αρνητική σημασία με την προσθήκη του μορίου *μη* ή να τονιστεί η έννοιά της με την προσθήκη του προθέματος *υπερ* ή για ακόμη μεγαλύτερη έμφαση με την προσθήκη του *δισυπερ*. Έτσι για παράδειγμα, *μηκρύος* σήμαινε “ζεστός”, ενώ *υπερκρύος* και *δισυπερκρύος* σήμαινε αντίστοιχα “πολύ κρύος” και “υπερβολικά κρύος”. Υπήρχε επίσης η δυνατότητα, όπως και με την τωρινή γλώσσα, να αλλάξει η έννοια σχεδόν οποιασδήποτε λέξης με την προσθήκη προθημάτων όπως: *προ, μετά, άνω, κάτω*, κλπ. Με αυτές τις μεθόδους έγινε δυνατή μια ασύλληπτη μείωση του λεξιλογίου. Ας πάρουμε για παράδειγμα τη λέξη *καλός*. Δεν χρειαζόταν πια η λέξη *κακός*, εφόσον η απαιτούμενη σημασία της εκφραζόταν εξίσου καλά –για

---

¹¹ Σ.τ.Μ. Υπήρξε πολύ δύσκολο να προσαρμοστούν οι λέξεις της Νέας Ομιλίας από το αγγλικό κείμενο στο ελληνικό, καθώς η αγγλική και η ελληνική γλώσσα διέπονται από διαφορετικούς κανόνες. Προσπάθησα να ακολουθήσω το πνεύμα του συγγραφέα και να αποδώσω τις ιδιαιτερότητες της Νέας Ομιλίας στην ελληνική γλώσσα με παραδείγματα που έκρινα ότι ανταποκρίνονταν με τον πιστότερο δυνατό τρόπο.

την ακρίβεια καλύτερα– με τη λέξη *μηκαλός*. Το μόνο που χρειαζόταν σε κάθε περίπτωση που δύο λέξεις σχημάτιζαν ένα φυσικό ζεύγος αντιθέτων ήταν να αποφασιστεί ποια από τις δύο έπρεπε να καταργηθεί. Για παράδειγμα, το σκότος μπορούσε να αντικατασταθεί από το *μηφώς* ή το *φως* από το *μησκότος*, ανάλογα με την προτίμηση.

Η δεύτερη ιδιαιτερότητα της γραμματικής της Νέας Ομιλίας ήταν η κανονικότητά της. Εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, στις οποίες θα αναφερθούμε παρακάτω, όλες οι κλίσεις ακολουθούν τους ίδιους κανόνες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, σε όλα τα ρήματα ο αόριστος και η μετοχή αορίστου ήταν ένα και το αυτό και κατέληγαν σε *-α*. Ο αόριστος του *κλέπτω* ήταν *κλέπτα*, του *βόσκω* *βόσκα* κλπ. Τύποι όπως *εξέπληξα*, *εξεδίωξα* κλπ καταργήθηκαν. Όλοι οι πληθυντικοί αριθμοί σχηματίζονταν με την προσθήκη του *-οι* ή του *-ες* ανάλογα με την περίπτωση. Οι πληθυντικοί αριθμοί του *πανσέληνος*, *άνδρας*, *κάπρος* ήταν *πανσέληνοι*, *άνδρες*, *κάπροι* αντίστοιχα. Η σύγκριση των επιθέτων γινόταν απαρέγκλιτα με την προσθήκη του *-οτερος* και *-οτατος* (*καλός*, *καλύτερος*, *καλότατος*), έχοντας καταργηθεί οι ανώμαλοι τύποι και οι σχηματισμοί *πιο* και *υπερβολικά*.

Οι μόνες κατηγορίες λέξεων που επιτρέπονταν ακόμα να κλίνονται ανώμαλα ήταν οι αντωνυμίες, αναφορικές και δεικτικές και τα βοηθητικά ρήματα. Όλα τα παραπάνω ακολουθούσαν την παλαιά τους χρήση, εκτός από το *όποιος* που κρίθηκε αχρείαστο και το *οφείλει* που καλύφθηκε από το *πρέπει*. Υπήρξαν επίσης ιδιομορφίες στον σχηματισμό λέξεων οι οποίες προέκυψαν από την ανάγκη μιας γρήγορης και εύκολης ομιλίας. Μια λέξη δύσκολη στην προφορά ή παρεξηγήσιμη, αν δεν μπορούσε να ακουστεί καλά, κρινόταν αυτόματα ως κακή λέξη. Περιστασιακά λοιπόν, χάριν ευφωνίας, κάποια επιπλέον γράμματα έμπαιναν ως προσθήκη σε μια λέξη ή παρέμενε ο αρχαϊκός της τύπος. Αυτό όμως αφορούσε περισσότερο το Λεξιλόγιο Β. Το γιατί είχε τόση σημασία η εξομάλυνση της προφοράς θα το εξηγήσουμε παρακάτω.

Το Λεξιλόγιο Β

Το Λεξιλόγιο Β το αποτελούσαν λέξεις που είχαν δημιουργηθεί για να εξυπηρετήσουν πολιτικούς σκοπούς, δηλαδή λέξεις που όχι μόνο είχαν σε κάθε περίπτωση πολιτική σημασία, αλλά επίσης στόχευαν να επιβάλλουν στον χρήστη τους την επιθυμητή διανοητική στάση. Χωρίς μια πλήρη κατανόηση των αρχών του ΑΓΓΣΟΣ είναι αδύνατη η σωστή χρήση αυτών των λέξεων. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορούσαν να μεταφραστούν στην Παλαιά Ομιλία ή ακόμα και σε λέξεις παρμένες από το Λεξιλόγιο Α, αυτό όμως συνήθως απαιτούσε μια μακροσκελή παράφραση και περιείχε πάντα τον κίνδυνο να χαθούν ορισμένα υπονοούμενα. Οι λέξεις Β ήταν ένα είδος προφορικής στενογραφίας, που συχνά συμπίαζε ολόκληρες κατηγορίες ιδεών σε λίγες συλλαβές. Ταυτόχρονα όμως είχαν μεγαλύτερη πιστότητα και ένταση από τη συνηθισμένη γλώσσα.

Οι λέξεις Β ήταν σε κάθε περίπτωση σύνθετες λέξεις. (Σύνθετες λέξεις, όπως φωνογράφος, συναντιόνταν φυσικά και στο Λεξιλόγιο Α, αυτές όμως ήταν εξ ανάγκης συντομεύσεις χωρίς ιδιαίτερη ιδεολογική χροιά). Αποτελούνταν από δύο ή περισσότερες λέξεις ή τμήματα λέξεων, έτσι συνδυασμένα ώστε να μπορούν να προφερθούν εύκολα. Το αμάγαλμα που προέκυπτε ήταν πάντα ένα ουσιαστικό/ρήμα και κλινόταν κατά τους συνήθεις κανόνες. Ας πάρουμε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα: η λέξη *καλοσκέψη* σημαίνει χοντρικά "ορθοδοξία" ή κάποιος που τη θεωρούσε ως ρήμα "το να σκέφτεσαι ορθόδοξα". Αυτό κλίνεται ως εξής: *ουσιαστικό/ρήμα καλοσκέψη, αόριστος και μετοχή αορίστου καλόσκεψα, επίθετο καλόσκεπος, επίρρημα καλόσκεψως*.

Οι λέξεις Β δεν σχηματίζονταν με βάση κάποιο ετυμολογικό σχέδιο. Οι λέξεις από τις οποίες προέρχονταν μπορούσαν να είναι οποιοδήποτε μέρος του λόγου, να μπουν σε οποιαδήποτε σειρά και να μεταλλαχτούν με

οποιονδήποτε τρόπο διευκόλυνε την προφορά τους χωρίς να κάνει δυσδιάκριτη την προέλευσή τους. Στη λέξη *εγκληματοσκέψη* (το έγκλημα της σκέψης) για παράδειγμα, το *σκέψη* ερχόταν δεύτερο, ενώ στο *σκεψαστ* (η Αστυνομία της Σκέψης) ερχόταν πρώτο και το δεύτερο συνθετικό *αστυνομία* κράτησε μόνο ένα μέρος των συλλαβών του. Λόγω της μεγάλης δυσκολίας να εξασφαλιστεί η ευφωνία, ανώμαλοι σχηματισμοί ήταν συχνότεροι στο Λεξιλόγιο Β παρά στο Α. Για παράδειγμα, οι επιθετικές μορφές των *υπαλήθεια*, *υπειρήνη* και *υπαγάπη* ήταν αντίστοιχα *υπαληθής*, *υπειρηνικός* και *υπαγαπητός*, απλά γιατί *υπάληθος*, *υπείρηνος* και *υπάγαπτος* ήταν κάπως δύσκολες στην προφορά. Σε γενικές γραμμές πάντως, όλες οι λέξεις Β μπορούσαν να κλιθούν ακολουθώντας τους ίδιους γενικούς κανόνες.

Μερικές από τις λέξεις Β είχαν έννοιες λεπτών αποχρώσεων, τις οποίες δεν μπορούσε να διακρίνει κάποιος που δεν κατείχε τη γλώσσα ως σύνολο. Ας πάρουμε σαν παράδειγμα μια τυπική φράση από κύριο άρθρο των "Τάιμς", τύπου: *παλαιόσκεψοι μηβαθοαίσθητοι ΑΓΓΣΟΣ*. Η συντομότερη μετάφρασή της στην *Παλαιά Ομιλία* θα ήταν: "Αυτοί που τα πιστεύω τους διαμορφώθηκαν πριν την Επανάσταση δεν μπορούν να αντιληφθούν σε βάθος τις αρχές του Αγγλικού Σοσιαλισμού". Αυτή όμως δεν είναι μια ικανοποιητική μετάφραση. Κατ' αρχάς, για να συλλάβει κάποιος επακριβώς τη σημασία της προαναφερθείσας πρότασης της Νέας Ομιλίας, θα πρέπει να έχει μια σαφή ιδέα του τι σημαίνει ΑΓΓΣΟΣ. Και ακόμα, μόνο κάποιος που έχει εμβαθύνει στον ΑΓΓΣΟΣ, θα κατανοήσει πλήρως τη δύναμη της λέξης *βαθοαίσθητοι*, που υπονοεί μια τυφλή και ενθουσιώδη αποδοχή, κάτι δύσκολο να φανταστούμε σήμερα. Ή η λέξη *παλαιόσκεψοι*, που ήταν άρρηκτα δεμένη με τη διαφθορά και την παρακμή. Αλλά η πολυτιμότερη λειτουργία κάποιων λέξεων της Νέας Ομιλίας, μεταξύ αυτών και η λέξη *παλαιόσκεψοι*, ήταν όχι τόσο η έκφραση των εννοιών όσο η πάταξή τους. Αυτές οι λέξεις, αναγκαστικά ολιγάριθμες, είχαν εκτεταμένη σημασία, ώστε εμπειρείχαν ολόκληρες σειρές λέξεων οι οποίες, μια και πλέον βρίσκονταν κάτω από τη στέγη ενός περιεκτικού όρου, μπορούσαν να απαλειφθούν και να ξεχαστούν. Η μεγαλύτερη δυσκολία με την οποία ήρθαν αντιμέτωποι οι συντάκτες του Λεξικού της Νέας Ομιλίας δεν ήταν να μηχανευτούν καινούριες λέξεις, αλλά αφού πια τις είχαν βρει, να βεβαιωθούν

για την ακριβή έννοιά τους: δηλαδή να βεβαιωθούν για το ποιες ακολουθίες λέξεων καταργούσε η ύπαρξή τους.

Όπως ήδη είπαμε στην περίπτωση της λέξης *ελεύθερος*, λέξεις που κάποτε έφεραν αιρετική σημασία παρέμεναν σε κάποιες περιπτώσεις χάριν ευκολίας, αφού όμως είχαν απαλλαγεί από το ανεπιθύμητο εννοιολογικό τους περιεχόμενο. Αμέτρητες άλλες λέξεις όπως *τιμή*, *δικαιοσύνη*, *ηθική*, *διεθνισμός*, *δημοκρατία*, *επιστήμη* και *θρησκεία*, απλά έπαψαν να υπάρχουν. Τις επικάλυπταν άλλες γενικότερης μορφής λέξεις και κατ' αυτόν τον τρόπο τις καταργούσαν αυτόματα. Όλες οι λέξεις που σχημάτιζαν ομάδες γύρω από τα ιδεολογήματα της ελευθερίας και της ισότητας, για παράδειγμα, περιέχονταν στη μία και μοναδική λέξη *εγκληματοσκέψη*, ενώ οι λέξεις που ομαδοποιούνταν γύρω από τις έννοιες της αντικειμενικότητας και του ορθολογισμού εμπεριέχονταν στη μία και μοναδική λέξη *παλαιοσκέψη*. Περισσότερη ακρίβεια θα ήταν επικίνδυνη. Αυτό που απαιτούσαν από τα μέλη του Κόμματος ήταν μια προσέγγιση ανάλογη αυτής των αρχαίων Εβραίων, οι οποίοι ήξεραν, χωρίς να γνωρίζουν περισσότερο, ότι όλα τα έθνη, εκτός από το δικό τους, λάτρευαν "ψεύτικους θεούς". Δεν χρειαζόταν να ξέρουν ότι αυτοί οι θεοί ονομάζονταν Βάαλ, Όσιρις, Μολώχ, Ασταρώθ και ούτω καθεξής. Προφανώς, όσο λιγότερα γνώριζαν για τους άλλους θεούς, τόσο πιο εξασφαλισμένη ήταν η ορθόδοξη σκέψη τους. Ήξεραν τον Ιεχωβά και τις εντολές του. Συνεπώς ήξεραν ότι όλοι οι θεοί με διαφορετικά ονόματα και διαφορετικές ιδιότητες ήταν ψεύτικοι θεοί. Κατά τον ίδιο περίπου τρόπο, τα μέλη του Κόμματος ήξεραν τι αποτελούσε αρμοστή συμπεριφορά και πολύ γενικά και αόριστα ήξεραν τις δυνατές παρεκκλίσεις. Η σεξουαλική τους ζωή, για παράδειγμα, ρυθμιζόταν αποκλειστικά από δύο λέξεις της Νέας Ομιλίας: το *σεξέγκλημα* (σεξουαλική ανηθικότητα) και το *καλοσέξ* (αγνότητα). Το σεξέγκλημα κάλυπτε όλα τα σεξουαλικά παραπτώματα: πορνεία, μοιχεία, ομοφυλοφιλία και άλλες διαστροφές, και επιπροσθέτως τη φυσιολογική σεξουαλική πράξη με μόνο σκοπό την απόλαυση. Δεν υπήρχε καμία ανάγκη ενδελεχούς καταγραφής τους, καθώς όλα ανεξαιρέτως αποτελούσαν εγκλήματα και τιμωρούνταν ως επί το πλείστον με τη θανατική ποινή. Στο Λεξιλόγιο Γ, που το απάρτιζαν επιστημονικής και τεχνικής φύσης λέξεις, ίσως χρειαζόταν να αποδοθούν

ειδικές ονομασίες σε ορισμένες σεξουαλικές παρεκκλίσεις, ο μέσος πολίτης όμως δεν υπήρχε λόγος να τις γνωρίζει. Ήξερε τι σήμαινε καλοσέξ –δηλαδή τη φυσιολογική ερωτική πράξη ανάμεσα στους συζύγους με μόνο σκοπό την τεκνοποίηση και χωρίς σωματική ικανοποίηση από την πλευρά της γυναίκας. Όλα τα υπόλοιπα ήταν σεξέγκλημα. Στη Νέα Ομιλία, σπάνια μπορούσες να παρακολουθήσεις μια αιρετική σκέψη πέραν της αντίληψης ότι ήταν αιρετική. Δεν υπήρχαν λέξεις για τα περαιτέρω.

Καμία λέξη στο Λεξιλόγιο Β δεν ήταν ιδεολογικά ουδέτερη. Πολλές από αυτές ήταν ευφημισμοί. Για παράδειγμα, λέξεις όπως: *χαρόπεδο* (στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας) ή *Υπειρ* (Υπουργείο Ειρήνης, δηλαδή Πολέμου) σήμαιναν σχεδόν το ακριβώς αντίθετο από αυτό που φαινόταν να εννοούν. Από την άλλη, μερικές λέξεις αποκάλυπταν μια ειλικρινή και απαξιωτική αντίληψη σχετικά με την πραγματική φύση του κοινωνικού συστήματος της Ωκεανίας. Ένα παράδειγμα ήταν η λέξη *προλτροφή*, που σήμαινε την άθλια διασκέδαση και τις ψεύτικες ειδήσεις που το Κόμμα σέρβιρε στις μάζες. Άλλες λέξεις πάλι ήταν διφορούμενες, υπαινίσσοντας κάτι “θετικό” όταν αφορούσαν το Κόμμα και κάτι “αρνητικό” όταν αφορούσαν τους εχθρούς του. Επιπρόσθετα όμως υπήρχαν πολυάριθμες λέξεις που εκ πρώτης όψεως έδειχναν απλές συντμήσεις και οι οποίες αντλούσαν ιδεολογικό χρώμα από τη δομή και όχι από τη σημασία τους.

Στο μέτρο του δυνατού, οτιδήποτε με απτή ή πιθανή πολιτική χροιά εντασσόταν στο Λεξιλόγιο Β. Οι ονομασίες οργανισμών, ομάδων ανθρώπων, ιδεολογιών, χωρών, ιδρυμάτων, δημοσίων κτιρίων είχαν απαρέγκλιτα συντμηθεί στο γνωστό σχήμα. Δηλαδή, μια εύκολη στην προφορά λέξη με τον λιγότερο δυνατό αριθμό συλλαβών, που όμως διατηρούσε την αρχική της ετυμολογία. Στο Υπουργείο Αλήθειας, για παράδειγμα, το Τμήμα Αρχείων, στο οποίο εργαζόταν ο Γουίνστον Σμιθ, ονομαζόταν *Τμημαρχ*, το Τμήμα Φαντασίας ονομαζόταν *Τμημφαν*, το Τμήμα Τηλεοπτικών Προγραμμάτων *Τμημτελ* και ούτω καθεξής. Αυτό δεν γινόταν μόνο για εξοικονόμηση χρόνου. Ακόμα και στις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα, οι συντετμημένες λέξεις και εκφράσεις αποτελούσαν ένα από τα χαρακτηριστικά της πολιτικής γλώσσας. Και είχε παρατηρηθεί ότι η τάση της χρήσης συντμήσεων τέτοιου τύπου ήταν

εμφανέστερη σε ολοκληρωτικά καθεστώτα και οργανώσεις, όπως για παράδειγμα οι λέξεις: *Ναζί, Γκεστάπο, Κομιντέρν, Ιντρεκόρ, Αγκιππροπ*. Αρχικά, η εφαρμογή αυτής της πρακτικής έγινε ενστικτωδώς, στη Νέα Ομιλία όμως η χρήση της είχε συνειδητό σκοπό. Το σκεπτικό ήταν ότι συντομεύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα όνομα, περιοριζόταν και αλλοιωνόταν η σημασία του, αποξενώνοντας κάθε άλλη ερμηνεία που μπορούσε να συνδεθεί με αυτό. Οι λέξεις *Κομμουνιστική Διεθνής*, για παράδειγμα, φέρνουν στη σκέψη μια σύνθετη εικόνα: συναδέλφωση των λαών, κόκκινες σημαίες, οδοφράγματα, ο Καρλ Μαρξ και η Παρισινή Κομμούνια. Η λέξη *Κομιντέρν*, από την άλλη, υπαινίσσεται απλά ένα σφιχτοδεμένο σύνολο και μια σαφώς καθορισμένη κοσμοθεωρία. Αναφέρεται σε κάτι τόσο εύκολο να αναγνωριστεί και τόσο περιορισμένο σημασιολογικά όσο μια καρέκλα ή ένα τραπέζι. Η λέξη *Κομιντέρν* προφέρεται σχεδόν χωρίς σκέψη, ενώ η λέξη *Κομμουνιστική Διεθνής* είναι κάτι που σε αναγκάζει να σταθείς για μια στιγμή. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι συσχετισμοί που προκαλούνται από μια λέξη όπως το *Υπαλ* είναι λιγότεροι και περισσότερο ελεγχόμενοι από εκείνους που θα προκληθούν από τις λέξεις *Υπουργείο Αλήθειας*. Αυτό οφείλεται και στη συνήθεια της, κατά το δυνατόν, σύντμησης αλλά και στην υπερβολική προσπάθεια να καταστεί ευκολότερη στην προφορά η κάθε λέξη.

Στη Νέα Ομιλία, η ευφωνία υπερεπεριερίεψε της νοηματικής ακρίβειας. Στον βωμό της ευφωνίας θυσιάζονταν και οι γραμματικοί κανόνες, δικαίως καθώς το ζητούμενο για πολιτικούς κυρίως λόγους ήταν λέξεις σύντομες και κοφτές, απολύτως ακριβείς νοηματικά, γρήγορες στην προφορά, με όσο το δυνατόν πιο περιορισμένη νοηματική ηχώ στα αυτιά του ομιλητή. Οι λέξεις του Λεξιλογίου Β κέρδισαν σε δύναμη και από το γεγονός ότι όλες έμοιαζαν μεταξύ τους. Σχεδόν απαρέγκλιτα, αυτές οι λέξεις –*καλοσκέψη, υπειρ, προλτροφή, σεξέγκλημα, χαρόπεδο, ΑΓΓΣΟΣ, βαθοαίσθητος, σκεψαστ* και αναρίθμητες άλλες– ήταν λέξεις με λίγες συλλαβές, που η έμφαση στον τονισμό τους μοιραζόταν ίσα ανάμεσα στην πρώτη και την τελευταία συλλαβή. Η χρήση τους έδινε στην προφορική ομιλία έναν τόνο γρήγορο, κοφτό και μονότονο. Αυτός ήταν και ο σκοπός: να γίνει ο λόγος, και ειδικά ο λόγος που αφορούσε οτιδήποτε δεν ήταν ιδεολογικά ουδέτερο, όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητος από

τη σκέψη. Για τις ανάγκες της καθημερινότητας ήταν αναμφίβολα απαραίτητο ή σχεδόν απαραίτητο να σκέφτεσαι προτού μιλήσεις. Όταν όμως ένα μέλος του Κόμματος καλείτο να εκφέρει άποψη σε θέματα πολιτικής ή ηθικής, έπρεπε να μπορεί να εκτοξεύει τη σωστή άποψη αυτόματα, σαν το πολυβόλο που ρίχνει τις σφαίρες του κατά ριπές. Η εκπαίδευσή του τού επέτρεπε να το κάνει, η γλώσσα τού παρείχε ένα αλάνθαστο εργαλείο και η υφή των λέξεων, με τον τραχύ τους τόνο και μια ηθελημένη ασχήμια που άρμοζε στο πνεύμα του ΑΓΓΣΟΣ, βοηθούσαν ακόμα περισσότερο τη διαδικασία.

Βοηθούσε επίσης και το γεγονός ότι η επιλογή των λέξεων ήταν πολύ μικρή. Σχετικά με την Παλαιά Ομιλία, το λεξιλόγιο της Νέας Ομιλίας ήταν ελάχιστο και συνεχώς μηχανεύονταν καινούριους τρόπους περαιτέρω περιορισμού του. Πράγματι, η Νέα Ομιλία διέφερε από τις περισσότερες άλλες γλώσσες στο ότι χρόνο τον χρόνο το λεξιλόγιό της μειωνόταν αντί να αυξάνεται. Κάθε μείωση ήταν κέρδος. Όσο το πεδίο επιλογής σου συρρικνωνόταν, τόσο μικρότερος ήταν ο πειρασμός να σκεφτείς. Ήλπιζαν να δημιουργήσουν τελικά μια ομιλία που θα έβγαινε κατευθείαν από το λαρύγγι χωρίς την παρέμβαση των εγκεφαλικών κέντρων. Η ειλικρινής παραδοχή αυτού του σκοπού εκφραζόταν με τη λέξη της Νέας Ομιλίας *παπιομιλιά*, που σήμαινε “να κρώζεις σαν πάπια”. Όπως πολλές άλλες λέξεις στο Λεξιλόγιο Β, η *παπιομιλιά* ήταν διφορούμενης σημασίας. Με την προϋπόθεση ότι οι γνώμες που εκφέρονταν με την *παπιομιλιά* ήταν ορθόδοξες, σήμαινε έπαινο, και όταν οι “Τάιμς” αναφέρονταν σε έναν από τους ρήτορες του Κόμματος ως ο *δισυπέρκαλος παπιομιλιός*, του απέδιδαν θερμό και σημαντικότερο εγκώμιο.

Το Λεξιλόγιο Γ

Το Λεξιλόγιο Γ ήταν συμπληρωματικού χαρακτήρα σε σχέση με τα άλλα δύο, και το αποτελούσαν εξ ολοκλήρου επιστημονικοί και τεχνικοί όροι. Αυτοί έμοιαζαν με τις ορολογίες που χρησιμοποιούμε σήμερα. Προέρχονταν από τις ίδιες ρίζες, αλλά είχε ληφθεί μέριμνα να προσδιορίζονται μέσα σε αυστηρά πλαίσια και να απογυμνωθούν κάθε ανεπιθύμητης ερμηνείας. Ακολουθούσαν τους ίδιους γραμματικούς κανόνες όπως οι λέξεις του λεξιλογίου Α και Β. Ελάχιστες από τις λέξεις Γ συναντιόνταν στον καθημερινό ή στον πολιτικό λόγο. Κάθε επιστημονικός ερευνητής και κάθε τεχνικός μπορούσε να βρει όσες λέξεις χρειαζόταν ανατρέχοντας στον κατάλογο που αφορούσε την ειδικότητά του, σπανίως όμως είχε κάτι παραπάνω από βασικές γνώσεις σχετικά με τις λέξεις άλλων καταλόγων. Ελάχιστες λέξεις ήταν κοινές σε όλους τους καταλόγους. Δεν υπήρχε κάποιο λεξιλόγιο που να εκφράζει τη λειτουργία της Επιστήμης ως νοητική λειτουργία ή ως μέθοδο σκέψης ανεξάρτητης των επιμέρους κλάδων της. Όντως, δεν υπήρχε λέξη για την έννοια “Επιστήμη”. Οτιδήποτε μπορούσε να σημαίνει αυτή η λέξη εμπεριεχόταν στον ΑΓΓΣΟΣ.

Από όσα μέχρι στιγμής παρατέθηκαν, στη Νέα Ομιλία η έκφραση ανορθόδοξων απόψεων, πέραν ενός πολύ χαμηλού επιπέδου, ήταν σχεδόν αδύνατη. Φυσικά κάποιος μπορούσε να πει αιρετικές λέξεις σαν βλαστήμιες. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να πει: *Ο Μεγάλος Αδελφός είναι μηκαλός*. Αλλά μια τέτοια δήλωση, που σε ένα ορθόδοξο αυτί θα ακουγόταν σαν αυτονόητος παραλογισμός, δεν θα μπορούσε να υποστηριχτεί με λογικά επιχειρήματα, γιατί έλειπαν οι απαραίτητες λέξεις. Ιδέες βλαβερές για τον ΑΓΓΣΟΣ μπορούσαν να γίνουν ανεκτές μόνο με μια αόριστη μορφή, χωρίς να προσδιορίζονται με συγκεκριμένες λέξεις και μπορούσαν να κατονομαστούν με πολύ γενικούς όρους, όρους που έμπαιναν στην ίδια ζυγαριά και καταδίκιζαν

ολόκληρες ομάδες αιρέσεων χωρίς να τις προσδιορίζουν. Όντως, μπορούσε κανείς να χρησιμοποιήσει τη Νέα Ομιλία ανορθόδοξα μόνο μεταφράζοντας κάποιες λέξεις της ανακριβώς στην Παλαιά Ομιλία. Για παράδειγμα: Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσος αποτελούσε μια πιθανή πρόταση της Νέας Ομιλίας μόνο αν την βλέπαμε υπό την έννοια που το *όλοι οι άνθρωποι είναι κοκκινομάλληδες* θα λεγόταν στην Παλαιά Ομιλία. Δεν περιείχε γραμματικά λάθη, εξέφραζε όμως μια απτή αναλήθεια, δηλαδή ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το ίδιο ύψος, βάρος ή δύναμη. Η έννοια της πολιτικής ισότητας είχε πάψει να υπάρχει, οπότε αυτή η δευτερεύουσα σημασία είχε αντιστοίχως καταργηθεί από τη λέξη *ίσος*. Το 1984, όταν η Παλαιά Ομιλία αποτελούσε ακόμα τον φυσικό τρόπο επικοινωνίας, ελλόχευε ο εξής θεωρητικός κίνδυνος: χρησιμοποιώντας λέξεις της Νέας Ομιλίας, μπορεί κάποιος να θυμόταν την αρχική τους σημασία. Πρακτικά, δεν ήταν δύσκολο σε οποιονδήποτε στηριζόταν σταθερά στη *δισκεψία* να το αποφύγει, δύο γενιές αργότερα πάντως δεν θα ήξερε ότι η λέξη *ίσος* είχε κάποτε τη δευτερεύουσα σημασία του "πολιτικά ίσος" ή ότι η λέξη *ελεύθερος* κάποτε σήμαινε "πνευματικά ελεύθερος", κατά τον ίδιο τρόπο που όποιος δεν είχε ακούσει ποτέ του για σκάκι δεν θα αντιλαμβανόταν τις δευτερεύουσες σημασίες που αποδίδονταν στις λέξεις *βασίλισσα* και *πύργος*. Θα υπήρχαν πολλά εγκλήματα και παραπτώματα που θα αδυνατούσε να διαπράξει, απλά και μόνο επειδή δεν είχαν ονομασία, οπότε και θα ήταν αδιανόητα. Και μπορούσε να προβλεφθεί ότι με την πάροδο του χρόνου, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Νέας Ομιλίας θα εντεινόταν –το λεξιλόγιό της θα συρρικνωνόταν, η εννοιολογία της θα γινόταν πιο αυστηρή, η δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί με ακατάλληλο τρόπο θα περιοριζόταν όλο και περισσότερο.

Όταν η Παλαιά Ομιλία θα είχε αντικατασταθεί ολοκληρωτικά, θα είχε κοπεί και ο τελευταίος δεσμός με το παρελθόν. Η ιστορία είχε ήδη ξαναγραφεί, κομμάτια όμως της λογοτεχνίας του παρελθόντος σώζονταν αποσπασματικά, έχοντας με κάποιον τρόπο ξεφύγει από τη λογοκρισία. Συνεπώς, αν κάποιος κατείχε ακόμα γνώσεις της Παλαιάς Ομιλίας, μπορούσε να τα διαβάσει. Στο μέλλον, τέτοια αποσπάσματα, ακόμα κι αν τύχαινε να επιβιώσουν, θα ήταν αδύνατον να διαβαστούν και να μεταφραστούν. Θα ήταν αδύνατον να μεταφράσεις κάποιο κείμενο από την Παλαιά Ομιλία στη Νέα Ομιλία, εκτός αν

αυτό είτε αναφερόταν σε μια τεχνική διαδικασία ή κάποια απλή καθημερινή πράξη ή ήταν ήδη ορθόδοξο (καλόσκεπος θα ήταν η έκφραση της Νέας Ομιλίας). Πρακτικά αυτό σήμαινε ότι κανένα βιβλίο που είχε γραφεί πριν το 1960 δεν θα μπορούσε να μεταφραστεί ως σύνολο. Η προεπαναστατική λογοτεχνία θα μπορούσε να μεταφραστεί μόνο ιδεολογικά, δηλαδή να υποστεί αλλαγές και νοηματικά και γλωσσικά. Ας πάρουμε για παράδειγμα το πασίγνωστο απόσπασμα από τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας:

Θεωρούμε αυτονόητες αυτές τις αλήθειες, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι, ότι έχουν προικιστεί από τον Δημιουργό τους με ορισμένα αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα, μεταξύ των οποίων είναι η Ζωή, η Ελευθερία και η επιδίωξη της Ευτυχίας. Ότι για να εξασφαλιστούν αυτά τα δικαιώματα, εγκαθιδρύονται κυβερνήσεις ανάμεσα στους ανθρώπους, οι οποίες αντλούν την εξουσία τους από τη συναίνεση των κυβερνωμένων. Ότι οποτεδήποτε μια κυβέρνηση γίνεται επιβλαβής στους παραπάνω σκοπούς, είναι δικαίωμα των ανθρώπων να την αλλάζουν ή να την καταργούν και να εγκαθιδρύουν νέα κυβέρνηση...

Θα ήταν ακατόρθωτο να μεταφραστεί αυτό το απόσπασμα στη Νέα Ομιλία και ταυτόχρονα να παραμείνει πιστό στο αρχικό του νόημα. Το πλησιέστερο θα ήταν να συγχωνευτεί στη μία και μοναδική λέξη εγκληματοσκέψη. Ολοκληρωμένη μετάφραση θα ήταν μόνο μια ιδεολογική μετάφραση, όπου τα λόγια του Τζέφερσον θα μετατρέπονταν σε ένα πανηγυρικό των απολυταρχικών καθεστώτων.

Ένα σημαντικό μέρος της λογοτεχνίας του παρελθόντος είχε όντως μεταφραστεί κατ' αυτόν τον τρόπο. Για λόγους γοήτρου, επιτράπηκε να διατηρηθεί η μνήμη ορισμένων ιστορικών προσώπων, ενώ ταυτόχρονα τα έργα τους εναρμονίστηκαν με τις αρχές του ΑΓΓΣΟΣ. Διάφοροι συγγραφείς όπως ο Σαίξπηρ, ο Μίλτον, ο Σουίφτ, ο Μπάιρον, ο Ντίκενς και κάποιοι άλλοι μεταφράζονταν ήδη. Όταν η μετάφραση θα ολοκληρωνόταν, τα πρωτότυπα έργα τους, μαζί με ό,τι επιβίωνε από τη λογοτεχνία του παρελθόντος, θα καταστρέφονταν. Αυτές οι μεταφράσεις ήταν μια αργή και δύσκολη εργασία και δεν αναμενόταν να ολοκληρωθούν πριν την πρώτη ή τη δεύτερη δεκαετία του εικοστού πρώτου αιώνα. Υπήρχε επίσης ένας όγκος χρηστικών βιβλίων – απαραίτητα τεχνικά εγχειρίδια και τα παρόμοια – που έπρεπε να

αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο. Κυρίως για να κερδηθεί χρόνος για την προκαταρκτική εργασία της μετάφρασης, η τελική υιοθέτηση της Νέας Ομιλίας ορίστηκε σε τόσο μακρινή χρονολογία –το 2050.

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
1984
ΤΟΥ ΤΖΟΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ
ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ ΤΟΥ 2021 ΣΕ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ
ΑΜΑΝΑΤΙΔΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟ
ΣΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΦΑΡΣΑΡΗ ΚΑΙ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΥΠΟ ΑΔΕΙΑ CREATIVE
COMMONS (BY-NC-ND) ΑΠΟ ΤΗΝ
ΑΝΟΙΚΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

